R. P. R.

DOS. Nr. **40001** VOL. Nr. **5**

MINISTERUL SECURITAȚII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta *Cuprinzînd actele de anchetă privitoare la complotul organizat de Iuliu Maniu, Ion Mihalache și alții.*

P213/5

Data

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

I

VOL. III

DOSAR

Nº 5262/947

CUPRINZÂND ACTELE DE ANCHETĂ PRIVITOARE LA COMPLOTUL ORGANIZAT DE IULIU MANIU, ION MIHALACHE ȘI ALȚII

1

Vict. POGONEANU

9.8.47

2

2

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Consilier de Legatiune VICTOR RADULESCu POGONEANU,recunosc că am rugat pe pritenul meu OCTAVIAN NEAMTU să-mi păstreze pentru câteva zile o valiză cuprinzând materialul negocierilor purtate pentru pregătirea actului dela 23 August 1944 intre opozitia unită-mai intâi Blocul National Democrat,apoi - pedeoparte si Puterile aliate pe dealtă parte. Am făcut aceasta - cred că acum vreo doi ani - spre a prezerva acest material pe care nu voiam să-l pierd in ipoteza unei percheziţii.

Intr'adevăr era vorba de un material aparţinândumi in deplină proprietate şi pe care aveam intentiunea de a-l utiliza intr'o publicaţie personală.M'am decis totuşi,in cele din urmă- deşi cu mare părere de rău şi numai după multe ezitări -să-l distrug.

Subliniez că Dl NEAMTU nu a văzut - si nici nu putea să vadă-material in chestiune/valiza,pe cât îmi amintesc,era încuiată/şi că în prealabil îl avizasem categoric că nu e vorba de nimic compromiţător.

Mentionez deasemenea că am fost determinat să iau aceste precauţiuni de zvonurile ce-mi parveniseră că, cu prilejul percheziţiilor,se ridică până şi obiecte şi valori personale/ se citeau cazuri concrete/. Ne având putinta să verific aceste zvonuri,am preferat să-mi pun in siguranţă nu numai aceste documente,dar şi obiecte personale/îmbrăcăminte,rufărie,etc./ pe care le-am depus în două valize la Ministerul Afacerilor Străine,unde se află şi a[redacted].

Diverse publicaţiuni-memorii oficiale mai vechi sau lucrări privitoare la unele probleme sau fapte a căror discuţiune nu este permisă a[redacted]-se află in camera mea din Parcul JIANU str. B. nr. 3o /in bibliotecă şi în casa de fier./

/ss/ VICOR RADULESCU POGONEANU

9 August 1947.-

Conf.

Dată în fața noastră azi 9 August 1947
Com. [illegible]

Declarație

Subsemnatul Consilier de Legațiune Victor Rădulescu-Pogoneanu recunosc că am rugat pe prietenul meu Octavian Neamțu să-mi păstreze pentru câteva zile o valiză – conținând materialul negocierilor purtate pentru pregătirea actului de la 23 August 1944 între opoziția unită – mai întâi –, Blocul național democratic – apoi – pe de o parte și Puterile aliate pe de altă parte. Am făcut aceasta – cred că acum vreo doi ani – spre a preserva acest material pe care nu voiam să-l pierd în ipoteza unei percheziții. Era vorba de un material aparținându-mi în deplină proprietate și pe care aveam intențiunea de a-l utiliza într'o publicație personală. M'am decis totuși, în cele din urmă – deși cu mare părere de rău și numai după multe ezitări – să-l distrug.

Subliniez că dl Neamțu nu a cerut [illegible] să vadă – materialul în chestiune (valiza, pe cât mi-amintesc, era încuiată) și că eu îl asigurasem categoric că nu e vorba de nimic compromițător.

Menționez de asemenea că am fost determinat să iau aceste precauțiuni de zvonurile ce-mi parveneau că, cu prilejul perchezițiilor, se ridicau și hârtii și obiecte și valori personale (se citau cazuri concrete). Neavând putința să verific aceste zvonuri, am preferat să-mi pun în siguranță nu numai aceste documente, dar și obiecte personale (

[illegible], etc.) pe care le-am depus – în două colete la Ministerul Afacerilor Străine, unde se află și azi.

Diverse publicațiuni – memorii oficiale mai vechi sau lucrări privitoare la unele probleme sau fapte a căror discuțiune nu este permisă azi – se află în camera mea din Parcul Jianu, str. B, nr. 30 (în bibliotecă și în casa de fier).

Victor Rădulescu-Pogoneanu

9 August 1947

87

4

12.8.47.

4

D E C L A R A T I E

Subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU, născut la 21 Septembrie 1910 in Bucuresti, din părinţii Ioan si Elena, de profesiune Consilier de Legaţiune, căsătorit cu Cecilia Sorescu, serviciul militar satisfăcut in Reg. 13 Artilerie Constanta, cu ultimul domiciliu in Bucuresti str. Arhitect Blanc, 19 A, fiind intrebat declar următoarele :

Intrebarea I Cu ce oameni politici aveţi legături in ţară şi ce activitate politică internă aţi avut.?

Cunosc diferiţi oameni politici români, din diferite partide atât din opozitie cât şi din cele ce iau parte la guvern. Intre alţii, pe Dnii IULIU MANIU, ION MIHALACHE PENESCU, LEUCUTIA, TITEL PETRESCU, DINU BRATIANU, BEBE BRATIANU, si alţii.-

N'am avut nici-o activitate politică internă.

Am vizitat pe Dl MANIU până in vara 1946 de câteva ori iar pe Dl MIHALACHE odată sau de 2 ori in acelaşi an. Motivul vizitelor mele la Dl MANIU era interesul pe care il prezenta pentru mine o personalitate care a avut un rol important în istoria contimporană a ţării. In cursul acestor vizite am discutat despre evenimentele internationale la ordinea zilei si despre prespectivele României în conjuctura internatională.-

La aceste vizite asistau câte odată si alte persoane, ca Dnii NICULESCU BIZESTI, LEUCUTIA si alti.

La Dl MIHALACHE am fost spre a-i expune, la rugămintea Dsale problema statutului politico-juridic al Dunării.

Intrebarea II Ce ştiti despre activitatea dusă de Românii din străinătate ?

Stiu că o serie de români aflati in străinătate si anume Dnii GAFENCU, TILEA, CRETEANU, NICULESCU BUZESTI VISOIANU si alti duc o activitate de propagandă pentru ideiile lor in privinta intereselor României asa cum le concep ei.-

Am văzut- arătate fiindu-mi de Dl NICULESCU BUZEŞTI - memoriul Dlui GAFENCU prezentat Conferinţei de pace.

Intrebarea III Dacă aţi dat reprezentanţilor unei puteri străine indicaţi sau dacă aţi discutat cu aceştia sau cu cineva din ţară despre lucrările proectate la Portile de Fier.?

Afirm categoric că n'am dat nici unui reprezentant al vre-unei puteri străine si nici n'am discutat vreodată cu nici unul din acestia, indicaţii cu privire la lucrările proectate la Portile de Fier .

Chestiunea specială a lucrărilor proectate la PORTILE DE FIER am dicutat-o numai in treacăt, in cadrul Comisiei Păcii precum si cu Dnii MIRONESCU si Cdor AURELIAN PAUNESCU. Cu Dl MIRONESCU am discutat in general diferite chestiuni in legătură cu Dunărea atunci când, după plecarea mea din Ministerul Afacerilor Străine Dsa m'a vizitat acasă de 2 -3 ori .

Intrebarea IV Ce material aţi scos din Minister in cele 5 valize de cifru.?

Când au fost scoase valizele, de cine, unde au fost duse si unde au fost răspândite, ce cuprindeau ele si când au fost inapoiate?

Ca material documentar am avut la mine acasă pe deoparte arhiva referitoare la negocierele diplomatice in vederea actului dela 23 August 1944, pe de altă parte hârtii referitoare la alte două probleme ce mă angajasem să studiez in cadrul lucrărilor Comisiei pentru pace, din care făceam parte / Criza română din 194o si chestiunea Dunării/. Dl FILOTTI, preşedintele Comisiei pentru pace stia că lucrez acasă la chestiunile sus amintite si insista chiar să termin redactarea lor.

Materialul din a doua categorie îl scosesem din Minister in diferite rânduri, în parte chiar după plecarea mea din Minister in 5 valize de cifru. Aceste valize au fost scoase, la ordinul meu, de către un om de serviciu sub supravegherea Dlui ROIU, fără nici-o disimulare. Valizele au fost duse la mine acasă unde am început a le clasa în vederea studiilor sus-amintite. Fiind prevenit, la un

./.

moment dat, de Dl NICULESCU BUZESTI că ar urma să mi se facă o perchezitie si de teamă de a nu se pierde acest material , am pus la adăpost pentru câtva timp materialul in legătură cu 23 August la prietenii mei Dnii NEAMTU si ILIESCU si in casa unchiului meu, iar restul l-am restituit Ministerului. In cele din urmă m'am decis să distrug prin ardere, la mine acasă, materialul relativ la 23 August.

Intrebarea V Când l-ați văzut pe SERBAN VOINEA in ultimul timp si ce s'a discutat,?

Pe Dl SERBAN VOINEA l-am văzut ultima oară cu prilejul vizitei sale in tară/ cred că după Paste 1947/ când m'a invitat la prânz la Clubul Natiunilor Unite. Mi-a spus că a văzut in Elveția pe Dnii BUZESTI si VISOIANU si mi-a impărtășit intențiunea sa de a ajunge la o tranzacție in procesul CRETZIANU.

Intrebarea VI Ce activitate ați avut in legătură cu Conferința Păcii?

In afară de activitatea mea in cadrul Comisiei pentru pace, am fost invitat, in vara 1946, la dl. Mihai Popovici unde se aflau vreo 40 de membri ai partidului national tărănesc, convocati precum mi-am dat seama, in vederea discutării problemelor interesând tratatul de pace al României.

Discutia s'a purtat exclusiv asupra chestiunei Transilvaniei. Tezele în dezbatere erau dacă să se accepte un schimb de populatie română-ungară-cu sau fără cesiuni teritoriale aferente-sau dacă să se revendice Transilvania in hotarele înainte de Dictatul dela Viena. Această din urmă teză a prevalat si reuniunea a luat sfârsit. Mentionez că între cei care au luat parte la această consfătuire erau Dnii MANIU, MIHALACHE, GHITA POPP, BUZESTI, VISOIANU, PENESCU si alti.

In cursul conversatiei am luat si eu cuvântul spre a preciza interpretarea favorabilă României care trebuia dată clauzei restrictive cu privire la Transilvania din Conventiunea de armistitiu.-

Aceasta îmi este declarația pe care o sustin si semnez propriu.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

Bucuresti 12 August 1947.

p. Conformitate
Com. sef. [signature]

84

Dați în foto [illegible] azi 12 August 1947. [signature] 7

7

Declarație

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu, născut la 21 Septembrie 1910 în București, din părinți Ioan și Elina, de profesiune Consilier de Legațiune, căsătorit cu Cecilia Sorescu, serviciul militar satisfăcut în reg. 13 Art. Constanța, cu ultimul domiciliu în București, str. arhitect Blanc, 19A, fiind întrebat declar următoarele:

Întrebarea I. Cu ce oameni politici anti-guvernamentali în Țară și ce activitate politică internă ați avut?

Cunosc diferiți oameni politici români din diferite partide, atât din opoziție cât și din cele ce iau parte la guvern. Între alții, pe Dnii Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Pănescu, [illegible], Titel Petrescu, Dinu Brătianu, Bebe Brătianu, ș.a.

N'am avut nici o activitate politică internă. Am vizitat pe Dl Maniu până în vara 1946 de câteva ori, iar pe Dl Mihalache odată sau de două ori în acelaș an. Motivul vizitelor mele la Dl Maniu era interesul pe care-l prezenta pentru mine o personalitate care a avut un rol important în istoria contemporană a Țării. În cursul acestor vizite am discutat despre evenimentele internaționale la ordinea zilei și despre perspectivele României în conjunctura internațională. La aceste vizite asistau câteodată și alte persoane, ca Dnii Rădulescu-[illegible], [illegible] și alții.

La Dl. Mihalache am fost spre a-i expune, la rugămintea Dsale, problema statutului politico-juridic al Dunării.

Victor Rădulescu Pogoneanu

Intrebarea II Ce știți despre activitatea dusă de Românii din străinătate?

Știu că o serie de Români aflați în străinătate și anume Dnii Gafencu, Tilea, Crețianu, Niculescu-Buzești, Vișoianu ș.a. duc o activitate de propagandă pentru ideile lor în favoarea intereselor Românești așa cum le concep ei. Am aflat - aceasta fiindu-mi spus de Dl Niculescu-Buzești - numai că Gafencu a prezentat Conferinței de Pace ...

Intrebarea III Dacă ați dat reprezentanților unei puteri străine indicații sau dacă ați discutat cu aceștia sau cu cineva din Țară despre lucrările proiectate la Porțile de Fier?

Afirm categoric că n'am dat nici unui reprezentant al vreunei puteri străine și nici n'am discutat vreodată cu vreunul din aceștia ~~[illegible]~~ indicații cu privire la lucrările proiectate la Porțile de Fier.

Chestiunea specială a lucrărilor proiectate la Porțile de Fier am discutat-o numai în trecut, în cadrul Comisiei Păcii numai și cu Dnii Mironescu și Ctin Aurelian Păunescu. Cu Dl Mironescu am discutat în genere diferite chestiuni în legătură cu Dunărea atunci când, după plecarea mea din Ministerul Afacerilor Străine, Dsa m'a vizitat acasă de două-trei ori.

Intrebarea IV Ce material ați scos din Minister în cele cinci valize de acte? când au fost scoase valizele, de unde, unde au fost duse și unde au fost ascunse, ce cuprindeau ele și când au fost înapoiate?

Ca material documentar am avut la mine acasă pe de-o parte arhive referitoare la negocierile diplomatice ~~[illegible]~~ în vederea actului de la 23 August 1944, pe de altă parte hărți referitoare la alte două probleme ce mă angajasem să studiez în cadrul lucrărilor Comisiei pentru pace, din care făceam parte (Criza română din 1940 și Chestiunea Dunării). Dl Filotti, Președintele Comisiei pentru pace știa că lucrez acasă la chestiunile menționate și insista chiar să termin redactarea lor.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

acte fără valoare 12 aug. 44 studiu

Materialul din a doua categorie îl scosesem din Minister în depozite vechi, ~~în aceste valize de cifru~~ (șters de mine) în parte după plecarea mea din Minister în aceste valize. Aceste valize au fost scoase, la ordinul meu, de către un om de serviciu sub supravegherea d-lui Rosetti, fără nici o disimulare. Valizele au fost duse la mine acasă unde am început a le clasa în vederea studiilor mai-amintite. Fiind prevenit, la un moment dat, de Dl Rădulescu-Buzești că ar urma să mi se facă o percheziție și de teamă de a nu se pierde acest material, am pus la adăpost pentru câtva timp materialul în legătură cu 23 August la prietenii mei Dnii [illegible] și Iliescu și ~~la~~ în casa cumnatului meu iar restul l-am restituit Ministerului. În cele din urmă m'am decis să distrug prin ardere, la mine acasă, materialul relativ la 23 August. ~~...~~ (șters de mine)

<u>Întrebarea V</u> Când l-ați văzut pe Șerban Voinea în ultimul timp și ce s'a discutat?

Pe dl Șerban Voinea l-am văzut ultima oară cu prilejul venirii sale în Țară (cred către Paștele 1947) când m'a invitat la prânz la Clubul Națiunilor Unite. Mi-a spus că a văzut în Elveția pe Dnii Buzești și Vișoianu și mi-a împărtășit intențiunea sa de a ajunge la o tranzacție în procesul Cretzianu.

<u>Întrebarea VI</u> Ce activitate ați avut în legătură cu Conferința Păcii?

În afară de activitatea mea în cadrul Comisiei pentru pace, am fost invitat, în vara 1946, la Dl Mihai Popovici, unde se aflau vreo patruzeci de membri ai partidului național-țărănesc, convocați, precum mi-am dat seama, în vederea discutării problemelor interesând tratatul de pace al României: Discuția s'a purtat exclusiv asupra chestiunii

Victor Rădulescu-Pogoneanu

Transilvaniei. Tezele în dezbatere erau dacă să se accepte un schimb de populație româno-ungar cu sau fără cesiuni teritoriale aferente – sau dacă să se revendice Transilvania în hotarele dinainte de Dictatul de la Viena. Aceasta din urmă teză a prevalat și reuniunea a luat sfârșit. Menționez că dintre cei care au luat parte la această consfătuire erau Dnii Maniu, Mihalache, Ghiță Pop, Buzești, Vișoianu, Penescu.
În cursul conversațiilor am luat și eu cuvântul spre a preciza interpretarea favorabilă României care trebuia dată clauzei restrictive cu privire la Transilvania din Convenția de armistițiu.

Aceasta mi-este declarația pe care o susțin și semnez propriu.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

București, 12. VIII. 1947

91

[redacted]

12.8.77

9

9

DECLARATIE

Subsemnatul VICTOR RADULESCU POGONEANU, consilier d legatiunei, domiciliat in Bucuresti str. Arhidect Blank nr. 19 A. născut in Bucuresti la 21 Septembrie 1910 din părinti Ioan si Elena Sergent T.R. la intrebările ce mi s pun declar :

I.- Cunosc diferite oameni politici, oameni din diferite partide atât din opozitie cât si din cele ce iau parte la guvern, intre alti pe Dnii I MANIU, I MIHALACHEm PENESCU, LEUCUTIA, TITEL PETRESCU, DINU BRATIANU, ROMNICEANU, BEBE BRATIANU, si alti.

Am vizitat pe Dl MANIU până in vara 1946 de câte ori iar pe Dl MIHALACHE odată sau de două ori in acelas an.

Scopul vizitelor mele la Dl MANIU era interesul pe care il prezenta pentru mine o personalitate care a avut u rol important in istoria contiporană a tării.- In cursul acestor vizite am discutat asupra evenimentelor internatio-nale la ordinea zilei asupra perspectivelor României in conjuctura internatională.-

La aceste vizite asistau câte odată si alte persoane ca Dnii NICULESCU BUZESTI, LEUCUTIA, etc.

La Dl MIHALACHE am fost spre a expune la rugămintea Deale statutul politico-juridic al Dunării.

După plecarea mea din Ministerul Afacerilor Străine am fost vizitata acsă, de două sau trei ori de către Dl MIRONESCU, fost functionar al meu si referent in chestiunea Dunării, cu care am discutat problema in legătură cu acea-tă chestiune.

Chestiunea specială a proectelor de lucrări la Portile de Fier n'am discutat-o decât cu Dnii MIRONESCU si Dl Dr. AURELIAN PAUNESCU, delegat supleant si inrudit cu mine

Ca material documentar am avut la mine acasă pe deoparte arhiva referitoare la negocierile diplomatice

./.

in vedere actului dela 23 August 1944, pe de altă parte hârtii referitoare la alte două probleme ce mă angajasem să studiez in cadrul lucrărilor comisiei pentru pace, din care făceam parte. Acest din urmă material il xxxxxxxxxxdin scosesem din Minister in diferite rânduri spre a-l plasa si utiliza in vederea stidiilor sus amintite. La un moment dat, fiind prevenit de domnul NICULESCU BUZESTI că ar urma să mi se facă o perchezitie si de teamă de a nu se pierde acest material, am pus la adăpost pentru câtva timp materialul in legătură cu 23 August la prietenii mei Dnii NEAMTU si ILIESCU, iar restul l-am restituit Ministerului.

In cele din urmă m'am decis să distrug prin ardere la mine acasă, materialul relativ la 23 August.

Parte din materialul acesta este drept că l-am scos chiar după plecarea mea din Minister. Dealtfel Dl FILOTTI presedintele comisiei pentru pace stia că lucrez yla chestiunile sus amintite si insista chiar ca să termin redactarea lor.

Pe Dl SERBAN VOINEA, ministru României la Berna l-am văzut la ultima sa vizită in tară / cred că după Paste/ când m'a invitat la dejun. Mi-a spus că a xixixxx văzut in elvetia pe Dnii BUZESTI si VISOIANU si mi-a expus intentiunea sa de a ajunge la o tranzactie in procesul CRETEANU.

In vara 1946, am fost invitat la Dl MIHAIL POPOVICI unde se afalu vreo 40 de membri ai partidului national tărănesc convocati, precum mi-am dat seama in vederea discutării problemelor interesând tratatul de pace al României.

Discutia s'a purtat exclusiv asupra chestiunei Transilvaniei. Texele in debateri erau două să se accepte un schimb de populatie româno-ungar cu sau fărăc cesiuni teritoriale aferate sau date sau dacă ni se revindeca Transilvania in hotarele dinainte de dictatul dela Viena. Aceasta din urmă texă a prevalat si reuniunea a luat scârsit. Mentionez că intre cei care au luat parte la această consfătuire era Dl MANIU, MIHALACHE, GHITA POPP, VISOIANU, BUZESTI, PENESCU si alti. La această consfătuire am luat si eu cuvântu spre a preciza interpretarea favorabilă României, cum trebuia dată clauzei restrictive cu privire la Transilvania din conventia de armistitiu.

Această declaratie o sustin si o semnez.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU.-

12 August 1947.-

G. Constantinescu
Com. Ief. [illegible]

89

Dată în fața mea azi 12 aug. 1947

11

Declarație

Subsemnatul Victor Rădulescu-Pogoneanu, ministru de legațiune, domiciliat în București, str. Arhitect [illegible] nr. 19 A, născut în București la 21 septembrie 1910, din părinții Ioan și Elina, sergent t.r., la întrebările ce mi se pun declar:

1. Cunosc diferiți oameni politici români din diferite partide atât din opoziție cât și din cele ce iau parte la guvern, între alții pe domnii I. Maniu, I. Mihalache, Penescu, [illegible], Titel Petrescu, Dinu Brătianu, Romniceanu, Bebe Brătianu ș.a.

Am ~~vizitat~~ vizitat pe dl Maniu până în vara 1946 de câteva ori, iar pe dl Mihalache odată sau de două ori în același an.

Scopul vizitelor mele la dl Maniu era interesul pe care-l prezenta pentru mine o personalitate care a avut un rol important în istoria contemporană a țării. În cursul acestor vizite, am discutat asupra evenimentelor internaționale la ordinea zilei și asupra perspectivelor României în conjunctura internațională. La aceste vizite asistau câteodată și alte persoane, ca Grigore Niculescu-Buzești, [illegible], etc.

La dl Mihalache am fost spre a-i expune, la rugămintea dânsului, statutul politico-juridic al Dunării.

După plecarea mea din ministerul Afacerilor Străine, am fost vizitat acasă, de vreo câteva ori, de către dl C

V. Pog[oneanu]

V. Pog[oneanu]

Mironescu, fost funcționar al meu și referent în chestiunea Dunării, cu care am discutat problema în legătură cu această chestiune.

Chestiunea pericolului(?) a proiectelor de lucrări la Porțile de Fier n'am discutat-o decât cu dnii [illegible] și Dr. [illegible] Romanescu(?), delegat supleant și [illegible] cu mine.

V. Pog— La material documentar am avut la mine acasă pe de-o parte arhiva referitoare la negocierile diplomatice în vederea actului de la 23 August 1944, pe de altă parte hârtii referitoare la alte domenii/probleme ce mă angajasem să studiez în cadrul lucrărilor Comisiei [illegible] pentru pace, din care făceam parte. Acest [illegible] material îl scosesem din Ministerul [illegible] spre a-l clasa și utiliza în vederea

V. Pog— studiilor sus-amintite. La un moment dat, fiind prevenit de dl. Niculescu-Buzești că aș urma să mi se facă o percheziție și de teama de a nu se pierde acest material, am pus la adăpost materialul [illegible] în legătură cu 23 August la prietenii mei dnii [illegible] și [illegible], iar restul l-am restituit Ministerului. În cele din urmă, n'am [illegible] că [illegible] [illegible] acum, la mine acasă, materialul relativ la 23 August.

V. Pog— Parte din materialul acesta este drept că l-am scos chiar după plecarea mea din Minister. Dl Filotti, Președintele Comisiei pentru pace știa că [illegible] la chestiunile susamintite și [illegible] chiar a [illegible] redactarea lor.

Pe dl [illegible] Vornicu(?), Ministrul României la Berna l-am văzut la ultima sa venire în Țară (cred că de Paști), când m'a invitat la dejun. Mi-a spus că a văzut în Elveția pe dnii Buzești și Vișoianu și mi-a expus intenția sa de a ajunge la o tranzacție cu proiectul Cretzianu.

V. Pogoneanu

În vara 1946 am fost invitat la dl Mihai Popovici, unde se aflau vreo 40 (patruzeci) de membri ai Partidului Național Țărănesc convocați, precum mi-am dat seama, în vederea discutării problemelor interesând Tratatul de pace al României. Discuția s'a purtat exclusiv asupra chestiunii Transilvaniei. Tezele în dezbatere erau dacă să se accepte un schimb de populație româno-ungar cu sau fără cesiuni teritoriale aferente sau dacă să se revendice Transilvania cu hotarele dinaintea de Dictatul de la Viena. Această din urmă teză a prevalat și reuniunea a luat sfârșit. Menționez că între cei care au luat parte la această consfătuire erau dnii Maniu, Mihalache, Ghiță Pop, Bugești, Vișoianu, Penescu ș.a. La această consfătuire am luat și eu cuvântul spre a susține interpretarea favorabilă României care trebuia dată clauzei restrictive cu privire la Transilvania din Convențiunea de armistițiu.

Această declarație o susțin și semnez.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

12. VIII. 1947

103 15.8.947 13

DECLARATIE

Le intrebare ce mi se pune declar că,in calitatea ce am avut de vice,presedinte al Consilului de Administrat al agentiei Rador,primeam buletinul rezervat al acestei agenti,care mi se trimitea de două ori pe zi prin curierul instituției.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

15 August 1947.-

Intrebat fiind asupra părerilor ce asi fi exprimat in legătură cu ziarul " La Roumania Independente" care apare la Paris . xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx din care am văzut intâmplător ,mai de mult vre'O două numere,declar că am considerat in totdeauna că necunoscuti care redactează imi par cu totul neseriosi , dat fiind tonul si tendinta cu totul inadmisibilă fată de interesele pe care pretinde să le apere si că in consecintă nu cred că merită nici-o atentiune deosebită.

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU.-

15 August 1947.-

P. Conformitate

Comisar Şef

[signature]

102

14

Declarație

La întrebarea ce mi se pune declar că, în calitatea ce am avut de Vice-Președinte al Consiliului de Administrație al Agenției Rador, primeam buletinul special al acestei Agenții, care mi se trimitea de două ori pe zi prin curierul instituției:

15.VIII.1947 Victor Rădulescu-Pogoneanu

Întrebat fiind asupra părerilor ce aș fi exprimat în legătură cu ziarul „La Roumanie indépendante” ce apare la Paris, declar că am considerat întotdeauna (ziar care am citit întâmplător, mai de mult, un-o două numere) că necunoscuții care îl redactează îmi par cu totul neserioși, dat fiind tonul și tendința cu totul inadmisibile față de interesele pe care pretinde să le apere și că în consecință nu cred că merită nici o atenție deosebită.

15.VIII.1947 Victor Rădulescu-Pogoneanu

105

15.8.47

15

D E C L A R A T I E

Cerându-mi ca să apreciez calitățile si abtitudinile dlor CAMIL DEMETRESCU si FLORIN ROIU care mi-au fost sub ordine la Ministerul Afacerilor Străine notez următoarele :

I.- Dl CAMIL DEMETRESCU este un functionar de o absolută corectitudine si ne lipsit de constinciozitate desi de o fire cam fantezistă cu unele capricii si nu de o exactitate exemplară. In calitatea ce a avut de director adjunct al cifrului a avut atributiuni mai mult gospodăresti / supraveghere si control/ si de disciplină/ chestiuni personale ce apar in mod firesc intr'o administratie.

Inainte de 23 August 1944 a fost unul din cei care au cifrat corespondenta cu aliati/ negocierile dela Stocholm si Cairo/.-

II.- Dl FLORIN ROIU este un functionar pe cât de onest pe atât de constincios si stiu că si alti sefi ai săi / ca de exemplu Dl FILOTI/ au fost multumiti de dânsul, din nefericire nu cred că s'a putut forma indeajun pentru carieră mai ales sub raportul redactării, deoarece in afară de cifru nu a fost utilizat de cât pentru lucrări de secretariat.-/ Sef de cabinet al Ministrului sau Secretar la biroul păcii /.-

Amândoi sânt, pe cât stiu, foarte simpatizati atât intre colegi in genere cât si in lume.-

/ ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

15 August 1947.-

Conformitate
Com. Sef
[signature]

104

16

Declarație

Cerându-mi-se să apreciez calitățile și aptitudinile dlor Camil Demetrescu și Florin Roiu, care mi-au fost sub ordine la Ministerul Afacerilor Străine, arăt următoarele:

1. Dl Camil Demetrescu este un funcționar de o absolută corectitudine și înzestrat de conștiinciozitate, deși de o fire cam fantezistă, cu unele capricii și nu de o exactitate exemplară. În calitatea ce a avut de director-adjunct al Cifrului a avut atribuțiuni mai mult gospodărești (supraveghere și control) și de disciplină (chestiuni personale ce apar în orice fel de administrație). Înainte de 23 August 1944 a fost unul din cei care au cifrat corespondența cu aliații (negocierile de la Stockholm și Cairo).

2. Dl Florin Roiu este un funcționar pe cât de onest pe atât de conștiincios și știu că și alți șefi ai săi (a.d.ex. Dl Filotti) au fost foarte mulțumiți de dânsul. Din nefericire, nu cred că s'a putut forma îndeajuns pentru carieră mai ales sub raportul redacțiunii, deoarece în afară de cifru, nu a fost utilizat decât pentru lucrări de secretariat (șef de cabinet al Ministrului sau secretar la Biroul Păcii).

Amândoi sunt, pe cât știu, foarte simpatizați, atât între colegi în general cât și în lume.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

15. VIII. 1947

108

15.8.77

17

17

D E C L A R A T I E

La intrebarea ce mi se pune cu privire la ~~tx~~ evacuarea in străinătate,in primăvara 1944 a unei părti din arhiva Ministerului Afacerilor Străine declar următoarele

In prevenirea unor bombardamente aeriene, sau convocat la Minister una sau două conferinte ,la care pe lângă Directorii de servici si sefi de arhivă,am luat parte si eu.-

S'a decis atunci ca dosarele mai importante in legătură cu politica externă a tării să fie evacuate in Elvetia si in Turcia.- Dificultăti de transport au făcut ca prima solutie să nu poată fi realizată,astfel incât expedierea acestor dosare s'a făcut,prin curier,in Turcia.-

Nu cunosc in amănunte ce dosare s'au expediat dar o evidentă trebuie neapărat să existe,atât la Minister cât si la Ankara,unde legatia noastră trebuie să fie in posesiunea proceselor verbale de predare respective/ atât pentru luare in primirea initială cât si in legătură cu schimbarea titularului Legatiei/.

Cu exceptia a câtorva dosare / mi se pare in legătură cu cererile de repatriere din Basarabia,in 1940, de care a fost nevoie când s'a stabilit,in aplicarea armistitului,statutul persoanelor născute in Basarabia si domiciliate in România/ cred că materialul se află si astăzi la Ankara.

/ss/ VICTOR RADULESCU
POGONEANU

15 August 1947.-

P.S. In consfătuirile sus amintite au luat parte intre alti Dnii DAVIDESCU si LECCA,secretar general,Dnii NICULESCU BUZESTI,pe atunci director in Minister,directorul politici, economic,administrativ,sefi arhivelor etc.

La Ankara era ministru Dl ALEXANDRU CRETEANU.-

15 August 1947.-

/ss/ VICTOR RADULESCU POGONEANU

Materialul dela Snagov privind Ministerul Afacerilor Străine dela Cabinetul Mareşalului ANTONESCU si al lui MIHAI ANTONESCU a fost preluat după 23 August 1944 de acest departament prin Dl CAMIL DEMETRESCU si Dl MIRCEA VASILIU si in cea mai mare parte predate directiunilor.

O mai mică parte care provenea din fosta arhivă a Regelui Carol II, [illegible] a fost păstrată la Directiunea Cabinetului, de unde am luat-o eu insumi acasă în vederea unei lucrări ce-mi luasem sarcina să redactez in cadrul comisiei păcii.-

Acest material l-am restituit la Minister, unde se află si astăzi.-

/ss/ VICTOR RADULESCU
POGONEANU.-

15 August 1947.-

P. Conformitate
Comisar Şf.

106

Dată în fața noastră azi 15 Aug. 1944 Com. [signature]

19

Declarație

La întrebarea ce mi se pune cu privire la evacuarea în străinătate, în primăvara 1944, a unei părți din arhiva Ministerului Afacerilor Străine, declar următoarele:

În previziunea unor bombardamente aeriene, s'au convocat la Minister una sau două conferințe la care, pe lângă directorii de servicii și șefii de arhive, am luat parte și eu.

S'a decis atunci ca ~~…~~ dosarele mai importante în legătură cu politica externă a țării să fie evacuate în Elveția și în Turcia. Dificultățile de transport au făcut ca prima soluție să nu poată fi realizată, astfel încât expedierea acestor dosare s'a făcut, prin curieri, în Turcia.

Nu cunosc în amănunt ce dosare s'au expediat, dar o evidență trebue neapărat să existe, atât la Minister, cât și la Ankara, unde legația noastră trebue să fie în posesiunea proceselor-verbale de predare respective (atât pentru luarea în primire inițială cât și în legătură cu schimbarea titularului legației).

Cu excepția a câtorva dosare (mi se pare în legătură cu cererile de repatriere din Basarabia, în 1940, de care a fost nevoie când s'a stabilit, în aplicarea armistițiului, statutul persoanelor născute în Basarabia și domiciliate în România), cred că materialul se află și azi la Ankara.

15.VIII.1944 Victor Rădulescu-Pogoneanu

P. S. În consfătuirile sus amintite au luat parte, între alții Dnii Davidescu și Lecca, secretari generali, Dnii Niculescu-Buzești, pe atunci director în Minister, directorul Politic, Economic, Administrativ, șefii arhivelor etc. La Ankara era Ministru Dl Alexandru Cretzianu.

15. VIII. 1947

Victor Rădulescu-Pogoneanu

Materialul de la Mareșal privind Ministerul Afacerilor Străine de la Cabinetul Mareșalului Antonescu și al lui Mihai Antonescu a fost ridicat după 23 August 1944 de acest departament prin Dl Camil Demetrescu și Dl Mircea Vasiliu ~~[illegible]~~ și în cea mai mare parte predat Direcțiunii [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~. O mai mică parte (care [illegible] din partea [illegible]) ~~a fost păstrată la~~ Direcțiunea Cabinetului, de unde am luat-o eu [illegible] acasă în vederea (unei) lucrări ce îmi luasem sarcina (și redactată) în cadrul Comisiei Păcii. Acest material l-am restituit la Minister, unde se află și azi.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

15. VIII. 1947

122

26.8.47

20

20

DECLARATIE

Subsemnatul recunosc că intrbat fiind ce corespondentă am primit dela Dl. Niculescu Buzesti după plecarea Dsale in străinătate, am inceput prin a declara, că nu am primit dela dânsul decât o scrisoare in primăvara acestui an, scrisoare redactată in limba franceză si trimisă prin poştă si pe care am distrus-o. Ulterior infăţisându-se documentele şi scrisorile din caseta ce depusesem in păstrare la Dl. N.N. Popescu, am recunoscut că ele imi aparţin. Adevărul este că toate aceste scrisori pe care eu le-am vizat si care se află la dosar mi-au fost trimise in condiţiunile arătate intr'o declaratie separată.-

26 August 1947.-

/ss/ Victor Rădulescu
Pogoneanu.-

P. Conformitate
Comisar şef,
[signature]

Dată în fața mea astăzi 26 aug. 1947
Comisar [illegible]

201

21

Declarație

Subsemnatul recunosc că, întrebat fiind de corespondența ce am primit de la Gr. Niculescu-Buzești după plecarea d-sale în străinătate, am început prin a declara că nu am primit de la dânsul decât o scrisoare în primăvara acestui an, scrisoare redactată în limba franceză și trimisă prin poștă și pe care am distrus-o. Ulterior, înfățișându-mi-se documentele și scrisorile din cutia ce depusesem în păstrare la dl N. N. Popescu, am ~~[illegible]~~ recunoscut că ele îmi aparțin. Adevărul este că toate aceste scrisori pe care nu le-am [illegible] și care se află la dosar mi-au fost trimise în condițiunile arătate într-o declarație separată.

26. VIII. 1947

Victor Rădulescu-Pogoneanu

1211 III.

26.8.47 22

22

DECLARATIE

Caseta ce am încredinţat spre păstrare Dlui N.N.Popescu se afla în prealabil la mine acasă. De acolo am transportat-o la prietenul meu Dorin Iliescu, unde l-am rugat pe N.Popescu să treacă să o ia spre a mi-o păstra câtva timp - nici eu nu ştiam câtă vreme, rămânând să decidă aceasta în funcţie de împrejurări.

Intrucât uitasem să pun în casetă o parte din scrisori, iam dat ulterior cheia casetei Dlui N.Popescu, rugându-l să-mi aducă plicul lipit dinăuntru; după ce l-am compleotat şi lipit la loc, i-am restituit plicul spre a-l pune la loc. D-sa mi-a restituit la rândul său cheia.

O ultimă dată i-am încredinţat din nou cheia spre a-mi scoate patru monede de aur din plicurile cu valori ce aveam în casetă şi care-mi erau necesare în vederea unei plăţi pentru reparaţii la casa mamei mele ce închiriasem în Parcul Jianu. Aceste monezi l-am rugat pe dl.N.Popescu să le dea d-lui Dorin Iliescu, care în calitate de avocat se ocupa - în lipsa avocatului meu Pop din Bucureşti - de chestiunile mele de afaceri. Cheia mi-a restituit-o deasemenea dl.Popescu imediat.

Caseta s'a aflat în posesiunea Dlui N.Popescu vreo două săptămâni, cred. D-sa n'a cunoscut niciodată natura sau cuprinsul documentelor ce conţinea.

ss.Victor Rădulescu Pooneanu.

26 August 1947.

P.Conformitate
Comisar Şef,
[signature]

[illegible] 26 August 1948 [illegible]

<u>Declarație.</u>

Caseta ce am încredințat spre păstrare d-lui N. N. Popescu se afla în prealabil la mine acasă. De acolo am transportat-o la prietenul meu Doru Hleman, unde l-am rugat pe N. Popescu să treacă să o ia spre a mi-o păstra câtva timp – nici eu nu știam câtă vreme, rămânând să decid aceasta în funcție de împrejurări.

Întrucât voiam să pun în casetă o parte din [illegible] i-am dat ulterior cheia casetei d-lui N. Popescu, rugându-l să-mi aducă plicul legat dinăuntru; după ce l-am completat și legat la loc, i-am restituit plicul spre a-l pune la loc. D-sa mi-a restituit la [illegible] cheia.

O ultimă dată i-am încredințat din nou cheia spre a-mi scoate patru monede de aur din plicurile cu valori ce aveam în casetă și care-mi erau necesare în vederea unei plăți pentru reparații la casa (mamei mele) ce rechiziționasem în Parcul Filaret. [illegible] l-am rugat pe Dl N. Popescu să le dea d-lui Doru Hlescu, care în calitate de avocat se ocupa – în lipsa adevăratului meu [illegible] din București – de chestiunile acelei reparații. Cheia mi-a restituit-o de asemenea Dl Popescu după două săptămâni, cred. D-sa n-a cunoscut niciodată natura sau cuprinsul documentelor ce conținea.

Victor Rădulescu Pogoneanu

26. VIII. 1948

26.8.47

24

24

DECLARATIE

După 6 Martie 1945 am primit şi am transmis diferite scrisori prietenilor mei din străinătate care apar în scrisorile vizate de mine şi aflate la dosar.

Aceste scrisori precum şi materialul arătat în ele ca şi restul materialului documentar aflat în caseta mea depusă la Dl.N.N.Popescu le-am primit prin d-nii Berry şi Hulick precum şi general Schuyler.

Aceşti domni nu cunoşteau conţinutul corespondenţei ce transportau, însă erau în genere desigur informaţi despre personalitatea emitenţilor şi adresanţilor.

==

Stiu că dl. Grigore Niculescu Buzeşti a primit din partea celor trei şefi ai partidelor de opoziţie un mandat scris, redactat în termeni generali şi autorizându-l a reprezenta vederile domniilor lor în străinătate.

Dl.Gr.N.Buzeşti a transmis prin mine un raport identic celor trei şefi ai opoziţiei, precum şi una sau două (cred mai degrabă că numai una) scrisori personale adresate Dlui Maniu. Nu ştiu dacă a mai transmis asemenea corespondenţă şi pe altă cale, însă aş crede că nu.

Plecând din ţară, atât dl.Vişoianu cât şi dl. Buzeşti au mers întâi, pe câte am aflat, în zona occidentală a Germaniei şi apoi în Elveţia.

Faptele materiale rezultând din scrisorile vizate şi referitoare la mine corespund realităţii.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

26 August 1947.

P.Conformitate

Comisar şef,

[signature]

Dată în fața noastră azi 26 Aug. 1947
Com. Șef

Declarație

După 6 Martie 1945 am primit și am transmis diferite scrisori particulare unei din străinătate cari apar în scrisorile ridicate de mine și aflate la dosar.

Aceste scrisori precum și materialul arătat ca și restul materialului documentar aflat în casa mea ce le depusese Dl. N. N. Popescu le-am primit prin Dnii Berry și Hulick precum și Gl. Schuyler.

Acești domni au cunoscut conținutul corespondenței ce transportau, unele erau în genere de simple informații despre personalitatea emitenților și adresanților.

Știu că Dl. Gr. Niculescu-Buzești a primit din partea celor trei șefi ai partidelor de opoziție un mandat scris, redactat în termeni generali și autorizându-l a reprezenta vederile Dlor în străinătate.

Dl. Gr. N. Buzești a transmis prin mine un raport identic celor trei șefi de opoziție, precum și una sau două (cred mai de grabă numai una) scrisori personale adresate Dlui Maniu. Nu știu dacă a mai transmis asemenea corespondență și pe alte căi, însă aș crede că nu.

Plecând din Țară, atât Dl. Vișoianu cât și Dl. Buzești au mers, [illegible], pe cât am aflat, în zona occidentală a Germaniei și apoi în Elveția.

Faptele materiale rezultând din scrisorile ridicate și referitoare la mine corespund realității.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

26. VIII. 1947

III

(X 26

26.8.47. 26

D E C L A R A T I E

In legătură cu scrisorile primite de mine din străinătate, dau următoarele lămuriri :

1). 25 Octomvrie 1946, dela Brutus Coste.

G.G. = Grigore Gafencu.

" Afacerea Dianu " este conflictul intervenit între dl.Gafencu şi dl.N.Dianu în legătură cu publicarea de către acesta din urmă, împotriva părerii celorlalţi din grupul dela Paris, a unei broşuri despre "Chestiunea Basarabiei". Conflictul acesta, determinat de imputările făcute d-lui Dianu de către dl.Gafencu, a luat forma penibilă a unei provocări în duel din partea celui dintâi.

Dl.preşedinte: dl.Iuliu Maniu.

Procesele verbale relative la chestiunea Dianu-Gafencu, dacă nu se află printre hârtiile din caseta mea, au fost desigur distruse de mine, chestiunea neavând în fond nici o importanţă deosebită întrucât era o chestiune de ordin personal.

B.B. = Burton Berry, prin care am primit plicuril cu memoriile Gafencu.

Nu cunosc exacta compunere a aşa zisei "echipe". Cred că au fost dnii Gafencu, Cretzianu, Coste, etc.

Alexandru = al Cretzeanu.

V.V. = Tilea.

"Afacerea Nicolae": e vorba de iniţiativa luată, cred, prin 1944, de către prinţul Niculae, de a grupa pe românii din Elveţia şi la care dl.Gafencu fusese bănuit - pe nedrept, pe cât se pare - că aderase.

Renee = Dna Hiott, soţia defunctului N.N.Hiot.

Mircea = Cred că dl.Mircea Grigorescu fost colabo rator al dlui Gafencu la ziarul Timpul.

Ginel = Gr.N.Buzeşti.

./.

27

Nu ştiu la ce "amici" se referă în finalul scrisorii dl.Coste. Cred că trebue să fi făcut aluzie sau la Dl.Berry sau, poate mai degrabă, la dl.Ciuntu (Edmond).

27

2). 16.XI.1946, dela Gr.N.Buzeşti.

Nu-mi dau seama de unde a fost scrisă această epistolă.

Scrisoarea la care face aluzie este desigur mandatul primit de a reprezenta pe cei trei şefi ai partidelor de opoziţie.

3). 20.XI.1946, dela Radu Plesia.

Ciurel = Emil Ciurea.

Cocuţa = Dra Mănescu fostă funcţionară la Legaţiunea Paris.

Mica Parascivescu, fostă funcţionară la Legaţiunea Lissabona.

Gigi = G.Anastasiu.

4). 17.IX.1946, dela fratele meu.

Emil = E.Lăzărescu.)prie-
Bubi = Octavian Neamţu. (teni
Tigrul = O.Cabiş.)perso
Dorin şi Ileana = Avocat Iliescu şi soţia. (nali.

5). Februarie 1947 (?), dela Gr.N.Buzeşti.

Nu-mi amintesc care era anume ocazia şi cine anume a adus această scrisoare. Cred că am primit-o prin dl.Hulică

Raportul menţionatxx era destinat şi a fost transmis celor trei (nu "tăi") şefi de partide de opoziţie.

V. = Vişoianu) se aflau în germania pe
I.= Ioana Bujoiu (câte am aflat ulterior.) Cred că dl.Buzeşti trebue să-mi fi scris o altă scrisoare anterioară, pe care însă n'am primit-o şi la care se referă desigur în continuare unele chestiuni din scrisoarea aceasta.

./.

" Chestiunea mă încurcă" - pe dl.Buzeşti, în legătură cu plecarea sa mai departe, în America. 28

6). 3. IV. 1947, dela Gr.N.Buzeşti.

Dumitru = dl.I.Maniu

Nu ştiu despre ce documente are Dlui Titel Petrescu e vorba, cred însă că trebue să fie memorii sau scrisori în legătură cu situaţia partidului d-sale.

7). 20.V.1947, dela Gr.N.Buzeşti.

Despre chestiunea mandatului, vezi mai sus.

E vorba desigur de eventuala constituire a unui comitet al românilor din străinătate.

C.D. = Citta Davilla.

" Cei în drept " = cei trei şefi ai opoziţiei.

Dl.Leucuţia primise o scrisoare dela dl.N.Dianu care-l ruga să-i comunice dlui Maniu diferite chestiuni personale în legătură cu alţi români din străinătate cu care dl.Dianu se află în conflict. Spre a-l modera pe dl.Dianu, dl.Buzeşti avea nevoie să fie autorizat de cel căruia acesta îi scrisese (Leucuţia) - de a face uz (faţă de Dianu) de cunoştinţa ce avea (Buzeşti) despre această scrisoare.

8). 15.III.1947, dela fratele meu.

Vivi = nepoata mea, studentă în Elveţia.

Bunchy = fiica defunctei Ecaterina N.Buzeşti.

Grig.= dl.Gr.Gafencu.

E vorba de scrisori de familie, copia e făcută însă greşit şi uneori ininteligibil.

9). 16.III.1947, dela Gh.Anastasiu.

Nu-mi amintesc precis prin cine scrisesem dlui Buzeşti - în orice caz tot prin dnii Hulick sau Berry, cred.

10). 16.III.1947, dela G. Anastasiu.

Scrisorile au venit prin vreunul din dnii suscitaţi.

Am trimis un fel de istoric al chestiunei proce-

./.

sului Cretzianu, după ce l-am consultat şi pe dl.Ottulescu, care însă nu a voit să dea un aviz propriu zis.

11). 17.V.1947, dela G.Anastasiu.

Scrisorile au fost trimise prin vreunul din dnii suscitaţi.

Am trimis pentru Radu Plesia materialul adunat de dl.Gr.N.Buzeşti în vederea unui studiu asupra situaţiei economice a României şi care rămăsese în păstrarea mea.

Chestiunea de care scrisesem în ultima dată era aceea a sănătăţii Dlui Vişoianu.

Gas. B. = Gaston Boeuve (Serban Voinea).

Ciurea = E.Ciurea, secretar de legaţie în disponibilitate.

12). 20.V.1947, dela C.Vişoianu.

Această scrisoare, cam incoherentă, exprimă tocmai starea de presiune nervoasă a dlui Vişoianu.

" Scrisoarea de neîncredere " este o scrisoare de preţuire trimisă de dl.Maniu dlui Gafencu.

Nicuşoara = sora dlui Vişoianu.
Florica = dna Brătescu Voineşti.
} "Prudenţa" recomandată este expresia aceleiaşi stări de nervi şi a unei îngrijorări cu nimic justificată.

13). 21.V.1947, dela G.Anastasiu.

"Curierul" e întrebuinţat aci în sensul de transport de scrisori (e vorba de celelalte scrisori dela aceiaşi dată, aflate la dosar).

Persoana care l-a adus trebue să fie tot unul din dnii susamintiţi; acelaş răspuns cu privire la scrisorile mele din 8 şi 15 Mai.

" Geamantanul" cu hârtii era de fapt o mică valiză cuprinzând unul din exemplarele mele cu materialul relativ la actul dela 23 August 1944 (pe celelalte exemplare le-am distrus, vezi declaraţia respectivă). El a fost transmis pe aceiaşi cale ca mai sus.

./.

30

30

14). 21.V.1947, dela fratele meu.

"Atitudinea luată de voi" - referinţe la atitudinea Dlui Gr.N.Buzeşti şi a mea faţă de chestiunile de ordin personal.

"Textul investit cu mai multe semnături" nu l-am primit. Trebue să fie vorba de un proces verbal al întrunirii despre care se face menţiune şi într'o scrisoar a Dlui Buzeşti.

"Cele trei scrisori" au fost trimise, în semn de preţuire, de către dl.Maniu dlor Gafencu, Vişoianu şi cretzianu.

Nic = N.Caramfil.

Burlacul vânător = C.Vişoianu.

Nepotul plecat în America = V.V.Pella.

B. = Gr.N.Buzeşti.

Tribulaţiile lui Camil = Aluzie la perchiziţia ce avusese loc la dl.Camil Demetrescu.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

26.VIII.1947.

P.conf.

Comisar şef,

[signature]

Dată în fața noastră
azi 26 Aug. 1957
Cpt. [illegible]

31

Declarație

În legătură cu rapoartele primite de mine din străinătate, dau următoarele lămuriri:

1/ 25 Oct. 1946, de la Brutus Coste

G.G. = Grigore Gafencu

„Afacerea Dianu" este conflictul intervenit între Dl Gafencu și Dl N. Dianu în legătură cu publicarea, de către acesta din urmă, împotriva părerii celorlalți din grupul de la Paris, a unei broșuri despre „Chestiunea Basarabiei". Conflictul acesta, determinat de împotrivirea făcută Dlui Dianu de către Dl Gafencu, a luat forma penibilă a unei provocări în duel din partea celui dintâi.

Dl Președinte: Dl Iuliu Maniu.

Procesul Verbal relativ la chestiunea Dianu-Gafencu, dacă nu s-a aflat printre hârtiile din caseta mea, a fost de sigur distrus de mine, chestiunea neavând de fond nici o importanță politică, întru cât era o chestiune de ordin personal.

B.B. = Brutus Berry, prin care am primit plicurile cu memoriile Gafencu.

Nu cunosc exacta compunere a așa-zisei „echipe". Cred că au fost Dnii Gafencu, Cretzianu, Coste etc.

Alexandru = Al. Cretzianu

V.V. = Tilea

„Afacerea Nicolae": e vorba de instigațiunea lansată, cred, prin 1944, de către Preotul Nicolau, de a grupa pe Românii din Elveția și la care Dl Gafencu fusese bănuit - pe nedrept, pe cât mi se pare - că adversar.

V. Dogaru

2

Rencă = Dna Hiott, soția defunctului N. N. Hiott

Mircea = cred că dl Mircea Grigorescu, fost colaborator al dlui Gafencu la ziarul Timpul

Ginel = Gr. N. Bugești.

Nu știu la ce „amici" se referă în finalul scrisorii dl Costa. Cred că trebuie să fi fiind aluzie sau la dl Bungetianu, poate mai degrabă, la dl Ciuntu (Edmond).

2/ 16.XII.1946, de la Gr. N. Bugești.

Nu-mi dau seama de unde a fost scrisă această epistolă.

Scrisoarea la care face aluzie este de sigur mandatul primit de a reprezenta pe cei trei șefi ai partidelor de opoziție.

3/ 20.XI.1946, de la Radu Plesnila

Ginel = Emil Ghica

Contza = Dna Neamțu, fostă funcționară la leg. Paris

Mica Paraschivescu, fostă funcționară la leg. Londra

Gigi = G. Anastasiu

4/ 17.IX.1946, de la fostul meu

Emil Elefterescu
Bubi = Oct. Neamțu
Tipul = O. Cabi
Dorin și Ileana = av. Ilescu și soția
} prieteni personali.

V. Popa

[illegible]

5/ Februarie 1947 (?), de la fr. N. Bujești

Nu-mi amintesc care era anume ocupația celui care anume a adus această scrisoare. Cred că am primit-o prin dl [illegible].
Raportul menționat era destinat și a fost transmis celor trei (nu „toți") șefi de partide de opoziție.

V = Vișoianu
I = Ionaș Bujoiu } se află în Germania, de unde am aflat ulterior. Cred că dl Bujești trebuie să-mi fi trimis o altă scrisoare anterioară, pe care însă n-am primit-o și la care se referă de sigur în continuare unele chestiuni din scrisoarea aceasta.

„Chestiunea mă încarcă" – pe dl Bujești, de legătură cu planurile de mai departe, în America

6/ 3.IV.1947, de la fr. N. Bujești.

Dumitru = dl I. Maniu
Nu știu despre ce documente ale dlui Titel Petrescu e vorba, cred însă că trebuie să fie memorii sau scrisori de legătură cu situația partidului Social.

7/ 20.V.1947, de la fr. N. Bujești

Despre chestiunea mandatului, vezi mai sus.
E vorba de sigur de eventuala constituire a unui Comitet al Românilor din străinătate.
C. D. = Citta Davila
„Cei de drept": cei trei șefi ai opoziției
Dl Leucuția primise o scrisoare de la dl N. Dianu care-l ruga să-i comunice dlui Maniu despre chestiuni personale în legătură cu alți Români din străinătate cu care dl Dianu se află în conflict. Spre a-l modera pe dl Dianu dl Bujești
V. Popa[illegible] avea nevoie să fie autorizat de cel căruia acela îi scrisese ([illegible]) de a face

(Spre a fi de [illegible]) de cunoștință ce cred (Bugești) despre această persoană

8/ 15.III.1947, de la fratele meu.

Vivi = nepoata mea, studentă în Elveția.

Bucky = fiica defunctei Ecaterina V. Bugești

Grig = Dl Gr. Gafencu

E vorba de scrisori de familie, [illegible] a fiecărui mă grăbesc și uneori [illegible].

9/ 16.III.1947, de la G. Anastasiu

Nu-mi amintesc precis prin care scrisoarea dlui Bugești - în orice caz tot prin dnii Kalick sau Berry, cred.

10/ 16.III.1947, de la G. Anastasiu

Scrisorile au venit prin unul din dnii menționați.
Am trimis un fel de istoric al chestiunii procesului Crețeanu, după ce l-am consultat și pe Dl Stolojan, care deci nu a vrut să dea un curs propriu-zis.

11/ 17.V.1947, de la G. Anastasiu

Scrisorile au fost trimise prin unul din dnii menționați.
Am trimis pentru Radu Plessia materialul adunat de Dl G. N. Bugești în vederea unui studiu asupra situației economice a României și care rămânea în posesia mea.
Chestiunea de care scriseseră în ultima dată era aceea a sănătății Dlui Vișoianu.

Gas. B. = Gaston Bosca (Gaston Vaneș)
Cornea = E. Cornea, secretar de legație în disponibilitate.

V. [illegible]

12/20.V.1947, de la C. Vișoianu

Aceasta sesiune, cam neclarată, exprimă tocmai starea de depresiune nervoasă a dlui Vișoianu.
„Sesiunea de [illegible]" este o sesiune de partizani [illegible] de Dl Maniu dlui Gafencu.

Micșorarea = sora dlui Vișoianu } „pedeapsa" recomandată este
Florica = Dna Brătianu-Vornești } expresia aceleiași stări de nervi și a unei suspiciuni neîndreptățite.

13/21.V.1947, de la G. Anastasiu

Curierul e întrebuințat aci în sensul de transport de mesaje (ca și toate celelalte mesaje de la aceeași dată, aflate la dosar). Persoana care l-a adus trebuie să fie tot unul din dnii menționați; aceluiași răspuns cu privire la mesajele noastre din 8 și 15.V.

„Geamantanul" cu hârtii era de fapt o mică valiză cuprinzând unul din exemplarele noastre cu materialul relativ la actul de la 23 August 1944 (celelalte exemplare le-am distrus, pag. declarația respectivă). El a fost transmis pe aceeași cale ca mai sus.

14/21.V.1947, de la partidul nostru

„Atitudinea luată de voi" – ~~[illegible]~~ reprezintă la (Pl. Gr. N. Bujești și) atitudinea ~~[illegible]~~ a mea față de chestiunile de ordin personal.

„Textul învestit cu mai multe semnături" care l-am prezentat.
Trebuie să fie vorba de un proces verbal al întrunirii despre care se face mențiune și astă sesiune a dlui Bujești.

„Cele trei sesiuni" au fost trimise, în numele de partizi, de către Dl Maniu dlor Gafencu, Vișoianu și [illegible]

V. Popa

Nic = N. Carandino

Bietul Vasiliu = C. Vișoianu

respectul plecat în America = V. V. Tilea

B. = G. N. Brezești

Tribulațiile lui Camil = aluzie la perchiziția ce urma la St. Camil Demetrescu.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

26. VIII. 1947

III.

27.8.47

34

D E C L A R A T I E

Aşa precum am declarat anterior, cu dl.Octavian Neamţu sunt prieten din Facultate şi am menţinut tot timpul cu dânsul relaţiuni amicale.

Nu ştiu ca dl.Neamţu să fi avut preocupări de ordin politic şi nici relaţiunile mele cu dânsul nu au avut niciodată un asemenea caracter, nici înainte, nici după 23 August 1944.

Am rugat uneori pe dl.Neamţu să-mi facă unele servicii de natură personală (să-mi împrumute maşina pentru unele curse, să mă găzduiască în mod provizoriu la întoarcerea mea din postul dela Berlin, etc.

In cadrul acestor servicii se plasează şi depozitarea pentru scurt timp, a valizei cu documente referitoare la actul dela 23 August şi despre care am făcut o declaraţie deosebită.

Deşi bun prieten cu dl.Neamţu nu am fost prea des la dânsul acasă, întâlnirile noastre fiind prilejuite mai ales de mese comune.

Nu-mi amintesc să fi întâlnit vreodată la dl. Neamţu acasă pe d-nii Camil Demetrescu, Ionel Stârcea şi Radu Buzeşti.

Stăruind să-mi reamintesc, îmi dau seama că am putut întâlni pe dnii Stârcea şi Radu Buzeşti într'o seară din toamna 1946 la dl.Octavian Neamţu. Dânşii manifestându-şi dorinţa să mă vadă, le-am spus că mă duc să iau masa la dl.Neamţu şi că pot veni şi dânşi acolo. D-lor au venit şi am discutat cred despre plecarea din ţară a Dlui Gr.N.Buzeşti în legătură cu zvonurile persistente care apăruseră că acesta ar fi plecat în străinătate. Nici unul din noi nu avea informaţii precise. Eu ştiam că dl.Gr.N.Buzeşti dorea să plece în Elveţia, unde soţia sa se afla pe moarte şi cunoşteam demersurile ce întreprinsese în acest sens pe lângă dl.

./.

Bodnăraş, totuşi am fost surprins că a plecat în mod brusc şi fără să-mi fi spus nimic. Nu cunosc condiţiunile plecării dlui Buzeşti, presupun însă, întemeindu-mă pe o întrevedere ce ştiu că a avut D-sa cu dl. Matei Cantacuzino, că a plecat cu un avion.

Dl. Neamţu nu a asistat la conversaţia mea cu dl. Stârcea şi Radu Buzeşti.

Nu-mi este cu putinţă să-mi amintesc că ar fi asistat şi dl. Camil Demetrescu.

Chestiuni de natură comercială am discutat cu dl Stârcea în legătură cu o eventuală preluare de către mine a reprezentării intereselor întreprinderilor sale în Bucureşti. Inceputurile acestor discuţii se plasează în vacanţa de Crăciun 1946 pe care am petrecut-o la domeniul din Banat al Dlui Stârcea. Deşi am renunţat la proectul iniţial, am făcut, în primăvara 1947, unele demersuri amicale şi neremunerate spre a sprijini o cerere de împrumut a Soc. Siab, cu care prilej am solicitat şi concursul Dlui Radu Buzeşti şi al Dlui Octavian Neamţu. Alte discuţiuni de această natură nu am mai avut nici cu dl. Stârcea, nici cu dl. Radu Buzeşti. Cu dl. Camil Demetrescu nu am avut nici odată discuţiuni cu caracter comercial.

Cetindu-mi-se declaraţia Dlui Octavian Neamţu referitoare la vizita ce i-am făcut, cu care prilej m'am întâlnit la dânsul cu dnii Stârcea, Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti, declar că nu înţeleg să o contest, deşi nu-mi reamintesc ca lucrurile să se fi petrecut exact astfel.

Cetindu-mi-se şi declaraţia actualei mele soţii referitoare la aceiaşi chestiune, declar deasemenea că nu înţeleg să o contest.

Ţin să subliniez că în toată această chestiune nu poate fi vorba din partea mea de vreo încercare de a ascunde sau denatura adevărul, ci pur şi simplu de o deficienţă de memorie.

Imi reamintesc că dl. Neamţu mi-a comunicat îngrijorările sale rezultate din faptul că a fost vizitat de cineva dela circumscripţie după vizita ce-i făcusem

./.

36

şi despre care e vorba mai sus. Eu l-am ironizat şi n'am dat importanţă acestui lucru.

Cetindu-mi-se declaraţia dlui Neamţu referitoare la o a doua vizită ce ~~iaşi~~ fi făcut împreună cu aceleaşi persoane în zilele următoare, declar deasemeni că nu-mi pot reaminti nimic în această privinţă şi că mi-e teamă ca dl.Neamţu să nu confunde împrejurările în chestiune. Tin să subliniez deasemeni că onestitatea dlui Neamţu nu poate fi pusă la îndoială astfel că declaraţia sa asupra celei de a doua vizite nu s'ar putea explica decât printr'o confuzie.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

27.VIII.1947.

P.Conf.

Comisar Af.

[signature]

Dată în fața noastră azi 23 August 19[illegible]
Comandant Șef
[illegible]

37

Declarație

Așa precum am declarat anterior, cu Dl Ozl. Neamțu am fost prieten din Facultate și am menținut tot timpul cu dânsul relațiuni amicale.

Nu știu ca Dl Neamțu să fi avut preocupări de ordin politic și deci relațiunile mele cu dânsul nu au avut niciodată un asemenea caracter, nici înainte, nici după 23 August 1944.

Am rugat uneori pe Dl Neamțu să-mi facă unele servicii de natură personală (să-mi depaneze mașina pentru unele curse, să mi facă în mod prompt la [illegible] mea din [illegible] de la Berlin etc.). În cadrul acestor servicii se plasează și depozitarea pentru scurt timp a valizei cu documente referitoare la actul de la 23 August și despre care am făcut declarații deosebite.

Deși bun prieten cu Dl Neamțu nu am fost prea des la dânsul acasă, întâlnirile noastre fiind prilejuite mai ales de mese comune.

Nu mi-amintesc să fi întâlnit vreodată la Dl Neamțu acasă pe dnii Cornel Dumitrescu, Ionel Stîrcea și Radu Bugești. Străduind să-mi reamintesc, îmi dau seama că am putut întâlni pe dnii Stîrcea și Radu Bugești într-o seară din toamna 1946 la d Ozl. Neamțu. Dânșii manifestându-și dorința să mă vadă, l-am spus că mă duc să ~~[illegible]~~ iau masa la Dl Neamțu și că pot veni și dânșii acolo. Atunci au ~~[illegible]~~ și au discutat ceva despre plecarea din Țară a dlui Gr. N. Bugești în legătură cu zvonurile persistente care afirmau că acesta ar fi plecat în străinătate. Nici unul din noi nu avea informații precise. Eu știam că dl Gr. N. Bugești dorea să plece în Elveția, unde [illegible] să se afle pe moarte și cunoșteam demersurile ce întreprinsese în acest sens pe lângă Dl Bodnăraș, totuși am fost surprins că a plecat în mod brusc și fără

să-mi fi spus nimic. Nu cunosc condițiunile plecării dlui Buzești, presupun însă, întemeindu-mă pe o întrevedere ce știu că a avut-o cu dl Matei Cantacuzino, că a plecat cu un avion.

Dl Neamțu nu a asistat la conversația mea cu dnii Stârcea și Radu Buzești.

Nu-mi este cu putință să-mi amintesc că ar fi asistat și dl Camil Demetrescu.

Chestiuni de natură comercială am discutat cu dl Stârcea în legătură cu o eventuală preluare de către mine a reprezentării intereselor întreprinderilor sale în București. Începuturile acestor discuții se plasează în vacanța de Crăciun 1946 pe care am petrecut-o la domeniul din Banat al dlui Stârcea. Deși am renunțat la proiectul inițial, am făcut, în primăvara 1947, unele demersuri amicale și neremunerate spre a stabili o cerere de împrumut a soc. SIAB, în care privință am solicitat și concursul dlui Radu Buzești și al dlui Oct. Neamțu. Alte discuțiuni de această natură nu am mai avut nici cu dl Stârcea, nici cu dl Radu Buzești. Cu dl Camil Demetrescu nu am avut niciodată discuțiuni cu caracter comercial.

Citindu-mi-se declarația dlui Oct. Neamțu referitoare la vizita ce i-am făcut, cu care prilej m-am întâlnit la dânsul cu dnii Stârcea, Camil Demetrescu și Radu Buzești, declar că nu înțeleg să o contest, deși nu-mi reamintesc în [illegible] să se fi petrecut exact astfel.

Citindu-mi-se și declarația actuală [illegible] soții referitoare la aceeași chestiune, declar de asemenea că nu înțeleg să o contest.

Țin să subliniez că în toată această chestiune nu poate fi vorba din partea mea de vreo încercare de a ascunde sau denatura adevărul, ci pur și simplu de o deficiență de memorie.

Îmi reamintesc că dl Neamțu mi-a comunicat îngrijorările sale rezultate din faptul că a fost vizitat de cineva de la [illegible] după vizita ce i-o făcusem și despre care e vorba mai sus. Eu l-am ironizat și n-am dat importanță acestui lucru.

Citindu-mi-se declarația dlui Neamțu referitoare la o a doua vizită ce i-aș fi făcut împreună cu aceleași persoane în zilele următoare, declar de asemenea că nu-mi pot reaminti nimic cu această [illegible] și că mi-a rămas cu dl Neamțu să nu confunde împrejurările în chestiune. Țin să subliniez de asemenea că onestitatea dlui Neamțu nu poate fi pusă la îndoială, astfel că declarația sa asupra celei de-a doua vizite nu și-o pot explica decât printr-o confuzie.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

27.VIII.1947

III. inv

27.8.47 38

D E C L A R A T I E

In continuarea şi precizarea declaraţiunii mele anterioare în legătură cu intervederea ce a avut loc în casa Dlui Octavian Neamţu, cu dnii Ion Stârcea şi Radu Buzeşti, declar următoarele :

Mi este acum clar în minte că o asemenea întrevedere a avut într'adevăr loc. Nu-mi amintesc de loc să fi urmat şi o a doua, deşi pe de altă parte nu înţeleg nici un moment să pun la îndoială buna credinţă a Dlui Neamţu care poate cel mult fi victima unei confuziuni a memoriei d-sale.

In ce mă priveşte, deficienţa memoriei mele pentru perioada în toamna 1946 se explică prin faptul că în acel timp s'au xxxxxxxxxxxxxxx petrecut în viaţa mea o serie întreagă de evenimente turburătoare (nevoia în care m'am aflat de a părăsi casa pe care a trebuit s'o închiriez, şubrezirea sănătăţii mamei mele şi a moralului său din această pricină, necesitatea de a-mi găsi o locuinţă provizorie, proiectul - realizat tot atunci - de a mă căsători, propriile griji ale celei ce avea să devină soţia mea - ea însăşi rămasă atunci fără domiciliu etc.)

Deaceea, fiind gata de a face toate eforturile de memorie, cred că aş ajunge mai uşor şi mai rapid să reconstitui faptele în chestiune dacă m'aşi putea ajuta confruntându-mi amintirile cu acelea - desigur mai precise - ale celorlalţi prieteni în cauză. Aceasta cu atât mai mult cu cât este vorba de oameni în a căror onestitate am o perfectă încredere.

In ce priveşte importanţa convorbirei - sau convorbirilor - în chestiune, era fără îndoială vorba de plecarea din ţară a dlui Gr.Niculescu Buzeşti şi de consecinţele ei. Silindu-mă să-mi aduc aminte cât mai exact ce s'a discutat, cred că pot afirma că am luat în consi-

./.

derare ce aveam să răspundem la întrebările ce începuseră deja să ni se pună din diferite părţi în această privinţă, hotărînd să spunem, ceeace era şi adevărat, că nu ştim nimic, deşi fireşte făceam şi noi toate ipotezele posibile. Cred deasemenea că am mai discutat şi cum vom putea intra în legătură cu Dl.Gr.N.Buzeşti în aşa fel încât să putem fi în corespondenţă cât mai regulată cu dânsul, atât spre a fi informaţi despre situaţia internaţională prin dânsul cât şi spre a-l ţine şi noi la curent cu evenimentele din ţară, când viaţa politică internă luase forma unei lupte din ce în ce mai vii.

Victor Rădulescu - Pogoneanu.

27 August 1947.

P.conf.
Comisar-Şef.
Ardeu

1402

Dată în fața noastră
azi 27 August 1947
Comisar șef:
[signature]

~~140~~ 40

40

Declarație

În continuarea și precizarea declarațiunii mele anterioare în legătură cu întrevederea – sau întrevederile – ce am avut în casa d-lui Ost. Nicula(?) cu d-nii Ioan Stircea și Radu Bujoi(?), declar următoarele:

Mi-este acum clar în minte că o asemenea întrevedere a avut într-adevăr loc. Nu-mi reamintesc de loc să fi ~~avut~~ urmat și o a doua, deși pe de altă parte nu înțeleg nici un moment să pun la îndoială buna credință a d-lui Nicula(?) care poate cel mult fi victima unei confuziuni a memoriei d-sale.

În ce mă privește, deficiența memoriei mele pentru perioada din toamna 1946 se explică prin faptul că în acel timp s-au petrecut în viața mea o serie întreagă de evenimente turburătoare (moartea în casa în care m-am aflat-o a bunicii care m-a crescut și-o adoram(?), zdruncinarea sănătății mamei mele și a moralului său din această pricină, necesitatea de a-mi găsi o locuință provizorie, proiectul – realizat tot atunci – de a mă căsători, propriile griji ale celei ce avea să devină soția mea – ca mărfi(?) rămasă atunci fără domiciliu, etc.)

De aceea, fiind gata de a face toate eforturile de memorie, cred că aș ajunge mai ușor și mai repede să reconstitui faptele în chestiune dacă m-aș putea ajuta confruntându-mi amintirile cu acelea – de sigur mai precise – ale celorlalte persoane(?) în cauză(?). Aceasta cu atât mai mult cu cât este vorba de oameni în a căror onestitate am o perfectă încredere.

N. Pogoneanu(?)

Eu n-am priceput substanța convorbirii - sau convorbirilor - în chestiune, nu fără îndoială vorba de planuri din țară a dlui Gr. Niculescu-Buzești și de consecințele ei. Silindu-mă să-mi aduc aminte cât mai exact ce s-a discutat, nu pot afirma că am luat în considerare ce aveam să răspundem la întrebările ce ni se puneau deja și ni se puneau din diferite părți în această privință - hotărând să spunem ceea ce și adevărul, că nu știam nimic, deși firește făceam și noi toate ipotezele posibile. Cred de asemenea că am mai discutat și unele informații în legătură cu [illegible] Gr. N. Buzești în așa fel încât să putem fi în corespondență cât mai regulată cu d-sa, atât spre a fi informați despre situația internațională prin d-sa cât și spre a-l ține și noi la curent cu evenimentele din țară, unde viața politică internă luase forma unei lupte din ce în ce mai vii.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

27.VIII.1947

D E C L A R A T I E

Am adunat material pentru susţinerea cauzei D-lui ALEXANDRU CRETZIANU,cpnstând din copii de pe actele interesând această chestiune din dosarul întocmit de mine la Direcţiunea Cabinetului din Ministerul Afacerilor Străine pe timpul când conduceam această Direcţiune,copii ce păstrasem la mine,texte de legi,de sentinţe din Monitorul Oficial şi unele consultaţiuni juridice.-

Intre acestea din urmă,o consultaţie a defunctului MIHAI ANTONIADE şi un text redactat de mine în urma consultării D-lui E. Ottulescu care a refuzat să dea un aviz scris pentru motivul că D-sa,care fusese preşedintele Consiliului Juridic al Ministerului Afacerilor Străine,nu dorea să ia atitudine într'un proces împotriva acestui Departament.-

Tot acest material a fost transmis prin căile arătate în declaraţiunile mele anterioare,ca folosite obişnuit pentru comunicările mele în străinătate.-

Este adevărat că am aprobat refuzul de restituirea a fondului de şase milioane de fr.elv.pus la dispoziţia D-lui Al.Cretzianu atâta vreme cât condiţiunile morale indispensabile nu erau oferite acestuia.- Inţeleg prin condiţiuni morale satisfacţiunea care cred că trebue acordată D-lui Cretzianu după acuzaţiunile şi condamnarea în lipsă al căror obiect a fost D-sa.-

Nu ştiu dacă şi c[illegible] s'au cheltuit şi angajat din acest fond,însă presupun că asemenea cheltueli s'au putut face în cadrul acţiunei desfăşurate din România din străinătate.-

Rămânerea în străinătate a diplomaţilor români rechemaţi de către Dl.Tătărescu în condiţiunile menţionate într'o altă declaraţie a mea corespundea vederilor mele.- Această atitudine a mea este cunoscută celor în cauză, ca rezultând implicit din contextul corespondenţei mele cu ei

./.

Nu am transmis şi nu am primit niciodată corespondenţă din străinătate prin Dl.Porter dela Misiunea Britanică.

Deasemenea nu pot afirma a fi uzat de bunele oficii în acest sens ale D-lui Melbourne dela misiunea americană;- D-sa a putut însă avea cunoştinţă de serviciul amical ce-mi făceau în această privinţă colegii mei.-

---

Materialul referitor la actul dela 23 August 1944 cari se află în posesiunea mea l-am trimis în parte în străinătate,iar în parte l-am distrus.- Acest material continuă însă de sigur să se afle şi la legaţiunile noastre prin care s'au purtat negocierile în chestiune.-El nu a fost deci depozitat la misiunea americană.-

---

Nu am avut nici un fel de material conţinând piese certificate de un magistrat militar în legătură cu incidentele din Piaţa Palatului dela 8 Noembrie 1945.-

---

Nu am afirmat niciodată că D-nii Cretzianu şi Gafencu ar constitui un Comitet de rezistenţă în străinătate spre a determina o intervenţie a Puterilor Occidentale pentru răsturnarea regimului din ţară.-

---

Camil

Pentru transmiterea corespondenţei către Dl.Maniu în rarele ocaziuni când aceasta a fost necesar am folosit bunele oficii ale D-lor Camil Demetrescu sau Radu Buzeşti, fără să-mi pot reaminti,prin care anume şi ce anume corespondenţă.-

---

Dl.Roiu nu mi-a transmis niciodată texte confidenţiale sau telegrame cifrate după ieşirea mea din ~~străinătate~~ Ministerul Afacerilor Străine.-

---

./.

Substanţa corespondenţei mele în străinătate constituia o trecere în revistă a ultimelor evenimente interne fără însă a lua caracterul formal al unui buletin de ştiri.-

---

Nu am comunicat niciodată D-lui Maniu,cu excepţia vreunor tăeturi din ziare străine pe care le primeam dela prietenii mei din străinătate,nici un fel de material care ar putea fi considerat confidenţial şi provenind dela Ministerul Afacerilor Străine.-

---

Nu numai că nu am preconizat dar nici nu am întrevăzut vre-odată ca posibilă o intervenţie armată străină pentru schimbarea regimului din ţară.-

---

Niciodată Dl.Oprişan nu mi-a transmis textul vre-unei comunicări cifrate.-

---

Relaţiile mele cu Dl.Coposu au fost foarte sumare,întcât nu l-am văzut decât foarte rar,iar de un an încoace deloc în împrejurări care nu aveau nici o importanţă politică. Odată totuşi D-sa mi-a adustextul unui interview acordat, dacă nu mă'nşel,postului de radio B.B.C. de către Dl.Maniu, înainte încă de difuzarea acestui text,cerându-mi părerea.-

X

ss/.Victor RADULESCU-POGONEANU

28.VIII.1947

Conf.
Comisar Şef,
Lăzăreanu

114

Luată în fața
noastră azi
28 August 1944
Comisar Șef
[signature]

44

44

Declarație

Am adunat material pentru motivarea cauzei Dlui Alexandru Cretzianu, constând din copii de pe actele referitoare la această chestiune din dosarul întocmit de mine la Direcțiunea Cabinetului din Ministerul Afacerilor Străine pe timpul când conduceam această direcțiune, copii ce priveau pe mine, texte de legi, de sentințe din Monitorul Oficial german și unele consultațiuni juridice.

Între acestea din urmă, o consultație a defunctului Mihai Antoniade și un text redactat de mine în urma consultării Dlui E. Ottulescu, care a refuzat să-mi dea un aviz scris pentru motivul că Dsa, care fusese Președintele Consiliului Juridic al Ministerului Afacerilor Străine, își ia atitudine într'un proces împotriva acestui Departament.

Tot acest material a fost transmis prin căile arătate în declarațiunile mele anterioare, căci folosite obișnuit pentru comunicările mele cu străinătatea.

Este adevărat că am aprobat refuzul de restituire a fondului de zece milioane de fr. elv. pus la dispoziția Dlui Al. Cretzianu ~~[illegible]~~ atâta vreme cât condițiunile morale indispensabile nu erau oferite acestuia. Înțeleg prin condițiuni morale satisfacțiunea care ~~[illegible]~~ cred că trebue acordată Dlui Cretzianu după acuzațiunile și condamnarea în lipsă al cărei obiect a fost Dsa.

Nu știu dacă și ce sume s'au cheltuit ori angajat din acest fond, însă ~~[illegible]~~ presupun că asemenea cheltueli s'au putut face în cadrul acțiunii desfășurate de Românii din străinătate.

Victor Rădulescu Pogoneanu

28.VIII.1944

Rămânerea în străinătate a diplomaţilor români rechemaţi de către d-l Tătărescu în condiţiunile menţionate [illegible] o altă declaraţie a mea corespunzând vederilor mele. Această atitudine a mea este cunoscută celor în cauză, ca rezultând neîndoios din conţinutul corespondenţei mele cu ei.

Nu am transmis şi nu am primit niciodată corespondenţă din străinătate prin d-l Porter de la Misiunea britanică. De asemenea nu pot afirma a fi uzat de bunele oficii cu acest sens ale d-lui Melbourne de la Misiunea americană. Dsa a putut însă avea cunoştinţă de serviciul amical ce-mi făceau în această privinţă colegii săi.

Materialul referitor la actul de la 23 August 1944 care se afla în posesiunea mea l-am trimis în parte în străinătate iar în parte l-am distrus. Acest material conţinea dări de seamă ce se afla şi la Legaţiunile noastre prin care s'au putut răspândi în străinătate. El nu a fost deci depozitat la Misiunea americană.

Nu am avut nici un fel de material conţinând fişe certificate de un magistrat militar în legătură cu incidentele din Piaţa Palatului de la 8 Nov. 1945.

Nu am afirmat niciodată că d-nii Cretzianu şi Gafencu au constituit un Comitet de rezistenţă în străinătate spre a determina o intervenţie a Puterilor occidentale pentru ~~schimbarea~~ răsturnarea regimului din ţară.

Pentru transmiterea corespondenţei către d-l Gafencu în rarele ocaziuni când aceasta a fost necesar am folosit bunele oficii ale d-lor Camil Demetrescu sau Radu Brezeşti, fără să-mi pot reaminti prin care anume şi a anume corespondenţă.

---

143 D-l Roșu nu mi-a transmis niciodată texte confidențiale sau telegrame copiate după registrele sau din Ministerul Afacerilor Străine.

Substanța corespondenței mele cu străinătatea constitua o trecere în revistă a ultimelor evenimente interne fără însă a ~~...~~ lua caracterul formal al unui buletin de știri.

Nu am comunicat niciodată altor oameni, cu excepția unor scrisori din presa străină pe care le primeam de la prietenii mei din străinătate, nici un fel de material care ar putea fi considerat confidențial și provenind de la Ministerul Afacerilor Străine.

Nu numai că nu am preconizat dar nici nu am întrevăzut vreodată ca posibilă o intervenție armată străină pentru schimbarea regimului din Țară.

Niciodată D-l Ogrezan nu mi-a transmis textul vreunei comunicări copiate.

Relațiile mele cu D-l Ciora au fost foarte reduse, întrucât nu l-am văzut decât foarte rar iar de un an încoace deloc în împrejurări care nu aveau nici o importanță politică. Odată totuși D-sa mi-a adus textul unui interviu acordat, dacă nu mă înșel, postului de radio B.B.C. de către D-l Maniu, neavând încă D-sa acest text, cerându-mi părerea.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

28. VIII. 1947

45

154

30.VIII.947

446

46

D E C L A R A T I E

In cursul lunei Iunie 1947, dacă nu mă'nşel am fost invitat de către Dl.Gh.Popescu Oradea să întâlnesc acasă la dânsul, în Str.Barbu Delavrancea, pe Dl.Stelea care ca şi Dl. Popescu-Oradea, este un apropiat al D-lui Tillea.-

După oarecari ezitări, căci această întrevedere nu mă interesa cu nimic, am acceptat această invitaţiune.-

Dl.Stelea, pe care-l cunoscusem până atunci, a început prin a-mi exprima nemulţumirea D-sale faţă de faptul că Dl. Maniu, pe care-l vizitase în scopul, am impresia de a ameliora poziţia D-lui Tillea faţă de D-sa, îi comunicase că persoana din străinătate care are în cea mai mare măsură încordarea sa este Dl.Cornel Bianu ale cărui raporturi personale cu Dl.Tillea nu sunt dintre cele mai bune şi despre care apropiaţii acestuia din urmă nu au o prea înaltă părere.-M'am mărginit să exprim opinia că această chestiune nu mi se pare a avea o importanţă deosebită.-

Apoi Dl.Stelea a început a-mi vorbi despre " un moment britanic " în politica internaţională, având aerul de a crede că un asemenea moment ar putea influenţa şi situaţia României.-

Faţă de replica mea, oarecum vehementă, că Marea Britanie este azi o simplă putere satelită şi că, de altfel, o iniţiativă xxxxx oarecare a ei cu privire la România mi se pare cu totul exclusă mai ales în conjunctura internaţională, urmând conferinţei dela Moscova, convexţia s'a încheiat aci.-

A doua sau a treia zi, Dl.Popescu Oradea m'a vizitat acasă spunându-mi că prin replica mea rezumată mai sus, l-am împiedicat pe Dl.Stelea să-şi desvolte expunerea ce plănuia să-mi facă şi care urma să se refere la o eventuală formaţiune,-Tillea Gafencu care ar ajunge să ia locul actualului guvern român în baza unui acord între Marile Puteri, acord acord ce ar fi realizat în urma unei iniţiative britanice.-

./.

153 487 47

Dl.POPESCU ORADEA a adăugat că Dl.TILEA ar fi vru ~~kkk~~ să cunoască sentimentul pritenilor D-lui Gr.N.BUZESTI, cu privire la aceasta chestiune.

Am declarat D-lui POPESCU ORADEA că socotesc întreaga chestiune ca neserioasă și că dealtfel, Dl.TILLEA, n'are decât să ceară direct părerea D-lui Gr.N.BUZESTI. Am adăugat că in ce mă privește rămân ferm hotărât să nu mă amestec in chestiuni de asemenea natură.

Scrisorile ce am transmis am primit prin membrii citați în alte declaratiuni ale mele ai misiunei americane le-am remis sau mi s'au remis cu prilejul contactelor personale ce aveam in special cu Dl.HULICK.

Scrisorile pe care în două sau trei rânduri, le-am primit dela Dl.MANIU spre a le transmite D-lui Gr.BUZESTI in străinătate mi-au fost remise, cred, prin Dl.RADU BUZESTI, păstrându-le până când aveam un prilej de a le expedia.

In cursul lunei Maiu 1947, spunându-mi Dl.RADU BUZESTI că Dl.VERGOTTI pleacă in Italia si poate Elvetia si intrebându-mă dacă vreau să-i incredintez vre'o scrisoare pentru fratele meu, Dl.Gr.N.BUZESTI, am răspuns negativ dat fiind că Dl.VERGOTTI face parte din personalul Palatului. I-am dat însă D-lui RADU BUZESTI, spre a-i fi remisă D-lui VERGOTTI, niște ochelari și o scrisoare pentru Dl.SERBAN VOINEA pe care il rugat să mi-i repar.

Dl.RADU BUZESTI mi-a comunicat că D-sa avea intenția să scrie fratelui său despre diverse chestiuni familiare prin Dl. VERGOTTI.

Conf.

ss/Victor Rădulescu Pogăneanu

Comisar Şef

30 August 1947.

Dată în fața noastră
azi 31 August 1947
Comandant Șef.

48

Declarație

În cursul lunii Iunie 1947, deci cu un an în urmă, am fost invitat de către dl Gh. Popescu-Oradea să întâlnesc acasă la dânsul, pe d. Radu Delavrancea, pe dl Melea care, ca și dl Popescu-Oradea, este un apropiat al dlui Tillea.

După oarecare ezitare, căci această întrevedere nu mă interesa în nimic, am acceptat această invitațiune.

Dl Melea, pe care-l cunoșteam foarte puțin, a început prin a-mi exprima nemulțumirea dsale față de faptul că dl Ucanu, pe care-l vizitase în urmă, are impresia, de a anulat poziția dlui Tillea față de dsa și comunicase că persoana din străinătate care are în cea mai mare măsură încrederea sa este dl Cornel Bianu, ale cărui raporturi personale cu dl Tillea nu erau deloc cele mai bune și despre care apropiații acestuia din urmă au o părere scăzută. Nu am înțeles să exprim opinia că această chestiune nu mi se pare a avea vreo importanță deosebită.

Apoi dl Melea a început a-mi vorbi despre „un moment britanic" în politica internațională, avansând ideea că un asemenea moment ar putea influența și situația României.

Față de replica mea, care era vehementă, că Marea Britanie este azi o simplă putere satelită și că, de altfel, o inițiativă oarecare a ei cu privire la România ~~[illegible]~~ îmi se pare cu totul exclusă mai ales în conjunctura internațională urmată Conferinței de la Moscova, conversația s'a încheiat aici.

A doua sau a treia zi, dl Popescu-Oradea m-a vizitat acasă, spunându-mi că prin replica mea și a Popescu [illegible]

2/

argumentat mai sus, l-am împiedicat pe dl Stirbey să-și dezvolte expunerea cu planurile ce-mi [illegible] și care urma să se refere la o eventuală formațiune Tilea-Gafencu care ar urma să fie în locul actualului guvern român în baza unui acord între Marile Puteri, acord ce ar fi [illegible] în urma unei [illegible] britanice.

Dl Popescu Dradea a adăugat că dl Tilea ar fi zis să [illegible] [illegible] funcțiunea dlui G. L. Bujești [illegible] la această chestiune.

Am ~~[illegible]~~ dialogat cu dlui Popescu Dradea să rezolve această chestiune ca necesară și că de altfel, dl Tilea n-are decât să ceară după forma dlui Gr. L. Bujești. Am adăugat că, în a mea prezență, nimeni fiind hotărât să nu mă amestec în chestiuni de asemenea natură.

Sesizările ce am transmis un document pentru membrii [illegible] cu alte declarațiuni al unde au [illegible] americane le-am remis sau mi s-au remis, în privința [illegible] personal cu [illegible] în special cu dl [illegible].

Sesizările pe care le două sau trei săptămâni, l-am primit de la dl [illegible] spre a le transmite dlui [illegible] Bujești [illegible] au fost remise, când, prin dl Radu Bujești, [illegible] până când aveam un prilej de a le expedia.

În cursul lunii Martie 1944, spunându-mi-se dl Radu Bujești că dl Visoianu pleca în Italia și poate și Elveția și întrebându-mă dacă vreau să-i încredințez și o scrisoare pentru prietenii mei, dl Gr. L. Bujești, am răspuns negativ ~~[illegible]~~ dat fiind că dl Visoianu face parte din personalul Palatului. I-am dat însă dlui Radu Bujești, spre a i se remite dlui Visoianu, niște [illegible] și o scrisoare pentru dl [illegible] Vasca, pe care l-am rugat să mi-i repare.

Dl Radu Bujești mi-a comunicat că dl [illegible] are intenția să [illegible]

V. [illegible]

15

31

partidei nu depun decât cotizațiuni [illegible] [illegible] II Serafim.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

21.VIII.1947

~~48~~ 49

49

15P III

30.VIII.47 50 ~~49~~

50

D E C L A R A T I E

In legătură cu plecarea din ţară a D-lui Ing.NICULESCU BUZEŞTI ştiu că D-sa luase hotărârea de a ajunge în străinătate prin orice mijloace din cauza agravării stării sănătăţii soţiei sale ce fusese operată la Viena şi se afla în Elveţia.-Hotărârea a luat o mai mare consistenţă către sfârşitul lunei August şi începutul lunei Septembrie 1946.- La 14 Septembrie 1946,venind dela Predeal,Dl.Gr.N.Buzeşti m'a luat cu maşina sa dela Sinaia, unde mă aflam,şi m'a adus în Bucureşti.- Prietenii noştri comuni au venit să-l vadă şi să-l încurajeze pe Dl.Gr.N.Buzeşti.-

Cu acest prilej fratele său şi cu mine am încercat să prevenim o prăbuşire morală de care ne temeam faţă de perspectivele triste ale sănătăţii soţiei sale,să-l convingem pe Dl. Gr.N.Buzeşti să-şi continue şi în străinătate activitatea politică în care s'a angajat.-

In interval,Dl.Gr.Niculescu-Buzeşti mi-a spus că, în cursul unei întrevederi cu Dl.Iuliu Maniu,acesta s'a arătat dispus a-i da,împreună cu ceilalţi doi şefi ai opoziţiei,un mandat de a-i reprezenta în străinătate.- In acelaş timp, Dl. Gr.N.Buzeşti m'a informat în linii generale,despre ~~nouile~~ unele tratative ce purta cu unii agenţi americani care urmăreau crearea unui serviciu de informaţii în România şi dela care D-sa urmărea să obţină un sprijin pentru campania electorală a partidului naţional ţărănesc.- Aceste tratative fuseseră consemnate în două texte în limba engleză pe care Dl.Gr.N.Buzeşti mi le încredinţase în mod provizoriu spre păstrare înainte de plecarea sa.- Acestea sunt desigur textele despre care Dl.Radu-Buzeşti afirmă că au fost înregistrate de D-na Ioana Bujoiu.- Dl.Gr.N.Buzeşti plecând însă în mod ~~întâmplător~~ intempestiv,textele în chestiune au rămas la mine.-

Nu ştiu unde se poate afla primul exemplar bătut la maşină al acestor texte.-

In ce priveşte mandatul primit de Dl.Gr.N.Buzeşti din partea celor trei şefi ai opoziţiei,el a fost redactat de mine după indicaţiunile scrise lăsate de D-sa în urma înţelegerii cu Dl.Maniu.-

./.

Domeniul meu de activitate în legătură cu chestiunea care face obiectul anchetei se poate defini ca îmbrățișând ansamblul raporturilor cu grupul Românilor din străinătate, deși contactul meu cu partidele de opoziție nu a avut un caracter organizat ne fiind înregimentat în nici o formațiune politică.- 51

Cât despre întrevederea mea cu D-nii Radu Buzești Ioan Stârcea și Camil Demetrescu la locuința D-lui Oct.Neamțu, precizez că, grație declarației date de Dl.Radu Buzești, îmi pot acum reaminti că ea a avut loc la inițiativa mea, cu scopul de a-i pune la curent cu tratativele D-lui Gr.N.Buzești așa cum le cunoșteam și cum am arătat-o mai sus și cu chestiunea mandatului primit de acesta din partea șefilor opoziției.-

ss/.Victor Rădulescu Pogoneanu

30.VIII.1947

Precizez că din ~~convenția~~ conversația ce am avut cu Dl.Gr.N. Buzeștiicu privire la discuțiunile sale cu agenții americani ne amintiți, am rămas cu impresia că aceștia se bazau pe ideea unui eventual conflict internațional în cadrul căruia reflectau la organizația ce propuneau.-

ss/.Vitor R.Pogoneanu

30 August 1947

P.Conf.

Comisar Șef,

[signature]

Dată în fața noastră azi 30 August 1947
Comisar Șef.
[illegible]

52

Declarație

În ajunul plecării din Țară a dlui gr. Nicolae Brupști știu că dsa luase hotărîrea de a ajunge în străinătate pentru a-și [illegible] din cauza agravării stării sănătății soției sale ce fusese operată la Viena și se afla în Elveția. Hotărîrea a luat-o mai înainte [illegible] către sfârșitul lunii August și începutul lunii Septembrie 1946. La 14 Septembrie 1946, venind de la Budapesta, Dl gr. N. Brupști m'a luat cu mașina sa de la Sinaia, unde mă aflam, și m'a adus în București. Prietenii noștri comuni au vrut să-l vadă și să-l [illegible] pe Dl gr. N. Brupști. Cu acest prilej, fiind eu și un [illegible] am [illegible] să procuram o [illegible] [illegible] de care ne temeam față de [illegible] [illegible] ale sănătății soției sale, să-l convingem pe Dl gr. N. Brupști a-și continua și în străinătate activitatea politică în care era angajat. În [illegible], Dl gr. N. Brupști mi-a spus că, în urma unei [illegible] cu Dl Iuliu Maniu, acesta i-a cerut dispunerea, împreună cu ceilalți doi șefi ai opoziției, un mandat de a-i reprezenta în străinătate. În același timp, Dl gr. N. Brupști m'a informat, în linii generale, despre unele tratative ce purta cu unii agenți americani care urmăreau crearea unei rețele de informații în România și de la care dsa urmărea să obțină un sprijin pentru campania electorală a partidului național. Ținînd [illegible] tratativelor [illegible] [illegible] [illegible] texte în limba engleză pe care Dl gr. N. Brupști mi le recomanda în mod [illegible] spre păstrare înainte de plecarea sa. Acestea erau [illegible] despre care Dl Radu Brupști spunea că au fost [illegible] de Dna Ioana Bujoiu. Dl gr. N. Brupști plecând însă în mod intempestiv, textele în chestiune au rămas la mine. Nu știu unde se poate afla pârtiunea [illegible] textul, la mașină al acestor texte.

V. [illegible]

În ce privește mandatul primit de dl gl. N. Rădescu de la cei trei șefi ai opoziției, el a fost redactat de mine după indicațiunile mele lăsate de D-sa în urma înțelegerii cu dl Maniu.

Documentul meu de activitate în Elveția cu chestiunea am fost dictat anchetei se poate depune cu subliniind ansamblul raporturilor cu grupul Românilor din străinătate, deși contactul meu cu partidele de opoziție nu a avut un caracter organizat, nefiind încorporat în nici o formațiune politică.

Cât despre [illegible] mea cu dl Radu Rădescu, [illegible] și [illegible] la [illegible] d-lui Od. Maniu, precizez că, grație declarației date de dl Radu Rădescu, îmi pot aminti că ce a avut loc la [illegible] mea, în scopul de a-i pune la curent cu [illegible] d-lui gl. N. Rădescu așa cum le cunoșteam și cum am arătat o mai sus și cu chestiunea mandatului primit de acesta din partea șefilor opoziției.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

30. VIII. 1947

Precizez că din conversația ce am avut cu dl gl. N. Rădescu în privința la directivele date de agenții americani menționați, am rămas cu impresia că aceștia se bazau pe ideea unui eventual conflict internațional în cadrul căruia reflectau la organizația ce propuneau.

30. VIII. 1947 Victor Rădulescu-Pogoneanu

III 161

1.IX.47 53

53

D E C L A R A T I E

In legătură cu constituirea grupului de acţiune al Românilor din străinătate şi ca urmare la declaraţiunile mele anterioare, pot aduce următoarele precizări suplimentare :

Plecând din Turcia la începutul verii 1946, Dl. Al. Cretzeanu s'a oprit mai întâiu, în drum spre Statele Unite (unde obţinuse viza de şedere), în Elveţia.- Aci s'a întrunit cu Dl. Gr. Gafencu, cu care luase în acelaş timp dar oarecum necoordonat iniţiativa de a grupa, în vederea unei acţiuni de propagandă politică, pe oamenii politici şi pe foştii diplomaţi români aflaţi în străinătate.- Ideia era de altminteri în aer, aşa cum am arătat-o în altă declaraţiune.-

Intrunirea a avut loc la Geneva, la Dl. Gr. Gafencu acasă dacă nu mă'nşel.- Au aderat, în persoană sau prin corespondenţă, la această iniţiativă, D-nii N. Caranfil, Cornel Bianu, Răutu (Paris) Paul, Petrescu Comnen, V.V. Tillea, Augustin Popa etc.- Aceste adeziuni s'au produs în parte după consfătuirea dela Geneva.-

In această consfătuire s'a decis constituirea grupului lăsându-se la o parte ori ce chestiune de prioritate personală sau şefie formală - şi s'au fixat în linii generale obiectivele urmărite astfel cum le-am descris într'o declaraţiune anterioară.- S'a hotărât în special întocmirea unui memoriu care a şi fost apoi prezentat Conferinţei de Pace dela Paris şi, pentru redactarea căruia Dl. Cretzeanu a putut pune la dispoziţia, în ce priveşte sectorul economic şi situaţiunea poltică a Tării, materialul pe care-l primise dela Dl. Gr. N. Buzeşti, în special memoriul întocmit de acesta şi predat, în numele partidului naţional-ţărănesc D-lui Ethridge, cu prilejul misiunei ce acesta avusese în România, în toamna precedentă, precum şi unele date pe care D-sa le obţinuse din aceiaşi sursă (Dl. Gr. N. Buzeşti) în complectarea acestui memoriu.-

./.

Ulterior şi [illegible] după publicarea textului proectului de tratat de pace cu România, [illegible] al doilea memoriu a fost întocmit sub conducerea D-lui Gafencu şi înaintat deasemenea Conferinţei dela Paris.-La aceiaşi epocă se situează şi incidentul creiat prin iniţiativa personală a D-lui N.Dianu de a difuza un memoriu cu privire la chestiunea Basarabiei.-

Continuându-şi,după ce suferise o operaţie în Elveţia,drumul spre Statele Unite,Dl.Al.Cretzianu s'a oprit şi la Londra,unde împreună cu Dl.V.V.Tillea a avut o serie de întrevederi cu diferiţi oameni politici britanici,în special miniştri şi parlamentari laburişti.-Aci e locul să amintesc dacă nu mă'nşel în primăvara 1946 Dl.Gr.Gafencu făcuse şi D-sa o vizită la Londra unde văzuse între alţii şi pe D-nii Churchill şi Eden,precum şi mai multe personalităţi din partidul laburist,cu care fusese pus în legătură tot de către Dl.V.V. Tillea.-Ca şi Dl.Gafencu,Dl.Cretzianu a rămas cu impresiunea netă că Marea Britanie se interesează în modul cel mai viu de Europa răsăriteană,deci şi de România,că exclude din politica sa orice ideie de împărţirea Europei în zone de influenţă şi că este dimpotrivă decisă să urmărească o politică de echilibru şi de prezenţă pe întreg continentul european,şi că sprijină fără discriminare instaurarea unei democraţii liberale în toate ţările eliberate prin înfrângerea Germaniei naţional-socialiste.-

Cât despre efectul acţiunei intreprinse de grupul Gafencu în cadrul - sau mai bine zis,în marginea Conferinţei dela Paris,ştiu că,graţie relaţiilor personale excelente de care dispuneau membrii acestui grup,activitatea lor a fost privită cu simpatie în cercurile occidentale,dar că rezultatele practice scontate nu au putut fi obţinute decât în slaba măsură în care tezele susţinute în memoriile susamintite coincideanu cu interesul unora sau altora dintre Puterile occidentale care au putut astfel să le facă în parte acceptate de către Conferinţă.-

Dl.Al.Cretzianu a plecat în acest timp în Statele Unite,unde ştiu că pe lângă contactele personale ce a căutat să ia cu diferiţi factori politici,reprezentanţi ai presei şi funcţionari ai Departamentului de Stat,s'a străduit cu succes - să concilieze pe Românii mai importanţi aflaţi acolo şi

./.

între care,la un moment dat se iscase o polemică,(între domnii FREDERIC NANU şi CITTA DAVILLA) in legătură cu metodele de urmat in actiunea ce avea să fie desfăşurată dincolo de ocean (polemică în care apăreau şi unele chestiuni de ordin personal).

De asemenea Dl.Cretzianu a scris o carte despre Politica Balcanică între cele două războaie mondiale,pe care ştim că urma să o publice şi urmărea să obţină o catedră de istorie diplomatică la vre-una din universităţile americane.- In fine,Dl.Cretzianu s'a manifestat şi prin câteva scrisori sau articole publicate în diverse ziare şi reviste americane cu privire la chestiunile interesând România.-

Din partea sa,Dl.Gafencu a publicat mai multe articole şi interwiew-uri,cu privire la chestiuni asemănătoare,în presa europeană,în special elveţiană.-

In interval a sosit în străinătate mai întâi Dl.General Rădescu,care s'a fixat pe cât ştiu la Lisabona şi despre a cărui activitate nu cunosc decât două fapte : Circulara prin care se desolidariza de acţiunea ziarului " La Roumanie Indepedente" care apare la Paris şi care încercase să vorbească în numele D-lui G-ral Rădescu şi declaraţiunile făcute în legătură mai ales cu chestiunea aderării României la iniţiativa franco-britanică bazată pe planul Marshall.-

In urmă au apărut între Românii din străinătate şi D-nii C.Vişoianu şi Gr.Niculescu Buzeşti.- Despre activitatea de până acum a acestuia din urmă,în afară de cele consemnate într'o altă declaraţiune anterioară a mea şi de ce reese din corespondenţa mea aflată la dosarul anchetei,nu ştiu decât că D-sa a acordat de curând unei agenţii americane un interwiew prin care protestează împotriva condiţiunilor politice din România şi face apel la puterile anglo-saxone în vederea modificării acestor condiţiuni potrivit declaraţiunilor şi angajamentelor lor anterioare.-

1 Septembrie 1947.-

ss/.Victor Rădulescu-Pogoneanu

P.S. Adaug că,pe cât ştiu,Dl.Al.Cretzianu a luat parte la Conferinţa de presă ţinută după constituirea în Statele Unite a Blocului Agrar Sud-Est-European, deşi D-sa nu a aderat formal la acest Bloc.-

1 Septembrie 1947 ss/.Victor Rădulescu-Pogoneanu

Conf. [illegible]

158

Dată în fața mea azi, 1 sept. 1947
Comisar Şef,

56

Declarație

În legătură cu constituirea grupului de acțiune al României din străinătate și ca urmare la declarațiunile mele anterioare, pot aduce următoarele precizări suplimentare:

Plecând din Turcia, la începutul verii 1946, d-l N. Crețianu s'a oprit mai întâi, în drum spre Statele Unite (unde obținuse viză de ședere), în Elveția. Aci s'a întâlnit cu d-l Gr. Gafencu, cu care luase în același timp dar oarecum necoordonat inițiativa de a grupa, în vederea unei acțiuni de propagandă politică, pe oamenii politici și pe foștii diplomați români aflători în străinătate. Ideea era de altminteri în aer, așa cum am arătat-o în alte declarațiuni.

Întâlnirea a avut loc la Geneva, la d-l Gr. Gafencu acasă dacă nu mă înșel. Au aderat, în persoană sau prin corespondență, la această inițiativă, d-nii N. Caranfil, Cornel Bianu, Răuțu Pop, Petrescu-Comnen, V. V. Tilea, Alexandru Popa etc. Aceste adeziuni s'au produs în parte după consfătuirea de la Geneva.

La această consfătuire s'a discutat constituirea grupului - lăsându-se la o parte orice chestiune de prioritate personală sau șefie formală - și s'au fixat în linii generale obiectivele urmărite astfel cum le-am descris într'o declarațiune anterioară. S'a ... în special întocmirea unui memoriu care

V. Pogoneanu

a și fost apoi prezentat Conferinței de Pace de la Paris și pentru redactarea căruia dl Cretzianu a pus la dispoziție, în ce privește sectorul economic și situațiunea politică a Țării, materialul pe care-l primise de la dl Gr. N. Bujoiu, în special memorandul întocmit de acesta și predat, în numele partidului național-țărănesc dlui Ethridge - cu prilejul misiunii ce acesta avusese în România, în toamna precedentă, precum și unele date pe care dânsul le obținuse de la aceeași sursă (dl Gr. N. Bujoiu) în completarea acestui memoriu.

Ulterior și anume după publicarea textului proiectului de tratat de pace cu România, un al doilea memoriu a fost întocmit sub conducerea dlui Gafencu și înaintat de asemenea Conferinței de la Paris. La aceeași epocă se situează și incidentul creat prin inițiativa personală a dlui N. Dianu de a depune un memoriu cu privire la chestiunea Basarabiei.

Continuându-și, după ce suferise o operație în Elveția, drumul spre Statele-Unite, dl Al. Cretzianu s-a oprit și la Londra, unde împreună cu dl V. V. Tilea a avut o serie de întrevederi cu diferiți oameni politici britanici, în special miniștri și parlamentari laburiști. Aci e locul să amintesc că, dacă nu mă înșel în primăvara 1946, dl Gr. Gafencu făcuse și dânsul o vizită la Londra, unde văzuse între alții și pe dnii Churchill și Eden, precum și mai multe personalități din partidul laburist, cu care fusese pus în legătură tot de către dl V. V. Tilea. Ca și dl Gafencu, dl Cretzianu a rămas cu impresiunea netă că Marea Britanie se interesează în modul cel mai viu de Europa răsăriteană, deci și de România, că exclude din politica sa orice idee de împărțire a Europei în zone de influență și că este dimpotrivă –

V. Popescu

decât să urmărească o politică de [illegible] întinsă pe întreg continentul european și să sprijine prin dizarmarea instaurarea ~~[illegible]~~ unei democrații liberale în toate țările eliberate prin înfrângerea Germaniei național-socialiste.

Cât despre efectul acțiunii întreprinse de grupul Gafencu în cadrul – sau, mai bine zis, în marginea – Conferinței de la Paris, știu că, grație relațiilor personale excelente de care dispuneau membrii acestui grup, activitatea lor a fost privită cu simpatie în cercurile occidentale, dar rezultatele practice scontate nu au putut fi obținute decât în acea măsură în care tezele susținute în memoriile susmenționate coincideau cu interesul uneia sau alteia dintre Puterile occidentale care au putut astfel să le facă în parte acceptate de către Conferință.

Dl M. Cretzianu a plecat în acest timp în Statele-Unite, unde știu că pe lângă contactele personale ce a căutat să le ia cu diferiți factori politici, reprezentanți ai presei și funcționari ai Departamentului de Stat, s'a străduit – cu mai – să concilieze pe Românii mai importanți aflați acolo și între care, la un moment dat, se iscase o polemică*) în legătură cu metodele de urmat în acțiunea ce avea să fie desfășurată dincolo de ocean (polemică în care apăreau și unele chestiuni de ordin personal). De asemenea, dl Cretzianu a scris o carte despre „Politica ~~Română~~ balcanică între cele două războaie mondiale", pe care știu că urma să o publice și urmărea să obțină o catedră de istorie diplomatică la vreuna din universitățile americane. În fine, dl Cretzianu s'a manifestat și prin câteva recenzii sau articole publicate în diverse presă și reviste americane cu privire la chestiunile interesând România

V. Popescu

*) între dnii Frederic Nanu și Citta Davila

De partea sa, dl Gafencu a publicat mai multe articole și interviews-uri, cu privire la chestiuni asemănătoare, în presa europeană, în special elvețiană.

În intervalul au sosit în străinătate mai întâi dl General Rădescu, care s'a fixat, pe cât știu la Lisabona și despre a cărui activitate nu cunosc decât două fapte: circulara prin care se desolidariza de apariția jurnalului „La Roumanie Indépendante" care apare la Paris și care încearcă să vorbească în numele dlui General Rădescu, și declarațiunile făcute în legătură mai ales cu chestiunea aderării României la inițiativa franco-britanică bazată pe planul Marshall.

În urmă au apărut între românii din străinătate și dnii C. Vișoianu și gr. N. Buzești. Despre activitatea de până acum a acestor din urmă, în afară de cele consemnate într'o altă declarațiune anterioară a mea și de cele ce reiese din corespondența mea aflată la dosarul anchetei, nu știu decât că dsa a acordat de curând unei agenții americane un interview în care protestează împotriva condițiunilor politice din România și face apel la Puterile anglo-saxone în vederea modificării acestor condițiuni potrivit declarațiunilor și angajamentelor lor anterioare.

1 Septembrie 1947 Victor Rădulescu-Pogoneanu

P.S. Adaog că, pe cât știu, dl M. Cutzianu a luat parte la conferința de presă ținută după constituirea în Statele-Unite a Blocului agrar central-european, deși dsa nu a aderat formal la acest bloc.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

1 Septembrie 1947

178

1.IX.47 58 58 58

DECLARATIE

In legătură cu evenimentele care au declanşat şi au caracterizat criza politică română deschisă în August 1945, declar următoarele:

In ziua, cred, de 20 August 1945, am fost chemat la telefon de către defunctul BARBUL STYRBEY care mi-a spus că sosise dela Brasov unde se afla în vilegiatură şi care m'a rugat să vin să-l văd la locuinţa sa din Calea Victoriei-

Ajungând acolo, am aflat dela dânsul că fusese vizitat foarte devreme în acea dimineaţă, la Brasov, de către un ofiţer sau functionar dacă nu mă însel englez, care l-a rugat să vină de indată la Bucuresti, fără însă a-i da vre'o explicatia in privinţa acestei invitaţiuni-

Sosit in Bucuresti, BARBUL STYRBEY a primit vizita cred, a şefului provizoriul al Misiunei Americane, Dl. MELBOURNE, care l-a informat despre cuprinsul notei ce înaintase, din partea guvernului său M.S. Regelui şi Guvernului Român şi a cărei substanţă avea insărcinarea de a o comunica si reprezentanţilor celor patru partide ce fuseseră unite la 23 August 1944, în Blocul Naţional Democratic şi în cadrul Guvernului General Sănătescu.-

Ca şi BARBUL STYRBEY, am avut impresiunea că, potrivit aprecierii Guvernului American, persoana sa era luată in considerare ca eventual şef al unui nou guvern român ce s'ar fi constituit pe o bază politică mai largă, adică de felul celei oferite in trecut de Blocul National Democratic.-

A doua zi au venit, pe rând Dl. GRIGORE NICULESCU BUZESTI / care fusese adus de mine dela Predeal, unde se afla si unde BARBUL STIRBEY mă rugase să mă duc spre a-l informa./, Dl. IULIU MANIU, Dl. DINU BRATIANU şi, mai târziu, Dl. TITEL PETRESCU, care au discutat impreună cu Printul STIRBEY si in prezenţa şi pe alocurea, cu participarea mea, chestiunea deschisă de demersul

./.

repetat.

177 579 29

american, stabilind totodată o linie de conduită similară pentru partidele Național-Țărănesc, Liberal și Social Democrat. Sensul acestei atitudini comune era de a se recomanda M.S.Regelui în numele fiecăruia dintre partidele politice sus menționate, înlocuirea guvernului în funcțiune, printr'o formațiune de mai largă colaborare și anume pe baze asemănătoare acelora pe care se constituiseră guvernele anterioare datei de 6 Martie 1945. Acordul acesta s'a realizat fără nici o dificultate.-

După plecarea șefilor de partide, a sosit dl.MELBOURNE, însoțit de Dl.HULICK care a insistat asupra hotărârii guvernului său de a ~~xxxxxxxxx~~ obține soluțiunea ce preconiza, cu condițiunea ca factorii politici interni să-și aducă firește contribuțiunea ce le revenea în rezolvarea în acest sens a crizei de guvern ce se aștepta.-

Cred că tot dela Dl.MELBOURNE, am aflat și de un demers englez similar, făcut numai pe lângă M.S.Regele.-

In zilele următoare, după audientele celor trei șefi de partide sus amintiți, a D-lui PATRASCANU și a D-lui GROZA la M.S.Regele, am aflat/dacă nu mă înșel în urma unei vizite făcute lui BARBU STYRBAY, de Dl.IOANITIU, secretarul partidular al M.S.Regelui, vizită la care nu-mi amintesc să fi asistat/ de impasul în care se ajunsese precum și de demersul făcut de M.S.Regele pe lângă cele Trei Mari Puteri aliate cu scopul de a se găsi, cu ajutorul acestora o ieșire din impasul astfel creat.-

Mi-amintesc că una sau două consfătuiri au mai avut loc la Palatul Stirbey cu participarea lui Barbu Stirbey, a D-lui GRIGORE NICULESCU BUZESTI, a D-lui IULIU MANIU, a D-lui TITEL PETRESCU și a mea, discutându-se evenimentele și hotărându-se persistarea in atitudinea luată de cele trei partide amintite. In acelaș sens cred a-mi aminti că am avut o intrevedere cu Dl.DINU BRATIANU, acasă la D-na.Dessemenea, am mai venit o dată sau de două ori, singur, sosind tot dela Predeal Dl.ȘERBAN VOINEA, care îmi amintesc că preconiza, față de Dl.GRIGORE NICULESCU BUZESTI și de mine, un guvern prezidat de un social democrat și anume de Dl.TITEL PETRESCU' -

In fine, am mai vizitat din nou pe BARBU STIRBEY și Dl. MELBOURNE, care a stăruit din nou asupra hotărârii guvernului american de a rămânea consecvent in politica ce adoptase față de România și care ~~xx~~ și-a exprimat convingerea că se va obține până la urmă soluțiunea dela care guvernul său nu intelege să se abată

./.

176

60

Dl.MELBOURNE,era si de astădată insoţit de Dl.HULICK.

Dacă nu mă insel,tot in aceste zile a fost spre a-l ... pe BARBUL STIRBEY si Dl.MARJORIBANCKS dela Misiunea Britanică. Este posibil ca dela D-sa să fi aflat despre demersul Britanic pe lângă M.S.Regele.-

Cred deasemenea a-mi reaminti că BARBUL STIRBEY a informat despre evenimentele in curs şi pe Generalul RADESCU,fostul Prim Ministru,cu care mi se pare că era înrudit.

Deatunci si până la Conferinţa dela Moscova,din Decembrie 1945,nu ştiu să mai fi survenit nimic deosebit,în afară de una sau două intrevederi ce am avut cu domnii MELBOURNE si HULICK pe de-oparte si MARJORYBANKS pe de altă parte.In vreme ce acesta din urmă se arăta mai rezervat,cei dintâi manifestau aceiaşi încredere in rezolvarea finală a crizei constituţionale si in fermitatea atitudinei in această privinţă a guvernului American.

După comunicatul dela Moscova,care a constituit o surpriză neplăcută pentru partidele de opoziţie,mi-amintesc că am vizitat impreună cu Dl.GRIGORE NICULESCU BUZESTI pe Dl.MANIU. D-sa era foarte deceptionat si tot atât de sceptic în privinţa realizării obiectivelor fixate,cu privire la România,de către Conferinta dela Moscova ca si in privinţa garanţiilor pe care le invocaseră faţă de D-sa,Dl.HARIMANN şi SIR ARICHIBEALD CLARK KERR.Dl.GR.NICULESCU BUZESTI a dat atunci D-lui MANIU sfatul de a accepta recomandările ~~xxxx~~ Conferintei dela Moscova si evenimentele au urmat cursul cunoscut.

ss/ Victor R.Pogoneanu

1 Septembrie 1947

C.Conf.

Comisar Şef,

[signature]

Dată în fața noastră azi, 1 septembrie 1947.

Comisar șef [illegible signature]

61

Declarație

În legătură cu evenimentele care au declanșat și au caracterizat criza politică română deschisă în August 1945, declar următoarele:

Eu joia, cred, de 20 August 1945 am fost chemat la telefon de către Prințul Barbu Știrbey care m-a spus că sosise de la Brașov unde se afla în ~~[illegible]~~ vilegiatură și care m-a rugat să vin să-l văd la locuința sa din calea Victoriei.

Ajungând acolo, am aflat de la dânsul că primise vizita foarte de curând în acea dimineață, la Brașov, de către un ofițer sau funcționar american care l-a rugat să vină de urgență la București, fără însă a-i da vreo explicație cu privire la această invitațiune.

Sosit în București, Barbu Știrbey a primit vizita (cadă) Șefului provizoriu al misiunii americane, Dl Melbourne, care l-a informat despre intențiunile noastre cu caracter, din partea guvernului american, Majestății Sale Regelui și guvernului român și a cărei substanță avea însărcinarea de a o comunica și reprezentanților celor patru partide ce guvernau unite la 23 August 1944, în Blocul Național Democratic și în cadrul guvernului Gl Sănătescu.

Ca și Barbu Știrbey, am avut impresiunea că, potrivit aprecierii guvernului american, ~~[illegible]~~ persoana sa era luată în considerare ca eventual șef al unui nou guvern român ce s-ar fi constituit

V. Rapeanu

pe o bază politică mai largă, adică de felul celei oferit în trecut de Blocul Național Democratic.

~~[illegible]~~ A doua zi au venit, pe rând Dl. gr. Niculescu-Buzești*), Dl Iuliu Maniu, Dl Dinu Brătianu și, mai târziu, Dl Titel Petrescu care au discutat împreună în Palatul Știrbey și în prezența (și pe deasupra, cu participarea) unei chestiuni deschisă de domnul american, stabilind totodată o linie de conduită similară pentru partidele național-țărănesc, liberal și social-democrat. Sensul acestei atitudini comune era de a se recomanda M. S. Regelui în ansamblu ~~de către~~ prezența partidelor politice menționate, în locul guvernului în funcțiune pentru o formațiune de mai largă colaborare și (pe anumite) baze asemănătoare acelora pe care se constituiseră guvernele anterioare datei de 6 Martie 1945. Acordul acesta s'a realizat fără nici o dificultate.

După plecarea șefilor de partide a sosit Dl Melbourne, (trimis de Dl [illegible]) care a insistat asupra hotărârii guvernului său de a obține soluțiunea cu precădere, în condițiunea ca factorii politici interni să-și aducă peste contribuțiunea ce le revenea în rezolvarea în acest sens a crizei de guvern ce se aștepta.

Curând că tot de la Dl Melbourne am aflat și de un demers englez similar, ~~[illegible]~~ ~~acelora~~ făcut (numai) pe lângă M. S. Regele.

În zilele următoare, după audiențele (celorlalți) șefi de partide menționați, a Dlui Pătrășcanu și a Dlui Groza la M. S. Regele, am aflat (dacă nu mă înșel în urma unei vizite făcute lui Barbu Știrbey de Dl Ioanițiu, secretarul particular al M. S. Regelui, vizită la care nu mi-amintesc să fi asistat) de impasul în care se ajunsese precum și de demersul făcut de M. S. Regele pe lângă cele V. Popescu

*) (care venise adesea ~~[illegible]~~ de mine de la Periș, unde se afla și unde Barbu Știrbey îmi cerea să mă duc spre a-l informa)

trei Mari Puteri aliate cu scopul de a se face, împotriva regimului acestora, o ieşire din impasul astfel creat.

Mi-amintesc că una sau două consfătuiri mai au avut loc la Palatul Ştirbey, cu participarea lui Barbu Ştirbey, a d-lui Gr. Niculescu-Buzeşti, a d-lui Iuliu Maniu, a d-lui Titel Petrescu şi a mea, discutându-se evenimentele şi hotărându-se persistenţa în atitudinea luată de cele trei partide democratice. În acelaşi timp cred a-mi aminti că am avut o întrevedere cu dl Dinu Brătianu, acasă la dsa.

Dl asemenea, a mai venit odată sau de două ori, singur, evident tot de la Palat, dl Şerban Voinea, care mi-amintesc că preconiza, faţă de dl Gr. Niculescu-Buzeşti şi de mine, un guvern prezidat de un social-democrat şi anume de dl Titel Petrescu.

În fine ~~am~~ a mai vizitat din nou pe Barbu Ştirbey şi dl Melbourne, care a stăruit din nou asupra hotărârii guvernului american de a rămânea consecvent în politica sa adoptată faţă de România şi care şi-a exprimat convingerea că se va obţine până la urmă rezolvarea de la care guvernul său nu înţelegea să se abată. Dl Melbourne era şi de astă dată însoţit de dl Bulick.

Dacă nu mă înşel, tot în acele zile a fost spre a-l vedea pe Barbu Ştirbey şi dl Marjoribanks de la misiunea britanică. Este posibil ca de la dânsul să fi aflat despre demersul britanic pe lângă M.S. Regele.

Cred de asemenea a-mi reaminti că Barbu Ştirbey a informat despre evenimentele în curs şi pe generalul Rădescu, fostul Prim-Ministru, cu care mi se pare că era înrudit.

De atunci şi până la Conferinţa de la Moscova, din Decembrie 1945, nu ştiu să mai fi [illegible]

V. Pop[illegible]

Date în anul 1947 [illegible]

62

nimic deosebit, cu afară de una sau două întrevederi ce am avut cu dnii Melbourne și Chilcote pe de-o parte și [illegible] Bradbrooke pe de altă parte. Îmi amintesc că acesta din urmă se arăta mai ușurat, cei dintâi manifestau aceeași încredere în reglementarea finală a crizei constituționale și în fermitatea atitudinii în această privință a guvernului american.

După comunicatul de la Moscova, care a constituit o surpriză neplăcută pentru partidele de opoziție, îmi amintesc că am vizitat împreună cu dl Gr. Niculescu-Buzești pe dl Maniu. D-sa era foarte decepționat și tot atât de sceptic în privința realizării directivelor fixate, cu privire la România, de către Conferința de la Moscova ca și în privința garanțiilor pe care le avansaseră pe d-sa ~~dl.~~ Harriman și Sir Archibald Clark Kerr. Dl Gr. Niculescu-Buzești a dat atunci dlui Maniu sfatul de a accepta recomandările Conferinței de la Moscova și evenimentele au urmat cursul cunoscut.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

1 Septembrie 1947

III 173

2.IX.47

63

63

PROCES VERBAL DE CONFRUNTARE

Procedându-se la confruntarea invinuiţilor Victor Rădulescu, Pogoneanu şi Florin Roiu, azi 2 Septemvrie 1947, rezultatul este următorul:

1.-Florin Roiu declară: din discuţiile avute cu Pogoneanu, am aflat că sosirea lui Creţeanu, la Berna in 1946-inaintea conferinţei dela Paris-avea drept scop ca acesta cu Gafencu să-şi unească şi să-şi coordoneze activitatea, constituind nucleul de conducere al rezistenţii din streinătate.

Victor Rădulescu, Pogoneanu declară; afirmaţiunile dlui Roiu corespund adevărului.

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu

Comisar Sef, ss. Rădescu

ss. Florin Roiu

2. Florin Roiu, mai declară; Imi amintesc cu preciziune că x in anul 1945, când Creţeanu se afla incă la Ankara că Pogoneanu mi-a comunicat că a scris acestuia, arătându-i lista persoanelor din streinătate pe care poate conta, in organizarea rezistenţei pe ţări. Aceste persoane erau; Costa, Anastasiu, Ciurea, Dumitru Popescu, Titu Pogoneanu, Djuvara, Duca, Sandu Ghika.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară; este adevărat. Nu imi pot insă aminti dacă am scris şi despre Djuvara şi Duca.

Comisar Sef, ss. Rădescu

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu

ss. Florin Roiu

3. Florin Roiu mai declară: La rugămintea Dlui Pogoneanu am furnizat acestuia dela dl avocat Petre Vişoianu din Contenciosul Ministerului Afacerilor Externe un Monitor Oficial, necesar susţinerii cauzei Dlui Creţeanu in faţa instanţelor elveţiene in procesul fondului rezistenţei. Deasemenea am luat in aceiaş scop dela Dl Otulescu

~~ss. Victor Rădulescu Pogoneanu~~

~~Comisar Sef, ss. Rădescu~~

~~ss. Florin Roiu~~

o consultaţie scrisă dar nesemnată,pe care am predat-o Dlui Pogoneanu.Cu acest prilej am vîzut in dosarul ce dl Pogoneanu constituia pentru a fi trimis instreinătăte Dlui Crăţeanu şi o consultaţie a Dlui Gruia.Dl Pogoneanu recunoaşte exactitatea celor de mai sus.

Comisar Şef
ss.Rădescu

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu
ss.Florin Roiu

4. Florin Roiu mai declară:Toate documentele strânse de dl Pogoneanu in folosul Dlui Crăţeanu au fost trimise de dl Pogoneanu in streinătate prin Misiunea Americană şi anume prin Berry,Melbourne şi Hulick.Imi reamintesc că chiar subsemnatul am adus lui Melbourne un plic destinat lui Crăţeanu.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară:Este exact, mai adaug că am mai transmis in streinătate corespondenţă prin Melbourne şi incă intr'o altă imprejurare.

Comisar Şef,
ss.Rădescu

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu
ss.Florin Roiu

5. Florin Roiu declară:In primăvara anului 1946, dl Camil Demetrescu i-a adus din partea dlui Victor Rădulescu Pogoneanu,mai multe dosare,pe care i le-a predat in localul Ministerului Af.Streine.Intre aceste dosare era unul de culoare roşie,care se referea la evenimentele petrecute in Piaţa Palatului la data de 8 Noemvrie 1945.Dosarul i-a fost predat cu menţiunea să fie dat in păstrare dlui Oprişan Emil.Şi-a dat seama că dosarul nu aparţine de Ministerul de Externe.Işi aminteşte că ar fi văzut deschizând dosarul,o rezoluţie a Dlui Ministru Fillotti.

Emil Oprişan,confruntat deasemenea in această chestiunea cu Florin Roiu şi Victor Rădulescu Pogoneanu, confirmă că a primit acest dosar şi că deţinându-l câtva timp,s'a jenat de această deţinere şi l'a repredat dlui Roiu Florin,considerând că nu aparţine M.A.S.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară:Deşi nu-şi aminteşte de acest dosar,nu contestă declaraţiile Dlor Roiu şi Oprişan,intrucât ii consideră pe amândoi oneşti şi de bună credinţă.

Comisar Şef,
ss.Rădescu

ss.E.Oprişan

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu

ss.Roiu

6. Florin Roiu declară:In toamna anului 1946 Camil Demetrescu,vizitându-l la M.A.S.,i-a comunicat că Grigore Niculescu Buzeşti şi Vişoianu Constantin au părăsit,de două,trei zile ţara,cu un avion militar american fără cunoştinţa Misiunei Politice Americane.

S'a reamintit să păstreze toată discreţie.

Ducându-se a doua zi,la Casa Stirbei,unde locuia Dl Pogoneanu,i-a comunicat acestuia integral ceiace aflase dela Camil Demetrescu.Victor Rădulescu Pogoneanu,confirându-i faptul cu cuvintele;"Da,au plecat astfel:I-a recomandat deasemenea să păstreze toată discreţia".

Victor Rădulescu Pogoneanu declară că i-a confirmat faptul,neamintindu-şi exact formularea.

Comisar Sef,
ss.Rădescu

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu
ss.Florin Roiu

2 Septemvrie 1947.

Conf.
Comisar Şef,
Rădescu

170

66

~~65~~

Proces verbal de confruntare

66

Procedându-se la confruntarea învinuiților Victor Rădulescu-Pogoneanu și Florin Roiu, azi 2 Septembrie 1947, rezultatul este următorul:

1/ Florin Roiu declară: Din discuțiile avute cu Pogoneanu, am aflat că sosirea lui Cretzeanu, la Berna în 1946 – înaintea conferinței de la Paris – avea drept scop ca acesta cu Gafencu să-și unească și să-și coordoneze activitatea, constituind nucleul de conducere al rezistenței din străinătate.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară: afirmațiunile d-lui Roiu corespund adevărului.

Victor Rădulescu Pogoneanu
FRoiu

Comisar Șef
[signature]

2/ Florin Roiu mai declară: Îmi amintesc cu precizune că în anul 1945, când Cretzeanu se afla încă la Ankara că Pogoneanu mi-a comunicat că a scris acestuia, arătându-i lista persoanelor din străinătate pe care poate conta, în organizarea rezistenței pe țări. Aceste persoane erau: Coste, Anastasiu, Ciurea, Dumitru Popescu, Titu Pogoneanu, Djuvara, Duca, Sanda Ghyka.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară: Este adevărat. Nu îmi pot însă aminti dacă am scris și despre Djuvara și Duca.

Victor Rădulescu Pogoneanu
FRoiu

Comisar Șef
[signature]

3/ Florin Roiu mai declară: La rugămintea domnului Pogoneanu am furnizat acestuia dela dl avocat Petre Vișoianu din Contenciosul Ministerului Afacerilor Externe un monitor Oficial necesar susținerii cauzei domnului Crețeanu în fața instanțelor elvețiene în procesul fondului rezistenței. Deasemeni am luat, în acelaș scop, dela domnul Ottulescu o consultație scrisă dar nesemnată pe care am predat-o domnului Pogoneanu. Cu acest prilej am căpătat în dosarul ce domnul Pogoneanu constituia pentru a fi trimis în străinătate domnului Crețeanu și o consultație a domnului Gruia. Dl. Pogoneanu recunoaște exactitatea celor de mai sus.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

FRoiu

Comisar Șef

[signature]

4/ Florin Roiu mai declară: Toate documentele strânse de domnul Pogoneanu în folosul domnului Crețeanu au fost trimise de domnul Pogoneanu în străinătate prin misiunea americană și anume prin Berry, Melbourne și Halick. Îmi reamintesc că chiar subsemnatul am dus lui Melbourne un plic destinat lui Crețeanu.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară: Este exact. Mai adaug că am mai transmis în străinătate corespondență prin domnul Melbourne și încă într-o altă împrejurare.

Comisar Șef.

[signature]

Victor Rădulescu-Pogoneanu

FRoiu

5) Florin Roiu declară: în primăvara anului 1946, Dl. Camil Demetrescu i-a adus din partea Dlui Victor Rădulescu Pogoneanu, mai multe dosare, care i l-a predat în localul Ministerului Afacerilor Străine. Între aceste dosare era unul de culoare roșie care se referea la evenimentele petrecute în Piața Palatului la data de 8 Noembrie 1945. Dosarul i-a fost predat cu mențiunea să fie dat în păstrare Dlui Oprișan Emil. Și-a dat seama că dosarul nu aparținea de Ministerul de Externe. Își amintește că ar fi văzut, deschizând dosarul, o rezoluție a Dlui Ministru Filotti.

Emil Oprișan, confruntat deasemenea în această chestiune cu Florin Roiu și Victor Rădulescu Pogoneanu, confirmă că a primit acest dosar și că, deținându-l câtva timp, s'a jenat de această deținere, și l-a expediat Dlui Roiu Florin, considerând că nu aparține de M.A.S.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară: deși nu-și amintește de acest dosar, nu contestă declarațiile Dlor Roiu și Oprișan, întrucât îi consideră pe amândoi onești și de bună credință.

Comisar Șef.

Victor Rădulescu Pogoneanu
F. Roiu
Emil Oprișanu

6) Florin Roiu declară: în toamna anului 1946 Camil Demetrescu, vizitându-l la M.A.S. i-a comunicat că Grigore Niculescu Buzești și Vișoianu Constantin, au părăsit de 2-3 zile țara cu un avion militar american, fără cunoștința Misiunii Politice Americane. I-a recomandat să păstreze toată discreția.

Ducându-se, a doua zi, la casa Știrbey unde locuia Dl Pogoneanu, i-a comunicat acestuia întocmai cele ce aflase dela Camil Demetrescu, Victor Rădulescu Pogoneanu confirmându-i faptul cu cuvintele:

"Da, am plecat astfel"? I-a recomandat de asemenea și păstrarea a totală discreție.

Victor Rădulescu Pogoneanu declară că i-a confirmat faptul, ne-amintindu-și exact formularea.

Comisar Șef [signature] — Victor Rădulescu Pogoneanu [signature]

ROMANIA Dir. Poliției și Siguranței G-le

2 Septembrie 1947.

D E C L A R A T I E

I. Nu am primit nici odată şi nici nu am transmis corespondenţă dela şi pentru prietenii mei din străinătate prin persoane având funcţiuni la Palat sau făcând parte din anturajul Curţii, deoarece am considerat că trebue evitat orice amestec nedelicat în această privinţă a unor xxx asemenea persoane.

II. Cu câteva zile înainte de arestarea mea am primit vizita prietenului meu dl.Ioan Mocsoni-Stârcea,care venise însoţit de dl.Bălăceanu (acesta îl transporta cu maşina lui). Dl.Bălăceanu caşi dl.Roiu, care a sosit în interval, nu au asistat la conversaţia mea cu dl.Stârcea. Nu-mi reaminteec dacă a fost de faţă şi dl.Radu Niculescu Buzeşti. Dl.Stârcea mi-a comunicat că primise o scrisoare dela soţia sa din Elveţia, prin care aceasta exprima vederi destul de pesimiste cu privire la posibilitatea unor schimbări în situaţiunea politică din România. Intr'un post scriptum dl.Grigore Niculescu Buzeşti se declara în principiu de acord cu aceste vederi, rezervându-şi însă opinia definitivă. Dl.Stârcea se arăta preocupat de această chestiune mai ales în legătură cu proectele sale de desvoltare a afacerilor şi întreprinderilor sale economice. Pesimismul dnei Stârcea era întemeiat pe ideia că un acord între Marile Puteri nu este de prevăzut pentru un viitor foarte apropiat şi că în consecinţă o modificare a condiţiunilor politice din România nu apare probabilă ca efect al unui asemenea acord.

III. Am cunoştinţă despre o scrisoare a dlui Grigore Niculescu Buzeşti sosită în a doua jumătate a lunei Iulie şi prin care D-sa relua examinarea chestiunii eventualei aderări la blocul agrarian danubian constituit de dl.Macek în America. In urmarea scrisorii sale precedente cu privire la această chestiune, dl.Grigore Niculescu

./.

Buzeşti stăruia de astă dată mai mult asupra argumentelor în favoarea unei aderări, menţionând însă de ce avea şi argumentele contrarii. Fără a mai insista asupra concluziunilor din scrisoarea sa precedentă, adică fără a mai repeta recomandarea unei abţineri, dl.Grigore Niculescu Buzeşti nu trăgea o concluzie clară.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

4 Septemvrie 1947.

P.Conformitate.
Comisar-Şef,

162

70

~~69~~

70

Dat în fața ... sept. ... 1947

Comisar [illegible signature]

Declarație

I Nu am primit niciodată și nici nu am transmis corespondență de la și pentru prietenii mei din străinătate prin persoane având funcțiuni la Palat sau făcând parte din anturajul Curții, deoarece am considerat că trebuia evitat orice amestec nedelicat în această privință a unor asemenea persoane.

II La [illegible] zile înainte de arestarea mea am primit vizita prietenului meu Dl Ioan Mocsoni-Stârcea care venise însoțit de Dl Bolicianu (acesta îl transporta cu mașina lui). Dl Bolicianu ca și Dl Rosu, care a venit în vizită, nu au asistat la conversația mea cu Dl Stârcea. Nu-mi amintesc dacă a fost de față și Dl Radu N. Buzești. Dl Stârcea mi-a comunicat că primise o scrisoare de la sora sa din Elveția, prin care aceasta exprima vederi destul de pesimiste cu privire la posibilitatea unor schimbări în structurarea politică din România. Într-un post-scriptum Dl Gr. N. Buzești se declara în principiu de acord cu aceste vederi, exprimându-și [illegible] [illegible] definitivă. Dl Stârcea se arăta preocupat de această chestiune mai ales în legătură cu proiectul său de dezvoltare a afacerilor și întreprinderilor sale economice. Pesimismul d-lui Stârcea era întemeiat pe ideea că un acord între Marile Puteri nu este de prevăzut pentru un viitor foarte apropiat și că în consecință o modificare a condițiunilor politice actuale din România nu apare probabilă ca efect al unui asemenea acord.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

4.IX.1947

III Am convocat, după o sesiune a dlui pr. N. Augustin, pentru în a doua jumătate a lunii iulie și până care să reia examinarea chestiunii eventualei adeziuni la blocul apărare dunărean constituit de dl Mack în America. În urmarea sesiunii sale precedente cu privire la această chestiune, dl pr. N. Augustin stăruie de astă dată mai mult asupra argumentelor în favoarea unei adeziuni, menționând însă din nou și argumentele contrarii. Fără a mai insista asupra concluziunilor din sesiunea precedentă, adică fără a mai repeta recomandarea unei abțineri, dl pr. N. Augustin nu trage o concluzie clară.

4. IX. 1947

Victor Rădulescu-Pogoneanu

III 168

6.IX.47 X 71

70
71

DECLARATIE

După cum am arătat într'o declaraţie anterioară, activitatea mea în legătură cu acţiunea desfăşurată de grupul Românilor din străinătate a avut un caracter technic şi oarecum personal, fiind bazată pe legăturile şi afinităţile ce mă uneau cu mulţi dintre membrii acestui grup.-

In măsura însă în care, în cadrul acestei activităţi, am putut menţine contactul între Românii din străinătate şi şefii partidelor de opoziţie şi în deosebi Dl.Iuliu Maniu, desigur că rolul meu implică - în limitele domeniului meu de preocupări şi a posibilităţilor mele de acţiune - o solidaritate cu persoana D-lui Maniu, solidaritate pe care nu înţeleg să o repudiez.-

Intemeiată pe înţelegerea ce se stabilise în chip firesc între Dl.Iuliu Maniu şi mine - dată fiind atât comunitatea noastră de vederi în privinţa principiilor politicei noastre externe cât şi colaborarea mea cu D-sa în pregătirea actului de la 23 August 1944, această solidaritate rezultă de altminteri din corespondenţa mea aflată la dosarul anchetei.- Ea se explică prin faptul că autoritatea D-lui Maniu era aceea care dădea sens însăşi acţiunei la care participam.-

Această acţiune avea, în spiritul meu ca şi - sunt convins - al celor mai mulţi dintre prietenii mei din străinătate, un caracter naţional iar nu unul de partid.-

ss/. Victor Rădulescu-Pogoneanu

6 Septembrie 1947

P.Conf.
Comisar Şef,
[signature]

167

Dată în fața noastră azi 6 Septembrie 1947. Comisar [illegible]

72

72

Declarație

După cum am arătat într'o declarație anterioară, activitatea mea în legătură cu acțiunea desfășurată de grupul Românilor din străinătate a avut un caracter tehnic și oarecum personal, fiind bazată pe legăturile și afinitățile ce mă uneau cu mulți dintre membrii acestui grup.

În măsura însă în care, în cadrul acestei activități, am putut menține contactul între Românii din străinătate și șefii partidelor de opoziție și în deosebi d-l Iuliu Maniu, desigur că rolul meu implică – în limitele domeniului meu de preocupări și a posibilităților mele de acțiune – o solidaritate cu persoana d-lui Maniu, solidaritate pe care nu înțeleg să o repudiez.

Întemeiată pe înțelegerea ce se stabilise în chip firesc între d-l Iuliu Maniu și mine – dată fiind atât comunitatea noastră de vederi în privința principiilor politicii noastre externe cât și colaborarea mea cu d-sa în pregătirea actului de la 23 August 1944, această solidaritate rezultă de altminteri din corespondența mea aflată la dosarul anchetei. Ea se explică prin faptul că autoritatea d-lui Maniu era aceea care dădea sens acestei acțiuni la care participam.

Această acțiune avea, în spiritul meu ca și – sunt convins – al celor mai mulți dintre prietenii mei din străinătate, un caracter național iar nu unul de partid.

6 Septembrie 1947

Victor Rădulescu-Pogoneanu

III 166

73

~~12~~

73

D E C L A R A T I E

Deşi precum am mai arătat,rolul meu în legătură cu acţiunea Românilor din străinătate,nu era încadrat formal în activitatea partidelor de opoziţie,el s'a extins totuşi la unele manifestări ale acestora.- Astfel,a fost participarea mea la consfătuirile menţionate în declaraţia ce am dat cu privire la criza politică deschisă în August 1945 şi la întrunirea din vara 1946 dela Dl.Mihai Popovici în legătură cu problemele tratatului nostru de pace /chestiunea Transilvaniei/,precum şi convorbirile mele cu Dl.Mihalache despre chestiunea Dunării.- De asemenea ,de sigur că nu era fără legătură cu activitatea partidului de opoziţie nici corespondenţa mea cu prietenii mei din străinătate,inclusiv şi mai ales comunicările către şi dela Dl.Iuliu Maniu.-

In cadrul activităţii mele nu am avut relaţiuni de caracter politic cu nici unul din conducătorii partidului naţional-ţărănesc în afară de Dl.Iuliu Maniu şi Dl.Gr.N. Buzeşti.- Aceasta întrucât,nefiind încadrat în acest partid, nu înţelegeam subordonez ierarhiei sale ci să discut direct cu personalităţile având un cuvânt hotărâtor precum şi întru cât doream să evit orice indiscreţiuni eventuale.-

ss/. Victor Rădulescu-Pogoneanu

6.IX.1947

P.Conf.

Comisar Şef,

[signature]

165

Anexă la fila 6
septembrie 1947
Com. Şef

711

73

74

Declaraţie

Deşi, precum am mai arătat, ~~activitatea~~ rolul meu în legătură cu acţiunea Românilor din străinătate, nu era încadrat formal în activitatea partidelor de opoziţie, el s'a extins totuşi uneori la unele manifestări ale acestora. Astfel, a fost participarea mea la convorbirile menţionate în declaraţia ce am dat cu privire la criza politică deschisă în August 1945 şi la ~~conferinţa~~ întâlnirea din vara 1946 de la dl Mihai Popovici în legătură cu problemele tratatului nostru de pace (chestiunea Transilvaniei), precum şi convorbirile mele cu dl Mihalache despre chestiunea Dunării. De asemenea, e sigur că nu era fără legătură cu activitatea partidelor de opoziţie nici corespondenţa mea cu prietenii mei din străinătate, inclusiv şi mai ales comunicările către şi de la dl Iuliu Maniu.

În cadrul activităţii mele nu am avut relaţiuni de caracter politic cu nici unul din conducătorii partidului naţional-ţărănesc în afară de dl Iuliu Maniu şi dl Gr. N. Buzeşti: aceasta întrucât, nefiind încadrat în acest partid, nu obişnuiam să mă subordonez ierarhiei sale ci să discut direct cu personalităţile având un cuvânt hotărîtor precum şi întrucât doream să evit ori ce indiscreţiuni eventuale.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

6. IX. 1947

III 180

7.IX.47

75

~~74~~

75

D E C L A R A T I E

In primăvara acestui an, fiind informat prin diferiţi prieteni; din străinătate despre anumite fricţiuni personale intervenite între unii dintre ei, am redactat trei scrisori adresate Domnilor GAFENCU, VISOIANU şi AL. CRETZIANU şi le-am transmis D-lui IULIU MANIU, rugându-l să le semneze, ceeace D-sa a şi făcut. Aceste scrisori exprimau celor sus amintiţi satisfacţia D-lui MANIU faţă de activitatea lor de propagandă în străinătate. Ele au fost apoi trimise de mine în străinătate pe căile obişnuite.

ss/Victor R. Pogoneanu

7-, IX - 1947

P. Conf.
Comisar-Şef,
Lădoon

129

76

Dat în fața noastră azi 7 Sept. 1947

Comandor [illegible]

[illegible signature]

76

Declarație

În primăvara acestui an, fiind informat prin diferiți prieteni din străinătate despre ~~[illegible]~~ unele fricțiuni personale intervenite între ~~[illegible]~~ unii dintre ei, am redactat trei scrisori adresate dlor Gafencu, Vișoianu și M. Cretzianu și le-am transmis dlui Iuliu Maniu rugându-l să le semneze – ceea ce dsa a și făcut. Aceste scrisori exprimau celor menționați satisfacția dlui Maniu față de activitatea lor de propagandă în străinătate. Ele au fost apoi trimise de mine în străinătate pe căile obișnuite.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

7. IX. 1947

182

8.IX.47 77

77

D E C L A R A T I E

Intrebat fiind asupra caracterului acţiunei desfăşurate de românii din străinătate în legătură cu activitatea opoziţiei din ţară, declar următoarele :

A cţiunea în chestiune urmăreşte susţinerea în faţa opiniei publice internaţionale a intereselor ţării aşa cum le concep iniţiatorii ei. Această acţiune a evoluat, aşa cum am arătat într'o altă declaraţie, până la a marca o opoziţie faţă de actualul regim din România, odată cu progresul legăturilor ei cu partidele din afara Guvernului din ţară (naţional ţărănesc, liberal şi social democrat independent). Intre scopurile ce-şi propunea această acţiune este astfel şi modificarea condiţiunilor politice din România prin revenirea la un curs similar celui anterior datei de 6 Martie 1945. Acest scop intra în mod firesc în preocupările unei acţiuni duse în streinătate dată fiind conjunctura internaţională creiată în urma războiului recent încheiat şi în care condiţiunile vieţii politice interne a puterilor mici şi mijlocii sunt determinate prin hotărîrea Marilor Puteri. Pornind dela această concepţiune, reprezentanţii mişcării de opoziţie din streinătate încearcă să influenţeze prin activitatea lor opinia publică şi factorii politici responsabili ai Marilor Puteri.

Pe de altă parte, în ce priveşte sensul dat acetei activităţi de autoritatea Dlui Maniu, lucrul se expplică prin necesitatea de a se găsi un maximum de credi[t] indispensabil în faţa cercurilor politice şi a opiniei publice internaţionale.

ss.Victor Rădulescu-Pogoneanu.

8 Septemvrie 1947.

P.Conf.
Comisar [illegible]

181

Dată în faţa noastră azi 8 Septembrie 1947. Comisar Şef [signature]

78

Declaraţie

Întrebat fiind asupra caracterului acţiunei desfăşurate de Românii din străinătate în legătură cu activitatea opoziţiei din Ţară, declar următoarele:

Acţiunea în chestiune ~~[illegible]~~ urmăreşte susţinerea în faţa opiniei publice internaţionale a intereselor Ţării aşa cum le concep iniţiatorii ei. Această acţiune a evoluat, aşa cum am arătat într'o altă declaraţie, până la a marca o opoziţie faţă de actualul regim din România, odată cu progresul legăturilor ei cu partidele din afara guvernului din Ţară (naţional-ţărănesc, liberal şi social democrat independent). Ţelul suprem ce-şi propunea această acţiune este astfel şi modificarea condiţiunilor politice din România prin revenirea la un curs similar celui anterior datei de 6 Martie 1945. Acest scop intra în mod firesc în preocupările unei acţiuni duse în străinătate dată fiind conjunctura internaţională creată ~~după~~ în ~~urmă~~ urma războiului recent încheiat şi în care condiţiunile vieţii politice interne a puterilor mici şi mijlocii sunt determinate fără hotărârea marilor puteri. Pornind de la această concepţiune, reprezentanţii mişcării de opoziţie din străinătate încearcă să influenţeze prin activitatea lor opinia publică şi factorii politici responsabili ai marilor puteri.

V. [signature]

Iar de altă parte, ~~apoi~~ în ce privește numele dat acestei activități de autoritatea d-lui Maniu, lucrul se explică prin necesitatea de a se face un maximum de credit indispensabil în fața cercurilor politice și a opiniei publice internaționale.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

8. IX. 1947

X

·201

9.IX.47

79

~~78~~

79

D E C L A R A T I E

1). Intrebare. In legătură cu scrisoarea primit[ă] de dl.Ioan Mocsoni Stârcea dela soţia sa din Elveţia, vă amintiţi ca destinatarul să fi menţionat, de faţă cu Dvs. şi cu dl.inginer Radu Niculescu Buzeşti, existenţa unei note ataşată scrisorii ?

Răspuns. Nu. I-mi amintesc că, după câte mi-a relatat dl.Stârcea (căci scrisoarea n'am văzut-o), la textul doamnei Stârcea erau adăogate câteva cuvinte din partea dlui Grigore Niculescu Buzeşti.

Intrebare. Aveţi cunoştinţă ca această scrisoar[e] sau nota alăturată ei să fi cuprins o înştiinţare provenind dela o a treia persoană (nici dela dl.Grigore Niculescu Buzeşti, nici dela soţia dlui Stârcea), înştiinţare semnată cu litera B ?

Răspuns. Nu-mi pot aminti absolut nimic în această privinţă.

Intrebare. A-ţi cunoscut un membru al Misiunii americane cu numele de Bill Hamilton ?

Răspuns. Este posibil să-l fi cunoscut fără a-i fi reţinut numele exact.

Intrebare. Aveţi cunoştinţă ca dl.Gr.Nic.Buzeşti să fi avut legături cu Bill Hamilton ?

Răspuns. Am avut cunoştinţă de faptul că dl. Gr.N.Buzeşti purtase unele conversaţiuni cu nişte agenţi americani, fără a cunoaşte exact numele lor.

Intrebare. Ce înţelegeţi prin a nu cunoaşte exact numele lor ?

Răspuns. La acea epocă nefiind interesat de numele persoanelor cu care discutase dl.Gr.N.Buzeşti şi limitându-mă a lua cunoştinţă de faptul acestor conversaţii nu am dat atenţie numelor agenţilor în chestiune.

./.

M.C.

200

80
79
80

Intrebare. A-ţi cunoscut vreun membru al Misiun i americane cu numele de Tom Hall ?

Răspuns. Vezi răspunsul precedent cu privire la Hamilton .

Intrebare. Cunoaşteţi legăturile dintre Tom Hall şi dl.Gr.N.Buzeşti ?

Răspuns. Nu, dar presupun că Hall va fi fost unul din cei cu care dl.Gr.N.Buzeşti a purtat discuţiunil susmenţionate.

==============

2). Intrebare. Aveţi cunoştinţă de o scrisoare a dlui Gr.N.Buzeşti trimisă din străinătate şi prin care susţinea necesitatea alăturării partidului naţional ţărănesc Maniu la pactul partidelor agrariene din Sud Estul Europei iniţiat ~~in~~ în U.S.A. de Macek ?

Răspuns. Am luat cunoştinţă despre o scrisoare a dlui Gr.N.Buzeşti prin care acesta revenea asupra acestei chestiuni insistând asupra argumentelor în favoarea aderării, menţionând şi argumentele potrivnice şi netrăgând o concluziune precisă.

==============

3). Intrebare. Aţi luat legătura cu dl.Iuliu Maniu vreodată pentru a-l determina să adopte o atitudine conciliantă faţă de dl.V.V.Tilea, având în vedere activitatea desfăşurată de acesta în străinătate ?

Răspuns. Da, am transmis dlui Maniu părerea mea că, faţă de relaţiunile personale de care dispune dl.Tillea în Anglia, obiecţiunile faţă de Dsa ar trebui trecute cu vederea.

Intrebare. De ce natură erau aceste obiecţiuni ?

Răspuns. De ordin personal, în legătură cu atitudinea din trecut a dlui Tillea faţă de dl.Maniu şi de politica D-sale faţă de fostul Rege Carol al II-lea.

Intrebare. Ce rezultat a avut această intervenţi pe lângă dl.Maniu ?

Răspuns. N'a avut rezultatul pe care îl doream,

./.

în sensul ca dl.Tillea să primească o încurajare spre a-şi desfăşura activitatea la Londra cu mai multă autoritate. Situaţiunea a rămas deci acea obţinută în trecut de dl.Gr.N.Buzeşti şi anume de a nu se ridica o exclusivă împotriva participării dlui Tillea la acţiunea grupului românilor din străinătate.

==============

4). Intrebare. Aţi transmis în Aprilie 1946 un plic dlui Hulick dela Misiunea alericană şi care urma să ajungă prin dl.Berry în mâinile dlui Alexandru Cretzianu la Ankara ?

Răspuns. Este foarte posibil, dar nu pot să-mi amintesc precis.

Intrebare. Aveţi cunoştinţă de faptul că plicul cuprindea o scrisoare a dlui Gr.N.Buzeşti şi o scrisoare personală a Dvs.pentru dl.Cretzianu, o scrisoare din partea familiei Stirbey şi o scrisoare a dlui Maniu adresate tot dlui Cretzianu ?

Răspuns. Vezi răspunsul precedent.

==============

5). Intrebare. Aveţi cunoştinţă de o scrisoare a dlui Iuliu Maniu adresată dlui Cretzianu, scrisoare ce cuprindea : o analiză a situaţiei politice interne, mulţumiri pentru activitatea depusă de dl.Cretzianu, îndemnul de a organiza "Forţele" din apus şi din America pentru a duce lupta ca şi cei din ţară, precizând că este necesară înmănuncherea acestor forţe precum şi asigurarea dlui Maniu că Dsa contează pe patriotismul dlui Cretzianu fiind sigur că va duce la bun sfârşit misiunea sa care este "de mare importanţă pentru noi" ?

Răspuns. Da, dar nu exact în aceşti termeni şi în această formă.

Intrebare. Puteţi specifica termenii şi forma ?

Răspuns. Da, în linii generale. Dl.Maniu începând prin a exprima dlui Cretzianu mulţumirile D-sale faţă de colaborarea în pregătirea actului dela 23 August 1944

./.

îl ruga să asume susţinerea intereselor ţării în sensul vederilor ce aveau în comun şi încheia arătându-şi încrederea în patriotismul şi capacitatea dlui Cretzianu.

Intrebare. Vă amintiţi împrejurările şi calea pe care a fost expediată această scrisoare ?

Răspuns. Nu cu preciziune, dar cred că în condiţiunile şi cu prilejul indicate într'o întrebare anterioară (la pct.4).

===============

6). Intrebare. Aţi primit prin Septemvrie 1946 o adeziune (sau două) adresate de dnii Gafencu, V.V.Tilles Brutus Coste etc. dlui Maniu ?

Răspuns. Da, dar nu era vorba de o adeziune ci de o scrisoare omagială, din a cărei sens se desprindea şi simpatia pentru acţiunea politică a dlui Maniu. Pe cât mi-amintesc, o scrisoare asemănătoare (dacă nu chiar cu un text identic) a fost adresată şi dlui Dinu Brătianu.

===============

7). Intrebare. Aţi trimis vreodată pe dl.Camil Demetrescu pentru a ridica dela dl.Penescu, vreun material al partidului naţional ţărănesc ?

Răspuns. Am rugat, în primţvara acestui an pe dl.Camil Demetrescu să ceară dlui Penescu textul raportului acestuia despre activitatea partidului naţional ţărănesc în legătură cu pregătirea şi realizarea actului dela 23 August 1944. Acest raport mi-era necesar spre a-l remite dlui Melbourne care mă rugase să-i complectez şi verific documentarea asupra acestui capitol din lucrarea ce Dsa pregăteşte despre "România ca satelit al Germaniei".

===============

8). Intrebare. Aţi fost vizitat pe la sfârşitul lunei Iulie - începutul lunei August a.c. de dl.Costache Popa ?

Răspuns. Da, dl.Costache Popa fiind un vechiu prieten al meu.

Intrebare. Ce v'a adus la cunoştinţă dl.Popa cu această ocazie ?

Răspuns. In cursul unei conversaţiuni amicale

./.

altminteri
şi ~~alternativă~~ lipsită de importanţă, dl.Costache Popa mi-a spus că se aflase în vacanţă la munte în acelaş loc (mi se pare Sebeş) cu dl.Ionel Pop care era neliniştit faţă de ştirile relative la eventuala D-sale arestare.

Intrebare. V'a adus la cunoştinţă dl.Costache Popa modul în care s'ar fi produs încercarea de fugă dela Tămădău ?

Răspuns. Nu.

Intrebare. V'a adus la cunoştinţă dl.Popa răspunsurile pe care le-ar fi dat dl.Maniu cu ocazia anchetei privind cazul de mai sus ?

Răspuns. Dl.Popa mi-a spus că, după câte ar fi auzit, dl.Maniu ar fi declarat că rugase pe dl.Mihalache să plece în străinătate spre a constitui o contra-pondere propagandei maghiare.

===============

9). Intrebare. Ce cunoştinţă aveţi despre legăturile dintre dnii Roiu şi Porter dela Misiunea angleză?

Răspuns. Stiu că sunt în relaţiuni colegiale şi amicale.

Intrebare. Altceva mai cunoaşteţi despre aceste relaţii ?

Răspuns. Nu.

================

10). Intrebare. Aveţi cunoştinţă de vreun mesagiu adus din străinătate de dl.Emil Oprişan cu ocazia înapoieriisale dela Conferinţa dela Paris ?

Răspuns. Nu. Cred ammi aminti că dl.Oprişan mi-a vorbit despre argumentele ce auzise la Paris în faxxxx voarea rolului conducător al Dlui Gafencu.

Intrebare. Dela cine provenea acest mesagiu şi cui îi era adresat.?

Răspuns. Repet că nu era vorba de un mesagiu (sau cel puţin eu nu am înţeles astfel), nu pot deci preciza dela cine emana. Argumentele erau desigur destinate a ajunge la cunoştinţa şi a dlui Maniu.

./.

11). Intrebare. La epoca la care aţi primit în păstrare documentele englezeşti dela dl.Gr.N.Buzeşti, cunoştinţele Dvs.de limba engleză erau suficiente spre a înţelege acele texte ?

Răspuns. Nu.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

9 Septemvrie 1947.

P.Conf.
Comisar Ŝef,
[signature]

195

Dată în fața noastră azi 9 Septembrie 1947

Comisar Şef,

85

~~84~~

85

Declarație

1) Întrebare. În legătură cu scrisoarea primită de Ioan Mocsonyi Stârcea de la soția sa din Elveția vă amintiți ca destinatarul să fi menționat, de față cu Dv. și cu Dl Ing. Radu N. Buzești, existența unei note adăogate scrisorii?

Răspuns. Nu. Îmi amintesc că, după cele mi-a relatat Dl Stârcea (căci scrisoarea n'am văzut-o), la textul Dnei Stârcea erau adăogate câteva cuvinte din partea Dlui Gr. N. Buzești.

Întrebare. Aveți cunoștință ca această scrisoare sau nota alăturată să fi cuprins o destinație provenind de la a treia persoană (nici de la Dl Gr. N. Buzești, nici de la soția Dlui Stârcea), destinație semnată cu litera B?

Răspuns. Nu-mi pot aminti absolut nimic în această privință.

Întrebare. Ați cunoscut un membru al misiunii americane cu numele de Bill Hamilton?

Răspuns. Este posibil să-l fi cunoscut fără a-i fi reținut numele exact.

Întrebare. Aveți cunoștință ca Dl Gr. N. Buzești să fi avut legături cu Bill Hamilton?

Răspuns. Am avut cunoștință de faptul că Dl Gr. N. Buzești purtase unele conversațiuni cu niște agenți americani, fără a cunoaște exact numele lor.

Întrebare. Ce explicație dați pentru a nu cunoaște exact numele lor?

Răspuns. La acea epocă nefiind interesat de numele persoanelor cu care discuta Dl Gr. N. Buzești și limitându-mă a lua

v. Verso

cunoştinţă de faptul acestor conversaţii, nu am dat atenţie numelor agenţilor în chestiune.

Întrebare. Aţi cunoscut pe un membru al misiunei americane cu numele de Tom Hall?

Răspuns. Vezi răspunsul precedent cu privire la Hamilton.

Întrebare. Cunoaşteţi legăturile dintre Tom Hall şi Gr. N. Buzeşti?

Răspuns. Nu, dar presupun că Hall să fi fost unul din cei cu care Dl. Gr. N. Buzeşti a purtat discuţiunile menţionate.

2/ Întrebare. Aveţi cunoştinţă de o scrisoare a dlui Gr. N. Buzeşti trimisă din străinătate şi prin care menţinea necesitatea alăturării partidului naţional-ţărănesc Maniu la frontul partidelor agrariene din Sud-Estul Europei creat în U.S.A. de Maceck?

Răspuns. Am luat cunoştinţă despre o scrisoare a dlui Gr. N. Buzeşti prin care cerea avizul asupra acestei chestiuni insistând asupra argumentelor în favoarea aderării, menţionând şi argumentele potrivnice şi netrăgând o concluziune precisă.

3/ Întrebare. Aţi luat legătura cu dl. Iuliu Maniu vreodată pentru a-l determina să adopte o atitudine conciliantă faţă de dl. V. V. Tilea, având în vedere activitatea desfăşurată de acesta în străinătate?

Răspuns. Da, am transmis dlui Maniu părerea mea că, faţă de relaţiunile personale de care dispune dl. Tilea în Anglia, obiecţiunile faţă de dsa ar trebui trecute cu vederea.

Întrebare. De ce natură erau aceste obiecţiuni?

Răspuns. De ordin personal, în legătură cu atitudinea

N. [illegible]

Citit în fața noastră azi 9 Sept 1947 [illegible]

de Gennet a d-lui Tillea față de dl Maniu [illegible] și de politica d-sale față de partidul lui [illegible].

Întrebare. Ce rezultat a avut această intervenție pe lângă dl Maniu?

Răspuns. N'a avut rezultatul pe care îl doream, în sensul ca dl Tillea să primească o însărcinare prin care își dispune activitatea la Londra cu mai multă autoritate. Atmosfera a rămas deci aceea obținută de Gennet și de dl Gr. Niculescu-Buzești și anume de a nu se ridica o rezervă în politica partidului d-lui Tillea la adresa grupului Românilor din străinătate.

4/ Întrebare. V-ați [illegible] în Aprilie 1946 un plic d-lui Holich(?) de la misiunea americană și care urma să ajungă prin dl Berry în mâinile d-lui Al. Cretzianu la Ankara?

Răspuns. Este foarte posibil, dar nu-mi pot aminti precis.

Întrebare. Aveți cunoștință de faptul că plicul cuprindea o scrisoare a d-lui Gr. Niculescu-Buzești și o scrisoare personală a Dv. pentru dl Cretzianu, o scrisoare din partea fratelui Știrbey și o scrisoare a d-lui Maniu adresată tot d-lui Cretzianu?

Răspuns. Vezi răspunsul precedent.

5/ Întrebare. Aveți cunoștință de o scrisoare a d-lui Iuliu Maniu adresată d-lui Cretzianu, scrisoare ce cuprindea: o analiză a situației politice actuale, mulțumiri pentru activitatea depusă de dl Cretzianu, îndemnul de a organiza „grupuri" din Spania și din America pentru a duce lupta cu și cei din Țară, precum că [illegible]

V. [illegible]

acestea poate precum și aprecierea Dlui Maniu că-
Dsa contează pe patriotismul Dlui Gafencu fiind
sigur că va duce la bun sfârșit misiunea sa care
este „de mare importanță pentru noi"?

Răspuns. Da, dar nu exact în acești termeni
și în această formă.

Întrebare. Puteți specifica termenii și forma?

Răspuns. Da, în linii generale. Dl Maniu începând
prin a exprima Dlui Gafencu mulțumirile ~~pentru~~
~~[illegible]~~ Dsale pentru colaborarea la pregătirea
actului de la 23 August 1944, îl ruga să ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ susțină interesele Țării în numele celor
ce aveau în comun și încheia arătându-și încrederea
în patriotismul și capacitatea Dlui Gafencu.

Întrebare. Vă amintiți împrejurările și calea
pe care a fost expediată această scrisoare?

Răspuns. Nu le precizez, dar cred că-
în condițiunile și pe drumul indicate la o
întrebare anterioară (la punctul 4).

6/ Întrebare. Ați primit prin Septembrie 1946
o adeziune (sau două) adresată de Dnii G. Gafencu,
V. V. Tilea ~~și~~ Brutus Coste către Dlui Maniu?

Răspuns. Da, dar nu se vorbea de o adeziune
ci de o scrisoare omagială, dar al cărei sens
o desprindea și ~~[illegible]~~ simpatia pentru acțiunea
politică a Dlui Maniu. Pe cât mi-amintesc,
o scrisoare asemănătoare (dacă nu chiar cu un
text identic) a fost adresată și Dlui Dinu Brătianu.

7/ Întrebare. Ați trimis vreodată pe Dl Cornel
Dumitrescu pentru a ridica de la Dl Simeon
vreun material al partidului național-țărănesc?

V. Gafencu

..ii.

19

Dată în mâinile [illegible] la 9 sept. 1947 [illegible]

87

Răspuns. Am rugat, în primăvara acestui an, pe dl. Ionel Dumitrescu să ceară dlui Benson textul raportului acestuia despre activitatea partidului național-țărănesc în legătură cu pregătirea și realizarea actului de la 23 August 1944. Acest raport mi-era necesar spre a-l remite dlui Melbourne care mă rugase să-i completez și verific documentarea asupra acestui capitol din lucrarea ce dsa pregătește despre „România ca satelit al Germaniei".

8/ **Întrebare.** Ați fost vizitat pe la sfârșitul lunii Iulie-începutul lunii August a.c. de dl Costache Popa?

Răspuns. Da, dl Costache Popa fiind un vechi prieten al meu.

Întrebare. Ce v'a adus la cunoștință dl Popa cu această ocazie?

Răspuns. În cursul unei ~~conversațiuni~~ anodine și altminteri lipsite de importanță, dl Costache Popa mi-a spus că se aflase în vacanță la munte în același loc (mi se pare Sebeș) cu dl Ionel Pop care era neliniștit fiind de știrile relative la eventuala dsale arestare.

Întrebare. V'a adus la cunoștință dl Costache Popa modul în care s'a fi produs încercarea de fugă de la Tămădău?

Răspuns. Nu.

Întrebare. V'a adus la cunoștință dl Popa răspunsurile pe care le-ar fi dat dl Maniu cu ocazia anchetei privind cazul de mai sus?

V. Papacostea

Răspuns. Dl Popa mi-a spus că, după cele ce i-ar fi comunicat Dl Maniu ar fi declarat că roagă pe Dl Mihalache să plece în străinătate spre a constitui o contra-pondere propagandei maghiare.

9/ Întrebare. Ce cunoștințe aveți despre raporturile dintre Dnii Rose și Porter de la misiunea engleză?

Răspuns. Știu că erau în relațiuni colegiale și amicale.

Întrebare. Altceva mai cunoașteți despre aceste relații?

Răspuns. Nu.

10/ Întrebare. Aveți cunoștință de un mesaj adus din străinătate de Dl Emil Ghilezan cu ocazia reîntoarcerii sale de la Conferința de la Paris?

Răspuns. Nu. Cred a-mi aminti că Dl Ghilezan mi-a vorbit despre argumentele ce [illegible] auzise la Paris în favoarea soluției conducătorului al Dlui Gafencu

[illegible] de [illegible] G. Gafencu

Întrebare. De la cine provenea acest mesaj și cui i se adresa?

Răspuns. Repet că nu era vorba de un mesaj (sau cel puțin eu nu am înțeles astfel), nu pot deci preciza de la cine emana. ~~[illegible]~~ Argumentele erau desigur destinate a ajunge la cunoștința și a Dlui Maniu.

11/ Întrebare. La epoca la care ați primit să traduceți documentele englezești de la Dl Gr. L. Anastasiu, cunoștințele dv. de limba engleză erau suficiente spre a înțelege acele texte?

Răspuns. Nu.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

9.IX.1947.

204

11.IX.47

88

88

D E C L A R A T I E
=========================

I.- In ce priveşte scrisoarea primită de dl. Stârcea dela soţia sa din Elveţia în cursul lunei August mi-amintesc că D-sa mi-a vorbit despre ştirea ce primise cu acest prilej în legătură cu prezenţa în Elveţia a Lt.Bill Hamilton, ale cărui păreri asupra situaţiei politice actuale erau asemănătoare celor exprimate de Dna Stârcea.

==============

II.- In ce priveşte plecarea din ţară a dlor Grigore Niculescu Buzeşti şi C.Vişoianu ştiu că dânşii au plecat pe rând, în condiţiuni asemănătoare, cu câte un avion american şi graţie mijlocirei maiorului Hall şi Lt.Hamilton. Plecarea Dlui Vişoianu s'a produs în locul meu,care condiţionasem propria mea plecare de aceea prealabilă a D-sale şi care de altminteri aveam intenţiunea de a nu părăsi ţara.

Pe de altă parte, este exact că sugerasem Dlui Roiu să plece şi dânsul în străinătate spre a îndeplini funcţiunea de secretar al dlor Gr.N.Buzeşti şi C.Vişoianu, al căror şef de cabinet fusese pe vremea ministeriatelor lor respective. Dl Roiu nu a acceptat însă sugestia mea.

=============

III.- Inainte de plecarea la conferinţa dela Paris a dlui Emil Oprişan, i-am recomandat, cu titlu amical, să caute a întâlni acolo pe diferiţi prieteni şi foşti colegi din grupul românilor din străinătate, expunându-i în acelaş timp, pentru eventualitatea că le-ar putea comunica acestora din urmă, vederile mele asupra chestiunilor atunci la ordinea zilei.

./.

203

~~89~~ 89

IV.- Rugat fiind de dl.Ion Mihalache să-i fac o expunere, în cursul verii 1946, asupra chestiunii statutului politico-juridic al Dunărei, l-am vizitat odată sau de două ori, la D-sa acasă, dându-i în acelaş timp spre consultare o lucrare asupra acestei chestiuni.Cred că i-am remis această lucrare atunci când l-am vizitat la D-sa acasă.

ss.Victor Rădulescu Pogoneanu.

9 Septemvrie 1947.

P.Conf.
Comisar Şef,
[signature]

Dată în fața noastră azi 11 Septembrie 1947.
Comisar șef [signature]

90

Declarație

I. În ce privește însemnarea primită de Dl [illegible] de la [illegible] din Elveția în cursul lunii August, mi-amintesc că Dsa m-a vorbit despre știrea cu privire la acest post în legătură cu trecerea în Elveția a Lt. Hamilton, ale cărui păreri asupra situației politice actuale erau asemănătoare celor exprimate de Dna Stircea.

II. În ce privește plecarea din Țară a Dlor Gr. N. Buzești și C. Vișoianu știu că dânșii au plecat pe avion, în condițiunile examinatorii, cu ajutorul unui avion american și grație înțelegerii [illegible] Hale și Lt. Hamilton. Plecarea Dlui Vișoianu i-a [illegible] în locul meu, nu cunoșteam propria mea plecare de acea posibilitate a Dsale și care de altminteri aveam intențiunea de a nu părăsi Țara.

Pe de altă parte, este exact că am propus Dlui Roșu să plece și dânsul cu dânșii spre a îndeplini funcțiunea de secretar al Dlor Gr. N. Buzești și C. Vișoianu, al cărui șef de cabinet fusese pe vremea ministeriatelor lor respective. Dl Roșu nu a acceptat propunerea mea.

V. P[illegible]

III. Înainte de plecarea la Conferința de la Paris a dlui Emil Ghilezan, i-am recomandat, cu titlu amical, să caute a întâlni acolo pe diferiți prieteni și foști colegi din grupul românilor din străinătate, exprimându-i în același timp, pentru eventualitatea că li-ar putea comunica aceștia din urmă, vederile mele asupra chestiunilor curente la ordinea zilei.

IV. Rugat fiind de dl Ion Mihalache să-i fac o expunere, în cursul anului 1946, asupra chestiunii statutului politico-juridic al Dunării, l-am vizitat – odată sau de două ori – la dsa acasă, dându-i în același timp spre consultare o lucrare asupra acestei chestiuni. Cred că i-am cerut această lucrare atunci când l-am vizitat la dsa acasă.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

11.IX.1947

11.IX.47 91

91

DECLARATIE

Asupra tratativelor duse de Dl.Gr.N.Buzeşti cu Maiorul T.Hall şi Locotenentul Hamilton declar următoarele :

Către mijlocul lunei Septembrie 1946 Dl.Ioan Mocioni-Stârcea mi-a comunicat că cei doi ofiţeri americani ar dori să mă cunoască pe mine ca şi pe Dl.Gr.N.Buzeşti.-

I-am cunoscut mai întâi pe cei doi ofiţeri în casa Colonelului Seitz pe care l-am cunoscut tot atunci cu prilejul unei invitaţii ce-mi adresase acesta din urmă.-

In dimineaţa de 18 Septembrie 1946 i-am întâlnit din nou pe D-nii Hall şi Hamilton împreună cu D-nii Gr.N.Buzeşti şi I.M.Stârcea la locuinţa acestuia din urmă din Str.Sofia,12,în timp ce sora sa D-na Colonel Florescu lipsea din Bucureşti.-

Convorbirea a decurs în general potrivit consemnării din documentul în limba engleză ce se află vizat de mine la dosar şi care a fost redactat după notele stenografice ale D-nei Ioana Bujoiu,care a fost deasemeni de faţă.-

Pot preciza că iniţiativa tratativelor şi a propunerilor de organizare a unei reţele subterane a aparţinut agenţilor americani desemnaţi în minută prin litera R.

Convorbirea a început printr'o expunere a celor doi ofiţeri americani care au arătat că Lt.Hamilton se înapoiase tocmai din concediu dela Washington şi că cercurile competente din U.S.A. au luat în considerare situaţia din România.- Aceste cercuri însă arătau o oarecare surprindere faţă de pasivitatea opoziţiei române precizând că nu se putea aştepta o intervenţie eficace din partea Statelor Unite în chestiunea schimbării regimului din România atâta timp cât o tensiune vizibilă nu apărea în viaţa noastră internă.-

Pentru a justifica această intervenţie, cei doi ofiţeri preconizau organizarea unei acţiuni în condiţiunile arătate în minuta susamintită.-

./.

Ca urmare a acestor discuţiuni Dl.G.N.Buzeşti a făgăduit,la cererea expresă a interlocutorilor noştri,să prezinte un memoriu conţinând contra propuneri concrete.-

Stiu că a avut loc şi o a doua reuniune în zilele următoare,la Palatul Stirbey la care Dl.Buzeşti a prezentat memoriul făgăduit.- La această reuniune nu am fost de faţă.-Mi s'a spus ulterior că memoriul prezentat de Dl.Buzeşti nu a convenit agenţilor americani şi că el a fost modificat în forma în care se găseşte la dosar în limba engleză,sub titlul " Memorandum " şi dataţi 30 Septembrie 1946.-

Alte detalii asupra acestei de a doua conversaţii nu cunosc.- Stiu doar că se lua în considerare crearea unor comitete atât în ţară cât şi în străinătate în eventualitatea acceptării planului.- Comitetul din străinătate ar fi urmat să cuprindă între alţii pe D-nii Gr.Buzeşti,C.Vişoianu şi Al.Cretzeanu.- In ţară ar fi urmat să se constitue un comitet restrâns din care aşi fi făcut parte şi eu împreună cu Dl.Gr.N.Buzeşti - dacă s'ar fi decis să nu plece în străinătate -,un comitet lărgit cuprinzând şi pe reprezentanţii partidelor de opoziţie şi a cărui legătură cu comitetul restrâns ar fi fost asigurată prin persoana unuia din membrii acestuia din urmă,şi un eventual comitet militar în privinţa căruia nu s'au discutat însă numele participanţilor.-

ss/. Victor Rădulescu Pogoneanu

11 Septembrie 1947

P. Conforme.
Comisar-Şef,
Rădescu

Dat în faţa mea astăzi 11 Sept. 1947

93

93

Declaraţie

Asupra tratativelor duse de dl Gr. N. Buzești cu Maiorul T. Hall și Locotenentul Hamilton declar următoarele:

Către sfârșitul lunii Septembrie 1946 dl Ioan Mocsonyi-Stârcea mi-a comunicat că cei doi ofiţeri americani ar dori să cunoască pe mine cât și pe dl Gr. N. Buzești.

I-am cunoscut mai întâi pe cei doi ofiţeri în casa Colonelului Seitz pe care l-am cunoscut tot atunci cu prilejul unei invitaţii a-mi adresase acesta din urmă.

În dimineaţa de 18 Septembrie 1946 i-am întâlnit din nou pe dnii Hall și Hamilton împreună cu dnii Gr. N. Buzești și I. M. Hârza la locuinţa acestuia, din unul din str. Sofia, 12, în timp ce soţia sa și dna Ol. Elmsen lipsea din București.

Convorbirea a durat în general potrivit cuprinsului din documentul în limba engleză ce se află expus de mine la dosar și care a fost redactat după notele stenografice ale dnei Loana Argyri, care a fost de asemenea de faţă.

Pot preciza că obiectul tratativelor și a propunerilor de organizare a unei reţele subterane/aparţinând agenţilor americani desemnaţi în cursul prin litera R.

Convorbirea a început printr-o expunere a celor doi ofiţeri americani care au arătat că Lt. Hamilton s-a înapoiat de curând de la Washington și că cercurile competente din USA au luat în considerare situaţia din România după aceea o oarecare suspiciune faţă de pasivitatea opoziţiei române, presupunând că nu s-ar putea aștepta o intervenţie efectivă din partea St. Unite în chestiunea schimbării regimului din România atâta timp cât o rezistenţă vizibilă nu apare în viaţa noastră internă.

V. Pogoneanu

Pentru a justifica această intervenție, cei doi ofițeri pretindeau organizarea unei acțiuni în condițiunile acestei [illegible].

La urma acestei discuțiuni, dl Gr. N. Buzești a făgăduit, la cererea expresă a interlocutorilor noștri, să prezinte un memoriu conținând contra-propuneri concrete.

Știu că a avut loc și a doua reuniune, săptămâna următoare, la Palatul Știrbey la care dl Buzești a prezentat memoriul făgăduit. La această reuniune eu n'am fost de față. Mi s'a spus ulterior că memoriul prezentat de dl Buzești nu a convenit agenților americani și că el a fost modificat în forma în care se găsește la dosar, în limba engleză, sub titlul „Memorandum" și datat 30 Septembrie 1946.

Alte detalii asupra acestei de-a doua conversații nu cunosc. Știu doar că se lua în considerare crearea unor comitete atât în Țară cât și în străinătate în eventualitatea executării planului. Comitetul din străinătate ar fi urmat să cuprindă între alții pe dnii Gr. Buzești, C. Vișoianu și Al. Cretzianu. În Țară ar fi urmat să se constituie un comitet național din care aș fi făcut parte și eu împreună cu dl Gr. N. Buzești – dacă s'ar fi decis să nu plece în străinătate –, acest comitet lărgit cuprinzând și pe reprezentanții partidelor de opoziție și a cărui legătură cu comitetul extern ar fi fost asigurată prin persoana unuia din membrii acestuia din urmă, și un eventual comitet militar în privința căruia nu s'au discutat încă numele participanților.

11. IX. 1948 Victor Rădulescu-Pogoneanu

94

D E C L A R A T I E

In afară de întrevederea ce am avut cu Maiorul Hall şi Lt.Hamilton la domiciliul Dlui I.M.Stârcea - întrevedere relatată într'o declaraţie deosebită -, i-am văzut pe cei doi ofiţeri americani în două rânduri, la locuinţa din Parcul Jianu a Lt.Hamilton.-

Prima oară i-am vizitat spre a-i convinge să asigure plecarea din Ţară a Dlui C.Vişoianu. Am obţinut acest lucru condiţionând propria mea plecare - pe care cei doi ofiţeri americani o socoteau necesară - de plecarea prealabilă a D-lui Vişoianu.

A doua oară am fost rugat de dânşii să le dau o scrisoare prin care să se constate că activitatea lor a fost utilă şi că nici o indiscreţiune în legătură cu ea nu a fost comisă din partea mea sau a prietenilor mei. O asemenea indiscreţiune se produse-se într'adevăr în mod întâmplător, pe cât am aflat, în cercurile Misiunei americane, iar Maiorul Hall şi Lt.Hamilton fuseseră imediat rechemaţi (ei au plecat o zi sau două după această ultimă intrevedere cu mine). Amândoi şi în special Lt. Hamilton erau extrem de deprimaţi.-

Le-am dat scrisoarea ce-mi cereau şi prin care stabileam mai întâiu că sprijinul ce întâlnisem la dânşii în asigurarea plecării din Ţară a Dlor Gr.N.Buzeşti şi C.Vişoianu ne fusese extrem de preţios şi apoi că nici o indiscreţiune nu fusese comisă în privinţa lor de către mine sau prietenii mei.-

ss.Victor Rădulescu-Pogoneanu.

17.Septembrie 1947.

P. Conform cu originalul, [signature]

E.F.

105

Dat în fața mea azi 17 Sept. 1947
Com. Șef
[signature]

Declarație

În afară de întrevederea ce am avut cu Maiorul Hall și Lt. Hamilton la domiciliul dlui I. M. Stăcescu – întrevedere relatată într'o declarație deosebită –, i-am văzut pe cei doi ofițeri americani în două rânduri la locuința din Parcul Jianu a Lt. Hamilton.

Prima oară i-am rugat spre a-i convinge să asigure plecarea din Țară a dlui C. Vișoianu. Am obținut acest lucru condiționând propria mea plecare – pe care cei doi ofițeri americani o socoteau necesară – de plecarea prealabilă a dlui Vișoianu.

A doua oară am fost rugat de dânșii să le dau o scrisoare prin care să se constate că activitatea lor a fost utilă și că nici o indiscrețiune în legătură cu ea nu a fost comisă din partea mea sau a prietenilor mei. O asemenea indiscrețiune se produsese într'adevăr în mod întâmplător, pe cât am aflat, în cercurile misiunii americane, iar Maiorul Hall și Lt. Hamilton fuseseră imediat rechemați (ei au și plecat o zi sau două după această ultimă întrevedere cu mine). Amândoi și în special Lt. Hamilton erau foarte deprimați.

N. Penescu

Le-am dat răspunsul ce-mi cereau și pe care stabileam mai înainte că [illegible] la dânșii de [illegible] plecării din Țară a d-lor [illegible] și C. Vișoianu [illegible] și apoi că nici o indiscreție nu poate comisă în prezența lor de către [illegible] mei prieteni

17. IX. 1947.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

208

96

96

DECLARAŢIE

Ştiu că, în epoca tratativelor cu Maiorul HALL şi Lt. HAMILTON, Dl. Gr. N. BUZEŞTI a vizitat în câteva rânduri pe Dl. IULIU MANIU. D-sa părăsea în acest scop Palatul Stirbey, unde mă aflam şi eu, în jurul orei şease după amiază.

ss/Victor Rădulescu
Pogoneanu.

17.IX.1947

Conf.
Comisar-şef,

Dată în fața noastră
azi 17 Sept. 1947
Procuror Șef.

97

97

Declarație

Știu că, în epoca tratativelor cu maiorul Hall și Lt. Hamilton, Dl Gr. N. Buzești a vizitat în câteva rânduri pe Dl Iuliu Maniu. Dsa părăsea în acest scop Palatul Știrbey, unde mă aflam și eu, în jurul orei 3 după amiază.

17. IX. 1947 Victor Rădulescu-Pogoneanu

D E C L A R A T I E

Potrivit mandatului încredinţat de către Dl. IULIU MANIU, D-lui GR. NICULESCU BUZESTI şi care a fost redactat de mine, Dl. BUZESTI este însărcinat a reprezenta în străinătate vederile D-lui MANIU şi autorizat a se pronunţa în numele acestuia în cazul când consultarea sa directă s'ar arăta imposibilă.

ss/Victor Rădulescu
Pogoneanu.

29-IX- 1947

Conf.
Comisar Şef,
[signature]

Dată în fața noastră
azi 29 Sept. 1947.

Comisar Șef.

[signature]

Declarație

Potrivit mandatului încredințat de către Dl Iuliu Maniu Dlui Gr. N. Buzești și care a fost redactat de mine, Dl Buzești este însărcinat a reprezenta în străinătate vederile Dlui Maniu și autorizat de a se pronunța în numele acestuia în cazul când consultarea sa directă s'ar arăta imposibilă.

29. IX. 1947

Victor Rădulescu-Pogoneanu

100

100

100

D E C L A R A T I E

Subsemnatul MIHAI C.P.GEORGESCU proprietar al imobilului din Parcul Jianu strada W Nr.11 declar, că imobilul de m mmai sus se compune dintr'un apartament mare - parter şi primul etaj care a fost ocupat de familia mea până la Ianuarie 1945 când mi-a fost rechiziţionat (ord Nr.9o/45) în folosul Misiunei Militare Americane. Această rechiziţie a durat până în Mai 1947.-

Primul ofiţer american intrat în acest apartament a fost Maiorul Tanallo, pe care l-am cunoscut prin faptul că i-am predat apartamentul şi mobilierul existent. Pe ceilalţi Dnii ofiţeri care s'au perindat în cursul rechiziţiei nu i-am cunoscut căci erau cazaţi fără, a mi se face şi mie cunoscut. Am mai cunoscut totuşi - pe urma unui incident avut - de Locotenentul Hamilton şi apoi pe ultimul - Sergentul Dieke - pe acesta din urmă pe urma faptului că mi-a predat casa şi inventarul.

In acelaş imobil am la etajul II două garsoniere - una ocupată de mine şi alta de o Doamnă cu numele Elene Hansur.

In complectarea celor de mai sus mai arăt că după Maior Tanallo primul ocupant al apartamentului a mai locuit acolo şi Dl. Colonel Anderson cu soţia. Tot dela Misiunea Militară Americană.

Mai declar că în timpul rechiziţiei Dnii ofiţeri americani primeau vizite dar nu pot arăta cine anume, căci nu-i cunoşteam.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

(ss) M.P. Georgescu

2 Octombrie 1947.

p. conf.
[signature]

TM

101

101

101

D E C L A R A T I E

Cerându-mi-se să precizez elementele de fapt pe care-mi întemeiez convingerea că Dl.Iuliu Maniu a fost pus în curent de către Dl.Grigore Niculescu-Buzești cu conversațiunile dintre acesta și Maiorul Hall și Locotenent Hamilton, enumăr mai jos aceste elemente.- :

1/. Faptul că, în cursul conversațiunii la care am asistat, Dl.Grigore Niculescu - Buzești a invocat calitatea sa de reprezentant al partidului național-țărănesc.-

2/. Faptul că la timpul când au avut loc conversațiunile ca și după aceasta Dl.Grigore Niculescu-Buzești a vizitat în câteva rânduri pe Dl.Iuliu Maniu.-

3/. Faptul că, Dl.Iuliu Maniu a acordat D-lui Gr.Niculescu-Buzești mandatul pe care acesta arătase, în cursul conversațiunii la care am asistat, că este în măsură să-l obțină cu dovada a calității sale.-

Faptele relatate în declarațiunile ce mi s'au comunicat ale D-lor Ion de Mocsonyi-Styrcea și Radu Niculescu-Buzești au fost deasemenea de natură a-mi confirma această convingere.-

ss/. Victor Rădulescu Pogoneanu

4 Octombrie 1947

P. Conf.

[signature]

102

4 Oct. 1947
Văzut
[signature]

102

Declarație

Cerându-mi-se să precizez elementele de fapt pe care-mi întemeiez convingerea că dl Iuliu Maniu a fost pus în curent de către dl Gr. N. Buzești cu conversațiunile dintre acesta și Maiorul Hall și Lt. Hamilton, enumăr mai jos aceste elemente:

1. Faptul că, în cursul conversațiunii la care am asistat, dl Gr. N. Buzești a invocat calitatea sa de reprezentant al partidului național-țărănesc.
2. Faptul că, la timpul când au avut loc conversațiunile ca și după aceea, dl Gr. N. Buzești a vizitat în câteva rânduri pe dl Iuliu Maniu.
3. Faptul că dl Iuliu Maniu a acordat dlui Gr. N. Buzești mandatul pe care acesta arătase, în cursul conversațiunii la care am asistat, că este în măsură să-l obțină ca dovadă a calității sale.

Faptele relatate în declarațiunile ce mi s-au comunicat ale dlor Ioan Mocioni-Stârcea și Radu N. Buzești au fost de asemenea de natură a-mi confirma această convingere.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

4 Octombrie 1947

D E C L A R A T I E

Cerându-mi-se să precizez cele ce susţin despre activitatea desfăşurată de grupul românilor din străinătate, declar următoarele :

Cea dintâi manifestare organizată a acestui grup a fost acţiunea de prezentare şi susţinere a celor două memorii prin Gafencu la Conferinţa de Pace de la Paris.

Gruparea foştilor diplomaţi şi oameni politici români din străinătate s'a produs prin solidarizarea lor spontană, ce a fost însă organizată prin acţiunea Dlor Al.Cretzeanu (care înainte de plecarea sa din Turcia fusese pus în curent cu vederile opoziţiei printr'o scrisoare a dlui Maniu) şi Gr.Gafencu.

Cea dintâi luare de contact s'a produs la Geneva, (acasă la dl.Gafencu) când s'a decis să se păstreze colaborării un caracter neformal, neindicându-se nici un şef şi când s'au luat măsurile pregătitoare redactării primului memoriu Gafencu.

Invitaţiile de adeziune la acţiunea propusă au fost fixate de dnii Gafencu şi Cretzeanu. In legătură cu aceasta , observ că, în scrisoarea ce adresase Dlui Cretzeanu, dl.Maniu menţionase necesitatea de a se realiza solidaritatea tuturor patrioţilor români din străinătate, prin colaborarea organizată a personalităţilor de frunte dintre aceştia.

Printre cei care au aderat în persoană s'au înscris la această acţiune erau dnii Tillea, Caramfil, Cornel Bianu, Răut (Paris),Comnen, Augustin Popa şi ulterior Citta Davilla.

In elaborarea memoriului Nr.I s'a luat ca bază, între altele, memoriul remis dlui Etheridge de către dl. Gr.N.Buzeşti precum şi alt material documentar trimis dlui

./.

M.C.

Al.Crutzeanu tot de către Dl Gr.Niculescu Buzeşti, încă înainte de plecarea celui dintâiu în Turcia.

Ulterior a fost întocmit un al doilea memoriu cuprinzând o analiză critică a clauzelor proiectului de tratat de pace cu România.

In acest interval dl.Crutzeanu, în drum spre Statele Unite, s'a oprit pentru scurt timp la Londra, unde fusese precedat, în primăvara anului 1946, de către dl.Gafencu. Amândoi au văzut acolo o serie de personalităţi politice engleze la care au constatat un interes viu pentru chestiunile relative la Sud Estul European. Intre alţii mi-amintesc că dl.Gafencu a întâlnit pe dnii Churchill şi Eden.

După conferinţa dela Paris, dl.Gafencu s'a înapoiat în Elveţia unde a continuat să colaboreze la diverse ziare, în special Journal de Genève şi Gazette de Lausanne. Această activitate a d-sale este de altminteri cunoscută. In plus, după cum rezultă din scrisorile primite de mine şi aflate la dosarul anchetei, dl Gafencu a luat parte la consfătuirea din primăvara 1947 de la Geneva şi la care au mai fost de faţă dnii Gr.Buzeşti, Vişoianu, Davilla etc. Cu acest prilej s'a hotărît şi publicarea unui buletin juridic de informaţii despre România.

Sosit în Statele Unite, dl.Al.Crutzeanu a pregătit o carte despre "Politica balcanică între cele două războaie mondiale", a căutat să cunoască personalităţile politice de frunte şi în special senatori, deputaţi şi funcţionari ai Departamentului de Stat, precum şi ~~personalităţi~~ jurnalişti. Din activitatea d-sale, ştiu că, la epoca ratificării tratatului de pace cu România de către Senatul american, d-sa fusese invitat să facă o depoziţie în faţa Comisiei de politică externă. In această depoziţie ştiu că dl.Crutzeanu avea intenţiunea de a face o expunere asupra chestiunilor interesând România potrivit vederilor sale, fără a se pronunţa încă asupra chestiunei ratificării. Depoziţia nu a mai putut avea loc, dat fiind că dl.Crutzeanu nu era cetăţean american. In afară de acesta dl.Crutzeanu a publicat câteva articole şi scrisori în

./.

ziare şi reviste americane, în special de polemică cu dl.Ralea. De asemenea, dl Crutzeanu, fără a se socoti calificat că adera la acţiunea Blocului agrar Danubian constituit în Statele Unite, a luat însă parte la conferinţa de presă convocată de iniţiatorii acestui Bloc.

In ce-l priveşte pe dl.Vişoianu, dl.Gr.N.Buzeşti şi eu însumi ne gândisem la dânsul ca şi la dl.Al.Crutzeanu ca eventuali înlocuitori pentru cazul că dl.Gr.N.Buzeşti nu şi-ar fi putut continua activitatea ce-şi propunea să desfăşoare în străinătate.

De asemenea, potrivit celor discutate de către dl.Gr.N.Buzeşti cu dnii Hall şi Hamilton, dnii Vişoianu şi al Crutzeanu ar fi urmat să facă parte din comitetul proiectat pentru străinătate ca având conducerea acţiunei respective prevăzută în memorandum ca acţiune de rezistenţă.

Intre scopurile urmărite de acţiunea românilor din străinătate este de sigur şi răsturnarea regimului intern din România în vederea înlocuirii lui cu un guvern asemănător celor dinainte de 6 Martie 1945, folosindu-se de posibilităţile oferite de conjunctura internaţională.

ss. Victor Rădulescu Pogoneanu.

9 Octomvrie 1947.

p. conf. cu originalul [signature]

Dată în fața noastră
azi 9 Octombrie 1947
Comandant [illegible]
[signature]

106

Declarație

Cerându-mi-se să precizez ce știu despre activitatea desfășurată de grupul românilor din străinătate, declar următoarele:

Ca dată manifestare organizată a acestui grup a fost acțiunea de redactare și susținere a celor două memorii ale lui Gafencu la Conferința de Pace de la Paris.

Gruparea foștilor diplomați și oameni politici români din străinătate s'a produs prin solidarizarea lor spontană, nu a fost deci organizată prin acțiunea dlui Al. Cretzianu (care [illegible] din Turcia [illegible] în vederea opoziției printr'o scrisoare a dlui Maniu) și G. Gafencu.

Ca ~~dată~~ loc de contact (acasă la dl. Gafencu) s'a produs la Geneva, când s'a decis să se păstreze colaborării un caracter neformal, nerecunoscându-se nici un șef și când s'au luat măsurile pregătitoare redactării ~~[illegible]~~ primului memoriu Gafencu.

Invitațiile de adeziune la acțiunea preparată au fost făcute de dnii Gafencu și Cretzianu. În legătură cu aceasta, observ că, în scrisoarea ce adresase dlui Cretzianu, dl Maniu ~~[illegible]~~ v. Gafencu

necesitatea de a se realiza solidaritatea tuturor „patrioţilor români din străinătate" prin colaborarea organizată a personalităţilor de frunte dintre aceştia.

Printre cei care au aderat în persoană sau în scris la această acţiune erau dnii Tilea, Caranfil, Cornel Bianu, Răut (Paris), Comnen, Augustin Popa şi ulterior Cotta Danilla.

În elaborarea memoriului nr. I s'a luat ca bază, între altele, memoriul remis dlui Etheridge de către dl. g. N. Rădescu precum şi alt material documentar trimis dlui Al. Cretzianu tot de către dl. g-l. N. Rădescu, încă înainte de plecarea celui dintâi în Turcia.

Ulterior a fost întocmit un al doilea memoriu cuprinzând o analiză critică a clauzelor proiectului de tratat de pace cu România.

În acest interval dl. Cretzianu, în drum spre Statele Unite, s'a oprit pentru scurt timp la Londra, unde fusese precedat, în primăvara anului 1946, de către dl. Gafencu. Amândoi au văzut acolo o serie de personalităţi politice engleze la care au constatat un interes viu pentru chestiunile relative la sud-estul european. Între alţii, mi-amintesc că dl. Gafencu a vizitat pe dnii Churchill şi Eden.

După Conferinţa de la Paris, dl. Gafencu s'a înapoiat în Elveţia unde a continuat

V. Popescu

și colaborează la diverse ziare, în special Journal de Genève și Gazette de Lausanne. Această activitate a d-sale este de altminteri cunoscută. În plus, după cum reiese din scrisorile primite de mine și aflate la dosarul anchetei, d-l Gafencu a luat parte la consfătuirea din primăvara 1947 de la Geneva și la care au mai fost de față dnii [illegible], Vișoianu, Davila etc. Cu acest prilej s-a hotărât și publicarea unui buletin periodic de informații despre România.

Sosit în Statele Unite, dl Al. Cretzianu a pregătit o carte despre „Politica balcanică între cele două războaie mondiale", a căutat să cunoască personalitățile politice de frunte și în special senatori, deputați și funcționari ai Departamentului de Stat, precum și ziariști. Din activitatea d-sale, știu că, la epoca ratificării tratatului de pace cu România de către Senatul american, d-sa fusese invitat să facă o depoziție în fața Comisiei de politică externă. În această depoziție știu că dl Cretzianu avea intenția de a face o expunere amplă a chestiunilor interesând România potrivit vederilor sale, fără a se pronunța însă asupra chestiunii ratificării. Depoziția nu a mai putut avea loc, dat fiind că dl Cretzianu nu era cetățean american. În afară de aceasta dl Cretzianu a publicat câteva articole și scrisori în ziare și reviste

V. [illegible]

americane, în gazeta de polemică cu dl Rela. De asemenea, dl Cretzianu, fără a se socoti calificat să adere la acțiunea Blocului agrar danubian constituit în Statele Unite, a luat însă parte la Conferința de presă convocată de inițiatorii acestui Bloc.

În ce-l privește pe dl Vișoianu, dl Gr. N. Buzești și eu însumi ne gândisem de demult ca și la dl Al. Cretzianu ca eventuali înlocuitori pentru cazul că dl Gr. N. Buzești nu și-ar fi putut continua activitatea ce-și propunea să desfășoare în străinătate.

De asemenea, potrivit proiectului celor discutate de către dl Gr. N. Buzești cu dnii Wall și Hamilton, dnii Vișoianu și Al. Cretzianu ar fi urmat să facă parte din Comitetul proiectat pentru străinătate ce avea să conducă acțiunea respectivă prevăzută în memorandum ce adresase de reprezentanți.

Între scopurile urmărite de acțiunea românilor din străinătate este de citat și răsturnarea regimului actual din România în vederea înlocuirii lui cu un guvern asemănător celui dinainte de 6 Martie 1945, folosindu-se de posibilitățile [illegible] oferite de conjunctura internațională.

Victor Rădulescu-Pogoneanu

9.IX.1947

ROMANIA

MINISTERUL AFACERILOR STRAINE

Directiunea Personalului

Nr. 63938

108

108

ADEVERINTA

Ministerul Afacerilor Străine adevereşte prin prezenta că D-na IOANA BUJOIU GHICA, a funcţionat în acest Departament dela 1 Iunie 1945 până la 1 Iunie 1946 în calitate de funcţionară administrativă diurnistă. iar dela 1 Iunie 1946 până la 30 Iunie 1947 în gradul de steno-dactilografă bugetară, dată la care a fost comprimată pentru economii bugetare.-

D-na Bujoiu Ghica Ioana vorbeste limba franceză şi engleză şi într'o oarecare măsură limba germană.

SEFUL DIVIZIUNII PERSONALULUI.

N. Papahagi
Sef de Sectie.

[signature]

AUTORIZAT DE MINISTERUL CULTURII NATIONALE SI AL CULTELOR

INSTITUTUL MODERN "S O A R E"
STENADACTILOGRAFIE & LIMBI STRAINE.

Calea Victoriei 168 - Telefon 5.35.76.

109

109

A D E V E R I N T A

Se adevereşte prin prezenta că D-na Ioana Ghica Bujoiu a absolvit cursurile noastre de stenodactilografie în limbile Franceză, Germană, Engleză.

Bucuresti.23. X.1947.

110

Destinația Imobilului	Numele: de familie	de Botez	Născut: Locul	Data	Profesia	Naționalit. Tatăl	Cetățenia	Religia	Localitatea sau Nr. domiciliu	Situația Militară Nr. Matricol Unitatea	Nr. și autoritatea actelor de identitate	Observații
Alți membri ai familiei. Se vor specifica gradul de rudenie						Cu prezenta copie fiind conf. cu originalul s-a eliberat în baza ord. Nr. 29.947 d. 26.9.947 și se certifică de noi. Comisar șef, ss/ [illegible]						
Străini de fam. Se vor arăta calitatea în care sunt găzduiți												
Oameni de serviciu. Se vor arăta numai carnetul	Antonov	Maria	Constantinopol	1926	Guvernantă	Rom.	Rom.	Ortodoxă	Scrabiei	—	62.2537	
	Lanfianu	Ana	Bor-Cluj	1815	bucă-	-"-	-"-	-"-	Kiselef	—	53.62.59	
	-"-	Mariana	-"-	1926	servit	-"-	-"-	-"-	-"-	—	53.62.54	
	Ofențo	Niculai	Olesr Albr.	1923	ord.	-"-	-"-	-"-	-"-	—	298. VII 945	

Semnătura proprietarului sau girantului
ss/ Ion C. Diamandi

Semnătura Centrului Principal
Col. ss/ Florescu

Conf. cu originalul.
[signature]

Fișa Nr. 2

Municipiu
Orașul
Comuna
Suburbana

Comisariatul 7

Apartamentul Nr. ..... din imobilul situat in:
Bul, calea, șoseaua, str, piața, aleia, fundătura Sofia Nr 12

Nr. rol. percepție ...
Nr. ab. Radio ...
Vehicule tracțiune ...
Nr. ...
Arme ... autorizația No ...

Cine anunță, Chiriaș principal.

Data . . . .

Destinația încăperilor	Numele de familie	Numele de botez	Născut Locul	Născut Data	Profesia	Naționalitatea	Cetățenia	Religia	Localitatea sau Strada de unde vine	Situația militară Nr. matricol unitatea	Nr. și autoritatea actelor de identitate	Observațiuni
Apartament	Florescu	Ioan	Buc	5 XII 1899	Col St Maj	Rom	Rom	ort.	Kiseleff 51	Of. activ	B.P. 4833119	
Garsonieră (soție)	Florescu	Elena	Santiago	17 IV 1912	casnică	-"-	-"-	-"-	-"-	—	B.P. 455673	
Cameră mob (copii)	Florescu	Ioane	Constantinopol	15 XI 1937	Elevă	-"-	-"-	-"-	-"-	—	C.F.R. 77251	
Cameră goală	Macsonyi	Styrcea Ioan	Diplomat	16 V 909	Diplomat	-"-	-"-	-"-	-"-	—	în minist. Externe	
Prăvălie	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	
Garaj												
Det. -												

Prezenta copie este conformă cu originalul
Comisar Ajut.
[signature]

MAN...
...ITAR CORPUL II A...
...chetul Militar —
In virtutea Legii și...
Noi General de Div...
...nalului Militar al...
In baza art. 143 di...
...DULESCU VICTO...
— sunt indicii de ...
...urantei Stat...
și pen. de art.—
Având în vedere c...
...țiunei Generale a...
— zile.
Având în vedere
Cerem tuturor ag...
...terului Afacerilor...
numitul.
Cerem șefului 15...
începere dela —
...at în Bucureșt...
Procuror Militar
General de D...

Regiunea 2 Militară
[MILI]TAR ~~CORPUL II ARMATA~~
[Par]chetul Militar —

111

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.
Noi General de Div. S. PRETORIAN — Procuror Militar, Special ~~pe~~ lângă Parchetul [Trib]unalului Militar al ~~Corpului~~ Regiunii ~~II Armată~~ 2 Militare.
In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui ~~POGONEANU~~ [P]OLLESCU VICTOR — din Bucuresti — — — Str. — — — — — — — —
— sunt indicii de vinovăție pentru fapta de Uneltire contra ordinei [si]guranței Statului — — — — — — — — — — —
și pen. de art. — — — — — — — — — — —
Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di[rec]țiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de —
— zile.
Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.
Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Mi[nist]erului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 — pe [nu]mitul.
Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile începere dela 15 Octombrie 1947 /947.
[D]at în București astăzi 15 Octombrie 1947 /947.

Procuror Militar, Special
General de Div. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

____

~~TAR CORPUL II ARMATA~~
etul Militar —

111

MANDAT DE DEŢINERE Nr. 3024

112

irtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.
Gral de div. T. Petrescu — Procuror Militar, pe lângă Parchetul
ului Militar al Regului I Militar
aza art. 143/162 din C. J. M., având în vedere că în contra lui POGONEANU
TOR — din Bucuresti — — — Str. — — — — — — —
nt indicii de vinovăţie pentru fapta de uneltire contra ordinei şi
gurantei statului — — — — — — — — — — — — — —
pen. de art. — — — — — — — — — — — — —
d în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di-
i Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de 30
le.
nd în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.
em tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Mi-
ii Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 34 pe
tul.
em şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile
pere dela 15 sept 1947 — — — —
t în Bucureşti astăzi 15 sept — — — /947.

Procuror Militar, Special
General de div. Petrescu

Am luat cunoştinţă învinuit

~~145~~

114

Regiunea 2 Militară.
TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~
— Parchetul Militar —

~~112~~

MANDAT DE DEŢINERE Nr. 113

In virtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi — — — — — — — — — — — —, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~. Regiunea 2 Militară

In baza art. 143 din C. J. M. având în vedere că în contra lui Rădulescu Pogoneanu Victor din Bucureşti Str. — — — — — — — Nr. — sunt indicii de vinovăţie pentru fapta de uneltire întru distrugerea unităţii Statului

prev. şi pen. de art. — — — — — — — — — — —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcţiunei Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de — — — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. — — pe susnumitul.

Cerem şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 August 1947

Dat în Bucureşti astăzi 15 August /947.

Procuror Militar, Special de Div. Sutoria

Am luat cunoştinţă învinuit

115

Radu BUZEȘTI

D E C L A R A T I E

Subsemnatul inginer RADU NICULESCU BUZESTI declar in continuare cele ce urmează :

La intrebarea ce sti despre plecarea fratelui dumitale in străinătate ?

Ideia plecări in străinătate a fost determinată de starea din ce in ce mai gravă a sănătăti sotiei sale. Ca urmare a acestui fapt fratele meu s'a decis să ceară vizele necesare pentru a părăsi tara in bună regulă. La cererea de a i se acorda viza de esire a optinut promisiuni că se vor face toate demersurile necesare pentru ca viza să fie acordată. Aceasta intâmplat către sfârsitul lunei Iulie / după cât imi amintesc/.

După formularea cereri de viză fratele meu a plecat la Predeal unde a rămas până la sfârsitul lunei August sau inceputul lunei Septembrie. Acolo îi transmiteam pe măsura esiri lor toate informatiile ce primeam in Bucuresti, pe cale telegrafică dela Viena apoi dela Berna, cu privire la evolutia sănătăţi cumnatei mele. Pentru o vreme stirile au fost linistitoare dar un moment dat continutul lor s'a agravat subit ceace a determinat pe fratele meu să vină subit in Bucuresti cu hotărârea de a accelera posibilitatea de plecare. Văzându-l am avut impresia că sub efectul stirilor ingrijorătoare primite, va părăsi tara cu orice risc in cazul când nu va putea obtine vizele normale. Aceastä impresie mi-a fost confirmată ma târziu când fratele meu mi-a declarat această determinare si spunându-mi totodată că atât pentru măriri şansa de a obtine viza oficială cât si in ipoteza cealaltă pentru măriri sanşa de a putea pleca in mod clandestin socotea necesar că pentru câtva timp să se retragă in văzul lumei si depe arena publică.

In acest sens i-a vorbit si Dlui MANIU atunci când l-a pus in cunostintă de intentia de a părăsi tara din cauza esclusivă a stării sănătătii sotiei sale .-

Asupra mijloacelor prin care a părăsit tara nu am informatiuni ci numai bănuieli intru cât fratele meu s'a ~~ferit~~ ferit a mă pune in curent cu pregătirile sale pentru a nu mi

./.

neajunsuri in cazul unei eventuale anchete asupra plecării sale. Pe dealtă parte la plecare sa pe care, după indiciile destul de neprecise de care dispun o situez in luna Noembrie nu eram in Capitală pentru a avea posibilitatea de a ma vedea pe fratele meu si de acunoste vre'un fele oarecare sudiul intentiilor si pregătirilor sale . Pe fratele meu l-a vizitat pentru ultima dată in ultimele zile ale lunei Septembrie când eu am plecat la Resita in interes de serviciu. La inapoierea după aprximativ o săptămână am fost informat că fratele meu părăsise locuinta ducându-se la gara pentru a lua trenul cu destinatia Drăgăsani. Am considerat că aceste reprezintă punerea in practică a intentiei de a se retrage din văzul lumei / după cum am arătat mai sus/ deatunci nu am mai putut vedea pe fratele meu. Concomitent cu primele stiri venite din Berna după incetarea din viată a cumnatei mele / 5 Decembrie/ am aflat că fratele meu era acolo.

Bănuiala mea care se intemeiază si pe faptul că după toate aparentele plecarea fratelui meu a fost simultană cu acea a Dlui VISOIANU, este că ea s'a produs pe calea aerului intrucât căile terestre erau cu prea putin sigure pentru ca să poate fi folosite simultan de doi fosti ministri de externe fără aptitudini sportive.-

<u>Intrebare:</u> Ce mă determină să ~~plec~~ cred că plecarea s'a produs in luna Noembrie.?

Faptul că până in ultimul moment se punea incă problema dacă partidul national tărănesc va participa sau nu in alegeri si credinta mea că in cazul când s'ar examinat această problemă Dl MANIU nu ar fi luat o hotărâre fără a consulta pe fratele meu in această chestiune .Aceasta mă determină să cred că fratele meu nu a plecat inainte de a expirat termenul in care se mai putea lua hotărâri cu privire la participarea in alegeri.

Care sunt motivele care mă să cred că Dl MANIU nu ar fi luat o hotărâre in această privintă fără să consulte pe fratele meu ?

In primul rând faptul că reprezentarea in alegeri ar fi avut un aspect de politică externă domeniul in care fratele meu avea un cuvânt insemnat in partid si că ~~si~~ in al doilea rând faptul că fratele meu, in credinta mea, se bucura de o incredere mare din partea Dlui MANIU.-

Cum cred că după plecarea fratelui meu s'a tinut legătură intre el si domnul Maniu in chestiunile privind politica externă

Nu am posibilitatea să răspund asupra naturei legăturilor ce au putut exista intre Dl MANIU si fratele meu privind politica externă. Nu pot răspunde decât pentru faptele mele propri.-

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin si o semnez.

17.VIII.947 p. conf. [signature] /ss/ Radu Niculescu BUZESTI

17. Aug. 1947.

În fața noastră
Com. șef [signature]

115

(118)

118

Declarație

Subsemnatul Ing. Radu Niculescu Buzești declar în continuare cele ce urmează:

La întrebarea Ce știi despre plecarea fratelui Dumitale în străinătate?

Ideea plecării în străinătate a fost determinată de starea din ce în ce mai gravă a sănătății soției sale. Ca urmare a acestui fapt fratele meu s-a decis să ceară vizele necesare pentru a părăsi țara în bună regulă. La cererea de a i se acorda viza de ieșire a obținut promisiuni că i se vor face toate demersurile necesare pentru ca viza să fie acordată. Aceasta s-a întâmplat către sfârșitul lunii Iulie (după cât îmi amintesc). După formularea cererii de viză fratele meu a plecat la Predeal unde a rămas până la sfârșitul lunii August sau începutul lunii Septembrie. ~~Acolo~~ Îi transmiteam pe măsura sosirii lor toate informațiile ce primeam ~~în~~ București, pe cale telegrafică dela Viena apoi dela Berna, cu privire la evoluția sănătății cumnatei mele. Pentru o vreme știrile au fost liniștitoare dar la un moment dat conținutul lor s-a agravat subit ceeace a determinat pe fratele meu să vină subit în București cu intenția de a accelera posibilitățile de plecare. Văzându-l am avut impresia că sub efectul știrilor îngrijorătoare primite, va ~~părăsi~~ țara cu orice risc în cazul când nu va putea obține vizele normale. Această impresie mi-a fost confirmată mai târziu când fratele meu mi-a declarat această determinare a sa spunându-mi totodată că atât pentru a mări șansa de a obține viza oficială cât

și în ipoteza cealaltă pentru a mări șansa de a putea pleca în mod clandestin socotea necesar ca pentru cât timp să se retragă din văzul lumii și dispare arena publică. În acest sens i-a vorbit și Domnului Maniu atunci când l-a pus în cunoștință de intenția de a părăsi țara din cauza exclusivă a știrii dispariției soției sale.
Asupra mijloacelor prin care a părăsit țara nu am informații ci numai bănuieli întrucât fratele meu s-a ferit a mă pune în curent cu pregătirile sale pentru a nu-mi crea neajunsuri în cazul unei eventuale anchete asupra plecării sale. Pe de altă parte la plecarea sa pe care, după indiciile destul de neprecise de cari dispun, o situez în luna Noembrie nu eram în Capitală pentru a avea posibilitatea de a mai vedea pe fratele meu și de a cunoaște în vre-un fel concret (stadiile) intențiilor și pregătirilor sale. Pe fratele meu l-am văzut pentru ultima dată în ultimele zile ale lunii Septembrie când eu am plecat la Reșița în interes de serviciu. La înapoiere după aproximativ o săptămână (am fost informat că) fratele meu părăsise locuința ducându-se la gară pentru a lua trenul cu destinația Drăgășani. Am considerat că aceasta reprezintă punerea în practică a intenției de a se retrage din văzul lumii (după cum am arătat mai sus). De atunci nu am mai putut ~~vedea~~ vedea fratele meu. Concomitent cu primele știri venite din Berna după încetarea din viață a cumnatei mele (5 Decembrie) am aflat că fratele meu era a[...]
Bănuiala mea care se întemeiază și pe faptul că după toate aparențele plecarea fratelui meu a fost simultană cu [...] a d-lui Vișoianu este că ei s-au produs pe calea aerului întrucât căile terestre erau cu ~~mult~~ puțin sigure pentru ca să poată fi folosite simultan de doi foști miniștri de externe fără aptitudini sportive. /
Întrebare: Ce vă determină să credeți că plecarea s-a pro[...]

~~118~~ 119 (119)

în luna Noembrie ?

Faptul că până în ultimul moment se punea încă problema dacă partidul N.Ţ. va participa sau nu în alegeri. Credinţa mea că în cazul când s'ar ~~fi pus problema~~ ~~de a se~~ examinat această problemă Dr. Maniu nu ar fi luat o hotărîre fără a consulta pe fratele meu în această chestiune. Aceasta mă determină să cred că fratele meu nu a plecat înainte de a fi expirat termenul în care se mai putea lua hotărîri cu privire la participarea în alegeri.

Care sunt motivele care mă îndreptăţesc să cred că Dr. Maniu nu ar fi luat o hotărîre în această privinţă fără să consulte pe fratele meu ?

În primul rând faptul că reprezentarea în alegeri ar fi avut şi un aspect de politică externă, domeniu în care fratele meu avea un cuvânt însemnat în partid şi în al doilea rând faptul că fratele meu, în credinţa mea, se bucura de o încredere ~~mare~~ din partea Domnului Maniu

Eu credeţi că după plecarea fratelui meu s'a ţinut legătura între el şi Dr. Maniu în chestiunile privind politica externă?

Nu am posibilitatea să răspund ~~[illegible]~~ asupra naturii legăturilor ce au putut exista între Dr Maniu şi fratele meu privind politica externă. Nu pot răspunde decât pentru faptele mele proprii.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.

ss [signature]

II/

<u>*D E C L A R A T I E*</u>

Subsemnatul inginer RADU NICULESCU BUZESTI născut in Buzău la 23/II 1911/ părinţii Constantin si Valeria/ având serviciul militar satisfăcut la divizionul I Tunuri de Munte necăsătorit, domiciliat in strada Sf. Constantin nr. 24 Bucuresti si nesuferind in trecut de nici-o condamnare declar următoarele :

La intrebarea pusă asupra relatiilor mele amicale si cunoasterea ce o am asupra Dlui FLORIN ROIU :

L-am cunoscut pentru prima dată la Ministerul de externe la sfârsitul anului 1944, când mă duceam să iau dela Minister pe fratele meu pe atunci titularul ministerului.- Spre a dejuna in oras. Dl ROIU era seful cabinetului Ministrului ulterior la mai intâlnit in casa fratelui meu si in casa prietenului meu RADULESCU POGONEANU.

O cunoastere adâncă a persoanei nu am findcă relatiile mele cu dânsul Dsa au fost in totdeauna superficiale. Atât Atât cât pot judeca după infăţisare si din opiniile exprimate de oameni care l-au cunoscut in relatiile de serviciu si de prietenie, consider că este un om corect si de caracter.-

Din cât am putut observa Dl ROIU s'a bucurat de increderea fratelui meu GRIGORE NICULESCU BUZESTI.

Din fatul că Dl ROIU a continuat să frecventeze pe Dl POGONEANU după aceasta din urmă incepuse ~~afost~~ a fi oarecum ocolit de fosti săi colegi si colaboratori, deduc că Dl ROIU se simtea legat de sentiment de prietenie de Dl Pogoneanu.-

Asupra Dlui POGONEANU :

L-am cunoscut tot la Ministerul de Externe intr'una din imprejurările când il insoteam acolo pe fratele meu.- Mai târziu l-am văzut foarte des in cursul anului 1946, in casa fratelui meu până la plecarea acestuia din ţară, apoi in propria casă a Dlui POGONEANU.

Opinia mea asupra persoanei Dlui POGONEANU este excelentă. Sub toate raporturile cu exceptia sănătăţii. Deasemenea pot să afirm că nu am auzit pe nimeni din cei care au avut raporturi mai apropiate cu Dsa exprimând opinii defavorabil

~~120~~ 121

Pe colonelul BOXONELL l-am cunoscut in cursul anului 1946 cu prilejul vizitei pe care a făcut-o in tară pe când era încă fratele meu in tară.

L-am văzut de două ori câte 15-30 de minute la sosire şi inainte de plecare fiindcă locuiam in aceias casă.

La intrebarea dacă am cunoscut pe Dnii BURTON BERY HULICH răspund Nu., răspund că fratele meu a fost la un moment dat in ingrijirea unui doctor american al cărui nume mi se pare a fi fost acesta. Dacă amintirea mea este exactă am văzut odatp. pe acest domn când a trecut prin camera in care mă aflam spre a se duce intr'o cameră vecină spre a consulta pe fratele meu.-

Colonelul SCHYLER răspund Nu.-

In casa Dlui POGONEANU unde de câteva ori am gasit şi pe Dl ROIU au avut loc discutii asupra subiectelor celor mai variate.-

<u>Intrebare</u>: Dacă in discutiile avute la Dl POGONEANU imi amintesc că s'a discutat existenta unei imputerniciri date ~~de~~ fratel[ui] meu Dl MANIU,/de fată fiind şi Dl ROIU./

Nu imi amintesc să fi fost vorba de vre'o imputernicire formală. In cursul discutiilor am emis opinia că prin prezenta să in străinătate şi prin pozitia pe care o avea atât in partid cât şi in fata Dlui MANIU personal fratele meu putea in fapt să fie considerat ca imputernicit al partidului cu atât mai mult cu cât el era chiar deputat ales pe comitetul P.N.T.-

Referitor la grupul agrarian initiat de MACEK despre care am luat cunostintă mai de mult in cursul anului 1946 din presă, declară că văzând personal de Dl MANIU spre a-i cere opinia asupra acestei probleme Dsa mi-a spus că partidul national tărănesc nu se poate asocia la initiativa DLUI MACEK din cauză că aceasta ar duce la inrăutătirea relatiilor cu U.R.S.S. şi că pozita P.N.T. fiind o pozitie legală nu s'ar putea asocia cu partidele agrariene din alte tări in care aceste partide sunt in ilegalitate.-

Aceasta imi este declaratia pe care o dau şi o semnez

/ss/ Radu Niculescu Buzesti.-

17 August 1947.-

122

17 Aug. 1947
În fața noastră
Com. şef
[illegible]

122

Declaraţie

Subsemnatul Inginer Radu Niculescu Buzeşti născut în Buzău la 23 II 1911 (părinţi: Constantin şi Valeria) având serviciul militar satisfăcut la divizionul I Tunuri de Munte, necăsătorit, domiciliat în strada Sf. Constantin 24 Bucureşti şi nesuferind în trecut nicio condamnare declar următoarele:

La întrebarea pusă asupra relaţiilor mele şi cunoaşterii ce o am asupra D-lui Florin Roiu:

L-am cunoscut pentru prima dată la Ministerul de externe la sfârşitul anului 1944 când mă duceam să iau dela Minister pe fratele meu -pe atunci titularul ministerului- spre a dejuna în oraş. Dl. Roiu era şeful cabinetului ministrului. Ulterior l-am mai întâlnit în casa fratelui meu şi în casa prietenului meu Rădulescu-Pogoneanu. O cunoaştere adâncă a persoanei nu am fiindcă relaţiile mele cu D-sa au fost întotdeauna superficiale. Atât cât pot judeca după înfăţişare şi din opiniile exprimate de oameni cari l-au cunoscut în relaţiile de serviciu şi de prietenie consider că este un om corect şi de caracter.

Din cât am putut observa Dl. Roiu s-a bucurat de încrederea fratelui meu Gr. Niculescu Buzeşti.

Din faptul că D. Roiu a continuat să frecventeze pe Dl. Pogoneanu după ce acesta din urmă începuse

a fi oarecum ocolit de foștii săi colegi și
colaboratori deduc că Dl Roin se simțea legat
de sentimente de prietenie de D. Pogoneanu.

Asupra Dlui Pogoneanu.

L'am cunoscut tot la Ministerul de Externe într'una din împrejurările
când îl vizitam acolo pe fratele meu. Mai târziu l-am
văzut foarte des în cursul anului 1946 ~~foarte des~~ în
casa fratelui meu până la plecarea acestuia din țară
apoi și propria casă a Dlui Pogoneanu.

Opinia mea asupra persoanei Dlui Pogoneanu este excelentă
sub toate raporturile cu excepția sănătății. Deasemenea
pot să afirm că nu am auzit pe nimeni din cei
cari au avut raporturi mai apropiate cu Dsa exprimând
opinii defavorabile.

Pe Colonelul Boxshall l-am cunoscut în cursul anului
1946 cu prilejul vizitei pe care a făcut-o în
țară pe când era încă fratele meu în țară.
L-am văzut de două ori câte 15-30 minute la
sosire și înainte de plecare fiindcă locuiam în
aceeași casă.

La întrebarea dacă am cunoscut pe

Dnii Burton Berry răspund Nu

Hulich răspund că fratele meu a fost la
un moment dat sub îngrijirea unui Dr
american al cărui nume mi se pare a
fi fost acesta. Dacă amintirea mea este
exactă am văzut odată pe acest Dr
în momentul când a trecut prin camera
în care mă aflam spre a se duce
într'o cameră vecină spre a consulta
pe fratele meu.

Col. Schuyler răspund Nu

[signature]

În casa D-lui Pogoneanu unde de câteva ori am găsit pe Dr. Roiu au avut loc discuții asupra subiectelor celor mai variate. 123

Întrebare: Dacă în discuțiile avute la Dl. Pogoneanu îmi amintesc că s-a discutat existența unei împuterniciri date fratelui meu de Dl Maniu. (de față fiind și Dr. Roiu).

Nu îmi amintesc să fi fost vorba de vre-o împuternicire formală. În cursul discuțiilor am emis opinia că prin prezența sa în străinătate și prin poziția pe care o are atât în partid cât și față de Dl Maniu personal fratele meu putea în fapt să fie considerat ca un împuternicit al partidului cu atât mai mult cu cât el era chiar deputat ales pe listele PNT.

Referitor la grupul agrarian inițiat de Macek despre care am luat cunoștință mai de mult în cursul anului 1946 din presă declar că văzând personal pe Dl Maniu spre a-i cere opinia asupra acestei probleme Domnia sa mi-a spus că Partidul N.T. nu se poate asocia la inițiativa D-lui Macek din cauză că aceasta ar duce la înrăutățirea relațiilor cu URSS și că poziția PNT fiind o poziție legală nu s-ar putea asocia cu partidele agrariene din țările în care aceste partide sunt în ilegalitate.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez

17 VIII 1947 Ing. [illegible]

D E C L A R A T I E

/ Continuare /

Intrebare Dacă cunosc că Dl POGONEANU ar fi discutat cu Dl MIHALACHE o lucrare privitoare la Dunăre.-

RASPUNS Incidental in cursul unei discutii prietenesti avute cu POGONEANU in care eu exprimasem opinia că problemele ce se pun unui partid politic ar trebuie să fie studiate mai tehnic si să nu fie lăsate in stadiul de formule generale sau lozinci Dl POGONEANU mi-a arătat cât de greu este să poti defini si incadra tehnic termeni unei prbleme oricare ar fi ea atât timp cât nu există un mănunchi cari să poată prezenta elementelor conducătoare ale partidului problemele gata studiate si cu concluzi clare pentru ca pe baza acestora să se poată realiza in mod democratic unitatea de vederi in sferele conducătoare ale partidului. In genere oamenii animati de cele mai bune intenti - spunea Domnul POGONEANU- ar nevoie să fie ajutati pentru a se familiariza cu problemele ce se pun. Pentru sustinerea texei sale mi-a exemplu Domnului MIHALACHE care a avut nevoie să studieze in mos amănuntit două teze in chestiunea Dunării spre a-si putea forma o opinie Dacă fiecare membru al conducerii ar necisita atâtea studii pentru fiecare problemă ar rezulta o pierdere de timp foarte desavantajoasă pentru un partid politic.- Neajunsul nu poate fi evitat de cât prin concursul expertiilor care sunt in măsură să redea clar termenisi concluzile unei probleme.-

Prin cel de mai sus inteleg să spun că am rămas ~~ixxixxxxiti~~ cu impresia ci Dl POGONEANU pusese la dispozitia Dlui MIHALACHE unele studii in legătură cu chestiunea Dunării.-

Intrebare Dacă am transmis prin Domnul COPOSU mesagii Domnului MANIU / provenite din străinătate/

Raspuns Am predat Domnului COPOSU continutul mesagiului mentionat in declaratia de azi dimineată sub

./.

nr. 2 . Mesagiul continea cele deja arătate. Precizez că se . xxxxxx cuprindeau tăieturi din gazete xxxxx în care figurau articole de CREEANU, GAFENCU si MATEESCU.

Am credinta că si Domnul COPOSU va fi citit aceste mesej.-

<u>Intrebare</u> Dacă despre cele două mesagi transmise Domnului MANIU era în cunostintă si Domnul LEUCUTIA?

<u>Răspuns</u> Domnul LEUCUTIA stia de inmânarea mesajului xxxxxx din partea fratelui meu dar continutul mesajului nu-l cunoastea dela mine. Fiind prezent in aceiasi casă am discutat cu Dl. LEUCUTIA arătându-i că am primit ,stiu despre sănătatea fratelui meu subiect asupra căruia Dl LEUCUTIA era foarte interesant. Totodată i-am spus că am adus si pentru Dl MANIU ceva dela fratele meu.-

<u>Intrebare</u> De unde deduceti că corespondenta care sosea din străinătate venea prin misiunea britanică.-

<u>Raspuns</u> Ceace mă face să presupun că mesagiile din străinătate veneau prin canalul misiunii străine britanice sunt două fapte.-

- o convorbire pe care fratele meu a avut -o de multă vreme cu Dl BOXHALL.-

- faptul că din străinătate singurele persoane cari pot aduce in mod necontrolat corespondentă sunt misiunile străine.-

Din convorbirea avută de fratele meu cu Dl BOXSHALL care s'a desfăsurat pe un ton de amărăciune reciprocă a rezultat că Dl BOXSHALL se simte legat de ţara noastră in virtutea timpului indelungat petrecut aci si a legăturilor de rudenie si prietenie pe care le are dar că totusi nu poate face nimic pentru a ajuta pe cei care apăsarea unei situatii neasteptate survenită in xxx tara noastră decât cel mult să ajute cu o legătură intre persoanele care se aflău atunci afară si cei din tară să fie mentinută. Aceasta pentru să se poată păstra o posibilitate de informaţii.

De aci vine credinta mea că scrisorile soseau in tară prin mijloace pe care Dl.BOXSHALL le putea folisă si cari nu pot fi altele după părerea mea decât acelea ale Misiunii Britanice.

p. conf.

ss/Niculescu Buzesti

18 -8-1947.

120

Declarație (continuare)

Întrebare: Dacă cunosc că Domnul Pogoneanu ar fi discutat cu Dl. Mihalache o lucrare privitoare la Dunăre.

Răspuns: Incidental în cursul unei discuții prietenești avute cu Pogoneanu în care eu exprimasem opinia că problemele ce se pun unui partid politic ar trebui să fie studiate mai technic și să nu fie lăsate în stadiul de formule generale sau logice Dl. Pogoneanu mi-a arătat cât de greu este să poți defini și rezolva technic ~~termenii~~ unei probleme oricare ar fi ea atâta timp cât nu există un mănunchiu de technicieni cari să poată prezenta ~~cont~~ elementelor conducătoare ale partidului problemele gata studiate și cu concluzii clare pentru ca pe baza acestora să se poată realiza în mod democratic unitatea de vederi în sferele conducătoare ale partidului. În genere oamenii animați de cele mai bune intenții - spunea Domnul Pogoneanu - au nevoie să fie ajutați pentru a se familiariza cu problemele ce se pun. Pentru ~~[illegible]~~ susținerea tezei sale mi-a dat exemplul Domnului Mihalache care a avut nevoie să studieze în mod amănunțit două teze în chestiunea Dunării spre a-și putea forma o opinie. Dacă fiecare membru al conducerii ar necesita atâtea studii pentru fiecare problemă ar rezulta o pierdere de timp foarte dezavantajoasă pentru un partid politic

[illegible]

Neajunsul nu poate fi evitat decît prin concursul expertilor cari sunt în măsură să vadă clar termenii şi concluziile unei probleme.

~~Din~~ Cel de mai sus înteleg să spun că am rămas cu impresia că Dl Pogoneanu punea la dispoziţia Domnului Mihalache unele studii în legătură cu chestiunea Dunării.

Intrebare: Dacă am transmis prin Domnul Coposu mesagii Domnului Maniu (provenite din străinătate).

Răsp: Am predat Domnului Coposu conţinutul mesagiului ~~[illegible]~~ menţionat şi ~~declarate~~ de azi dimineaţă sub N=2. Mesagiul conţinea cele deja arătate. Precizez că se cuprindeau tăieturi din gazete în care figurau articole de Gretzeanu, Gafencu şi Markham. Am credinţa că şi Domnul Coposu va fi citit acest mesaj.

Intrebare: Dacă despre cele două mesagii transmise Domnului Maniu era în cunoştinţă şi Domnul Lancuta?

Răsp: Domnul Lancuta ştia de înmânarea mesajului din partea fratelui meu dar conţinutul mesajului nu-l cunoştea dela mine. Fiind prezent în aceeaşi casă am discutat cu Dl Lancuta arătându-i că am primit ştiri despre sănătatea fratelui meu subiect asupra căruia Dl Lancuta era foarte interesat. Totodată i-am spus că am adus şi pentru Dl Maniu un dar dela fratele meu.

ss [illegible]

127
~~125~~
128

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing.RADU NICULESCU BUZESTI,declar in continuare:

INTREBARE: Ce rol a avut in transmiterea corespondentei către Partidele de opozitie si grupul celor aflate in străinătate.-?

RASPUNS : Am transmis D-lui MANIU mesagii primite din partea frateluc meu după cum voi arăta mai jos.In sens invers nu am putut transmite decât impresiile ce am putut culege in cursul câtorva convorbiri ce am avut cu şeful P.N.T.

Mesagiile cu continut politic primite de mine spre a fi transmise au fost in număr de două:

1/. Un mesaj cumprizând o scrisoare personală a fratelui meu adresată mie prin care imi răspundea la scrisoarea de condoleanţă ce-i trimisesem după moartea soţiei sale. In aceasta scrisoare fratele meu isi exprima profunda sa deprimare in urma incetării din viaţă a soţiei sale şi işi exprima îndoiela asupra posibilităţii sale de a mai exercita vre'o acţiune politică pentru un timp nedeterminat.Mă ruga să explic prietenilor săi starea sa de spirit şi să-i fac să fie intelegători.-

In acelasi mesaj se găsea o serie de tăeturi din gazetele elvetiene,franceze,angleze,si americane,acestea din urmă însoţite de o notă din partea domnului CRETEANU cu privire la acţiunea comună a agrarienilor şi la anumite aspecte cari ar fi scoase la iveală de EKHARD seful din U.S.A.,al Agrarienilor Unguri (mai inainte de sosirea in U.S. A.,a lui FERENTZ NAGY) EKHARD,ar fi avut pretentia ca în paralel cu actiunea agrariană să se discute un statut de autonomie pentru Ardeal.Am prezentat D-lui MANIU aceste hârtii cu exceptia scrisorii adresate mie de fratele meu din care am impărtăşit Dlui MANIU numai partea privitoare la starea de spirit a fratelui meu si la imposibilitatea momentană in care se găseşte de a întreprinde ceva.-

Am adăugat că fratele meu avea nevoe de o ingrijire medicală foarte atentă [redacted] şi că va urma intr'un sanatoriu la Zurich o cură (fapt care rezul

./.

83 (129) 128

tă din scrisoarea fratelui meu)

Dl.MANIU mi-a exprimat simpatie pentru mâhnirea fratelui meu si speranţa pentru insănătoşirea sa fizică.Totodată mi-a arptat amărăciunea sa pentru faptul că activitatea grupului dinafară este prea redusă,judecată după ecoul pe care il vea in presă si forurile importante din străinătate. Domnisa ar fi dorit in special să aibă opinia amănuntită a fratelui meu aszpra felului in care sunt văzute lucrările dinafară.In privinţa chestiunii agrariene si a problemei ridicate în mod tangentiat de EKARD,opinia D-lui MANIU era:

- Că actiunea agrariană nu ar fi pe placul vecinei U.R.S.S.,care ar înrăutăţi mult situatia politică în România.

- Că nu era paralelismul între pozitia agrarienilor din alte ţări si pozitia P.N.T.,deoarece acesta din urmă era un partid cu existenţă legală ceiace nu era cazul cu partidul MACEK.-

- Că in privinta aspiratiilor ungureşti la un statut de autonomie pentru Ardeal trebuia refuzată dela inceput orice încercare de discuţie pe aceasta temă.Această compoziţie P.N.T.,este de nezdruncinat.Programul P.N.T.,indică in mod clar punctul de vedere al partidului in aceasta chestiune.-Acelaşi program cuprinde ideea descentralizării administrative aşa cum începuse să fie aplicată în 1929.

Dl.MANIU mi-a spus că ar dori să-i scrie fratelui meu dar că nu are mijlocul de a face să se trasmită scrisoarea prin persoane de absolută încredere.M'a intrebat dacă a-şi putea face eu acest serviciu,sau dacă a-şi putea să indic o persoană potrivită.-I-am spus că nu sunt absolut deloc in măsură să fac aceasta şi nici nu ştiu dacă in viitor se va prezenta vre'o ocazie,fiind dat că nu am in nici un fel relaţii cu persoane care circulă peste fronetieră.-Am rugat pe Dl. MANIU să aibă gata scrisoarea pe care D-sa ar intenţiona să o scrie rămânând ca eu să fie înmânată deci persoanei şi ocazia s'ar prezenta.D-sa mi-a spus că atâta timp cât nu poate aprecia garanţiile de seriozitate ale persoanei căreia ar urma să li se încredinteze mesagiul nu poate face acest lucru.-

I-mi ingădue totusi ca eu să exprim părerile mai sus arătate ca fiind impresiile ce s'au degajat din convorbirea avută si să le transmit fratelui meu pentru a le utiliza,dacă ni s'ar prezenta ocazia de a face să-i parvină vre'un mesaj.

./.

Cele de mai sus se petreceau in luna Aprilie către inceput (poate chiar in Martie) .

2.- Al doilea si ultimul mesaj ce mi-a parvenit către sfârsitul lunei Aprilie s'au inceputul lunei Mai cuprindea.-

- O scrisoare ~~xfi~~ a fratelui meu către Dl.MANIU,prin care-i anunţa hotărârea sa de a încerca să reea in afară firul ce fusese rupt prin zdruncinarea morală suferită în urma mortii soţiei sale.-

- Un memoriu prin care rezuma felul in care vedea el evoluţia politicii internaţionale in raport cu consecinţele pe care aceasta evolutie le vor avea pentru ţara noastră precum si pentru linia de conduită a P.N.T.-

- Deasemenea tăeturi din tipăriturile ce apar în străinătate.-

Impresia produsă de acest al doilea mesaj nu am putu t-o cunoaşte decât mai târziu deoarece memoriul nu a fost citit de Dl.MANIU în prezenţa mea spre a-mi putea da seama de felul în care este primit.-

Când către sfârsitul lunei Mai am văzut din nou pe Dl.MANIU,am avut impresia că D-sa consideră că evenimentele au depăşit imprejurările in care memoriul fusese scris şi că pentru partidele din opoziţie situaţia devenea din ce în ce mai grav în urmă incordării relaţiilor dintre Marile Puteri drept consecinţe a formulării doctrinei TRUMAN.Aceasta impresie era confirmată de arestările masive ce incepuse a fi operate în toată ţara printre membrii partidului N.T.-Acestea erau primele indicii in sensul că partidul urma să fie scos din legalitate,Dl.MANIU,era dornic să afle din partea celor dinafară dacă există şansa ca o astfel de gravă eventualitate să fie evitată.- Deasemenea D-sa dorea ca să fie cât mai mult cunoscute opâniei publice mondiale arestările ce se produceau în ţară.-

Nu am mai primit insă nici un fel de mesaj dinafară şi nici nu am fost in măsură să comunic că un astfel de mesaj este foarte aşteptat.Aci incetează rolul meu in a face legătura intre fratele meu si Dl.MANIU.Am mai văzut pe Dl.MANIU in cursul lunei Iunie,venisem pentru a mă informa dacă demersurile făcute in vederea eliberării membrilor de partid inscrişi aveau vre'o şansă de a determina o solutie favorabilă. Am plecat cu impresia că nu numai că nu se va produce o destindere dar chiar că se aşteaptă o extindere a arestărilor la formaţi mai inalte ale partidului.-

./.

Rolul meu astfel cum este arătat mai sus este o conse cintă naturală a faptului că sunt pe deoparte frate cu fostul ministru de externe şi pedealtă parte membru al partidului N. T.

In discutie contrarie adică din tară in străinătate am trimis fratelui meu un singur mesaj din partea D-lui MANIU si anume cel arătat sub punctul de mai sus.

Fără continut politic am ~~primit~~ primit două scrisori dela fratele meu si am transmis două.In ambele cazuri era vor ba numai de schimburi de informatii cu privire la starea sănă tăţii,starea morală supă incetarea din viaţă a soţiei sale şi mersul curent al lucrurilor de fiecare zi,deasemenea am cerut si am primit instructiuni cu privire executarea dreptului de procurist al fratelui meu in administrarea bunurilor sale.-

INTREBARE : Prin cine ai primit si transmis mesajiile de mai sus:?

RASPUNS : Primul mesaj l-am primit printr'o persoană a cărui identitate imi rămâne până azi necunoscută.Când mă intor torceam dela birou acasă pe drumul meu obişnuit s'a apropiat de mine o persoană care mi s'a dresat cu cuvântul "Buzel". Am rămas surprins dar nu peste măsură întrucât mi se mai intâmplase să fiu confundat cu fratele meu (Buzel este numele pe care cei apropiati si foarte prieteni îl dau fratelui meu). Am spus persoanei in chestiune că face o confuzie intre mine şi fratele meu.Mi-a răspuns că nu face deloc confunzie si că nici n'ar putea să o facă deoarece stie că fratele meu este plecat in străinătate şi că are chiar un mesaj din partea fra telui meu.I-am cerut să mi-l dea imediat (fratele meu are un scris foarte caracteristic ce nu poate fi confundat şi a-şi fi văzut imediat fără să citesc mesajiul dacă ~~era~~ era dela fratele meu într'adevăr sau in caz contrariu dacă era numai o cursă) Trebue să mărturisesc că modul misterios in care eram apropiat de persoana in chestiune mă emotiona fiindcă bănuiam că in ca-zul când mesajul era intr'adevăr dela fratele meu el conţinea lucruri secrete,în caz contrariu insemna că sunt obiectul unei suspiciuni foarte serioase,in ambele cazuri situaţia era pen-tru mine plină de riscuri.-

La cererea mea de a.mi inmâna mesajul persoana a in-ceput să devină la rândul ei bănuitoare.Mi-a cerut să-i dovedesc in mod absolut cert identitatea mea.Am arătat hârtiile mele de identitate.ia-m dat amănunte descuptive cu privire la fratele meu,.La un moment dat persoana in chestiune m'a intrebat cine

./.

e LIPSTIK.I-am spus că acesta este numele sub care era indicat in faza pregătirii loviturii dela 23 August fratele meu.In felu acesta niciunul din noi doi nu am mai avut temeri si persoana i: chestiune mi-a inmânat mesajul.L-am intrebat unde si cum il pot găsi pentru a-i incredinta un eventual răspuns.Mi.a spus că nu-mi poate satisface nici un fel de cerere care ar tinde la identificarea persoanei sale sau a locului unde poate fi găsit.A adăugat că nu am nici un interes să aflu nimic in aceasta privintă,dar că trebue să am răbdare fiindcă dacă mai survine vre un mesaj,fie el fie o persoană pe care o voi recunoaşte ca si pe el î-mi va face cunoscut prin telefon un loc de intâlnire cu câteva ore inainte de momentul intâlnirii in aşa fel incât voi avea timpul să pregătesc la rândul meu cele ce a-şi avea intenţia să transmit fratelui meu.-

La aproximativ o lună după aceasta intâlnire am primit un randes vous pentru ora 14 pe strada N.Iorga.Cu acest prilej am primit cel de al doilea mesaj dinafară si am trimis primul meu mesaj in sens contrar.Timpul scurt intre momentul intâlnirii si cel al fixării intâlnirii nu mi-a permmis să iau contact cu nimeni pentru a aduna un material important de care ar fi dispus eventual partidul N.T.,spre al trimite fratelui meu.-

A trebuit să mă limitez la relaţări de impresii ce căpătasem in intrevederea cu Dl.MANIU căutând să folosesc cât mai exact cuvintele şi expresia întrebuinţată chiar de Dl.MANIU.-

Persoana cu care m'am intâlnit era aceiasi atât a doua cât si primaoară.Era un bărbat.-

<u>INTREBARE:</u> Pe ce cale presupui că aceste mesajii ajungeau în ţară?

Credinţa mea este că mesajiile din Elvetia s'au America luau drumul Londrei de unde soseau in tară,prin intermediul misiunii Britanice.-

Aceasta imi este declaratie pe care o sustin si semnez.

ss/Ing.Niculescu Buzesti

18 August 1947.

Declaraţie

Subsemnatul Ing Radu Niculescu Buzeşti declar în continuare

Întrebare. Ce rol ai avut în transmiterea corespondenţei între Partidele din opoziţie şi grupul celor aflaţi în străinătate ?

Răspuns. Am transmis Domnului Maniu mesajii primite din partea fratelui meu după cum voi arăta mai jos. În sens invers nu am putut transmite decât impresiile ce am putut culege în cursul câtorva convorbiri ce am avut cu şeful P.N.Ţ.

Mesajile cu conţinut politic primite de mine spre a fi transmise au fost în număr de două:

1) Un mesaj cuprinzând o scrisoare personală a fratelui meu adresată mie prin care îmi răspundea la scrisoarea de condoleanţă ce-i trimisesem după moartea soţiei sale. În această scrisoare fratele meu îşi exprima profunda sa deprimare în urma dispariţiei din viaţă a soţiei sale şi îşi exprima îndoiala asupra posibilităţii sale de a mai exercita vre-o acţiune politică pentru un timp nedeterminat. Mă ruga să explic prietenilor săi starea sa de spirit şi să-i fac să fie îngăduitori.

În acelaş mesaj se găsea o serie de ~~articole~~ tăieturi din gazetele elveţiene, franceze, engleze şi americane aceste din urmă însoţite de o notă din partea Domnului Creţeanu cu privire la acţiunea comună a agrarienilor şi la anumite aspecte care ar fi scoase la iveală de Ekhardt şeful din U.S.A. al agrarienilor unguri (mai înainte de sosirea în USA a lui Ferencz Nagy). Ekhardt ar fi avut pretenţia ca în paralel cu acţiunea agrariană să se discute un statut de autonomie pentru Ardeal.

Am prezentat domnului Maniu aceste hârtii cu excepţia scrisorii adresate mie de fratele meu din care am împărtăşit domnului Maniu numai partea privitoare la starea de spirit a fratelui meu şi la imposibilitatea momentană în care se găseşte de a întreprinde ceva.

Ing Niculescu Buzeşti

Am adăugat că fratele meu avea nevoie de o îngrijire med-
icală foarte atentă din cauză că suferă de leucemie și c-
ă urma într-un sanatoriu la Zürich o cură (fapt care rezulta
din scrisoarea fratelui meu)
Domnul Maniu mi-a exprimat simpatia pentru mâhnirea fratelui
și speranța pentru însănătoșirea sa fizică. Totodată mi-a arăta-
t amărăciunea sa pentru faptul că activitatea grupului din afa-
ră este ~~prea~~ redusă, judecată după ecoul pe care îl avea în
presa și forurile importante din străinătate. Domnia sa ar fi dori-
t în special să aibă opinia amănunțită a fratelui meu asupr-
a felului în care sunt văzute lucrurile din afară. ~~[illegible]~~ În privi-
nța chestiunii agrariene și a problemei ridicate în mod tangent
de Eckardt opinia Domnului Maniu era
- că acțiunea agrariană nu ar fi pe planul vecinei URSS ca-
re ar influența mult situația politică în România
- că nu era paralelism între poziția agrarienilor din alte
țări și poziția P.N.T deoarece acesta din urmă era un
partid cu existență legală ceeace nu era cazul cu
partidul Macek.
- că în privința aspirațiilor ungurești la un statut de auto-
nomie pentru Ardeal trebuie refuzată dela început
orice încercare de discuție pe această temă. În această temă
poziția PNȚ este de nediscutat. Programul P.N.T indică
în mod clar punctul de vedere al partidului în ace-
astă chestiune. Acelaș program cuprinde ideea descentraliz-
ării administrative așa cum începuse să fie aplicată î-
n 1929.
Domnul Maniu mi-a spus că ar dori să-i scrie fratelui meu
direct că nu are mijlocul de a face să-i se transmită scri-
soarea prin persoane de absolută încredere. M-a întrebat dac-
ă aș putea face eu acest serviciu sau dacă aș putea să-i
indic o persoană potrivită. I-am spus că nu sunt a-[illegible]
de loc în măsură să fac aceasta și nici nu știu dac-
ă în viitor se va prezenta vre-o ocazie fiind dat că nu am
în nici-un fel relații cu persoane care circulă peste fron-
tieră. Am rugat pe Domnul Maniu să aibă gata scrisoarea
[signature]

pe care Domnia sa ar intenționa să o scrie rămânând ca ea să fie înmânată dacă persoana și ocazia s'ar prezenta. Domnia sa mi-a spus că atâta timp cât nu poate aprecia garanțiile de seriozitate ale persoanei căreia ar urma să i se ~~încredința~~ mesajul nu poate face acest lucru. Mi-a indicat totuși ca eu să exprim părerile mai sus arătate ca fiind impresiile ce s'au degajat din convorbirea avută și să le transmit fratelui meu pentru a le utiliza, dacă mi s'ar prezenta ocazia de a face să-i parvină vre-un mesaj.
Cele de mai sus se petreceau în luna Aprilie către început (poate chiar în Martie).

2). Al doilea și ultimul mesaj ce mi-a parvenit ~~a fost~~ către sfârșitul lunii Aprilie sau începutul lunii Maiu cuprindea:

- o scrisoare a fratelui meu către Domnul Maniu prin care-i anunța ~~[illegible]~~ hotărîrea de a-și încerca să reia în afară firul ce fusese rupt prin schimbarea morală survenită în urma morții soției sale.
- un memoriu prin care rezuma felul în care vedea el evoluția politicii ~~mondiale~~ internaționale în raport cu consecințele pe care această evoluție le va avea pentru țara noastră precum și pentru linia de conduită a P.N.T.
- deasemenea tăieturi din ziarele ce apar în străinătate.

Impresia produsă de acest al doilea mesaj nu am putut-o cunoaște decât mai târziu deoarece memoriul nu a fost citit de Domnul Maniu în prezența mea spre a-mi putea da seama de felul în care este primit.
Când către sfârșitul lunii Maiu am văzut din nou pe Domnul Maniu am avut impresia că Domnia sa considera că evenimentele au depășit împrejurările în care memoriul fusese scris și că pentru partidele de opoziție situația devenea din ce în ce mai grea în urma încordării relațiilor dintre marile puteri drept consecință a formu-

Ing. [illegible]

lării doctrinei Truman. ~~Au~~ Aceasti impresie era confirmată de arestările masive ce începuseră a fi operate în toată țara printre membrii partidului N.Ț. Acestea erau primele indicii în sensul că partidul urma să fie scos din legalitate. Domnul Maniu era dornic să afle din partea celor din afară dacă există șansa ca o astfel de gravă eventualitate să fie evitată. Deasemenea Domniasa dorea ca să fie cât mai mult cunoscute opiniei publice mondiale arestările ce se produceau în țară.

Nu am mai primit însă nici un fel de mesaj din afară și nici nu am fost în măsură să comunic că un astfel de mesaj este foarte așteptat. Aci încetează rolul meu de a face legătura între fratele meu și Domnul Maniu.

Am mai văzut pe domnul Maniu în cursul lunii Iunie. Venisem pentru a mă informa dacă demersurile făcute în vederea eliberării membrilor de partid închiși aveau vre-o șansă de a determina o soluție favorabilă. Am plecat cu impresia că nu numai că nu se va produce o destindere dar chiar că se așteaptă o extindere a arestărilor la forurile mai înalte ale partidului.

Rolul meu astfel cum este arătat mai sus este consecința naturală a faptului că sunt pe de o parte frate cu fostul ministru de externe și pe de altă parte membru al partidului N.Ț.

In direcție contrarie, adică din țară în străinătate am transmis fratelui meu un singur mesaj din partea Domnului Maniu și anume cel arătat sub punctul 2 de mai sus.

Fără conținut politic am primit două scrisori dela fratele meu și am transmis două. In aceste cazuri era vorba numai de schimburi de informații cu privire la starea sănătății [starea morală după [illegible] din viața a [illegible] sale] și mersul curent al lucrurilor de fiecare zi; deasemenea ~~[illegible]~~ cerut și am primit instrucțiuni cu privire la executarea dreptului de procură al fratelui meu în administrarea bunurilor sale.

Ss/ Niculescu Buzești

Întrebare: Prin cine ați primit și transmis mesajele de mai sus.

Răspuns: Primul mesaj l-am primit printr-o persoană a cărei identitate îmi rămâne până azi necunoscută. Lucrurile s-au petrecut în felul următor. Într-o zi pe când mă întorceam de la birou acasă pe drumul meu obișnuit s-a apropiat de mine o persoană care mi s-a adresat cu cuvântul „Buzel". Am rămas surprins dar nu peste măsură întrucât mai se mai întâmplase să fiu confundat cu fratele meu (Buzel este numele pe care cei apropiați și foarte prieteni îl dau fratelui meu). Am spus persoanei în chestiune că face o confuzie între mine și fratele meu. Mi-a răspuns că nu face deloc confuzie și că nici n-ar putea să o facă deoarece știe că fratele meu este plecat în străinătate și că are chiar un mesaj din partea fratelui meu. I-am cerut să mi-l dea imediat (Fratele meu are un scris foarte caracteristic ce nu poate fi confundat și aș fi văzut imediat fără să citesc mesajul dacă era de la fratele meu într-adevăr sau în caz contrar dacă era numai o cursă) Trebuie să mărturisesc că modul misterios în care eram apropiat de persoana în chestiune mă emoționa fiindcă bănuiam că în cazul când mesajul era într-adevăr de la fratele meu el conținea lucruri secrete; în caz contrar însemna că sunt obiectul unei suspiciuni foarte serioase; în ambele cazuri situația era pentru mine plină de riscuri.

La cererea mea de a-mi înmâna mesajul, persoana a început să devină la rândul ei bănuitoare. Mi-a cerut să-i dovedesc în mod absolut cert identitatea mea. Am arătat buletinele mele de identitate, i-am dat amănunte descriptive

[illegible]

a privire la fratele meu. La un moment dat persoana în chestiune m-a întrebat cine e Lipstick. I-am spus că acesta este numele sub care era indicat ~~[illegible]~~ fuga pregătirii loviturii dela 23 August fratele meu. In felul acesta niciunul din noi doi nu am mai avut temeri și persoana în chestiune mi-a înmânat mesajul. L-am întrebat unde și cum îl pot găsi pentru a-i încredința un eventual răspuns. Mi-a spus că nu-mi poate satisface niciun fel de cerere care ar tinde la identificarea persoanei sale sau a locului unde poate fi găsit. A adăugat că nu am niciun interes să aflu nimic în această privință, dar că trebue să am răbdare fiindcă dacă mai survine vre-un mesaj, fie el fie o persoană pe care o voi cunoaște, acesta el îmi va face cunoscut prin telefon un loc de întâlnire cu câteva ore înainte de momentul întâlnirii și în acest fel încât voi avea timpul să pregătesc la rândul meu cele ce aș avea intenția să trasmit fratelui meu.

La aproximativ o lună după această întâlnire am primit un rendez-vous pentru ora 14 pe strada N. Iorga. Cu acest prilej am primit cel de al doilea mesaj și am trimis ~~[illegible]~~ primul meu mesaj în sens contrar. Timpul scurt între momentul întâlnirii și cel al fixării întâlnirii nu mi-a permis să iau contact cu nimeni pentru a aduna un material important de care ar fi dispus eventual partidul N.T. spre a-l trimite fratelui meu. A trebuit să mă limitez la relatarea impre-

[illegible]

țiilor ce căpătasem în întrevederea cu Dl. Maniu căutând și folosesc cât mai exact ~~expresiile~~ cuvintele și expresiile întrebuințate chiar de Domnul Maniu.

Persoana cu care m'am întâlnit era aceeaș atât a doua cât și prima oară. Era un bărbat.

Întrebare: Pe ce cale presupun că aceste mesagii ajungeau în țară.

Credința mea este că mesagiile din Elveția sau America luau drumul Londrei de unde soseau în țară prin intermediul misiunii britanice.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez

18 August 1947

[signature]

436

137

DECLARATIE

(Continuare)

Descrierea persoanei prin care primeam mesagii.-

Bărbat vârsta aproximativ 3o ani, talia mijlocie / mai de grabă mic/ părul negru, pieptănat cu cărare. Nasul putin cam mare, ascutit si cu vârful putin frânt in sus- figură nu prea expresivă sau caracteristică.

După pronuntie român fără accent străin.

Dacă inaintea acestei intâlniri Dl MANIU sau altcineva din conducerea partidului, m'a prevenit despre o asemenea intâlnire ?

Raspuns : Nu.Nimeni

Cari sunt motivele pentru care cred că am fost ales pentru a mi se incredinta mesagiile destinate Dlui MANIU ?

1.- Faptul că in aceste mesagii se cuprindeau si scrisori ce-mi erau adresate.

2.- Faptul că eram accesibil cu mai putin risc de cât Dl. MANIU personal sau persoanele din jurul Dsale care erau presupuse a fi in permanentă observatie.-

3.- Poate in ce priveste pe fratele meu si dorinta de a-mi prilejui un contact mai direct cu seful partidului al cărui membru eram.

Intrebare Cine credeti că lua cunostintă de informatiile pe care le primea Dl MANIU ?

Raspuns Credinta mea bazată pe impresiuni si situatii logice din punct de vedere al organizatiei de partid, dar neverificate din punct de vedere practic deoarece nu am avut contacte cu persoane in chestiune, este că lua cunostintă, l-asinformatiile in posesia Dlui MANIU.-

- Dl. MIHLACHE in virtutea pozitiei sale permanentă de fost presedinte al partidului,

- Secretariatul partidului.-

Intrebare Dacă in calitatea mea de membru de partid care se bucura de increderea din partea sefului de

./.

partid am asistat la vre'o sedintă in cadrul căreia se prelucra materialul in posesia partidului sau se trăgeau concluzi si se elaborau directive pentru organizatie.

Raspuns Nu la niciun fel de sedintă. 138

Intrbare Dacă dl COPOSU cunoaste informatiile in posesia Dlui MANIU.-

Raspuns cunoscând situatia Dlui COPOSU in raport cu Dl MANIU consider logic ca Dsa să cunoască informatiile in chestiune.

Intrebare Ce mijloace materiale credeti că îi stau la dispozitie fratelui sau pentru desfăsurarea activitătii sale ?

Raspuns Mijloace propri foarte modeste.

Intrebare In ce constau aceste mijloace propri ?

Raspuns Nu stiu cu precizie . Apreciez la circa lo până la 12 mii de franci elvetieni. De altfel intimă din scrisorile adresate mie imi spunea că va trebuie să ducă o viata mai mult decât modestă in străinătate.Dacă imi amintesc bine,cred mai posedă incă xxx 2.ooo-2.5oo dolari blocati in timpul războiului / si rămasi blocati până acum/ intr'un cont la o bancă dun U.S. A. xxxx

Acesta imi este declaratia pe care o sustin si semnez.-

/ss/ Ing. NICULESCU BIZESTI.-

19 AUGUST 1947.-

19 Aug. 1947
În fața noastră
Com. Șef [illegible]

Declarație (continuare) (139)

139

Descrierea persoanei prin care primeam mesajii.

Bărbat. Vârsta aproximativ 30 ani. Talie mijlocie (mai degrabă mic). Părul negru. ~~Aere~~ pieptănat ... Nasul puțin cam mare, ascuțit și cu vârful puțin frânt în sus. Figură nu prea expresivă sau caracteristică. După pronunție - român fără accent străin.

134

Dacă înaintea acestei întâlniri D. Maniu sau altcineva din conducerea partidului m-a prevenit despre o asemenea întâlnire?

Răspuns: Nu. Nimeni.

Care sunt motivele pentru care cred că am fost ales pentru a mi se încredința mesagiile destinate Domnului Maniu?

1. Faptul că în aceste mesagii se cuprindeau și scrisori ce-mi erau adresate
2. Faptul că eram accesibil cu mai puțin risc decât D. Maniu personal sau persoanele din jurul Domniei sale care erau presupuse a fi în permanentă observație
3. Poate în ce privește pe fratele meu și dorința de a-mi prilejui un contact mai direct cu șeful partidului al cărui membru ~~eram~~.

Întrebare: Cine credeți că lua cunoștință de informațiile pe care le primea Domnul Maniu?

Răspuns: Credința mea bazată pe impresiuni și situația logică din punct de vedere al organizației de partid, dar neverificată din punct de vedere practic deoarece nu am avut contacte cu persoanele în chestiune, este că luau cunoștință de informațiile în posesia Domnului Maniu
- Domnul Mihalache în virtutea poziției sale proeminente de prim vicepreședinte al partidului
- Secretariatul partidului

[signature]

Întrebare: Dacă în calitatea mea de membru de partid care se bucura de încredere din partea șefului de partid am asistat la vreo ședință în cadrul căreia se prelucra materialul în posesia partidului sau se trăgeau concluzii și se elaborau directive pentru organizație.

Răspuns: Nu. La nici un fel de ședință. ~~de~~

Întrebare: Dacă D-l Coposu cunoștea informațiile în posesia Domnului Maniu?

Răspuns: Cunoscând situația Domnului Coposu în raport cu Domnul Maniu consider logic ca Dumnealui să cunoască informațiile în chestiune.

Întrebare: Ce mijloace materiale credeți că-i stau la dispoziția fratelui meu pentru ~~îndeplin~~ desfășurarea activității sale.

Răspuns: Mijloacele ~~proprii~~ foarte modeste.

Întrebare: În ce constau aceste mijloace proprii?

Răspuns: Nu știu cu precizie. Apreciez la circa ~~[illegible]~~ zece până la douăsprezece mii de franci elvețieni. Dealtfel ultima din scrisorile adresate mie îmi spune că va trebui să ducă o viață mai mult decât modestă în străinătate. Dacă îmi amintesc bine, cred că mai posedă ~~dispune~~ încă 2000-2500 dollari blocați în timpul războiului (și rămași blocați până acum) într-un cont la o bancă în U.S.A.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez

Ing. Nicolae [illegible]

19 Aug. 1947

III/

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing.Niculescu Buzeşti Radu (Str.Sft. Constantin 24 domiciliu) în continuare declar cele ce urmează în legătură cu întrebările ce mi se pun:.

Plecarea fratelui meu din ţară a fost determinată de agravarea stării soţiei sale. Faptul că plecarea pe cale normală nu a fost posibilă ci a trebuit să recurgă la mijloace clandestine a prilejuit fratelui meu anumite contacte de natură politică după cum se va vedea mai jos.

Redau lucrurile aşa cum au survenit în ordine cronologică urmând ca apoi să arăt în ansamblu şi măsura în care au avut posibilitatea de a cunoaşte faptele cum cred că se leagă diversele aspecte fragmentare ale chestiunii care s'a desfăşurat câte odată în prezenţa mea. Sfârşitul lunii August a adus ştiri îngrijorătoare asupra evoluţiei maladiei soţiei sale. Ca urmare a acestor ştiri fratele meu a revenit dela Predeal într'o stare de adâncă deprimare. Pierduse orice nădejde a putea părăsi ţara pe cale normală deoarece cererea de viză nuxxprimise nici după aproape două luni nici o soluţie. Din primul moment al sosirii au venit acasă la dânsul şi prietenii săi cei mai apropiaţi: Pogoneanu (cu care de altfel mi se pare că a venit împreună dela Sinaia) apoi Ionel Styrcea şi, cred, Camil Demetrescu. Cu toţii ne-am străduit să găsim cuvinte potrivite pentru a-l linişti. Cel care a ştiut să-i vorbească în modul cel mai potrivit situaţiei a fost Ionel Styrcea cu care fratele meu a stat în tête a tête timp de aproape o oră în timp ce noi stăteam tăcuţi în salonul vecin din care urmăream prin uşa deschisă tabloul impresionant din camera de alături. Eu eram foarte îngrijorat de starea morală a fratelui meu deoarece îl mai văzusem într'un astfel de moment de criză atunci când

primele ştiri primite după operaţie dela Viena fratele meu tăinuise că boala era fără leac. Am exprimat faţă de prietenii mei acolo de faţă că în primul rând trebue neapărat ca fratele meu să ajungă lângă soţia sa şi în al doilea rând e necesar să fie angrenat într'o activitate de natură a-l putea interesa din momentul în care primul şoc va fi trecut; după părerea mea această activitate nu putea fi decât cea politică.

Târziu spre seară fratele meu s'a mai liniştit şi fără a fi nevoie de o sugestie din partea noastră a exprimat singur hotărîrea de a părăsi ţara cu orice risc. Profitând de acest prilej am sugerat că în cazul când soarta ar voi să piardă pe soţie să nu-i rămână altceva de făcut decât să-şi facă o datorie din a continua să lucreze cât mai intens în politică pe linia urmată până atunci şi care îi era atât de dragă şi Catherinei (soţia sa). Fratele meu a fost impresionat de această remarcă şi mi-a răspuns că îşi dă seama că am dreptate dar că nu crede că va putea pentru o lungă perioadă de timp să se întrebuinţeze în acest scop care în momentul acela îi apărea fără mare importanţă. Discuţia s'a oprit aci. Ziua următoare a fost mai calmă. Nu au venit ştiri dela Berna. In cursul dimineţii cred că a stat tot timpul acasă (eu cred pentrucă întotdeauna în cursul dimineţii eram ocupat la birou . După amiază a lipsit. Nu pot şti unde a fost. Au mai venit Pogoneanu şi Camil pentru a-l vedea câteva minute.

In zilele următoare a sosit o nouă telegramă dela Berna care îngăduia din nou oarecari speranţe. Aceasta l-a înviorat într'o măsură oarecare pe fratele meu. Intr'una din aceste zile a sosit acasă la dânsul domnul Maniu cu care a avut o întrevedere. Din conţinutul acestei întrevederi nu cunosc din spusele fratelui meu decât că îi comunicase domnului Maniu hotărîrea sa de a părăsi ţara explicându-i totodată că din punct de vedere politic această hotărîre nu corespundea ~~xxx~~vederilor şi previziunilor sale şi că nu ar fi luat-o dacă nu ar fi intervenit nefericitul eveniment de ordin familiar.

./.

De alte întrevederi în afară de două sau trei vizite ale dlui Vişoianu nu-mi amintesc în această perioadă care se desfăşoară în luna Septemvrie. Nu aş putea spune că vizitele dlui Vişoianu aveau un conţinut politic. Dl Vişoianu era un prieten al casei şi un prieten personal al fratelui meu. Venea să se intereseze de starea Catherinei, şi apoi discuţia decurgea asupra subiectelor celor mai variate. La una din aceste întrevederi la care eram şi eu de faţă am rămas cu impresia că şi dl. Vişoianu se gândeşte să părăsească ţara din cauză că prevedea că se vor exercita asupra d-sale presiuni greu de suportat, în legătură cu fondul de care el dispusese pe vremea când era ministru de externe.

De întrevederi pe care fratele meu le-ar fi avut în afară de casa proprie în această vreme (până la plecarea lui) nu am cunoştinţă. Cred însă, că trebue să fi avut astfel de întrevederi şi întemeiez această părere pe faptul că întâlnirile care au avut loc în casa sa în care locuiam şi eu nu ar fi fost suficiente pentru a putea pune la punct plecarea sa.

Un fapt important petrecut în jurul date de 15 Septemvrie a fost vizita la oră târzie la Casa Styrbei a două persoane vorbind limba engleză cari au avut o convorbire de aproximativ 2 - 3 ore cu fratele meu. Două zile după aceia fratele meu a avut o întrevedere tot în casa Styrbei cu Dna Ioana Bujoiu. Nu am fost de faţă la această întrevedere dar din crâmpeele de conversaţie auzite la plecarea şi revenirea mea am putut deduce că fratele meu dicta doamnei Bujoiu un text în limba engleză complectat cu explicaţiuni în limba franceză. Doamna Bujoiu a venit a doua oară la fratele meu probabil pentru a prezenta textul dictat. Nu am cunoscut niciodată textul dictat. Anumite fapte petrecute mai târziu combinate între ele mi-au dat posibilitatea să creez o ipoteză asupra celor petrecute în jurul plecării fratelui meu. Dela aceasta din urmă nu am cerut niciodată explicaţii deoarece îl cunoşteam destul de bine pentru a şti când această cerere ar fi fost satisfăcută şi când nu.

./.

Pe de altă parte atât el cât şi eu erau preocupaţ de situaţia în care mă voi găsi eu după plecarea sa. Eram de acord că este bine să fiu cât mai puţin angrenat în desfăşurările premergătoare plecării. Spre regretul meu trebue să declar că fratele meu - deşi avea o excelentă idee asupra capacităţii mele intelectuale şi caracterul meu - mă considera neexperimentat în raporturile cu oamenii. El avea o vastă experienţă în această materie din care învăţam valoarea discuţiei mai ales în politică. Deaceea nu mi-a încredinţat nici odată secrete pe cari le cunoşteam decât atunci când erau consumate.

Pentru acest motiv pentru a putea da o imagine asupra celor petrecute sunt obligat să o reconstitui din fragmente.

In a doua jumătate a lunii Septemvrie îmi amintes că plecarea fratelui meu începuse să pară nesigură. Aveam impresia din ~~xxxx~~ ceeace lăsa să cadă în conversaţiile pe care le avea aproape zilnic cu mine şi cu intimii lui pe cari i-am numit mai sus că fratele meu se îndoeşte de posibilitatea găsirii unui mijloc de plecare prezentând garanţii de seriozitate.

In jurul datei de 25 Septemvrie după ce fratele meu avusese o nouă întrevedere cu domnul Vişoianu în casa Styrbei, fratele meu mi-a arătat că nu ştie ce hotărîre trebue să ia. Mi-a cerut sfatul dar aveam impresia că doreşte numai confirmarea unei hotărîri luate. I se prezetaseră două ipoteze de plecare ambele prin avioane româneşti. Intr'una era vorba de un avion care s'ar afla pe un aerodrom lângă Caransebeş; avionul fusese accidentat reparat şi în stare de a-şi lua sborul. O altă ipoteză era ca un avion reparat ce fusese probat la Braşov şi trebuia să se prezinte la aerodromul de bază să efectueze o operaţie în genul celei proectate mai târziu la Tămădău Ambele ipoteze îi fuseseră prezentate de un pilot care venise împreună cu dl. Vişoianu. Examinaseră împreună ipotezele şi deşi operaţia părea posibilă eu am sfătuit pe fratele meu să nu facă uz de aceste ocazii. Nu vedeam riscuri la luarea sborului ci mai degrabă la survolarea

./.

teritoriilor străine . Fratele meu mi-a mărturisit că era de aceeaşi părere şi dorea numai să-l confirm în părerea sa.

In zilele următoare l'am văzut din nou în îndoială. La sfârşitul lunii Septemvrie (cred că în ultima zi a lunii) trebuia să plec la Reşiţa în interes de serviciu. Plecarea fiind de dimineaţă în zori mi-am luat rămas bun dela fratele meu. Acesta m-a reţinut pentru o convorbire care m-a emoţionat profund.

Mi-a spus că hotărîrea de plecare e luată şi mijloacele puse la punct. Nu crede că va mai avea prilejul să mă revadă. Ar fi avut multe lucruri să-mi spună dar lucrurile s'au desfăşurat pentru el atât de repede în ajunul plecării încât nu a avut timp să se gândească şi la momentul despărţirii de mine.

Regretă plecarea fiindcă îşi dă seama că rămâne în urma lui un gol care nu va putea fi împlinit. Crede în posibilitatea unui aranjament politic suportabil pentru toată lumea şi în stabilirea căruia ar fi putut juca un rol util. Alegerile sunt un eveniment politic care ar putea încă avea o înrâurire favorabilă pentru poziţia partidelor de opoziţie dacă s'ar reuşi să se concentreze într'o măsură mai mare opinia mondială asupra acestui eveniment. In ultimele zile a dus tratative importante de al căror conţinut voi afla în măsura necesară la momentul potrivit. Cu plecarea lui prietenii săi vor rămâne într'o oarecare măsură desorientaţi şi într'o oarecare măsură mai liberi în ce priveşte iniţiativa. Aceasta ar putea duce la grave erori. Imi recomandă să ţin contactul prietenesc cu ei şi să le transmit recomandarea sa expresă ca orice caz important de natură politică s'ar prezenta să se abţină de a face orice gest atât timp cât nu vor fi în posesia unei dări de seamă din partea lui asupra felului în care se văd lucrurile din străinătate. Imi recomandă ca în lipsa lui să sesizez şi să folosesc în modul cel mai judicios cu putinţă ocazia care-mi revine în mod natural de a veni în numele său în contact cu domnul Iuliu Maniu. Deasemenea să nu neglijez a-mi crea

./.

relaţii de prietenie cu ceilalţi membri ai partidului pe cari voi avea astfel ocazia să-i întâlnesc, ~~xxx~~ fiindcă în politică relaţiile personale contează de multe ori mai mult decât însuşirile personale. Mi-a mai spus că după plecarea lui voi găsi în safe o scrisoare din care voi afla cele ce eventual ar mai avea să-mi spună, precum şi indicaţia mijlocului prin care voi putea să-i transmit cele ce voi avea să-i comunic din parte-mi. A adăugat că este în aşteptarea unei scrisori din partea dlui Iuliu Maniu la care se vor asocia şi şefii celorlalte partide de opoziţie care-i va servi drept legitimare a calităţii lui politice în străinătate. Acest mesaj nu-l va obţine personal fiindcă nu vrea să posede asupra sa documente şi nici nu crede că ar fi bine să mai apară la dl.Maniu înainte de plecare. De îndată ce voi obţine mesajul să i-l transmit cât mai repede cu putinţă pe calea ce mi-o va indica. M'a rugat să îmbrăţişez pe prietenii săi şi să ~~xxxxxxxxx~~ insist ca Pogoneanu să plece din ţară pentru a se duce să-şi îngrijească sănătatea în străinătate. După câteva cuvinte relative la părinţii noştri ne-a îmbrăţişat şi ne-am despărţit.

Am plecat la Reşiţa de unde am revenit după cca 7 - 8 zile. La înapoiere fratele meu nu mai era acasă. Pentru servitori era plecat la Drăgăşani. Am deschis safe-ul şi am găsit o scrisoare care nu conţinea nimic care să intereseze cercetările de faţă şi o notiţă cu indicarea adresei la care trebuia să mă prezint când voi avea ceva să-i transmit. Imediat după întoarcerea mea am fost la Pogoneanu căruia i-am dat ştirea plecării. Pogoneanu a spus că-i pare rău de faptul că fratele meu nu i-a arătat atâta încredere încât să-l ţină în curent cu data şi mijlocul plecării. Aflând că m'am întosr dela Reşiţa a venit la mine şi Camil Demetrescu spre a-mă sonda asupra misterului dispariţiei fratelui meu. I-am spus că a plecat în străinătate. De fapt nu aveam certitudinea plecării, mai exista şi posibilitatea ca să fie retras undeva în aşteptarea plecării.

./.

~~1145~~
146

Am transmis dlui Pogoneanu ultimele recomandări ale fratelui meu după care dl.Pogoneanu a emis ideea că este util să ne adunăm într'un loc mai retras pentru ca fiecare să ia cunoştinţă de aceste recomandări şi să ne lămurească asupra celor ce aveau de făcut în viitor.

Adunarea a avut loc la prietenul Dlui Pogoneanu, dl Octavian Neamţu. Au participat dl.Pogoneanu, Ion Styrcea Camil Demetrescu şi eu. Dl.Neamţu nu a fost de faţă la discuţia subiectului pentru care ne întâlnisem.

La această întâlnire eu am spus cari au fost recomandările de ultim moment ale fratelui meu:

abţinere dela orice fel de activitate

limitarea strictă la relaţii personale

abţinerea mai ales dela orice iniţiativă atâta timp cât fratele meu nu ne va fi comunicat nimic din străinătate.

Dl.Pogoneanu a dat câteva indicaţii cari lămureau întrucâtva pentru mine rostul recomandărilor fratelui meu.

D-sa a arătat că fratele meu a dus negocieri importante cu cercuri americane şi că atâta timp cât concluziile acestor negocieri precum şi felul în care lucrările apar fratelui meu văzute din străinătate, nu sunt clarificate cel mai bun lucru pentru fiecare din noi mai ales având în vedere suspiciunile la care vom fi expuşi după cunoaşterea plecării fratelui meu, este să ne întoarcem fiecare la viaţa privată, profesională şi familiară. In orice caz pentru a nu ne mări şansa de a suporta neplăceri să nu ne mai întrunim. Concluzia aceasta a fost acceptată de toţi rămânând ca singurul gest de făcut, să aşteptăm comunicările fratelui meu, să fie obţinerea acelei scrisori din partea şefilor de partid, menţionată mai sus.

Am obţinut personal această scrisoare şi am transmis-o tot personal (după ce am adus-o la cunoştinţa d-lui Pogoneanu) la adresa indicată de fratele meu: Pc.Jianu Str.X Nr. (îmi scapă dar pot indica locul pe teren). Prezentându-mă acolo şi dându-mi numele am fost întâmpinat

./.

de un tânăr care şi-a declinat numele Iohn Hall (Cpt.) Am spus că am un mesaj pentru fratele meu şi am întrebat dacă el este persoana căruia trebue s-o predau. Mi-a răspuns că da. Am întrebat dacă fratele meu e bine şi mi-a răspuns că da. Mai erau de faţă încă trei persoane: tineri în uniformă. Am scris câteva rânduri fratelui meu şi le-am predat împreună cu mesajul Dlui Cpt.Hall I. Ne-am despărţir după ce în prealabil am stabilit un mijloc foarte simplu de a mă înştiinţa când va fi cazul să viu.să iau ştiri despre fratele meu.

Aceasta este ceeace ştiu despre rolul fratelui meu până la consumarea plecării sale.

Eu am mai rămas câteva zile în Bucureşti în care timp m'am ocupat numai de chestiunile profesionale, după care am plecat la Reşiţa pentru a fi pe teren cu prilejul alegerilor în cari figuram candidat pe lista P.N.T. în judeţul Caraş.

In ce priveşte împrejurările în cari am obţinut scrisoarea cu semnătura domnului Maniu precizez următoarele:

Textul mesajului a fost compus de dl.Pogoneanu în baza indicaţiilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu domnul preşedinte Maniu. Domnul Maniu a depus imediat semnătura sa pe scrisoarea gata alcătuită. Textul scrisorii din cât îmi amintesc era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat şi că în consecinţă este calificat a cunoaşte opinia dlui Maniu în chestiunile interesând politica ţării. In temeiul acestui fapt, roagă pe fratele meu să grupeze pe Românii din străinătate untr'un mănunchi care să colaboreze armonios; în cazul când s'ar ivi divergenţe de opinii fratele meu este calificat, în măsura în care nu ar putea obţine opinia directă a dlui Maniu, să indice care ar fi această opinie. (exercitând astfel un fel de arbitraj în caz de divergenţe).

Pe textul mai sus rezumat domnul C.Brătianu a adăogat "De acord cu domnul Maniu" şi a semnat; iar dl. Titel Petrescu a adăogat că roagă pe Dl.Buzeşti să ia con-

./.

tact cu personalitățile mișcării socialiste din străinătate și să le lămurească asupra stărilor de lucruri din țara noastră în special în ce privește poziția partidului social-democrat independent. Aceste două ultime semnături au fost obținute de dl.Camil Demetrescu.

Obținerea acestui mesaj și transmiterea lui s'a petrecut în a doua jumătate a lui Octomvrie 1946.

Textul mesajului a fost redactat de Pogoneanu în prezența mea în casa fratelui meu după plecarea acestuia. Textul a fost scris la mașină de Pogoneanu în persoană (dar nu în prezența mea). Lucrul se petrecea seara. A doua zi am mers personal la dl.Maniu care se găsea suferind în casa dlui Serdici. Acolo am obținut semnătura fără a fi prezent nimeni din anturajul dlui Maniu. Am predat apoi mesajul dlui Camil Demetrescu care după ce a obținut semnăturile dluî Brătianu și Titel Petrescu mi-a restituit mesajul acasă la mine. In ce privește identificarea persoanelor cu cari fratele meu a avut legături înainte de plecare precizez că din cunoștințele pe cari le-am făcut personal în casa din Str.X și din conversațiile ulterioare cu Pogoneanu am putut găsi că aceste persoane erau: John Hall, Bill Hamilton și Tom Hall. Dintre cari ultimii doi apar a fi cei cari sunt designați sub inițialele H & H într'una din scrisorile fratelui meu.

După terminarea alegerilor m'am dus la Balci pentru a răspunde la o veche invitație a prietenului meu Ionel Masonyi Styrcea, spre a mă recrea și destinde după deprimarea ce-mi cauzase felul în care se terminaseră alegerile, precum și pentru a discuta cu gazda chestiuni tehnice în legătură cu exploatările sale (moara etc.) de care am făcut mențiune în declarațiile mele anterioare. Sederea mea acolo s'a prelungit în urma faptului sosirii oarecum neașteptate a dlui Pogoneanu de curând căsătorit cu Dra Cecilia Sorescu. Sederea noastră la Balci a avut exclusiv caracterul unei recreații care pentru mine a fost de mai scurtă durată deoarece a trebuit să mă reîntorc la serviciul meu din București. Am revenit în Capitală câteva zile înaintea Crăciunului 1946.

./.

~~148~~ 149

După înapoierea în Capitală mi-am reluat activitatea profesională cu un sentiment de relativă uşurare datorit faptului că eram descărcat de preocuparea alegerilor şi liber să mă întorc la exerciţiul meseriei care mi-a fost aproape întotdeauna un prilej de satisfacţie morală.

Trecând sărbătorile am aşteptat să primesc un semn în ce priveşte soarta fratelui meu în străinătate' Fusese convenit ca J.Hall să-mi semnaleze prin telefon când va fi cazul să viu să-l văd. Nu am primit nici un semn de acest fel astfel încât la înapoierea dlui Pogoneanu dela Bulci nu eram încă în posesia nici unei comunicări. La câteva zile dela sosirea Dlui Pogoneanu am putut avea prima ştire venită pe calea Ministerului de Externe. Era vorba de o comunicare din partea ministrului dela Berna prin care relata că la înmormântarea cumnatei mele a văzut pe fratele meu. Aceasta se petrecea la mijlocul lunii Ianuarie. Cam în aceiaşi perioadă am fost la casa din Str.X spre a vedea ce e cu dl.Hall. Nu l'am găsit. Mi s'a spus că vine săptămâna viitoare. L-am căutat din nou la termenul indicat şi din nou nu l'am găsit. Revenind poate o săptămână l'am găsit pe J.Hall care mi-a înmânat un plic deschis în care se găseau două scrisori cu date mult diferite: una a fratelui meu datată din Noemvrie alta a dlui Vişoianu datată cred din Ianuarie. Ambele adresate dlui Pogoneanu; deasemenea o scrisoare adresată mie prin care mă ruga să mă interesez de soarta bagajelor sale. Cpt.Hall întrebat fiind de mine dacă ştie unde sunt Hamilton şi Hall mi-a spus că sunt plecaţi din ţară, probabil definitiv, şi că în străinătate nu i-a revăzut. L-am întrebat dacă ar mai putea în aceste condiţii face să-i parvină fratelui meu vre-un mesaj. Mi-a răspuns că nu i l'ar putea preda direct dar îl va lăsa la Viena într'un loc din care va fi îndrumat mai departe. M'am interesat dacă s'au transportat bagajele fratelui meu care fuseseră lăsate în grija Cpt. Hall. Am fost asigurat că s'au transmis.

Am dus dlui Pogoneanu corespondenţa care nu cuprindea nimic important în afară de indicaţia că speră să ajungă la Berna în foarte scurt timp şi că nu mai avea

./.

ştiri dela noi dela plecare. In scrisoarea foarte scurtă a dlui Vişoianu era vorba de starea rea în care se găseşte din cauza faptului că nu a primit bagajele ce aranjase să-i fie trimise. Deasemeni îşi exprima temeri ca nu cumva sora lui să aibă neplăceri din cauza plecării sale peste graniţă şi recomanda să nu fie lăsată singură.

Atât eu cât şi Pogoneanu am răspuns la scrisorile primite. Răspunsurile le-am înmânat cam la zece zile dela primirea mesagiilor; această dată îmi fusese arătată de Cpt.Hall ca aceea a plecării sale din ţară cu titlu definitiv. Predându-i răspunsurile noastre m'am interesat şi de bagajele dlui Vişoianu cari fuseseră neglijate probabil din cauza plecării din ţară a dlor Hall şi Hamilton. Odată cu plecarea Cpt. J.Hall se închee în mod definitiv capitalul cunoştinţelor mele în cercurile americane. Singura persoană din misiunea U.S.A. pe care am mai văzut-o de atunci a fost Dl.R.Melbourne pe care l'am întâlnit la dl Pogoneanu timp de 5 minute prin luna Mai. Găsindu-mă la dl.Pogoneanu a sosit dl.Melbourne cu care am făcut cunoştinţă şi după un scurt schimb de cuvinte de politeţă m'am retras.

Răspunsul pe care eu l'am trimis fratelui meu prin Cpt.Hall conţinea numai chestiuni de ordin personal deoarece consideram că era prea curând după încetarea din viaţă a soţiei sale pentru a-i putea scrie despre alte subiecte. După cât îmi amintesc Pogoneanu i-a transmis numai condoleanţe. Cred fără a putea preciza că Pogoneanu a mai scris cu acest prilej şi fratelui său şi dlui G.Anastasiu.

După plecarea Cpt.Hall a urmat o perioadă în care am rămas fără ştiri din partea fratelui meu. Această perioadă a durat cam până la sfârşitul lunii Martie sau începutul lunii Aprilie. Nu am avut în acest timp nici o activitate de ordin politic în afară de o singură vizită făcută dlui Leucuţia la care am găsit şi pe dl.preşedinte Maniu. Venisem să văd care este starea de spirit în partid la acea dată şi mă adresam pentru aceasta dlui Leucuţia cu care fratele meu era în bune relaţii de simpatie reciprocă. Pe dl.Leucuţia îl cunoscusem odată în casa fratelui

./.

meu şi încă odată atunci când prin Septemvrie 1945 fratele meu m'a condus spre a mă prezenta dlui Maniu în casa dlui Leucuţia.

Am fost foarte jenat întâlnind pe dl.Maniu pe neaşteptate întrucât ştiam că văzându-mă nădăjduia să-i pot aduce ştiri dela fratele meu ceeace nu eram în măsură să fac. Nu am putut face altceva decât să relatez câteva din ştirile mai importante ce citisem în ultima vreme în buletinele Rador la dl.Pogoneanu şi să citez câteva articole din presa străină pe care le văzusem în acelaş loc. Am întrebat pe dl.Maniu dacă în cazul când s'ar ivi ocazia ar avea ceva de transmis fratelui meu şi am cerut deasemenea să cunosc atitudinea şi activitatea partidului în împrejurările de atunci spre a putea să scriu fratelui meu care în această privinţă bazat pe cuvântul cel mai autorizat. Dl.Maniu mi-a răspuns că nu am nimic xxxxxxxxxx deosebit de comunicat şi că dimpotrivă ar dori să cunoască opinia fratelui meu în ce priveşte starea de lucruri din ţară în raport cu ceeace se petrece în străinătate. In ce priveşte politica partidului ea se menţine pe linia de a contesta validitatea stării isvorîte din falsificarea alegerilor şi că aşteaptă ca ratificarea tratatelor de pace să aducă condiţii cari să permită o schimbare a situaţiei. Tocmai fiindcă situaţia internă era legată de cea internaţională ar fi dorit să aibă cuvântul competent al fratelui meu.

Am plecat asigurând pe dl.Maniu că de îndată ce voiu avea prilejul voiu scrie aceste lucruri fratelui meu şi că voiu veni atunci dacă d-sa va fi în Capitală să primesc noui instrucţiuni sau un eventual mesaj pentru fratele meu.

La începutul lunii Aprilie am primit pe calea ce presupun a fi acea a misiunii britanice, în condiţiile arătate în declaraţiile mele anterioare prima comunicare mai amplă din partea fratelui meu.

Intr'o declaraţie anterioară am arătat conţinutul mesajului şi felul în care a fost folosit.

Cu acelaş prilej am primit şi scrisoarea adresată

./.

dlui Pogoneanu în care fratele meu răspunde la condoleanțele primite şi arată în altă ordine de idei, că a pierdut contactul cu cei pe care-i numeşte H şi H.

Mie îmi scria în afară de lucruri în legătură cu treburile familiare că nu este încă în măsură să facă comunicări interesând partidul dar că va face acest lucru de îndată ce-i va sta în putință.

Conținutul mesajului l'am adus la cunoştința dlui Pogoneanu după care am fost la dl.Maniu pentru a-i aduce la cunoştință materialul primit. Intr'o declarație anterioară pe care o mențin în totul am arătat felul în care dl Maniu a formulat instrucțiunile sale în chestiunea partidelor agrariene. Adaug că am adus cu acest prilej la cunoştința dlui Maniu că dl.Vişoianu are dificultăți de a putea ieşi din zona americană din Germania lucru care rezultă dintr'una din scrisorile fratelui meu către dl.Pogoneanu, şi-l rugam ca atunci când ar avea prilejul să vorbească cu reprezentantul politic american să-l determine a interveni pentruca dificultățile să fie înlăturate. Intr'o convorbire ulterioară pe care am avut-o ~~xxxxxxxxxxxxxxx~~ amintindu-i dlui Maniu din nou acest subiect, dsa mi-a răspuns că a primit asigurări că se va proceda în sensul cerut.

La sfârşitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai am primit pe aceiaşi cale al doilea mesaj important al fratelui meu care conținea o scrisoare către dl.Maniu şi un memoriu asupra situației internaționale în raport cu poziția țării noastre. Mesajul acesta este cel mai important dintre cele venite din străinătate şi pe cari am avut prilejul de a le avea în mână. Totuşi în momentul sosirii el era depăşit de împrejurări. Fratele meu promitea un al doilea memoriu care n'a sosit niciodată (după cât îmi este cunoscut.)

Am predat acest mesaj dlui Maniu la începutul lunii Mai după ce în prealabil îl adusesem la cunoştința dlui Pogoneanu care l-a reținut pentru a-l copia.

Când am predat acest mesaj, după cât îmi amintesc, dl.Maniu era la dejun la dl.Mănuilă. Am înmânat mesajul

./.

dlui Coposu care m'a rugat să trec mai tîrziu, la ora 16 dacă doresc să vorbesc cu dl.Maniu. Menţionez acest detaliu făcând reserve că s'ar putea să mă înşel şi acest episod să se fi petrecut cu prilejul înmânării unui alt document de care voi vorbi mai jos (memoriul Tătărăscu). Am revenit la ora indicată şi am citit dlui Maniu (rezumându-le oral) şi câteva interesante articole din presa străină venite odată cu memoriul în chesiune. Era vorba de articole scrise de Markham şi alte câteva articole din presa englesă şi elveţiană. Dl.Maniu mi-a vorbit cu îngrijorare de faptul că în întreaga ţară începuseră să se producă arestări masive în rândurile partidului nostru. Era preocupat de tratamentul la care vor fi supuşi cei arestaţi şi de efectul demoralizant de teroare pe care aceste arestări îl au asupra celor rămaşi în libertate din cari foarte mulţi de teamă încep să părăsească locuinţele şi să se refugieze în regiuni unde nu sunt cunoscuţi. Era deasemenea preocupat de faptul că ajutarea materială (întreţinerea în închisori) ai celor arestaţi şi ai familiilor acestora va necesita sacrificii mari din partea celor rămaşi în libertate, sacrificii pe cari aceştia nu vor fi în măsură să le facă. A avut cuvinte amare la adresa burghesiei cu averi considerabile care deşi înţeleg că lupta partidului pentru menţinerea dreptului de proprietate este şi o luptă pentru causa ei, totuşi nu numai că nu se alătură la riscuri, dar nici cel puţin sacrificii materiale nu vrea să facă pentru acei cari sunt loviţi în această luptă. Am avut impresia că dl.Maniu simte cu amărăciune faptul că împrejurările sunt de aşa natură încât unii trebue să jertfească totul şi alţii prea puţin. Am observat dlui preşedinte că de fapt acei cari suferă sunt voluntari, s'au asociat în mod liber causei pe care o represintă partidul şi că deci riscurile sunt dinainte acceptate de aceştia.

Dl.Maniu mi-a spus că ar vrea să scrie fratelui meu spre a arăta situaţia tragică ce se pregăteşte partidului, fiindcă avea intuiţia că vor urma măsuri din ce în ce mai grave îndreptate împotriva acestuia, şi să-l roage să intensifice prin toate mijloacele posibile acţiunea pentru interesarea în starea de lucruri dela noi atât a opiniei

./.

publice cât și a oficialității din străinătate. Față de calitatea elementelor ce lucrau în străinătate - 3 foști miniștri de externe și 2 ambasadori - rezultatele erau slabe. I-as va face demersuri și pe lângă misiunile marilor puteri de aci, precum și pe lângă Guvern dar dorește ca și cei din străinătate să înțeleagă cât se poate de bine situația dela noi pentruca să depună toate eforturile. M'a întrebat: Aveți dvs. un mijloc sigur pentru a transmite scrisoarea mea ? Am spus că mijlocul prin care aș putea trimite o astfel de scrisoare nu garantează că nu ar fi citită și de alții decât destinatarul. Față de acest răspuns dl. Maniu mi-a spus că va mai reflecta la acest subiect.

Cu aceasta întrevederea s'a terminat.

In cursul lunii Maiu am mai fost la dl. Maniu cu scopul de a obține textul demersurilor făcute de partid în chestiunea arestărilor cu scopul de a le transmite în străinătate. Trebue să adaug toate comunicările ce au mai avut loc cu cei dinafară începând din luna Mai nu au avut ca punct de plecare și sosire persoana mea. Voi arăta mai jos ce știi despre aceste comunicări.

In trei vizite succesive nu am putut obține textele cerute deoarece din cauza arestărilor și perchezițiilor materialul era dispersat.

In cursul lunii Iunie și până la episodul Tămădău am mai avut ultimele trei întrevederi cu dl. Maniu: O întrevedere în care i-am remis copia memoriului Tătărescu către partidele din R.P.R., obținută dela dl. Fotă. Altă întrevedere în care am obținut dela dl. Maniu copiile demersurilor întreprinse în chestia arestărilor din rândurile opoziției precum și un memoriu destinat a fi prezentat prin fratele meu, în numele p.n.ț. parlamentelor din țările occidentale. Cu acest prilej am primit și scrisoarea calificată dramatică destinată fratelui meu, pe care dl. Maniu intenționase mai de mult să o trimită, după cum am arătat mai sus. Ultima întrevedere, în jurul datei de 10 Iulie a avut de scop a-i raporta dlui Maniu de expedierea documentelor încredințate.

La plecare am strâns mâna, pentru ultima dată până în ziua de azi, dlui președinte Iuliu Maniu, precum și dlor Ion Mihalache și N. Penescu pe cari nu-i mai văzusem de

./.

aproape un an şi care tocmai coacea la dl.Maniu în momentul plecării mele.

Dintre aceste trei întrevederi una a avut loc în casa Leucuţia şi două în casa din Str.Delavrancea.

Am relatat în cele de mai sus, cari au fost raporturile mele cu cele două borne ale circuitului pe care mă găseam: Partidul prin şeful său dl.Maniu deoparte şi fratele meu de cealaltă.

Un punct intermediar de contact era prietenul meu dl.Pogoneanu.

Raporturi cu conţinut politic am avut cu dl.Pogoneanu începând din momentul în care am luat sarcini de a obţine semnătura dlui Maniu şi a transmite fratelui meu scrisoarea comună a şefilor de partid către acesta.

Începând din acel moment am pus eu la dispoziţie celuilalt materialul documentar care ne parvenea din străinătate sau ce trimeteam acolo. Întrucât câmpul de lucru al dlui Pogoneanu era mai cuprinzător decât al meu în sensul că al meu se limita la ceeace interesa direct partidul naţional ţărănesc în timp ce al lui se extindea la ansamblul raporturilor dintre politica internă şi politica internaţională, înseamnă că în fapt tot ce a intrat ca material documentar întâi în mâna mea a parvenit dlui Pogoneanu; în sensul celălalt materialul intrat întâi în mâinile dlui Pogoneanu nu nu-mi parvenea în mod necesar mie. Vreau să spun că o parte din acest material scăpa vederii mele şi aceasta nu necesarmente fiindcă dl.Pogoneanu ar fi intenţionat să păstreze secretul faţă de ~~mine ci fiindcă~~ prin obiceiul său de a face să se copieze actele şi apoi să le trimită la arhivele ministerului făcea ca nu luam cunoştinţă decât de acele documente şi comunicări cari se găseau în posesia lui atunci când îl vizitam eu, fie prin relatare orală de acele cari prin asociaţie de idei erau aduse în conversaţie. Elementele de informaţie de cari în mod cert am luat cunoştinţă integrală sunt cele de cari am vorbit mai sus ca fiind primite dela sau transmise de mine la capetele firului pe care mă găseam. Am mai văzut şi multe altele pe cari însă nu le-aş putea cita sau localiza în timp sau ca origină sau fel decât printr'o amănunţită confruntare cu Pogoneanu. Citez totuşi următoarele documente: scrisori dela dl.Al.

./.

156 ~~155~~ 156

Gretzianu în legătură cu fondul din Elveţia şi cu activitatea sa în U.S.A. Scrisori dela dl.Vişoianu cu un uşor caracter polemic: V.vorbind pe un ton amar şi demoralizat de şederea lui în străinătate iar P.încercând să-l stimuleze pe un ton instructiv-drastic. Scrisori dela ~~dl~~ Gr.Anastasiu tratând chestiuni mai mărunte. Scrisori dela fratele său Titu fără mare importanţă. Detalii nu pot da fiindcă nefăcând uz de nici un fel de notări, nepăstrând documente şi folosind numai memoria, nu pot localiza precis totul. Dacă însă mi s'ar pune în faţă documentele aş putea arăta cari sunt cele pe cari le-am văzut şi cele pe cari nu le-am văzut. De căile de transmitere de cari dispunea dl. Pogoneanu am făcut uz şi eu în sensul că am încredinţat dlui Pogoneanu scrisori adresate exclusiv fratelui meu în care tratam la un loc şi fără a păstra copii, chestiunile personale, ştiri curente din ţară însoţite de articole de gazetă din presa română pe cari le consideram ca definind mai bine problemele la ordinea zilei, impresii din cadrul partidului n.ţ. şi eventual instrucţiuni pe cari le culegeam în întrevederile cu dl.Maniu aşa cum am arătat mai sus. Scrisorile mele şi cele ale lui Pogoneanu, în principiu erau la dispoziţia reciprocă pentru a fi citite, în fapt însă acest lucru nu se întâmpla aproape niciodată deoarece întotdeauna şi el şi eu - de multe ori la acelaş birou (al său) - scriam în grabă în ultimul moment ceeace aveam de scris.

Acestea sunt cele ce am de spus în legătură cu rolul şi activitatea mea conjugată cu aceea a P.N.Ţ. a fratelui meu şi a dlui V.Răd.Pogoneanu.

==

In legătură cu întrevederile mele cu dl.Maniu adaug că ultima din întrevederile mele cu d-sa am întrebat pe dl. Maniu ~~am întrebat~~.cine este persoana pe care d-sa o indică pentru

- a primi din partea mea, în lipsa d-sale mesagiile pe cari le-aş primi pentru d-sa.

- şi cine este persoana căreia mă pot adresa pentru a cere informaţii în legătură cu activitatea sau orientarea partidului în cazul când d-sa ar lipsi din Capitală.

./.

dl.Maniu mi-a indicat numele dlui Leucuția; precizez însă că nu am avut niciodată a face uz de această indicație.

==

Cu prilejul anunțării de către mine a plecării fratelui meu, dlui Maniu, am rugat ca asupra acestui lucru să păstreze cel mai strict secret. Dl.Maniu mi-a spus că față de dl.Mihalache nu poate avea secrete, la care am răspuns că nu am înțeles prin secret strict să nu încredințeze știrea unei personalități de talia dlui Mihalache.

==

Despre tratativele confidențiale duse de fratele meu cu cercuri americane știu în ce privește conținutul lor ceeace am putut afla din ultima convorbire avută cu fratele meu relatată în paginile de mai sus combinate cu convorbirile ulterioare avute cu Pogoneanu și anume:

- că au avut loc discuțiuni importante de ordin politic în cari pentru prima dată din August 1945 s'au produs propuneri americane cari ar demonstra interes pentru țara noastră.

- că din partea fratelui meu s'ar fi făcut contrapropuneri cari au fost găsite interesante într'o măsură oarecum redusă

- că sunt de așteptat rezultatele acestor propuneri cari urmează să fie lămurite de către fratele meu atunci când în străinătate va fi în măsură să ia contact cu oficialități străine autorizate și de nivel mai înalt

- că atâta timp cât nu vom primi o explicație din partea fratelui trebue să considerăm că nimic nou nu s'a întâmplat și mai ales să evităm cu grijă de a discuta chestiuni de ordin politic cu americani.

Aceste lucruri au fost aduse la cunoștință în convorbirea dela dl.O.Neamțu de care am făcut mențiune mai sus, și în care s'a găsit de comun acord util ca în vederea nervozității care va urma după cunoașterea plecării fratelui meu, să ne vedem de treburile private spre a nu contribui și mai mult la enervarea oficialității.

Mai târziu atunci când am aflat din știrile venite din străinătate că fusese pierdut contactul între fratele

./.

~~157~~ 158

meu şi cei cu cari tratase, discutînd din nou chestiunea cu dl. Pogonescu, am ascultat din partea acestuia un comentar la ale cărui concluzii m'am raliat şi eu (şi continui să rămîn şi azi de aceiaşi părere) şi anume:

Persoanele cu cari fratele meu tratase nu erau decît ~~xxxxxx~~ elemente ale unui serviciu cu obiectivul limitat de a studia o ipoteză de lucru şi că această ipoteză ieşise din actualitate.

Această concluzie era întemeiată la început pe faptul plecării din ţară a dlor Hall şi Hamilton, apoi pe pierderea contactului acestora cu fratele meu în străinătate şi în sfârşit din ce în ce mai puternic cu trecerea timpului, pe faptul că fratele meu nu trimisese nici un mesaj din care să rezulte că în străinătate a verificat seriozitatea interesului pe care propunerile americane le arătaseră la început.

In cursul acestei discuţii am înţeles că în tratativele duse de fratele meu cu H. şi H punctul de vedere al fratelui meu fusese de a face ca U.S.A. să dea sprijinul politic necesar ca partidele de opoziţie să se poată mişca cât mai la largul lor în politica internă în baza unor reglementări între marile puteri cari să fie aplicate în mod eficace în timp ce propunerea americană avea un conţinut pur tehnic de organizare în vederea unei eventuale acţiuni de rezistenţă. Era pentru mine evident că sfatul unei rezerve totale până la noui comunicări din partea fratelui meu era mai mult decât înţelept. Comentarul formulat de Pogonescu de asemenea. Concluzia pe care o trag este că, în afară de plecarea fratelui meu în condiţii de securitate episodul tratativelor cu americanii este lichidat fără alte urmări din punct de vedere al conţinutului tratativelor.

===

In ce priveşte faptul de a fi întâlnit la Pogonescu alte persoane ţin să precizez, pentru a răspunde la o întrebare pusă, că nici odată nu am întâlnit astfel de persoane în baza unei convocări sau a unui aranjament dinainte pregătit ci întotdeauna aceste întâlniri au fost pur întâmplătoare. Exceptez patru sau cinci cazuri când am ieşit cu Picki Pogonescu, soţia sa şi vreun prieten al lui Picki să luăm masa împreună în oraş.

29.VIII.1947. ss. Ing. Niculescu Buzeşti.

p. conf. [signature]

29.8.47
Dată în fața noastră
Com. [illegible]

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzești Radu (Str. Sf. Constantin 24 domiciliu) în continuare declar cele ce urmează în legătură cu întrebările ce mi se pun:

Plecarea fratelui meu din țară a fost determinată de agravarea stării soției sale. Faptul că plecarea pe cale normală nu a fost posibilă și a trebuit să recurgă la mijloace clandestine a prilejuit fratelui meu anumite contacte de natură politică după cum se va vedea mai jos. Redau lucrurile așa cum au survenit în ordine cronologică urmând ca apoi să arăt în ansamblu în măsura în care am avut posibilitatea de a cunoaște faptele cum cred că se leagă diversele aspecte fragmentare ale chestiunii care s'a desfășurat câte-odată în prezența mea. Sfârșitul lunii August a adus știri ~~îngrijorătoare~~ asupra evoluției maladiei soției sale. Ca urmare a acestor știri fratele meu a revenit dela Predeal într'o stare de adâncă deprimare. Pierduse orice nădejde a putea părăsi țara pe cale normală deoarece cererea de viză nu primise încă după aproape 2 luni nici-o soluție. Din primul moment al sosirii au venit acasă la dânsul și prietenii săi cei mai apropiați: Pogoneanu (cu care de altfel mi se pare că a venit împreună dela Sinaia) apoi Ionel Styrcea și, cred, Camil Demetrescu. Cu toții ne-am străduit să găsim cuvinte potrivite pentru a-l liniști. Cel care a știut să-i vorbească în modul cel mai potrivit situației a fost Ionel Styrcea cu care fratele meu a stat în tête à tête timp de aproape o oră în timp ce noi stăteam tăcuți.

Ing Niculescu Buzești

în salonul vecin din care urmăream prin ușa deschisă tabloul impresionant din camera de alături.
Eu eram foarte îngrijorat de starea morală a fratelui meu deoarece îl mai văzusem într'un astfel de moment de criză atunci când primele știri primite după operația dela Viena fratele meu bănuise că boala era fără leac.
Am exprimat față de prietenii mei acolo de față că în primul rând trebue neapărat ca fratele meu să ajungă lângă soția sa și în al doilea când e necesar să fie angrenat într'o activitate de natură a-l putea interesa din momentul în care primul șoc va fi trecut; după părerea mea această activitate nu putea fi decât cea politică.
Târziu spre seară fratele meu s'a mai liniștit și fără a fi nevoe de o suggestie din partea noastră a exprimat singur hotărîrea de a părăsi țara cu orice risc. Profitând de acest prilej am suggerat că în cazul când soarta ar voi să piardă pe soția sa nu-i rămâne altceva de făcut decât să-și facă o datorie din a continua să lucreze cât mai intens în politică pe linia desenată până atunci și care îi era atât de dragă și Catherinei (soției sale). Fratele meu a fost impresionat de această remarcă și mi-a răspuns că își dă seama că am dreptate dar că nu crede că va putea pentru o lungă perioadă de timp să se intereseze în acest scop care în momentul acela îi apărea fără importanță. Discuția s'a oprit aci. Ziua următoare a fost mai calmă. Nu au venit știri dela Berna. În cursul dimineții cred că a stat tot timpul acasă (zic cred pentru că întotdeauna în cursul dimineții eram

[signature]

rupt la birou. După amiază a plecat. Nu pot să [știu] unde a fost. Au mai venit Pogoneanu și Camil pentru a-l vedea câteva minute.

In zilele următoare a sosit o nouă telegramă dela Berna care îngăduia din nou oarecari speranțe. Aceasta l-a înviorat într-o oarecare măsură și fratele meu. Intr-una din aceste zile a sosit acasă la dânsul Domnul Maniu cu care a avut o intrevedere. Din conținutul acestei întrevederi nu cunosc din spusele fratelui meu decât că îi comunicase Domnului Maniu hotărîrea sa de a părăsi țara explicându-i totodată că din punct de vedere politic această hotărîre nu corespundea vederilor și previziunilor sale și că nu ar fi luat-o dacă nu ar fi intervenit nefericitul eveniment de ordin familiar.

De alte întrevederi în afară de două sau trei vizite ale Domnului Vișoianu nu-mi amintesc în această perioadă care se desfășoară în luna Septembrie. Nu aș putea spune că vizitele D-lui Vișoianu aveau un conținut politic. D. Vișoianu era un prieten al casei și un prieten personal al fratelui meu. Venea să se intereseze de starea Catherinei și apoi discuta deseori asupra subiectelor celor mai variate. La una din aceste întrevederi la care eram și eu de față am rămas cu impresia că și D. Vișoianu se gândește să părăsească țara din cauză că prevedea că se vor exercita asupra D-sale presiuni greu de suportat, în legătură cu fondul de care el dispunea pe vremea când era Ministru de externe.

De întrevederi pe care fratele meu le-ar fi avut în afară de casa proprie în această vreme (până la plecarea lui) nu am cunoștință. Cred însă, că trebuia să fi avut astfel de întrevederi și întemeiez aceasta pe faptul că ~~[illegible]~~ întâlnirile care au avut loc

Ing. [illegible signature]

(4)

în casă și în care Ioanian și eu nu ar fi fost ini-
țiate pentru a putea pune la punct plecarea sa.
Un fapt important petrecut în jurul datei de 15 Septembrie
a fost vizita la ori târzie la Casa Știrbey a două per-
soane vorbind limba engleză cari au avut o convorbire de
aproximativ 2-3 ore cu fratele meu. Două zile după
aceea fratele meu a avut o intrevedere tot în casa
Știrbey cu D-na Ioana Bujoiu. Nu am fost de față la
această intrevedere dar din crâmpeele de conversație
auzite la plecarea și revenirea mea am putut deduce
că fratele meu dicta Doamnei Bujoiu un text în limba
engleză complectat cu explicațiuni în limba franceză.
Doamna Bujoiu a venit a doua oară la fratele meu probabil pentru a prezenta textul dictat.
Nu am cunoscut nici-odată textul dictat. Anumite fapte
petrecute mai târziu combinate între ele mi-au dat
posibilitatea să croez o ipoteză asupra celor petrecute
în jurul plecării fratelui meu.
Dela acesta din urmă nu am cerut nici-odată explicații
deoarece îl cunoșteam destul de bine pentru a ști când
această cerere ~~era~~ ar fi fost satisfăcută și când nu.
Pe de altă parte atât el cât și eu eram preocupați
de situația în care mă voi găsi eu după plecarea sa.
Eram de acord că ~~va~~ ~~fi~~ este bine să fiu cât mai
puțin angrenat în desfășurările premergătoare plecării.
Spre regretul meu trebue să declar că fratele meu
- deși avea o excelentă idee asupra capacității mele
intelectuale și caracterului meu - mă considera neexpe-
rimentat în raporturile cu oamenii. El avea o vastă
experiență în această materie din care învățase valoarea
discreției mai ales în politică. Deaceea nu mi-a
încredințat nici-odată secrete pe cari le cunoștea
decât atunci când erau consumate.

Ing. Nicolae Bujoiu

~~161~~ ~~157~~ 162

(5)

163

Pentru acest motiv ~~sunt~~ pentru a putea face o imagine asupra celor petrecute sunt obligat să o reconstitui din fragmente.

În a doua jumătate a lunii Septembrie îmi aminteam că plecarea fratelui meu începuse să pară nesigură. Aveam impresia din ceeace lăsa să cadă în conversațiile pe care le avea aproape zilnic cu mine și cu intimii lui pe cari i-am numit mai sus că fratele meu se îndoește de posibilitatea găsirii unui mijloc de plecare prezentând garanții de seriozitate.

În jurul datei de 25 Septembrie după ce fratele meu avusese o nouă întrevedere cu Domnul Vișoianu în casa Știrbey, fratele meu mi-a arătat că nu știe ce hotărîre trebue să ia. Mi-a cerut sfatul dar aveam impresia că dorește numai confirmarea unei hotărîri luate. I se prezentaseră două ipoteze de plecare ambele prin avioane românești. Întîi era vorba de un avion care s'ar afla pe un aerodrom lângă Caransebeș; avionul fusese accidentat reparat și ~~[illegible]~~ în stare de a-și lua sborul. O altă ipoteză era ca un avion reparat ce fusese probat la Brașov să trebuiască să se prezinte la aerodromul de bază și efectueze o operație în genul celei procedate [illegible] la Tămădău. Ambele ipoteze îi fuseseră prezentate de un pilot care venise împreună cu D-l Vișoianu. Examinarea împreună ipotezele și deși operația părea posibilă eu am sfătuit pe fratele meu să nu facă uz de aceste ocazii. Nu vedeam atunci la lumea sborului ci mai degrabă la survolarea teritoriilor străine. Fratele meu mi-a mărturisit că era de aceeași părere și avea numai să-l confirm eu părerea sa.

Ing [illegible]

98 (6)

În zilele următoare l-am văzut din nou în [illegible].
La sfârșitul lunii Septembrie (cred că în ultima zi a lunii)
trebuia să plec la Reșița în interes de serviciu
fiind de dimineață la Joi mi-am luat rămas bun de la
fratele meu. Acesta m-a reținut pentru o convorbire care
m-a emoționat profund.

Mi-a spus că hotărîrea de plecare e luată și [illegible]
pusă la punct. Nu crede că va mai avea prilejul să mă
revadă. Ar fi avut multe lucruri să-mi spună dar lucru-
rile s-au desfășurat pentru el atât de repede în ajunul
plecării încât nu a avut timp să se gândească și la mo-
mentul despărțirii de mine.

Regretă plecarea fiindcă își dă seama că rămâne în
urma lui un gol care nu va putea fi împlinit. Crede
în posibilitatea unui aranjament politic suportabil pentru
toată lumea și în stabilirea căruia ar fi putut juca
un rol util. Alegerile sunt un eveniment politic care ar
putea încă avea o înrâurire favorabilă pentru poziția
partidelor de opoziție dacă s-ar reuși să se ~~[illegible]~~ concentreze
într-o măsură mai mare opinia mondială asupra acestui
eveniment. În ultimele zile a dus tratative importante
de al căror conținut voi afla în măsura necesară la
momentul potrivit. Cu plecarea lui prietenii săi vor ră-
mâne într-o oarecare măsură dezorientați și într-o oare-
care măsură mai liberi în ce privește inițiativa. Aceasta
ar putea duce la grave erori. ~~[illegible]~~ Îmi recomandă
să țin contactul prietenesc cu ei și să le transmit
recomandarea sa expresă ca orice faza importantă de
natură politică s-ar prezenta să se abțină de a face
orice gest atâta timp cât nu vor fi în posesia
unei dări de seamă din partea lui asupra felu-

[illegible signature]

lui în care se văd lucrurile din străinătate.
Îmi recomandă ca în lipsa lui să [illegible] să folosesc
în modul cel mai judicios cu putință ocaziile ce mi
se vor ivi în mod natural de a veni în numele său
în contact cu Domnul Iuliu Maniu. Deasemenea să nu negli-
jez a nu crea relații de prietenie cu ceilalți membri
ai partidului pe care voi avea astfel ocazia să-i
întâlnesc, fiindcă în politică relațiile personale contează
de multe ori mai mult decât însușirile personale.
Mi-a mai spus că după plecarea lui voi găsi în safe
o scrisoare din care voi afla cele ce eventual ar mai
avea să-mi spună, precum și indicația mijlocului
prin care voi putea să-i transmit cele ce voi avea
să-i comunic din partea-mi. A adăogat că este în aștepta-
rea unei scrisori din partea Domnului Iuliu Maniu la
care se vor asocia și șefii celorlalte partide de
opoziție care-i va servi drept legitimare a calității
lui politice în străinătate. Acest mesaj ~~[illegible]~~ nu-l
va obține personal fiindcă nu vrea să posede asupra
sa documente și nici nu crede că ar fi bine să
mai apară la Dl Maniu înainte de plecare. De îndată
ce voi obține mesajul să i-l transmit cât mai
repede cu putință pe calea ce mi-o va indica.
După câteva cuvinte relative la părinții noștri ne-a
îmbrățișat și ne-am despărțit.
Am plecat la Reșița de unde am revenit după
cca 7-8 zile. La înapoiere fratele meu nu mai
era acasă. Pentru Sevastoni era plecat la Drăgășani:
Am deschis safe-ul și am găsit o scrisoare care nu
conținea nimic care să intereseze cercetările de față
și o notiță cu indicarea adresei la care trebuia

[illegible signature]

Mi-a rugat în întrebarea pe prietenii săi și să [illegible] ca Popovici în plecare din țară pentru [illegible], să-i [illegible] în străinătate.

EW (8)

166

Şi mă prezint când voi avea ceva să-i transmit.

Imediat după întoarcerea mea ~~[illegible]~~ am fost la Pogoneanu căruia i-am dat ştirea plecării. Pogoneanu a spus că-i pare rău de faptul că fratele nu i-a arătat atâta încredere încât să-l ţină în curent cu data şi mijlocul plecării. Aflând că eu m-am întors dela Predeal a venit la mine şi Camil Demetrescu spre a mă întreba asupra misterului dispariţiei fratelui meu. I-am spus că a plecat în străinătate. De fapt nu aveam certitudinea plecării; mai exista şi posibilitatea ca să fie retras undeva în aşteptarea plecării.

Am transmis D-lui Pogoneanu ultimele recomandări ale fratelui meu după care D. Pogoneanu a emis ideea că este util să ne adunăm într-un loc mai retras pentru ca fiecare să ia cunoştinţă de aceste recomandări şi să ne lămurim asupra celor ce avem de făcut în viitor.

Adunarea a avut loc la prietenul D-lui Pogoneanu, dl Octavian Neamţu. Au participat Pogoneanu, Ioan Styrcea, Camil Demetrescu şi eu. D. Neamţu nu a fost de faţă la discuţia subiectului pentru care ne întâlnisem.

La această întâlnire eu am spus care au fost recomandările de ultim moment ale fratelui meu:

abţinerea dela orice fel de activitate
limitarea ştirii la relaţii personale
abţinerea mai ales dela orice iniţiativă atâta timp cât fratele meu nu ne va fi comunicat nimic din străinătate

D. Pogoneanu a dat câteva indicaţii care lămureau anterior pentru mine rostul recomandărilor fratelui meu. Domnia sa a arătat că fratele meu a dus negocieri importante cu ~~[illegible]~~ cercuri americane şi că atâta timp cât concluziile acestor negocieri precum şi felul în care lucrurile apar fratelui meu văzute din străinătate, nu sunt clarificate cel mai bun lucru pentru fiecare din noi mai ales având în vedere suspiciunile la care vom fi

[signature]

(9)

167

167

expun după cunoașterea plecării fratelui meu, cel ce
ne-și tocmea fiecare la viață privată profesională și
familiară. Și nici caz pentru a [illegible] acuzat pus
de a raport explicarea și nu ne [illegible] întruniri.
Concluzia aceasta a fost acceptată de tot rămânând
ca singurul gest de făcut și așteptarea comunicării
fratelui meu să fie obținerea acelei sesizări din partea
șefilor de partide, menționați mai sus.
Am obținut personal această sesizare [illegible] am transmis-o
tot personal (după ce am adus-o la cunoștință dlui Pogoneanu) la adresa indicată de fratele meu:
Ioana Știrbey Nr [illegible] (unde se pot ridica [illegible] pe teren) Prezentându-mă
acolo și dându-mi numele am fost întâmpinat de
o tânără care și-a declinat numele John Hall (?). Am spus
că am un mesaj pentru fratele meu și cum între
timp dacă el este persoana căreia trebuie să-l predau. Mi-a
răspuns că da. Am întrebat dacă fratele meu e bine și
mi-a răspuns că da. Mai erau de față încă trei per-
soane: tinere în uniformă. Am spus cât va rămâne
fratelui meu și le-am predat împreună cu mesajul
Mr Capt J. Hall. Ne-am despărțit după ce în prealabil
am stabilit un mijloc foarte simplu de a mă
ține încă când va fi cazul și mi se cerea știri despre
fratele meu.
Aceasta este ceea ce știu despre rolul fratelui meu până-
la comunicarea plecării sale.
Eu am mai rămas câteva zile în București și cum tinu
mi-am încheiat numai de chestiunile profesionale, după care
am plecat la Reșița pentru a fi pe teren ca pur legat
alegerilor în care figuram candidat pe lista P.N.Ț. în
județul Caraș.

Gheorghe Popp

(10)

~~167~~ 163 168

În ce privește împrejurările în cari am obținut scrisoarea cu semnătura Domnului Maniu precizez următoarele:

Textul mesajului a fost compus de D. Pogoneanu pe baza indicațiilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu Domnul Președinte Maniu. Domnul Maniu a depus imediat semnătura sa pe scrisoarea gata alcătuită. Textul scrisorii din cât îmi amintesc era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat și că în consecință este calificat a cunoaște opinia Domnului Maniu în chestiunile interesând politica țării. În temeiul acestui fapt, roagă pe fratele meu să grupeze pe Românii din străinătate într'un mănunchiu care să colaboreze armonios; în cazul când s'ar ivi divergențe de opinii fratele meu este calificat, în măsura în care ar putea obține opinia directă a Domnului Maniu, să indice care ar fi această opinie. (exercitând astfel un fel de arbitraj în caz de divergențe)

Pe textul mai sus rezumat Domnul C. Brătianu a adăogat „De acord cu Domnul Maniu" și a semnat; iar domnul Titel Petrescu a adăogat că roagă pe D. Buzești să ia contact cu personalitățile mișcării socialiste din străinătate și să le lămurească asupra stărilor de lucruri din țara noastră în special în ce privește poziția partidului social-democrat independent. Aceste două ultime semnături au fost obținute de D. Camil Demetrescu.

Obținerea acestui mesaj și transmiterea lui s'a petrecut în a doua jumătate a lunii Octombrie 1946.

Textul mesajului a fost redactat de Pogoneanu în prezența mea în casa fratelui meu după plecarea acestuia. Textul a fost scris la mașina de Pogoneanu în persoană (dar nu în prezența mea). Lucrul se petrecea seara. A doua zi am mers personal la D. Maniu care se găsea suferind în casa D-lui Serdici. Acolo am obținut semnătura fără a fi prezent nimeni din anturajul D-lui Maniu.

Am predat apoi mesajul Domnului Camil Demetrescu care

[signature]

după ce a obținut semnăturile Domnilor Brătianu și Titel Petrescu mi-a restituit mesajul acasă la mine.

În ce privește identificarea persoanelor cu cari fratele meu a avut legături înainte de plecare precizez că din cunoștințele pe cari le-am făcut personal în casa din strada X și din conversațiile ulterioare cu Pogoneanu am putut ști că aceste persoane erau: John Hall, Bill Hamilton și Tom Hall dintre cari ultimii doi apar a fi ~~erau~~ cei cari sunt desemnați sub inițialele H & H într-una din scrisorile fratelui meu.-

După terminarea alegerilor m-am dus la Bălți pentru a răspunde la o veche invitație a prietenului meu Ionel Mocsonyi-Styrcea, spre a mă recreea și destinde după deprimarea ce-mi cauzase felul în care se terminaseră alegerile, precum și pentru a discuta cu gazda chestiuni tehnice în legătură cu exploatările sale (moara etc) de care am făcut mențiune în declarațiile mele anterioare.

Șederea mea acolo s'a prelungit în urma faptului sosirii oarecum neașteptate a Dlui Pogoneanu de curând căsătorit cu D-ra Cecilia Sorescu. Șederea noastră la Bălți a avut exclusiv caracterul unei recreații care pentru mine a fost de mai scurtă durată deoarece a trebuit să mă reîntorc la serviciul meu din București. Am revenit în capitală câte-va zile înaintea Crăciunului 1946.

După înapoierea în Capitală mi-am reluat activitatea profesională cu un sentiment de relativă ușurare datorită faptului că eram descărcat de preocupările alegerilor și liber să mă întorc la exercițiul meseriei care mi-a fost aproape întotdeauna un prilej de satisfacție morală.

Trecând sărbătorile am așteptat să primesc un semn în ce privește soarta fratelui meu în străinătate. Fusese convenit ca J. Hall să-mi semnaleze prin telefon când va fi cazul să vin să-l văd. Nu am primit nici un semn de acest fel astfel încât la înapoierea Dlui Pogoneanu dela Bălți nu eram încă în posesia nici unei comunicări

[illegible signature]

La câteva zile ~~Idem~~ dela sosirea Dlui Pogoneanu ~~[illegible]~~ am putut avea [illegible] următoarea știre prin ~~[illegible]~~ Ministerului de Externe. Era vorba de o comunicare din partea Ministerului dela Berna [illegible] că la înmormântarea cumnatei mele a văzut pe fratele meu. Aceasta se petrecea la mijlocul lunii Ianuarie.

Cam în aceeași perioadă am fost la casa din strada X spre a vedea ce e cu D. Hall nu l-am găsit. Mi s'a spus că vine săptămâna viitoare. L-am căutat din nou la termenul indicat și din nou nu l-am găsit. Revenind peste o săptămână l-am găsit pe J. Hall care mi-a înmânat un plic deschis în care se găseau două scrisori cu date mult diferite: una a fratelui meu datată din Noembrie alta a Dlui Vișoianu datată cred din Ianuarie. Ambele adresate Dlui Pogoneanu, ~~Deasemenea o scrisoare adresată mie prin care mă ruga să mă interesez de soarta~~ bagajelor sale. Cpt Hall întrebat fiind de mine dacă știe unde sunt Hamilton și Hall mi-a spus că sunt plecați din țara, probabil definitiv, și că în străinătate nu i-a revăzut. L-am întrebat dacă ar mai putea în aceste condiții face să-i parvină fratelui meu ne-un mesaj. Mi-a răspuns că nu i l-ar putea preda direct dar îl va lăsa la Viena într'un loc din care va fi îndrumat mai departe. M-am interesat dacă s'au transportat bagajele fratelui meu care fuseseră lăsate în grija Cpt Hall. Au fost asigurat că s'au transmis.

Am dus Dlui Pogoneanu corespondența care nu cuprindea nimic important în afară de indicația că speră să ajungă la Berna în foarte scurt timp, și că nu mai avea știri dela noi dela plecare ~~precum și că pierduse contactul cu cei pe care îi desemnase~~. În scrisoarea foarte scurtă a Dlui Vișoianu era vorba de starea rea în care se găsește din cauza faptului că nu a primit bagajele ce aranjase să-i fie trimise. Deasemenea își exprima temerea ca nu cumva sora lui să aibă neplăceri din cauza plecării sale peste granițe și recomanda să nu fie lăsați singuri.

Atât eu cât și Pogoneanu am răspuns la scrisorile primite. Răspunsurile le-am înmânat cam la zece zile dela pri-

[signature]

121 (13) 166

aflarea mesagiilor; această dată îmi fusese arătată de Cpt Hall ca aceea a [redacted] plecării sale din ţară cu titlu definitiv. Predându-i răspunsul acestuia mi-am interesat şi de bagajele Dlui Visoianu care fuseseră neglijate probabil din cauza plecării din ţară a Dlor Hall şi Hamilton.

Odată cu plecarea Cpt J. Hall se închee în mod definitiv capitolul cunoştinţelor mele în cercurile americane. Singura persoană din misiunea U.S.A. pe care am mai văzut-o de atunci a fost Dr R. Melbourne pe care l-am întâlnit la Dr Pogoneanu - timp de 5 minute prin luna Mai. Găsindu-mă la Dr Pogoneanu a sosit Dr Melbourne cu care am făcut cunoştinţă şi după un scurt schimb de cuvinte de politeţe m-am retras.

Răspunsul pe care eu l-am trimis fratelui meu prin Cpt Hall conţinea numai chestiuni de ordin personal deoarece [redacted] consideram că era prea curând după încetarea din viaţă a soţiei sale pentru a-i putea scrie despre alte subiecte. După cât îmi amintesc Pogoneanu i-a transmis numai condoleanţe. Cred fără a putea preciza că Pogoneanu a mai scris cu acest prilej fratelui sau şi Dlui G. Anastasiu.

După plecarea Cpt Hall a urmat o perioadă în care am rămas fără ştiri din partea fratelui meu. Această perioadă a durat cam până la sfârşitul lunii Martie începutul lunii Aprilie. Nu am avut în acest timp nici-o activitate de ordin politic în afară de o singură vizită făcută Domnului Lenculia la care am găsit şi pe Domnul Presedinte Maniu. Venisem să văd care este starea de spirit în partid la acea dată şi mă adresasem pentru aceasta Domnului Lenculia cu care fratele meu era în bune relaţii de simpatie reciprocă. Pe Domnul Lenculia îl cunoscusem odată în casa fratelui meu şi încăodată atunci când prin Septembrie 1945 fratele meu m-a condus spre a mă prezenta Domnului Maniu

în casa D-lui Leucuția.
Am fost foarte jenat întâlnind pe Domnul Maniu pe neașteptate întrucât știam că văzându-mă va dori să-i pot aduce știri dela fratele meu ceeace nu eram în măsură să fac. Nu am putut face altceva decât să-i relatez câteva din știrile mai importante ce citisem în ultima vreme în buletinele Rador la Dl. Pogoneanu și să-i citez câteva articole din presa străină pe cari le văzusem în acelaș loc. Am întrebat pe Domnul Maniu dacă în cazul când s'ar ivi ocazia ar avea ceva de transmis fratelui meu și am cerut deasemenea să cunosc atitudinea (ss. [illegible]) și activitatea partidului în împrejurările de atunci spre a putea să-i scriu fratelui meu ceva în această privință bazat pe cuvântul cel mai autorizat. Domnul Maniu mi-a răspuns că nu are nimic deosebit de comunicat și că dimpotrivă ar dori să cunoască opinia fratelui meu în ce privește starea de lucruri dela țară în raport cu ceeace se petrece în străinătate. În ce privește politica partidului el se menține pe linia de a contesta validitatea stării izvorîte din falsificarea alegerilor și că așteaptă ca ratificarea tratatelor de pace să aducă condiții cari să permită o schimbare a situației. Tocmai fiindcă situația internă era legată de cea internațională aș fi dorit să aibă cuvântul competent al fratelui meu.
Am plecat asigurând pe Domnul Maniu că de îndată ce voiu avea prilejul voiu scrie aceste lucruri fratelui meu și că voiu veni atunci dacă Domniasa va fi în Capitală să primesc noui instrucțiuni sau un eventual mesaj pentru fratele meu.
La începutul lunii Aprilie am primit pe calea ce presupun a fi aceea a Legațiunii britanice, în condițiile arătate în declarațiile mele anterioare prima comunicare mai amplă din partea fratelui meu.
Într'o declarație anterioară am arătat conținutul mesajului

[illegible signature]

Ed 15 1482 173

de felul în care a fost folosit.
Cu acelaș prilej am primit și scrisoarea adresată Dlui Pogoneanu în care fratele meu răspunde la întrebările primite și arată, în altă ordine de idei, cum a produs contactul cu cei pe care-i numește H și H.
Mie îmi scria ~~în~~ afară de lucruri în legătură cu treburile familiare că nu este încă în măsură să facă comunicări interesând partidul dar că ~~și~~ va face acest lucru de îndată ce-i va sta în putință.
Conținutul mesajului l-am adus la cunoștință și Dlui Pogoneanu după care am fost la Domnul Maniu pentru a-i aduce la cunoștință materialul primit. Într-o declarație anterioară pe care o mențin în totul am arătat felul în care Domnul Maniu a formulat ~~[illegible]~~ instrucțiunile sale în chestiunea partidelor agrariene. Adaog că am adus cu acest prilej la cunoștință Domnului Maniu că Dr Vișoianu are dificultăți de a putea ieși din zona americană din Germania - lucru care rezultă dintr-unul din mesajele fratelui meu către Dl. Pogoneanu -, și-l rugam ca atunci când ar avea prilejul să vorbească cu reprezentantul politic american să-l determine a interveni pentru ca dificultățile să fie înlăturate. Într-o convorbire ulterioară pe care am avut-o, amintindu-i Domnului Maniu din nou acest subiect, Domniasa mi-a răspuns că a primit asigurări că se va proceda în sensul acesta.
La sfârșitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai am primit pe aceeași cale al doilea mesaj important al fratelui meu care conținea o scrisoare către Domnul Maniu și un memoriu asupra situației internaționale și raport cu poziția Țării noastre. [redacted]
Mesajul acesta este cel mai important dintre cele venite din străinătate și pe care am avut prilejul de a le avea în mână. Totuși în momentul scrierii el era depășit de împrejurări. Fratele meu promitea un al doilea memoriu care n-a sosit niciodată (după cât îmi este cunoscut).

Am predat acest mesaj domnului Maniu la începutul lunii Mai după ce în prealabil îl adusesem la cunoştinţa lui Popovici, care l-a reţinut pentru a-l copia.
Când am predat acest mesaj, după cât îmi amintesc, Domnul Maniu era la dejun la D. Mănuilă. Am înmânat mesajul Domnului Coposu care m-a rugat să trec mai târziu, la ora 16 dacă doresc să vorbesc cu Domnul Maniu. Menţionez acest detaliu făcând rezerva că s'ar putea să mă înşel şi acest episod să se fi petrecut cu prilejul înmânării unui alt document de care voiu vorbi mai jos (memoriul Tătărescu) (la începutul lunii). Am revenit la ora indicată şi am citit domnului Maniu (rezumându-le oral) şi câteva interesante articole din presa străină venite odată cu memoriul în chestiune. Era vorba de articole scrise de Markham şi alte câteva articole din presa engleză şi elveţiană.
Domnul Maniu mi-a vorbit cu vigoare de faptul că în întreaga ţară începuseră să se producă arestări masive în rândurile partidului nostru. Era preocupat de tratamentul la care vor fi supuşi cei arestaţi şi de efectul demoralizant de teroare pe care aceste arestări îl au asupra celor rămaşi în libertate din care foarte mulţi de teamă încep să părăsească locuinţele şi să se refugieze în regiuni unde nu sunt cunoscuţi. Era deasemenea preocupat de faptul că ajutorarea materială (întreţinerea în închisori) a celor arestaţi şi a familiilor acestora va necesita sacrificii mari din partea celor rămaşi în libertate, sacrificii pe care aceştia nu vor fi în măsură să le facă. A avut cuvinte amare la adresa burgheziei cu averi considerabile care deşi înţelege că lupta partidului pentru menţinerea dreptului de proprietate este şi o luptă pentru cauza ei totuşi nu numai că nu se alătură la riscuri, dar nici cel puţin sacrificii materiale nu vrea să facă pentru acei care sunt loviţi în această luptă. Am avut impresia că Domnul Maniu simte cu amărăciune faptul că împrejurările sunt de asa natură încât nimi trebue să satisfacă totuşi şi alţii prea puţin. Am observat ~~fata~~ Domnului Presedinte că de fapt

Nicolae Popescu

acei cari suferă sunt voluntari, i-am ascris în mod liber cauzei pe care o reprezintă partidul și deci suferințele sunt dinainte acceptate de aceștia.

Domnul Maniu mi-a spus că ar vrea să scrie fratelui meu spre a arăta situația tragică ce se pregătește partidului, fiindcă avea intuiția că vor urma măsuri din ce în ce mai grave îndreptate împotriva acestuia, și să-l roage să intensifice prin toate mijloacele posibile acțiunea pentru interesarea în starea de lucruri de la noi atât a opiniei publice cât și a oficialităților din străinătate. Față de calitatea elementelor ce lucrau în străinătate — 3 foști miniștri de externe și 2 ambasadori — rezultatele erau slabe. Domnia sa va face demersuri și pe lângă misiunile marilor puteri, de aci, precum și pe lângă guvern dar dorește ca și cei din străinătate să înțeleagă cât se poate de bine situația de la noi pentru ca să depună toate eforturile. Mi-a întrebat: Aveți dvs — un mijloc sigur pentru a transmite scrisoarea mea? Am spus că mijlocul prin care aș putea transmite o astfel de scrisoare nu garantează că nu ar fi citită și de alții decât destinatarul. Față de acest răspuns Domnul Maniu mi-a spus că va mai reflecta la acest subiect.

Cu această întrevedere s'a terminat.

În cursul lunii Mai am mai fost la Domnul Maniu cu scopul de a obține textul demersurilor făcute de partid în chestiunea arestărilor cu scopul de a le transmite în străinătate. Trebue să adaog toate comunicările ce au mai avut loc cu cei din afară începând din luna Maiu nu au avut ca punct de plecare și sursă persoana mea. Voi arăta mai jos ce știu despre aceste comunicări.

În trei vizite succesive nu am putut obține textele cerute deoarece din cauza arestărilor și perchezițiilor materialul era dispersat

În cursul lunii Iunie și până la episodul Tămădău

[illegible signature]

(176) (13)

176

am mai avut ultimele trei întrevederi cu Domnul Maniu:
O întrevedere în care i-am remis copia memoriului Tătărescu
către partidele din B.P.D, obținută dela D-l Pogoneanu.
Altă întrevedere în care am obținut dela Domnul Maniu
copiile demersurilor întreprinse în dreptul arestărilor din
rândurile opoziției precum și un memoriu destinat a
fi prezentat prin fratele meu, în numele P.N.Ț., parla-
mentelor din țările occidentale. Cu acest prilej am primit
~~[illegible]~~ și scrisoarea calificată dramatică destinată
fratelui meu, pe care Domnul Maniu intenționase mai-
de mult să o trimită, după cum am arătat mai sus.
Ultima întrevedere, în jurul datei de 10 Iulie a avut
de scop a-i raporta domnului Maniu de expedierea
documentelor încredințate.
La plecare am strâns mâna, pentru ultima dată până
în ziua de azi, Domnului Președinte Iuliu Maniu, precum
și Domnilor Ion Mihalache și N. Penescu pe cari nu-i
mai văzusem de aproape un an și cari tocmai soseau
la Domnul Maniu în momentul plecării mele.
Dintre aceste trei întrevederi una a avut loc în casa
Lencuțiu și două în casa din str. Delavrancea.
Am relatat în cele de mai sus, cari au fost raportu-
rile mele cu cele două borne ale circuitului pe care
mă găseam: Partidul prin șeful său Domnul Maniu deoparte
și fratele meu de cealaltă.
Un punct intermediar de contact era prietenul meu
Domnul Pogoneanu.
Raporturi cu conținut politic am avut cu Domnul Pogo-
neanu începând din momentul în care am luat sarcina
de a obține semnătura Domnului Maniu și a transmite
fratelui meu scrisoarea comună a șefilor de partide
către acesta.

Incepând din acel moment am pus mâna la dispoziţia celui-lalt [redacted] materialul documentar care ne parvenea din străinătate sau se trimetea acolo. Intrucât câmpul de studiu al domnului Pogoneanu era mai cuprinzător decât al meu în sensul că al meu se limita la ceeace interesa direct partidul naţional ţărănesc în timp ce al lui se extindea la ansamblul raporturilor dintre [redacted] politica internă şi politica internaţională, înseamnă că în fapt tot ce a intrat ca material documentar [redacted] intâiu în mâna mea a parvenit Domnului Pogoneanu; în sensul celălalt materialul intrat intâiu în mâinile Domnului Pogoneanu nu-mi parvenea în mod necesar mie. Vreau să spun că o parte din acest material scăpa vederii mele şi aceasta nu necesarmente fiindcă D. Pogoneanu ar fi intenţionat să păstreze secretul faţă de mine ci fiindcă prin obiceiul său de a face să se copieze actele şi apoi să le trimită la arhive misterioase făcea că nu luam cunoştinţă decât fie de acele documente şi comunicări cari se găseau în posesia lui atunci când îl vizitam eu fie prin relatare orală de acelea cari prin asociaţie de idei erau aduse în conversaţie. Elementele de informaţie de cari în mod cert am luat cunoştinţă integrală sunt cele de cari am vorbit mai sus ca fiind primite dela sau transmise de mine la capetele firului pe care mă găseam. Am mai văzut şi multe altele pe cari însă nu le-aş putea cita sau localiza în timp sau ca origină sau ţel decât printr'o amănunţită confruntare cu Pogoneanu. Citez totuşi următoarele documente:

Scrisori dela D. Al. Cretzianu în legătură cu fondul din Elveţia şi cu activitatea sa în U.S.A.
Scrisori dela D. Vişoianu cu un uşor caracter polemic: V. vorbind pe un ton amar şi demoralizat de şederea lui în străinătate iar P. încercând să-l stimuleze pe un ton întrucâtva drastic.

[signature]

178 20 173 177 (20)

Scrisori dela G. Anastasiu tratând chestiuni mai mărunte.
Scrisori dela fratele său Titu fără [illegible] 178.

Detalii nu pot da fiindcă nefăcând uz de nici un fel de notări, nepăstrând documente și folosind numai memoria nu pot localiza precis totul. Dacă aici mi s'ar pune în față documentele aș putea arăta care sunt cele pe cari le-am văzut și cele pe cari nu le-am văzut.
De căile de transmitere de cari dispunea Domnul Pogoneanu am făcut uz și eu în sensul că am încredințat domnului Pogoneanu scrisori adresate exclusiv fratelui meu în cari tratam la un loc și fără a păstra copii chestiunile personale, știri curente din țară însoțite de articole de gazete din presa română pe cari le consideram ca definind mai bine problemele la ordinea zilei; impresii din cadrul partidului n.ț. și eventual instrucțiuni pe cari le culegeam din întrevederile cu Domnul Maniu așa cum am arătat mai sus. Scrisorile mele și cele ale lui Pogoneanu, în principiu erau la dispoziția reciproc pentru a fi citite, în fapt însă acest lucru nu se întâmpla aproape niciodată deoarece întotdeauna și el și eu — de multe ori le aveam bisericile sau I-scriam în grabă în ultimul moment ceeace aveam de scris.
Acestea sunt cele ce am de spus în legătură cu rolul și activitatea mea conjugată cu aceea a P.N.Ț. a fratelui meu și a Domnului V. Răd. Pogoneanu

—.—

În legătură cu întrevederile mele cu Domnul Maniu adaog că ultima din întrevederile mele cu Domnia sa am întrebat pe Domnul Maniu ~~[illegible]~~ [illegible] cine este persoana pe care Domnia sa o indică pentru ~~a~~
- a primi din partea mea și lipsa Domniei sale mesagiile pe cari le-aș primi pentru Domnia sa

[signature]

(21) 119 418

- şi cine este persoana căreia mai pot adresa pentru ce care informaţii în legătură cu activitatea sau orientarea partidului în cazul când Dumnealui ar lipsi din Capitală.

Domnul Maniu mi-a indicat numele Domnului [illegible]; prevăzând însă că nu aveţi încredere a face uz de această indicaţie.

—•—

Cu prilejul anunţării de către mine a plecării fratelui meu, Dl. Maniu, am rugat ca asupra acestui lucru să păstreze cel mai strict secret. Domnul Maniu mi-a spus că faţă de Domnul Mihalache nu poate avea secrete, la care am răspuns că nu am înţeles prin secret strict să nu încunoştinţeze încă personalităţi de talia Domnului Mihalache.

—•—

Despre tactica confidenţială dusă de fratele meu cu cercuri americane ştiu în ce priveşte conţinutul lor ceea ce am putut afla din ultima convorbire avută cu fratele meu ~~[illegible]~~ relatată în paginile de mai sus confirmată cu convorbirile ulterioare avute cu Pogoneanu şi anume:

- că au avut loc discuţiuni importante de ordin politic în cei patru primele dată din August 1945 s'au produs propuneri americane cari ar demonstra interes pentru ţara noastră;
- că din partea fratelui meu s'ar fi făcut contrapropuneri cari au fost găsite interesante într'o măsură oarecum redusă;
- că sunt de adoptat rezultatele acestor propuneri cari urmau să fie lămurite de către fratele meu atunci când în străinătate va fi în măsură să ia contact cu oficialităţi străine autorizate şi de nivel mai înalt
- că atât timp cât nu vom primi o explicaţie din partea fratelui trebue să considerăm că nimic nou nu s'a întâmplat şi mai ales să evităm în grija de a discuta chestiuni de ordin politic cu americanii.

Aceste lucruri au fost aduse la ~~[illegible]~~ cunoştinţă în convorbirea dela 30 Noemb. de care am ştiut acestea mai sus şi în care s'a găsit de comun acord util a nu ne vedea necesităţi cari ne vor urma după cunoaşterea plecării fratelui meu şi ne vedem de treburile private spre a nu contribui şi mai mult la enervarea oficialităţii

[illegible]

22

180

și târziu atunci când am aflat din știrile venite din străinătate că fusese pierdut contactul între fratele meu și cei cu care tratase, discutând din nou chestiunea cu Dl. Pogoneanu am ascultat din partea dânsului un comentar la ale cărui concluzii m-am raliat și eu (și continui a rămâne și azi de aceeași părere) și anume:

Persoanele cu care fratele meu tratase nu erau decât elemente ale unui serviciu cu obiectivul limitat de a studia o ipoteză de lucru și că această ipoteză ieșise din actualitate.

Această concluzie era întemeiată la început pe faptul plecării din țară a D-lor Hall și Hamilton, apoi pe pierderea contactului ulterior a fratelui meu în străinătate și în sfârșit din ce în ce mai mult putem zice "cu trecerea timpului" pe faptul că fratele meu nu trimisese nici-un mesaj din care să rezulte că în străinătate a verificat senzitatea [redacted] interesului pe care propunerile americane îl arătaseră la început.

În cursul acestei discuții am înțeles că în tratativele duse de fratele meu cu H. și H. punctul de vedere al fratelui meu fusese de a face ca [redacted] V.S.A. să dea sprijinul politic necesar ca partidele de opoziție să se poată mișca cât mai la largul lor în politica internă [redacted] în baza unor reglementări [redacted] între marile puteri care să fie aplicate în mod eficace în timp ce propunerea americană avea un conținut pur technic de organizare în vederea unei eventuale acțiuni de rezistență.

Era pentru mine evident că sfatul unei rezerve totale până la noui comunicări din partea fratelui meu era mai mult decât înțelept. Comentarul formulat de Pogoneanu deasemenea. Concluzia pe care o trag este că, în afară de plecarea fratelui meu în condiții de securitate, episodul tratativelor cu americanii este lichidat fără alte urmări din p. d. vedere al conținutului tratativelor.

—.—

În ce privește faptul de a fi întâlnit la Pogoneanu alte persoane țin să precizez, pentru a răspunde la o întrebare pusă, că nici-odată nu am întâlnit astfel de persoane în baza unei convocări sau a unui aranjament dinainte pregătit ci întotdeauna aceste întâlniri au fost pur întâmplătoare. Exceptez patru sau cinci cazuri când am ieșit cu Piki Pogoneanu, soția sa și vre-un prieten al lui Piki să luăm masa împreună în oraș

[signature] 29 VIII 1947

111

~~180~~ 181

(181)

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Inginer NICULESCU BUZESTI RADU, domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24, declar în continuare ca răspuns la întrebarea pusă asupra relaţiilor mele cu persoanele cari frecventau casa POGONEANU, următoarele:

In casa POGONEANU, am întâlnit următoarele persoane:

POGONEANU, CECILIA POGONEANU soţia sa, sora D-lui POGONEANU, mama şi unchiul său, CAMIL DEMETRESCU, ROIU, OPRISAN, HALARD, SORIN ILIESCU soţia sa, POP, prof.CHINEZU, NEAMTU, BARBUL, IOAN STYRCEA şi KATISCH. Dintre aceştia nu am nimic de spus despre:

Sora, mama, unchiul D-lui POGONEANU, POP, Prof.CHINEZU, şi soţia D-lui ILIESCU.

Despre ceilalţi pot relata următoarele:

CAMIL DEMETRESCU, venea foarte des de cele mai multe ori numai spre a face o scurtă vizită de simpatie sau pentru a citi buletinele de studii Rador pe care Dl.POGONEANU le primea cu regularitate; uneori pentru a mai aduce comentarii asupra evenimentelor curente precum şi asupra noutăţilor din Ministerul de Externe unde a continuat să funcţioneze mult timp după punerea în disponibilitate a D-lui POGONEANU.

Avea relaţii cu Dl.DINU BRATIANU şi într'o mai mică măsură cu Dl.TITEL PETRESCU / în cadrul acestor relaţii a obţinut semnătura acestor doi şefi de partid pe scrisoarea ce a fost trimisă în străinătate fratelui meu în condiţiile relatate intr'o declaraţie anterioară/; aducea câteodată D-lui POGONEANU documente dintr'o arhivă în păstrarea sa; deasemenea Dl.POGONEANU îi încredinţa uneori pentru a duce spre păstrare documentele primite; până când am început eu a lua contactul cu Dl.MANIU, Dl.CAMIL DEMETRESCU îl ~~vizita pe~~ frecventa acesta în scopul de a primi sau face comunicări pentru şi dela fratele meu, mai târziu pentru şi dela POGONEANU în interesul fratelui meu care era în străinătate.

./.

182 ~~181~~ 132

Dl.CAMIL DEMETRESCU, mai avea contacte cu dl. VISOIANU până la plecarea acestuia; deasemeni D-sa mai făcea și servicii minore cum ar fi spre exemplu obținerea vizelor pe pașapoartele unora din membrii familiei fratelui meu cari au părăsit țara /soția sa și copii acestuia/ sau încasarea dela Minister a salariului fratelui meu sau a D-lui POGONEANU.

Dl.FLORIN ROIU, este un colaborator al Domnului POGONEANU în obținerea de documente interesante provenind din Ministerul de Externe; deasemeni D-sa multiplica prin scriere la mașină documente de cari era nevoe în mai multe exemplare; am lucrat împreună cu Dl.ROIU și cu Dl.HILLARD la intocmirea unui rezumat al faptelor curente mai importante petrecute în politică internă în luna Iunie, pentru informarea celor din străinătate / menționez că aceasta a fost singurul contact de lucru pe care l-am avut direct atât cu Dl.ROIU cât și cu Dl.ROIU, cât și cu Dl.HILLARD/ Dl.ROIU mai primea din când în când documente sau scrisori pentru a fi depuse în siguranță sau spre a fi expediate în străinătate prin persoane ce-i erau indicate de Dl.POGONEANU.

Dl.OPRISAN venea foarte rar în casa D-lui POGONEANU unde a fost văzut de mine numai de 3 sau 4 ori în decurs de un an. Nu am cunoștință de acțiunea exactă a relațiilor dintre Dl.POGONEANU și Dl.OPRISAN.

Pe Dl.RIHARD HILLARD, nu l-am cunoscut astfel decât în calitatea de foarte spiritual comentator al evenimentelor și întâmplărilor curente de tot felul începând cu cele politice și sfârșind cu cele de ordin literar, estetic sau chiar modern. Avea relații cu cercuri engleze și dintre oameni politici din țară cu domnii TITEL PETRESCU și VISOIANU.

Dl.DORIN ILIESCU, era avocatul și prietenul domnului POGONEANU; la recomandarea D-lui POGONEANU devenise și avocatul Soc. S.I.A.B., proprietatea D-lui STYRCEA.

In afară că adăpostea o parte din documentele Domnului POGONEANU nu am cunoștință ca Dl.DORIN ILIESCU, să fi avut vre'o contingență ~~dexmxxxx~~ în preocupările de ordin politic ale Domnului POGONEANU.

In ce privește relațiile cu Dl.DORIN ILIESCU, ele se rezumă la faptul că am cinat de trei ori în compania sa și a Dlui POGONEANU / de două ori fiind de față și soțiile acestora/ Am fost de două ori în casa Dlui.DORIN ILIESCU și anume odată

./.

spre a ne intâlni în vederea unei cine în comun /cu Piky Pogon. iar a doua oară spre a redacta şi preda acolo D-lui POGONEANU ultima mea scrisoare către fratele meu în care îi spuneam în puţine cuvinte cari erau după părerea mea perspectivele politice interne după arestările dela Tămădău. Dl.POGONEANU era acolo spre a revedea şi ştia documentele aflătoare la Dl.DORIN ILIESCU. Eu am stat exac timpul necesar spre a redacta scrisoarea care trebuia să fie expediate imediat prin Dl.ROIU, care aştepta acolo să preia mesajul ce cuprindea şi o scrisoare a lui PICKY, pe care acesta din urmă o redacta în probă.

Dl.OCTAVIAN NEAMTU mi-a devenit cunoscut în ziua intâlnirii ce am avut. in Octombrie 1946 in casa D-sale cu domnii POGONEANU, STYRCEA şi CAMIL DEMETRESCU. Am relatat conţinutl acestei intâlniri într'o declaraţie anterioară .

Despre relatiile D-lui POGONEANU cu Dl.NEAMTU nu ştiu altceva decât că o parte din arhiva primului se află în păstrarea celui de al doilea.

Restul era pură pelestenie. In casa D-lui POGONEANU am văzut pe Dl.NEAMTU de 2-3 ori. In niciuna din aceste ocazii nu am avut impresia că este interesat în vre'un fel de ocrecare în politică.-

Dl.BARBUL era în primul rând un foarte bun prieten al D-lui CAMIL DEMETRESCU. Din raportul politic cred că Dl.BARBUL, pe care dealtfel l-am văzut des în casa fratelui meu, cred că a jucat un rol înainte de 23 August. După aceea nu l-am văzut atât în casa fratelui meu şi în acesa a D-lui decât în poziţia de comentator academic şi obiectiv al evenimentelor curente. Am fost în casa D-lui BARBUL la invitaţia Domniei Sale, odată, spre a asculta câteva discursuri de pathefon din care posedă o colectie extrem de bine asortată.

Calitatea sa de prieten de familie al Domnului GROZA nu-l indica pentru o activitate de genul celei a D-lui CAMIL DEMETRESCU sau ROIU.

Despre Dl.IOAN de MAGSONY STYRCEA am vorbit într'o declaraţie anterioară. Nu-l pot situa în nici un fel în categoria celor care ar fi avut relaţii de lucru cu Dl.POGONEANU.

Prin prezenta sa acolo el devenea automat centru conversaţiei pe care o monopoliza spre delectarea celor prezenţi.

Subiectele sale erau din cele mai neaşteptate şi variate

./.

184 183 179 184

cele politice care surveneau la el destul de rar erau tratate totdeauna pe latura lor glumeață.

Domnul KABISCH căruia Dl.POGONEANU îi dă,nu știu dece, numele de Tigru era,de câteori l-am întâlnit,fără excepție într'o partidă de șah cu PICKY POGONEANU sau cu unchiu acestuia. Cred că se ocupa între altele cu procurarea medicamentelor pentru îngrijirea sănătății Domnului POGONEANU; deasemenea făcea D-lui POGONEANU anumite servicii mărunte cum ar fi schimbarea de medalii în bursă.Sunt convins că prezenței sale în casa D-lui POGONEANU nu i se poate atribui un scop politic.

Din contactul pe care l-am avut cu Cpt.IOHAN HOLL știu că el este aviatorul care a scos din țară pe fratele meu, Dl.VISOIANU și pe D-na IOANA BUJOIU.

ss/Ing.Niculescu Buzesti

2 IX.1947

25 sept. 1947.
În fața noastră
Cpt. [illegible]

(1)

~~184~~
185

Declarație

Subsemnatul Ing. Minulescu Bujoreti Radu, domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24, declar în continuare, ca răspuns la întrebarea pusă asupra relațiilor mele cu persoanele cari frecventau casa Pogoneanu, următoarele:

În casa Pogoneanu am întâlnit următoarele persoane:

Pogoneanu, Cecilia Pogoneanu soția sa, sora d-lui Pogoneanu, mama și unchiul său, Camil Demetrescu, Roiu, Opișan, Hallard, Dinu Iliescu cu soția sa, Pop, prof. Chirnoagă, Neamțu, Barbul, Ioan Styrcea și Katisch.

Dintre aceștia nu am nimic de spus despre:

sora, mama, unchiul D-lui Pogoneanu, Pop, prof. Chirnoagă, și soția D-lui ~~Pogoneanu~~ Iliescu.
(Ing. Minulescu Bujoreti)

Despre ceilalți pot relata următoarele:

Camil Demetrescu venea foarte des de cele mai multe ori numai spre a face o scurtă vizită de simpatie sau pentru a citi buletinele de știri Rador pe care D-l Pogoneanu le primea cu regularitate; uneori pentru a mai aduce comentarii asupra evenimentelor curente precum și asupra noutăților din Ministerul de Externe unde a continuat să funcționeze mult timp după punerea în disponibilitate a ~~[illegible]~~ d-lui Pogoneanu. (Ing. Minulescu Bujoreti)
Avea relații cu D-l Dinu Brătianu și într-o mai mică măsură cu D-l Titel Petrescu (în cadrul acestor relații a obținut semnătura acestor doi șefi de partide pe scrisoarea ce a fost trimisă în străinătate fratelui meu în condițiile relatate într-o declarație anterioară); aducea câteodată D-lui Pogoneanu documente dintr-o arhivă ~~[illegible]~~ păstrată de el; deasemenea D-l Pogoneanu îi încredința uneori pentru a duce spre păstrare documentele primite; până când am început eu a lua contactul cu D-l Maniu, D-l Camil Demetrescu îl frecventa pe acesta în scopul de a primi sau face comunicări pentru și dela fratele meu, mai târziu pentru și dela Pogoneanu în interesul fratelui meu care era în străinătate.
D-l Camil Demetrescu mai avea contacte cu D-l Vișoianu până la plecarea acestuia; deasemenea D-l mai făcea

Ing. Minulescu Bujoreti

80-

(2)

~~185~~ 186 ~~181~~

și servicii minore cum ar fi spre exemplu obținerea vizelor pe pașapoartele unora din membrii familiei fratelui meu cari au părăsit țara (soția sa și copiii acesteia) sau încasarea dela Minister a salariului fratelui meu sau a Dlui Pogoneanu.

Dl Florin Roiu, este un colaborator al Domnului Pogoneanu în obținerea de documente interesante provenind din Ministerul de externe; deasemenea D-sa multiplica prin scriere la mașini documente de cari era nevoe în mai multe exemplare; am lucrat împreună cu Dl. Roiu și cu Dl. Hillard la întocmirea unui rezumat al faptelor recente mai importante petrecute în politica internă în luna Iunie., pentru informarea celor din străinătate (menționez că acesta a fost singurul contact de lucru pe care l-am avut direct atât cu Dl. Roiu cât și cu Dl. Hillard) Dl. Roiu mai primea din când în când documente sau scrisori pentru a fi depuse în siguranță sau spre a fi expediate în străinătate prin persoane ce-i erau indicate de Dl. Pogoneanu.

Dl. Oprișan venea foarte rar în casa Dlui Pogoneanu unde a fost văzut de mine numai de 3 sau 4 ori în decurs de un an. Nu am cunoștință de natura exactă a relațiilor dintre Dl. Pogoneanu și Dl Oprișan.

Pe Dl. Richard Hillard nu l-am cunoscut altfel decât în calitatea de foarte spiritual comentator al evenimentelor și întâmplărilor recente de tot felul începând cu cele politice și sfârșind cu cele de ordin literar, estetic sau chiar monden. Avea relații cu cercuri engleze și dintre oamenii politici din țară cu Dnii Titel Petrescu și Vișoianu.

Dl Dorin Iliescu era avocatul și prietenul Domnului Pogoneanu; ~~afară de~~ la recomandarea Dlui Pogoneanu devenise și avocatul Soc. SIAB proprietatea Dlui Styrcea.

În afară de faptul că adăpostea o parte din documentele Domnului Pogoneanu nu am cunoștință ca Dl. Dorin Iliescu să fi avut vre-o contingență

[signature]

în preocupările de ordin politic ale Domnului Pogoneanu.
În ce privește relațiile mele cu Dl. Dorin Iliescu ele se rezumă la faptul că am cinat de trei ori în compania sa și a Dlui Pogoneanu (de două ori fiind de față și soțiile acestora). Am fost de două ori în casa Dlui Dorin Iliescu și anume odată spre a mă întâlni în vederea unei cine în comun (cu Picky Pogoneanu), iar a doua oară spre a ~~preda~~ redacta și preda acolo Dlui Pogoneanu ultima mea scrisoare către fratele meu în care îi spuneam în puține cuvinte care erau după părerea mea perspectivele politice interne după arestările dela Tămădău. Dl. Pogoneanu era acolo spre a revedea și tria documentele aflătoare la Dl. Dorin Iliescu. Eu am stat exact timpul necesar spre a redacta scrisoarea care trebuia să fie expediată imediat prin Dl. Roiu care aștepta acolo să preia mesajul ce cuprindea și o scrisoare a lui Picky pe care aceasta din urmă o redacta în grabă.
Dl. Octavian Neamțu mi-a devenit cunoscut în ziua întâlnirii ce am avut în Octombrie 1946 în casa Dsale cu Dnii Pogoneanu, Styrcea și Camil Demetrescu. Am relatat conținutul acestei întâlniri într'o declarație anterioară.
Despre relațiile Dlui Pogoneanu cu Dl Neamțu nu știu altceva decât că o parte din arhiva primului se afla în păstrarea celui de al doilea.
Restul era pură prietenie. În casa Dlui Pogoneanu am văzut pe Dl. Neamțu de 2-3 ori. În nici-una din aceste ocazii nu am avut impresia că este interesat în vre-un fel oarecare în politică.
Dl. Barbul era în primul rând un foarte bun prieten al Dlui Camil Demetrescu. Sub raportul politic cred că Dl Barbul, pe care dealtfel l-am văzut des în casa fratelui meu, cred că a jucat un rol înainte de 23 August. După aceea nu l-am văzut atât în casa fratelui meu cât și în aceea a Dlui

[signature]

decât în poziție de comentator academic și obiectiv al evenimentelor curente. Am fost în casa Domnului Barbul la invitația Domniei sale odată spre a asculta câteva discuri de patefon din care posedă o colecție extrem de ~~[illegible]~~ bine asortată.

Calitatea sa de prieten de familie al Domnului Grozea nu-l indica pentru o activitate de genul celei a Dlui Camil Demetrescu sau Roiu.

Despre Domnul Ioan de Mocsonyi Styrcea am vorbit într'o declarație anterioară. Nu-l pot situa în nici un fel în categoria celor cari ar fi avut relații de lucru cu Domnul Pogoneanu. Prin prezența sa acolo el devenea automat centrul conversației pe care o monopoliza spre delectarea celor prezenți. Subiectele sale erau din cele mai neașteptate și variate; cele politice cari surveneau la el destul de rar erau tratate întotdeauna pe latura lor glumeață.

Domnul Kabisch căruia Dl Pogoneanu îi dă, nu știu de ce, numele de Tigrul era, de câte ori l-am întâlnit, fără excepție, într'o partidă de șah cu Picky Pogoneanu sau cu unchiul acestuia. Cred că se ocupa între altele cu procurarea medicamentelor pentru îngrijirea sănătății Domnului Pogoneanu; deasemenea făcea Dlui Pogoneanu anumite servicii mărunte cum ar fi schimbarea de medalii și bani. Sunt convins că prezenței sale în casa Dlui Pogoneanu nu ~~poate~~ i se poate atribui un scop politic.

—.—

Din contactul pe care l-am avut cu Cpt John Hall știu că el este acela care a scos din țară pe fratele meu, Dl Visoianu și pe Dna Ioana Bujoiu.

2 XI 1947 [signature]

189 ~~188~~ ~~189~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul inginer RADU NICULESCU BUZESTI domiciliat in str. Sf. Constantin nr. 24, declar în continuare următearele :

Imi amintesc că intr'una din ultimele intrevederi avute cu dl. Pogoneanu, am discutat conţinutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl. ~~xxxxxxxx~~,Maniu sau forul Statutar al Partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene care fusese semnat deja de partidele din alte ţării.
Fratele meu spunea că deşi punctul său de vedere fusese întotdeauna ca semnarea acestui pact nu este oportună totuşi acum că semnarea de către alte partide se produsese, socotea că este bine să se asocieze dela început şi partidul naţional ţărănesc.-

Scrisoarea era adresată mie. Nu am întreprins nici-un demers în sensul cerut de fratele meu întrucât nu mai aveam cui să mă adresez, din cauza arestărilor efectuate în cadrul partidului N.T.-

Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviinţă interpretând scrisoarea mai veche încredinţată de Dl. MANIU.-

Nu-mi amintesc dacă la această intrevedere a asistat Dl. Stârcea.-

/ss/ Ing. NICULESCU BUZESTI,

4 Septembrie 1947.-

(190) 4 sept. 1947 în fața mea [illegible] Ivăşculescu 189 185 190

Declarație

Subsemnatul Inginer Radu Niculescu Buzești [illegible] în str. Sf. Constantin Nr. 24, domiciliat în str. Sf. Constantin Nr. 24, declar în continuare următoarele:
Îmi amintesc că într'una din ultimele întrevederi avute cu Dr. Pogoneanu, am discutat conținutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dr. Maniu sau forul Statutar al Partidului [illegible] împuternicească a semna pactul partidelor ~~agrariene~~ care fusese semnat deja de partidele din alte țări. Fratele meu spunea că deși punctul său de vedere fusese întotdeauna că semnarea acestui pact nu este oportună, totuș acum că semnarea ~~acestui~~ de către alte partide se produsese socotea că este bine să se asocieze dela început și partidul național țărănesc.
Scrisoarea era adresată mie. Nu am ~~întreprins~~ întreprins (Ing Niculescu Buzești) nici-un demers în sensul cerut de fratele meu întrucât nu mai aveam cui să mă adresez, din cauza arestărilor efectuate în cadrul partidului N.T. Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviință interpretând scrisoarea mai veche încredințată de Dr. Maniu.
Nu-mi amintesc dacă la această întrevedere a asistat Dr. Styrcea.

4 IX 1947 Ing Niculescu Buzești

DECLARAŢIE

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZEŞTI, domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare:

Intr'una din întrevederile avute cu Dl. Pogoneanu înainte de arestare am văzut o notă provenită din partea Dlui Cretzianu prin care relata felul în care se produsese solicitarea de a depune în faţa comisiei de afaceri străine a senatului american (U.S.A.) Era vorba de o invitaţie făcută de un senator membru al comisiei care găsise că ar prezenta interes o depoziţie a domnului Cretzianu. Depoziţia nu s'a produs din cauză că secretarul de Stat Gen. Marschall şi preşedintele comisiei Senatorul Vandenberg doreau ca ratificarea să se producă cât mai curând şi nu doreau ca discuţiile să fie prelungite. Dl. Cretzianu preciza că nu era în intenţii Dsale de a sugera ca tratatele să nu fie ratificate fiindcă ar fi considerat aceasta ca o indelicateţă faţă de senat ci pur şi simplu de a face o expunere a poziţiei României dela declararea războiului până la data discuţiei în legătură cu ratificarea tratatelor.-

— . —

Despre scrisori semnate de Domnul Maniu şi adresate Domnilor Gafencu şi Vişoianu ştiu că era vorba de o iniţiativă a Domnului Pogoneanu inspirată de un sentiment de delicateţă şi pornită din intenţii de a favoriza o colaborare armonică a acestora cu fratele meu. Mai ştiu că aceste scrisori nu au produs efectul scontat ci unul aproape contrar. Aceasta rezultă dintr'o scrisoare personală a Dlui Vişoianu către Dl. Pogoneanu.-

Aceste scrisori au fost trimise în luna Maiu sau la începutul lunei Iunie. Nu ştiu cum au fost transmise.-

— . —

In lămurirea rolului Dlui Pogoneanu în legătură cu partidul naţional ţărănesc declar - dacă aceasta poate ajuta la lămurirea acestui rol - că Dl. Pogoneanu era un pasionat de informaţii şi de dorinţa de a strânge şi cataloga scripte.

..//..

Dorea să posede exemplare din documentele elaborate de partide aceasta pe de o parte pentru a se ţine la curent cu activitatea desfăşurată de acestea ,iar pe de alta pentru a avea în arhivele sale aceste documente cari ar fi putut deveni interesante mai târziu din p.d.ved. al reconstituirii istorice a faptelor. Documentele scrise elaborate de p.naţ.(ex.textul discursurilor, declaraţiilor,memoriilor mai importante) se obţineau foarte greu. Tocmai de aceea Dl.Pogoneanu era mai dornic să le aibă fiindcă ştia din experinţa trecutului că dacă nu le obţinea atunci când erau elaborate, nu numai că mai târziu nu le mai putea obţine dar chiar din partea partidului erau cerute dela Dl.Pogoneanu în speranţa că s'ar fi putut găsi la el. Aceasta a fost cazul când cu ocazia adunării comitetului executiv al partidului a fost nevoe să se reconstitue după acte anumite contribuţiuni ale partidului N.Ţ. în actul dela 23 August.

— . —

In cursul unei convorbiri avute cu Dl.Pogoneanu către inceputul lunii Iunie a venit în discuţie chestiunea preluării permiselor de circulaţie pe calea ferată de către unii din parlamentarii naţional-ţărănişti. Dl. Pogoneanu a avut cuvinte de critici faţă de acest gest. Am spus domnului Pogoneanu că voiu ruga pe Domnul Maniu să dea explicaţii acestui gest şi că-i voiu aduce totodată la cunoştinţă şi faptul că foarte multă lume comentează defavorabil gestul, ceeace am şi făcut. Domnul Maniu mi-a spus că partidul fiind lipsit de mijloace, Domnia sa rezistă foarte greu la suggestiile cari i se fac în sensul ca parlamentarii să încaseze chiar şi lefurile pentru a le pune la dispoziţia partidului în interesul ajutării celor închişi. Celor cari critică folosirea permiselor de circulaţie pe C.F.R. spre a se putea veni în ajutorul celor închişi, trebue să li se spună, că nu trebue să critice decât dupăce vor fi contribuit cu o sumă oricât de modestă la ajutarea celor în suferinţă.-

ss. Ing.Niculescu Buzeşti.

5. Septembrie 1947.

p. conf.
[signature]

5 sept. 1947. În fața noastră 193 (1)
c. ... [illegible]

Declarație

Subsemnatul Ing. Niculae [illegible] domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare,

Într-una din ~~[illegible]~~ întrevederile avute cu Dl Pogoneanu înainte de arestare am văzut o notă provenită din partea Domnului Crețeanu prin care relata felul în care se producea solicitarea de a ~~[illegible]~~ depune în fața comisiei de afaceri străine a Senatului american (U.S.A). Era vorba de o invitație făcută de un senator membru al comisiei care găsise că ar prezenta interes o depoziție a domnului Crețeanu. Depoziția nu s'a produs din cauză că Secretarul de Stat Gen. Marshall și președintele comisiei Senatorul Vandenberg doreau ca ratificarea să se producă cât mai curând și nu doreau ca discuțiile să fie prelungite. Dl Crețeanu precizează că nu era în intenția D-sale de a ~~[illegible]~~ sugera ca tratatul să nu fie ratificat fiindcă ar fi considerat aceasta ca o indelicatețe față de Senat ci pur și simplu de a face o expunere a poziției României dela declararea războiului până la data discuției și [illegible] a ratificarea tratatului.

—·—

Despre scrisori semnate de Domnul Maniu și adresate Domnilor Gafencu și Vișoianu știu că era vorba de o inițiativă a Domnului Pogoneanu inspirată de un sentiment de delicatețe și pornită din intenția de a favoriza o colaborare armonioasă a acestora cu partidul meu. Mai știu că aceste scrisori nu au produs efectul scontat ci unul aproape contrar. Aceasta rezultă dintr-o scrisoare personală a D-lui Vișoianu către Dl. Pogoneanu.

Aceste scrisori au fost trimise în [illegible] Maniu sau le [illegible] [illegible]. Nu știu cum au fost transmise.

—·—

Ing. Niculae [illegible]

În lămurirea rolului D-lui Pogoneanu în legătură cu partidul național țărănesc de la – dacă aceasta poate ajuta la lămurirea acestui rol – că Dr Pogoneanu era un pasionat de informații dornic de a strânge și cataloga ~~scripte~~. Dorea să posede exemplare din ~~toate~~ documentele elaborate de partide aceasta pe de o parte pentru a se ține la curent cu activitatea desfășurată de acestea iar pe de alta pentru a avea în arhivele sale aceste documente cari ar fi putut deveni interesante mai târziu din p. d. ved. al reconstituirii istorice a faptelor. Documentele însă elaborate de p.n.ț. (d.ex. textul discursurilor, declarațiilor, memoriilor mai importante) le obțineam foarte greu. Tocmai de aceea Dr Pogoneanu era mai dornic să le citească fiindcă știa din experiența trecutului că dacă nu le obținea atunci când erau elaborate, nu numai că mai târziu nu le mai putea obține dar chiar din partea partidului erau ~~[illegible]~~ cerute dela Dr Pogoneanu în speranța că s'ar fi putut găsi la el. Acesta a fost cazul când cu ocazia adunării comitetului executiv al partidului a fost nevoie să se reconstitue după acte anumite contribuțiuni ale partidului n.ț. în actul dela 23 August.

—.—

În cursul unei convorbiri avute cu Dr Pogoneanu între începutul lunii Iunie a venit în discuție chestiunea vânzării permiselor de circulație pe calea ferată de către unii din parlamentarii național-țărăniști. Dr. Pogoneanu a avut cuvinte de critică față de acest gest. Am spus domnului Pogoneanu că voi ruga pe Domnul Maniu să dea explicații acestui gest și că-i voi aduce totodată la cunoștință și faptul că foarte multă lume comentează defavorabil gestul, ceeace am și făcut. Domnul Maniu mi-a spus că partidul fiind lipsit de mijloace Dumnealui se rezistă foarte greu la suggestiile cari i se fac în sensul ca parlamentarii să încaseze chiar și lefurile pentru a le pune la dispoziția partidului în interesul ajutorării celor închiși. Celor cari critică folosirea permiselor de circulație pe c.f. spre a se putea veni în ajutorul celor închiși trebue să li se spună

[illegible]

(3)

că nu trebue să critice decât după ce va fi contribuit cu o sumă oricât de modestă la ajutorarea celor înfometaţi.

5 IX 1947

În lucrul progresului nostru

[signature]

~~194~~ ~~195~~ 195

141

(196) 195 191

D E C L A R A T I E

196

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24 declar în continuare:

Cu privire la întâlnirea avută cu Dl.Pogoneanu la care a fost de față și Dl.Ion Styrcea și despre care am vorbit într'una din declarațiunile mele anterioare, declar că lucrurile, dupăcât îmi amintesc, s'au petrecut în felul următor:

Dl.Styrcea a sosit aproape în acelaș timp ca mine în așa fel încât ne-am întâlnit la ușa casei Dlui Pogoneanu. Inăuntru era întâmplător și Dl.Roiu. S'a vorbit destul de mult despre închirierea casei Dlui Pogoneanu. La un moment dat a sosit Dl.Băliceanu cu mașina Dsale spre a-l lua pe Dl.Styrcea. Dl.Pogoneanu a rugat pe Dl. Roiu (sau pe mine) să stea de vorbă puțin afară cu Dl. Băliceanu pentru că nu-i plăcea idea de a interveni în conversațiile noastre. Dl.Roiu a făcut acest lucru, eu rămânând prezent la discuțiuni. In următoarele 5-10 minute Dl.Styrcea ne-a vorbit despre scrisoarea soției sale și despre nota semnată B.și adnotată de fratele meu despre care am vorbit într'una din declarațiile mele anterioare. Această corespondență nu aducea nici-un element nou ci constituia pur și simplu o confirmare a părerii pe care o aveam deja mai de mult și anume că în interior lucrurile merg înrăutățindu-se și că pe de altă parte episodul R.U.R. era lichidat, așa cum de altfel presupusesem mai dinainte.

Cele de mai sus s'a petrecut în săptămâna dinaintea arestării Dlui Pogoneanu aproximativ la orele 14.

La întrebarea ce mi se pune dacă comunicarea semnată B. era făcută pe scrisoarea soției Dlui Styrcea răspund că nu am văzut textele dar cred a fi înțeles că era vorba de texte separate.-

In ce privește întrebarea dacă Dl. Pogoneanu a luat cunoștință de această comunicare concomitent cu

E.F.

..//..

 197 ~~196~~

mine răspundă că impresia mea este de a fi ~~luat~~ cunoştinţă în acelaş timp cu mine fără însă a putea afirma categoric acest lucru.- 197

Despre o fotografie a Doamnei Styrcea împreună cu fratele meu nu am cunoştinţă. Nici atunci nici mai târziu nu mi-a vorbit nimeni de o astfel de fotografie, sau că o notiţa a fratelui meu s'ar fi aflat pe versoul unei astfel de fotografii.

Asupra notiţei B. şi frazeu fratelui meu repet impresia cu care am rămas după convorbirea avută la Dl. Pogoneanu că ele se aflau pe aceeaşi hârtie aparte de scrisoarea Doamnei Styrcea.-

--- . ---

In legătură cu plecarea fratelui meu şi a Doamnei Ioana Bujoi, susţin cele declarate anterior.

In ce priveşte plecarea Domnului Vişoianu declar că l-am condus în casa din Str.X. într'o seară, la aproximativ ora 24, la sfârşitul lunii Octombrie (cam pela 25.X.). Intervenţia mea în plecarea Domnului Vişoianu s'a produs în urma faptului că Domnul Vişoianu reproşase Dlui Pogoneanu faptul că s'a găsit un mijloc pentru plecarea fratelui meu dar nu şi pentru plecarea sa; pe de altă parte Domnul Pogoneanu refuza să plece aşa cum cereau interesele sănătăţii sale şi cum promisese de fapt fratelui meu dacă nu plecau întâiu Dnii Vişoianu şi G.Crotzianu. In faţa acestei situaţii şi fiind grăbit să plec în jud.Careş pentru alegeri m'am decis să mă duc la Dl.Hamilton spre a-l întreba cari sunt posibilităţile de plecare pentru Dl.Vişoianu care fusese luat în considerare pentru o plecare promptă în cursul unei discuţii anterioare cu fratele meu. Am avut surpriză să aud că în cazul când pot face ca Dl.Vişoianu să se prezinte în seara acea în casa din Str.X. va putea pleca a doua zi dimineaţa. ~~Locul se~~ Lucrul se petrecea la ora 9½ - 10. Am plecat imediat la Dl.Vişoianu pe care l-am găsit acasă. L-am întrebat dacă se poate pregăti pentru a pleca până în 2 ore. Mi-a răspuns afirmativ. Am căutat pe Dl. Camil Demetrescu spre a-l ruga să facă

..//..

în aşa fel încât şi Dl.Cretzianu să fie pregătit fiindcă s'ar putea să fie posibilă şi plecarea acestuia după care m'am întors în Str.X. spre a avea răspunsul clar în privinţa posibilităţii plecării Dlui Cretzianu. Mi s'a răspuns că această posibilitate nu există de unde am dedus că fusese luată în combinaţie altă persoană care mi-a rămas până azi necunoscută. Am plecat la ora 11½ - 12 spre a-l lua pe Dl.Vişoianu pe care l-am condus în str.X. unde l-am lăsat câte-va minute după aceea.

Pe aeroport nu am fost nici cu ocazia plecării Dlui Vişoianu şi nici cu ocazia plecării fratelui meu când de altfel eram plecat din Capitală.

Că fratele meu a plecat împreună cu Dna Ioana Bujoriu ştiu atât dela I.Hall cât şi din prima notiţa prin care mi se spunea de fratele meu că au sosit cu bine (el şi Dna Bujoiu).

--- . ---

Despre o vizită a Dlui Tom.Hall împreună cu un alt membru al misiunii americane la Bulci, ştiu ca a avut loc înspre mijlocul lunii Octombrie în urma unei invitaţii a Dlui Styrcea pentru o vânătoare de lopătari.

Ca obiect concret, mie cunoscut, al acestei vizite pot indica dorinţa Dlui Styrcea de a expedia în Anglia obiecte de artă aparţinând fratelui său care locueşte la Londra. Nu pot pune cu certitudine în sarcina acestei vizite, fiindcă este posibil ca întâlniri între Dnii Styrcea şi Hall să fi avut loc în Bucureşti, faptul că Dl.Hall contrar celor convenite cu fratele meu, insistă în discuţiile cu Dl.Styrcea asupra neadmisibilităţii propunerilor fratelui meu (acţiune pe plan politic) şi dorea să se lucreze în sensul propunerilor americane.

Am aflat acest lucru dela Dl Styrcea la Bulci în cursul vizitei ce i-am făcut după întoarcerea mea din alegeri. Nu am avut însă nici un moment impresia că insistenţa Dlui Hall ar fi schimbat în vre-un fel atitudinea convenită cu Dnii Styrcea şi Pogoneanu de a ne menţine în aşteptarea punctului de vedere definitiv al fratelui meu. Aceasta cu atât mai mult cu cât

..//..

evenimentele politice (acordul asupra tratatelor de pace, destinderea de atunci în relaţiile dintre marile puteri), justificau în totul atitudinea de rezervă recomandată de fratele meu.-

In sensul acesta s'a discutat de altfel, foarte pe scurt, în 2-3 rânduri chestiunea între mine, Dl.Pogoneanu şi Dl.Styrcea la Bulci.

--- . ---

Intr'una din vizitele mele la Domnul Maniu am întrebat pe cineva din imediatul anturaj al Domnului Maniu (nu pot preciza dacă era Domnul Leucuţia sau Domnul Coposu) dacă este întemeiat svonul că Dl. Harriman ar fi trimis o scrisoare Domnului Maniu. Mi s'a răspuns că dela Dl. Harriman nu s'a primit nimic, dar dela Dl.Dean Acheson s'a primit un mesaj ca răspuns la o întrebare a Domnului Maniu. Intrebarea era dacă o acţiune politică internă tinzând la răsturnarea regimului s'ar conjuga cu intenţiile şi posibilităţile de sprijin pe cari U.S.A. le-ar avea în programul său politic în împrejurările actuale.-

Răspunsul era un sfat de a nu întreprinde nimic în sensul răsturnării regimului dacă o astfel de acţiune ar face să intre în calcule şi un sprijin din partea U.S.A., fiindcă riscurile ar fi mai mari decât şansele, atâta timp cât trupe străine se află pe teritoriul ţării.-

--- . ---

ss. Ing.Niculescu Buzeşt

9 Septembrie 1947.

p. conf.

9 Sept. 1947.
În fața noastră

190 195

200

Declarație

Subsemnatul Ing. Niculae Buzoști domiciliat în Str. Sf. Constantin N: 24 declar în continuare.

Cu privire la întâlnirea avută cu Dl. Pogoneanu la care a fost de față și Dl. Ioan Styrcea și despre care am vorbit într'una din declarațiile mele anterioare, declar că lucrurile, după cât îmi amintesc, s'au petrecut în felul următor:

Dl. Styrcea a sosit ~~ist~~ aproape în acelaș timp cu mine, în așa fel încât ne-am întâlnit la ușa casei Dlui Pogoneanu. Înăuntru era întâmplător și Dl. Roiu. S'a vorbit destul de mult despre închirierea casei Dlui Pogoneanu. La un moment dat a sosit Dl. Bălăceanu cu mașina Dsale spre a-l lua pe Dl Styrcea. Dl. Pogoneanu a rugat pe Dl. Roiu (după mine) să stea de vorbă puțin afară cu Dl. ~~Pog~~ Bălăceanu pentru că nu-i plăcea ideea de a interveni în conversația noastră. Dl. Roiu a făcut acest lucru nerămânând prezent la discuții. În următoarele 5-10 minute Dl. Styrcea ne-a vorbit despre pensionarea soției sale și despre nota ~~—~~ semnată B și adusă de fratele meu despre care am vorbit într'una din declarațiile mele anterioare. Aceste corespondențe nu aducea nici un element nou ci constituia numai simplu o confirmare a părerii pe care o aveam deja mai de mult și anume că în interior lucrurile mergeau înrăutățindu-se și că pe de altă parte episodul H84 era lichidat, așa cum de altfel presupusesem ~~—~~ mai dinainte.

Cele de mai sus s'au petrecut în ~~aproximativ~~

Ing. Niculae Buzoști

săptămâni înaintea arestării Dlui Pogoneanu aproximativ la orele 14.

La întrebarea ce mi se pune dacă comunicarea documentului B a fost pe Simionescu soției Dlui Styrcea răspund că nu am văzut textele dar cred a fi înțeles că era vorba de texte separate.

În ce privește întrebarea dacă Dl Pogoneanu a luat cunoștință de această comunicare concomitent cu mine răspund că impresia mea este de a fi luat cunoștință în același timp cu mine fără însă a putea afirma categoric acest lucru.

Despre o fotografie a Doamnei Styrcea împreună cu fratele meu nu am cunoștință. Nici atunci nici mai târziu nu mi-a vorbit cineva de o astfel de fotografie, sau că o notiță a fratelui meu s'ar fi aflat pe verso-ul unei astfel de fotografii.

Asupra notiței B și frazei fratelui meu repet impresia cu care am rămas după convorbirea avută cu Dl. Pogoneanu că ele se aflau pe aceeași hârtie separate de scrisoarea Doamnei Styrcea.

—.—

În legătură cu plecarea fratelui meu și a Doamnei Ioana Bujoiu susțin cele declarate anterior.

În ce privește plecarea Domnului Vișoianu declar că l-am condus în casa din Str. X. într-o seară, la aproximativ ora 24, la sfârșitul lunii Octombrie (cam pela 25 X). Intervenția mea în plecarea Domnului Vișoianu s'a produs în urma faptului că Domnul Vișoianu reproșase Dlui Pogoneanu faptul că s'a găsit un mijloc pentru plecarea fratelui meu dar nu și pentru plecarea sa; pe de altă parte Domnul Pogoneanu refuza să plece așa cum cerea interesele siguranței sale și cum promisese de fapt fratelui meu dacă a plecat înainte Dnii Vișoianu și G. Brătianu. În fața acestei situații și fiind grăbit să plec în jud. Cluj pentru

[illegible]

(3)

202

alegeri m-am decis să mă duc la Dr. Hamilton spre
a-l întreba care sunt posibilitățile de plecare pentru
Dr. Vișoianu care fusese luat în considerare pentru o
plecare promptă în urma unei dimineți anterioare
fratele meu. Am avut răspunsul acord că în cazul când
pot face ca Dr. Vișoianu să se prezinte în seara aceea
în casa din Str. X va putea pleca a doua zi dimi-
neața. Locul se petrecea la ora 9½-10. Am plecat
imediat la Dr. Vișoianu pe care l-am găsit acasă. L-am
întrebat dacă e gata pregătit pentru a pleca până în
2 ore. Mi-a răspuns afirmativ. Am căutat pe Dl
Camil Demetrescu spre a-l ruga să facă în așa fel
încât și Dr. Cretzianu să fie pregătit fiindcă s-ar putea
să fie posibilă și plecarea acestuia după care m-am
întors în Str. X spre a avea răspunsul clar în pri-
vința posibilității plecării Dlui Cretzianu. Mi s-a răspuns
că această posibilitate nu există de unde am dedus
că fusese luată în combinație altă persoană care
mi-a rămas până azi necunoscută. Am plecat la
ora 11½-12 spre a-l lua pe Dr. Vișoianu pe care
l-am condus în Str. X unde l-am lăsat câteva minute
după aceea.
La aeroport nu am fost nici cu ocazia plecării Dlui
Vișoianu și nici cu ocazia plecării fratelui meu
fiind de altfel eram plecat din Capitală.
Că fratele meu a plecat împreună cu Dna Ioana
Bujoiu știu atât dela J. Hall cât și din primele
vești prin care mi se spunea de fratele meu că
a sosit cu bine (cl. și Dna Bujoiu).

—•—

Despre o vizită a Dlui Tom. Hall împreună cu un alt
membru al misiunii americane știu că a avut

[illegible]

loc între mijlocul lunii Octombrie și [9 Nov] urma unei invitații a Dlui Styrcea pentru o vânătoare de lopătari. Ca obiect concret, mie cunoscut, al acestei vizite pot indica dorința Dlui Styrcea de a expedia în Anglia obiecte de artă aparținând fratelui său care locuește la Londra.

Nu pot pune cu certitudine în sarcina acestei vizite, fiindcă este posibil ca întâlniri între Dnii Styrcea și Hall să fi avut loc și în București, faptul că Dl Hall în discuțiile cu Dl. Styrcea contrar celor convenite cu fratele meu insistă asupra inadmisibilității propunerilor fratelui meu (atunci pe plan politic) și dorea să se lucreze în sensul propunerilor americane. Am aflat acest lucru dela Dl Styrcea la Bulci cu prilejul vizitei ce i-am făcut după întoarcerea mea din alegeri. Nu am avut însă nici un moment impresia că insistența Dlui Hall ar fi schimbat în vre-un fel atitudinea convenită cu Dnii Styrcea și Pogoneanu de a ne menține în așteptarea punctului de vedere definitiv al fratelui meu. Aceasta cu atât mai mult cu cât evenimentele politice (acordul asupra tratatelor de pace, destinderea de atunci în relațiile dintre marile puteri) justifica în totul atitudinea de rezervă recomandată de fratele meu.

În sensul acesta s'a discutat de altfel, foarte pe scurt, în 2-3 rânduri chestiunea între mine, Dnul Pogoneanu și Dl Styrcea la Bulci.

—.—

Într'una din vizitele mele la Domnul Maniu am întrebat pe cineva din imediatul anturaj al Domnului Maniu (nu pot preciza dacă era Domnul Lencutia sau Domnul Coposu) dacă este întemeiat svonul că Domnul Harriman ar fi trimis o scrisoare Domnului Maniu. Mi s'a răspuns că dela Dl. Harriman nu s'a primit nimic. Dar dela Dl. Dean Acheson s'a primit un mesaj ca răspuns la o întrebare

[illegible signature]

a domnului Maniu. Întrebarea era dacă [illegible] o acțiune politică internă tinzând la răsturnarea regimului s'ar conjuga cu intențiile și posibilitățile de sprijin pe cari U.S.A. le-ar avea în programul său politic în împrejurările actuale.

Răspunsul era un sfat de a nu întreprinde nimic în ~~acest~~ sensul răsturnării regimului dacă o astfel de acțiune ar ~~[illegible]~~ fie și intrată în calculele și cu sprijin din partea U.S.A. fiindcă riscurile ar fi mai mari decât șansele atâta timp cât trupe străine se află pe teritoriul țării.

—·—

9 IX 1947

204
200 205

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing.Niculescu Buzeşti domiciliat în Str.Sf.Constantin 24 declar în continuare :

In ce priveşte participarea mea la o întâlnire ce a avut loc în casa Stirbey între fratele meu şi dnii Hall şi Hamilton lucrurile s'au petrecut în feliul următor:

Cu 3 - 4 zile înainte de această întâlnire fratele meu mi-a spus că este în perspectivă de a găsi un mijloc de plecare cu ajutorul americanilor. Că este necesară o punere la punct a lucrurilor spre a se asigura reuşita plecării şi că în cursul discuţiunilor referitoare la plecare s'au produs din partea celor doi americani cu cari trata anumite aluzii cari arătau interes pentru starea politică din România. Cei doi americani par avea relaţii în cercuri importante ale politicii americane ceeace face foarte interesantă o discuţie mai îndelungată cu ei asupra aspectelor politicii noastre în legătură cu ceeace ar putea prezenta interes pentru americani. Părerea acestora era că U.S.A. nu poate fi interesată numai de atitudinea protestatară a opoziţiei faţă de persecuţia politică la care este supusă ci ar fi necesar să existe dovezi mai categorice că această opoziţie este capabilă de o organizare care să-i asigure o eficacitate în lupta sa pentru câştigarea puterii când condiţii favorabile s'ar ivi în domeniul politicii internaţionale cu concursul U.S.A.

In seara în care a avut loc întâlnirea fratele meu mi-a spus să rămân acasă fiindcă vor veni cei doi americani pe cari - dacă aceştia vor fi de acord - voi avea ocazia de a-i cunoaşte.

Când cei doi americani au venit discuţia a început făr ca eu să fiu prezent. Cam la 20 - 30 minute

./.

M.C.

dela începerea şedinţei fratele meu care probabil neglijase să mă cheme până atunci, m'a chemat şi în feliul acesta am cunoscut pe cei doi americani. Discuţia a reînceput asupra condiţiilor politice din U.S.A. S'a vorbit fără prea mult interes despre câreva personalităţi politice americane cari ţinuseră discursuri în ultimul timp, despre diferenţele dintre cele două partide americane, despre rezultatele probabile ale viitoarelor alegeri parlamentare din U.S.A. (cari au avut loc în toamna anului 1946) şi în feliul acesta conversaţia a evoluat cu încetul către consecinţele pe cari evoluţia orientării opiniei publice americane o poate avea asupra situaţiei politice din ţara noastră. Ajunşi la acest punct americanii au făcut o remarcă şi anume că oricare ar fi ajutorul pe care l-am aştepta din U.S.A. şansele remedierii situaţiei din România stau în bună măsură în ceeace opinia publică şi organizaţiile politice din România vor face în sensul susţinerii propriilor lor interese ;de acelaş fapt va depinde probabil în bună măsură şi interesul pe care U.S.A. îl va avea în evoluţia stărilor de lucruri din România. Dela acest punct nu aş mai avea nimic de adăugat la declaraţia mea anterioară în care am redat poziţia celor două părţi în discuţie. Nu aş putea face mai mult decât să parafrazez cele deja spuse.

\+

\+ +

In cursul lunii Octomvrie cam la două săptămâni după plecarea fratelui meu am fost împreună cu dl.Pogoneanu în casa din Str.X. Am găsit acolo pe dl.Hamilton şi la puţin timp a sosit şi dl.Hall. Intâlnirea avea loc seara pe la orele 8 ½ şi nu fusese pregătită dinainte în nici un fel. Am condus pe dl.Pogoneanu cu maşina fratelui meu

Dorinţa dlui Pogoneanu de a vedea pe americani era pornită din intenţia de a pleda în sensul ca aceştia să fie de acord a mijloci plecarea dlor Vişoianu şi Cretzianu înainte de plecarea dlui Pogoneanu care era dori-

./.

tă de americani din cauza faptului că era ~~în cunoştinţă~~ cu prea multe din detaliile discuţiunilor avute cu fratele meu. Domnul Pogoneanu fusese determinat să ia hotărîrea de a accelera plecarea dlui Vişoianu în urma faptului că acesta având bănuiala că fratele meu plecase, venise la dl. Pogoneanu şi punându-i acestuia o întrebare neaşteptată îl adusese să-i mărturisească plecarea fratelui meu. Aflând acest lucru dl. Vişoianu a făcut reproşur cari au impresionat foarte mult pe dl. Pogoneanu ceeace l-a determinat să intervină pentru plecarea dlui Vişoian In cursul întrevederii acesteia dl. Pogoneanu a reuşit să convingă pe americani în ce priveşte plecarea dlui Vişoianu argumentând că rămânerea acestuia ar avea grave neajunsuri şi anume :

- riscul unei indiscreţii din moment ce dl. Vişoianu ştia de plecarea fratelui meu.
- riscul ca dl. Vişoianu să fie pus în stare de arest pentru chestiunea fondului şi deci să nu poată fi scos mai târziu.
- întârzierea plecării dlui Vişoianu ar fi putut da naştere la neînţelegeri ulterioare între acesta şi fratele meu, mai târziu, în străinătate ceeace ar fi fost dăunător pentru bunul mers al lucrărilor acolo.

Plecarea dlui Vişoianu urma să aibă loc în cca 10 zile când s'ar fi ivit o ocazie de plecare cu avionul Urma ca eu să viu să mă interesez în cursul săptămânii următoare de data exactă. Acest lucru l-am şi făcut în condiţiunile arătate în declaraţia în care am vorbit despre rolul meu în plecarea dlui Vişoianu.

In legătură cu plecarea dlui Vişoianu se situează prin asociaţie şi chestiunea plecării dlui Pogoneanu care fusese luată în considerare din trei motive :

- îngrijirea sănătăţii în străinătate
- utilitatea sa în cadrul lucrărilor din afară
- sustragerea sa riscului arestării cu prilejul unor eventuale cercetări în legătură cu plecarea fratelu meu, aceasta întrucât dl. Pogoneanu cunoştea într'o măsur mare detaliile discuţiilor avute cu americanii.

Pentru a pleca dl. Pogoneanu punea însă o serie

de condiţii şi anume :

- plecarea sa să urmeze şi nu să preceadă pe aceea a dlui Vişoianu.

- să se asigure posibilităţile de plecare tuturor foştilor săi colaboratori din Ministerul de Externe, dacă ar fi fost doritori să plece, aceasta dintr'un impuls de loialitate, dl.Pogoneanu considerând că ~~xxxxxx~~ foştii săi colaboratori erau tot atât de expuşi ca şi dânsul aci şi într'o anumită măsură tot atât de utile în străinătate.

Aceste condiţii le-am auzit formulate de dl. Pogoneanu în faţa fratelui meu atunci când, câteva zile înainte de plecarea sa, într'o convorbire amicală cu dl.Pogoneanu la care asistam şi eu, îl sfătuia pe acest să plece în străinătate spre a-şi îngriji sănătatea dac ocazia se va ivi.

In categoria colaboratorilor dl.Pogoneanu considera pe dl.Camil Demetrescu, Roiu, Dra Sorescu; dar nu am avut niciodată un indiciu că primi doi ar fi consimţit să plece. In ce priveşte pe Dra Sorescu, aceasta a devenit puţin după aceea Dna Pogoneanu ceeace explică îndeajuns dorinţa Dlui Pogoneanu de a o asocia la plecarea în străinătate . Condiţiile puse de dl Pogoneanu au dus la întârzieri cari în cele din urmă au dat ca rezultat faptul că dl.Pogoneanu nu a mai putut părăsi ţara fiindcă între timp au părăsit-o Dnii Hall şi Hamilton.

ss.Ing.Niculescu Buzeşti.

11 Septemvrie 1947.

p. conf.

11. Sept. 1947.
în fața noastră
e. [signature]

(1)

209

Declarație

Subsemnatul Ing. Vintilă Buzești domiciliat în str. Sf. Constantin 24 declar în continuare:

In ce privește participarea mea la o întâlnire ce a avut loc în casa Stirbey între fratele meu și domnii Hall și Hamilton lucrurile s'au petrecut în felul următor:

Cu 3-4 zile înainte de această întâlnire fratele meu mi-a spus că este în perspectivă de a găsi un mijloc de plecare cu ajutorul americanilor. Că este necesară o punere la punct a lucrurilor spre a se asigura reușita plecării și că în cursul discuțiunilor referitoare la plecare s'au produs din partea celor doi americani cu cari trata anumite aluzii cari arătau interes pentru starea politică din România. Cei doi americani par a avea relații în cercuri importante ale politicii americane ceeace face foarte interesantă o discuție mai îndelungată cu ei, asupra aspectelor politicii noastre în legătură cu ceeace ar putea prezenta interes pentru americani. Părerea acestora era că U.S.A. nu poate fi interesată numai de atitudinea protestatară a opoziției față de persecuția politică la care este supusă ci ar fi necesar să existe dovezi mai categorice că această opoziție este capabilă de o organizare care să-i asigure o eficacitate în lupta ei pentru câștigarea puterii când condiții favorabile s'ar ivi în domeniul politicii internaționale cu concursul U.S.A.

In seara în care a avut loc întâlnirea fratele meu mi-a spus să rămân acasă fiindcă vor veni cei doi americani pe cari - dacă aceștia vor fi de acord - voi avea ocazia de a-i cunoaște.

Când cei doi americani au venit discuția a început fără ca eu să fiu prezent. Cam la 20-30 minute dela începerea

Ing Vintilă Buzești

discuției fratele meu ~~[illegible]~~ care probabil ne fixase și mă chema până atunci, m-a chemat și în felul acesta am cunoscut pe cei doi americani. Discuția a reînceput despre condițiilor politice din U.S.A. S'a vorbit fără prea mult interes despre câteva personalități politice americane cari ținuseră discursuri în ultimul timp, despre diferențele dintre cele două partide americane, despre rezultatele probabile ale viitoarelor alegeri parlamentare din U.S.A (cari au avut loc în toamna anului 1946) și în felul acesta conversația a evoluat în cele din urmă către consecințele pe cari evoluția orientării opiniei publice americane o poate avea asupra situației politice din țara noastră. Ajunși la acest punct americanii au făcut o remarcă și anume că oricare ar fi ajutorul pe care ~~U.S.A.~~ l-au așteptat din U.S.A. șansele remedierii situației din România stau în bună măsură în ceeace opinia publică și organizațiile politice din România vor face în sensul ~~[illegible]~~ susținerii propriilor lor interese; de acelaș fapt va depinde probabil în bună măsură și interesul pe care U.S.A. îl va avea în evoluția stărilor de lucruri din România. Dela acest punct nu aș mai avea nimic de adăogat la declarațiile mele anterioare în care am redat pozițiile celor două părți în discuție. Nu aș putea face mai mult decât să parafrazez cele deja spuse.

—.—

În cursul lunii Octombrie cam la 2 săptămâni după plecarea fratelui meu am fost împreună cu Dr Pogoneanu în casa lui Dl. X. Am găsit acolo pe Dr. Hamilton și la puțin timp a sosit și Dr Hall. Întâlnirea avea loc seara pe la orele 8½. ~~[illegible]~~ și nu fusese pregătită dinainte în nici un fel. Am condus pe Dr. Pogoneanu cu mașina fratelui meu

[illegible signature]

Dorința Dlui Pogoreanu de a vedea pe americani era ~~izgonită~~ pornită din intenția de a pleda în sensul ca aceștia să fie de acord a mijloci plecarea Dlui Vișoianu și Crețzianu înainte de plecarea Dlui Pogoreanu care era dorită de americani din cauza faptului că era în cunoștință cu prea multe din detaliile desființării ~~dintre~~ ante cu fratele meu. Domnul Pogoreanu fusese determinat să ia hotărârea de a accelera plecarea Dlui Vișoianu în urma faptului că acesta având bănuiala că fratele meu plecase, venise ~~pe sus~~ la Dl. Pogoreanu punându-i acestuia o întrebare neașteptată îl adusese să-i mărturisească plecarea fratelui meu. Aflând acest lucru Dl. Vișoianu a făcut reproșuri cari au impresionat foarte mult pe Dl. Pogoreanu ceeace l-a determinat să intervină [redacted] pentru plecarea Dlui Vișoianu. In cursul întrevederii acesteia Dl. Pogoreanu a reușit să convingă pe americani în ce privește plecarea Dlui Vișoianu argumentând că rămânerea acestuia ar avea grave repercusiuni și anume:

- riscul unei indiscreții din moment ce Dl. Vișoianu știa de plecarea fratelui meu
- riscul ca Dl. Vișoianu să fie pus în stare de arest pentru chestiunea fondului și deci să nu poată fi scos mai târziu.
- întârzierea plecării Dlui Vișoianu ar fi putut da naștere la neînțelegeri ulterioare între acesta și fratele meu mai târziu, în străinătate ceeace ar fi fost dăunător pentru bunul mers al lucrărilor acolo.

Plecarea Dlui Vișoianu urma să aibă loc în cca 10 zile când s'ar fi ivit o ocazie de plecare cu avionul. Urma ca eu să vin să mă interesez în cursul săptămânii următoare de data exactă. Acest lucru l-am și făcut în condițiile arătate în declarația în care am vorbit despre rolul meu în plecarea Dlui Vișoianu.

[signature]

În legătură cu plecarea Dlui Vișoianu și a mea prin asociație și abstinerea plecării Dlui Pogoneanu care fusese luați în considerare din trei motive

- îngrijirea sănătății în străinătate
- utilitatea sa în cadrul lucrărilor din afară
- protejarea sa riscului arestării cu prilejul unor eventuale cercetări în legătură cu plecarea fratelui meu, aceasta întrucât Dl. Pogoneanu cunoștea într-o măsură mai detaliată discuțiile avute cu americanii

Pentru a pleca Domnul Pogoneanu punea însă o serie de condiții și anume

- plecarea sa să urmeze și nu să preceadă pe aceea a Dlui Vișoianu
- să se asigure posibilități de plecare tuturor foștilor săi colaboratori din ministerul de externe dacă ar fi fost doritori să plece, aceasta dintr-un impuls de loialitate Dl Pogoneanu considerând că foștii săi colaboratori erau tot atât de expuși cași dânsul aci și într-o anumită măsură tot atât de utili în străinătate.

Aceste condiții le-am auzit formulate de Domnul Pogoneanu în fața fratelui meu atunci când, câteva zile înainte de plecarea sa, într-o convorbire amicală cu Dl Pogoneanu la care ~~[illegible]~~ asistam și eu, îl sfătuia pe acesta să plece în străinătate spre a-și îngriji sănătatea dacă ocazia se va ivi.
În categoria colaboratorilor Dl Pogoneanu considera pe Dl. Camil Demetrescu, Roiu, Dr Sorescu; dar nu am avut niciodată un indiciu că primii doi ar fi consimțit să plece. În ce privește pe Dr Sorescu, acesta a devenit ginerele după aceea Dlui Pogoneanu ceeace explică îndeajuns dorința Dlui Pogoneanu de a-l asocia la plecarea în străinătate.
Condițiile puse de Dl. Pogoneanu au dus la întârzieri cari în cele din urmă au ~~avut~~ ca rezultat faptul că Dl. Pogoneanu nu a mai putut părăsi țara fiindcă între timp au părăsit-o Dnii Hall și Hamilton.

11 IX 1947 [illegible]

~~242~~ ~~201~~ ~~213~~ 213

DECLARATIE

Subsemnatul Inginer NICULESCU BUZESTI domiciliat în Str.Sfţ.Constantin Nr.24 declar în continuare :

La întrevederea ce a avut loc în casa Stirbey cu domnii Hall şi Hamilton era de faţă şi Dl.Ioan de Mocsonyi-Stârcea.- Asupra conţinutului discuţiilor ce au avut loc nu am nimic de adăogat la declaraţiile/mele anterioare.-

Intrevederea ce am avut cu Dl.Maniu cu prilejul luării împuternicirii pentru fratele meu a decurs în felul următor : M'am prezentat D-lui Maniu cu textul gata redactat al scrisorii de împuternicire şi i-am spus D-lui Maniu că fratele meu mi-a dat misiunea de a mă prezenta cu această scrisoare spre a fi semnată de D-sa (Dl.Maniu).-

Dl.Preşedinte Maniu a citit textul scrisorii şi a pus semnătura fără a face nici o observaţie asupra textului.-Am întrebat pe Dl.Maniu dacă pentru obţinerea semnăturii din partea D-lor Brătianu şi Titel Petrescu este nevoie de o intervenţie/D-sale faţă de aceştia.- Dl. Maniu mi-a răspuns : Mergeţi Dvs. şi cereţi semnătura iar dacă va fi nevoie voi interveni şi eu!.- In urma acestei recomandări am plecat fără a mai discuta nimic altceva.-

Am predat D-lui Camil Demetrescu scrisoarea spre a obţine semnăturile celorlalţi doi şefi de partid.-

Aceştia au depus semnăturile fără a mai fi nevoie de nici o altă intervenţie.-

Plecarea fratelui meu am anunţat-o D-lui Maniu cu prilejul definitivării candidaturilor pentru circumscripţia Bucureşti.-

In ziua de 26 sau 27 Octombrie am fost la Dl.Maniu spre a-i aduce la cunoştinţă plecarea fratelui meu ; aceasta era necesar să fie făcut deoarece în câteva zilr expira termenul pentru depunerea candidaturilor şi voiam ca Dl.Maniu să fie în cunoştinţă de plecarea fratelui meu înainte de a lua o hotărâre definitivă cu privire la compunerea listei.- Stiam

.//.

să alcătuirea listei dăduse loc la discuţii şi că poziţia fratelui meu pe listă dăduse loc la unele nemulţumiri.-Mă gândeam că plecarea fratelui meu ar simplifica situaţia în privinţa alcătuirii listei şi de aceia am spus D-lui Maniu că fratele meu a plecat lăsându-mi procură pentru a-i depune candidatura în cazul când Dl.Maniu ar menţine candidatura sa ca al doilea pe lista dela Bucureşti.-

Domnul Maniu mi-a spus că este prea târziu pentru a modifica lista.- Un moment s'a gândit la Dl.Vişoianu însă după ce i-am spus că şi acesta este plecat a rămas hotărât să se menţină candidatura fratelui meu.-

Domnul Maniu m'a întrebat apoi cum a plecat fratele meu.-I-am spus că plecarea s'a efectuat cu concursul unor americani cari par a avea relaţii în cercuri înalte la Washington şi că dealtfel fratele meu a avut discuţii îndelungate de ordin politic cu aceştia.-

Dl. Maniu a întrebat apoi ce ştiri am despre starea sănătăţii cumnatei mele.-Cu aceasta întrevederea s'a terminat după ce am recomandat D-lui Maniu să păstreze secretul cel mai strict asupra plecării fratelui meu şi a mijloacelor folosite pentru plecare.-

Dl.Maniu mi-a răspuns că ~~pxt~~ faţă de o singură persoană, Dl.Mihalache nu poate avea secrete.-

In ce priveşte împuternicirea pe care Dl.Maniu a dat-o fratelui meu,obţinerea acesteia a decurs în felul următor : Două sau trei zile înainte de plecarea mea la Reşiţa fratele meu mi-a spus că va trebui să mă duc la Dl.Maniu cu care a vorbit deja în acest sens spre a obţine semnătura pe o scrisoare care să reprezinte o întărire a poziţiei sale faţă de ceilalţi români din străinătate.-Textul acestei scrisori va fi redactat de Pogoneanu căruia i-a dat deja instrucţiuni în acest sens.-Scrisoarea va fi semnată de cei trei şefi de partide.- Pentru obţinerea semnăturii din partea D-lor Brătianu şi Titel Petrescu Dl.Maniu va îngriji să nu survină dificultăţi

---------.---------

Menţin declaraţia anterioară cu privirela primirea unor mesagii pe care le presupun a fi venit pe calea Misiunii Britanice.- Nu văd nici o altă cale pe care ar fi putut veni.-Mesagiile trimise prin americani erau predate făţiş.- Pe de altă parte mi

./.

s'ar părea foarte bizar ca fratele meu să nu fi folosit nici odată calea cea mai naturală cei sta la dispoziţie şi anume calea Londra(Boxshall).- Pe col.Boxshall îl cunoştea personal şi acesta făcuse deja servicii de această natură din care unul îmi este cunoscut şi anume aducerea în ţară a documentului intitulat"România la Conferinţa Păcii " pe care l-am văzut în mâna fratelui meu şi pe care ştiu că Dl.Col.Boxshall l-a adus.-

ss/.Ing.Niculescu Buzeşti

12 Septembrie 1947

12 Sept. 1947.
În fața noastră [illegible]
41 (2)

216 245

Declarație

Subsemnatul Ing. Niculescu Buzești domiciliat în Str. Sf. Constantin No. 24 declar în continuare:

La întrevederea ce a avut loc în casa Stirbey cu Dnii Hall și Hamilton era de față și Dl. Ioan de Mocsonyi Styrcea. Asupra conținutului ~~convorbirii~~ discuțiilor ce au avut loc nu am nimic de adăogat la declarațiile mele anterioare.

—.—

Întrevederea ce am avut cu Domnul Maniu cu prilejul luării împuternicirii pentru fratele meu a decurs în felul următor:
M'am prezentat Domnului Maniu cu textul gata redactat al scrisorii de împuternicire și i-am spus domnului Maniu că fratele meu mi-a dat misiunea de a mă prezenta cu această scrisoare spre a fi semnată de Dsa (Dl Maniu).
Dl. Presedinte Maniu a citit textul scrisorii și a pus semnătura fără a face nici-o observatie asupra textului. Am întrebat pe Domnul Maniu dacă pentru obținerea semnăturii din partea Domnilor Bratianu și Titel Petrescu ~~[illegible]~~ este nevoe de o interventie a Dsale față de aceștia. Dl Maniu mi-a răspuns: „Mergeți Dvs și cereți semnătura iar dacă va fi nevoe voiu interveni și eu". În urma acestei recomandări am plecat fără a mai discuta nimic altceva.
Am predat Dlui Camil Demetrescu scrisoarea spre a obține semnăturile celorlalți doi șefi de partid. Aceștia au depus semnăturile fără a mai fi nevoe de nici-o altă interventie.

Plecarea fratelui meu am anunțat-o Domnului Maniu cu prilejul definitivării candidaturilor pentru circumscripția Bucuresti.
~~Am fost~~ În ziua de 26 sau 27 Octombrie am fost la Domnul Maniu spre a-i aduce la cunoștință ~~Domnului~~ ~~M~~ plecarea fratelui meu. aceasta era necesar

Ing Niculescu Buzești

să fie făcut deoarece în câteva zile expirau terme-nele pentru depunerea candidaturilor și doream ca Domnul Maniu să fie în cunoștință de plecarea fratelui meu înainte de a lua o hotărîre definitivă cu privire la compunerea listei. Știam că alcătuirea listei dăduse loc la discuțiuni și că poziția fratelui meu pe listă dăduse loc la unele nemulțumiri. Mă gândeam că plecarea fratelui meu ar simplifica situația în privința alcătuirii listei și deaceea am spus Domnului Maniu că fratele meu a plecat lăsându-mi procură pentru a-i depune candidatura în cazul când Domnul Maniu ar menține candidatura sa ca al doilea pe lista dela București.

Domnul Maniu mi-a spus că este prea târziu pentru a modifica lista. Un moment s'a gândit la D. Vișoianu însă după ce i-am spus că și acesta este plecat a rămas hotărît să se mențină candidatura fratelui meu.

Domnul Maniu m-a întrebat apoi cum a plecat fratele meu. I-am răspuns că plecarea s'a efectuat cu concursul unor americani cari par a avea relații în cercuri înalte la Washington și că deallfel fratele meu a avut discuții îndelungite de ordin politic cu aceștia.

Domnul Maniu a întrebat apoi ce știri am despre starea sănătății ~~[illegible]~~ cumnatei mele. Cu aceasta întrevederea s'a terminat după ce am recomandat Domnului Maniu să păstreze secretul cel mai strict asupra plecării fratelui meu și a mijloacelor folosite pentru plecare. Domnul Maniu mi-a răspuns că față de o singură persoană, Domnul Mihalache, nu poate avea secrete.

[signature]

În ce privește împuternicirea pe care Domnul Maniu a dat-o fratelui meu obținerea acesteia s-a desfășurat în felul următor: Două sau trei zile înainte de plecarea mea la Reșița fratele meu mi-a spus că va trebui să mă duc la Domnul Maniu cu care a vorbit deja în acest sens spre a obține semnătura pe o scrisoare care să reprezinte o întărire a poziției sale față de ceilalți români din străinătate. Textul acestei scrisori va fi redactat de Pogoneanu căruia i-a dat deja instrucțiuni în acest sens. Scrisoarea va fi semnată de cei trei, șefi de partide. Pentru obținerea semnăturii din partea Domnilor Brătianu și Titel Petrescu Domnul Maniu va îngriji să nu întâmpine dificultăți.

—·—

Mențin declarația anterioară cu privire la primirea unor mesagii pe cari le presupun a fi venit pe calea misiunii britanice. Nu văd nici-o altă cale pe care ar fi putut veni. ~~Cele~~ Mesagiile transmise prin americani erau predate fățiș. Pe de altă parte mi s-ar părea foarte bizar ca fratele meu să nu fi folosit niciodată calea cea mai naturală ce-i stă la dispoziție și anume calea Londra (Boxshall). Pe col. Boxshall îl cunoștea personal și acesta făcuse deja servicii de această natură din cari unul îmi este cunoscut și anume aducerea în țară a documentului intitulat „România la Conferința Păcii" pe care l-am văzut în mâinile fratelui meu și pe care știu că Dl. Col Boxshall l-a adus.

12 IX 1947.

[illegible]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing.Niculescu Buzeşti Radu, domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24 declar în continuare următoarele :

Asupra împrejurărilor în cari a avut loc întrevederea din palatul Ştirbey între fratele meu şi dnii Hall şi Hamilton. Data aproximativă jumătatea lunii August, laorele 11 - 11,30 p.m. Întrevederea a durat aproximativ 2 ore.

Am participat : Fratele meu, Dnii Hall, Hamilton dl.Ioan de Mocsony Styrcea şi în parte şi eu. Spun în parte fiindcă nu/am fost prezent dela început şi nici în timpul convorbirilor nu am fost tot timpul prezent întrucât trebuie să veghez ca în jurul camerii în care avea loc întrevederea să nu se apropie vreo ureche indiscretă.

Pentru păstrarea secretului întrevederii s'au luat precauţii speciale: ora a fost aleasă în aşa fel încât servitorii să fie toţi culcaţi ; întrarea oaspeţilor s'a produs prin uşa din dos (în grădină) din Str.Banului iar convorbirea a avut loc în camera mea care era mai puţin expusă riscului ca în ea să se afle vreun dispozitiv de ascultare. Asupra conţinutului însuşi al discuţiunilor nu aş avea nimic de adăogat la cele declarate anterior. Aranjarea întrevederii mi-a fost anunţată de fratele meu chiar în seara în care a avut loc : mi-a recomandat să aştept în birou pentru ca dacă cei doi americani vor fi de acord, să fiu acolo pentru a le face cunoştinţa.

==========

Din cuprinsul fragmentelor de conversaţie pe care le-am auzit cu prilejul întrevederii de care vorbesc mai sus, am reţinut că una din condiţiile ce ar fi trebuit îndeplinite în cazul când discuţiunile ar fi condus la o colaborare era ca americanii să facă cunoscut cari erau

./.

M.C.

organizaţiile sau persoanele cu cari ei avuseseră relaţiuni de colaborare în ţara noastră şi că aceste relaţiuni precum şi orice imixtiune directă în chestiuni de interes exclusiv naţional trebuiau să înceteze. Singurul contact al americanilor ar fi trebuit să rămână cu grupul care s'ar fi născut din aplicarea ideilor fratelui meu.

In preajma plecării fratelui meu în cursul unor convorbiri prieteneşti cari aveau loc în casa fratelui meu şi la cari participau câte odată dl.Pogoneanu, câteodată dl.Styrcea, alteori amândoi şi lacari eram de faţă şi eu (nu întotdeauna,)veneau sporadic în discuţie şi chestiuni legate de conţinutul negocierilor duse cu americanii. Cu prilejul acestor discuţiuni am auzit pronunţându-se numele dlor Cretzeanu, Vafencu şi Fărăăşanu ca acela al unor persoane ce ar fi trebuit să ocupe un loc de frunte în cadrul grupului dinafară.

=========

In ce priveşte relaţiile pe care dl.Pogoneanu le-a avut cu americanii după plecarea fratelui meu nu pot afirma că el ar mai fi avut cu aceştia discuţiuni de ordin politic deoarece eu am lipsit din Bucureşti o bună perioadă de timp. La Bulci însă am avut impresia că dl Pogoneanu a mai văzut pe americani deoarece părea a fi la curent cu detalii în legătură cu plecarea dlor Hall şi Hamilton, detalii cărora nu le-au acordat importanţă şi în consecinţă nu aş fi în măsură să le reproduc. Am reţinut însă impresia că plecând dnii Hall şi Hamilton exprimaseră nădejdea că vor reveni după plecarea dlui col.Sckuyler.

==========

Casa din Str.X am cunoscut-o fiind condus acolo pentru prima dată în primele zile ale lunii Octomvrie de dl.Ioan de Mocsony Styrcea cu scopul de a cunoaşte locul. In această casă am venit, apoi din proprie iniţiativă de aproximativ cinci ori (după cât îmi amintesc) din cari de trei ori înainte de plecarea mea la alegeri

./.

şi de două ori după înapoierea mea dela Sulci.

În cursul nici uneia din aceste două vizite nu am discutat chestiuni legate în vreun fel oarecare de conţinutul tratativelor duse de fratele meu cu americanii. In vizita pe care am făcut-o împreună cu dl. Pogoneanu cu scopul ca acesta să convingă pe americani de necesitatea plecării dlui Vişoianu am fost martor la singura discuţie care ar putea fi pusă într'o anumită măsură în legătură cu chestiunea politică discutată de fratele meu.

============

Tot în cursul convorbirilor cari au precedat plecarea fratelui meu acesta a exprimat ideia că în cazul când s'ar ajunge la o colaborare cu americanii în urma contactelor lămuritoare pe cari ar fi căutat să le stabilească odată ajuns în străinătate, liniile acestei colaborări nu ar putea să fie comunicate în ţară prin intermediul unor americani, ci ar fi necesar ca ele să fie lămurite direct de către una din personalităţile române de prim ordin din afară - probabil chiar de fratele meu - care ar fi trebuit să vină în ţară pentru scurt timp în vederea lămuririi aci a întregii chestiuni. In împrejurările avute în vedere atunci, această sosire în ţară urma să aibă loc în mod clandestin.

ss. Ing. Niculescu Buzeşti.

15 Septemvrie 1947.

15 Sept. 1947
În fața noastră
C. șef Mărculescu

(1)

221

Declarație

Subsemnatul Ing. Miclescu Buzești Radu domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare următoarele:

222

Asupra împrejurărilor în cari a avut loc întrevederea din Palatul Stirbey între fratele meu și Domnii Hall și Hamilton către aproximativ jumătatea lunii August, la orele 11 - 11³⁰ p.m. Întrevederea a durat aproximativ 2 ore.
Au participat: Fratele meu, Dnii Hall, Hamilton, Dnul Ioan de Mocsonyi Styrcea și în parte și eu. Spun în parte fiindcă n'am fost prezent dela început și nici în timpul convorbirilor nu am fost tot timpul prezent întrucât trebuia să veghez ca în jurul camerii în care avea loc întrevederea să nu se apropie vre-o ureche indiscretă.
Pentru păstrarea secretului întrevederii s'au luat precauții speciale: Ora a fost aleasă în așa fel încât servitorii să fie toți culcați; intrarea ~~..~~ musafirilor s'a produs pe ușa din dos (în grădină) din str. Banului iar convorbirea a avut loc în camera mea care era mai puțin expusă riscului ca în ea să se afle vre-un dispozitiv de ascultare. Asupra conținutului însuși al discuțiunilor nu aș avea nimic de adăogat la cele declarate anterior.
Aranjarea întrevederii mi-a fost anunțată de fratele meu chiar în seara în care a avut loc; Mi-a recomandat să aștept în birou pentru ca dacă cei doi americani vor fi de acord, să fiu acolo pentru a le face cunoștință.

— . —

Din cuprinsul ~~In cursul~~ fragmentelor de conversații pe cari le-am auzit cu prilejul întrevederii de care vorbesc mai sus am reținut că una din condițiile ce ar fi trebuit îndeplinite în cazul când discuțiunile ar fi condus la o colaborare era ca americanii să facă cunoscut cari erau organizațiile ~~cu care ei~~ sau persoanele cu cari ei avuseseră rela-

Ing. Miclescu Buzești

48 (2)
~~222~~
223

tumi de colaborare cu Țara noastră ... că acestea
neutralități precum și orice imixtiune directă în chestiuni
de interes exclusiv național trebuiau să înțeleagă. Singurul contact
al americanilor ar fi trebuit să rămână cu grupul care s'ar fi născut din
aplicarea ideilor ~~[illegible]~~ fratelui meu.

În preajma plecării fratelui meu în cursul unor convorbiri
prietenești cari aveau loc în casa fratelui meu ~~[illegible]~~ și
la cari participau câteodată Dl. Pogoneanu, câteodată Dl. Styrcea
alteori amândoi și la cari eram de față și eu (nu întotdeauna)
veneau sporadic în discuție și chestiuni legate de continuarea
negocierilor duse cu americanii. Cu prilejul acestor discuțiuni
~~[illegible]~~ am auzit pronunțându-se numele Dlor Cretzianu, Gafencu
și Fărcășanu ca acela al unor persoane ce ar fi trebuit
să ocupe un loc de frunte în cadrul grupului din afară

—.—

În ce privește relațiile pe cari Dl. Pogoneanu le-a avut cu
americanii după plecarea fratelui meu nu pot afirma
că el ar mai fi avut din acestea discuțiuni de ordin
politic deoarece eu am lipsit din București o bună perioadă
de timp. La Balci însă am avut impresia că Dl Pogoneanu
a mai văzut pe americani deoarece părea a fi la
curent cu detaliile în legătură cu plecarea Dlor Hall și
Hamilton, detalii cărora nu le-am acordat importanță și
nici consemnate nu aș fi în măsură să le reproduc. Am reținut
însă impresia că plecând Dnii Hall și Hamilton exprimaseră
nădejdea că vor reveni după plecarea Dlui Col. Schuyler.

—.—

Casa din Str. X am cunoscut-o fiind condus acolo pentru
prima dată [signature] ~~fiind condus acolo~~ în primele zile ale
lunii Octombrie de Dl. Ioan de Mocsonyi Styrcea cu
scopul de a cunoaște localul. În această casă am venit
apoi din proprie inițiativă de aproximativ cinci ori (după cât îmi amintesc) din cari de
trei ori înainte de plecarea mea la alegeri și
de două ori după înapoierea mea dela Balci

[signature]

219 (5)

224

În cursul niciuneia din aceste întâlniri nu am discutat chestiuni legate în vreun fel oarecare de conținutul tratativelor duse de fratele meu cu americanii.
În vizita pe care am făcut-o împreună cu Dr Pogoneanu cu scopul ca acesta să îi convingă pe americani de necesitatea plecării Dlui Vișoianu am fost martor la singura discuție care ar putea fi pusă într-o anumită măsură în legătură cu chestiunea politică discutată de fratele meu.

— · —

Tot în cursul convorbirilor care au precedat plecarea fratelui meu acesta a exprimat ideea că în cazul când s'ar ajunge la o colaborare cu americanii în urma contactelor lămuritoare pe care ar fi căutat să le stabilească odată ajuns în străinătate, liniile acestei colaborări ~~nu ar fi~~ nu ar putea să fie comunicate în țară prin intermediul unor americani ci ar fi necesar ca ele să fie lămurite direct de către una din personalitățile române ce prin ordin din afară – probabil chiar de fratele meu – care ar fi trebuit să vină în țară pentru scurt timp în vederea lămuririi aci a întregii chestiuni. În împrejurările avute în vedere atunci această venire în țară urma să aibă loc în mod clandestin.

15 IX 1947 [illegible signature]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ing. NICULESCU BUZESTI declar în continuare următoarele:

1/. Când, după semnarea mandatului dat fratelui meu de către cei trei şefi ai partidelor de opoziţie, l-am predat D-lui BILL HAMILTON spre a-l transmite fratelui meu, .Dl. HAMILTON, luând cunoştinţă de conţinutul lui din traducerea mea, s'a bucurat foarte mult calificându-l un mandat în alb. La data aceea eu necunoscând rostul acestui mandat considerat în cadrul tratativelor dintre fratele meu şi americani am interpretat bucuria D-lui HAMILTON ca fiind expresia unui xxxxxx succes personal realizat prin scoaterea din ţară a unei persoane politice ce se dovedea a fi atât de importantă. In cursul anchetei luând cunoştinţă aproape completă de conţinutul tratativelor dintre fratele meu şi americani îmi dau seama că bucuria D-lui HAMILTON era determinată de faptul realizării unuia din punctele prevăzute în tratative şi anume legitimarea calităţii fratelui meu în tratative.

2/. In ce priveşte întrevederi ale fratelui meu cu Domnul MANIU în perioada tratativelor cu americanii, declar că nu am cunoştinţă ca astfel de întrevederi să fi avut loc.

Imi amintesc de o vizită a D-lui MANIU în casa fratelui meu cu puţin timp înainte de începutul tratativelor cu americanii, în cursul căreia fratele meu a adus la cunoştinţa D-lui MANIU hotărârea sa fermă de a părăsi ţara. In cursul anchetei am constatat din arătările Domnului POGONEANU şi D-lui STYRCEA că fratele meu a avut întrevederi cu Dl. MANIU, şi în cursul tratativelor cu americanii. De acest fapt nu am fost ţinut la curent de fratele meu. Legând cunoaşterea acestui fapt de recomandarea făcută mie de fratele meu înainte de plecarea sa, de a nu vorbi niciodată Domnului MANIU de conţi-

./.

nutul tratativelor duse cu americanii, constat că rolul meu în ținerea contactului cu Dl.MANIU, a fost în așa fel aranjat încât să nu am cunoștință de punerea în curent a Domnului MANIU de către fratele meu cu conținutul tratativelor duse cu americanii.

3/. In lumina acestor fapte îmi dau seama că era natural ca atunci când cu prilejul aducerii la cunoștință a plecării fratelui meu cu concursul unor americani cu care avusese convorbiri îndelungate Dl.MANIU nu a găsit util să-mi pună nici-o întrebare cu privire la conținutul tratativelor.

ss/ Ing.Niculescu Buzești

17 IX.1947.

17. Sept. 1947.
În fața noastră
C. [illegible] G. [illegible]

(1)

~~226~~ 227

Declarație

Subsemnatul Ing. Mihai Buzești declar în continuare următoarele:

1. Când, după semnarea mandatului dat fratelui meu de către cei trei șefi ai partidelor de opoziție, l-am predat Dlui Bill Hamilton spre a-l transmite fratelui meu, ~~acesta~~ Dl Hamilton luând cunoștință de conținutul lui din traducerea mea, s-a bucurat foarte mult calificându-l un mandat în alb. La data aceea necunoscând textul acestui mandat considerat în cadrul tratativelor dintre fratele meu și americani am interpretat bucuria Dlui Hamilton ca fiind expresia unui succes personal realizat prin scoaterea din țară a unei persoane politice ce se dovedea a fi atât de importantă. În cursul anchetei luând cunoștință aproape completă de conținutul tratativelor dintre fratele meu și americani îmi dau seama că bucuria Dlui Hamilton era determinată de faptul realizării unuia din punctele prevăzute în tratative și anume legitimarea calității fratelui meu în tratative.
2. În ce privește întrevederile fratelui meu cu Domnul Maniu în perioada tratativelor cu americanii, declar că nu am cunoștință ca astfel de întrevederi să fi avut loc. Îmi amintesc de o vizită a Dlui Maniu la un fratele meu cu puțin timp înainte de începutul tratativelor cu americanii, în cursul căreia fratele meu a adus la cunoștință Dlui Maniu hotărârea sa fermă de a părăsi țara. În cursul anchetei am constatat din arătările Domnului Pogoneanu și ~~Dlui~~ Stârcea că fratele meu a avut ~~cel~~ întrevederi cu Domnul Maniu și în cursul tratativelor cu americanii. De acest fapt nu am fost ținut la curent de fratele meu. Legând cunoașterea acestui fapt de recomandarea făcută

-nic de fratele meu înainte de plecarea lui, de a nu vorbi niciodată Domnului Maniu de conținutul tratativelor duse cu americanii, constat că rolul meu în ținerea contactului cu Dl. Maniu a fost în așa fel aranjat încât să nu am cunoștință de punerea în curent a Domnului Maniu de către fratele meu cu conținutul tratativelor duse cu americanii.

3. În lumina acestor fapte îmi dau seama și era natural ca atunci când cu prilejul aducerii la cunoștință a plecării fratelui meu cu concursul unor americani cu cari avusese convorbiri îndelungate Domnul Maniu nu a găsit util să-mi pună nici-o întrebare cu privire la conținutul tratativelor.

17 IX 1947

[signature]

228
229

D E C L A R A T I E

Subsemnatul INGINER NICULESCU-BUZEŞTI, domiciliat în Str.Sft.Constantin Nr.24, declar în continuare următoarele:

1/. Reexaminând datele indicate în declaraţia mea din 15 Septembrie rectific afirmaţia că întrevederea din Palatul Stirbey între fratele meu şi americani (Hall &.Hamilton) a avut loc la a doua jumătate a lunii August.- In realitate această întrevedere a avut loc în a doua jumătate a lunii Septembrie 1946.-

2/. Precizez deasemenea că împrejurarea în care am vorbit Domnului Maniu de întrevederile fratelui meu cu americanii este aceea în care i-am prezentat spre semnare scrisoarea de împuternicire bine cunoscută.-

ss/. Ing.Niculescu-Buzeşti

19 Septembrie 1947

19 Sept. 1947.
În fața [illegible]
C. șef J. Dinculescu

[stamp] 225 ~~229~~ 230

Declarație

Subsemnatul Ing. Mihnea Buzești domiciliat în Str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare următoarele:

1) Reexaminând datele indicate în declarația mea din 15 Sept. rectific afirmația că întrevederea din Palatul Știrbey între fratele meu și americani (Hall & Hamilton) a avut loc ~~la~~ a doua jumătate a lunii August. În realitate această întrevedere a avut loc ~~la sfârșit~~ în a doua jumătate a lunii Septembrie 1946.

2) Precizez de asemenea că împrejurarea în care am vorbit domnului Maniu de întrevederile fratelui meu cu americanii este aceea în care i-am prezentat spre semnare scrisoarea de împuternicire bine cunoscută.

19 IX 1947

Ing. Mihnea Buzești

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Inginer Niculescu-Buzeşti domiciliat în Str.Sft.Constntin Nr.24,declar în continuare :

Rectific cele arătate în declaraţia din 29 August 1947 în sensul că scrisoarea semnată de către cei trei şefi de partide din opoziţie a fost predată D-lui Hamilton şi nu D-lui Căpitan I.Hall aşa cum este consemnat în acea declaraţie.-Acesta din urmă este cel care a transportat scrisoarea la destinaţie.-

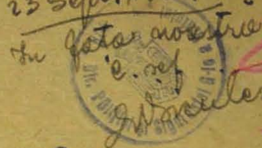
--- .. ---

Precizez că scrisoarea primită dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl.Maniu sau un for statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene,menţionată în declaraţia din 4.IX.1947,a fost primită după arestarea fruntaşilor partidului Naţional Tărănesc,adică în a doua jumătate a lunii Iulie.- Scrisoarea a fost primită de Dl.Pogoneanu,cred,prin elemente ale misiunii americane.-

23 Septembrie 1947

ss/.Ing.Niculescu Buzeşti

p. conf.
[signature]

232

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Ing. Niculae Bușeti domiciliat în str. Sf. Constantin Nr. 24 declar în continuare:

Rectific cele arătate în declarația din 29 August 1947 în sensul că scrisoarea semnată de către cei trei șefi de partide din opoziție a fost predată d-lui Hamilton și nu șefului Cpt. J. Hall așa cum este consemnat în acea declarație. Acesta din urmă este cel care a transportat scrisoarea la destinație.

— . —

Precizez că scrisoarea primită dela fratele meu prin care arăta ceea ce ca Dl. Maniu sau un for statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene, menționată în declarația din 4 IX 1947, a fost primită după arestarea fruntașilor partidului N.T. adică în a doua jumătate a lunii Iulie. Scrisoarea a fost primită de Dl. Pogoneanu (cred) prin elemente ale misiunii americane.

23. IX 1947

Ing. Niculae Bușeti

DECLARATIE

Subsemnatul Inginer RADU NICULESCU BUZEȘTI, domiciliat în Str.Sft.Constantin Nr.24 București, fiul lui Constantin și al Valeriei Niculescu Buzești, etate 36 ani, născut la 23 Februarie 1911 în Buzău, având serviciul militar satisfăcut (sublocotenent în rezervă), necăsătorit redând extrase din declarațiile mele anterioare declar :

Asupra împrejurărilor în cari a avut loc întrevederea dintre fratele meu și Domnii Hall și Hamilton în Palatul Stirbey.-

Data aproximativă : a doua jumătate a lunii Septembrie (conf.rectificării din declarația din 19.I .1947) la orele 11-11,30 p.m., întrevederea a durat aproximativ 2 ore.-

Au participat : Fratele meu, D-nii Hall, Hamilton, Dl. Ioan de Mocsonyi-Stârcea și în parte și eu.- Spun în parte fiindcă nu am fost prezent dela început și nici în timpul convorbirilor nu am fost tot timpul prezent întrucât trebuia să veghez ca în jurul camerii în care avea loc întrevederea să nu se apropie vre-o ureche indiscretă (Extras din declarația din 15 Septembrie 1947).-

Cu 3-4 zile înainte de această întâlnire fratele meu mi-a spus că este în perspectivă de a găsi un mijloc de plecare cu ajutorul americanilor.- Cei doi americani par a avea relații în cercuri importante ale politicii americane ceea ce face foarte interesantă o discuție mai îndelungată cu ei asupra aspectelor politicii noastre în legătură cu ceeace ar putea prezenta interes pentru americani.- Părerea acestora era că U.S.A. nu poate fi interesată numai de atitudinea protestatară a opoziției față de persecuția politică la care este supusă ci ar fi necesar să existe dovezi mai categorice că această opoziție este capabilă de o organizare care să-i asigure o eficacitate în lupta sa pentru câștigarea puterii când condiții favorabile s'ar ivi în domeniul politicii internaționale, cu concursul U.S.A.-

Când cei doi americani au venit, discuția a început fără ca eu să fiu prezent.- c'am la 20-30 minute dela începerea ședinței fratele meu care probabil neglijase să mă cheme până

atunci,m-a chemat şi în felul acesta am cunoscut pe cei doi americani.-Discuţia a reînceput asupra condiţiilor politice din U.S.A....

Ajunşi la acest punct americanii au făcut o remarcă şi anume că oricare ar fi ajutorul pe care l-am aştepta din U.S.A.şansele remedierii situaţiei din România stau în bună măsură în ceeace opinia publică şi organizaţiile politice din România vor face în sensul susţinerii propriilor lor interese; de acelaş fapt va depinde probabil în bună măsură şi interesul pe care U.S.A.îl va avea în evoluţia stărilor de lucruri din România.-(Etras din declaraţia din 11 Septembrie 1947).-

Din cele auzite în cursul acestei întrevederi pot să-mi dau seama că în documentul intitulat " Minuta convorbirilor " de care am luat cunoştinţă cu prilejul anchetei,partea prezentată sub iniţiala N.reprezintă opinia fratelui meu însă considerabil alterată şi mult mai amplă decât fusese prezentată atunci când eram de faţă.-

Recunosc totuşi în textul acelei minute următoarele idei fundamentale ale fratelui meu pe care acesta le-a expus şi subliniat atunci când au asistat la întrevedere.-

1/. Necesitatea ca lupta împotriva regimului să fie desvoltată la maximum pe planul politic în sensul de a se folosi orice prilej de mobilizare a opiniei publice în rândurile partidelor de opoziţie.-

x 2/. Că pentru favorizarea acestui scop era necesar un sprijin politic mai făţiş din partea U.S.A. spre a se garanta pe plan intern sub scutul înţelegerii între aliaţi,o cât mai mare libertate de acţiune partidelor de opoziţie. . . .

x 4/. Că în ce priveşte acţiunea de răsturnare a regimului,fratele meu credea că metoda cea mai eficace consistă în mobilizarea morală a naţiunii împotriva regimului,conjugată cu o acţiune promptă,fără mari pregătiri technice,declanşată la momentul bine ales.-(Extra din declaraţia din 10.IX.1947)

Asupra documentului rezumând tratativele duse cu americanii declar că din discuţiile avute cu fratele meu înaintea plecării sale şi ulterior în mai multe rânduri cu Dl.Pogoneanu ştiam în linii mari următoarele :

x Că avuseseră loc propuneri americane şi propuneri ale fratelui meu cari erau mult diferite prin natura lor în sensul că americanii propuneau o organizare în vederea eventualităţii unui conflict în timp ce fratele meu propunea anu-

./.

mite măsuri de colaborare în vederea întăririi poziţiei politice a partidelor de opoziţie ca fiind celmai potrivit mijloc pentru a face faţă oricăror împrejurări.-

x Că pentru a se creia o bază de discuţie a fost necesar ca cele două puncte de vedere cari în fond nu sunt conciliabile să fie ajustate în aşa fel încât să poată sta împreună în vederea unei deciziuni ulterioare.- In sensul acestui compromis am cunoscut că ar fi trebuit să existe în principal două grupuri de acţiune din cari unul în străinătate şi altul în interior.-

x Aceste lucruri erau cunoscute D-lui Pogoneanu.-(Extras din declaraţia din 30 August).-

In legătură cu alcătuirea unui comitet în cadrul planului schiţat în tratativele avute de fratele meu cu americanii ştiu că într'una din zilele cari au precedat cu puţin plecarea fratelui meu, acesta în prezenţa mea, a D-lui Pogoneanu şi a D-lui Stârcea.- Acesta a arătat că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare paramilitară acesta ar trebui să fie condusă de un comitet special având un caracter strict secret şi nu de caracter esenţialmente politic care ar trebui să fie alcătuit în principiu dintr'un delegat destoinic al fiecărui partid din opoziţie (P.Ţ.T., P.N.L. şi P.S.D.T) cari în acel moment ar hotărâ să se asocieze, dintr'un militar cu autoritate şi pricepere şi dintr'o personalitate cu suprafaţă în lumea financiară.- (Extras din declaraţia din 10.IX.1947).-

Din cuprinsul fragmentelor de conversaţie pe cari le-am auzit cu prilejul întrevederii de care vorbeam mai sus am reţinut că una din condiţiile ce ar fi trebuit îndeplinite în cazul când discuţiile ar fi condus la o colaborare era că americanii să facă cunoscut cari erau organizaţiile sau persoanele cu cari ei avuseseră relaţiuni de colaborare în ţară noastră şi că aceste relaţiuni precum şi orice imixtiune directă în chestiuni de interes exclusiv naţional trebuia să înceteze.- Singurul contact al americanilor ar fi trebuit să rămână cu grupul care s'ar fi născut din aplicarea ideilor fratelui meu.-

In preajma plecării fratelui meu în cursul unor convorbiri prieteneşti care aveau loc în casa fratelui meu şi la cari participau câteodată Dl. Pogoneanu, câteodată Dl. Stârcea, alteori amândoi şi la cari eram de faţă şi eu (nu totdeauna

veneau sporadic în discuţie şi chestiuni legate de conţinutul negocierilor duse cu americanii.- Cu prilejul acestor discuţiuni am auzit pronunţându-se numele D-lor Cretzeanu, Gafencu ~~şi Fărcăşanu~~ cu acela al unor persoane ce ar fi trebuit să ocupe un loc de frunte în cadrul grupului din afară. (Extras din declaraţia din 15 Septembrie 1947).-

Două zile după aceia (după întrevederea din casa Stirbey) fratele meu a avut o întrevedere tot în casa Stirbey cu D-na Ioana Bujoiu.- Nu am fost de faţă la această întrevedere dar din crâmpeele de conversaţie auzite la plecarea şi revenirea mea am putut deduce că fratele meu dicta Doamnei Bujoiu un text în limba engleză complectat cu explicaţiuni în limba franceză.- D-na Bujoiu a venit a doua oară la fratele meu, probabil pentru a prezenta textul dictat.-(Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

Cu ocazia despărţirii de fratele meu acesta a arătat : " că este în aşteptarea unei scrisori din partea D-lui Iuliu Maniu la care se vor asocia şi şefii celorlalte partide de opoziţie care îi va servi drept legitimare a calităţii lui politice în străinătate.- Acest mesaj nu-l va obţine personal fiindcă nu vrea să posede asupra sa documente şi nici nu crede că ar fi bine să mai apară la Dl. Maniu înainte de plecare.- De îndată ce voi obţine mesajul să i-l transmit cât mai repede cu putinţă pe calea ce mi-o va indica ".- (Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

In ce priveşte împrejurările în care am obţinut scrisoarea cu semnătura D-lui Maniu precizez următoarele :

Textul mesajului a fost compus de Dl. Pogoneanu în baza indicaţiilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu Dl. Maniu.- Dl. Maniu a depus imediat semnătura sa pe scrisoarea gata alcătuită.-

Textul scrisorii, din cât îmi amintesc era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat şi că în consecinţă este calificat a cunoaşte opinia D-lui Maniu în chestiunile interesând politica ţării.- In temeiul acestui fapt roagă pe fratele meu să grupeze pe românii din străinătate într'un mănunchi care să colaboreze armonios ; în cazul când s'ar ivi divergenţe de opinii, fratele meu este calificat, în măsura în care nu ar putea obţine opinia directă a D-lui Maniu, să indice care ar fi această opinie (executând astfel un

./.

fel de arbitraj în caz de divergențe).- Pe textul mai sus rezumat, Dl.C.Brătianu a adăogat : " de acord cu Dl.Maniu " și a semnat ; iar Dl.Titel Petrescu a adăogat că roagă pe Dl. Buzești să ia contact cu personalitățile mișcării socialiste din străinătate și să le lămurească asupra stărilor de lucruri din țara noastră în special în ce privește poziția partidului social democrat independent.- Aceste două ultime semnături au fost obținute de Dl.Camil Demetrescu.-

Obținerea acestui mesaj și transmiterea lui s'a petrecut în a doua jumătate a lui Octombrie 1946.-(Extras din declarația din 29 August 1947).-

Precizez deasemeni că împrejurarea în care am vorbit D-lui Maniu de întrevederile fratelui meu cu americanii este aceia în care i-am prezentat spre semnare scrisoarea de împuternicire bine cunoscută.- (Extras din declarația din 19 Septembrie 1947).-

Când după semnarea mandatului dat fratelui meu de către cei trei șefi ai partidelor de opoziție l-am predat D-lui Bill Hamilton spre a-l transmite fratelui meu, Dl.Hamilton luând cunoștință de conținutul lui din traducerea mea, s'a bucurat foarte mult calificându-l un mandat în alb.....

In cursul anchetei luând cunoștință aproape complectă de conținutul tratativelor dintre fratele meu și americani îmi dau seama că bucuria D-lui Hamilton era determinată de faptul realizării unuia din punctele prevăzute în tratative și anume legitimarea calității fratelui meu în tratative.......

Imi amintesc de o vizită a D-lui Maniu în casa fratelui meu cu puțin timp înainte de începutul tratativelor cu americanii, în cursul căreia fratele meu a adus la cunoștința D-lui Maniu hotărârea sa fermă de a părăsi țara.- In cursul anchetei am constatat din arătăriele D-lui Pogoneanu și D-lui Stârcea că fratele meu a avut întrevederi cu Dl.Maniu și în cursul tratativelor cu americanii.-De acest fapt nu am fost ținut la curent de fratele meu.- Legând cunoașterea acestui fapt de recomandarea făcută mie de fratele meu înainte de plecarea sa, de a nu vorbi niciodată D-lui Maniu de conținutul tratativelor duse cu americanii, constat că rolul meu în ținerea contactului cu Dl.Maniu a fost în așa fel aranjat încât să nu am cunoștință de punerea în curent a D-lui Maniu de către fratele meu, cu conținutul tratativelor duse cu americanii.-

./.

In lumina acestor fapte îmi dau seama că era natural ca atunci când cu prilejul aducerii la cunoştinţă a plecării fratelui meu cu concursul unor americani cu cari avuse convorbiri îndelungate, Dl. Maniu nu a găsit util să-mi pună nici o întrebare cu privire la conţinutul tratativelor.-(Extras din declaraţia din 17 Septembrie 1947).-

Casa din Str. X., am cunoscut-o fiind condus acolo pentru prima dată în primele zile ale lunei Octombrie de Dl. Ioan de Mocsonyi-Stârcea cu scopul de a cunoaşte locul.- In această casă am venit apoi din proprie iniţiativă de aproximativ 5 ori (după cât îmi amintesc) din cari de trei ori înainte de plecarea mea la alegeri şi de două ori după înapoierea mea dela Bulci.- (Extras din declaraţia din 15 Septembrie 1947).-

Intrevederea ce am avut cu Dl. Maniu cu prilejul luării împuternicirii pentru fratele meu a decurs în felul următor :

M'am prezentat D-lui Maniu cu textul gata redactat al scrisorii de împuternicire şi i-am spus D-lui Maniu că fratele meu mi-a dat misiunea de a mă prezenta cu această scrisoare spre a fi semnată de D-sa (Dl. Maniu).-

Dl. Preşedinte Maniu a citit textul scrisorii şi a pus semnătura fără a face nici o observaţie asupra textului.- Am întrebat pe Dl. Maniu dacă pentru obţinerea semnăturii din partea D-lor Brătianu şi Titel Petrescu este nevoie de o intervenţie a D-sale faţă de aceştia.- Dl. Maniu mi-a răspuns : " Mergeţi Dvs. şi cereţi semnătura iar dacă va fi nevoie voi interveni şi eu " (Extras din declaraţia din 12 Septembrie 1947).-

Am obţinut personal această scrisoare şi am transmis-o tot personal la adresa indicată de fratele meu : Parcul Jianu Str. X. Nr. (îmi scapă dar pot indica locul pe teren).- Prezentându-mă acolo şi dându-mi numele am fost întâmpinat de un tânăr care şi-a declinat numele John Hall (Cpt).- Am spus că am un mesaj pentru fratele meu şi am întrebat dacă el este persoana căreia trebuie să-l predau.- Mi-a răspuns că da.- Am întrebat dacă fratele meu e bine şi mi-a răspuns că da.- Mai erau de faţă încă trei persoane, tineri în uniformă.- Am scris câteva rânduri fratelui meu şi le-am predat împreună cu mesajul D-lui Cpt. Hall J. (Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

Rectific cele arătate în declaraţia din 29 August 1947 în sensul că scrisoarea semnată de cei trei şefi de partid din opoziţie a fost predată D-lui Hamilton şi nu D-lui J. Hall

./.

aşa cum este consemnat în acea declaraţie.- Acesta din urmă este cel care a transportat scrisoarea la destinaţie.-(Extras din declaraţia din 23 Septembrie 1947).-

Din contactul pe care l-am avut cu Opt.John Hall ştiu că el este aviatorul care a scos din ţară pe fratele meu, Dl.Vişoianu şi pe D-na Ioana Bujoiu.-(Extras din declaraţia din 2 Septembrie 1947).-

In cursul lunei Octombrie c'am la două săptămâni după plecarea fratelui meu am fost împreună cu Domnul Pogoneanu în casa din Str.X.- Am găsit acolo pe Dl.Hamilton şi la puţin timp a sosit şi Dl.Hall.......

Dorinţa D-lui Pogoneanu de a vedea pe americani era pornită din intenţia de a pleda în sensul că aceştia să fie de acord a mijlocii plecarea D-lor Vişoianu şi Cretzeanu înainte plecarea D-lui Pogoneanu care era dorită de americani din cauza faptului că era în cunoştinţă cu prea multe din detaliile discuţiunilor avute cu fratele meu.-(Extras din declaraţia din 11 Septembrie 1947).-

In ce priveşte plecarea D-lui Vişoianu declar că l-am condus în casa din Str.X.într'o seară la aproximativ ora 24,la sfârşitul lunei Octombrie (c'am pela 25.X.)....

Am căutat pe Dl.Camil Demetrescu spre a-l ruga să facă în aşa fel încât şi Dl.Cretzeanu să fie pregătit fiindcă s'ar putea să fie posibilă şi plecarea acestuia,după care m'am întors în Str.X.spre a avea răspunsul clar în privinţa posibilităţii plecării D-lui Cretzeanu.- Mi s'a răspuns că această posibilitate nu există,de unde am dedus că fusese luată în combinaţie altă persoană care mi-a rămas până azi necunoscută.

Că fratele meu a plecat împreună cu D-na Ioana Bujoiu ştiu atât dela J.Hall cât şi din prima notiţă prin care mi se spunea de fratele meu că am sosit cu bine (el şi D-na Bujoiu).-

Despre o vizită a D-lui Tom Hall împreună cu un alt membru al misiunii americane la Bulci ştiu că a avut loc spre mijlocul lunei Octombrie în urma unei invitaţii a D-lui Stârcea pentru o vânătoare de lopătari.- Nu pot pune cu certitudine în sarcina acestei vizite,fiindcă este posibil ca întâlniri între D-nii Stârcea şi Hall să fi avut loc în Bucureşti,faptul că Dl.Hall contrar celor convenite cu fratele meu insista în discuţiile cu Dl.Stârcea asupra neadmisibilităţii propunerilor fratelui meu (acţiune pe plan politic) şi dorea să se lucreze în sensul propunerilor americane.- (Extras din declaraţia din 9 Septembrie 1947).-

.//.

In ziua de 26 sau 27 Octombrie am fost la Dl.Maniu spre a-i aduce la cunoştinţă plecarea fratelui meu.....

Mă gândeam că plecarea fratelui meu ar simplifica situaţia în privinţa alcătuirii listei(de candidatură) şi de aceia am spus D-lui Maniu că fratele meu a plecat lăsându-mi procură pentru a-i depune candidatura în cazul când Dl.Maniu ar menţine candidatura sa ca al doilea pe lista dela Bucureşti.-

Dl.Maniu mi-a spus că este prea târziu pentru a modifica lista.- Un moment s'a gândit la Dl.Vişoianu însă după ce i-am spus că şi acesta este plecat,a rămas hotărât să se menţină candidatura fratelui meu.-

Dl.Maniu m'a întrebat apoi cum a plecat fratele meu.- I-am spus că plecarea s'a efectuat cu concursul unor americani cari par a avea relaţii în cercuri înalte la Washington şi că dealtfel fratele meu a avut discuţii îndelungate de ordin politic cu aceştia.- (Extras din declaraţia din 12 Septembrie 1947).-

Cu prilejul anunţării de către mine a plecării fratelui meu,Dl.Maniu,am rugat ca asupra acestui lucru să păstreze cel mai strict secret.- Dl.Maniu mi-a spus că faţă de Dl.Mihalache nu poate avea secrete,la care am răspuns că nu am înţeles prin secret strict să nu încredinţeze ştirea unei personalităţi de talia D-lui Mihalache.- (Extras din declaraţia din 29 August 1947).-

Trecând sărbătorile am aşteptat să primesc un semn în ce priveşte soarta fratelui meu în străinătate.- Fusese convenit ca J.Hall să-mi semnaleze prin telefon,când va fi cazul să viu să-l văd.....

Aceasta se petrecea la mijlocul lunii Ianuarie.- C'am în aceiaşi perioadă am fost la casa din Str.A. spre a vedea ce e cu Dl.Hall.- Nu l-am găsit.- Mi s'a spus că vine săptămâna viitoare.- Revenind peste o săptămână l-am găsit pe J.Hall care mi-a înmânat un plic deschis în care se aflau două scrisori cu date mult diferite : una a fratelui meu datată din Noembrie,alta a D-lui Vişoianu datată,cred,din Ianuarie.- Ambele adresate D-lui Pogoneanu.- Deasemenea o scrisoare adresată mie prin care mă ruga să mă interesez de soarta bagajelor sale.......

Atât eu cât şi Dl.Pogoneanu am răspuns la scrisorile primite.- Răspunsurile le-am înmânat c'am la 10 zile dela primirea mesagiilor ; această dată îmi fusese arătată de Cpt.Hall ca aceia a plecării sale din ţară cu titlul definitiv.....

Cred,fără a putea preciza,că Pogoneanu a mai scris cu acest prilej şi fratelui său şi D-lui C.Anastasiu.- (Extras din

./.

241 241

declarația din 29 August 1947).-

La Bulci am avut impresia că Dl.Pogoneanu a mai văzut pe americani deoarece părea în curent cu detalii în legătură cu plecarea Domnilor Hall și Hamilton,detalii cărora nu le-am acordat importanță și în consecință nu ași fi în măsură să le reproduc.- Am reținut însă impresia că plecând,domnii Hall și Hamilton exprimaseră nădejdea că vor reveni după plecarea D-lui Col. Schuyler.-(Extras din declarația din 15 Septembrie 1947).-

După plecarea Cpt.Hall a urmat o perioadă în care am rămas fără știri din partea fratelui meu.- Această perioadă a durat c'am până la sfârșitul lunei Martie sau începutul lunei Aprilie.- Nu am avut în acest timp nici o activitate de ordin politic în afară de o singură vizită făcută D-lui Leucuția la care am găsit și pe Dl.Președinte Maniu....

Am întrebat pe Dl.Maniu dacă în cazul când s'ar ivi ocazia ar avea ceva de transmis fratelui meu și am cerut deasemenea să cunosc atitudinea și activitatea partidului în împrejurările de atunci spre a putea să scriu fratelui meu,care în această privință,bazat pe cuvântul cel mai autorizat......Tocmai fiindcă soluția internă era legată de cea internațională ar fi dorit să aibă cuvântul competent al fratelui meu.-

Am plecat asigurând pe Dl.Maniu că de îndată ce voi avea prilejul voi scrie aceste lucruri fratelui meu și că voi veni atunci,dacă domnia sa va fi în Capitală să primesc noi instrucțiuni sau un eventual mesaj pentru fratele meu.-

La începutul lunei Aprilie am primit pe calea ce presupun a fi aceia a misiunii britanice,în condițiile arătate în declarațiile mele anterioare,prima comunicare mai amplă din partea fratelui meu.- Cu acelaș prilej am primit și scrisoarea adresată D-lui Pogoneanu în care fratele meu răspunde la condoleanțele primite și arată și arată în altă ordine de idei că a pierdut contactul cu cei pe care îi numește H & H.- Conținutul mesajului l-am adus la cunoștința D-lui Pogoneanu după care am fost la Dl.Maniu pentru a-i aduce la cunoștință materialul primit.-(Extras din declarația din 29.VIII.1947).-

Ceeace mă face să presupun că mesagiile din străinătate veneau prin canalele misiunii britanice sunt două fapte : o convorbire pe care fratele meu a avut-o de multă vreme cu Dl. Boxshall ; faptul că din străinătate singurele persoane cari pot aduce în mod necontrolat corespondență sunt misiunile străine.- (Extras din declarația din 28.VIII.1947).-

.//.

Credinţa mea este că mesagiile din Elveţia sau America luau drumul Londrei de unde soseau în ţară prin intermediul misiunii britanice.-(Extras din declaraţia din 18.VIII.1947).-

Pe Colonelul Boxshall îl cunoştea personal(fratele meu şi acesta făcuse deja servicii de această natură din cari unul îmi este cunoscut şi anume aducerea în ţară a documentului intitulat"România la Conferinţa Păcii" pe care l-am văzut în mâna fratelui mei şi pe care ştiu că Dl.Colonel Boxshall l-a adus.- (Extras din declaraţia din 12 Septembrie 1947).-

In acelaş mesaj se găsea o serie de tăieturi din gazetele elveţiene,franceze,englezi şi americane,acestea din urmă însoţite de o notă din partea D-lui Cretzeanu cu privire la acţiunea comună a agrarienilor şi la anumite aspecte cari ar fi scoase la iveală de Ekhardt,şeful din U.S.A. al agrarienilor unguri(mai înainte de sosirea în U.S.A. a lui Ferencz Nagy).- Ekhardt ar fi avut pretenţia ca în paralel cu acţiunea agrariană să se discute în Statut de autonomia pentru Ardeal.....

Domnul Maniu mi-a exprimat simpatia pentru mâhnirea fratelui meu şi speranţe pentru însănătoşirea sa fizică.-Totodată mi-a arătat amărăciunea sa pentru faptul că activitatea grupului din afară este prea redusă,judecată după ecoul pe care l avea în presa şi forurile importante din străinătate.- Domnia sa ar fi dorit în special să aibă opinia amănunţită a fratelui meu asupra felului în care sunt văzute lucrurile,din afară.-

In privinţa chestiunii agrariene şi a problemei ridicate în mod tangenţial de Ekhardt opinia D-lui Maniu era că acţiunea agrariană nu ar fi pe placul vecinei U.R.S.S.ceeace ar înrăutăţii mult situaţia politică în România.-

Domnul Maniu mi-a spus că ar dori să-i scrie fratelui meu dar că nu are mijlocul de a face să se transmită scrisoarea prin persoane de absolută încredere....Am rugat pe Domnul Maniu să aibă gata scrisoarea pe care Domnia sa ar intenţiona să o scrie rămânând ca ea să fie înmânată dacă persoana şi ocazia s'ar prezenta.-

Imi îngădui totuşi ca eu totuşi ca eu să exprim părerile mai sus arătate ca fiind impresiile ce s'au degajat din convorbirea avută şi să le transmit fratelui meu pentru a le utiliza dacă ni s'ar prezenta ocazia de a face să-i parvină vre-un mesaj....

Al doilea şi ultimul mesaj ce mi-a parvenit către sfâr

./.

şitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai cuprindea o scrisoare a fratelui meu către Domnul Maniu prin care anunţa hotărârea sa de a încerca să reia în afară firul ce fusese rupt prin sdruncinarea morală suferită în urma morţii soţiei sale,un memoriu prin care rezuma felul în care vedea el evoluţia politicii internaţionale în raport cu consecinţele pe care această evoluţie le va avea pentru ţara noastră precum şi pentru linia de conduită a P.N.T.-Deasemenea tăieturi din tipăriturile ce apar în străinătate.- Când către sfârşitul lunei Mai,am văzut din nou pe Dl.Maniu,am avut impresia că Domnia sa consideră că evenimentele au depăşit împrejurările în care memoriul fusese scris şi că pentru partidele din opoziţie situaţia devenea din ce în ce mai gravă în urma încordării relaţiilor dintre marile puteri,drept consecinţă a formulării doctrinei Truman.-(Extras din declaraţia din 18.VIII.1947).-

Am predat acest mesaj D-lui Maniu la începutul lunii Mai,după ce în prealabil,îl adusesem la cunoştinţă Domnului Pogoneanu care l-a reţinut pentru a-l copia.- (Extras din declaraţia din 29.VIII.1947).-

Primul mesaj l-am primit printr'o persoană a cărei identitate îmi rămâne până azi necunoscută.- Când mă întorceam dela birou acasă pe drumul meu obişnuit s'a apropiat de mine o persoană care mi s'a adresat cu cuvântul " Buzel".- Am spus persoanei în chestiune că face o confuzie între mine şi fratele meu......La un moment dat persoana în chestiune m-a întrebat cine e Lipstick.- I-am spus că acesta este numele sub care era indicat în faza pregătirii loviturii dela 23 August fratele meu.-In felul acesta nici unul din noi doi nu am mai avut temeri şi persoana în chestiune mi-a înmânat mesagiul.-

La aproximativ o lună după această întâlnire am primit un rendez-vous pentru ora 14 pe strada N.Iorga.-Cu acest prilej am primit cel de al doilea mesaj din afară şi am trimis primul meu mesaj în sens contrar.-(Extras din declaraţia din 18.VIII.1947).-

In cursul lunii Mai am mai fost la Domnul Maniu cu scopul de a obţine textul demersurilor făcute de partid în chestiunea arestărilor,cu scopul de a le transmite în străinătate.....

In cursul lunii Iunie şi până la episodul Tămădău am mai avut ultimele trei întrevederi cu Domnul Maniu.-

O întrevedere în care i-am remis copia memoriului

./.

Tătărăscu către partidele din B.P.D.obţinute dela Dl.Pogoneanu

Altă întrevedere în care am obţinut dela Dl.Maniu copiile demersurilor întreprinse în chestia arestărilor din rândurile opoziţiei precum şi un memoriu destinat a fi prezentat prin fratele meu,în numele P.N.T.,parlamentelor din ţările occidentale.-

Cu acest prilej am primit şi scrisoarea,calificată dramatică,destinată fratelui meu,pe care Dl.Maniu intenţionase mai de mult să o trimită.-

Ultima întrevedere în jurul datei de 10 Iulie a avut de scop a-i raporta D-lui Maniu de expedierea documentelor încredinţate.- (Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

De căile de transmitere de care dispunea Dl.Pogoneanu elemente ale misiunii americane,am făcut uz şi eu în sensul că am încredinţat Domnului Pogoneanu scrisori adresate exclusiv fratelui meu în care tratau la un loc şi fără a păstra copii chestiunile personale,ştiri curente din ţară,însoţite de articole de gazetă din presa română pe cari le consideram ca definind mai bine problemele la ordinea zilei,impresii din cadrul partidului N.T.şi eventual instrucţiuni pe care le culegeau în întrevederile cu Dl.Maniu aşa cum am arătat mai sus.-Scrisorile mele şi cele ale D-lui Pogoneanu,în principiu erau la dispoziţia reciprocă,pentru a fi citite.- In fapt însă acest lucru nu se întâmpla apropae niciodată deoarece întotdeauna şi el şi eu - de multe ori la acelaş birou - (al său) scriam în grabă în ultimul moment ceeace aveam de scris.-(Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

Raporturi cu conţinut politic am avut cu Dl.Pogoneanu începând din momentul în care am luat sarcina de a obţine semnătura D-lui Maniu şi a transmite fratelui meu scrisoarea comună a şefilor de partid către acesta.-

Incepând din acest moment am pus unul la dispoziţia celuilalt materialul documentar care ne parvenea din străinătate sau se trimitea acolo....

Elementele de informaţie de cari în mod cert am luat cunoştinţă integrală sunt cele de cari am vorbit mai sus ca fiind primite dela sau transmise de mine la capetele firului pe care mă găseam.-

Am mai văzut şi multe altele pe care însă nu le-aş putea cita sau localiza în timp sau ca origină sau ţel decât printr'o amănunţită confruntare cu Pogoneanu.-

./.

Citez totuşi următoarele documente :

Scrisori dela Dr.Alex.Cretzeanu în legătură cu fondul din Elveţia şi cu activitatea sa din U.S.A.-

Scrisori dela Dl.Vişoianu cu un uşor caracter polemic: V.vorbind pe un ton amar şi demoralizat de şederea lui în străinătate iar P.încercând să-l stimuleze pe un ton întrucâtva drastic.-

Scrisori dela Dl.G.Anastasiu tratând chestiuni mai mărunte.-

Scrisori dela fratele său Titu fără mare importanţă. (Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

In legătură cu întrevederile mele cu Dl.Maniu adaog că într'una din întrevederile mele cu Domnia sa am întrebat pe Dl. Maniu cine este persoana pe care D-sa o indică pentru a primi din partea mea în lipsa D-sale mesagiile pe care le-aşi primi pentru D-sa şi cine este persoana căreia mă pot adresa pentru a cere informaţii în legătură cu activitatea sau orientarea partidului în cazul când D-sa ar lipsi din Capitală.-

Domnul Maniu mi-a indicat numele domnului Leucuţia.- Precizez însă că nu am avut niciodată a face uz de această indicaţie.- (Extras din declaraţiile din 29.VIII.1947).-

Despre scrisori semnate de Dl.Maniu şi adresate D-lor Gafencu şi Vişoianu ştiu că era vorba de o iniţiativă a D-lui Pogoneanu inspirată de un sentiment de delicateţă şi pornită din intenţii de a favoriza o colaborare armonioasă a acestora cu fratele meu......

Documentele scrise elaborate de partidul N.T.(exemplu : textul discursurilor,declaraţiilor,memoriilor mai importante) se obţineau foarte greu ; tocmai de aceia era mai dornic să le aibă fiindcă ştia din experienţa trecutului că dacă nu le obţine atunci când erau elaborate,nu numai că mai târziu nu le mai putea obţine,dar chiar din partea partidului erau cerute dela Dl. Pogoneanu în speranţă că s'ar fi putut găsi la el.- Acesta a fost cazul când cu ocazia adunării comitetului executiv al partidului,a fost nevoe să se reconstitue după acte anumite contribuţiuni ale partidului naţional ţărănesc în actul dela 23 August. (Extras din declaraţia din 5.IX.1947).-

Intr'una din vizitele mele la Domnul Maniu am întrebat pe cineva din imediatul anturaj al D-lui Maniu(nu pot preciza dacă era Dl.Leucuţia sau Dl.Coposu)dacă este întemeiat svonul ca Dl.Harriman ar fi trimis o scrisoare D-lui Maniu.-Mi s'a răspuns

./.

că dela Dl.Harriman nu s'a primit nimic dela Dl.Dr.Dean Acheson s'a primit un mesaj ca răspuns la o întrebare a D-lui Maniu.- Intrebarea era dacă o acţiune politică internă tinzând la răsturnarea regimului sau conjuga cu intenţiile şi posibilităţile de sprijin pe cari U.S.A. le avea în programul său politic în împrejurările actuale.- Răspunsul era un sfat de a nu întreprinde nimic în sensul răsturnării regimului dacă o astfel de acţiune ar face să intre în calcule şi un sprijin din partea U.S. A.fiindcă riscurile ar mai mari decâr şansele atâta timp cât trupe străine se află pe teritoriul ţării.-(Extras din declaraţia din 9 Septembrie 1947).-

Imi amintesc că într'una din ultimele întrevederi avute cu Dl.Pogoneanu am discutat conţinutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl.Maniu sau forul statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene ce fusese semnat deja de partidele din alte ţări.- Fratele meu spunea că deşi punctul său de vedere fusese întotdeauna că semnarea acestui pact nu era oportună, totuşi acum că semnarea de către alte partide se produsesé socotea că este mai bine să se asocieze dela început şi partidul naţional ţărănesc.- Scrisoarea era adresată mie; nu am întreprins nici un demers în sensul cerut de fratele meu,întrucât nu mai aveam cui să mă adresez din cauza arestărilor efectuate în cadrul partidului naţional ţărănesc.-Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviinţă interpretând scrioarea mai veche încredinţată de Dl.Maniu (precizez că e vorba de scrisoarea semnată de cei trei şefi de partide din opoziţie) (Extras din declaraţia din 4 Septembrie 1947),-c

Precizez că scrisoarea primită dela fratele meu prin care acesta cerea ca Dl.Maniu sau forul Statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene menţionată în declaraţia din 4 Septembrie 1947, a fost primită după arestarea fruntaşilor partidului N.T.adică în a doua jumătate a lunii Iulie.- Scrisoarea a fost primită de Dl.Pogoneanu,cred prin elemente ale misiunii americane.- (Extras din declar.din 23 Septembrie 1947).-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu menţinând în totul şi declaraţiile mele anterioare.-

23.IX.1947 p. conf. ss/.Ing.Niculescu Buzeşti

23. Sept. 1947. În fața noastră c.-? ? Niculescu 246 (1) 242 247

Declarație

Subsemnatul Inginer Radu Niculescu Buzești domiciliat în str. Sf. Constantin Nr 24. București, fiul lui Constantin și al Valeriei Niculescu Buzești, etatea 36 ani născut la 23 Februarie 1911 în Buzău, având serviciul militar satisfăcut (sublocotenent în rezervă), necăsătorit redând extrase din declarațiile mele anterioare declar:

Asupra împrejurărilor în cari a avut loc întrevederea dintre fratele meu și Domnii Hall și Hamilton în Palatul Stirbey.

Data aproximativă: a doua jumătate a lunii Septembrie (conf. rectificării din declarația din 19 IX 1947). la orele 11-11 30 p.m.; întrevederea a durat aproximativ 2 ore.

Au participat: Fratele meu, Dnii Hall, Hamilton, Dnul Ioan de Mocsonyi Styrcea și în parte și eu. Spun în parte fiindcă nu am fost prezent dela început și nici în timpul convorbirilor nu am fost tot timpul prezent întrucât trebuia să veghez ca în jurul camerii în care avea loc întrevederea să nu se apropie vre-o ureche indiscretă (Extras din declarația din 15 Sept 1947)

Cu 3-4 zile înainte de această întâlnire fratele meu mi-a spus că este în perspectivă de a găsi un mijloc de plecare cu ajutorul americanilor. Cei doi americani par a avea relații în cercuri importante ale politicii americane ceeace face foarte interesantă o discuție mai îndelungată cu ei asupra aspectelor politicii noastre și legătura cu ceeace ar putea prezenta interes pentru americani. Părerea acestora era că U.S.A. nu poate fi interesată numai de atitudinea protestatară a opoziției față de

Ing Niculescu Buzești

243 247 (2)

persecuții politici la care erau expuși că ar fi necesar și există dovezi mai ales grăitoare că aceste opoziții erau capabile de o organizare 248 ca să-și asigure o eficacitate în luptă și pentru câștigarea puterii când condiții favorabile s'ar ivi în domeniul politicii internaționale, în concursul U.S.A. Când cei doi americani au venit, dintâi a început fără ca eu să fiu prezent. Cam la 20-30 minute dela începerea ședinței fratele meu care probabil neglijase să mă cheme până atunci, m-a chemat și în felul acesta am cunoscut pe cei doi americani. Dintâi a reînceput asupra condițiilor politice din U.S.A. ... Apoi la acest punct americanii au făcut o remarcă și anume că oricare ar fi ajutorul pe care l-am aștepta din U.S.A. șansele remedierii situației din România stau în bună măsură în ceeace opinia publică și organizațiile politice din România vor face în sensul susținerii propriilor lor interese; de acelaș fapt va depinde probabil în bună măsură și interesul pe care U.S.A. îl va avea în evoluția stărilor de lucruri din România. (Extras din declarația din 11 Sept 1947)

Și cele auzite în cursul acestei interogări pot să-mi dau seama că în documentul intitulat „Minuta convorbirilor" de care am luat cunoștință cu prilejul anchetei, partea prezentată sub inițiala N reprezintă opinia fratelui meu însă considerabil alterată și mult mai amplă decât fusese prezentată atunci când eram de față.

[signature]

Remarc totuși în textul acelei scrisori următoarele idei fundamentale ale fratelui meu pe care acesta le-a expus și subliniat atunci când am asistat la întrevedere.

1) Necesitatea ca lupta împotriva regimului să fie dezvoltată la maximum pe planul politic în sensul de a se folosi orice prilej de mobilizare a opiniei publice în rândurile partidelor de opoziție

2) Că pentru favorizarea acestui scop era necesar un sprijin politic mai fățiș din partea U.S.A. spre a se garanta pe plan intern, sub scutul înțelegerii între aliați, o cât mai mare libertate de acțiune partidelor de opoziție......

4) Că în ce privește acțiunea de răsturnare a regimului fratele meu credea că metoda cea mai eficace constă în mobilizarea morală a națiunii împotriva regimului, conjugată cu o acțiune promptă, fără mari pregătiri tehnice, declanșată la momentul bine ales.

(Extras din declarația din 10 IX 1947)

Asupra documentului reexaminând textele duse la americani declar că din discuțiile avute cu fratele meu înaintea plecării sale și ulterior în mai multe rânduri cu domnul Pogoneanu știam în liniile mari următoarele: Că avansările la propunerile americane și propunerile ale fratelui meu care erau oarecum diferite prin natura lor în sensul că

[signature]

250 (4)

americanii propuneau o organizare în vederea eventualității unui conflict în timp ce fratele meu propunea anumite măsuri de colaborare în vederea întăririi poziției politice a partidelor de opoziție ca fiind cel mai potrivit mijloc pentru a face față oricărei împrejurări.
Că pentru a se crea o bază de discuție a fost necesar ca cele două puncte de vedere care în fond nu sunt conciliabile să fie ajustate și așa fel încât să poată sta împreună în vederea unei decizii ulterioare. În sensul acestui compromis am cunoscut că ar fi trebuit să existe în principal două grupuri de acțiune din care unul în străinătate și altul în interior. Aceste lucruri erau cunoscute Domnului Pogoneanu.

(Extras din declarația din 30 August)

În legătură cu alcătuirea unui comitet în cadrul planului schițat în tratativele acute de fratele meu cu americanii știu că într'una din zilele cari au precedat cu puțin plecarea fratelui meu, acesta în prezența mea, a domnului Pogoneanu și a Domnului Styrcea ~~în~~ acesta a arătat că în eventualitatea aplicării unui plan de organizare paramilitari aceasta ar trebui să fie condusă de un comitet special având un caracter strict [illegible] și nu de caracter esențialmente politic care ar trebui să fie alcătuit în principiu dintr'un delegat destoinic al fiecărui partid din opoziție (P.N.Ț; P.N.L și P.S.D.T.) care în acel moment ar hotărî

[signature]

251

să se asocieze, dintr'un militar cu autoritate (5)
și pricepere și dintr'o personalitate cu suprafață
în lumea financiară

(Extras din declarația din 10.IX.1947)

Din cuprinsul fragmentelor de conversație pe cari le-am auzit cu prilejul întrevederii de care vorbeam mai sus am reținut că una din condițiile ce ar fi trebuit îndeplinite în cazul când discuțiile ar fi condus la o colaborare era ca americanii să fi făcut cunoscut cari erau organizațiile sau persoanele cu cari ei întrețineau relațiuni de colaborare în țara noastră și că aceste relațiuni precum și orice imixtiune directă în chestiuni de interes exclusiv național trebuiau să înceteze. Singurul contact al americanilor ar fi trebuit să rămână cu grupul care s'ar fi născut din aplicarea ideilor fratelui meu.

În preajma plecării fratelui meu în cursul unor convorbiri prietenești cari aveau loc în casa fratelui meu și la cari participa câteodată dnul Pogoneanu, câteodată Dl. Styrcea alteori amândoi și la cari eram de față și eu (nu totdeauna) veneau sporadic în discuție și chestiuni legate de conținutul negocierilor lui cu americanii. Cu prilejul acestor discuțiuni am auzit pronunțându-se numele dlor Cretzianu Gafencu și Fărcășanu ca acele al unor persoane ce ar fi trebuit să ocupe un loc de frunte în cadrul grupului din afară

(Extras din declarația din 15 Sept 1947)

Două zile după aceea (după întrevederea din casa Stirbey) fratele meu a avut o întrevedere tot în casa Stirbey cu Dna Ioana Bujoiu. Nu am fost de față la această întrevedere dar din crâmpeiele de conversație auzite la plecarea și revenirea mea am putut deduce că fratele meu dicta Doamnei Bujoiu un text în limba engleză completat cu explicațiuni în limba franceză. Doamna Bujoiu a venit a doua oară la fratele meu, probabil pentru a prezenta textul dictat.

(Extras din declarația lui 29 August 1947)

Cu ocazia despărțirii de fratele meu acesta a insistat: „că este în așteptarea unei scrisori din partea Domnului Iuliu Maniu la care se vor asocia și șefii celorlalte partide de opoziție, care îi va servi drept legitimare a calității lui politice în străinătate. Acest mesaj mi-l va obține personal fiindcă mă vrea și posedă ample documente. Și nici nu crede că ar fi bine să mai apară la Domnul Maniu înainte de plecare. De îndată ce voi obține mesajul să i-l transmit cât mai repede cu putință pe calea ce mi-o va indica!".

(Extras din declarații din 29 August 1947)

În ce privește împrejurările în care am obținut scrisoarea cu semnătura Domnului Maniu precizez următoarele:

Textul mesajului a fost compus de Domnul Pogoneanu în baza indicațiilor fratelui meu care discutase în prealabil chestiunea cu Domnul

[illegible]

(7) 253

Maniu. Domnul Maniu a depus imediat semnătura pe scrisoarea gata alcătuită.
Textul scrisorii, din cât îmi amintesc, era o atestare a faptului că fratele meu i-a fost un colaborator foarte apropiat şi că în consecinţă este calificat a cunoaşte opinia Domnului Maniu în chestiunile interesând politica ţării. În temeiul acestui fapt roagă pe fratele meu să grupeze pe românii din străinătate într'un mănunchiu care să colaboreze armonios; în cazul când s'ar ivi divergenţe de opinii, fratele meu este calificat, în măsura în care nu ar putea obţine opinia directă a Domnului Maniu, să indice care ar fi această opinie (executând astfel un fel de arbitraj în caz de divergenţe). Pe textul mai sus rezumat, Dnul C. Brătianu a adăogat: "de acord cu Dr. Maniu" şi a semnat; iar Dl. Titel Petrescu a adăogat că roagă pe D. Buzeşti să ia contact cu personalităţile mişcării socialiste din străinătate şi să le lămurească asupra stării de lucruri din ţara noastră şi special în ce priveşte poziţia partidului Social-democrat independent. Aceste două ultime semnături au fost obţinute de Domnul Camil Demetrescu.
Obţinerea acestui mesaj şi transmiterea lui s'a petrecut în a doua jumătate a lui Octombrie 1946
(Extras din declaraţia din 29 August 1947)
Precizez de asemenea că împrejurarea în care am vorbit Domnului Maniu de intervenţiile fratelui meu cu americanii este aceea în care i-am

[illegible signature]

prezentat spre semnare scrisoarea de împuternicire (8)
să cunoască (Extras din declarația din 19 Septembrie 1947)

255 254

Când după semnarea mandatului dat fratelui meu de către cei trei șefi ai partidelor de opoziție l-au predat Domnului Bill Hamilton spre a-l transmite fratelui meu, Domnul Hamilton luând cunoștință de conținutul lui din traducerea mea, s-a bucurat foarte mult, calificându-l un mandat în alb.........

În cursul anchetei luând cunoștință aproape completă de conținutul tratativelor dintre fratele meu și americani îmi dau seama că bucuria Domnului Hamilton era determinată de faptul realizării unui din punctele prevăzute în tratative și anume legitimarea calității fratelui meu în tratative.....

Îmi amintesc de o vizită a Domnului Maniu în casa fratelui meu cu puțin timp înainte de începutul tratativelor cu americanii, în cursul căreia fratele meu a adus la cunoștință Domnului Maniu hotărîrea sa fermă de a părăsi țara. În cursul anchetei am constatat din arătările Domnului Pogoneanu și D-lui Stîrcea că fratele meu a avut întrevederi cu Domnul Maniu și în cursul tratativelor cu americanii. De acest fapt nu am fost ținut la curent de fratele meu. Negând cunoașterea acestui fapt de recomandarea făcută mie de fratele meu înainte de plecarea sa, de a nu vorbi

[signature]

9

254 255

niciodată Domnului Maniu de conținutul textelor luate cu americanii, constat că rolul meu în ținerea contactului cu Domnul Maniu a fost și așa fel aranjat încât să nu am cunoștință de punerea în curent a Domnului Maniu, de către fratele meu, cu conținutul textelor luate cu americanii.

In lumina acestor fapte îmi dau seama că era natural ca atunci când cu prilejul aducerii la cunoștință a plecării fratelui meu cu concursul unor americani cu cari avuse convorbiri îndelungate, Domnul Maniu nu a găsit util să-mi pună nici-o întrebare cu privire la conținutul textelor.

(Extras din declarația din 17 Sept 1947).

Casa din Str. X. am cunoscut-o fiind condus acolo pentru prima dată în primele zile ale lunii Octombrie de Dr. Ioan de Hociotă Styrcea, cu scopul de a cunoaște locul. In aceasta casă am venit apoi din proprie inițiativă de aproximativ 5 ori (după cât îmi amintesc) din cari de trei ori înainte de plecarea mea la alegeri și de 2 ori după înapoierea mea dela Bulci.

(Extras din declarația din 15 Sept 1947)

Intrevederea ce am avut cu Domnul Maniu cu prilejul luării împuternicirii pentru fratele meu a decurs în felul următor:

[signature]

(10) 256

M-am prezentat Domnului Maniu cu textul gata redactat al scrisorii de recomandare și am spus Domnului Maniu că fratele meu mi-a dat misiunea de a mă prezenta cu această scrisoare spre a fi semnată de Domnia sa (Dr. Maniu). Domnul Președinte Maniu a citit textul scrisorii și a pus semnătura fără a face nici-o observație asupra textului. Am întrebat pe Domnul Maniu dacă pentru obținerea semnăturii din partea Domnilor Brătianu și Titel Petrescu este nevoie de o intervenție a Dsale față de aceștia. Domnul Maniu mi-a răspuns: „Mergeți Dv. să cereți semnătura iar dacă va fi nevoie voi interveni și eu."

(Extras din declarația din 12 sept 1947)

Am obținut personal această scrisoare și am transmis-o tot personal la adresa indicată de fratele meu: Parcul Ioanid Str. X Nr. (îmi scapă dar pot indica locul pe teren). Prezentându-mă acolo și dându-mi numele am fost întâmpinat de un tânăr care și-a declinat numele John Hall (cpt). Am spus că am un mesaj pentru fratele meu și am întrebat dacă el este persoana căreia trebuie să-l predau. Mi-a răspuns că da. Am întrebat dacă fratele meu e bine și mi-a răspuns că da. Mai erau de față încă trei persoane, tineri în uniformă. Am scris câteva rânduri fratelui meu și le-am predat împreună cu

[illegible]

11

mesajul Dlui Cpt Hall J.
(Extras din declarația din 2 August 1947).

Rectific cele arătate în declarația din 29 August 1947 în sensul că scrisoarea semnată de cei trei șefi de partide din opoziție a fost predată Dlui Hamilton și nu Dlui J. Hall cum este consemnat în acea declarație. Acesta din urmă este cel care a transportat scrisoarea la destinație.

(Extras din declarația din 23 Sept 1947)

Din contactul pe care l-am avut cu cpt John Hall știu că el este aviatorul care a scos din țară pe fratele meu, Dl. Vișoianu și pe Dna Ioana Bujoiu (Extras din declarația din 2 Sept 1947).

În cursul lunii Octombrie cam la 2 săptămâni după plecarea fratelui meu am fost împreună cu Domnul Pogoneanu în casa din str X. Am găsit acolo pe Dl. Hamilton și la puțin timp a sosit și Dl. Hall ....

Dorința Domnului Pogoneanu de a vedea pe americani era pornită din intenția de a pleda în sensul ca aceștia să fie de acord a mijloci plecarea Dlor Vișoianu și Cretzianu înainte de plecarea Dlui Pogoneanu care era dorită de americani din cauza faptului că era în cunoștință cu prea multe din detaliile discuțiunilor avute cu fratele meu

(Extras din declarația din 11 Sept 1947)

În ce privește plecarea Dlui Vișoianu declar că l-am condus în casa din str X într'o seară

Ty [signature]

la aproximativ ora 24, la sfârșitul lunii Octombrie (cam pe la 25 X).....

Am căutat pe domnul Camil Demetrescu spre a-l ruga să facă în așa fel încât și Dl. Cretzianu să fie pregătit fiindcă s'ar putea să fie posibilă și plecarea acestuia, după care m-am întors în 25.X. spre a avea răspunsul clar în privința posibilității plecării Dlui Cretzianu. Mi s'a răspuns că această posibilitate nu există, de unde am dedus că fusese luată în combinație altă persoană care mi-a rămas până azi necunoscută.....

Că fratele meu a plecat împreună cu Dna Ioana Bujoiu știu atât dela J. Hall cât și din niște notițe prin care mi se spunea de fratele meu că au sosit cu bine (el și Dna Bujoiu)

Despre o vizită a Dlui Tom Hall împreună cu un alt membru al misiunii americane la Fulga știu că a avut loc ~~spre~~ mijlocul lunii Octombrie în urma unei invitații a Dlui Styrcea pentru o vânătoare de lopătari. Nu pot pune cu certitudine în sarcina acestei vizite, fiindcă este posibil ca întâlnirii între Dnii Styrcea și Hall să fi avut loc în București, faptul ca Dnul Hall contrar celor convenite cu fratele meu insistă în discuțiile cu Dl. Styrcea asupra readmisibilității propunerilor fratelui meu (acțiune pe plan politic) și dorea să se lucreze în sensul propagandei americane.

(Extras din declarația din 9 Sept 1947)

[signature]

253 (13)

259

În ziua de 26 sau 27 Octombrie am fost [la] Dl. Maniu spre a-i aduce la cunoştinţă plecarea fratelui meu .....
Mă gândeam că plecarea fratelui meu ar simplifica situaţia împrejurările alcătuirii listei (de candidatură) şi de aceea am spus Dlui Maniu că fratele meu a plecat lăsându-mi procură pentru a-i depune candidatura în cazul când Dl. Maniu ar menţine candidatura sa ca al doilea pe lista dela Bucureşti.
Domnul Maniu mi-a spus că este prea târziu pentru a modifica lista. Un moment s'a gândit la Dl. Visoianu însă după ce i-am spus că şi acesta este plecat, a rămas hotărât să se menţină candidatura fratelui meu.
Domnul Maniu m-a întrebat apoi cum a plecat fratele meu. I-am spus că plecarea s'a efectuat cu concursul unor americani cari par a avea relaţii în cercuri înalte la Washington şi că de altfel fratele meu a avut discuţii îndelungate de ordin politic cu aceştia
(Extras din declaraţia din 12 sept 1947)
Cu prilejul amintirii de către mine a plecării fratelui meu, Domnului Maniu, am rugat ca asupra acestui lucru să păstreze cel mai strict secret. Domnul Maniu mi-a spus că faţă de Dl. Mihalache nu poate avea secrete, la care am răspuns că nu am înţeles prin secret strict să nu încredinţeze aceasta unei personalităţi

[signature]

(14)

260

de către Dlui Mihalache
(Extras din declarația din 29 August 1947)

Trecând sărbătorile am așteptat să primesc un semn și ce privește soarta fratelui meu în străinătate. Fusese convenit cu J. Hall să mi semnaleze prin telefon, când va fi cazul să mă duc să-l văd......
Aceasta s-a petrecut la mijlocul lunii Ianuarie. Cam în aceeași perioadă am fost la casa din Str. X. spre a vedea ce e cu Dr. Hall. Nu l-am găsit. Mi s'a spus că vine săptămâna viitoare. Revenind peste o săptămână l-am găsit pe J. Hall care mi-a înmânat un plic deschis în care se aflau două scrisori cu date mult diferite: Una dela fratele meu datată din Noembrie, alta a Dlui Vișoianu datată, cred, din Ianuarie. Ambele adresate Dlui Pogoneanu. Deasemenea o scrisoare adresată mie prin care mă ruga să mă interesez de soarta bagajelor sale.....
Atât eu cât și Pogoneanu am răspuns la scrisorile primite. Răspunsurile le-am înmânat cam la 10 zile dela primirea mesagiilor; aceasta dată îmi fusese arătată de Cpt Hall ca aceea a plecării sale din țară cu titlu definitiv......
Cred, fără a putea preciza, că Pogoneanu a mai scris cu acest prilej și fratelui său și Dlui G. Anastasiu.
(Extras din declarația din 29 August 1947)
[signature]

(15)

261.

La Bulci am avut impresia că Dl. Pogoneanu a mai văzut pe americani deoarece pārea încercat cu detalii în legătură cu plecarea Dl. Hall şi Hamilton, detalii cărora nu le-am acordat importanţă şi în consecinţă nu aş fi în măsură să le reproduc. Am reţinut însă impresia că plecând, Dnii Hall şi Hamilton exprimaseră nădejdea că vor reveni după plecarea Dlui ~~Colonel~~ Skuyler

(Extras din declaraţia din 15 Sept 1947)

După plecarea (~~fratelui~~ [illegible]) cpt. Hall a urmat o perioadă în care am rămas fără ştiri din partea fratelui meu. Această perioadă a durat cam până la sfârşitul lunii Martie sau începutul lunii Aprilie. Nu am avut în acest timp nici-o activitate de ordin politic şi afară de o singură vizită făcută Dlui Lencuţiu la care am găsit şi pe Domnul Preşedinte Maniu...

Am întrebat pe Dl. Maniu dacă în cazul când s'ar ivi ocazia ar avea ceva de transmis fratelui meu şi am cerut de asemenea să cunosc atitudinea şi activitatea partidului în împrejurările de atunci spre a putea să scriu fratelui meu, ~~ceva~~ în această privinţă, bazat pe cuvântul cel mai autorizat. Tocmai fiindcă situaţia internă era legată de cea internaţională aş fi dorit să aibă cuvântul competent al Partidului.

Am plecat asigurând pe Domnul Maniu că de îndată ce voi avea prilejul voi scrie aceste lucruri fratelui meu şi că voi veni atunci, dacă domnia sa va fi în capitală, să primesc noui instrucţiuni sau un eventual mesaj pentru fratele meu

[illegible signature]

262 (16) 262

La începutul lunii Aprilie am primit un radio pe care presupun a fi acela a misiunii britanice în condițiile arătate în declarațiile mele anterioare, prima comunicare mai amplă din partea fratelui meu. Cu același prilej am primit și misiunea adresată d-lui Pogoneanu în care fratele meu răspunde la condoleanțele primite și arată, în altă ordine de idei, că a pierdut contactul cu cei pe care îi numește H & H. Conținutul mesajului l-am adus la cunoștința d-lui Pogoneanu, după care am fost la d. Manu pentru a-i aduce la cunoștință materialul primit.

(Extras din declarația din 29 VIII 1947)

Ceeace mă face să presupun că mesagiile din străinătate veneau prin canalele misiunii britanice sunt două fapte: O convorbire pe care fratele meu a avut-o de multă vreme cu d-l Boxshall; faptul că din străinătate singurele persoane cari pot aduce în mod neccntrolat corespondență sunt misiunile străine.

(Extras din declarația din 18 VIII 1947)

Credința mea este că mesagiile din Elveția sau Americ[a] luau drumul Londrei de unde soseau în țară prin intermediul misiunii britanice

(Extras din declarația din 18 VIII 1947)

Pe colonelul Boxshall îl cunoștea personal (fratele meu) și acesta făcuse deja servicii de această natură din cari unul îmi este cunoscut și anume aducerea în țară a documentului intitulat „România la conferința păcii" pe care l-am văzut în mâna fratelui meu, și pe care știu că d-l Col. Boxshall l-a adus

(Extras din declarația din 12 sept 1947)

[signature]

257 (17)

În acelaș mesaj se găsea o serie de tăieturi din gazetele elvețiene, franceze, engleze și americane, acestea din urmă însoțite de o notă din partea Dlui Cretzianu cu privire la acțiunea comună a agrarienilor și la anumite aspecte care ar fi scoase la iveală de Ekhardt, șeful din USA al agrarienilor unguri (mai înainte de sosirea în USA a lui Ferencz Nagy). Ekhardt ar fi avut pretenția ca în paralel cu acțiunea agrariană să se discute un statut de autonomie pentru Ardeal. . . .

Domnul Maniu mi-a exprimat simpatia pentru mâhnirea fratelui meu și speranța pentru însănătoșirea sa fizică. Totodată mi-a arătat amărăciunea sa pentru faptul că activitatea grupului din afară este prea redusă, judecată după ecoul pe care-l avea în presa și forurile importante din străinătate. Domnia sa ar fi dorit în special să aibă opinia amănunțită a fratelui meu asupra felului în care sunt văzute lucrurile din afară.

În privința chestiunii agrariene și a problemei ridicate în mod tangențial de Ekhardt opinia domnului Maniu era că acțiunea agrariană nu ar fi pe placul vecinei URSS ceeace ar înrăutăți mult situația politică în România.

Domnul Maniu mi-a spus că ar dori să-i scrie fratelui meu dar că nu are mijlocul de a face să se transmită scrisoarea prin persoane de absolută încredere ..... Am rugat pe Domnul Maniu să aibă gata scrisoarea pe care Domnia sa intenționa să o scrie rămânând ca la

[illegible signature]

(18)

să fie înmânate dacă persoana și ocazia se prezenta.....

Îmi îngădui totuși ca eu totuși ce [illegible] expun părerile mai sus arătate ca fiind impresiile ce s'au degajat din convorbirea avută și să le transmit fratelui meu pentru a le utiliza dacă mi s'ar prezenta ocazia de a face să-i parvină vre-un mesaj;....

Al doilea și ultimul mesaj ce mi-a parvenit către sfârșitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai cuprindea o scrisoare a fratelui meu către Domnul Maniu prin care anunța hotărârea sa de a renunța și reia în afară fiind că fusese rupt prin schimbarea morală suferită în urma morții soției sale, un memoriu prin care rezuma felul în care vedea el evoluția politicii internaționale în raport cu consecințele pe care această evoluție le va avea pentru țara noastră precum și pentru linia de conduită a P.N.T. Deasemenea tăieturi din tipăriturile ce apar în străinătate. Când către sfârșitul lunii Mai, am văzut din nou pe Domnul Maniu am avut impresia că Domnia-sa considera că evenimentele au depășit împrejurările în care memoriul fusese scris și că pentru partidele din opoziție situația devenea din ce în ce mai gravă în urma înăspririi relațiilor dintre marile puteri, drept consecință a formulării doctrinei Truman.

(Extras din declarația din 18 VIII 1947)

Am predat acest mesaj Domnului Maniu la începutul lunii Mai, după ce în prealabil îl adusesem la cunoștința Domnului Pogoneanu care l-a reținut pentru a-l copia.

(Extras din declarațiile din 29 VIII 1947)

Primul mesaj l-am primit printr-o persoană a cărei identitate îmi rămâne până azi necunoscută. Când mă întorceam dela birou acasă pe drumul meu obișnuit s-a apropiat de mine o persoană care mi s-a adresat cu cuvântul „Buzel". Am spus persoanei în chestiune că face o confuzie între mine și fratele meu.... La un moment dat persoana în chestiune m-a întrebat cine e Lipstick. I-am spus că acesta este numele sub care era indicat în faza pregătirii loviturii dela 23 August, fratele meu. In felul acesta nici unul din noi, doi nu am mai avut temeri și persoana în chestiune mi-a înmânat mesajul. La aproximativ o lună după această întâlnire am primit un rendez-vous pentru ora 14 pe strada N. Iorga. Cu acest prilej am primit cel de al doilea mesaj din afară și am trimis primul meu mesaj în sens contrar

(Extras din declarațiile din 18 VIII 1947)

In cursul lunii Mai am mai fost la Domnul Maniu cu scopul de a obține textul demersurilor făcute de partid în chestiunea arestărilor, în scopul de a le transmite în străinătate....

In cursul lunii Iunie și până la episodul Tămădău am mai avut ultimele trei întrevederi cu Domnul Maniu —

[signature]

o întrevedere în care i-am remis copii memoriului Tătărescu către partidele din BPD obținute dela Dl. Pogoneanu.
Altă întrevedere în care am obținut dela Dl Maniu copiile demersurilor întreprinse în chestia arestărilor din rândurile opoziției precum și un memoriu destinat a fi prezentat prin fratele meu, în numele P.N.T, parlamentelor din țările occidentale.
Cu acest prilej am primit și scrisoarea, calificată dramatică, destinată fratelui meu, pe care Dl. Maniu intenționase mai de mult s-o trimită.
Ultima întrevedere în jurul datei de 10 Iulie a avut de scop a-i raporta Dlui Maniu de ~~...~~ expedierea documentelor încredințate.

(Extras din declarațiile din 29 VIII 1947)

De căile de transmitere de care dispunea Dl Pogoneanu (elemente ale misiunii americane) am făcut uz și eu în sensul că am încredințat domnului Pogoneanu scrisori adresate exclusiv fratelui meu în care tratam la un loc și fără a păstra copii chestiunile personale, știri curente din țară, însoțite de articole de gazetă din presa română pe care le consideram ca definind mai bine problemele la ordinea zilei, impresii din cadrul partidului N.T și eventual instrucțiuni pe care le culegeam în întrevederile cu Dl. Maniu așa cum am arătat mai sus.
Scrisorile mele și cele ale Dlui Pogoneanu în principiu erau la dispoziția reciprocă, pentru

a fi citite. In fapt însă acest lucru nu se întâmpla aproape niciodată deoarece întotdeauna și el și eu — de multe ori la acelaș birou — (al său) — scriam în grabă în ultimul moment ceeace aveam de scris.

(Extras din declaratia din 29 VIII 1947)

Rapoartele cu conținut politic am avut cu Dl. Pogoneanu începând din momentul în care am luat sarcina de a obține sem-nătura D-lui Maniu și a transmite fratelui meu scrisoarea comună a șefilor de partid către acesta.

Incepând din acel moment am pus uneori la dispoziția celuilalt materialul documentar care ne parvenea din străinătate sau se trimitea acolo.

Elementele de informație de cari în mod cert am luat cunoștință integrală sunt cele de cari am vorbit mai sus ca fiind primite dela sau transmise de mine la capetele firului pe care mă găseam.

Am mai văzut și multe altele pe cari însă nu le-aș putea cita sau localiza în timp sau ca origină sau țel decât printr'o amănunțită confrun-tare cu Pogoneanu.

Citez totuși următoarele documente:

Scrisori dela D. Alex. Cretzianu în legătură cu fondul din Elveția și cu activitatea sa din U.S.A.

Scrisori dela D. Vișoianu cu un ușor caracter polemic: V. vorbind pe un ton amar și demo-ralizat de șederea lui în străinătate iar P. încercând să-l stimuleze pe un ton intimativ drastic.

Scrisori dela D. G. Anastasiu tratând chestiunii mai mărunte

[signature]

Scrisori dela fratele său Titu fără nimic important.

(Extras din declarația din 29 VIII 1947)

În legătură cu întrevederile mele cu D. Maniu adaog că ~~inform~~ ~~ultima~~ intima din întrevederile mele cu Domnia sa am întrebat pe Domnul Maniu cine este persoana pe care D-sa o indică pentru a primi din partea mea în lipsa D-sale mesagiile pe care le-aș primi pentru D-sa și cine este persoana căreia mă pot adresa pentru a cere informații în legătură cu activitatea sau orientarea partidului în cazul când D-sa ar lipsi din capitală.

Domnul Maniu mi-a indicat numele Domnului Lencutia. Precizez însă că nu am avut niciodată a face uz de această indicație.

(Extras din declarația din 29 VIII 1947)

Despre scrisori semnate de Domnul Maniu și adresate D-lor Grafencu și Visoianu știu că era vorba de o inițiativă a D-lui Pogoneanu inspirată de un sentiment de delicatețe și pornită din intenția de a favoriza o colaborare armonioasă a acestora cu fratele meu......

Documentele scrise elaborate de partidul N.T. (exemplu: textul discursurilor, declarațiilor, memoriilor mai importante) se obțineau foarte greu; tocmai de aceea era mai dornic să le aibă fiindcă știa din experiența trecutului că dacă nu le obținea atunci când erau elaborate, nu numai că mai târziu nu le mai putea obține, dar chiar din partea partidului erau cerute dela D. Pogoneanu cu speranța că s'ar fi putut găsi la el. Acesta a fost cazul când

[illegible signature]

cu ocazia adunării comitetului executiv al partidului a fost nevoie să se sublinieze după acte anumite contribuțiuni ale partidului național țărănesc la actul dela 23 August

(Extras din declarația din 5-IX 1947)

Într'una din vizitele mele la Domnul Maniu am întrebat pe cineva din imediatul anturaj al Domnului Maniu (nu pot preciza dacă era D-l Leucuția sau D-l Coposu) dacă este întemeiat zvonul că D-l Harriman ar fi trimis o scrisoare D-lui Maniu. Mi s'a răspuns că dela D-l Harriman nu s'a primit nimic dar dela D-l Dean Acheson s'a primit un mesaj ca răspuns la o întrebare a D-lui Maniu. Întrebarea era dacă o acțiune politică internă tinzând la răsturnarea regimului s'ar conjuga cu intențiile și posibilitățile de sprijin pe care U.S.A. le-ar avea în programul său politic în împrejurările actuale. Răspunsul era un sfat de a nu întreprinde nimic în sensul răsturnării regimului dacă o astfel de acțiune ar face să intre în calcule și un sprijin din partea U.S.A. fiindcă riscurile ar fi mai mari decât șansele atâta timp cât trupe străine se află pe teritoriul țării

(Extras din declarația din 9 sept 1947.)

Îmi amintesc că într'una din ultimele între-vederi avute cu D-l Pogoneanu am discutat conținutul unei scrisori primite dela fratele meu prin care acesta cerea ca D-l Maniu sau

264 (24) 269 250

forul statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene, care fusese semnat deja de partidele din alte țări. Fratele meu spunea că deși punctul său de vedere fusese întotdeauna că semnarea acestui pact nu era oportună, totuși acum că semnarea de către alte partide se produsese socotea că este bine să se asocieze dela început și Partidul național țărănesc. Scrisoarea era adresată mie; nu am întreprins nici un demers în sensul cerut de fratele meu, întrucât nu mai aveam cui să mă adresez din cauza arestărilor efectuate în cadrul partidului național țărănesc. Am considerat că fratele meu va proceda cum va crede de cuviință întrepătrund scrisoarea mai veche încredințată de Dr. Maniu (precizez că e vorba de scrisoarea semnată de cei trei șefi de partide din opoziție)

(Extras din declarația din 4 sept 1947)

Precizez că scrisoarea primită dela fratele meu prin care acesta cere ca Dr. Maniu sau forul statutar al partidului să-l împuternicească a semna pactul partidelor agrariene, menționată în declarația din 4 Sept 1947, a fost primită după arestarea fruntașilor partidului N.T. adică în a doua jumătate a lunii Iulie. Scrisoarea a fost primită de Dr. Pogoneanu cred, prin elemente ale misiunii americane

(Extras din declarația din 23 Sept 1947)

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu menținând în total și declarațiile mele anterioare

23 IX 1947 [signature]

~~270~~ 267

271

DECLARATIE

Subsemnatul Ing.Radu Niculescu Buzeşti,domiciliat în Str.Sf.Constantin Nr.24,declar că în urma unei vizite făcute azi la faţa locului am indentificat casa despre care am făcut menţiune în declaraţiile mele anterioare ca fiind locul în care am întâlnit în câte-va rânduri pe Domnii I Hall,T.Hall sau W.Hamilton.- Această casă este în Str.W la Nr.11.-

Indicaţia dacă declaraţiile mele anterioare şi anume că această casă sar fi aflat în Strada X se rectifică deci prin prezenta declaraţie.-

(ss)Radu Niculescu Buzeşti.

2.X.1947

2. X. 1947.

În fața noastră

Chestor, I. Niculescu

~~271~~ 272

Declarație

Subsemnatul Ing. Radu Niculescu Buzești domiciliat în Str. Sf. Constantin No 24 declar că în urma unei vizite făcute azi la fața locului am identificat casa despre care am făcut mențiune în declarațiile mele anterioare ca fiind locul în care am întâlnit în câteva rânduri pe Dnii J. Hall, T. Hall sau W. Hamilton. Această casă este în Str W la No 11.

Indicația din declarațiile mele anterioare și anume că această casă s'ar fi aflat în Str X se rectifică deci prin prezenta declarație

2 X 1947

Ing Niculescu Buzești

272
(261)

273

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Mihai C.P. Georgescu proprietar al imobilului din Parcul Jianu strada W Nr.11 declar, că imobilul de mai sus se compune dintr'un apartament mare - parter şi primul etaj ca[re] a fost ocupat de familia mea la Ianuarie 1945 când mi-a fost rerhiziţionat (ord.Nr.9o/45) în folosul Misiunei Militare Americane. Această rechiziţie a durat până în Maiu 1947.

Primul ofiţer american intrat în acest apartament a fost maiorul Tanallo pe care l-am cunoscut prin faptul că i-am predat apartamentul şi mobilierul existent. Pe ceilalţi domni ofiţeri care s'au perindat în cursul rechiziţiei nu i-am cunoscut căci erau cazaţi fără a mi se face şi mie cunoscut. Am mai cunoscut totuşi - pe urma unui incident avut - pe Locotenentul Hamilton şi apoi pe ultimul - Sergentul Dieke - pe acesta din urmă pe urma faptului că mi-a predat casa - şi inventarul.

In acelaş imobil am la etajul II două garsoniere - una ocupată de mine şi alta de o doamnă cu numele de Elene Hansur.

In complectarea celor de mai sus mai arăt că după Maior Tanallo primul ocupant al apartamentului a mai locuit acolo şi Dl. Colonel Anderson cu soţia. Tot dela Misiunea Militară Americană.

Mai declar că în tot timpul rechiziţiei D-nii Ofiţeri americani primeau vizite dar nu pot arăta cine anume, care nu-i cunoşteam.

Această îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

(ss)M.P.Georgescu

2 Octombrie 1947.

P. conf.
[signature]

ROMANIA

MINISTERUL AFACERILOR STRAINE

Directiunea Personalului

Nr. 63938

273

262

274

ADEVERINTA

Ministerul Afacerilor Străine adevereşte prin prezenta că D-na IOANA BUJOIU GHICA, a funcţionat în acest Departament dela 1 Iunie 1945 până la 1 Iunie 1946 în calitate de funcţionară administrativă diurnistă, iar dela 1 Iunie 1946 până la 30 Iunie 1947 în gradul de stenodactilografă bugetară, dată la care a fost comprimată pentru economii bugetare.-

D-na Bujoiu Ghica Ioana vorbeste limba franceză şi engleză şi într'o oarecare măsură limba germană.

SEFUL DIVIZIUNII PERSONALULUI.

N. Papahagi
Sef de Sectie.

274

AUTORIZAT DE MINISTERUL CULTURII NATIONALE SI AL CULTELOR

INSTITUTUL MODERN "S O A R E"
STENADACTILOGRAFIE & LIMBI STRAINE.

Calea Victoriei 168 - Telefon 5.35.76.

275

A D E V E R I N T A

Se adevereşte prin prezenta că D-na Ioana Ghica Bujoiu a absolvit cursurile noastre de stenodactilografie în limbile Franceză, Germană, Engleză.

Bucuresti. 23. X. 1947.

p.c. [signature]

B 5

IALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militara

— Parchetul Militar —

276

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi General de Div. S. Pretorian, Procuror Militar, Special pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Corpului II Armată.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui RADU NICULESCU BUZEȘTI din București Str. — Nr. — sunt indicii de vinovăție pentru fapta de Uneltire contra ordinei Siguranței Statului

prev. și pen. de art. —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de — 30 — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 — pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 Octombrie 1947

Dat în București astăzi 15 Octombrie /947.

Procuror Militar, Special

General de div. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

CORPUL II ARMATA

Militar —

277

~~275~~ 179

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3024

~~277~~

...tea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

...al de div. S. Pretorian ——— Procuror Militar, pe lângă Parchetul ...i Militar al Corpului 2 Armata

...art. 143/din C. J. M., având în vedere că în contra lui — NICULESCU ...ADU — /162 — din Bucuresti — Str. ———

...indicii de vinovăție pentru fapta de uneltire contra ordinei și siguranței statului ———

...n. de art. ———

...în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di... Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30 ...

...d în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

...n tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Mi... Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 — pe ...ul.

...m șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile ...ere dela — 16 sept 1947 ———

...în București astăzi — 16 sept. ——— /947.

...curor Militar, Special

Am luat cunoștință învinuit

...eneral de div. Pretorian

~~277~~
~~272~~
279

TRIBUNALUL MILITAR Regiunea II Militară ~~CORPUL II ARMATA~~
— Parchetul Militar —

~~276~~

MANDAT DE DEŢINERE Nr. 3014

278

In virtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi General de Div. Pretorian, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Corpului II Armată.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui NICULESCU BUZESTI din Bucuresti Str. Nr. sunt indicii de vinovăţie pentru fapta de uneltire impotriva unitatii Statului prev. şi pen. de art.

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcţiunei Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 36 pe susnumitul.

Cerem şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile cu începere dela 16 August 1947.

Dat în Bucureşti astăzi 16 August /947.

Procuror Militar, Special
General de Div. Pretorian

Am luat cunoştinţă învinuit

~~277~~

~~272~~

279

~~278~~

278

280

G-ral DEMETRESCU

281

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CAMIL C. DUMITRESCU, Prim Secretar de Legaţiune, declar că între data de 1 August şi 7 Octombrie mi-am petrecut timpul astfel:

In ziua de 7 August am fost seara în Bucureşti, în Bucureşti m'am oprit din drum ca să întreb pe Dl. Mihai Rădulescu asupra condiţiilor de trai la o staţiune maritimă. Mă gândeam la Mangalia.-

In jurul orei 11 seara eram înapoiat acasă. A doua zi în lipsa mea a fost percheziţia. Mă aflam în oraş unde am făcut unele cumpărături şi am trecut la anticarul din pasagiul Eforiei unde fiind cunoscut deoarece făcusem o cumpărare de stampe româneşti sub condiţia bunei lor stări, - trecusem ca să semnalez starea deteriorată a două dintre ele. Am vorbit cu un alt vânzător, i-am lăsat numele înscris pentru a face comunicarea vânzătorului care-mi efectuase vânzarea.-

Am dejunat la Dl. Mihai Rădulescu şi după masă am fost acasă unde am aflat de percheziţie. Am socotit necesar şi din cauza sănătăţii să solicit sprijinul Părintelui Laurent unde am fost primit de îndată probabil la 9 August. De atunci am locuit acolo. Am eşit de două ori ducându-mă acasă să-mi iau unele obiecte necesare şi unul din actele de identitate.-

/ss/ Camil C. Dumitrescu

8 Octombrei 1947.

p. conf.
Chestor
[signature]

8 Octombrie 1947

În fața noastră
Chestor,
~~250~~
I. Niculescu

282

Declarație

Subsemnatul Camil C. Demetrescu, Prim Secretar de Legațiune, declar că între data de 1 August și 8 Octombrie mi-am petrecut timpul astfel:

În ziua de 7 August am fost seara în București; în București m'am oprit din drum ca să întreb pe dl. Mihai Rădulescu asupra condițiilor materiale de trai la o stațiune maritimă. Mă gândeam la Mangalia.

În jurul orei 11 seara eram înapoiat acasă. A doua zi în lipsa mea a fost percheziția. Mă aflam în oraș unde am făcut unele cumpărături și am trecut la anticariatul din pasagiul Eforiei unde, fiind convenit deoarece ~~făcusem~~ o cumpărare de stampe românești sub condiția bunei lor stări, trebuia ca să reclamez starea deteriorată a două dintre ele. Am vorbit cu un alt vânzător, i-am lăsat numele înscris pentru a face comunicarea vânzătorului care mi efectuase vânzarea.

Am dejunat la Dr. Mihai Rădulescu, și după masă am fost acasă unde am aflat de percheziție. Am socotit necesar și din cauza sănătății să solicit sprijinul Părintelui [illegible] unde am fost primit de îndată probabil la 9 August. De atunci am locuit acolo. Am ieșit de două ori ducându-mă acasă să-mi iau unele obiecte necesare și unul din actele de identitate.

Camil C. Demetrescu

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CAMIL C.DEMETRESCU declar că am primit o scrisoare-al cărui text fusese probabil înainte pregătit între D-nii Ministru Gr.N.Buzeşti şi Consilier V.N.Pogoneanu-spre sfârşitul lunei Octombrie sau începutul lunii Noembrie 1946,semnată de Dl.Preşedinte Maniu şi pe care am dus-o în consecutiv spre examinare şi evetual semnare Domnilor Constantin I.C.Brătianu şi Constantin Titel Petrescu.- Domniile lor au fost de acord cu scrisoarea,semnând-o.- Pentru aceasta l-am vizitat pe Dl.Dinu Brătianu acasă la dânsul,în Str.Dorobanţi. Nu mai era nimeni de faţă.- I-am prezentat scrisoarea semnată de Dl.Iuliu Maniu,D-lui Brătianu,care nu-mi amintesc să fie formulat vre-o obiecţiune.- Domnia sa cred a-mi aminti că a semnat sub expresia " de acord ".- Domnia sa a semnat scrisoarea.-

La Dl.Constantin Titel Petrescu am fost a doua sau a treia zi acasă la dânsul lângă Cişmigiu,după ce-l căutasem fără a-l găsi odată sau de două ori.- Dl.Titel Petrescu a semnat scrisoarea la rândul său.-

Am fost rugat să duc scrisoarea la Dl.Pogoneanu.

Alte relaţii de acest gen nu am mai avut cu D-nii C.I.C.Brătianu şi Constantin Titel Petrescu.-

Nici Dl.Pogoneanu nu a mai trimis prin mine alte scrisori,memorii sau documente.-

In timpul Octombrie 1946 - 1 Mai 1947 îl vedeam pe Dl.Pogoneanu foarte des,uneori chiar zilnic.- In consecinţă cred că Dl.Pogoneanu mi-a împărtăşit într'o însemnată măsură corespondenţa sa cu unii români din străinătate.- Intr'adevăr am citit sau mi s'a expus scrisori de ale prietenilor săi din străinătate şi rude.- In acest fel am aflat şi de raportul D-lui Buzeşti din Aprilie anul acesta.- S

Stiu că Dl.Vişoianu până la plecarea D-sale din ţară avea cele mai bune relaţii cu reprezentanţa americană.

Relaţiuni de o normală cordialitate am păstrat cu toţi (D-nii Pogoneanu,Roiu şi subsemnatul)cu aceiaşi reprezentanţă.-

8 Octombrie 1947 p. conf. [signature] ss/.Camil Demetrescu

(285)

9 Octombrie 1947

În fața noastră
Chestor, [signature] Voiculescu

283

Declarație.

Subsemnatul Camil C. Demetrescu declar că am primit o scrisoare - al cărei text fusese probabil înainte stabilit între Dnii Ministru Gr. N. Dragoș și Consilier V. R. Pogoneanu - spre sfârșitul lunii Octombrie sau începutul lunii Noembrie 1946, semnată de dl. Președinte Maniu și pe care am dus-o în consecință spre examinare și eventual semnare Domnilor Constantin I. C. Brătianu și Constantin Titel Petrescu. Domniile lor au fost de acord cu scrisoarea, semnându-o. Pentru aceasta l-am vizitat pe Dl. Dinu Brătianu acasă la dânsul, în str. Dorobanți. Nu mai era nimeni de față. I-am prezentat scrisoarea semnată de Dl. Maniu, dlui Brătianu, care nu-mi amintesc să fi formulat vreo obiecțiune. Domnia sa cred a-mi aminti că a semnat sub expresia „de acord". Domnia sa a semnat scrisoarea.

La Dl. Constantin Titel Petrescu am fost a doua sau a treia zi acasă la dânsul lângă Cișmigiu, după ce-l căutasem fără a-l găsi odată sau de două ori. Domnul Titel Petrescu a semnat scrisoarea la rândul său.

Am fost rugat să duc scrisoarea de Dl. Pogoneanu.

Alte relații de acest gen nu am mai avut cu Domnii Constantin I. C. Brătianu și Constantin Titel Petrescu.

Nici Dl. Pogoneanu nu a mai trimis prin mine alte scrisori, memorii sau documente.

În timpul Octombrie 1946 - 1 Mai 1947 îl vedeam pe dl. Pogoneanu foarte des, uneori chiar zilnic. În consecință cred că Dl. Pogoneanu mi-a împărtășit într-o însemnată măsură corespondența sa cu unii Români din străinătate. Într'adevăr am citit sau mi s'au expus scrisori de ale prietenilor săi din străinătate și rude. În acest fel am aflat și de raportul dlui Dragoș din Spitalul Ucoul acesta.

Știu că Dl. Vișoianu până la plecarea Domniei Sale din Țară avea cele mai bune relații cu Reprezentanța americană.

Relațiuni de o normală cordialitate am păstrat cu Frații (Dnii Pogoneanu, Puiu și sublocotenentul) cu aceiaș reprezentanți.

Camil C. Demetrescu

~~285~~

287

D E C L A R A T I E

Subsemnatul CAMIL C. DEMETRESCU, domiciliat în Bucuresti str. 10 Mese nr. 5 declar că pe GR. N. BUZESTI, V. POGONEANU, OPRISANU și ROIU îi cunosc de circa șase-șapte ani și eram în raporturi de prietenie cu ei, la fel îl cunosc pe IONEL STARCEA DE VREO 10 ANI.

Incă înainte de 23 August 1944, cu circa un an am făcut parte din grupul Buzesti. Pogoneanu, fiind șeful serviciului cifrului, care activa pentru pregătirea unei acțiuni pentru eșirea României din război. După 23 August 1944 am rămas în funcțiunea de Director ajutor al cifrului și cabinetului până la 10 Iulie 1945 când mi-a înlăturat delegația și am trecut la Direcția Administrativă unde am stat circa trei luni, pe urmă am fost trecut la Direcția Politică unde am figurar circa un an. Apoi am fost mutat la Direcția judiciară unde am figurat circa două trei luni. In sfârșit am trecut la Dir. Personalului unde am rămas câteva luni până la comprimare 30 Iunie a.c.-

In timpul vizitelor pe care le făceam Dlui Pogoneanu am întâlnit pe Dnii Roiu, frații Buzești Radu și Grigore, Oprișanu, Săpărescu. La fel am vizitat des pe dl. Gr. N. Buzesti care locuia în PALATUL STRIBEY unde întâlneam deseori pe Barbu Stribey. La aceste vizite și mese am întâlnit de câteva ori luând și masa împreună pe dl. IULIU MANIU, ION MIHALACHE, STARCEA, LEUCUTIA, RICA GEORGESCU TITEL PETRESCU, iar dela reprezentanțele americane și engleze am întâlnit pe dnii Le Rongetel, Maejonie Banks, Hull Melebourne. La restaurantul Capșa am luat masa cu dl. Buzesti și Porter, ofițeră englejă. Peofițerii Hall și Hamilton i-am întâlnit o singură dată, fiind invitat la unul dintre ei la masă, invitația fiindu-mi transmisă de dl. Stârcea care ma și condus acolo.- Data la care a avut loc invitația cred că era în Septembrie 1946.- La masă au participat în afară de Stârcea, mine și cei doi ofițerii și dl. Pogoneanu și cred Radu Buzești.-

./.

229 286

Intrucât nu ştiam englezeşte nu pot reproduce decât conversaţia făcută în general, tradusă câteodată de Stârcea. Ceace am reţinut a fost discutarea unor posibilităţii de plecare din ţară.- Posibilitatea care am reţinut-o a fost aceia a plecării cu un camion care să aducă cartofi din România în Ungarâă.-

In general Ionel Stârcea discuta cu aprindere m, atitudine de activitate împotriva guvernului.- La rândul lor dl. Grigore Niculescu Buzesti şi Pogoneanu demonstrau că alegerile trebuiesc câştigate cu orice mijloace între care preconizau formare de grupuri de supraveghere a partidelor politice şi determinarea sătenilor să nu părăsească localurile de vot înainte de rezultatul local.-

Scopul politic al plecării în străinătate a lui Gr. N. Buzesti a fost de a duce o activitate împotriva regimului din România împreună cu Românii din grupul GAFENCU CRETZEANU. Lucrul acesta îl ştiu din conversaţiile avute cu Gr. Niculescu Buzesti şi din cele spuse mie de Pogoneanu şi Radu Buzesti cu ocazia semnării scrisorii de reprezentare a celor trei şefi de partide / Dnii Maniu, Brătianu şi Titel Petrescu /

/ss/ CAMIL G. DEMETRESCU.-

p.conf.
Niculescu

3 Octombrie 1947

În fața noastră,
Chestor, [signature]

280

289

Declarație

Subsemnatul Camil C. Demetrescu, domiciliat în [stamp] str. 10 Mai nr 5. declar că pe Gr. N. Buzești, V. Pogoneanu, Oprișan și Roiu îi cunosc de circa șase-șapte ani și eram în raporturi de prietenie cu ei, la fel îl cunosc pe Ionel Styrcea de vreo 10 ani.

Mai înainte de 23 August 1944, cu circa un an am făcut parte din grupul Buzești-Pogoneanu, fiind șeful serviciului cifrului, care activa pentru pregătirea unei acțiuni pentru eșirea României din războiu. După 23 August 1944 am rămas în funcțiune de Director General al Cifrului și Cabinetului până la 10 Iulie 1945 când mi-a încetat delegația și am trecut la Direcția Administrativă unde am stat circa trei luni; pe urmă am fost trecut la Direcția Politică unde am lucrat circa un an. Apoi am fost mutat la Direcția Judiciară unde am lucrat circa două trei luni. În sfârșit am trecut la Dir. Personalului unde am rămas câteva luni până la comprimare 30 Iunie a.c.

În timpul vizitelor pe care le făceam Dlui Pogoneanu am întâlnit pe Dnii Roiu, frații Buzești Radu și Grigore, Oprișan, Săgărescu. La fel am vizitat des pe Dl. Gr. N. Buzești care locuia în Palatul Știrbey, unde întâlneam deseori pe Barbu Știrbey. La aceste vizite și mese am întâlnit de câteva ori, luând și masa împreună, pe Domnii Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Styrcea, Sencuția, Rică Georgescu, Titel Petrescu, iar dela ~~Luminile~~ Reprezentanțele americane și engleză am întâlnit pe Domnii Le Rougetel, Marjorie Banks, Hulick, Melbourne. La restaurantul Capșa am luat masa cu dl Buzești și Porter, ofițer englez. Pe ofițerii Hall ~~și~~ și Hamilton i-am întâlnit o singură dată, fiind invitat la unul dintre ei la masă, invitația fiindu-mi transmisă de ~~nepoț~~ Styrcea care m-a și condus acolo. Data la care a avut loc invitația cred că era în Septembrie 1946. La masă au participat în afară de Styrcea, mine și cei doi ofițeri, și Pogoneanu și cred Radu Buzești. Întrucât nu știam englezește nu pot reproduce decât conversații făcute în general, traduse câteodată de Styrcea. Ceeace am reținut a fost discutarea unor posibilități de plecare din țară. ~~tota~~ Posibilitatea care am reținut-o a fost aceea a plecării cu un camion care să aducă cartofi din România în Ungaria. ~~Înainte mai~~ În general Ionel Styrcea discuta cu aprindere o atitudine de ~~opunere~~ activitate împotriva guvernului. La rândul lor Grigore Niculescu Buzești și Pogoneanu demonstrau că alegerile trebuiesc câștigate cu orice mijloace, între care preconizau formarea de grupuri de supraveghere a partidelor politice și ~~[illegible]~~ determinarea sătenilor să nu părăsească localurile de vot înainte de rezultatul local.

Scopul politic al plecării în străinătate a lui Gr. N. Buzești a fost de a duce o activitate împotriva regimului din România împreună cu

Românii din grupul Gafencu – Crețianu. Lucrul acesta îl știu din convorbirile avute cu Dr. Niculescu Buzești și din cele spuse mie de Pogoneanu și Radu Buzești în [illegible] cazul semnării misiunii de reprezentare a celor trei șefi de partide (Dnii Maniu, Brătianu și Titel Petrescu)

Camil C. Demetrescu

281

~~288~~

290

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Camil C.Demitrescu declar în continuare că în toamna anului 1945 (luna Octomvrie) s'au scos din Ministerul Afacerilor Streine de către colaboratorii lui Victor Rădulescu Pogoneanu câteva safeuri-portabile în care erau documentele pregătitoare ale armistițiului, documente care constituiau obiectul lucrului în Ministerul al dlui Pogoneanu la Comisia Păcii și negăcierile duse tot în vederea ieșirii României din Răsboi de guvernul Antonescu. Am participat la această operație împreună cu Victor Pogoneanu, Cecilia Sorescu Pogoneanu și Florin Roiu.

Documentele au fost duse în locuința dlui Pogoneanu din Parcul Jianu unde au fost cercetate și separate. Eu personal am participat la constituirea doserelor după ce documentele au fost cercetate de dl.Pogoneanu.

+ +

Cu privire la blanchetele de pașapoarte diplomatic ce le-am avut în păstrare la Dna Alexandrini declar că acestea erau în pachetul dat în păstrare acestei doamne - ea neștiind conținutul pachetului - pasapoartele fiind scoase din Minister din ordinul lui Pogoneanu.

+ +

In toamna anului 1946, după plecarea lui Gr.N. Buzești cu ajutorul american, informat fiind și de dl. Vișoianu că și el urmează să plece în străinătate - deoarece în mai multe ocazii îmi exprimase dorința de a pleca - am fost solicitat într'o zi de către dl.Radu Niculescu Buzești de a-l înștiința pe dl.G.Cretzmeanu despre o eventuală plecare în străinătate în legătură cu care urmează să se prezinte imediat la Palatul Stirbei.

+ +

In primele luni ale anului 1947 Victor Pogoneanu lucrând la un studiu asupra tratatului de pace cu România

./.

m'a rugat să cer dlui Penescu, secretarul general al PNT toate publicațiile oficiale ale partidului asupra tratatului de pace. Deasemenea și discursul ținut în comitetul executiv. D-sa nu mi le-a dat în întregime ci numai discursul suscitat.

\+ +

Cu privire la scrisoarea către Gr.N.Buzești care am transmis-o prin d-na Hodoș, declar că i-am solicitat acesteia favoarea de a duce o scrisoare către Dinu Hiott, fiul vitreg al dlui Buzești, eu spunându-i că e vorba de chestiuni familiare. Acest lucru l'am făcut la cererea dlui Pogoneanu.

In plicul închis pe care l'am predat dnei Hodoș se aflau, o scrisoare a dlui Pogoneanu, cred una a dlui Buzești Radu și câteva rânduri ale mele către tânărul Hiott cu rugămintea de a preda scrisorile tatălui său vitreg. Am adăogat câteva rânduri pentru Grigore Niculescu Buzești.

Prezenta declarație o susțin și semnez.

ss.Camil C.Demetrescu.

Joi, 9 Octomvrie 1947

Azi 9 Octombrie 1947.

Dată în faţa noastră
Chestor G. Doiculescu

283

292

Declaraţie

Subsemnatul Camil C. Demetrescu declar în continuare că ~~[illegible]~~ în toamna anului 1945 (luna Octombrie) ~~[illegible]~~ s'au scos din Ministerul Afacerilor Străine de către colaboratorii lui Victor Radulescu Pogoneanu câteva safeuri-portabile în care erau documentele pregătitoare ale armistiţiului, documente care constituiau obiectul lucrului în Minister al Dlui Pogoneanu la Conferinţa Păcii şi negocierile duse tot în vederea ieşirii României din războiu de guvernul Antonescu. Am participat la această operaţie împreună cu Victor Pogoneanu, Cecilia Sorescu(?) Pogoneanu şi Florin Roiu(?).

Documentele au fost duse în locuinţa Dlui Pogoneanu din Parcul Bazu(?) unde au fost cercetate şi separate. Eu personal am participat la constituirea dosarelor după ce documentele au fost cercetate de Dl Pogoneanu.

XX

Cu privire la blanchetele de paşapoarte diplomatice ce le-am avut în păstrare la Dna Alexandrescu(?) declar că acestea erau în pachetul dat în păstrare acestei doamne — ea neştiind conţinutul pachetului — paşapoartele fiind scoase din Minister din ordinul lui Pogoneanu.

XX

In toamna anului 1946. după plecarea lui Gr. N. Buzeşti cu generalul american, informat fiind şi de Dl Vişoianu că şi el urmează să plece în străinătate — deoarece în mai multe ocazii îmi exprimase dorinţa de a pleca — am fost solicitat într'o zi de către Dl. Radu Niculescu Buzeşti de a-l înştiinţa pe Dl. G. Cretzianu(?) despre o eventuală plecare în străinătate în legătură cu care urmează să se înţeleagă(?) imediat la Palatul Ştirbey.

XX

In primele luni ale anului 1947 Victor Pogoneanu lucrând la un studiu asupra tratatului de pace cu România mi'a sugerat să cer Dlui Penescu(?), secretarul general al P.N.Ţ toate publicaţiile oficiale ale partidului asupra tratatului de pace. Deasemenea şi discursul ţinut în Comitetul Executiv. Dar nu mi le-a dat în întregime ci numai discursul amintit.

XX

Cu privire la scrisoarea către Gr. N. Buzeşti care am transmis-o prin Doamna Hodoş declar că i-am solicitat acesteia favoarea de a duce o scrisoare către ~~[illegible]~~ Hall [illegible] al Dlui Buzeşti, ea spunându-i că e vorba de chestiuni familiare. Acest lucru l-am făcut la cererea Dlui Pogoneanu.

Camil Demetrescu

În plicul închis pe care l-am predat Domnului Hedoș se află o scrisoare a lui Pajorum una a lui Buzești Radu și câteva rânduri ale mele către tânărul Hiott cu rugămintea de a preda scrisorile tatălui său vitreg. Am adăugat câteva rânduri pentru Grigore Niculescu Buzești

Pagina declarației
omisă și semnată Camil C. Dumitrescu

297a

295 (294)

D E C L A R A T I E

In complectarea celor anterioare adaug că am întocmi paşaport diplomatic pentru Domnul ALEXANDRU CRETZEANU pe care l-am înmânat fie dânsului, fie Domnului POGONEANU sau BUZEŞTI, cred că în Octombrie 1946.

* * *

In ceeace priveşte contactul cu Dl. MELBOURNE, din Octombrie 1946 până în Aprilie (sfârşitul) 1947, îmi ami... că l-am văzut, în afară de întâlnirile accidentale la ... Străine, odată sau de două ori la Legaţiune, odată tra... ţându-i dorinţa D-lui POGONEANU de a-l vedea. Aceasta ... trucă D-sa nu avea mijloace de locomoţiune.

* * *

In ceeace priveşte contactul menţinut cu dl. BUZEŞTI după plecarea D-sale din ţară, el s'a redus la trimiterea a două sau trei scrisori personale trimise prin diferite ocazii, printre care ultima prin Dl. HODOŞ, în primăvara lui 1947.

(ss) Camil Demetrescu

Luni 20 Octombrie 1947.

202 b.

Luni 20 Octombrie 1947

Declarație

În completarea celor anterioare adaog că am întocmit un pașaport diplomatic pentru dl. G. Gafencu pe care l-am înmânat fie dânsului, fie dlui Pogoneanu sau Buzești. Cred că în Octombrie 1946.

× ×

În ceeace privește contactul cu dl. Melbourne, din Octombrie 1946 până în Aprilie (sfârșitul) 1947, îmi amintesc că l'am văzut, în afară de întâlnirile accidentale la M. Af. Străine, o dată sau de două ori la legație, o dată transmițându-i dorința dlui Pogoneanu de a-l vedea. Aceasta pentrucă dsa nu avea mijloace de locomoțiune.

× ×

În ceeace privește contactul menținut cu dl. Buzești după plecarea sa din țară, el s'a redus la trimiterea a două sau trei scrisori personale trimise prin diferite ocazii, dintre care ultima prin Dr. Hodoș în primăvara anului 1947.

Camil C. Demetrescu.

20.X.1947
În fața noastră
Chestor
[signature]

Regiunea 2 Militară
NALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~
— Parchetul Militar —

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3040. 296

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi General de Div. S. PRETORIAN, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Regiunei II ~~Armată~~ Militară

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui Camil Demetrescu din București Str. — Nr. — sunt indicii de vinovăție pentru fapta de uneltire contra ordinei și siguranței statului.

prev. și pen. de art. —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 37 pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 10 Octombrie 1947

Dat în București astăzi 10 Oct. 1947 /947.

Procuror Militar, Special

General de div. D. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

~~292~~

297

298

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, Secretar de Legaţiune, fiul lui Lucian şi al Mariei Roiu, născut în Comuna Iaşi, Judeţul Iaşi, în anul 1914, necăsătorit, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, Intrarea V.Păun 3, declar următoarele:

Prin luna Octombrie 1946, Dl.Consilier POGONEANU mi-a spus că va trimite pe D-ra SORESCU, viitoarea sa soţie, să ridice dela Minister două valize cu haine şi câteva casete cu hârtii personale "(se pare în legătură cu pregătirea actului dela 23 August 1944, la care POGONEANU participase. Conţinutul valizelor şi al casetelor nu-l cunosc, fiind încuiate şi cheia ţinând-o D-sa)".-

Valizele erau depozitate într'o cameră a Direcţiunii Cifrului de mult, din timpul când D-sa era Directorul Cabinetului şi Cifrului, de unde au fost scoase seara pe scara de serviciu şi transportate cu maşina lui POGONEANU, la el acasă - D-ra SORESCU ferindu-se de a fi observată -. De aci nu ştiu ce s'a mai făcut cu acestea.-

Despre aceasta nu am înştiinţat nici un şef ierarhic, fiindcă mi s'a spus că sunt lucruri personale.

Recunosc că este o greşală ceeace s'a făcut, fiindcă am crezut oamenii pe cuvânt, când mi-au afirmat că conţinutul era personal, cu atât mai mult, cu cât procedeul folosit de D-ra SORESCU, trebuia să mi se pară şi el nepotrivit uzuanţelor Ministerului.

Aceasta îmi este declaraţia, pe care o dau nesilit şi o susţin.-

ss. F. Roiu

13 August 1947.

7

288 ~~299~~

13 August 1947
Dată în fața noastră
Jud. [illegible]

299

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu Secretar de Legațiune, fiul lui Lazăr și al Mariei Roiu, născut în comuna Iași, județul Iași, în anul 1914, căsătorit, cu reședința domiciliului din București, Intr. V. Păun 3, declar următoarele:

Prin luna octombrie 1946, D-l Consilier Pogoneanu mi-a spus că a trimis pe d-na Sorescu, întrucât era [illegible], să ridice dela Minister două valize cu haine și câteva casete cu ~~sc~~ „hârtii personale" (se pare în legătură cu pregătirea Actului dela 23 Aug. 1944, la care Pogoneanu participase. Conținutul valizelor și al casetelor îmi e necunoscut, fiind încuiate și cheia rămânând D-sa.) În
Valizele erau depozitate lângă camera

a Direcțiunii Cifrului de mult,
în timpul când D-sa era Director
Cabinetului și Cifrului, de unde au
fost scoase ~~pe~~ seara pe seara ne servicii
și transportate cu mașina lui [illegible]
dispoziția la el acasă;
nu știu ce s-a mai făcut cu acestea.
Despre aceasta nu am notificat
nici un șef ierarhic, fiindcă mi s-a
spus că sunt lucrări personale.
Recunosc că este o greșeală ceeace
s-a făcut, fiindcă am crezut ~~[illegible]~~ dânsului
pe cuvânt când mi-a afirmat că conținutul era personal, cu atât mai
mult cu cât procedeul folosit de
D-l Sorescu [illegible] să mi se pară
și al nepotrivit uzanțelor ministerului.

Aceasta îmi este declarația pe
care o dau nesilit și o susțin.

Florin

13 Aug. 1947

288

~~295~~

300

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ROIU FLORIN, secretar de legatie, fiu al lui Lucian si al Mariei Roiu, născut la Iasi in 1914, necăsătorit, declar următoarele:

Dl. POGONEANU, era vizitat de multi membrii ai Ministerului printre care: CESIANU, BARBUL, D'ALBON, CHINEZU si de prieteni personali ca domnii: OCTAVIAN NEAMTU, Dr. TIBERIU IONESCU, avocat JENY POP. Se discutau cancanurile zilei, situatia politică internă, internaţională etc.

In materie de politică internă, POGONEANU credea că guvernul nu reprezintă opinia publică şi că opozitia, dacă ar fi fost alegeri libere, ar fi câstigat mai multe voturi Despre partidul Comunist credea că orice guvern de viitor va trebui să tină seamă de prezenta lui. Mi-a spus că avea legături cu MANIU, DINU BRATOANU si TITEL PETRESCU si cunostia pe domnii Ministrii PATRASCANU si BODNARAS din epoca pregătirii lui 23 August. Deasemenea incă inainte de 23 August 1944, il cunostia pe Dl. Ministru GASTON BOEUVE.

Din Minister il interesa miscările personalului in străinătate, activitatea diplomatică si politică internaţională si in genere informatiuni care putea furniza date asupra situatiei politice. Activitatea mea la Comisiunea Păcii, mă punea in imposibilitate să furnizez date si informatiuni importante, toate acestea aflându-se numai la Directiunea Cabinetului, a cifrului şi Directia Politică. Lucrările Comisiunei Păcii, constau din memorii prezentate oficial de Guvern, cu caracter public, tipărirea Tratatului de Pace, organizarea arhivei adusă dela Paris si altele care nu avea incă un caracter confidential. Aceasta imi este declaratia.

Întreg

ss/Florin Roiu

13 August 1947.

P. Conf.

4

Dată în fața noastră azi 13 August 1947.

~~299~~ ~~296~~ 301 (301)

Comisar Șef [signature]

Declarație

Subsemnatul Roiu Florin, secretar de legațiune, fiu a lui Lucian și al Maria Roiu, născut la Iași în 1914, necăsătorit, declar următoarele:

Dl. Pogoneanu era vizitat de mulți membri ai Locotenenței, printre care: Cesianu, Barbul, d'Albon, Chinezu și de prieteni personali ca Dr. Tiberiu Ionescu, avocat Jeny Pop. Se discutau etc. despre situația politică internă, [illegible] zilei, [illegible] internaționale, etc. În materie de politică internă, Pogoneanu credea că guvernul nu reprezintă opinia publică și că opoziția, dacă ar fi fost alegeri libere, ar fi obținut mai multe voturi. Despre partidul comunist credea că în viitor va tolera orice guvernare.

FRoiu

Îl țineau seama de prezența lui.
Lui i-a spus că avea legături cu
Maniu, Dinu Brătianu și Titel Petrescu.
Îl cunoștea pe Dl. Ministru Pătrășcanu și
Bodnăraș din epoca pregătirii lui 23 August.
Deasemenea încă înainte de 23 Aug.
1944, îl cunoștea pe Dl. Ministru Gaston
Marin.
Dl. Ministru îl interesa mișcările personalului
din străinătate, activitatea diplomatică
și politica internațională și la fel
informațiuni care puteau furniza date
asupra situației politice.
Activitatea mea la Conferința Păcii mă
punea în imposibilitate să furnizez
ceva informațiuni importante, toate aces-
tea aflându-se numai la Direcțiunea
Cabinetului, a Cifrului și Direcția
Politică. Lucrările Conferinței Păcii, constau
din memorii prezentate oficial de guvern
cu caracter public, tipărirea Tratatului de
pace, organizarea arhivei aduse de la Conf.
și altele care nu aveau nici un caracter con-
fidențial. Aceasta îmi este declarația.

[illegible]

13 Aug. 1949

290

~~297~~

302

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, născut in Iasi 1914, Aprilie 2, fiul lui Lucian si Marie, Secretar de Legatiune, necăsătorit, copii n'am, Slt. de rezervă Gruparea 6 A.C.A. condamnat n'am fost cu ultimul domiciliu in Bucuresti Intr. V. Păun 3, declar in continuare următoarele:

In legătura cu venirea in ţară a lui PAMFIL RIPOSEANU consilierul Legatiei Washinton, PICKY POGONEANU o socotea definitivă datorită zvonurilor care circulau cu privire la unele afaceri făcute de acesta si a animozităţilor cu RALEA.-

Deasemenea că s'ar datora si unele contacte avute in America cu DAVILLA.-si CRETEANU. Aceste lucruri le cunoaste inainte de campania de presă care a insbucnit .Sursa de unde ar fi putut să le afle ar fi fost unele indiscreti dela persoanele din Minister sau din relatiile care le aveam cu Nationali Tărănisti, asa după cum afirmasem.-

Despre VASILE STOICA, POGONEANU avea o părere deajuns de relativă, din moment ce fusese secretar general in timpul când acesta a fost pus in disponibilitate. Din conversatiile pe care le-am avut cu OANCEA, dela Cabinetul lui VASILE STOICA, reesa că acesta era deajuns de mâhnit denumirea lui RALEA la WASHINGTON ,post care el visase si pentru care făcuse toate eforturile să-l ocupe. Consolarea numirii la Haga era prea putin fată de postul pierdut, tinând seamă mai ales si de faptul că STOICA era cunoscut ca având relatiuni si aprecieri in cercurile americane, unde a fost imediat după războiul 1916-1919. OANCEA mi-a spus că STOICA a primit vizita lui BERY reprezentantul Statelor Unite- acasă la primul. Deasemeni că primea vizite de oameni politici din opozitie ca GHITA POPP, COPOSU, MANUILA. Pe ~~care~~ ultimii doi i-am văzut si eu la

./.

303

cabinet. Reesa din conversatiile cu OANCEA că vizita lui BERY la STOICA folosită si pentru a face dirigentele necesare in legătură cu numirea sa la WASHINGTON Intârzierea intoarceri la post a lui VASILE STOICA- se spune că s'at detora si unelor contacte pe care aceasta le-ar fi avut la Paris, in epoca Conferintei de Pace, cu români dizitenti.

Aceasta este declaratia pe care o sustin si o semnez propriu.-

/ss/ FLORIN ROIU

14 August 1947.-

Adaug la declaratia de mai sus că am vpzut la Cabinetul Dlui VASILE STOICA in două rânduri pe Dl EMIL HATIEGANU.

Declar sustin si semnez.-

/ss/ FLORIN ROIU

14 August 1947.-

P. Conf.

Declarație

Subsemnatul Florin Roni, născut în Iași, 1914 Aprilie 2, fiul lui Lucian și Maria, Secretar de Legațiune, necăsătorit, copii n'am, Sbt. de rez.: Compania 6 A.C.A. Condamnat n'am fost, cu ultimul domiciliu în București, Str. L. Pâna 3, declar în continuare următoarele:

În legătură cu venirea în țară a lui [illegible] Consilierul Legației Washington, [illegible] informarea [illegible] definitivă [illegible] care [illegible] cu privire la unele afaceri [illegible] și a [illegible] cu [illegible] s'ar datori unor contacte avute în America cu [illegible]

Fl. Roni

și Cretzeanu. Acești domni le cunoștea
[illegible] de companii de poker ar a
[illegible]. Sursa de unde ar fi putut
să le afle ar fi fost unele indiscreții
ale persoanelor din minister sau din relațiile
cu care le avea cu național-țărăniștii,
așa după cum afirmase.

Despre Vasile Stoica, Popescu
avea o părere deajuns de relativă,
din moment ce fusese secretar general
în timpul când acesta a fost pus
în disponibilitate. Din conversațiile ~~pe care le-am~~ purtate cu (rectificat de mine [illegible])
[illegible], de la cabinetul lui Vasile
Stoica reiese că acesta era deajuns
de mâhnit de numirea lui Davila
la Washington, post care-l visase
și pentru care făcuse toate eforturile
să-l ocupe. Consolarea numirii la
Haga nu o prea putea face de postul
pierdut, ținând seama mai ales
și de faptul că Stoica era cunoscut ca
având relațiuni și aprecieri în cercurile

[illegible]

305

Dată în fața mea azi 15 Aug. 1947 [illegible]

~~293~~ ~~300~~ 303

americane, unde a fost înălțat după războiu
1916-1919 dar cea mi-a spus că ~~Stoica~~
[Mai de mine Tr.] a primit vizita lui Berry - repre-
zentantului Statelor Unite - acasă la
primul. De asemenea că primea
vizite de români politici din opo-
ziție ca Ghiță Pop, Lupu și Mi-
hălache, Penteleimon Tr. i-au vizitat și ea la
cabinet. Reiese din conversațiile lui cu
Berry la St. să dar că vizita lui
era folosită și pentru a face dispozițiile
necesare în legătură cu revenirea sa la Washing-
ton. Întârzierea întoarcerii la post a
lui Vasile Stoica - se spune că s-ar datora
unor contacte pe care acesta le-ar
fi avut la Paris, în epoca Confe-
rinței de pace, cu românii dizidenți.

Corectat de mine Tr.

Aceasta este declarația pe care o
susțin și semnez propriu.

Fl. Rom.

14 Aug. 1947

Adaug la declarația de mai sus că am
văzut la Cabinetul d-lui Vasile Stoica
în două rânduri pe d-l Ilie Hațiegan.

Cele susținute și semnez

Rom.

14 Aug. 1947

12

304

306

DECLARATIE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

1/. In toamna lui 1946, am aflat dela Cabinet că Ralea ar fi telefonat, plângându-se de o sustragere de documente / telegrame cifrate / și cerând cercetări. Am aflat acest lucru d-la Dl.Cordescu dela Cabinet.

După vre'o lună, directorul Cifrului Oprişanu, a fost mutat la altă Direcție, la cerere, deoarece nu primise satisfacție în urma concluziilor raportului său asupra imposibilității unei indiscreții în centrală. Acest lucru a fost aflat și de Pogoneanu care il știa la data când eu vroiam să-i comunic.-

2/. Colaboratorii cei mai apropriați ai lui Niculescu Buzești din Ministerul de Externe erau: Pogoneanu, Camil Demetrescu, Pilotti, Geo Constantinescu. Aproprierea dintre ei se datora atât legăturilor personale cât și de idei politice.

La două luni de zile după 23 August 1944, am putut constata o schimbare nefavorabilă în Ministerul Af.Străine, pe calea unei prietenii cu Uniunea Sovietică. Din partea conducerii dela acea dată a Ministerului nu s'a observat nici o acțiune de remediere a acestei atitudini.

3/. Privitor la convorbirile lui Tătărăscu cu Fabricius din Mai - Iunie 1940, se vorbea în Minister - prin vara lui 1945, că ar fi fost sustrase de apropriații Ministrului Tătărăscu probabil secretarul general Stoica sau șeful de cabinet Mircea Vasiliu - ca fiind piese incomode.

Tot în acela epocă - vara 1945, se vorbea în Minister și despre dispariția corespondenței între Tătărăscu și Titulescu care a condus la eliminarea acestuia din urmă din Guvern

Declar, susțin și semnez.

ss/Florin Roiu

14 August 1947.

P.Conf.

Dată în fața noastră azi 14 August 1947.
Ref. Com.

295 ~~302~~ 307

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu declar în continuare următoarele:

1) În toamna lui 1946 am aflat de la Cabinet că Italia ar fi telegrafiat, plângându-se de o sustragere de documente (Telegrama a fost /) și cerând cercetări. Am aflat acest lucru de la Dl. Cordescu de la Cabinet.

După vreo lună, Directorul cifrului, Opritanu[?], a fost mutat la altă direcție la cerere, deoarece nu primise satisfacție în urma concluziilor raportului său asupra imposibilității unei indiscreții în Centrală. Acest lucru a fost aflat și de Pipirceanu[?] care-l știa la data când eu doream să-i comunic.

Florin

2/ Colaboratorii cei mai apropiați ai lui Brătianu Bujoiu din ministerul de Externe erau: Ifrimeanu, Camil Demetrescu, Filotti, Jean Constantinescu. Apropierea dintre ei se [redacted] datora, atât legăturilor personale cât și de idei politice.

La două zile după 23 August 1944 am putut constata o schimbare nefavorabilă în ministerul afacerilor străine pe calea unei prietenii cu Uniunea Sovietică. Din partea conducerii de la acea dată a ministerului nu s'a observat nici o acțiune de semnalare a acestei atitudini.

3/ Privitor la convorbirile lui Tătărescu cu Fabbricotti din Mai - Iunie 1940, se vorbea în minister - prin vara lui 1945 - că ar fi fost sustrase de apropiații ministrului Tătărescu, respectiv Secretarul General Stoica sau șeful de cabinet Ionică Sorbu - ca fiind incomode.

Tot în acea epocă - vara 1945, se vorbea în minister și despre dispariția;

Filotti

~~290~~ ~~303~~ 308

Corespondența între Tătărescu și Titulescu care a condus la eliminarea ~~acestuia~~ din urmă din guvern.

Declar, susțin, semnez

[signature]

14 Aug. 1947

Scrisă în fața noastră azi 14 August 1947

Com. Șef.

[signature]

Ad dosarul în ...

DECLARATIE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuarea declarației din 15 August 1947, următoarele :

La punctul 4. Sunt de arătat următoarele fapte : din afirmațiile lui Pogoneanu reeșea că rapoartele trimise de grupul românilor disidenți soseau pe adresa sa prin intermediul lui RADU BUZEȘTI, transmiterea lor din străinătate în țară fiind asigurată de militarii englezi și americani.

Am înregistrat în această privință afirmația făcută de RADU BUZEȘTI cu ocazia primirii unui asemenea raport : "este primit pe calea obișnuită militară".

Lucrul este firesc deoarece, la un moment dat, în casa ȘTIRBEY, unde RADU BUZEȘTI locuia, se organizau adeseori dejunuri diplomatice la care participau Domnii BURTON BERRY, Generalul SCHUYLLER, Le ROUGETEL, HOLICK și BACKLEY.

Deasemeni, scrisorile mai puteau fi aduse și prin ofițerul britanic BOXSHALL, nepotul lui BARBU ȘTRBEY.

In ce privește legătura asigurată de CAMIL DEMETRESCU, cu MANIU și BRATIANU, știu că cel dintâiu îi vizita adeseori pe cei doi șefi de partide, ducându-le mesagii din partea celor din străinătate.

Nu cunosc conținutul acestor mesagii. Menționez că raportul amintit mai sus în legătură cu RADU BUZEȘTI, a fost transmis de acesta personal lui IULIU MANIU.

La punctul5, al aceleiași declarații, precizez că : Pogoneanu personal mi-a afirmat mie și lui Radu Buzeşti, că Maniu l-a învestit pe Niculescu Buzeşti - la plecarea acestui din țară - cu o împuternicire scrisă care îi permitea acestuia să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T. în străinătate, în caz de divergențe de opinii între conducătorii grupului.

Să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaționali, să organizeze propaganda în străinătate și să exercite asupra grupului de români disidenți o adevărată tutelă.

Tot din afirmațiile lui Pogoneanu reeșea că această împuternicire, a provocat unele animozități printre conducătorii de până atunci ai grupului din străinătate, Gafenku, Tillea, care nu se puteau împăca cu ideia că, conducerea a fost dată de către MANIU unuia mai tânăr decât ei.

La punctul 9, îmi amintesc că lăzile au fost transportate la Ankara, de următorii curieri: Mărculescu, Onișor, Ciurea etc. Inventarele se află la Minister, iar lăzile au fost găsite la Ankara de către dl. Ambasador Moisil.

Motivul acestor transporturi era punerea la adăpost de bombardamente.

Declar, susţin şi semnez.

(ss) Florin Roiu .

15 August 1947.

Conformitate
Insp. [illegible]

~~305~~ 298

15 August 1947
dată în fața noastră
Insp. [signature]

Declarație

Subsemnatul Florin Roiu declar în continuarea declarației din 15 Aug. 1947, următoarele:

La punctul 4/. sunt de arătat următoarele fapte: din afirmațiile lui Căpruceanu, ~~reiese~~ reiese că rapoartele trimise de grupul român la Occidentali soseau pe adresa sa prin intermediul lui Radu Bugești. Transmiterea lor în străinătate în țară fiind asigurată de militari englezi și americani. Am înregistrat în această privință, afirmația făcută de Radu Bugești cu ocazia primirii unui asemenea raport: „a venit prin pe calea obișnuită militară"! Cuvânt ~~era~~ firesc deoarece, la un moment dat, în casa Știrbey, unde Radu Bugești locuia, ~~erau~~ se organizau adeseori dejunuri diplomatice la care participau d-nii Burton

Berry, generalul Schuyler, Le Rougetel, Halick și Buckley.

Deasemenea scrisorile mai puteau fi aduse și prin fiicele Antoniei Boxhall, nepoatele lui Barbu Știrbey.

În ce privește legătura ~~asigurată~~ de Camil Demetrescu cu Maniu și Brătianu știu că acesta îi vizita adesea pe cei doi șefi de partide, ducându-le mesaje din partea celor din străinătate. Nu cunosc conținutul acestor mesaje.

Menționez că raportul amintit mai sus în legătură cu Radu Bujești a fost transmis de acesta personal lui Iuliu Maniu.

La punctul 5/ al aceleiași declarații precizez că Popescu personal mi-a afirmat mie și lui Radu Bujești că Maniu l-a investit pe Mătăsaru Bujești – la plecarea acestuia din țară – cu o împuternicire scrisă – care îi permitea acestuia să reprezinte punctul de vedere oficial al partidului național țărănesc în străinătate. în caz de divergențe de

opinii între conducătorii grupului să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaționali, să organizeze propagandă în străinătate și să exercite asupra grupului de români din țară o adevărată tutelă.

Tot din afirmațiile lui Popoveanu reieșea că această împuternicire a provocat oarecare animozități printre conducătorii de până atunci ai grupului din străinătate, Gafencu, Tilea.., care nu se puteau împăca cu ideea că conducerea a fost dată de către Maniu unuia mai tânăr decât ei.

La punctul 9/ - îmi amintesc că lăzile au fost transportate la Ankara deponatorii unor: Mărculescu, Brișor, Ciurea, etc. Inventarele se află la Minister iar lăzile au fost găsite la Ankara de către D-l Ambasador Moisil.

Motivul acestor transporturi era punerea la adăpost de bombardamente.

Declar, susțin, semnez

Flotoni

15 Aug. 1947

24

300

307

312

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare:

1/. La Snagov, în faza de dispersiune din Mai 1944, se aflau intr'o ladă, câteva pachete, plicuri sigilate cuprinzând arhiva Palatului si despre care era la curent numai Pogoneanu şi Camil Demetrescu. Aceasta arhivă a fost adusă la Externe de către Camil Demetrescu si ţinută sub chee şi cred că a fost luată în aceleaşi valize despre care s'a mai vorbit si duse la Pogoneanu acasă. Continutul lor il cunoaşte numai Pogoneanu si Camil Demetrescu care le-a triat.

2/. Pogoneanu primea zilnic, acasă, dela plecarea din Minister, Buletinul Rador - confidential - chiar dela Agentia "Rador" prin curierul Agentiei, ceiace reprezenta o sursă de informaţii pretioase.-

3/. Printre cei care veneau la Pogoneanu acasă era si inginer RADU BUZESTI, cari avea un rol important în ceiace priveste legătura cu străinătatea.-

4/. POGONEANU era principalul punct de legătură între grupul Gafencu, Creteanu, Tilea, Niculescu Buzesti si Maniu. Prin el se transmiteau instructiunile date de Maniu - celor din străinătate si se primeau informaţiile. Camil Demetrescu făcea legătura cu Maniu si Brătianu iar prin Radu Buzesti se aducea corespondenta din străinătate prin militari americani si englezi cu care familia Stirbei era in legătură, si chiar de rudenie, si unde locueste Radu Buzesti.

5/. S'a vorbit în casa lui Pogoneanu de o imputernicire personală, pe care Maniu a dat-o lui Niculescu Buzesti la plecarea acestuia din ţară, care imputernicire îi permitea să reprezinte punctul de vedere oficial al partidului National-Tărănesc în străinătate în caz de divergente de opinii între conducătorul grupului din străinătate, să facă demersurile necesare pe lângă factorii internationali, să organizeze propaganda în străinătate şi să exercite asupra grupului de români dezidenţi o adevărată tutelă.

./.

23/ 308 313

6/. In privința ziarului "~~Independența Română~~" "La Roumanie Indepedente" care apărea în Franța, Pogoneanu avea păreri foarte proaste, spunând că e lamentabil scris de niște necunoscuți care nu merită nici o atenție și nici vre'o asistență materială sau patronaj moral.-

7/. Am aflat d-la Pogoneanu, abea după 2-3 zile, despre plecarea lui Niculescu Buzești și Vișoianu în străinătate, care au fost ținută în mare secret de Pogoneanu, Radu Buzești, Camil Demetrescu și Stârcea. Ei spuneau că plecarea sa făcut cu un avion militar american, fără știrea Misiunei politice americane. Ca dovadă, ei au fost reținuți mult timp la Franckfurt în zona americană.-

8/. Pogoneanu discuta cu Radu Buzești despre Constituirea grupului agrar aflat în America / Macek, Nagy etc./ și spunea că ar fi bine să participe și Mihalache la acest grup.

9/. Deasemenea îmi amintesc că în anul 1944, până în Mai au fost trimise la Legațiunea Ancara, pentru a fi depozitate, prin curierii Ministerului, multe lăzi cu documente importante din arhiva politică a departamentului din ordinul lui Niculescu Buzești, Pogoneanu și Davidescu, secretarul general. Lăzile au fost trimise cu inventar și procese-verbale, dar nu au mai fost înapoiate. Titularul legațiunii Ancara era în acel timp Alexandru Creteanu.

Declar, susțin și semnez.

ss/Florin Roiu

15 August 1947.

P. Conf.

23

15 VIII 947.
Dat în fața noastră
J. St. Moga...

314

Declarație

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare:

1/ La Snagov, în fața de dispersiune din Mai 1944 se aflau într-o ladă, câteva pachete, plicuri *sigilate* cuprinzând arhiva Palatului, și despre care era la curent numai Pogoneanu și Camil Demetrescu. Această arhivă a fost adusă la Externe de către Camil Demetrescu și ținută sub cheie și cred că a fost luată în aceeași valiză despre care s-a mai vorbit și dusă la Pogoneanu acasă. Conținutul lor îl cunoștea numai Pogoneanu și Camil Demetrescu care le-a triat.

2/ Pogoneanu primea știri, acasă, de la plecarea din Minister, buletinele Radar-confidențial, chiar de la Agenția

Florin

Radu prin mijlocirea agenției, aceasta reprezenta o sursă de informații prețioasă.

3/. Printre cei care veneau la Pogoneanu acasă era și Ing. Radu Buzești, care avea un rol important în ceeace privește legătura cu străinătatea.

4/ Pogoneanu era principalul punct de legătură între grupul Gafencu - Cretzianu, Tilea, Niculescu-Buzești și Maniu. Prin el se transmiteau instrucțiunile date de Maniu - celor din străinătate și se primeau informațiile. Camil Demetrescu făcea legătura cu Maniu și Brătianu iar prin Radu Buzești se aveau corespondenții din străinătate prin militari americani și englezi cu care familia Știrbey era în legătură, și chiar de rudenie, și [illegible] [illegible] Radu Buzești.

5/ S'a vorbit în casa lui Pogoneanu de o împuternicire personală pe care Maniu a dat-o lui Niculescu-Buzești, la plecarea acestuia din țară, care

[illegible]

împuternicire îi permitea să exprime punctul de vedere oficial al partidului național țărănesc în străinătate, în caz de divergențe de opinii între conducătorii grupului din străinătate; să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaționali, să organizeze propaganda în străinătate, și să exercite asupra grupului de români disidenți o adevărată tutelă.

6/. In privința ziarului „La Roumanie indépendante" care apare în Franța, Pogoneanu avea păreri foarte proaste, spunând că e lamentabil scris de niște nemernici care nu merită nici o atenție și nici vreo asistență materială sau patronaj moral.

7/ Am aflat de la Pogoneanu, abea după 2-3 zile, despre plecarea lui Niculescu-Buzești - Vișoianu în străinătate, care a fost ținută în mare secret de Pogoneanu, Radu Buzești, Camil Demetrescu, Stoica. Ei spuneau că plecarea s'a făcut cu un avion militar american, fără știrea Misiunii politice americane. La Londra, ei au fost întâmpinați,

Florin

mult timp la Frankfurt în zona americană.

8/. Pogoneanu discuta cu Radu Buzești despre constituirea grupului agrar din America (Mack, Nagy etc.) și spunea că ar fi bine să participe și Mihalache la acest grup.

9/. [illegible] mi-amintește că în anul 1944, până în mai, au fost trimise la Legațiunea Ankara, pentru a fi depozitate, prin curierii ministerului, multe lăzi cu documente importante din Arhiva politică a Departamentului din ordinul lui Niculescu Buzești, Pogoneanu și Davidescu, secretarul general. Lăzile au fost trimise cu inventar și procese verbale, dar nu au mai fost înapoiate. Titularul Legațiunii Ankara era în acel timp, Alexandru Cretzianu.

Declar, susțin, semnez

[signature]

15 Aug. 1947

28 304 311 316

D E C L A R A T I E

Sub semnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

1/. Concluziile care se pot trage din rolul jucat de POGONEANU, ca element de legătură intre grupul de români dizidenti din străinătate si MANIU, sunt următoarele:

Intre cei din străinătate era conturat cu prisosință grupul fostilor diplomatică, colegi sau prieteni ai lui POGONEANU. Cu acestia si mai ales cu NICULESCU BUZESTI, om de carieră, POGONEANU intretinea relatii mai strânse. Dela acestia, primea corespondentă si transmitea instructiuni dela MANIU. Nu cunosc să fi avut corespondentă cu GAFENCU sau cu TILEA, fosti oamenii politici, iar nu prăetemi devotati sau oameni cu legături personale, cum erau ceilalti din grupul fostilor diplomaţi.-

In multe rânduri, POGONEANU mi-a afirmat că primea scrisori dela CRETZEANU şi BUZESTI prin RADU BUZESTI.

2/. Paralel cu actiunea de informare desfăsurată in străinătate prin echipa fostilor diplomati, NICULESCU BUZESTI - cât a fost in tară - şi POGONEANU sau ingrijit si de asigurarea obtinerii de informatii din interior, vizând in special Ministerul de Interne. I-mi amintesc in acest sens două fapte:

a/. La două zile după transportarea valizelor lui POGONEANU (toamna 1945) acesta mi-a spus că i s'a comunicat de către BUZESTI că pe masa Ministrului de Interne, se află o notă informativă despre transportul valizălor de mai sus.-

b/. Cu circa o săptămână inainte de arestarea sa, POGONEANU mi-a spus că trebue să fie prudent fiindcă are informaţii că se vor face arestări printre cei care au participat la actul dela 23 August.

./.

317 312

3/. IN declaratia dată in ziua de 14 August a.c., referindu-mă la transportul valizelor cu documente din Minister acasă la POGONEANU, am indicat ca dată Oct.1946, ceiace nu corespunde fiind vorba în fond de Oct.1945,. Aceasta, deoarece mi-am amintit că in Oct.1946, casa lui POGONEANU fusese inchiriată Ambasadei Poloniei, iar el locuia la Palatul "Stirbei".

4/. In afară de relatiile mentionate de mine in declaratiile precedente i.mi mai amintesc de legăturile pe care Pogoneanu le avea cu MELBOURNE, dela Legatia Americană, care la si vizitat acasă de câteva ori. I-mi amintesc că odată, rugându-mă să trec pe la MELBOURNE spre a-i cere să vină săşl vadă, POGONEANU, mi-a dat un plic pe care urma să-l predau lui MELBOURNE. După cele spuse lui POGONEANU, plicul continea scrisori pentru CRETZEANU, care trebuiau să fie expediate in America prin intermediul lui MELBOURNE.

Declar, sustin, semnez.

ss/Florin Roiu.

17 August 1947.

21

305

~~313~~

17 August 1947
Dată în fața noastră
Maj. [signature]

318

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

1/. Concluziile care se pot trage din rolul jucat de Pogoneanu ca element de legătură între grupul de români [illegible] din străinătate și Maniu sunt următoarele:

Între cei din străinătate era contactat cu precădere grupul foștilor diplomați, colegi sau prieteni ai lui Pogoneanu. Cu aceștia și mai ales cu Niculescu Buzești, omul său cinstit, Pogoneanu întreținea relații mai strânse. De la aceștia primea corespondență și transmitea instrucțiuni de la Maniu. Nu cunosc să fi avut corespondență cu Gafencu sau cu Tilea – foști oameni politici – iar cu prietenii [illegible] sau [illegible] ai Legației franceze, cum erau ceilalți din grupul foștilor diplomați.

Florin

În multe rânduri, Pogoneanu mi-a afirmat că primea ştiri de la Creţeanu şi Bujeşti prin Radu Bujeşti.

2./ Paralel cu acţiunea de informare desfăşurată în străinătate prin echipa fost(ă) de diplomaţi, Niculae Bujeşti, cât a fost în ţară, şi Pogoneanu s'au ocupat şi de asigurarea obţinerii de informaţii din interior, vizând în special Ministerul de Interne. Îmi amintesc în acest sens două fapte: a/ La mijlocul după transportarea valizelor lui Pogoneanu (toamna 1945) acesta mi-a spus că i s'a comunicat de către Bujeşti că pe masa Ministrului de Interne se află o notă informativă despre transportarea valizelor de mai sus.

b/ Cu circa o săptămână înainte de arestarea sa, Pogoneanu mi-a spus că Ichim să fie prudent, fiindcă are informaţii că se vor face arestări printre cei care au participat la actul de la 23 August.

3./ În declaraţia dată în ziua de 14 Aug. a.c. referindu-mă la transportul

[illegible]

valizele cu documente din Minister acasă la Pogoneanu, am indicat ca dată oct. 1946. Aceasta nu corespunde, fiind vorba de oct. 1945. Aceasta deoarece mi-am amintit că în oct. 1946 casa lui Pogoneanu fusese închiriată ambasadei Poloniei iar el locuia la Palatul Știrbey.

7/. În afară de relațiile menționate de mine în declarațiile precedente, îmi mai amintesc de legăturile pe care Pogoneanu le avea cu Melbourne, de la Legația americană, care l-a și vizitat acasă de câteva ori. Îmi amintesc că, odată, rugându-mă să trec pe la Melbourne, Pogoneanu ~~spre~~ a-i cere să-i ~~trimită~~ să-i dau, mi-a dat un plic pe care urma să-l predau lui Melbourne. După cele spuse de Pogoneanu, plicul conținea scrisori pentru Cretzianu, care trebuia să fie expediat în America prin intermediul lui Melbourne.

Declar, susțin, semnez

[illegible]

17 Aug. 1947

20

308

În întregime

~~315~~

320

DECLARATIE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

Din discutiunile cu POGONEANU, reesea că românii dezidenti din străinătate sunt grupati in felul următor, după locul unde se află și importanța lor:

In America se află ALEXANDRU CRETEANU, DAVILLA și ELISE BOXHALL, fiica lui BARBU STIRBEI.

In Elvetia, GAFENCU, GEORGE ANASTASIU, fost Consilier al Legatiunii Berna, GEORGE CARANFIL, BRUTUS COSTE și TITU RADULESCU POGONEANU.

In Franța, NICOLAE BIANU, Maiorul RATIU și, in timpul Conferintei dela Paris (1946) exista un secretariat compus din BURILLEANU, CIUREA și PLESIA - fosti membrii ai Corpului Diplomatic.

In Anglia, există TILEA, CORNEL BIANU.

In Italia, DUMITRU POPESCU - un văr al lui POGONEANU și AUGUSTIN POPA.-

Articolele publicate de acestia in presa străină îi parveneau lui Pogoneanu odată cu restul corespondentei pe calea lui RADU BUZESTI - militari britanici -

In conceptia lui POGONEANU, toti acestia aveau rostul de a duce o actiune de uzură impotriva prestigiului guvernului peste granită, prin articole si informatiuni publicate în presa străină (cu tendinte de dreapta) prin contacte personale cu personalitătile politice străine, prin interventii oficiale pe lângă institutiile si cancelariile străine, prin prezentări de memorii cuprinzând un alt punct de vedere decât cel al Guvernului Român, prin colportări de svonuri tendentioase asupra situatiei internă din România și în genere printr'o veghe permanentă asupra evolutiei situatiei internationale, urmărindu-se ca orice eventuală disensiune intre marile puteri, să fie folosită ca argument util în sprijinul tezei lor.

Declar, sustin, semnez.

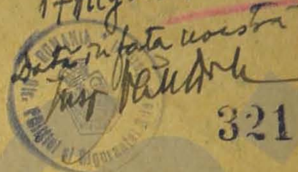
p. conf.

ss/ Florin Roiu.

17 August 1947.

29

309 316

Declarațiune

Subsemnatul Fotri Tomi, declar în susținerea următoarele:

Din discuțiunile cu Pogoneanu reiese că românii rezidenți în străinătate sunt grupați în felul următor după locul unde se află și importanța lor:
În America se află Alexandru Cretzianu, Davila și Elise Boshell - fiica lui Barbu Știrbey. În Elveția Gafencu, George Anastasiu, fost consilier al Legațiunii Berna, George Caranfil, Dinu Conte și Titu Rădulescu. În Franța, Nicolae Dianu, Pogoneanu. Misiune Tatin și în timpul conferinței de la Paris (1946) există un secretariat compus din Brătianu, Lianu și Pleșu - foști membri ai corpului diplomatic.
În Anglia, există Tilea, Cornel Bianu.
În Italia, Dimitrie Popescu - unchi al lui Pogoneanu. Augustin Popa.

Fotri

Articolele publicate de aceștia în presa străină îi parveneau lui Pogoneanu adică a sectorul corespondenților pe calea lui Radu Bogești - militari britanici.

În concepția lui Pogoneanu, toți aceștia aveau rostul de a duce o acțiune de uzură împotriva prestigiului guvernului peste graniță, prin articole și informațiuni publicate în presa străină (cu tendința de dreapta) prin contacte personale cu personalitățile politice străine prin cercurile oficiale pe lângă cabinetele și Cancelariile străine, prin purtători de memorii exprimând un alt punct de vedere decât cel al Guvernului român, prin colportări de zvonuri tendențioase asupra situației interne din România și în genere printr-o veghe permanentă asupra evoluției situației internaționale, urmărindu-se ca orice eventuală discuțiune între Marile Puteri, să fie folosită ca argument util în sprijinul Țării lor.

Declar, scriu, semnez

[signature]

17 Aug. 1947

32

310

~~347~~

D E C L A R A T I E

322

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar in continuare următoarele:

In legătură cu evenimentele din August 1945, întrunirile oamenilor politici care aveau loc la Palatul "Stirbei" se desfăşurau sub semnul unei stricte intimităţi, spre seară, nefiind admisi decât iniţiaţii.

In preziua remiterii notei de către Suveran celor trei sefi ai Misiunilor Militare Aliate, am fost insărcinat de către Niculescu Buzeşti să iau contact cu MARJORIBANKS, dela Legaţia Britanică spre a vedea care este punctul de vedere Britanic faţă de atitudinea care voia să o ia Suveranul peste o zi. MARJORIBANKS, pe care l-am văzut chiar la legatie, mi.a afirmat că neavând incă instructiuni, nu poate da un răspuns precis, dar nu crede că rezervele care le face ar putea determina pe suveran să nu prezinte nota.- Aceste lucru a fost comunicat lui Niculescu Buzesti, arătându-i că sugestia lui MARJORIBANKS este ca Suveranul să prezinte nota amintită.

Am observat că la intrunirea care avea loc la Palatul "Stirbei" se aflau Buzesti, Visoianu, Pogoneanu, Camil Demetrescu şi Hulick, dela Misiunea Americană. După plecarea acestuia am aflat din comentarii (fiindcă la discutiuni nu participam că americanii erau mai fermi decât englezii, sustinând punctul de vedere al Suveranului.

Am părăsit Palatul "Stirbei" către orele 9 seara, cei de mai sus rămânând să continue discuţia.

Declar, sustin, semnez.

ss/ Florin Roiu.

17 August 1947.

311 318

17 August 1947
Data ...
Insp. ...

323

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în cunoștință următoarele:

În legătură cu evenimentele din August 1945, întrevederile oamenilor politici care aveau loc la Palatul Știrbey se desfășurau sub semnul unei stricte intimități, spre seară, nefiind admiși decât inițiații.

În preajma remiterii notei de către Suveran celor trei șefi ai misiunilor aliate, am fost însărcinat de către Niculescu Angeli să iau contact cu Marjoribanks de la Legația britanică, spre a vedea care este punctul de vedere britanic față de atitudinea care urma să o ia Suveranul. Peste o zi Marjoribanks, pe care l-am văzut chiar la Legație, mi-a afirmat că neavând încă instrucțiuni, nu poate da un răspuns precis, dar nu crede că rezervele care le face ar putea determina pe Suveran să nu prezinte nota. Acest lucru a fost comunicat

Fl. Roi

lui Nicolescu Buzești arătându-i că sugestia lui Morgan-Banks este ca Suveranul să pregătească note asemănătoare.

Am observat că la întrunirea care avea loc la Palatul Știrbey se aflau Buzești, Visoianu, [illegible], Lane Demetrescu și Hulick - de la Misiunea americană. După plecarea acestuia am aflat din conversații (fiind că la discuții nu participam) că americanii erau mai fermi decât englezii, susținând punctul de vedere al Suveranului.

Am părăsit Palatul Știrbey către orele 9 seara, cei de mai sus rămânând să continue discuția.

Sector, sursa, [illegible]

[illegible signature]

17 Aug. 1947

DECLARATIE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar in continuare următoarele :

1.- In epoca procesului fondului de 6 milioane franci elvetieni in curs in fata istantelor elvetiene POGONEANU se interesa de mersul acestui proces. El a cerut lui OPRISAN directorul cifrului, atât personal cât si prin mine informatiuni in legătură cu procesul desprinse din telegramele cifrate primite pentru descifrare la directia cifrului. Texte scrise nu am primit niciodată dela Dl OPRISAN in schimb adeseori imi comunica verbal - spre a-i transmite la rândul meu lui POGONEANU continutul diverselor telegrame despre care stia că l-ar putea interesa pe acesta din urmă. Grija pe care POGONEANU o purta procesului acestui fond era explicabilă, dat fiind că era unul din initiatorii creeri lui in Februarie 1945, in timpul ministeriatului lui VISOIANU.

2.- Incă inainte de 23 August 1944 POGONEANU intretinea relatiuni cordiale cu Dl GASTON BOEUVE din epoca când conducea "RADORUL". xxxxxxxx Aceste relatiuni au continuat si după 23 August. Dl BOEUVE vizitându-l pe POGONEANU, NICULESCU BUZESTI, VISOIANU considerându-l un socialist doctrinar, mai degrabă cei de mai sus au fost foarte suprinsi când la Congresul Partidului social democrat din Martie 1946, GASTON BOEUVE a luat aditudinea cunoscută.

In primăva lui 1947 când GASTON BOEUVE a venit pentru scurt timp in tară, a luat un dejun impreună cu POGONEANU, sotia lui si HILLARD la clubul " Prietenii Natiunilor Unite ".-

Din afirmatiile lui POGONEANU reese că dejunul, fusese dorit si de Dl BOEUVE, si că-l interesa in legătură cu procesul fondului din Elvetia.-

Declar sustin semnez.

17 August 1947.- /ss/ FLORIN ROIU

P. conf.
Insp. [illegible]

313

~~320~~

17 August 1947
Dată în fața noastră
[signature]

325

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

1. În epoca procesului furtului de 6 mil. f. elv. în curs în fața instanțelor elvețiene, Pogoneanu se interesa de mersul acestui proces. El a cerut lui Oprișanu, directorul Cifrului, atât personal cât și prin mine, informațiuni în legătură cu procesul, desprinse din telegramele cifrate primite pentru descifrare la Direcția Cifrului. Texte scrise nu am primit niciodată de la Oprișanu, în schimb a binevoit să-mi comunice verbal — spre a-i transmite la rândul meu lui Pogoneanu — conținutul diverselor telegrame despre care știa că l-ar putea interesa pe acesta din urmă. Grija pe care Pogoneanu o purta procesului acestuia, fiind era explicabilă, dat fiind că era unul din inițiatorii creării lui în Feb. 1945, în timpul ministeriatului d-lui Vișoianu.

Roi

21. Încă înainte de 23 Aug. 1944, Sojoneanu întreținea relațiuni cordiale cu dl. Gaston Boeru, din epoca când conducea „Radorul". Aceste relațiuni au continuat și după 23 Aug. – dl. Boeru vizitându-l pe Sojoneanu și pe Niculescu Buzești și Vișoianu. Considerându-l un socialist doctrinar, mai degrabă, cei de mai sus au fost foarte surprinși când la Congresul partidului social-democrat din Martie 1946, Gaston Boeru a luat atitudinea cunoscută.

În primăvara lui 1947 când Gaston Boeru a venit pentru scurt timp în țară, a luat un dejun împreună cu Sojoneanu, soția lui și Hillard la clubul „Prietenii Națiunilor Unite".

Din afirmațiile lui Sojoneanu reiese că dejunul fusese dorit și de Boeru, și că îl interesa în legătură cu procesul fraților din Elveția.

Dactil, [illegible], semnat

Flori

1 Aug. 1947

D E C L A R A Ţ I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU declar în continuarea celor declarate în ziua de 27 August 1947 următoarele :

1/. După semnarea Tratatului de Pace, activitatea conducerii rezistenţii exercitată prin grupul din străinătate, a fost împiedecarea ratificării Tratatului de către Anglo-Americani.- Pogoneanu mi-a afirmat adeseaori, ca şi Buzeşti şi Vişoianu înaintea plecării lor, că Tratatul de Pace conţine clauze nedrepte care vor împiedeca reconstrucţia Ţării şi că trebueşte făcut totul pentru a se obţine ameliorări, iar până atunci să se împiedice ratificarea.- Ca urmare a acestui punct de vedere, ştiu tot dela Pogoneanu, că Cretzeanu a cerut Comisiei de Politică Externă a Senatului American să-l audieze, urmând a prezenta obiecţiunile " Partidelor Istorice " asupra condiţiunilor Tratatului de Pace.- Tot dela Pogoneanu am aflat că audierea lui Cretzeanu n'a avut loc, deoarece a fost împiedicată prin intervenţia D-lui Welles.- In aceiaşi ideie, menţionez că am văzut la Pogoneanu articole din presa americană şi elveţiană, scrise de membrii grupului din străinătate, care aveau drept temă neratificarea Tratatului de Pace cu România.-

2 . După plecarea în străinătate a lui NICULESCU-BUZEŞTI - VIŞOIANU, a început lucrul organizat între conducerea mişcării din Bucureşti şi reprezentanţii grupului din străinătate.- Dela centru se trimiteau instrucţiuni, reprezentând punctul de vedere al conducerii şi se primeau scrisori informative şi rapoarte.-

Pentru susţinerea acestei afirmaţiuni, citez următoarele fapte concrete :

Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu erau oamenii cari făceau legătura între Maniu şi Pogoneanu.- Afirm cu certitudine că aceştia duceau lui Pogoneanu instrucţiuni, declaraţii

a ./.

Camil

 327 322

ale lui Maniu, activitate de partid, diverse informaţiuni pentru presa din străinătate, etc., care erau apoi trimise de Pogoneanu în străinătate.- Am văzut personal pe Pogoneanu şi pe Radu Buzeşti scriind scrisori adresate lui Cretzeanu, Buzeşti, Vişoianu şi Anastasiu.- Conţinutul acestor scrisori nu-mi este cunoscut, dar susţin că ele conţineau instrucţiuni pentru cei din străinătate, întrucât ele se scriau după ce Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti vizitau pe Maniu.- Totuşi îmi amintesc de o scrisoare pe care Pogoneanu mi-a arătat-o, adresată lui Vişoianu, şi în care i se atrăgea atenţiunea să nu cedeze în procesul fondului de 6 milioane fr.elv., fondul fiind foarte necesar cauzei, prin pierderea lui periclitându-se acţiunea în străinătate.- Scrisorile şi instrucţiunile se predau lui Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu care le transmiteau prin intermediul unor militari americani, cu care familia Stirbey era în vizită, dar al căror nume era păstrat în cel mai mare secret.- Pentru susţinerea acestei afirmaţiuni, am auzit pe Radu Buzeşti comunicând lui Pogoneanu " că a transmis scrisoarea pe calea obişnuită militară ".- O altă cale de transmitere era prin intermediul Misiunii Politice Americane, lucru carece aranja prin desele întrevederi care aveau loc între Pogoneanu şi Melbourne, la Pogoneanu acasă.- Notez că subsemnatul am fost însărcinat de multe ori să aranjez întrevederi între cei doi de mai sus, fără a cunoaşte însă obiectul întrevederii.-

Sunt convins însă că aceste întrevederi aveau drept obiectiv, în afara altor chestiuni de ordin politic, şi aranjarea transmiterii corespondenţii, deoarece, după o astfel de întrevedere am transmis, din ordinul lui Pogoneanu lui Melbourne, o scrisoare adresată lui Cretzeanu.- Am dat scrisoarea fără nici un fel de explicaţii, ceeace arată că chestiunea fusese în prealabil aranjată.-

Subsemnatul sunt convins că de această transmitere aveau cunoştinţă şi se făcea cu asentimentul (dacă nu chiar prin respectivii) lui Berry şi General Schuyler.- Aceştia doi, ca şi Hulick, erau în relaţiuni strânse cu familia Stirbey (unde locueşte Radu-Buzeşti şi a locuit un timp Pogoneanu), participând la diferite reuniuni familiare.-

./.

Am auzit pe Pogoneanu afirmând, la plecarea lui Burton Berry, că va trebui să-şi amintească de modul agreabil în care a fost primit de familia Stirbey la Buftea. In plus, notez că ştiu tot dela Pogoneanu de o masă cu caracter secret, acasă la acesta, cu Le Rougetel şi Berry, către sfârşitul anului 1945.-

3/. Rapoartele şi scrisorile se primeau pe aceiaşi cale ca şi transmiterea lor, adică prin intermediul lui Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu, care le obţineau dela militarii americani.- Am cunoştinţă precisă de un raport foarte lung primit dela Niculescu-Buzeşti prin Martie 1947.- Pogoneanu mi-a arătat acest raport din care reţin următoarele :

- " Anglo-Americanii se găsesc în defensivă politică, dar se pregătesc pentru ca în toamnă să intensifice acţiunea pentru impunerea punctului lor de vedere în ceeace priveşte Sud-Estul Europei.-

- Atmosfera generală (a grupului din străinătate) este de pesimism.-

- S'a creiat în America un puternic curent pentru neratificarea Tratatelor de Pace.-

- Recomandă ca " activitate internă " să fie mai redusă, deoarece, deocamdată nu se poate conta pe sprijinul imediat anglo-american ; să se aştepte deci sincronizarea acţiunii din interior cu aceea din străinătate ".-

Am văzut deasemenea la Pogoneanu şi la Radu-Buzeşti scrisori primite din străinătate dela Cretzeanu, Buzeşti, Vişoianu şi Anastasiu.- Nu cunosc conţinutul acestor scrisori.- O singură dată Pogoneanu mi-a citit un pasagiu dintr'o scrisoare venită dela Cretzeanu şi care se referea la acţiunea dusă în presa americană de respectivul.-

Amintesc că odată cu aceste scrisori veneau din străinătate şi extrase din diverse publicaţiuni cu articolele publicate de grupul din străinătate pentru susţinerea punctelor de vedere ale mişcării, desigur ordonate de conducerea din interior, prin intermediul instrucţiunilor.-

.//.

67

329

4/. Îmi amintesc, ca o complectare a legăturilor conducerii cu grupul din străinătate, că am auzit dela Pogoneanu despre expedierea către Gafencu a două scrisori, din partea lui Maniu şi Brătianu, prin care i se mulţumea acestuia pentru activitatea depusă şi i se cerea să continue a pune în slujba " cauzei " munca şi prestigiul său personal.- Notez că din comentariile care se făceau referitor la aceste scrisori, ele aveau şi rolul să atenueze efectul care l-a produs asupra lui Gafencu împuternicirea ce fusese dată lui Buzeşti.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. FLORIN ROIU

28. Aug. 1947

68

318

~~325~~ 3

18 August 1947

Dată în fața noastră
ss/ Pandrea

330

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu declar în continuarea celor declarate în ziua de 27 Aug. 1947, următoarele:

1. După semnarea Tratatului de Pace, activitatea conducerii rezistenței exercitată prin grupul din străinătate, a fost împiedicarea ratificării Tratatului de către anglo-americani. Pogoneanu mi-a afirmat adeseori ca și Bujești și Vișoianu, înaintea plecării lor, că Tratatul de pace conține clauze nedrepte, care vor împiedica reconstrucția țării, și că trebuește făcut totul pentru a se obține amânări și până atunci să se împiedice ratificarea. Ca urmare a acestui punct de vedere, știu tot dela Pogoneanu, că Cretzeanu a cerut Comisiei de politică externă a Senatului american să-l au-

Roiu

Dieze, urmaind a prezenta obiecțiunile „partidelor istorice" asupra ratificării Tratatului de Pace. Tot dela Pogoneanu am aflat, că audiența lui Cretzeanu n'a avut loc deoarece a fost împiedicată prin intervenția [illegible] Italia. In aceeași idee, menționez că am văzut la Pogoneanu articole din presa americană și Elvețiană scrise de membrii grupului din străinătate, care arătau drept semn neratificarea Tratatului de Pace cu România.

2. După plecarea în străinătate a lui Mihail Bujerti — Vișoianu, a început lucrul organizat între conducerea mișcării din București și reprezentanții grupului din străinătate. Dela centru se trimiteau instrucțiuni reprezentând punctul de vedere al Conducerii și se primeau scrisori informative și rapoarte.

Pentru susținerea acestei afirmațiuni aduc următoarele fapte concrete:

Radu Bujești și Camil Demetrescu erau oamenii care făceau legătura între Maniu și Pogoneanu. Afirm cu certitudine că aceștia aduceau lui Pogoneanu instrucțiunile, declarațiile lui Maniu, activitatea de partid, diverse informațiuni pentru cei din străinătate, etc, care, erau apoi trimise de Pogoneanu în străinătate. Am văzut personal pe Pogoneanu și pe Radu Bujești scriind scrisori adresate lui Crețeanu, Augustin, Vișoianu și Anastasiu. Conținutul acestor scrisori nu-mi este cunoscut dar știu că ele conțineau instrucțiuni pentru cei din străinătate, întrucât ele se scriau după ce Camil Demetrescu și Radu Bujești, vizitau pe Maniu. Totuși îmi amintesc de o scrisoare pe care Pogoneanu mi-a arătat-o, adresată lui Vișoianu, și în care i se atrăgea atențiunea să nu cedeze în procesul fondului de 6 milioane

Ioh

fr..elor. fondul fiind format unor cazuri; prin pierderea lui periclitându-se activitatea în străinătate. Scrisorile și instrucțiunile se predau lui Radu Bugești și Camil Demetrescu care le transmiteau prin intermediul unor militari americani, încât familia Știrbey era înștiințată, dar al căror nume era păstrat în cel mai mare secret. Pentru susținerea acestei afirmațiuni, am auzit pe Radu Bugești comunicând lui Pogoneanu "că a transmis scrisoarea pe calea obișnuită militară". O altă cale de transmitere era prin intermediul misiunii politice americane, lucru care se aranja prin deselor întrevederi care aveau loc între Pogoneanu și Melbourne la Pogoneanu acasă. Notez că subsemnatul am fost însărcinat de multe ori să aranjez întrevederi între cei doi de mai sus, fără a cunoaște nimic obiectul întrevederii.

Petri

Sunt convins însă că aceste întrevederi aveau drept obiectiv, în afara altor chestiuni de ordin politic, și aranjarea transmiterii corespondenței deoarece după o astfel de întrevedere am transmis din ordinul lui Pogoneanu, lui Melbourne, o scrisoare adresată lui Cretzeanu. Am dat scrisoarea fără nici un fel de explicații, ceeace arată că chestiunea fusese în prealabil aranjată.

Subsemnatul sunt convins că de această transmitere aveau cunoștință și se făcea cu asentimentul (dacă nu chiar prin dispozițiile) lui Berry și General Schuyler. Aceștia doi, ca și Hulick, erau în relațiuni strânse cu familia Știrbey (unde locuește Radu Buzești și a locuit un timp Pogoneanu), participând la diferite reuniuni familiare.

[illegible]

Am auzit pe Pogoneanu afirmând
la plecarea lui Burton Berry, că
va trebui să-și amintească de
modul agreabil în care a fost
primit de familia Știrbey la
Buftea. În plus, notez că
știu tot de la Pogoneanu, de o
masă cu caracter secret, acasă
la acesta, cu Le Rougetel și
Berry, către sfârșitul anului 1945.

3. Rapoartele și scrisorile le primeam
pe aceeași cale ca și transmiterea lor,
adică prin intermediul lui Radu Bu-
zești și Camil Demetrescu care
le obțineam de la militarii americani.
Am cunoștință precisă de un raport
foarte lung primit de la Malcom
Buzești, prin martie 1947. Pogoneanu
mi-a arătat acest raport din care
rețin următoarele:

— Anglo-americanii se găsesc în defensivă
politică — dar se pregătesc pentru ca
în toamnă să intensifice acțiunea
pentru impunerea punctului lor

vederi

de vedere în ceea ce privește Sud-Estul Europei.

— atmosfera generală (a grupului din străinătate) este de pesimism.

— S'a creat în America un puternic curent pentru neratificarea Tratatelor de Pace.

— Recomandă ca „activitatea internă" să fie mai redusă, deoarece, deocamdată nu se poate conta pe sprijinul imediat anglo american; să se aștepte deci sincronizarea acțiunii din interior cu aceea din străinătate".

Am văzut deasemenea la Bejeneanu și la Radu Bugești scrisori primite din străinătate dela Cretzeanu, Bugești, Vișoianu și Anastasiu. Nu cunosc conținutul acestor scrisori.

O singură dată, Bejeneanu mi-a ~~citit~~ un pasagiu dintr'o scrisoare venită dela Cretzeanu în care se referea la acțiunea dusă în presa americană de respectivul...

[illegible]

Îmi amintesc că odată cu aceste sesizări veneau din străinătate și extrase din diverse publicațiuni cu articolele publicate de grupul din străinătate pentru susținerea punctelor de vedere ale mișcării, desigur ordonate de conducerea din interior, prin intermediul instrucțiunilor.

7. Îmi amintesc, ca o completare a legăturilor conducerii cu grupul din străinătate, că am auzit dela Pafoveanu despre expedierea către Gafencu a unei sesizări – din partea lui Maniu și Brătianu – prin care i se mulțumea acestuia pentru activitatea depusă și i se cerea să continue a pune în slujba cauzei munca și prestigiul său personal. Notez că din comentariile care se făceau referitor la aceste sesizări, ele aveau și rolul să atenueze efectul care l-a produs asupra lui Gafencu împuternicirea ce fusese dată lui Buzești

aceasta mi-este declarația pe care o susțin și semnez.

[illegible]

18 Aug. 1947

4

In Strattera în întregime

~~329~~ 334

DECLARATIE

Stiu că în luna August 1945, în urma unui discurs al Presedintelui TRUMAN, prin care conditiona participarea Statelor foste Satelite la Conferinta Păcii, de existenta unor guverne reprezentative, câtiva oameni politici - la cunostinta mea - NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, TITEL PETRESCU, au stabilit contact pentru o actiune în comun. Din convorbirile lor reesea că au legături cu MANIU, BRATIANU, MIHALACHE si că sunt mandatarii lor.

POGONEANU era acel care coordona această activitate si rolul său era precumpănitor.

Prin Maresalul Palatului NEGEL, ~~anexcontact~~ au căutat să determine pe Suveran să ia initiativa crearii unui asemenea "Guvern reprezentativ" la noi în ţară, ceiace însemna şi înglobarea câtorva membrii ai opozitiei. In urma refuzului D-lui Primministru Dr. PETRU GROZA de a da curs acestei cereri, Suveranul, tinând seama de sugestia celor de mai sus, şi la încurajarea Misiunilor Anglo-Americane din ţară, a adresat o notă către cele trei Mari Puteri, U.R.S.S., Anglia si Statele Unite, garante, în urma acordurilor dela Yalta si Postdam a aşezărilor noastre democratice, prin care se seziza despre noua situatie creiată, cerând să rezolve ele acest impas.

Dela Misiunea Americană, contactul era făcut prin HULICK iar la englezi prin Buckley cu ajutorul lui Camil Demetrescu.-

De aci tensiunea cunoscută între Suveran si guvernul ţării, care a durat, trecând peste esecul Conferintei dela Londra din Oct. 1945, până la Conferinta dela Moscova din Ianuarie 1946, care încearcă să rezolve problema.

Adaug că întrunirile avea loc la Palatul Stirbei, la care participau Buzesti, Visoianu, Maniu, Titel Petrescu, Pogoneanu, Camil Demetrescu. In cursul discutiilor, Pogoneanu

./.

323 330

avea multe initiative ,Buzesti ,mai temperamental,era pentru o solutiune de intrasigentă,deaceia a si fost la Suveran de câteva ori in acele zile de criză.

ss/Florin Roiu 335

14 August 1947.

15

324

331

336

Adaug că din discutiuni reeses că s'a insistat pe lângă Suveran să nu participe la manifestatiile dela 23 August., americanii dând asigurări prin HULICK că punctul adoptat de Suveran va fi sustinut de aceștia.-

Adaug că POGONEANU era acela care, determina in mare măsură hotărârile care trebuiau sustinute pe lângă Suveran.-

La aceste intruniri a participat si IONEL STARCEA.-

/ss/ FLORIN ROIU

15 August 1947.-

adaug anexă la declaratia din 14 August 1947.-

Mai adaug deasemeni că prezența lui Titel Petrescu în această acțiune se datorește unei constante preocupări a partidelor istorice de a distruge partidul social democrati din coaliția guvernamentală, determinând astfel ruperea /echi librului care-i asigura stabilitatea și creind astfel climatul favorabil unei intervenții străine pe tema demisiei cabinetului Groza și a formării unui guvern "cu adevărat reprezentativ".

ss.Florin Roiu.

Tăiat de mine.
ss.Florin Roiu.

19 August 1947.

Dată în [illegible] [illegible] 14 August 1947.
Com. Şef.
[signature]

338

Notă

Ştiu că în luna August acest, în urma
unui discurs al Preşedintelui Truman prin
care condiţiona participarea statelor foşti
sateliţi la Conferinţa Păcii de existenţa
unor guverne reprezentative, câţiva oameni
politici - la cunoştinţa mea - Niculescu Buzeşti,
Vişoianu, Titel Petrescu au stabilit contacte
pentru o acţiune în comun. Din convorbirile
lor reiese că au legături cu Maniu, Bră-
tianu, Mihalache şi că sunt mandatarii lor.
Persoana era acel care coordona aceste
activităţi. Rolul său era preponderent.
Prin Mareşalul Palatului Regal, au căutat
să determine pe Suveran să-şi ia iniţiativa creerii
unui "guvern reprezentativ" la care
asemenea [illegible] înlocuirea şi înglobarea câtorva
membri ai opoziţiei. În urma refuzului d-lui
prim ministru Dr. Petru Groza [illegible]

[signature]

ceri, Suveranul, ţinând seama de dispoziţia celor de mai sus şi la încăpăţânarea misiunilor anglo americane din ţară, a adresat o notă către cele Trei Mari Puteri, U.R.S.S., Anglia şi Statele Unite, garante, în urma acordurilor dela Jalta şi Potsdam a aşezărilor noastre democratice, prin care le sesiza despre noua situaţie creiată, cerând să rezolve ele acest impas.

Dela Misiunea americană, contactul era făcut prin Hulick iar la englezi prin Buckley. - cu ajutorul lui Camil Demetrescu.

De aci tensiunea cunoscută între Suveran şi Guvernul Ţării, care a durat, trecând peste eşecul Conferinţei dela Londra din oct. 1945. până la Conferinţa dela Moscova, în Ian. 1946 care a încercat să rezolve problema.

[illegible]

339

Adaug că întrunirile se țineau la Palatul Știrbey la care participau Buzești, Pătrășcanu, Maniu, Titel Petrescu, Pogoneanu, Căpitan [?] Dumitrescu. În cursul discuțiunilor Pogoneanu avea multe inițiative, Buzești, mai temperamental, era pentru o soluționare de intransigență, deoarece a și fost la Suveran de câteva ori în aceste zile de criză.

Florin [?]

14 aug. 1947

Adaug că

Din discuțiunea reiese că s-a insistat pe lângă Suveran să nu participe la manifestațiile de la 23 Aug., americanii dând asigurări prin Hulick că punctul adoptat de Suveran va fi susținut de aceștia.

Adaug că Pogoneanu era acela care determina în mare măsură hotărârile ce trebuiau susținute pe lângă Suveran.

La aceste întruniri a participat și Ionel Stârcea.

Florin [?]

19 Aug. 1947

Mai adaug deasemenea că prezența lui Titel Petrescu în această acțiune se datorește unei constante preocupări a partidelor istorice de a disloca partidul social-democrat din coaliția guvernamentală, eliminând astfel [illegible] echilibrului care-i asigura stabilitatea și creind astfel climatul favorabil unei intervenții străine pe temeiul deciziei [illegible] Europa și a formării unui guvern "cu adevărat reprezentativ". ~~[illegible]~~

[illegible] de [illegible]
[illegible]

[illegible]

4a

228

~~335~~

340

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar următoarele:

1/. Sunt născut la Iaşi, la 2 Aprilie 1914, din părinţii Lucian şi Maria Roiu. Tatăl de origină din român, a fost profesor de Stiinte Naturale la Liceul Naţional şi Seminarul Veniam Costache din Iaşi. Mama născută Diaconescu, este originală din Galaţi, tatăl Isp. de Poştă. Singurul copil la părinţi. Tatăl decedat poseda o casă la Iaşi, mama un imobil la Galaţi, succesiunea primului este deschisă pe numele meu .-

2/. Cursul primar l-am făcut la Iaşi ca şi cel secundar pe care l-am absolvit în 1931. Am urmat Facultatea de Drept din Iaşi 1931-1936, unde am trecut şi examenele de Doctorat fără a fi susţinut teza.-

In această perioadă n'am avut nici o funcţiune publică sau particulară.-

Eram preocupat în afară de studiile de muzică /am urmat câţiva ani şi Conservatorul/ de Literatură. Eram abonat la ziarul francez "Mariane" "Canard Enchâim", "Ric et Rac" /Nouvelles Litteraires", "Cuvântul Liber", "Adevărul Literar".

In epoca studenţimii mele întreaga viaţa universitară la Iaşi, trăia febra nazismului şi a legionarismului producându-se cunoscutele şi odioasele excesii antisemite. Cu toate ofertele care mi s'au făcut de a lua parte la mişcările de Dreapta am refuzat categoric orice afiliere, pregătirea, concepţia, structura sufletească, fiind toate piedici la orice colaborare. Deacuza n'am participat în nici în vre'o societatea studenţească care, de fapt, nu făceau decât să camufleze mişcarea de Dreapta. Acelaşi atitudine de frondă faţă de curentul zilei era adaptată şi de un grup de prieteni din care citesc: Alexandru Vointinovici, Alexandru Bârlădeanu, Vintilă Gheorghiu, G. Ivaşcu, ~~xxxxxxxxx~~ Al. Dimitriu Pânseşti, Georgel Neddoschi, George Moisc

In plus casa noastră era frecventată de oameni care deseori erau ostili curentului vremei dintre care citez: Dr. Ambrosador, Iorga Iordan prieteni foarte buni ai tatălui meu. Tin să adaug.

./.

că tatăl meu nu făcea nici o politică ci urmărea să creeze o ambianță în familie, cât mai departe de orice contact cu excesele de dreapta pe care le reproba. In toamna anului 1936-1937 am făcut stagiul militar la Reg.2 A.C.A. dela Iași. Nu am fost la Sc. Militară de Ofiteri și am terminat cu gradul de sergent.

După terminarea stagiului și până în 1938 am continuat să am contact cu Universitatea deoarece urmăream fie a ocupa un loc de asistent Universitar, fie de a mă pregăti în domeniul Dreptului Internațional pentru a da examene la Ministerul de Externe. In vara anului 1938, creindu-se Rezidențele, am fost numit șef de secție pe lângă Cabinetul Secretarului G-ral Constantin Răscanu, bun prieten al familiei. Am funcționat în continuare ca avocat în Contenciosul Ținutului Prut detașat la Cabinetul Rezidentului Ionașcu care mă a cunoscu-sem ca student și cu care trecusem doctoratul.

In cursul anului 1939, am avut dese ~~pixxxxxxxx~~ perioade de concentrare de o lună-2, care au dus către sfârșitul anului la școala de Ofiteri de Rez. pe care am urmat-o patru luni de zile la Iași. In primăvara anului 1946, am fost avansat Slt. Rez., fiind mai tot timpul concentrat, inițial în Ardeal și apoi lângă Iași la Cetățuia, unde am comandat o secție Ant-Aeriană. La 6 Sept.1940, venirea legionarilor la putere mă aflam mobilizat la Iași, de unde am trecut apoi cu întregul grup din care făceam parte la Tecuci unde mă aflam în timpul rebeliunei legionare.-

In timpul rebeliunei legionare pe care o dezaprobam am fost căutat acasă la Iași de poliția legionară. Mai târziu am continuat a rămâne mobilizat urmând soarta militară unde prin diferite garnizoane prin Moldova, Bacău, Vaslui. In aceste condițiuni foarte grele continuam să mă pregătesc pentru examenul dela Externe, pe care îl pierdusem în toamna anului 1940, pe motiv că nu avusesem nici o activitate legionară, condițiune esențială la acea perioadă pentru reușită. In Mai 1941, am dat concursul dela Externe, unde am reușit fiind numit la data de 1o Iulie 1941, cu gradul de atașat de legațiune în Centrală la Direcția Protocolului. Am continuat însă a rămâne mobilizat la Reg.6 A.A., din București. La 15 Oct.1941, am fost desconcentrat și am început să funcționez la Direcțiunea Judiciară Administrativă. Intr'o perioadă scurtă de desconcentrare, începutul lui Iulie 1941, am fost ~~xxxxxxx~~ delegat de Minister să inventariez împreună cu o comisiune, Ambasada Sovietică. Ope

./.

rațiunea se făcea sub controlul german care poseda cheile; constatând că se făceau acte de jaf, contra celor mai elementare reguli internaționale cu tot advertismentul pe care l-am adresat Maiorului Rădulescu, delegatul M.St.M., am depus un raport la Minister, semnalând aceste rușinoase proceduri și care există în arhive, după care întregul inventar și localul ambasadei a fost preluat de Președinția Consiliului. După un an am făcut parte dintr'o comisiune de anchetă constatând că întregul mobilier și patrimoniul Ambasadei fusese literalmente jefuit. Intregul dosar de află în arhivele Ministerului de Externe.

Subliniez că în 1944, când s'a redeschis de către Justiție, acest capitol scandalos m'am prezentat din proprie inițiativă Judelui Instructor, relatându-i și punându-i la dispoziție informațiuni și acte cerute oficial dela Minister în această chestiune.

4/. Dela Oct. 1941 și până la 23 August 1944, am funcționat în Centrală la Direcțiunea Cifrului cu o scurtă însărcinare în 1944, pe lângă Cabinetul Secretarului Gral. Davidescu. In această perioadă Directorului Cifrului și Cabinetului era Niculescu Buzești. In acel timp lucrau la Cifru următorii: I. Giurca, Dumitriu, Oancea, Maxim, N. Georgescu, Berezlog, Negulescu, Mărculescu /nepotul D-lui Tătărăscu/, Djuvara, Moes Axente, Zeno Câmpeanu, Manu Lăzărescu, Motaș etc.

Lucrările Direcției veneau dela și plecau la Mihai Antonescu, prin șeful său de cabinet Barbul, apoi și prin Solomon și Cordescu.

Notez că Barbul face parte din grupul Buzești, Pogoneanu Camil Demetrescu, Stârcea, inițiat în foarte multe chestii, în aceeaș perioadă și ulterior Barbul a făcut parte dintr'o comisiune economică plecată în Iunie 1944, la Madrid, sub pretextul unor negocieri economice.

In prezent Barbul se află într'un concediu la Karslbad. Credința mea este că nu se va înapoia de acolo.

In toamna anului 1944, Pogoneanu a venit în Centrală la Direcțiunea Cabinetului având ca sarcină deosebită conducerea grupului restrâns de cifrori, din care făcea parte Ciurea, Lăzărescu, Camil Demetrescu, Djuvara, care se ocupau cu descifrările și cifrarea telegramelor în legătură cu negocierile secrete inițiate fie de Mihai Antonescu fie de Buzești, cu Stokholm, Ancara, Cairo, Madrid, Berna.

./.

Activitatea acestui grup s'a accentuat în perioada dispersă rii dela Snagov, unde locuiau separat lucrau izolat şi aveau însă un aparat de emisiune şi recepţie. Relaţiunile mele cu Pogoneanu datează din toamna anuluix 1943, şi s'au accentuat în perioada dela Snagov şi apoi după 23 August 1944, . N'am ştiu nimic de actul dela 23 August auzindu-l la Radio. In aceea noapte secretarul general DAVIDESCU a fost chemat la Palat, şi am xxxxxxx venit cu el şi doi colegi. M'am înapoiat chiar în aceia noapte la Snagov cu misiunea de a pază Cifrul şi Arhiva aflate acolo. Apoi am fost detaşat la Cabinetul Ministrului, unde Director ca Pogoneanu functionând în această calitate şi după plecarea lui Buzeşti sub Vişoianu şi Tătărăscu până în Iulie 1945, când am fost trecut la Comisiunea Păcii. Este de semnalat că atât subministeriatul lui Buzeşti cât şi sub acel al lui Vişoianu, Pogoneanu î-şi luase rolul de conducător, intrând deseori în conflict din această cauză cu secretarul General de pe acel timp, Filotti. Conducea efectiv compartimentul Presă şi Propagandă ajutat de Hinard, după desfiinţarea ministerului informaţiilor. După încheerea conventiei de armistitiu, Pogoneanu î-şi manifesta nemultumirea afirmând că pe baza tratativelor la care participase se obtinuse prea puţin. Incă din aceea perioadă, aşa cum am mai arătat, în Minister s'a creeat o atmosferă puţin xxxxxxxxx favorabilă cooperării cu Uniunea Sovietică de unde imediat după 23 August, era xxxxxxx un val de entuziasm sincer pentru această apropriere. In această privinţă, este de notat că Pogoneanu avea o atitudine identică spiritului creeat pe care îl încuraja şi alimenta.

Explic această situaţie prin influenţa Anglo-Americană sub care se găsea conducerea. - din care făcea mai ales parte Pogoneanu - şi fără îndoială lipsa intentionată de contact cu reprezentanţii Uniunii Sovietice.

Dealtfel influenţa anglo-americană am detaliat-o în declaratiile anterioare referitoare la criza din August 1945.

La recomandarea lui Pogoneanu am avut putinţa să fiu mai aproape de Buzeşti şi Vişoianu, atât în perioada cât se menţineau în limitele stricte ale carierei cât şi după plecarea lor din Minister, când sau încadrat total în politica reacţionară a Partidului Naţional-Tărănesc. In această calitate am fost utilizat pentru a realiza următoarele legături, pentru Buzeşti, cu Titel Petrescu, Negel, Ioaniţiu, Marjoribanks dela Legatia Britanică, Mellick dela Americani, pentru Vişoianu aceleaşi legături. Misiunea consta întotdeauna numai în realizarea legăturilor; nu luam niciodată cunoş

./.

344 332 ~~339~~

ţinţă de scopul intrevederilor.Aceste misiuni in cele din urmă, mă jenau deoarece î-mi dădeam seama că ei alunecase-ră către o activitate clandestină.- 344

Se formase astfel un grup din care făceau parte Niculescu Buzesti,Visoianu,Pogoneanu,Radu Buzesti,Stârcea,Camil Demetrescu, Barbul şi care lucra sub ordinele lui Maniu.

Suferea influenţa Palatului si viceversa /mai ales/ şi traducea în fapt influente şi voinţe anglo-americane.Acest grup se întrunea la Palatul "Stirbei" si acasă la Pogoneanu.La aceasta participau în afară de cei de mai sus: Maniu,Titel Petrescu,Brătianu, Negel,Ioanitiu,Hulick,Generalul Schuyler.Nu participam nicicodată la aceste intruniri care aveau un caracter strict secret doar luam cunoştinţe de ele in mod tangenţial prin conversatiile ulterioare.Una din rezultatele concrete ale acestor intrevederi au fost provocarea c izei din August 1945.Sunt convins că au fost şi alte influente asupra factorului constituţional,care au determinat trecătoarele divergente cu guvernul Dr.Petru Groza.

In această privintă Buzesti si Visoianu imi cereau să le dau informaţiuni ,rezultatele din telegramele cifrate,cu toate că ~~xxx~~ nu eram la Directia Cifrului,dar obişnuiţi prin relaţiuni.Ii interesau conferinţele dela Londra,Conferinţa dela Moscova,date asupra procesului fondului de 6 milioane franci elveţieni dela Berna,intrevederilor D-lui Franasovici înainte de Conferinta dela Paris.etc.

La aceasta perioadă incepând din Iulie 1945,lucram la Comisiunea Păcii,astfel incât obţinerea informaţiunilor ce mi se cereau erau din ce in ce mai grele.Atunci când necesităţile actiunei ilegale iniţiată de partidul national-tărănesc au cerut plecarea în străinătate Buzeşti şi Vişoianu au plecat în condititunile pe care le-am descris intr'o declaratie anterioară.

După plecarea celor doi de mai sus,in străinătate,Pogoneanu care se erija în conducătorul diplomatic al grupului din străinătate î-şi luase rolul de a primi si transmite instructiile lui Maniu către cei din străinătate şi de a primi rapoartele acestora către Maniu.

Modalitatea practică a acestor operaţiuni am arătat-o anterior,subsemnatul luând cunoştinţă că Radu Buzesti aducea scrisorile şi le preda lui Pogoneanu.Am luat cunostinţă si direct de aceasta legătură întrucât am transmis o scrisoare a lui Pogoneanu către Cretzianu - ~~xxxx~~ fără să-i ştiu conţinutul, lui Melbourne.

./.

Recunosc că e eroare aceste servicii personale pe care le-am făcut lui Pogoneanu pe temeiul prieteniei ,cu atât mai mult, încât aşa cum am declarat mai sus - că această activitate a lui Pogonea nu ieşise demult din modul legalităţii şi al preocupărilor profesionale.

Justific aceasta şi pe o înşelare a bunei mele credinţe.

5/.Subsemnatul am functionat în continuare la Comisiunea Păcii până la data zilei.

Aceasta este declaratia mea pe care o sustin şi semnez.

ss/.Florin Roiu

26 August 1947.

p. Conf.
Insp. Vandore

40

334

~~341~~

~~346~~

26 August 1947
Dat în fața noastră
[signature]

(346)

Declarațiune

Subsemnatul Florin Rusu, declar următoarele:

1/ Sunt născut la Iași, la 2 Aprilie 1914 din părinții Lucian și Maria Rusu. Tatăl, de origină din Roman, a fost profesor de Științele Naturale la Liceul Național și Seminarul Veniamin Costache din Iași. Mama, născută Diaconescu, este originară din Galați, tatăl inspector la Poștă. Singurul copil la părinți. Tatăl (decedat) posedă o casă la Iași, mama, un imobil la Galați. Succesiunea primei este deschisă pe numele meu.

2/ Cursul primar l-am făcut la Iași, ca și al secundar, pe care l-am absolvit în 1931. Am urmat Facultatea de Drept din Iași 1931-1936, unde am trecut și examenele de doctorat fără a fi susținut teza.

În această perioadă n'am avut nici o

Fl Rusu

funcțiune publică sau particulară.
Eram preocupat în afară studiilor de muzică (am urmat câțiva ani „conservatorul") de literatură. Eram abonat la ziarele franceze „Marianne", „Canard enchaîné", „Ric et Rac", „Nouvelles littéraires", „Cuvântul liber", „Adevărul literar".
În epoca studenției mele întreaga viață universitară la Iași trăia febra cuzismului și a legionarismului, producându-se momentele și odioasele acestor anti-semiți. Cu toate ofertele care mi s-au făcut de a lua parte la mișcările de dreapta, am refuzat categoric orice afiliere, simpatie, concepție, structura intelectuală, fiind totalmente piedici la orice colaborare. Deasemeni n-am participat nici în vreo societate studențească care, de fapt, nu făcea decât să camufleze mișcarea de dreapta.
Aceeași atitudine de frondă față de curentul zilei era adoptată și de un grup de prieteni din care citez: Alexandru Vortinovici, Alexandru Bărbă-

Feltoni

deanu, Vintilă Gheorghiu, G. Trancu-Iași,
Al. Dimitrie Păunești, Georgel Nedelschi,
George Moisil, Ion Pleș, care adaosă
era frecventată de oameni care [illegible]
[illegible] erau ostili [illegible] [illegible] -
printre care citez: D-l Ambasador Iorgu
Iordan, prieten foarte bun al tatălui
meu. Țin să adaug că tatăl meu nu
făcea nici o politică și urmărea să
creeze o ambianță în familie, cât
mai departe de orice contact cu exce-
sele de dreapta, pe care le reproba.
În toamna anului 1936 și în 1937, am
făcut stagiul militar la Reg. 2 A.C.A.
de la Iași. Nu am fost la Școala
militară de ofițeri și am terminat cu
gradul de sergent.
3/ După terminarea stagiului și până în 1938
am continuat să am contacte cu Universi-
tatea deoarece urmăream fie a ocupa
un loc de asistent universitar, fie
de a mă pregăti în domeniul dreptului
internațional pentru a da examen la
Ministerul de Externe.
În vara anului 1938, cerându-se

[illegible]

Rezidentul, am fost numit șef de secție pe lângă Cabinetul Secretarului General, Constantin Rășcanu - un prieten al familiei. Am funcționat în continuare ca avocat în Inspectoratul Ținutului Prut - detașat la Cabinetul Rezidentului Ionașcu, care mă cunoscuse ca student și la care trecusem doctoratul.

In cursul anului 1939, am avut două perioade de concentrare de o lună două, care au dus către sfârșitul anului, la Școala de ofițeri de rezervă pe care am urmat-o 4 luni de zile, la Iași. In primăvara lui 1940 - am fost avansat sublocotenent de rezervă, fiind mai tot timpul concentrat, inițial în Ardeal și apoi lângă Iași - la Cetățuia, unde am comandat o secție antiaeriană. La 6 Sept 1940 - venirea legionarilor la putere mă aflam mobilizat la Iași, de unde am trecut apoi cu întregul grup din care făceam parte la Ipatele, unde mă aflam în timpul rebeliunii

legionar.

In timpul rebeliunii legionare, pe care o dezaprobam, am fost căutat acasă la Iași de poliția legionară. Mai târziu am continuat să rămân mobilizat urmând soarta unității mele prin diferite garnizoane din Moldova (Bacău, Vaslui).

În aceste condițiuni foarte grele continuam să mă pregătesc pentru examenul dela Externe, pe care îl pierdusem în toamna anului 1940, pe motiv că nu aveam nici o activitate legionară, condițiune esențială, la acea perioadă, pentru reușită.

În mai 1941, am dat concursul dela Externe unde am reușit, fiind numit la data de 10 Iunie 1941, cu gradul de Atașat de Legațiune în Centrală, la Direcția Protocolului. Am continuat însă a rămâne mobilizat la Reg. 6 A.A. din București. La 15 oct 1941, am fost desconcentrat și am ~~[illegible]~~ început să funcționez

IlRoni

la Direcțiunea Afacerilor - Administrative.
Într'o perioadă destul de desconcertantă — începutul lui Iulie 1941 — am fost delegat de Minister să inventariez împreună cu o comisiune — Ambasada Sovietică. Operațiunea se făcea sub controlul german care posedau cheile. Constatând că se făceau acte de jaf contrar celor mai elementare reguli internaționale — cu ~~tot~~ avertismentul pe care l-am adresat Maiorului Rădulescu, delegatul Marelui Stat Major, am depus un raport la Minister, semnalând aceste [illegible] prădăciuni, și care există în arhivă, după care întregul inventar și localul Ambasadei au fost preluate de Președinția Consiliului. După un an am făcut parte dintr'o comisiune de anchetă, constatând că întregul mobilier și patrimoniu al Ambasadei fusese literalmente jefuit. Întregul dosar se află în arhivele Ministerului de Externe.

Subliniez că în 1944, când s'a redeschis de către Justiție acest capitol scandalos m'am prezentat din proprie inițiativă Judelui Instructor, relatându-i și punându-i la dispoziție informațiuni și acte – unele oficiale dela Minister – în această chestiune.

4/ Dela oct 1941 și până la 23 Aug. 1944 am funcționat în Centrală la Direcțiunea Cifrului, cu o scurtă însărcinare în 1944 pe lângă Cabinetul Secretarului General Davidescu. În această perioadă Directorul Cifrului și Cabinetului era Niculescu Buzești. În acel timp lucrau la Cifru următorii: I. Giurea, Dimitriu, Dancea, Maria, A. Georgescu, Bercefloj, Negulescu, Mărculescu (nepotul lui Tătărescu), Djuvara, Muroș Arenti, Geno Câmpeanu, Manu, Lăzărescu, Mateș, etc.

Mesajele Direcției veneau dela ei și plecau la Mihai Antonescu, prin Șeful său de Cabinet Barbul, apoi și prin Solomon și Cordescu.

Notez că Barbul fusese fost în

Petri

grupul Bujești, Pogoneanu, Camil Se-
metescu, Starcea, inițiat în toate secre-
tele, în acea perioadă și ulterior.
Barbul a făcut parte într'o comisiune
economică plecată în Iunie 1944 la Madrid,
sub pretextul unor negocieri economice.
In prezent Barbul se află într'un
concediu la Karlsbad. Convingerea mea este
că nu se va înapoia de acolo.
In toamna anului 1943, Pogoneanu
a venit în Centrală, la Direcțiunea
Cabinetului, având ca sarcină deosebită
conducerea grupului restrâns de cifrori,
din care făceam parte Ciurea, Lazărescu
Camil Demetrescu, Djuvara, care se ocupau
cu descifrarea și cifrarea telegramelor în legătură
cu negocierile secrete inițiate fie de
Mihai Antonescu, fie de Bujești, cu Stockholm,
Ankara – Cairo, Madrid, Berna.
Activitatea acestui grup s'a accentuat
în perioada dispersiunii de la Snagov, unde
având un aparat, lucrau izolat și aveau
în casă un aparat de emisie și recepție.
Relațiunile mele cu Pogoneanu datează din

338 345

350

toamna anului 1943 și dacă accentuez în perioada de la Snagov și apoi după 23 Aug. 1944. N'am știut nimic de Actul de la 23 August - am auzit la Radio. În acea noapte Secretarul General Davidescu a fost chemat la Palat, și am venit cu el și doi colegi. Ne-am înapoiat chiar în acea noapte la Snagov cu misiunea de a face lăzile și arhiva aflată acolo.

Apoi am fost [illegible] la Cabinetul Ministrului unde director era Pojoneanu, funcționând în această calitate și după plecarea lui Bugești, sub Visoianu și Tătărescu până în Iulie 1945, când am fost trecut la Comisiunea Păcii. Este de semnalat că atât sub ministeriatul lui Bugești cât și sub acel al lui Visoianu, Pojoneanu își lua rolul de conducător, intrând deseori în conflict din această cauză cu Secretarul General de pe acel timp, Filotti. Conducea efectiv compartimentul Presei și Propagandei - ajutat de Hillard -

Rădoi

după desființarea Ministerului acestuia.
După încheierea Convenției de Armistițiu,
Popoviciu își manifestă nemulțumirea
afirmând că pe baza tratativelor
la care participase se obținuse
prea puțin. Încă din acea perioadă,
așa cum am mai arătat, în Minister
își crease o atmosferă puțin favorabilă
cooperării cu Uniunea Sovietică, deși
imediat după 23 August, era
un val de entuziasm sincer pentru
această apropiere. În această privință,
este de notat că Popoviciu avea o
atitudine identică opiniilor create
pe care le încuraja și alimenta.
Explic această situație prin
influența anglo americană sub care se
găsea conducerea — din care făcea mai
ales parte Popoviciu — și fără în-
doială lipsa intenționată de contact
cu reprezentanții Uniunii Sovietice.
De altfel influența anglo americană
am detaliat-o în declarațiile anterioare

37

referitoare la criza di August 1945.
La recomandarea lui Popescu, am avut putința să fiu mai aproape de Bugești și Visoianu, atât în privința cât se mențineau în limitele stricte ale carierei, cât și după plecarea lor de la minister, când s'au încadrat total în politica militantă a partidului Național Țărănesc. În această calitate am fost întrebuințat pentru a realiza legăturile cu legațiile: pentru Bugești cu Titu Petrescu, Negel, Trauțu, Marjoribanks de la Legația Britanică, și Hulick de la americani; pentru Visoianu, aceleași legații. Misiunea consta totdeauna numai în realizarea legăturii; eu luam niciodată cunoștință de scopul întrevederilor.
Aceste misiuni, în cele din urmă, mă jenau, deoarece îmi dădeam seama că ei alunecaseră către o activitate de clandestinism.
Se formase astfel un grup din care făceau parte: Mircea Cesar Bugești, Visoianu, Popescu, Radu Bugești, Stoica, Emil Demetrescu, Dobrul și el lucra sub ordinele lui Maniu.

[illegible]

suferau influența Palatului și viceversa
(mai ales) și Rădulescu au fost influențați
de voința anglo americană.
Acest grup se întrunea la Palatul
Știrbey și acasă la Popescu. La acest
sediu participau în afară de cei
de mai sus: Maniu, Titel Petrescu,
Brătianu, Regele, Ioanițiu, Hulick,
generalul Schuyler. Nu participam
niciodată la aceste întruniri care aveau
un caracter strict secret, dar eram
cunoscut de ele - în mod tangențial,
prin conversațiile ulterioare. Una din rezulta-
tele concrete ale acestor întrevederi
a fost provocarea crizei din August
1945. Sunt convins că au fost și
alte influențe asupra factorului Cons-
tituțional, care au determinat trecătoarele
divergențe cu Guvernul Dr. Petru Groza.
În această perioadă, August. Vișoianu
mi cerea să le dau informațiuni,
rezultate din telegramele cifrate, cu toate
că nu eram la Dir. Cifrului, dar obținute
prin relațiuni. Îi informai Conferința de la
Londra, Conferința de la Moscova, date asupra

procesului fondului de la Comisiunea ~~352~~.
de la Berna, intervențiilor d-lui Tătărescu
înainte de Conferința de la Paris, etc..

La acest procedeu - începând din Iulie 1945,
lucram la Comisiunea Păcii, astfel încât
obținerea informațiunilor ce mi se
cereau era din ce în ce mai ușoară.
Atunci când necesitățile acțiunii ilegale
inițiată de partidul național țărănesc
au cerut plecarea în străinătate, Bucești
și Vișoianu au plecat în condițiunile pe
care le-am descris într'o declarație an-
terioară.

După plecarea celor doi de mai sus,
în străinătate, Pogoneanu care se ocupa
cu conducătorul diplomației al grupului
din străinătate, își luase rolul de a
primi și transmite instrucțiunile lui Maniu,
către cei din străinătate și de a
primi rapoartele acestora către Maniu.

Modalitatea practică a acestor operațiuni
am arătat-o anterior, subsemnatul
luând cunoștință când Radu Bucești
aducea scrisorile și le preda lui Pogoneanu.

am luat cunoștință și nici de această legătură întrucât am transmis o scrisoare a lui Pogoneanu către Cretzianu — fără să-i știu conținutul — lui Melbourne.
Recunosc ca o eroare aceste servicii personale pe care le-am făcut lui Pogoneanu, pe temeiul prieteniei, cu atât mai mult, cu cât — așa cum am declarat mai sus — că această activitate a lui Pogoneanu ieșise de mult din cadrul legalității și al preocupărilor profesionale.
Justific aceasta și pe o înșelare a bunei mele credințe.

5/ Subsemnatul am funcționat în continuare la Comisiunea Păcii până la data zilei.

Aceasta este declarația mea, pe care o susțin și semnez

Flori

26 Aug. 1947

341

353

3548

353

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu declar următoarele in continuarea declaratiei din 27 August 1947.-

(8) → Organizarea grupărilor pe ţări era următoarea :

In Franţa : un secretariat compus din Burilleanu Ciurea, şi Pleşea, în plus Nicolae Dianu, ~~şi~~ maiorul Raţiu şi Mihai Romniceanu.

In Elveţia : Gafencu, Cretzeanu, George Anastasiu George Caranfil, Brutus Coste şi Titu Rădulescu Pogoneanu

In Anglia : Tilea, Cornel Bianu, lt. col. Ilie

In Italia : Dumitru Popescu şi Augustin Popa.

In America : Davilla.

In timpul Conferinţei dela Paris mai vin la Paris : Gafencu, care ia propriu zis conducerea, Cretzeanu care pleacă apoi în timpul Conferinţei în America, împreună cu Elise Bonshall / fiea lui Barbu Stirbey / şi Coste.

Rolul acestor grupe, coordonate intr'o oarecare măsură de Gafencu, era acel transmis prin Pogoneanu de către conducerea oculta din ţară de sub conducerea lui Maniu

Prin luna Septembrie 1946, Pogoneanu mi-a destăinuit că a primit dela Paris o adeziune semnată de întregul grup aflat la Paris, cu prilejul Conferinţei, adresată lui Maniu şi Brătianu, prin care cei de mai sus recunosc pe Maniu ca sef, subordonându-se şi devenind purtători de cuvânt ai celor două partide istorice.

Stiu dela Pogoneanu că, după concepţia sa, deci a P.N.T.-ului, grupurile din străinătate duceau o actiune de uzură împotriva prestigiului guvernului prin articole tentenţioase şi informaţiuni eronate, publicate în presa străină cu tendinţe de dreapta.

In plus prin contacte personale cu personalităţile politice străine, prin intervenţii oficiale pe lângă instituţiile internaţionale şi cancelariile străine, prin prezentări de memorii, cuprinzând un alt punct de vedere decât acel al guvernului român, prin colportări de svonuri

./.

tendenţioase referitoare la situaţia internă din România şi în genere printr'o veghe permanentă asupra evoluţiei situaţiei internaţionale xxxxxxxxx, urmărindu-se ca orice eventuală disensiune între Marile Puteri să poată fi folosită ca argument în sprijinul tezei rezistenţei, se urmărea determinarea anglo-americanilor să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, natural conform năzuinţelor partidelor istorice.

5.- Un obiectiv imediat în acea vreme al grupurilor din străinătate, şi în special al aceluia constituit la Paris, era de a pregăti şi prezenta Conferinţei de Pace punctul de vedere al partidelor istorice, care însemna susţinerea intereselor proprii în deosebi adeziunea pentru susţinerea intereselor anglo-americane în România.- Punctele de vedere cari trebuiau susţinute la Paris erau elaborate de Conducerea dela Bucureşti în întrunirile care aveau loc în Palatul Stirbey şi în alte părţi. In această idee, ştiu dela Pogoneanu că se creease în cadrul partidului naţional ţărănesc un cerc de studii de politică externă şi că el însuşi a fost chemat pentru a prezenta un studiu asupra Dunării. Pentru întocmirea acestui studiu, Pogoneanu a cerut documente dela Mironescu / specialist în chestiunea Dunării/ şi dela Oprişanu.

Ca un rezultat concret au fost cele două memorii prezentate de Gafencu, în numele mişcării, Conferinţei de Pace, memorii care reprezentau cu totul alt punct de vedere şi alte interese decât cele susţinute de reprezentanţii oficiali ai guvernului şi poporului român.-

Este de menţionat că pentru documentare, Gafencu-Cretzeanu s'au folosit, în afară de instrucţiunile trimise de conducerea din ţară, şi de materialul documentar, foarte numeros şi important, trimis la Ankara la dispoziţia lui Cretzeanu.

6.- In timpul Conferinţei s'au evidenţiat o serie de divergenţe între persoanele componente ale grupurilor din străinătate, consecinţă a ambiţiilor personale.

Deaceea, conducerea din ţară a găsit necesar să trimită în străinătate pe Niculescu Buzeşti şi Vişoianu. Aceştia doi făceau parte din grupul executiv al conducerii, erau personalităţi importante cu relaţiuni intinse în lumea

./.

62 343 355 350 355

politică anglo-americană, fuseseră miniştri de Externe în guvernele dintre 23 August 1944 şi 6 Martie 1945, luaseră parte directă la negocierile anterioare lui 23 August 1944, în spiritul arătat anterior şi în rezumat, reprezentau quintesenţa întregei acţiuni a conducerii rezistenţei. Era cu atât mai necesară această plecare, cu cât misiunea lui Rădescu eşuase / personalitate ştearsă, reţinut de englezi în Cipru / şi era deci prima oară când conducerea din ţară lua efectiv în mână conducerea acţiunei din străinătate.-

Organizarea plecării în străinătate a celor doi arătaţi mai sus a fost făcută de Pogoneanu, Radu Buzesti, Stârcea şi Camil Demetrescu, plecarea efectuându-se cu un avion militar american. Am aflat de această plecare peste 2-3 zile dela Pogoneanu care, în prezenţa lui Radu Buzeşti, mi-a afirmat că Niculescu Buzeşti a fost investit de Maniu cu o împuternicire scrisă care îi permitea să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T.-ului în străinătate, în caz de divergenţe de opinii; să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaţionali, să organizeze propaganda şi să exercite asupra grupului din străinătate o conducere, menajând insă susceptibilităţile explicabile. Mai târziu, am aflat tot dela Pogoneanu că această împuternicire a provocat animozităţi, Gafencu şi Tilea neputându-se împăca cu ideia că s'a dat de către Maniu conducerea unuia mai tânăr decât ei.

Aceasta este declaraţia mea pe care o susţin şi semnez.-

/ss/ Florin Roiu.-

27 August 1947.-

344 ~~351~~ 356

27 August 1947 356
Dată în faţa noastră
Insp. [signature]

(356)

Declaraţiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar următoarele în continuarea declaraţiei din 27 Aug. 947:

Organizarea grupărilor pe ţări era următoarea: în Franţa: un secretariat compus din Brătianu, Ciurea şi Pleşa în plus Nicolae Dianu şi Maiorul Raţiu şi Mihai Romniceanu. În Elveţia: Gafencu, ~~George Anastasiu~~ Creţeanu, George Caranfil, Brutus Coste şi Titu Rădulescu, Gajoneanu. În Anglia: Tilea, Carol Bianu, Lt. Col. Iliescu. În Italia Dumitru Popescu şi Augustin Popa. În America Davila.

În timpul Conferinţei dela Paris, mai vin la Paris: Gafencu, care îşi propune să ia conducerea, Creţeanu, care pleacă apoi, în timpul conferinţei, în America împreună cu Elise Boxhall (fiica lui Barbu Ştirbey) şi Coste.

Rolul acestor grupe coordonate într'o oarecare măsură de Gafencu era acel transmis prin Gajoneanu, de către conducerea secţi-

Florin

din țară de sub conducerea lui Maniu.
Prin luna Septembrie 1946, Pogoneanu mi-a destăinuit că a primit dela Paris o adeziune semnată de întregul grup aflat la Paris, cu prilejul Conferinței, adresată lui Maniu și Brătianu *, prin care cei de mai sus recunosc pe Maniu ca șef, subordonându-se și devenind purtători de cuvânt ai celor două partide istorice.
Știu dela Pogoneanu că, după concepția sa, deci a P.N.Ț., grupurile din străinătate duceau o acțiune de uzură împotriva prestigiului Guvernului prin articole tendențioase și informațiuni eronate publicate în presa străină cu tendință de dreapta.
In plus, prin contacte personale cu personalitățile politice străine, prin intervenții oficiale pe lângă instituțiile internaționale și cancelariile străine, prin prezentări de memorii, cuprinzând alt punct de vedere decât cel al Guvernului român, prin colportări de svonuri tendențioase referitoare

[illegible]

la situația internă din România și în genere printr'o veghe permanentă asupra evoluției situației internaționale, urmărindu-se că o nouă eventuală discuțiune între marile Puteri să poată fi folosită ca argument în sprijinul tezei rezistenței, se urmărea determinarea anglo-americanilor să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, natural conform năzuințelor partidelor istorice.

5. Un obiectiv urmărit în acea vreme al grupurilor din străinătate, și în special al acelora constituite la Paris, era de a pregăti și prezenta Conferinței de Pace punctul de vedere al partidelor istorice care însemna susținerea intereselor proprii și în deosebi adeziunea pentru susținerea intereselor anglo americane în România. Punctele de vedere care trebuiau susținute la Paris erau elaborate de conducerea dela București în întrunirile care aveau loc în Palatul Știrbey și în alte părți. In această idee știu dela Pogoneanu că se creiase în cadrul Partidului Național Țărănesc un cerc de studii de politică externă

[illegible signature]

Și că el însuși a fost chemat
pentru a prezenta un studiu asupra
Dunării. Pentru întocmirea acestui
studiu, Cotrușeanu a cerut documente
dela Mironescu (specialist în chestiunea
Dunării) și dela Oprișanu.

Ca un rezultat concret au fost cele
două memorii prezentate de Gafencu,
în numele mișcării, Conferinței de
Pace, memorii care reprezentau cu
totul alt punct de vedere și alte
interese decât ale susținute de
reprezentanții oficiali ai guvernului
și poporului român.

Este de menționat că pentru documentare, Gafencu - Cotrușeanu s'au folosit,
în afară de instrucțiunile trimise de
Conducerea din țară și de materialul documentar, foarte numeros și
important trimis la Ankara, la
dispoziția lui Cotrușeanu.

6./ În timpul Conferinței s'au evidențiat
o serie de divergențe între persoanele
componente ale grupurilor din străinătate,
consecință a ambițiilor personale.

[illegible]

De aceea, conducerea din țară a găsit necesar să trimită în străinătate pe Niculescu Buzești și Vișoianu. Acești doi făceau parte din grupul executiv al conducerii, erau personalități important cu relațiuni întinse în lumea politică anglo americană, fuseseră miniștri de externe în guvernele dintre 23 Aug 1944 – 6 Martie 1945, luaseră parte directă la negocierile anterioare lui 23 Aug. 1944, în spiritul arătat anterior, și în rezumat reprezentau quintesența înțelegerii acțiunii a conducerii rezistenței. Era cu atât mai necesară această plecare, cu cât misiunea lui Rădescu eșuase (personalitate ștearsă, reținut de englezi în Cipru) și era deci [illegible] oare când conducerea din țară lua efectiv în mână conducerea ~~[illegible]~~ acțiunii din străinătate.

Organizarea plecării în străinătate a celor doi arătați mai sus a fost făcută de Pogoneanu, Radu Buzești, Stârcea și Camil Demetrescu, plecarea efectuându-se cu un

FIRai

cerior militar american.
Am aflat de această plecare peste 2-3 zile dela Popescu, care în prezența lui Radu Brezești, mi-a afirmat că Niculescu Buzești a fost învestit de Maniu cu o împuternicire scrisă care îi permitea să depozite punctul de vedere oficial al P.N.Ț.-în străinătate, în caz de divergențe de opinii; să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaționali, să organizeze propaganda și să exercite asupra grupului din străinătate o conducere, menajând însă susceptibilitățile explicabile. Mai târziu, am aflat tot dela Popescu că această împuternicire a provocat animozități Gafencu și Tilea reputându-se împăcați cu ideea că s'a dat de către Maniu conducerea unuia mai tânăr decât ei.
Aceasta este declarația mea pe care o susțin și semnez

Florin [signature]

27 Aug 1947

58 III

347

~~357~~

~~359~~

359

X

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu declar următoarele :

1.- Miscarea organizată in ţară si străinătate care a fost definită de mine in declaratiile anterioare drept miscarea de rezistentă, urmărea, ca un scop final, crearea in tară si străinătate a fortei necesare cu care, la momentul oportun, să se poate răsturna prin violentă regimul democratic instaurat la 6 Martie 1945, si pe care organizatorii l-au prevăzut incă dela 23 August 1944.-

Ideia acestei rezistente a incolţit chiar la 23 August 1944, deoarece toate negocierile duse in străinătat in numele lui Maniu si care căpătaseră un aspect personal, altul decât cel necesar pentru cauza ţării, esuaseră prin surpriza actului dela 23 August 1944, ce fusese realizat numai sub influenta directă a trupelor sovietice care spărseseră frontul Iasi Chişinău si inaintau vertiginos către Capitală. Imi este cunoscut din intreaga atmosferă a negocierilor pregătitoare ale armistitiului că aceste negocieri duse in numele lui Maniu, legau momentul armistitiului de prezenta in România a trupelor anglo-americane. In această idei, negocierile lui Visoianu dela Cairo cereau ca un deziderat imperios prezenta in România a câtorva mari unităţi anglo-americane aero-transportate, in momentul când s'ar fi rupt violent alianta cu fascistii. Aceasta explică logic intârzierile si tergiversările in ducerea tratativelor.-

Conditiunea prezentei trupelor anglo-americane inaintea celor sovietice in România trebuia cu orice pret infăptuită, deoarece, in acest mod, negociatorii isi creiau platforma necesară pentru a-şi păstra rolul predominant in conducerea viitoare a poporului român. In special, se stie că prezenta trupelor sovietice pe teritoriu va descătusa vointa de eliberarea politică internă a poporului - până atunci oprimată - si va face să se desvolte curentul de stânga, până atunci jugulat la maximum.

./.

Ceace ar fi urmat, in mod firesc, ar fi fost scoat din viata politică a celor ce negociau si in acelas timp pierderea manetelor de comandă pe tărâm economic. Este evident că interesele negociatorilor erau perfect legate de interesele marilor trusturi anglo-americane, care ar fi fost si ele lovite dacă miscarea de eliberare politică a poporului român ar fi reusit, contrar vointei lor.

Din moment ce actul dela 23 August 1944 a fost infăptuit in totală contradictie cu ceace urmăreau prin negocierile duse, si prin continut si prin surpriza lui, dela inceput au căutat mijloace care să combată efectele pe care le prevăzuseră si să creeze instrumentul cu care, la momentul oportun, să răstoarne situatia politică care nu putuse fi evitată.-

2.- Traducerea in fapt a acestor premize s'a realizat astfel :

a.- Mijloacele imediate de combaterea efectelor evidente a desvoltării democratice au fost cele două guverne Sănătescu si in special guvernul Rădescu care, inspirate de anglo-americani si de interesele burgheziei românesti, si urmând ordinile conducerii oculte in cap cu Maniu, se opuneau sistematic si hotărât la realizarea oricărei reforme democratice si care sabotau aplicarea conventiei de armistitiu. In această idee reamintesc că adeseori - după incheirea conventiei de armistitiu- Pogoneanu si Buzesti mi-au arătat profunda lor nemultumire referitor la stipulatiile conventiei de armistitiu pe care le socoteau oneroase.

b.- Concomitent cu aceste măsuri imediate s'a inceput pregătirea instrumentului si a retelii care, prin desvoltare avea să dea mijlocul cu care să se răstoarne, asa cum am arătat mai sus, ordinea poltică internă, a cărei evolutie democratică era evidentă si nu putea fi oprită.-

In concret, Pogoneanu, al cărui rol, initiativă si conducere in epoca acestor trei guverne amintite nu pot fi neglijate, in cepe construirea instrumentului amintit mai sus. Astfel, trimite in străinătate, chiar in dimineata zilei de 23 August , pe Ciurea la Ankara si Djuvara la Stockholm, doi colaboratori foarte intimi a lui Pogoneanu, care făcuseră parte din echipa restrânsă de cifrori, care erau la curent cu toate negocierile duse si care putea fi utilizati pentru continuarea legăturilor necesare cu anglo-americane. Acestia

./.

ar fi trebuit, lucru care s'a si realizat, să înlocuiască titularii posturilor respective, în cazul când acestia ar fi fost îndepărtati ca reprezentanţi ai regimului Antonescian. / Ciurea a înlocuit pe Cretzeanu la Ankara, timp de aproape un an de zile/.

Deasemenea menţinerea în posturile - cheie din străinătate a diplomatilor care duseseră negocierile cunoscute si cari erau prieteni devotaţi a lui Pogoneanu. / la Lisabona, Costa ; la Berna, Anastasiu si Titu Pogoneanu ; la Ankara, Cretzeanu si Dimitrie Popescu, vărul său ; la Stockholm, Duca /

(5) Infine, creierea " Fondului Rezistentei" de 6 milioane franci elvetieni. Acest fond a fost creiat în ultimile zile ale ministeriatului lui Visoianu prin trecerea sumei de mai sus, care se afla la Berna, pe numele personal a lui Cretzeanu.

In aceiasi ideie, trimiterea la Ankara, după declaratia Dlui Molotov din Mai 1944, a documentelor importante din arhiva Ministerului, documente care aveau să servească lui Cretzeanu în rolul ce i se prevedea.

In ţară, în epoca celor trei guverne dinainte de 6 Martie 1945, Pogoneanu conducea efectiv resortul presă si propagandă, adică fostul Minister care trecuse la Externe. Prin Hillard, foarte bun prieten, el imprima prin presă si radio - sub masca mentinerii echilibrului între partide - voinţa conducerii oculte de sub influenţa anglo-americană si conducerea lui Maniu. Atât presa cât si radio frânau pe cât puteau, - prin formule abile - desvoltarea democratică. Notez, în această ideie, că la cererea Confederatiei Generale a Muncii de a se acorda o oră sindicală la radio, Pogoneanu a dat dispozitiuni lui Hillard să nu aprobe cererea, sub motivul deghizat că ar fi o oră politică.

In aceiasi idee, remarc opozitia categorică făcută de Buzesti, Visoianu, Pogoneanu, oricărei încercări de înjghebare a sindicatului Ministerului de Externe.-

(6) 3.- Din moment ce măsurile de frânare arătate mai sus n'au avut efect - dealtfel lucru prevăzut de ei - si la 6 Martie 1945 se instaurează regimul democratic reprezentat prin guvernul de concentrare democratică Dr. Petru Groza, abea acum instrumentul preconizat pentru răsturnarea acestui regim trebuia să fie desvoltat si perfectionat.

./.

 362 350 357 362

Cu conducătorii proeminenţi au fost îndepărtaţi din posturile pe care le deţinuseră, acţiunea acestora a căpătat dela început, un caracter net de clandestinism.

Intreaga miscare era organizată astfel :

a.- un grup lărgit sub conducerea directă a lui Maniu din care făceau parte : Brătianu, Titel Petrescu, Niculescu Buzesti, Visoianu, Pogoneanu, Stârcea, Radu Buzesti Camil Demetrescu. Grupul avea ataşaţi ca reprezentanţii ai anglo-americanilor pe generalul SCHUYLER, HULICK, Marjoribanks.

b.- un grup executiv, mai restrâns, secret, al cărui creer era Pogoneanu si din care făceau parte : Niculescu Buzesti, Visoianu, Radu Buzesti, Camil Demetrescu, Stârcea, Barbul.

c.- pentru străinătate lucrul era abia iniţiat si activitatea era disparată. Explicatia acestui fapt constă in aceia că se miza in răsturnarea regimului prin evenimente create in interior. Astfel, intreaga activitate a grupului de conducere a urmărit si a reusit să determine criza din August 1945, prin care sperau să răstoarne regimul democratic. Concomitent cu actiunea politică de a transforma o chestiune de politică internă intr'una internaţională, cu ajutorul căreia să se atingă obiectivul urmărit, este neindoios că se ducea si o actiune de organizare a instrumentului de fortă care să ajute la răsturnarea regimului. Sunt de amintit in această ideie, aparitia miscărilor clandestine teroriste / " Sumanele Negre ", " M.R.N. " etc / si ai căror conducători făceau parte din partidul National Tărănesc. Nu am cunostintă concretă, dar cred că in acelas timp se organiza, in aceias ideie, si alte, ~~xxxxx~~ forte cu caracter quasi- militar.

4.- Cum rezolvarea crizei deslăntuită in August 1945 de acestia, solutionată prin acordul dela Moscova din Ianuarie 1946, nu reusise decât ~~să~~ contribuie tot la frânarea desvoltării democratice, fără să se atingă obiectivul urmărit atunci s'a trecut la o etapă nou si anume la accentuarea luptei in străinătate, cu atât mai mult cu cât se prevedea rezultatul alegerilor si in acelas timp se apropia Conferinta de Pace din August 1946, unde " Rezistenta" avea primu prilej să se afirme, să lucreze conform intereselor proprii si să boicoteze guvernul.

./.

In acest moment, Cretzeanu pleacă dela Ankara la Berna. Gafencu iese din rezervă şi intră pe primul plan al mişcărei, Coste dela Lisabona vine la Berna si in general se organizează grupurile pe ţări, definându-se precis rolul lor.

Aceasta imi este declaratia pe care o susţin si semnez.-

/ss/ Florin Roiu.-

27 August 1947.-

P. Conf.

27 August 1947
~~Luată în fața noastră,~~ [illegible signature]

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar următoarele:

1/ Mișcarea organizată în țară și străinătate, care a fost definită de mine în declarațiile anterioare, drept mișcarea de rezistență, urmărea ca un scop final crearea în țară și străinătate a forței necesare cu care la momentul oportun să se poată răsturna prin violență regimul democratic instaurat la 6 Martie 1945 și pe care, organizatorii, l'au preconizat încă de la 23 Aug. 1944.

Ideea acestei rezistențe a încolțit chiar la 23 Aug. 1944, deoarece toate negocierile duse în străinătate în numele lui Maniu, ca să dea capitulării un aspect personal, altfel înțeles decât cel necesar pentru cauza țării, eșuaseră prin surpriza actului dela 23 Aug. 1944, ce fusese realizat numai sub influența directă a trupelor sovietice care spărseseră frontul

[signature]

Iași-Chișinău, și înaintau vertiginos către Capitală. Însă este necesar din întreaga atmosferă a negocierilor pregătitoare a armistițiului și aceste negocieri, duse în numele lui Maniu, legau momentul Armistițiului de prezența în România a trupelor anglo-americane. În această idee, negocierile lui Vișoianu de la Cairo, cereau ca un deziderat imperios prezența în România a câtorva mari unități anglo-americane aero-transportate în momentul când s'ar fi rupt violent alianța cu fasciștii. Această explicație integrală și tergiversările în încheierea tratatelor.

Condiționarea prezenței trupelor anglo-americane înaintea celor sovietice în România trebuia cu orice preț înfăptuită, deoarece, în acest mod, negociatorii își creau platforma necesară pentru a-și păstra rolul predominant în conducerea viitoare a poporului român. În special, se știa că prezența trupelor sovietice pe teritoriu va descătușa voința de eliberare politică internă a poporului - până atunci oprimată - și va face să se desvolte curentul de stânga, până atunci jugulat la maximum.

[illegible]

Ceeace ar fi urmat, în mod firesc, ar fi fost scoaterea din viață politică a celor ce negociau și în acelaș timp pierderea manetelor de comandă pe tărâm economic. Este evident că interesele negociatorilor erau perfect legate de interesele marilor trusturi anglo-americane, care ar fi fost și ele lovite dacă mișcarea de eliberare politică a poporului român ar fi reușit, contrar voinței lor.

Din momentul ce actul dela 23 Aug. 1944, a fost înfăptuit în totală contradicție cu ceeace urmăreau prin negocierile lor, și prin conținut și prin surpriza lui, dela început au căutat mijloacele care să contracteze efectele, pe care le prevăzuseră, și să creeze instrumentul cu care, la momentul oportun, să rezolve situația politică, care nu putuse fi evitată.

2/ Traducerea în fapt a acestor precizări s'a realizat astfel:

a/ Mijloacele imediate de combaterea efectelor evidente a desvoltării democratice au fost cele două guverne Sănătescu, și în special guvernul Rădescu, care în-di-

[illegible signature]

sprijinit de anglo-americani și de interesele burgheziei românești și urmând ordinele conducerii oculte în capul cu Maniu se opuneau sistematic și hotărât la realizarea oricărei reforme democratice și care sabotau aplicarea Convenției de Armistițiu. În această idee, reamintesc, că adeseori - după încheierea Convenției de Armistițiu - Pogoneanu și Buzești mi-au arătat profunda lor nemulțumire referitor la stipulațiile Convenției de Armistițiu, pe care le socoteau oneroase.

6/ Concomitent cu aceste mașinațiuni, s'a început pregătirea instrumentului și a rețelei care prin deservire, avea să dea mijloacele cu care să se răstoarne, așa cum am arătat mai sus, ordinea politică internă, a cărei evoluție democratică era evidentă și nu putea fi oprită. În această, Pogoneanu, al cărui rol, inițiativă și conducere în epoca acestor trei guverne amintite, nu pot fi neglijate, începe construirea instrumentului amintit mai sus. Astfel, trimit în străinătate, chiar în dimineața zilei de 23 August

[illegible]

pe Cămăraşu la Ankara şi Şpuvan la Stockholm, doi colaboratori foarte intimi ai lui Pogoneanu - care făcuseră parte din echipa restrânsă de cifrori, care erau la curent cu toate negocierile secrete şi care ~~erau la curent~~ puteau fi utilizaţi pentru continuarea legăturilor necesare cu anglo-americanii. Aceştia, ar fi trebuit, lucru care s'a şi realizat, să înlocuiască titularii posturilor respective, în cazul când aceştia ar fi fost îndepărtaţi - ca reprezentanţi ai regimului antonescian. (Cămăraşu a înlocuit pe Cretzianu la Ankara, timp de aproape un an de zile)

Deasemenea menţinerea în posturile-cheie din străinătate a diplomaţilor care duseseră negocierile cunoscute şi care erau prieteni devotaţi ai lui Pogoneanu. (La Lisabona, Costi; la Berna, Anastasiu şi Titu Pogoneanu; la Ankara Cretzianu şi Dimitrie Popescu - vărul său; la Stockholm, Duca)

În fine, crearea „fondului rezistenţei" de 6 milioane fr.elv. Acest fond a fost creat în ultimele zile ale ministeriatului lui Lişoăianu

[signature]

prin trecerea sumei de mai sus - care se afla la Berna - pe numele personal al lui Cretzianu.

În aceeaşi idee, trimiterea la Ankara după declaraţii d-lui Molotov din Mai 1944, a documentelor importante din Arhiva Ministerului, documente care aveau să servească lui Cretzianu în rolul ce i se prevedea.

În fine, în epoca celor trei guverne dinainte de 6 Martie 1945, Pogoneanu conducea efectiv resortul Presă şi Propagandă - adică fostul Minister care trecuse la Externe. Prin Hillard, foarte bun prieten, el imprima, prin presă şi radio - sub masca menţinerii echilibrului între partide - orienta conducerii anume de sub influenţa anglo-americană şi conducerea lui Maniu. Atât presa cât şi radio frânau pe cât puteau - prin formule abile - dezvoltarea democratică. Notez, în această idee, că la cererea Confederaţiei Generale a Muncii de a se acorda o oră sindicală la radio, Pogoneanu a dat dispoziţiuni

[illegible]

- 7 -

lui Hickert să nu aprobe cererea sub motivul deghizat că ar fi o rea politică.

În aceeași idee, oricare opoziție cât pică făcută de Aufești, Vitrian, [illegible] orice încercări de înjghebare a sindicatului Ministerului de Externe.

3/. Din momentul ce măsurile de frânare arătate mai sus n'au avut efect — dealtfel lucru prevăzut de ei —, și la 6 Martie 1945 se răsturnase regimul democratic reprezentat prin guvernul de Concentrare Democratică Dr. Petru Groza, abia acum instrumentul preconizat pentru răsturnarea acestui regim, trebuie să fie resuscitat și perfecționat.

Cum conducătorii proeminenți au fost îndepărtați din posturile pe care le deținuseră, acțiunea acestora a căpătat, de le început, un caracter net de clandestinism.

Întreaga mișcare era organizată astfel:

a/ un grup legat sub conducerea directă a lui Mamin din care făceau parte:

- [illegible]

Brătianu, Titel Petrescu, Niculescu Buzești
Vișoianu Popovicianu, Stârcea, Radu Buzești,
Camil Demetrescu. Grupul avea aleși
ca reprezentanți ai anglo americanilor
pe gl. Schuyler, Holik, Marjoribanks.
b/ Un grup executiv, mai restrâns,
secret, al cărui creer era Popovicianu
și din care făceau parte: Niculescu
Buzești, Vișoianu, Radu Buzești, Camil
Demetrescu, Stârcea, Barbul.
c/ Pentru străinătate, lucrul era abia
inițiat și activitatea era disparată.
Explicația acestui fapt constă în aceea
că se miza în răsturnarea regimului
prin evenimente create în interior.
~~Astfel~~ Întreaga activitate a grupului
de conducere a urmărit și a reușit
să determine criza din August 1945
prin care sperau să răstoarne regimul
democratic. Concomitent cu acțiunea politică
de a transforma o chestiune de politică
internă într-una internațională cu
opțiunea căreia să se ~~[illegible]~~ atingă

[illegible]

obiectivul urmărit este neîndoios că se
ducea şi o acţiune de organizare a instru-
mentului de forţă care să ajute la răstur-
narea regimului. Sunt de amintit, în
această idee apariţia mişcărilor clandes-
tine teroriste, ("Sumanele negre", "T.R.N."
etc) şi ai căror conducători făceau parte
din partidul naţional-ţărănesc. Nu am
constatată concret, dar cred că în acelaş
timp, se organiza în aceeaşi idee
şi alte forţe cu caracter quasi-militar.
4/ Cum rezolvarea crizei declanşată în
August 1945 de aceştia, soluţionată
prin Acordul dela Moscova din Ianuarie
1946 nu reuşise decât să contribuie
tot la frânarea desvoltării democratice,
fără să se atingă obiectivul urmărit —
atunci s'a trecut la o etapă nouă
şi anume la accentuarea luptei în străină-
tate, cu atât mai mult cu cât se pre-
vedea rezultatul alegerilor şi în acelaş
timp se apropia Conferinţa de Pace, din
August 1946, unde "rezistenţa" avea primul

[illegible]

prilej să se afirme, să lucreze conform intereselor proprii și să boicoteze Guvernul. În acest moment Cretzianu pleacă de la Ankara la Berna, Gafencu iese din rezervă și intră pe primul plan al mișcării; Costa de la Lisabona vine la Berna și în general se organizează grupurile pe țări, definindu-se precis rolul lor.

Aceasta mi-este declarația pe care o susțin și semnez.

[illegible]

27 Aug. 1947

D E C L A R A Ţ I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, în continuarea declaraţiei din ziua de 28 August 1947, declar următoarele :

(14) 1/. In complectarea legăturilor dintre conducerea din ţară de sub şefia lui Maniu şi grupul din străinătate s'au mai folosit şi următoarele căi : la plecarea M.S. Reginei Elena la Berna (primăvara 1947), D-na Hodoş, Secretara M.S. (funcţionară în Ministerul de Externe, detaşată la Palat) a primit prin Camil Demetrescu o scrisoare dela Pogoneanu pentru Niculescu Buzeşti, urmând ca această scrisoare să fie dusă la destinaţie.- (D-na Hodoş este prietenă cu Buzeşti).- Această chestiune mi-a fost confiată de Pogoneanu.-

(16) - Alte legături au fost realizate prin curierii diplomatici cu ajutorul lui Oprişanu.- Astfel chiar Oprişanu a trimis când se afla la Paris prin curierul diplomatic, lui Pogoneanu, memoriile întocmite de Gafencu.- Aceste memorii au venit la Comisiunea Păcii cu menţiunea " pentru Pogoneanu " şi i-au fost duse acestuia de subsemnatul.-

- Este posibil ca unele mesagii să fi fost transmise chiar cu ajutorul cifrului.- Nu am însă cunoştinţă de acest lucru.-

- O altă cale de legătură era cu ajutorul Misiunii Militare Engleze şi anume prin Porter, Ted, Masterson, Bill Young, prieteni personali ai lui Vişoianu, iar primul şi al lui Buzeşti.-

2/. Grupul secret de execuţie (din conducerea rezistenţei) lucra astfel : Se întrunea în Palatul Stirbey sau la Pogoneanu acasă.- In acest grup intrau în ultima vreme Pogoneanu, Radu Buzeşti, Stârcea, Camil Demetrescu.- Cum doi din aceştia locuiau în palatul Stirbey (o parte din timp a stat şi Pogoneanu) întrunirile erau foarte dese şi uşor de realizat.-

./.

Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti aduceau acestui grup instrucţiunile şi ordinele lui Maniu care erau discutate şi apoi transformate în instrucţiuni sau scrisori pentru grupul din străinătate şi probabil pentru organizaţiile existente în interior.- Uneori la şedinţele acestui grup participa personal Maniu.- Am văzut într'o zi pe Maniu însoţit de Coposu, luând parte la o şedinţă.-

Legătura cu Misiunile engleză şi americană se păstra fie prin participarea directă a unor membri la şedinţe (am văzut cu ocazia discuţiunilor pe timpul pregătirii crizei din August 1945 pe Hulick), fie prin contactul personal al lui Pogoneanu cu Melbourne.- Inainte de plecarea lui Buzeşti şi Vişoianu, aceştia păstrau legătura directă cu şefii misiunilor, lucru ce a fost arătat anterior de subsemnatul.- După plecarea acestora, legătura cu şefii misiunilor se păstra direct de Maniu.-

3/. Grupul secret executiv al conducerii avea legături strânse cu Palatul.- Astfel la început şi în deosebi în pregătirea crizei din August 1945, participa direct la şedinţele grupului, Stârcea, prieten personal al lui Buzeşti - Pogoneanu-Vişoianu, care la rândul lui păstra legături strânse cu Palatul.-

In plus, ştiu cu precizie că Buzeşti se întâlnea cu Ioaniţiu, iar Vişoianu îl vedea des pe Negel, cu care era prieten personal.- Deasemenea legătura se mai realiza şi prin Savel Rădulescu, care ne oficial lucrează la Palat.- Intr'o zi, ducându-mă la Vişoianu acasă, l-am găsit pe acesta discutând cu Savel Rădulescu cu uşile închise.- Savel Rădulescu mai păstra legătura şi direct cu Pogoneanu.-

După plecarea lui Vişoianu, legătura a continuat să se păstreze prin Stârcea şi deasemenea cu ajutorul Maiorului Vergotti, prieten al familiei Stirbey, unde am auzit vorbindu-se despre el.-

Notez că toate acestea îmi sunt cunoscute, deoarece am aranjat chiar eu însumi întrevederi de acest gen.- Astfel, am fost trimis de ex. de către Vişoianu la Negel şi la Ioaniţiu, comunicându-le să vină la Vişoianu.-

Rolul reprezentanţilor Palatului era de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei şi în acelaş timp de a-l influenţa să ia atitudinile

./.

convenabile acestor hotărâri.-

Notez de ex.că eu însumi am fost trimis de Pogoneanu la Marjoribanks în August 1945,pentru a-i cere părerea Misiunii referitoare la atitudinea pe care trebuia să o ia Regele atunci.

4/. Referitor la legăturile lui Pogoneanu cu Partidul Naţional Ţărănesc,ştiu chiar dela Pogoneanu că nu avea relaţiuni funcţionale (în chestiunea rezistenţei)decât direct cu Maniu.- Dealtfel,aşa după cum am arătat,cunosc două cazuri de întrevederi dintre aceştia şi anume odată Maniu se afla la Palatul Stirbey unde se găsea Pogoneanu şi Buzeşti,şi a doua oară s'a dus Pogoneanu la Maniu acasă.- Legătura cu celelalte partide din opoziţie, în afară de participarea şefilor la anumite şedinţe ale grupului de conducere,se făcea prin Camil Demetrescu cu Dinu Brătianu şi direct de Pogoneanu cu Titel Petrescu.-

5/. Pogoneanu primind acasă Buletinul Confidenţial Rador - aşa după cum am mai declarat - era informat şi pe această cale de anumite evenimente internaţionale.- Am asistat la o convorbire dintre Pogoneanu, Radu Buzeşti şi Hillard în care se comenta constituirea grupului agrarian Sud-european (în America) din care fac parte Macek,Nagy şi Dimitroff şeful Partidului Agrarian Bulgar.- Se arăta că din grup mai lipseşte doar Mihalache.- Am tras concluzia că se discutase probabil această chestiune în forul de conducere şi după încercarea de fugă a grupului Mihalache,am făcut legătura deductivă între această convorbire şi scopul plecării lui Mihalache.- Notez că cerând părerea lui Pogoneanu în legătură cu tentativa de plecare a grupului Mihalache,acesta s'a exprimat cu aprecieri defavorabile/asupra organizării fugii.- Evident era în măsură să facă astfel de aprecieri,după ce el organizase atât de bine fuga lui Buzeşti-Vişoianu.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. FLORIN ROIU

28 August 1947

~~367~~

28 August 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

372

Declarațiune

Subsemnatul Florin Ion, în continuarea declarației din ziua de 28 Aug. 1947, declar următoarele:

1/ În completarea legăturilor dintre conducerea din țară de sub șefia lui Maniu și grupul din străinătate s'au mai folosit și următoarele căi: la plecarea M. S. Reginei Elena la Berna (primăvara 1947), d-na Hodoș, secretara M. Sale, (funcționară în Ministerul de Externe, detașată la Palat) a primit prin Camil Demetrescu, o scrisoare de la Pogoneanu pentru Niculescu Buzești urmând ca această scrisoare să fie dată la destinație. (D-na Hodoș e prietenă cu Buzești). Această chestiune mi-a fost comunicată de Pogoneanu.

— Alte legături au fost realizate prin curierii diplomatici cu ajutorul lui Oprișanu. Astfel chiar Oprișanu a trimis când

Florin

se afla la Paris, prin curierul diplomatic al lui Pogoneanu, memoriile întocmite de Gafencu. Aceste memorii au venit la Comisiunea Păcii ~~[illegible]~~ cu mențiunea „pentru Pogoneanu" și i-au fost duse acestuia de subsemnatul.

– Este posibil ca unele mesaje să fi fost transmise chiar cu ajutorul Cifrului. Nu am nici o cunoștință de acest lucru.

– O altă cale de legătură era cu ajutorul Misiunii Militare engleze și anume prin Porter, Ted Masterson, Bill Young prieteni personali ai lui Vișoianu, în primul și al lui Bujești.

2./ Grupul secret de execuție (din conducerea rezistenței) lucra astfel:

Se întrunea în Palatul Știrbey, sau la Pogoneanu acasă. In acest grup intra în ultimul timp Pogoneanu, Radu Bujești, Stătescu, Vasile Demetrescu. Cum doi din aceștia locuiau în Palatul Știrbey (o parte din timp a stat și Pogoneanu)

[signature]

întrunirile erau foarte rare şi uşor de realizat. Camil Demetrescu şi Radu Bujeşti aduceau acestui grup instrucţiunile şi ordinele lui Maniu, care erau discutate şi apoi transformate în instrucţiuni sau scrisori pentru grupul din străinătate şi probabil pentru organizaţiile existente în interior.

Uneori la şedinţele acestui grup participa personal Maniu. Am văzut într'o zi pe Maniu însoţit de Coposu luând parte la o şedinţă.

Legătura cu misiunile engleză şi americană se păstra fie prin participarea directă a unor membri la şedinţe (am văzut cu ocazia discuţiilor pe timpul pregătirei crizei din August 1945, pe Hallick) fie prin contactul personal al lui Taporeanu cu Melbourne. Înainte de plecarea lui Bujeşti şi Vişoianu, aceşti păstrau legătura directă cu şefii misiunilor, lucru ce a fost arătat anterior de subsemnatul. După plecarea acestora legătura cu şefii misiunilor se păstra direct de Maniu.

[illegible]

3/ Grupul secret executiv al conducerii avea legături strânse cu Palatul.
astfel la început și în deosebi în pregătirea crizei din August 1945, participa direct la ședințele grupului Stârcea, prieten personal al lui Buzești-Stârcea, care la rândul lui Pogoneanu - Vișoianu, care la rândul lui păstra legături strânse cu Palatul.
În plus, știu cu precizie că Buzești se întâlnea cu Ionnițiu, iar Vișoianu îl vedea des pe Anghel, cu care era prieten personal. Deasemenea legătura se mai realiza și prin Sarel Rădulescu, care neoficial lucra la Palat.
Într'o zi, ducându-mă la Vișoianu acasă l-am găsit pe acesta discutând cu Sarel Rădulescu, cu ușile închise. Sarel Rădulescu mai păstra legătura direct cu Pogoneanu.
După plecarea lui Vișoianu, legătura a continuat să se păstreze prin Stârcea și deasemenea, cu ajutorul maiorului Vergotti, prieten al familiei Știrbey, unde am auzit vorbindu-se despre el.
Notez că toate acestea îmi sunt

[illegible]

74

362

369

374

cunoscute deoarece am aranjat chiar eu însumi întrevederi de acest gen, astfel am fost trimis de ex. de către Vișoianu la Regele și la Ioanițiu, comunicându-le să vină la Vișoianu. Rolul reprezentanților Palatului era de a informa pe Rege asupra celor hotărîte de conducerea rezistenții și în același timp de a-l influența să ia atitudinile convenabile acestor hotărîri.

Notez de ex. că eu însumi am fost trimis de Pogoneanu la Marjoribanks, în August 1945 pentru a-i cere părerea Misiunii Engleze la atitudinea pe care trebuie să o ia Regele atunci.

4. Referitor la legăturile lui Pogoneanu cu partidul Național Țărănesc, știu chiar dela Pogoneanu că nu avea relațiuni funcționale (în chestiunea rezistenții) decât direct cu Maniu. De altfel, așa după cum am mai arătat, cunosc două cazuri de întrevederi dintre acești și anume odată Maniu se afla

[illegible]

la Palatul Stirbey unde se găsea Popo-
vicianu și Bujești și a doua oară
la Dr. Popovicianu la [illegible] acasă.
Legătura cu celelalte partide de opoziție,
în afară de participarea șefilor la
anumite ședințe ale grupului de
conducere, se făcea prin Camil Deme-
trescu cu Dinu Brătianu și direct de
Popovicianu cu Titel Petrescu.

5/ Popovicianu primind acest buletinul
confidențial Radar – așa după
cum am mai declarat – era informat
și pe această cale de anumite eveni-
mente internaționale. Am asistat
la o convorbire între Popovicianu
Radu Bujești și Hillard în care
se comenta constituirea grupului
agrarian sud european (în America)
din care fac parte Macek, Nagy și Dimi-
trov – șeful partidului agrarian bulgar. Se
arăta că din grup mai lipsește doar
Mihalache. Am tras concluzia că
se discuta probabil această chestiune
în forul de conducere și după încercarea
de fugă a grupului Mihalache,

[illegible]

am făcut legătura dintre această convorbire și scopul plecării lui Mihalache.

Notez că cerând părerea lui Ionescu în legătură cu tentativa de plecare a grupului Mihalache, acesta s'a exprimat cu aprecieri defavorabile asupra organizării fugii. Evident era în măsură să facă astfel de aprecieri, după ce el organizase ~~atât~~ de bine fuga lui Augusta – Vișoianu.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

F. Roiu

28 Aug. 1947

87/III

364

371

×

DECLARATIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU în continuare declar următoarele:

1/. Cu aproximativ o lună înainte aducerii mele la Ministerul de Interne, Pogoneanu mi-a afirmat că se aşteaptă să fie arestat şi în consecinţă îşi va lua măsurile de rigoare.-Ca urmare, după aproximativ 2 săptămâni mi-a spus să trec la prietenul său DORIN ILIESCU, din Calea Floreasca 26; m'am dus, după mai multe eschivări, şi acolo am găsit pe Pogoneanu, Radu Buzeşti, Dorin Iliescu şi mai târziu Stârcea, procedând la trierea şi arderea unor documente şi scrisori aparţinând lui Pogoneanu.- Probabil că aceste documente fuseseră păstrate ascunse în casa lui Iliescu.-

Cu mult mai înainte ştiu că Pogoneanu a dat pentru păstrare documente lui Camil Demetrescu şi Barbu pentru a fi ascunse la o persoană mai puţin cunoscută.-Această persoană a fost ţinută mult timp secret şi am aflat mai târziu că se numeşte Coletta Balş.- Nu cunosc adresa acestei doamne însă poate fi obţinută prin D-na Remer, o prietenă a ei, tel.2.45.65.-

Alte documente au fost date spre păstrare unui bun prieten a lui Pogoneanu şi anume Nae Popescu, pe care l-am văzut din când în când vizitând pe Pogoneanu.-

Odată mi-a spus Camil Demetrescu - ca un mare secret - că are documente importante în păstrare la un preot catolic care funcţionează la o congregaţie catolică situată în spatele Legaţiei Franţei.-

2/. Rezultatul final care se urmărea a fi obţinut prin întreaga activitate subversivă, condusă de Maniu, cu sprijinul anglo-americanilor şi al Palatului, era în general creerea unui " al doilea 23 August ".- In concret, organizaţiile teroriste ce se creiau în ţară de către Partidul Naţional Ţărănesc (formaţiuni muncitoreşti, studenţeşti, militari deblocaţi sau chiar activi), folosind momentul politic favorabil determinat prin intervenţia în ţară a anglo-americanilor, pe baza activităţii din străinătate a grupului aflat acolo, trebuiau, la un semnal dat, să răstoarne prin violenţă ordinea existentă şi să înlocuiască regimul democratic printr'un guvern al celor trei partide de opoziţie, condus de Maniu.-

.//.

366 365 377 372

Acest guvern ar fi trebuit să fie format inițial - la momentul oportun - total sau parțial în străinătate și ar fi venit în țară în momentul izbucnirii insurecției.- In această ideie, era necesar ca să fie trimiși în străinătate figuri reprezentative ale partidelor de opoziție, întrucât cei aflați în străinătate erau fie personalități care avuseseră animozități cu P.N.Ț., fie numai technicieni.- Așa se explică necesitatea fugii în străinătate a grupului Mihalache.-

Trebue amintit raportul lui Buzești - arătat de subsemnatul anterior și în care se definea destul de elocvent acel moment politic favorabil pentru toamna anului 1947, și trebue trasă concluzia că 13 Iulie 1947 (încercarea de fugă) era ultimul moment pentru ca persoanele necesare formării guvernului să ajungă la timp în străinătate.-

Notez că toate aceste chestiuni sunt consecința elementelor cunoscute direct de subsemnatul sau deducțiuni din toate discuțiunile și destăinuirile ce mi s'au făcut de Pogoneanu, Radu Buzești sau ceilalți membrii ai grupului restrâns de conducere.-

Ca o întărire a afirmațiunilor de mai sus, notez că într'o discuțiune cu Pogoneanu, acesta mi-a arătat că grupul din străinătate nu trebue organizat ierarhic, pentrucă nu era încă momentul să apară ca un guvern aflat în exil.- Am tras concluzia de aci că ierarhizarea și distribuirea precisă de roluri avea să se producă la acel moment oportun.- Dacă se are în vedere împuternicirile date lui Niculescu-Buzești și care au însemnat începutul ierarhizării, dar care trebuiau totuși ținute în secret, este evident că încă dela acea dată se pusese problema organizării guvernului care avea cu siguranță să ia forme concrete la sosirea în străinătate a grupului Mihalache.-

3/. Până la atingerea acestui scop maxim și în ideia creerii condițiunilor favorabile acestuia, se urmărea - așa cum am mai arătat - frânarea în interior a desvoltării democrației, speculându-se fie situațiuni internaționale neclare sau divergențe între Marile Puteri - ocaziuni prilejuite de anglo-americani printr'o coordonare perfectă - fie greutăți inerente interne, cum au fost cele cauzate de secetă și consecințele războiului.

In concret rezultatele care s'au obținut și care au avut urmări grele pentru țară, deoarece în realitate nu s'a făcut decât să se întârzie procesul de refacere, sunt următoarele :

./.

363
378 ~~379~~

- Declanşarea crizei din August 1945 care n'a putut fi resolvată decât pe plan internaţional decât prin Conferinţa dela Moscova din Ianuarie 1946, ceeace a însemnat o stagnare de aproape 5 luni.- 378

- Ancheta Internaţională făcută de Ethridge, trimisul preşedintelui Truman, care s'a urmărit a fi influenţată conform intereselor conducerii noastre.- In această idee notez că Nicolescu Buzeşti a prezentat lui Ethridge un memoriu din partea P.N.Ţ. care era defavorabil democraţiei şi intereselor reale ale ţării.-

- Lupta dusă pe plan internaţional cu ajutorul anglo-americanilor pentru a nu se recunoaşte Guvernul Dr. Petru Groza care a avut ca urmare consecinţe grele pentru ţară, deoarece s'a întârziat foarte mult plecarea reprezentanţilor noştri diplomatici la Londra şi Washington, lipsind ţara de posibilitatea unei informări reale asupra situaţiei din ţară, tocmai acolo unde era nevoie mai mare de aceasta.- Mai mult chiar, a lipsit astfel posibilitatea să se creeze un climat favorabil României, în preajma Conferinţei Păcii.-

- Greutăţile create Delegaţiei Guvernului Român la Conferinţa de Pace prin prezentarea şi susţinerea unor puncte de vedere cu totul altele decât cele ale delegaţiei oficiale.- Trebue evidenţiată atmosfera cu totul nefavorabilă care s'a creiat României acolo, singura ţară care a avut pe lângă Delegaţia oficială, un grup ne oficial, care să lucreze împotriva intereselor ţării.-

- Acţiunea intensă dusă în străinătate pentru neratificarea Tratatului de Pace.-

- Incercările făcute pentru a se sabota împrumutul din America şi care urmărea ca efect înfometarea poporului român, aflat în suferinţă după urma secetei.-

- In fine străduinţe pentru ca România să nu fie admisă în O.N.U.- Notez în această privinţă că Pogoneanu mi-a afirmat necesitatea ducerii unei lupte pentru neadmiterea României în O.N.U., deoarece guvernul actual nu este reprezentativ, condiţiune care trebue în prealabil îndeplinită.-

- Nu trebueşte neglijat pe deoparte climatul nefavorabil creiat României ca rezultat al întregei acestei acţiuni şi nici subordonarea pe faţă a intereselor ţării celor anglo-americane.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

P. conform. [signature] ROIU

29 Aug. 1947

367 374

29 August 1947

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, în continuare, declar următoarele:

1./ Cu aproximativ o lună înaintea aducerii mele la Ministerul de Interne, Pogoneanu mi-a afirmat că se așteaptă să fie arestat și în consecință își va lua măsurile de siguranță. Ca urmare, după aproximativ două săptămâni mi-a spus să trec la prietenul său Doru Iliescu, în Calea Floreasca 26; m'am dus, după mai multe ezitări, și acolo am găsit pe Pogoneanu, Radu Bogești, Doru Iliescu și mai târziu, Stavran, procedând la trierea și arderea unor documente și scrisori aparținând lui Pogoneanu. Probabil că aceste documente fuseseră păstrate ascunse în casa lui Iliescu.

FRoiu

Cu mult mai înainte [illegible] Pogoneanu a dat pentru păstrare documente lui Camil Demetrescu și Dorbul pentru a fi ascunse la o persoană mai puțin cunoscută. Această persoană a fost ținută mult timp secret și am aflat mai târziu că se numește Coletta Balog. Nu cunosc adresa. Aceste documente însă pot fi obținute prin d-na Remer - o prietenă a ei - Tel. 2.46.61.

Alte documente au fost date spre păstrare unui bun prieten al lui Pogoneanu și anume Nae Popescu, pe care l-am văzut din când în când vizitând pe Pogoneanu. Odată mi-a spus Camil Demetrescu - ca un mare secret - că are documente importante în păstrare la un preot catolic care funcționează la o Congregație catolică situată în spatele Legației Franței.

2./ Repetiția finală care se urmărea a fi obținută prin întreaga activitate subversivă, condusă de Maniu, cu sprijinul anglo-americanilor și al Vaticanului, era în general cunoscută sub numele "al doilea

[illegible]

"23 August". În concret, organizațiile trimise ce se creau în țară de către Partidul Național Țărănesc (formațiuni muncitorești, studențești, militari deblocați sau chiar activi) folosind momentul politic favorabil determinat prin intervenția în țară a anglo-americanilor, pe baza activității din străinătate a grupului aflat acolo, trebuiau, la un semnal dat, să răstoarne, prin violență, ordinea existentă și să înlocuiască regimul democratic printr-un Guvern al celor trei partide de opoziție, condus de Maniu.

Acest Guvern ar fi trebuit să fie format inițial – la momentul oportun – total sau parțial în străinătate și ar fi venit în țară în momentul izbucnirii insurecției. În această idee era necesar ca să fie trimiși în străinătate figuri reprezentative ale partidelor de opoziție, întrucât cei aflați în străinătate ~~erau~~ fie personalități care amorsau angajate cu S.A.T.-ul, fie numai tehnicieni. Așa se explică necesitatea fugii în străinătate a grupului Mihalache.

Trebuie amintit raportul lui Bujești a ~~arătat~~ re submarinul anterior – și cu ce

Flori

Se definea astfel de elevat acel moment politic favorabil pentru toamna anului 1947 și deci trăsei concluzia că 13 Iulie 1947 – (încercarea de fugă) era optimul moment pentru ca persoanele necesare formării guvernului să ajungă la timp în străinătate.

Notez că toate aceste afirmațiuni sunt consecința elementelor cunoscute direct de subsemnatul sau deducțiuni din toate discuțiunile și destăinuirile ce mi s'au făcut de Tojoneanu, Radu Buzești, sau ceilalți membri ai grupului desemnat de conducere.

La întărirea afirmațiunilor de mai sus, notez că într'o discuțiune cu Tojoneanu acesta mi-a arătat că grupul din străinătate nu trebuia organizat ierarhic, pentru că nu era încă momentul să apară ca un guvern aflat în exil. Am tras concluzia de aici că ierarhizarea și distribuirea precisă de roluri avea să se producă la acel moment

[illegible]

aportul. Dacă se are în vedere
[illegible] date lui Mihalescu, Bujești
și care au însemnat începutul [illegible],
dar care Zăbrean totuși ținute în secret,
este evident că nici de la acea dată
se punea problema organizației guver-
nului care avea să asigure să ia
forme concrete la sosirea în străinătate
a grupului Mihalache.

3/. Până la atingerea acestui scop maxim
și în ideea creeri condițiunilor favorabile
acestuia se urmărea – așa cum am
mai arătat – păstrarea în interior, a
desvoltării demonstrației, speculându-se și
situațiunii internaționale neclare sau divergente
între marile Puteri – ocaziuni prilejuite
de anglo americani printr'o conducere
perfectă – și greutăți [illegible] interne,
cum au fost ale cauzate de secetă și
consecințele războiului.

In concret rezultatele ce s'au obținut
și care au avut urmări grele pentru țară
desvoltare în realitate nu s'a făcut decât
să se întârzie procesul de refacere sunt
următoarele:

– declanșarea crizei din August 1945 –

[signature]

care n-a putut fi reprezentată decât pe plan internațional prin Conferința de la Moscova din Ianuarie 1946, ceeace a însemnat o stagnare de aproape 2 ani.

– Anchete internaționale făcute de Ethridge, trimisul Președintelui Truman care s-a dovedit a fi influențată conform intereselor conducerii marxiste. În această idee notez că Mihai [illegible] [illegible]-a predat lui Ethridge un memoriu din partea P.N.Ț.-ului care arăta deformările democratice și interesele reale ale țării.

– Lipsa totală pe plan internațional a sprijinului anglo-americanilor, pentru a nu se recunoaște guvernul Dr. Petru Groza, care a avut ca urmare consecințe grele pentru țară. Deasemenea s-a întârziat foarte mult plecarea reprezentanților noștri diplomatici la Londra și Washington, lipsind țara de posibilitatea unei informări reale asupra situației din țară, trimisă acolo unde era nevoie mai mare de aceasta. Mai mult chiar, a lipsit astfel posibilitatea să se

Fătu

creeze un climat favorabil României în preajma Conferinței Păcii.

— Greutățile create delegației Guvernului român la Conferința de Pace prin prezentarea și susținerea unor puncte de vedere cu totul altele decât cele ale delegației oficiale. Trebuie evidențiat dl. [illegible] cu toate neajunsurile care i-au creat României acolo, singura țară care a avut pe lângă delegația oficială, un grup neoficial, care să lucreze împotriva intereselor țării.

— Acțiunea întreprinsă dusă în străinătate pentru neratificarea Tratatului de Pace.

— Încercările făcute pentru a se sabota împrumuturile din America și care urmăreau ca efect înfometarea poporului român, aflat în suferință după anul secetei.

— În fine, străduințele pentru ca România să nu fie admisă în O.N.U. Notez în acest punct — că [illegible] n-a afirmat necesitatea. Aceiași care [illegible] pentru readmiterea României în O.N.U., lucru care actual nu este

[illegible]

reprezentativi, cu străini care trebuie în problemele împlinite.

— Un tribunal neglijent, pe de o parte, climatul nefavorabil creat României ca rezultat al întregii acestei acțiuni și nici subordonarea pe față a intereselor țării celor anglo-americane.

Aceasta nu este deliberată pe care o susțin și o declar —

F. Roman

29 Aug. 1947

371 ~~378~~

383

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul declar următoarele :

La instalarea ca Ministru de Externe a D-lui GH. TATARESCU, Pogoneanu care era atunci Directorul Cabinetului, a avut o discuţiune cu Dl. Tătărescu, în cursul căreia şi-a pus funcţiunea care o ocupa la dispoziţia Ministrului.- Dl. Tătărescu i-a cerut să continue a rămâne în acelaş rol, aşa cum s'a şi întâmplat până în Iunie 1945, când Pogoneanu a fost trecut în cadrul de reorganizare al Statului, ca o consecinţă a scrisorii care şi-a permis să o adreseze D-lui Tătărescu prin care a infirmat declaraţiile făcute de acesta referitor la negocierile lui 23 August.-

Notez că Pogoneanu mi-a relatat atunci discuţiunile avute în cursul întrevederii cu Dl. Tătărescu, spunând că i-a arătat D-lui Tătărescu că ţine să-i comunice dela început că vederile sale politice sunt altele decât ale Ministrului şi că el rămâne ~~şi că el rămâne~~ un devotat al D-lui Maniu, cu care continuă să aibe relaţiuni.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss/. FLORIN ROIU

31 August 1947

31 August 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

Declarațiune

Subsemnatul declar următoarele:
La întâlnirea cu ocazia ... a dlui Gh. Tătărescu, Popoveanu care era atunci directorul Cabinetului, a avut o discuțiune cu Dl Tătărescu, în cursul căreia ~~[illegible]~~ și-a pus funcțiunea sa la dispoziția ministrului. Dl Tătărescu i-a cerut să continue a rămâne în același rol, așa cum s-a și întâmplat până în iunie 1945, când Popoveanu a fost trecut în cadrul de disponibilitate al Statului, ca o consecință a scrisorii care și-a permis s-o adreseze dlui Tătărescu, prin care a infirmat declarațiile făcute referitor la negocierile lui 23 August.
Notez că Popoveanu mi-a relatat atunci discuțiunile avute în cursul întrevederii cu Dl Tătărescu, spunând că i-a cerut dlui

[illegible]

[illegible] că ține să-i comunic de la început că vederile sale politice sunt altele decât ale ministrului și că el rămâne un devotat al d-lui Maniu, cu care continuă să aibă relațiuni.

Aceasta nu este neadevărat pe [illegible]

[illegible]

3 Aug. 1947

9(?)/

373

~~380~~

385

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU,în continuare declar următoarele :

1/. Pentru întărirea afirmaţiunilor subsemnatului în ceeace privesc legăturile strânse dintre Pogoneanu şi Stârcea,îmi amintesc că numai cu câteva zile înaintea aducerii mele la Ministerul de Interne,aflându-mă la Pogoneanu acasă,a venit Stârcea însoţit de Bălăceanu,fost funcţionar la Palat şi la Externe,venind şi Radu Buzeşti,am fost rugat să-i las singuri şi toţi trei (pogoneanu,Radu Buzeşti şi Stârcea)s'au închis în biroul lui Pogoneanu,într'o discuţie a cărui subiect nu-l cunosc.-

(15) 2/. Rolul Maiorului Vergoti,în afară de menţinerea legăturii între Palat şi Grupul Pogoneanu, a fost şi acela de legătură cu grupul din străinătate.- Astfel,notez următorul fapt concret : aproximativ în luna Mai,Radu Buzeşti,în prezenţa mea i-a comunicat lui Pogoneanu că ~~Buzeşti~~ Vergoti pleacă în Italia şi Elveţia,deci să-i dea ceva corespondenţă pentru Niculescu Buzeşti.-Pogoneanu,a refuzat,însă Radu Buzeşti a comunicat că-i va da scrisori pentru fratele său.-

La înapoierea lui Buzeşti,acesta a adus pentru Pogoneanu,o scrisoare dela Niculescu Buzeşti pe care Radu Buzeşti i-a dat-o lui Pogoneanu,comunicându-i în prezenţa mea, că a fost adusă de maiorul Vergoti.-

3/. Notez că Vişoianu era foarte bun prieten cu Mihalache şi înainte de plecarea sa îl vedea foarte des.-Deasemenea l-am văzut odată pe Mihalache în casa Stirbey.- Atunci se găseau acolo,Pogoneanu,Niculescu-Buzeşti.-

4/. Referitor la încolţirea ideii rezistenţei,ca o consecinţă a înaintării vertiginoase a trupelor sovietice, mai dau următoarele preciziuni,ca urmare la declaraţia din 27 August 1947 - punctul Nr.1.-

Deşi toţi cei care duceau tratativele pentru creerea lui 23 August,urmăreau în mod hotărât ruperea noastră de alianţa cu Germani,totuşi niciodată n'am urmărit o legătură

./..

374 ~~381~~ 386

cu Uniunea Sovietică,de care în mod hotărât,se temeau pentru considerațiunile care le-am arătat în declarația susamintită.- Notez că după declarația D-lui Molotov din Mai 1944,Pogoneanu mi-a afârmat că nu am încredere în declarația ceeace denotă și justifică motivele pentru care privirile lor erau îndreptate mai mult către Cairo și Ankara,decât către Stockholm, unde conjunctura internațională ar fi oferit [illegible]bilitatea unor rezultate imediate.-

Detalii în această privință pot da cu certitudine : Camil Demetrescu,Barbul și emil Lăzărescu,care făceau parte din echipa restrânsă de cifrori.-

In această privință îmi amintesc că am citi un raport a lui Nanu,Ministru de atunci dela Stockholm,în care după ce arată situația disperată militară (August 1944),reproșa celor ce negociau că nu dau suficientă atențiune contactelor dela Stockholm,care ar putea netezi multe lucruri dificile

Detalii precise pentru susținerea afirmațiunilor mele pot fi găsite în studierea dosarului 23 August 1944 întocmit de Pogoneanu și pe care eu l-am văzut.-Urmează să fie întrebat Pogoneanu,unde se găsește.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss/.FLORIN ROIU

31 August 1947

96

375

382

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, în continuare declar următoarele:

1/ Pentru întărirea afirmațiunilor subsemnatului în ceeace privește legăturile strânse dintre Pogoneanu și Stârcea, îmi amintesc că numai cu câteva zile înaintea aducerii mele la M. de Interne, aflându-mă la Pogoneanu acasă a venit Stârcea, însoțit de Bălăceanu, fost funcționar la Palat și la Externe. Venind și Radu Bugești, am fost rugat să-i las singuri și toți trei (Pogoneanu, Radu Bugești, Stârcea) s'au închis în biroul lui Pogoneanu, într'o discuție a cărui subiect nu-l cunosc.

2/ Rolul maiorului Negoiți în a face se menținerea legăturii între Palat și grupul Pogoneanu, a fost acela de legătură cu grupul

Florin

din străinătate. Astfel, notez următorul fapt concret: aproximativ în luna mai, Radu Buzești, în prezența mea i-a comunicat lui Popeneanu în Rapotti flacă în Stolea și Clintea, ca să-i dea care corespondență pentru Mateescu Buzești. Popeneanu a refuzat, însă Radu Buzești a comunicat că-i va da știri pentru fratele său.

La înapoierea lui Rapotti, acesta a adus pentru Popeneanu o scrisoare de la Mateescu Buzești pe care Radu Buzești i-a dat-o lui Popeneanu, comunicându-i în prezența mea, că a fost adusă de maiorul Rapotti.

3./ Notez că Viorianu era foarte bun prieten cu Mihalache și Dumitrescu și fluviera se vedea foarte des. Deasemenea ~~Mihalache~~ l-am văzut adeseori pe Mihalache în casa Stirbey. Atunci se găseau acolo, Popeneanu, Mateescu Buzești.

[illegible]

4. Referitor la încolțirea ideii de [illegible] o consecință a încrederii [illegible] a trupelor sovietice încă dau următoarele precizări, ca urmare la declarația din 27 Aug. 1947 – punctul 1/:

Deși toți cei care duceau tratativele pentru ieșirea lui 23 August urmăreau în mod hotărât ieșirea noastră din alianța cu Germania, nici unul dintre ei n-au ~~[illegible]~~ o legătură directă cu Uniunea Sovietică, de care, în mod hotărât, se temeau pentru consecințele care le-ar [illegible] arătat în declarațiile anterioare. Notez că după declarația [illegible] din mai 1944, [illegible] [illegible] că [illegible] încrederea în declarație, ceea ce demonstrează și [illegible] [illegible] pentru care posibilitățile lor erau în [illegible] mai mult către Cairo. Ambele decât către Stockholm, unde conjunctura internațională ar fi oferit posibilitatea unor [illegible] încercate.

Detalii în acest punct pot da ceilalți: Camil Demetrescu, Barbul și Emil Lăzărescu, care făceau parte din echipa [illegible] [illegible].

În acest punct, îmi amintesc că am citit un raport al lui Nanu, ministrul

Frân

relațiuni de la Stockholm, în care, după ce
aceste situații depășesc detaliile (August 1944),
răspunse celor ce bănuiau că nu aveau su-
ficient atenție contactelor de la Stockholm,
cum ar putea nota, mult mai bine detaliile.
Detalii precise pentru susținerea afirmațiunilor
mele pot fi găsite în ... decembrie
23 August 1944 în ... de rapoarte
și pe care eu le-am văzut. Ulterior s-
a întrebat raportul, unde se găsește.

Aceasta mi este declarația pe care o susțin

și semnez Frasin

5 Aug. 1947

92 111

372

384

399

389

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

Am aflat de plecarea dlui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu la 2 - 3 zile după aceasta în următoarele împrejurări: Camil Demetrescu a venit dimineaţa la minister, la mine în birou, spunându-mi: "Niculescu Buzeşti şi Vişoianu au plecat cu un avion militar american fără ştirea Misiunei politice americane. Această plecare trebue ţinută în cel mai mare secret şi dacă te întreabă cineva de ei, să spui că Vişoianu a plecat la vânătoare iar Niculescu Buzeşti a plecat pe Valea Prahovei."

Camil

Cam la vreo zi după aceste, ducându-mă la Pogoneanu acasă, acesta mi-a confirmat ceeace aflasem dela Camil Demetrescu. Specific că l'am întrebat pe Pogoneanu menţionând tot ceeace-mi spusese Camil Demetrescu, Pogoneanu confirmând integral faptul, atrăgându-mi deasemenea atenţiunea să păstrez cea mai mare discreţiune.

Prin Aprilie 1947, Pogoneanu mi-a confiat următoarele în legătură unele veşti primite recent din Elveţia, din care rezultă că Vişoianu - fiind deprimat nu-şi găsea suficientă întrebuinţare: "Vezi cui i-am cedat locul, fiindcă urma să plecăm noi atunci, soţia mea cu mine."

Fac legătura într'acest fapt şi următorul: prin Septemvrie 1946, în timp ce mă aflam la minister, Camil Demetrescu, mi-a propus să plec eu în străinătate. Am refuzat fără a cere vreo lămurire. După câteva zile în timp ce eram la Styrbey, Pogoneanu de faţă cu soţia sa actuală mi-a propus deasemenea să meditez asupra plecării mele, referindu-se la discuţia dintre mine şi Camil. Am repetat, refuzând.

./.

Intre aceste două discuţii, cu Camil şi cu Pogoneanu, Dra Sorescu, m'a întrebat la minister într'un mod foarte confidenţial: "Tu de ce nu mergi, fiindcă noi ne pregătim de plecare ?"

Prin luna Iulie a.c. acasă la Pogoneanu, de faţă cu acesta şi cu mine, Ionel Styrcea spunea următoarele: "vedeţi c'am avut dreptate când am grăbit plecarea lor în străinătate. Dacă nu eram cu...." (se referea la plecarea lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu în legătură cu unele arestări care aveau loc).

Declar, susţin, semnez.

ss. F. Roiu.

1 Septemvrie 1947.

Dată în fața noastră azi, [illegible] sept. 1947.

Comandor, ss.

~~319~~ ~~386~~ ~~391~~ 391

Declarațiune

Subsemnatul Florin Rai, declar în continuare următoarele:

Am aflat de plecarea lui Dinulescu Buzești și Visoianu la 2-3 zile după aceasta în următoarele împrejurări: Camil Demetrescu a venit indignat la minister, la mine în birou, spunându-mi: „Dinulescu Buzești și Visoianu au plecat cu un avion militar american fără știrea Misiunii politice americane. Această plecare trebuie ținută în cel mai mare secret și dacă te întreabă cineva de ei, să spui că Visoianu e plecat la Washington iar Dinulescu Buzești e plecat pe Valea Prahovei!"

Camil [illegible] mi-a spus acestea, încredințându-mi

Rai

~~84~~ 380 392 ~~387~~

Arhivă în foto [illegible]
[illegible]
1 sept. 1947

Conf. [illegible]

La Pogoneanu acum acesta mi-a confirmat ceea ce aflasem de la Camil Demetrescu specific și l-am întrebat pe Pogoneanu, menționând tot ceea ce îmi spusese Camil Demetrescu, Pogoneanu confirmând integral faptul, atrăgându-mi deasemenea atențiunea să păstrez cea mai mare discrețiune.

Prin aprilie 1947, Pogoneanu mi-a confiat următoarele în legătură cu veşti primite recent din Elveția, de con- ~~sa~~juto că Visoianu - fiind deprimat, mi-a găsit suficientă întrebuințare: „Vezi tu că i-am cedat locul, fiindcă aveam să plecăm noi atunci, știam ~~noi~~ ... cu mine".

Fac legătura între acest fapt și următorul: prin Septembrie 1946 în timp ce mă aflam la Minister Camil Demetrescu, mi-a propus să plec cu el în străinătate. Am refuzat fără a cere vreo lămurire. După câteva zile în timp ce eram la Știrbey, Pogoneanu

Îmi

8

Dată în fața noastră azi 1 septembrie 1947 SS. Comisar

388 393

393

de față cu soția sa actuală mi-a propus deasemenea să meditez asupra alegerii mele, referindu-se la discuția dintre mine și Camil. Am repetat, refuzând.

Între aceste două discuții, cu Camil și cu Cojocaru St. Ionescu, m-a întrebat la Minister într'un mod foarte confidențial: „Tu de ce nu mergi, fiindcă noi ne pregătim de plecare?".

Prin luna Iulie (Iulie) a.c. acasă la Cojocaru de față cu aceștia și cu mine, Ionel Stircea spunea următoarele: „Vedeți, câtă avut dreptate când am pălit plecarea lor în străinătate. Dacă nu eram eu..." (Se referea la plecarea lui Mătăsaru Bogdan și Vișoianu în legătură cu unele acestea care aveau loc).

Declar, susțin, semnez

F Roși

1 Sept 1947

115

3889

-394

DECLARATIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

1/. Din discuţiunile avute cu Pogoneanu, am aflat că sosirea lui Cretzeanu la Berna în 1946 - înaintea Conferinţei dela Paris- avea drept scop ca aceştia doi să-şi unească şi să-şi coordoneze activitatea, constituind un club de conducere al rezistenţei din străinătate.- Imi amintesc cu preciziune că în anul 1945, când Cretzeanu se afla încă la Ankara că Pogoneanu mi-a comunicat, că a scris acestuia, arătându-i lista persoanelor din străinătate pe care poate conta în organizarea rezistenţei pe ţară.- Aceste persoane erau : Coste, Anastasiu, Ciurea, Dumitru Popescu, Titu Pogoneanu, Djuvara, Duca, Sandu Ghika.-

2 . Stiu cu precizie că pentru a servi pe Cretzeanu şi a-i pune la îndemână materialul necesar în vederea susţinerei procesului fondului rezistenţei dela Berna, Pogoneanu a adunat acte, copii monitoare oficiale dela Contenciosul Ministerului Afacerilor Străine / condus de fostul vărului Ministru Vişoianu şi anume Petre Vişoianu/.-Deasemenea a luat consultaţiuni juridice, una dintre acestea, dela Emil Ottulescu - fiind adusă lui Pogoneanu chiar de subsemnatul.- /Intre aceste consultaţiuni, una era luată de Pogoneanu dela Avocatul Gruia/.-

Toate aceste documente au fost trimise de Pogoneanu în străinătate prin Misiunea Americană şi anume prin Berry, Melbourne şi Hulick.- Reamintesc că chiar subsemnatul am dus lui Melbourne un plic destinat lui Cretzeanu.-

3/. Am primit dela Dl. Pogoneanu în primăvara anului 1946 un dosar, relativ la incidentele din Piaţa Palatului din 19 Noembrie 1945, procurând dela un Tribunal Militar /unele piese erau chiar certificate de un magistrat militar/.- Acest dosar l-am predat pentru păstrare, la cererea lui Pogoneanu, lui Emil Oprişanu.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez

2 Sept. 1947 ss/. Florin Roiu

- 1 -

117

383 ~~390~~

2 Sept 1947

395

Declarațiune

Subsemnatul Florin Dan, declar în continuare următoarele:

1. Din discuțiunile avute cu Popescu, am aflat că sosirea lui Crețeanu la Berna în 1946 - înaintea conferinței de la Paris - avea drept scop ca aceștia doi să-și unească și să-și coordoneze activitatea, constituind nucleul de conducere al rezistenței din străinătate. Îmi amintesc în privința aceasta că în anul 1944, când Crețeanu se afla încă la Ankara că Popescu mi-a comunicat că a scris acestuia, arătându-i liste persoanelor din străinătate pe care poate conta în organizarea

rezistenţei pe toţi. Aceste persoane erau: Coste, Anastasiu, Cioroca, Dumitru Popescu, Titu Popescu, Spiro, Duca, Sandu Ghika.

2./ Ştiu cu precizie că pentru a servi pe englezi şi-a-şi pune la îndemână materialul necesar în vederea susţinerii procesului frontului rezistenţei dela Berna, Popescu a adunat acte de la Contencios, documente oficiale de la Contenciosul Ministerului Afacerilor Străine (condus pe vremea fostului ministru Vişoianu, şi anume Petre Vişoianu). Deasemenea a luat consultaţiuni juridice, una din acestea dela Emil Ottulescu - fiind adusă lui Popescu chiar de subsemnatul. (Între aceste consultaţii, una era luată de Popescu dela avocatul Sonia). Toate aceste documente au fost trimise de Popescu în străinătate prin misiunea Americană şi anume prin Berry, Melbourne

D-l Malick. Recunosc că chiar subsemnatul am dus lui Malhauna un plic, destinat lui Cretzeanu.

3. Am primit de la domnul Oprișeanu, în primăvara anului 1946 un dosar, relativ la incidentele din Piața Palatului din 19 Noemb. 1945, provenind de la un Tribunal Militar (unele piese erau chiar certificate de un magistrat militar). Acest dosar l-am predat pentru păstrare, la cererea lui Oprișeanu, lui Emil Oprișeanu.

Citit, mi-e declarația pe care o susțin și semnez

Fl. Rai

2 Sept 1947

386

393

398

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

1/. După plecarea în străinătate - în condiţiunile cunoscute - a lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu, am auzit pe Pogoneanu dicutând cu Camil Demetrescu referitor la nişte valize ce urmau să fie trimise în străinătate lui Vişoianu.- Am dedus din discuţiune că era vorba să fie trimise pe aceiaşi cale pe care plecaseră cei doi şi că se întâmpinau dificultăţi.-

2/. Am aflat prin luna Septembrie 1946, că Vişoianu este ascuns de către Camil Demetrescu şi Pogoneanu, de teama de a nu fi chemat să dea o declaraţie în legătură cu creearea fondului de 6 milioane fr.elveţieni.-

Mai târziu mi s'a destăinuit că a stat ascuns circa o săptămână la Oscar Kabisch - zis între intimi " Tigrul " - prieten personal al lui Pogoneanu.-

3/. După plecarea lui Camil Demetrescu din Minister, (comprimat), Barbul mi-a adus trei mape ale acestuia pentru a le preda lui Pogoneanu.- Răsfoind sumar mapele am constatat că conţineau diferite declaraţii a lui Maniu, o scrisoare a lui Buzeşti către Dl.Tătărescu şi comunicate ale P.N.T.-ului.- Ammpredat aceste mape lui Pogoneanu în luna Iulie 1947.-

4/. In luna Ianuarie 1947, aflându-mă la Pogoneanu, acesta i-a reproşat lui Camil Demetrescu de a nu fi adus dela Penescu anumite documente în legătură cu activitatea P.N.T.-ului.- Camil Demetrescu a răspuns că a fost la Penescu, după ce această cerere o făcuse şi lui Maniu, chiar de mai multe ori, însă acesta i-a spus că le au şi ei în altă parte ascunse şi când le vor aduce, i le va preda.-

.Aceiaşi scenă, aproxi ativ cu acelaş conţinut, s'a mai repetat peste circa o lună.-

5/. Subsemnatul am văzut, când Ministerul se afla în clădirea U.G.I.R. un pachet cu paspoarte diplomatice în alb.-

387 394 399

păstrat de Camil Demetrescu într'un Fichet.-

Mai târziu prin vara lui 1946, Pogoneanu l-a întrebat pe Camil Demetrescu, unde sunt pașapoartele, acesta răspunzându-i că sunt puse bine.-

Am credința că aceste pașapoarte erau folosite de Pogoneanu pentru oamenii lor pe care îi trimiteau clandestin în străinătate.-

6/. Reafirm că Barbul face parte din intimii colaboratori ai lui Pogoneanu, în curent cu toată acțiunea subversivă întreprinsă, încă înaintea lui 23 August 1944.- Notez că acesta a fost secretar particular al lui Valer Pop, calitate în care a participat la Dîktatul dela Viena.- Devenit colaborator intim a lui Mihai Antonescu, păstra relațiuni foarte strânse cu Killinger - de a cărui amiciție făcea caz.- In acelaș timp însă, păstra legături foarte strânse cu Buzești, Pogoneanu și camil Demetrescu - cu care era în special prieten - încă din epoca negocierilor din 23 August 1944.- Insoțea pe Mihai Antonescu în vizitele făcute lui Hitler și în Italia și în plus a fost trimis de acesta pentru negocieri la Madrid și Stockholm.-

La plecarea sa în concediu la Karlsbad în Cehoslovacia, Pogoneanu mi-a comunicat că Barbul pleacă definitiv având sarcina ca din Cehoslovacia să plece mai departe, probabil în Franța și apoi în Elveția.- Notez că în ajunul plecării D-lui Barbul, Pogoneanu mi-a spus că are o întâlnire cu Barbul, seara târziu, în vederea plecării definitive a acestuia.- Intențiunea plecării definitive mi-a fost confiată și de Barbul.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss/. Florin Roiu

3 Septembrie 1947

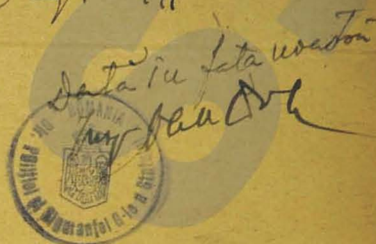
1110

388

~~395~~

400

3 Sept 1947

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în cunoștință următoarele:

1. După plecarea în străinătate, — în condițiunile cunoscute — a lui Mateescu Bujești și Vișoianu, am auzit pe Pogoneanu discutând cu Camil Demetrescu referitor la niște valize ce urmau să fie trimise în străinătate lui Vișoianu. Am dedus din discuțiune că era vorba să fie duse pe aceeași cale pe care plecaseră cei doi și că întâmpinau dificultăți.

2/ Am aflat prin luna Septembrie 1946, că Vișoianu este ascuns de către Camil Demetrescu și Pogoneanu de teamă de a fi chemat să dea o declarație în legătură cu evaziunea fondului de 6 mil. fr. elv.

Florin

Mai tîrziu mi s'a destăinuit că a stat ascuns circa o săptămână la Oscar Kabisch - printre intimii „Tigrul" - prieten personal al lui Pogoneanu.

3. După plecarea lui Camil Demetrescu din Minister (comprimat), Barleanu mi-a adus trei mape ale acestuia pentru a le preda lui Pogoneanu. Răsfoind sumar mapele am constatat că conțineau diferite declarații ale lui Maniu, o scrisoare a lui Bufest către E. Tătărescu și comunicate ale P.N.Ț.-ului. Am predat aceste mape lui Pogoneanu în luna Iulie 1947.

4. Prin luna Ianuarie 1947 aflându-mă la Pogoneanu, acesta i-a propus lui Camil Demetrescu de a lua și aduce de la Penescu anumite documente în legătură cu activitatea P.N.Ț.-ului. Camil Demetrescu ca răspuns că a fost la Penescu, după ce

Filip

118

340 ~~397~~

402

aceste cereri o fiică a lui Maniu chiar de mai multe ori, însă acesta i-a spus că le are și că în altfel sunt ascunse și când le vor aduce, i le va preda.

Aceeași scenă, aproximativ cu acelaș conținut, s'a mai repetat peste încă o lună.

5. Subsemnatul am văzut, când Ministerul se afla în clădirea U.G.I.R. un pachet cu pașaporte diplomatice în alb, pus de Camil Demetrescu într'un fichet. Mai târziu, în vara anului 1946, Popescu l-a întrebat pe Camil Demetrescu, unde sunt pașaportele, acesta răspunzându-i că sunt puse bine.

Am credința că aceste pașaporte erau folosite de Popescu pentru oamenii lor care îi trimitea clandestin în străinătate.

Ifrosi

6. Reafirm că Barbul face parte din intimii colaboratori ai lui Pogoneanu, în curent cu toate acțiunile subversive întreprinse, încă înaintea lui 23 August 1944. Notez că acesta a fost secretar particular a lui Valer Pop, alături(?) în care a participat la Diktatul de la Viena. Devenit colaborator intim a lui Mihai Antonescu, pentru relațiunile foarte strânse cu Killinger – de a cărui amicitie chiar făcea caz. În același timp însă păstra legături foarte strânse cu Buzești, Pogoneanu și Camil Demetrescu – cu care era în special prietenia din epoca negocierilor lui 23 August 1944. Însoțea pe Mihai Antonescu în vizitele făcute lui Hitler și în Italia și în plus a fost trimis de acesta pentru negocieri la Madrid și Stockholm.

Se găsește acum în concediu la Karlsbad

114 392 ~~399~~ 404

în Cehoslovacia, Gogoneanu mi-a comunicat că Barbul pleacă definitiv având sarcina ca din Cehoslovacia să plece mai departe, probabil în Franţa, apoi în Elveţia. Notez că în ajunul plecării lui Barbul, Gogoneanu mi-a spus că are o întâlnire cu Barbul seara târziu în vederea plecării definitive a acestuia. Intenţiunea plecării definitive mi-a fost confiată şi de Barbul.

Aceasta este declaraţia pe care o susţin şi semnez

Roi

3 Sept 1947

393

400

405

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele :

1. In complectarea declaraţiilor mele referitoar la legătura conducerii din ţară cu grupurile aflate în străinătate, menţionez că aceste legături se făcea şi pri: Vania Negroponte (soţul unei nepoate a lui Stirbey - fiic dnei Boxhall) care locueşte în casa Stirbey şi care are o funcţiune la Palat (maşina cu care umblă are număr dela Palat). Imi amintesc pentru susţinerea acestei afirmaţiun: următoarele detalii:

- Prin luna Ianuarie 1947, Ioana Negroponte - soţia lui Vania Negroponte - a adus lui Pogoneanu o scrisoare dela Cretzeanu.

- Am asistat la discuţia între Pogoneanu şi Niculescu Buzeşti referitoare la transmiterea corespondenţei prin Vania Negroponte, în cursul căreia Pogoneanu î-a spus lui Radu Buzeşti că legătura prin Negroponte devine dificilă prin funcţiunea acestuia la Palat, deoarece ar putea fi implicat Palatul în această chestiune. Imediat a adăogat că va scrie lui Cretzeanu şi Anastasiu, să nu mai adreseze scrisori lui Vania Negroponte.

- O altă persoană din familia Stirbey care era folosită pentru transmiterea corespondenţei, având legături strânse cu ofiţerii anglo-americani, era dna Nadejda Flondor.

Am întâlnit pe această doamnă la Pogoneanu, predând acestuia o scrisoare dela Cretzeanu, şi spunând că are şi o scrisoare pentru ea dela Elise Boxhall - sora ei - care se află cu Cretzeanu în America.

Aceasta îmi este declaraţia care o susţin şi semnez.

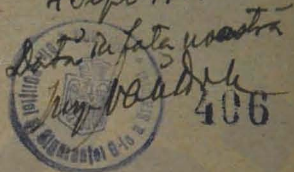
ss. Fl.Roiu.

4 Sept.1947.

P.Conf.
Insp. [signature]

Nr. 312

314 ~~424~~

Declarațiune.

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

1. În completarea declarațiilor mele referitoare la legătura conducerii din țară cu grupurile aflate în străinătate, menționez și această legătură (se fiica) prin Vania Negroponte (soțul unei nepoate a lui Știrbey - fiica d-nei Boxhall) care locuește în casa Știrbey și care are o funcțiune la Palat (mașina cu care circulă are numărul de la Palat). Îmi amintesc pentru susținerea acestei afirmațiuni următoarele detalii:

- În luna Ianuarie 1947, Ioana Negroponte - soția lui Vania Negroponte - a adus lui Coposu o scrisoare de la Cretzeanu.

Flr

— Am constatat legătura între Popoviceanu și Radu Bujești referitoare la transmiterea corespondenței prin Vania Dobropoulos, în cursul căreia Popoviceanu i-a spus lui Radu Bujești că legătura prin Dobropoulos devine dificilă prin funcțiunea acestuia la Palat, deoarece ar putea fi implicat Palatul în această chestiune. Imediat a adăugat că va scrie lui Cretzeanu și Anastasiu să nu mai adreseze scrisori lui Vania Dobropoulos.

— O altă persoană din familia Stirbey care era folosită pentru transmiterea corespondenței, având legături strânse cu ofițerii anglo-americani era doamna Bedeja Florescu. Am întâlnit pe această doamnă la Popoviceanu, predând acestuia o scrisoare de la Cretzeanu, și spunând că are și o scrisoare pentru ea de la Elise Baxhall — sora ei — care se află cu Cretzeanu

Știrbei

130

346

~~403~~

408

în America.

Aceasta nu este declarația care o puteți semna

[illegible]

7 Sept 1947

\\\ / 115

~~317~~ ~~404~~

409

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU declar în continuare următoarele :

In cadrul Ministerului de Externe. exista un cerc numit filosofic - matematic din care fac parte : Camil Demetrescu, Barbul, Mihai Rădulescu, Danielopol, Al. Paleologu şi alţii. De existenţa acestui cerc am aflat la Pogoneanu care persifla pe Camil Demetrescu pe această chestiune.-

Este de reţinut că trei din acest cerc şi anume : Danielopol, Rădulescu Mihai şi Paleologu sunt consideraţi în Minister ca oamenii lui Savel Rădulescu, care a şi intervenit pentru numirea lor în Minister.-

Mai este de notat că unul dintre aceştia şi anume că Sandu Danielopol a avut, cu ocazia unei conferinţe cu caracter politici despre Argentina - ţinută de Secretarul de Legaţiune Micle - în Cadrul Direcţiunii Politice - conferinţă în care se arăta regimul de dreapta din acea ţară, o ieşire violentă, atacând pe conferenţiar şi punctul său de vedere şi susţinând că este necesar pentru stabilirea adevărului, să se arate în aceast privinţă şi punctul de vedere anglo-american.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

4 Septembrie 1947

Declaraţiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

În cadrul Ministerului de Externe există un cerc numit filosofi-matematici din care fac parte: Camil Demetrescu, Dorbinil, Mihai Rădulescu, Danielopol, Al. Paleologu şi alţii. De existenţa acestui cerc am aflat la Pogoneanu care persifla pe Camil Demetrescu pe această chestiune.

Este de reţinut că trei din acest cerc şi anume, Danielopol, Rădulescu Mihai şi Paleologu sunt cunoscuţi în Minister ca oamenii lui Carol

Roiu

1107 399 ~~406~~ 411 (411)

Dl. Nedeea, care a și intervenit pentru numirea lor în Minister.

Mai este de notat că unul dintre aceștia și anume că Sandu Danielopol a ținut, cu o zi înainte unei conferințe cu caracter politic despre Argentina — ținută de Seminarul de Legațiune Nicole- -în cadrul Direcțiunii Politice — conferință în care se arată regimul de dreapta din acea țară, o ieșire violentă, atacând pe conferențiar și punctul său de vedere, și susținând că este necesar, pentru stabilirea adevărului, să se arate în acest punct și punctul de vedere anglo american.

Aceasta mi este relatarea pe care o susțin și semnez

Radu

4. Sept 1947

DECLARATIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU declar în continuare următoarele :

A/. Conducerea intregei organizaţii subversive de rezistenţă o avea Iuliu Maniu.- Acesta - aşa cum am mai declarat - transmitea ordinele sale fie direct lui Pogoneanu /aceasta mai rar din cauza invalidităţii lui Pogoneanu,care se deplasa cu greutate /,fie prin emisari de încredere,recte Camil Demetrescu şi Radu Buzeşti,aceasta după plecarea lui Niculescu Buzeşti.-

Pentru a demonstra această afirmaţiune,citez următoarele fapte care-mi vin în minte :

1/. Prin luna Februarie 1946,Vişoianu,intr'un moment de sinceritate,mi-a afirmat că este plictisit,deoarece cei din străinătate fac chestiuni personale,iar P.N.T.are încă aprehensiuni faţă de persoana lui Gafencu şi a lui Tillea.- A adăogat că trebue să-l vadă neapărat pe Maniu pentru a risipi aceste aprehensiuni,deoarece chiar dacă aceştia au păcătuit în trecut faţă de partid,acum trebue să fie uniţi şi să ducă lupta în străinătate sub egida lui Maniu.- A adăogat că va vorbi cu fermitate lui Maniu în această chestiune,întrucât astfel întreaga acţiune ce urmează să se desfăşoare în străinătate este periclitată.- Imi amintesc că s'a dus la Maniu şi mai târziu,întrebându-l asupra rezultatului mi-a răspuns : " cred că am aranjat multe din lucruri ".-

2/. In luna Aprilie 1946,am fost chemat de Pogoneanu acasă la el în Sos.Jianu.- Mi-a dat un plic să-l duc lui Hulick,spunând că e foarte urgent şi secret,că lucrul era deja aranjat şi că acesta nu putuse trece să-l ia;-în fine că plicul trebuia să-l ducă Berry care pleca la Ankara foarte curând şi care avea să-l prindă pe Cretzeanu la Ankara,înainte plecării acestuia.-

./.

Plicul era deschis şi din tentaţie am citit conţinutul.- Cuprindea câteva scrisori către Cretzeanu dela Buzeşti, Pogoneanu şi familia Stirbey şi o scrisoare, bătută la maşină adresată lui Cretzeanu şi semnată de Maniu care mi-a atras atenţiunea.- Această scrisoare cuprindea în esenţă următoarele :

- O analiză a situaţiei politice din ţară, în care se arăta că sunt greutăţi mari, că sunt arestări şi că partidul are mari dificultăţi.-
- Ii mulţumeşte pentru serviciile aduse cauzei .-
- Plecând spre Apus, Cretzeanu va trebui să organizeze forţele care sunt în Apus şi în America pentru a duce lupta şi peste hotare, luptă care este dusă şi de cei din ţară.-
- Toţi cei care lucrează izolat să-şi înmănuncheze forţele pentru a putea susţine punctul de vedere al P.N.T. şi opoziţiei în străinătate.-

Incheia cu următoarea frază, aproximativ :

- Contez pe patriotismul D-tale şi cred că misiunea aceasta va fi dusă la bun sfârşit fiind de o mare însemnătate pentru noi.-

3/. In vara anului 1946, aflându-mă în casa Stirbey, Niculescu Buzeşti a întrebat pe Pogoneanu dacă a făcut " textul acela ".- Pogoneanu a răspuns afirmativ şi i-a dat lui Buzeşti un text.- Acesta l-a citit, a spus că e bun şi a adăogat că se duce imediat la Maniu să-l aprobe, după care a plecat.-

4/. In August 1946, am asistat l ao discuţiune între Niculescu Buzeşti şi Pogoneanu referitoare la primul memoriu al lui Gafencu.- Buzeşti îl declara acest memoriu ca incomplect deoarece nu cuprinde nimic despre chestiunea Basarbiei, de evacuarea trupelor sovietice din România şi de schimbarea liniilor de comunicaţie cu Austria, fapte care trebuiau puse, deoarece ele fuseseră comunicate la timp prin instrucţiunile lui Maniu. A adăogat că va trebui să-l vadă neapărat pe Maniu pentru a corecta aceste lipsuri şi a-l determina să dea instrucţiuni pentru întocmirea unui al doilea memoriu.-

Lucrul s'a şi întâmplat, căci Gafencu a prezentat Conferinţei un al doilea memoriu în care a căutat să demonstreze cu text şi hărţi că liniile de comunicaţii ale Uniunii Sovietice cu Austria sunt mai scurte prin Rusia Subcarpatică şi Polonia.-

./.

5/. Tot în acea epocă, am asistat deasemenea la discuţiune între Buzeşti şi Pogoneanu, în care primul arăta că s'a făcut foarte bine că nu s'a semnat memoriul lui Gafencu de către acesta, întrucât prezentat astfel Conferinţei, dădea impresia că nu este al unei singure persoane ci aparţinea într'adevăr opoziţiei condusă de Maniu.- Deci se făcea o confuzie profitabilă.-

6/. In Septembrie 1946, Vişoianu mi-a afirmat următoarele cu ocazia unei discuţii : " Maniu mă presează să plec curând în străinătate, eu nu văd însă această plecare chiar acum oportună ".- Tinându-se seamă că totuşi Vişoianu a plecat în Octombrie 1946, înseamnă că Maniu a reuşit să-şi impună punctul de vedere.-

7/. Reamintesc că în Septembrie 1946, Pogoneanu a primit o scrisoare din Elveţia în care se aflau 2 adeziuni adresate lui Maniu şi Brătianu, semnate de grupul aflat la Conferinţa Păcii - Gafencu, Tillea Coste, etc. - şi prin care aceştia recunoşteau că şef pe Maniu, obligându-se să lucreze după directivele acestuia.-

8/. De mai multe ori l-am auzit pe Pogoneanu afirmând : " Ceeace face tăria organizaţiei noastre din străinătate şi dă validitate hotărârilor transmise de noi este faptul că acestea pornesc direct dela Dl. Maniu, cu care am relaţiuni directe ".-

9/. In Mai 1947, Pogoneanu a scris o scrisoare lui Vişoianu - despre care am mai vorbit - şi care mi-a citit-o.-

Un pasagiu din această scrisoare în care se vorbea despre atitudinea fermă ce urma să ia Vişoianu în străinătate avea c'am această redactare : " Aminteşte-ţi de consfătuirea pe care am avut-o la Palatul Stirbey şi la care au participat Dl. Maniu, Barbu Stirbey, Buzeşti şi cu mine şi în care ţi-ai luat angajamentul de a pleca peste graniţă şi de a duce acolo lupta cu fermitate împreună cu Buzeşti.- Nu uita aceasta şi aminteşte-ţi că orice părăsire a acestei misiuni ar avea consecinţe foarte grele pentru noi ".-

Este de notat că dat fiind prezenţa lui Barbu Stirbey la conferinţă, aceasta probabil a avut loc către sfârşitul anului 1945, fiindcă în 1946 Stirbey a fost bolnav şi a murit în Martie.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

5 Septembrie 1947

10/. Aproximativ în luna Mai 1947, Pogoneanu a redactat scrisorile de mulţumire şi îndemn pentru viitor din partea lui Maniu şi Brătianu, Gafencu, despre care am mai vorbit, şi le-a trimis prin Camil Demetrescu la aceştia 2, pentru a fi semnate.-

Am fost de faţă la înapoierea lui Camil Demetrescu şi l-am auzit pe acesta spunându-i lui Pogoneanu că scrisorile au fost semnate, ceeace l-a făcut pe Pogoneanu să aibă o exclamaţie de satisfacţie.-

11/. Trebue amintită împuternicirea dată lui Niculescu Buzeşti, la plecarea acestuia în Octombrie 1946, de către Maniu pentru a avea depline puteri în numele P.N.T., la executarea misiunei sale în străinătate.-

12/. In primăvara anului 1947, mă aflam la Pogoneanu când a venit Radu Buzeşti şi i-a spus acestuia că a fost la Maniu, a predat scrisoarea sosită dela Cretzeanu şi că în timpul conversaţiei avută cu Maniu, acesta a arătat că este nemulţumit de modul cum cei din străinătate duc campania de presă şi ca atare a cerut să se dea dispoziţiuni pentru intensificare.-Pogoneanu a răspuns că va comunica aceasta celor din străinătate.-

13/. Altă dată tot în primăvara anului 1947, venind Radu Buzeşti dela Maniu, Pogoneanu l-a întrebat dacă Maniu a fost de acord cu chestiunea pentru care l-a trimis.- Radu Buzeşti a răspuns că Maniu este de acord.- După care, Pogoneanu a continuat o scrisoare care o scria la sosirea lui Buzeşti şi trecând prin spatele său am văzut următoarea frază :"Dealtfel Dumitru este de acord cu această chestiune".

Cu această ocazie am dedus că în mod conspirativ, Maniu se numea " Dumitru " în corespondenţa lor.-

14/. Pogoneanu vizita pe Maniu numai în chestiuni foarte importante fiindcă altfel legătura cu acesta era făcută prin Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu, aşa după cum am mai arătat.-

In luna Februarie sau Martie 1947, mă găseam la Pogoneanu fiind de faţă Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu. Cu această ocazie, într'o discuţie al cărui conţinut exact nu mi-l amintesc, Pogoneanu, carecum enervat, a exclamat : " Nu se mai poate.-Trebue să mă duc la Maniu fiindcă sunt câteva chestiuni de lămurit şi trebuesc luate hotărâri ".-

./.

404 ~~444~~ 416

15/. Tot în primăvara anului 1947, reamintesc că în două rânduri Pogoneanu l-a întrebat, cu ton de reproș pe Camil Demetrescu dacă a fost la Penescu pentru a primi materialul de partid de care are nevoe.- Camil Demetrescu, ca să se scuze, a spus că a fost întâi la Maniu în această chestiune și că acesta l-a trimis la Penescu ; că a fost la Penescu dar că nu l-a putut încă lua, deoarece Penescu i-a comunicat că le are în altă parte.-

B/. Am auzit de mai multe ori pe Pogoneanu arătându-și nemulțumirea că cei din străinătate nu execută exact și la timp dispozițiunile ce li se trimit.- Astfel, îmi amintesc că-și arăta surprinderea că Dumitru Popescu nu plecase încă dela Ankara la Paris ; mai târziu, decê stă în Italia în loc să se ducă la Paris, așa cum este hotărât.- Deasemenea despre Coste pentru ce n'a plecat în America așa cum se stabilise.-

C/. Prin Aprilie 1947, am văzut pe Pogoneanu scriind o scrisoare adresată lui Buzești.- Am putut citi în grabă aproximativ următoarea frază : " Trebue urmărit în acțiunea ce o duceți să putem obține cel puțin o soluție gen Iran ".- Notez că această chestiune s'a mai desbătut și în discuții, întrucât se produsese cunoscuta acțiune americană în Adzerbeidgian.-

D/. Cu puține zile înaintea aducerii mele la Ministerul de Interne, fiind la Pogoneanu, a venit un prieten al său, Costache Popa /ginerele D-lui Mihai Sadoveanu și cumnat cu Hudiță/ care i-a relatat lui Pogoneanu condițiunile în care a fost descoperită fuga dela Tămădău.- A adăogat că Maniu a recunoscut că fuga a fost făcută cu știința lui, dar a justificat în declarația sa că i-a trimis în străinătate pentru a combate propaganda maghiară referitoare la Ardeal, care în ultimul timp s'a intensificat în America.-

Pogoneanu a înregistrat cu mulțumire această justificare a lui Maniu.- Peste puțin timp a venit Stârcea, căruia Pogoneanu i-a relatat ca o ultimă noutate cele arătate mai sus, adăogând referitor la declarația lui Maniu : " Ce zici, e abil făcută ? și bine ticluită.- Bătrânul se ține bine ! ".-

./.

E/. După alegerile din Noembrie 1946, Pogoneanu a aflat că Parlamentarii P.N.T., deşi nu participă la lucrările Parlamentului, totuşi încasează diurnele.- Intr'o conversaţie avută cu Radu Buzeşti l-a rugat să se ducă la Maniu şi să-i comunice că această atitudine va avea un răsunet nefavorabil acţiunei lor în străinătate şi în consecinţă să-i ceară să ia măsuri.-

Intâmplător mă aflam la Pogoneanu la întoarcerea lui Radu Buzeşti dela Maniu, când îi spunea lui Pogoneanu că în chestiunea parlamentarilor Maniu a dat răspunsuri evazive.-

F/. Citind în Buletinul Confidenţial la Pogoneanu constituirea Grupului Agrar din Statele Unite, l-am întrebat pe acesta dece nu a luat nici o atitudine în această chestiune Cretzeanu / aflat în America / ?.- Pogoneanu mi-a răspuns că Cretzeanu nu putea lua o atitudine, deoarece nu i s'a dat încă nici o instrucţiune în această privinţă.-

G/. După semnarea Tratatului de Pace aflându-mă la Pogoneanu acesta i-a comunicat lui Radu Buzeşti, pe un ton enervat, să se ducă la Maniu şi să-i arate necesitatea ca partidul să-şi precizeze odată punctul de vedere într'o declaraţie asupra Tratatului, deoarece este inadmisibilă această întârziere, întrucât cei din străinătate nu pot lua ei singuri o atitudine într'o chestiune atât de importantă.- Adăoga că desigur şi opinia publică anglo-americană şi cercurile oficiale ale acestora, aşteaptă o luare de atitudine în această privinţă.-

H/. Unul din obiectivele de mare importanţă pe care conducerea rezistenţei îl urmărea permanent în acţiunea dusă în străinătate cu ocazia redactării Tratatului de Pace, era obţinerea plecării trupelor sovietice din ţară şi în aceiaşi ideie, schimbarea liniilor de comunicaţie a U.R.S.S., cu Austria, prin Rusia Subcarpatică şi Polonia.-

Aşa după cum am arătat mai sus, acest desiderat şi-a găsit formularea - în urma instrucţiunilor date de Maniu - în al doilea memoriu prezentat de Gafencu.-

După semnarea Tratatului de Pace cu ocazia unor comentarii asupra Tratatului făcute de Pogoneanu, acesta a afirmat că cea mai grea clauză din Tratat /pentru ei/ o constitue neobţinerea evacuării trupelor sovietice din România /în legătură cu schimbarea liniilor de comunicaţie/ spunând

că " această clauză încurcă toate lucrurile ".-

Este neîndoios ~~xxx~~ că aceasta îngreuna declanşarea acţiunei de răsturnare a regimului, prin violenţă, deoarece prezenţa trupelor sovietice punea piedici totale.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

5. Septembrie 1947

- 1 -

407 ~~414~~ 419

5 Sept. 1947

(419)

Declarațiune

Subsemnatul Florin Frâi, declar în continuare următoarele:

A. Conducerea întregei organizații subversive de rezistență o avea Iuliu Maniu. Acesta - așa cum bine mi-a dedus - transmitea ordinele sale - fie direct lui Penescu (acestuia ~~[illegible]~~ ca din campania electorală lui Penescu, care se deplasa ca greutate) fie prin emisari de încredere - secte - Camil Demetrescu și Ioan Buzești - acesta ~~[illegible]~~ după plecarea lui Niculescu Buzești.

Pentru a demonstra această afirmație am citit următoarele fapte care mi-au venit în minte:

1. Prin luna Februarie 1946 Vișoianu, într-un moment de sinceritate, mi-a afirmat că este plictisit, deoarece cei de străinătate fac chestiuni personale, în partidul

Frâi

[illegible] țărănească are încă aprehensiuni față de persoana lui Sofeanu și a lui Tilea, a adăugat că trebuia să-l vadă neapărat pe Maniu pentru a risipi aceste aprehensiuni, deoarece, chiar dacă aceștia au păcătuit în trecut față de partid, acum trebuie să fie iertați și să-și dea lupta în străinătate sub egida lui Maniu.

A adăugat că va vorbi cu fermitate lui Maniu în această chestiune, întrucât astfel întreaga acțiune ce urmează să se desfășoare în străinătate este periclitată. Iar amintea că s-a dus la Maniu și mai târziu, întrebându-l asupra rezultatului, mi-a răspuns: „Cred că am aranjat unele din lucruri".

~~[illegible]~~

[illegible]

2

408

420

415

2/. In luna Aprilie 1946, am fost chemat de Pogoneanu, acasă la el în Șoseaua Jianu. Mi-a dat un plic să-l duc lui Hulick, spunând că e f. urgent și secret, că lucrul era deja aranjat și că acesta nu putea să treacă să-l ia; în fine, că plicul trebuie să-l [illegible] la Ankara [illegible] Berry, care pleca la Ankara [illegible] și care avea să-l [illegible] pe Crețeanu la Ankara, înaintea plecării acestuia.

Plicul era desfăcut; din curiozitate, am citit conținutul. Cuprindea câteva scrisori către Crețeanu de la Bujoiu, Pogoneanu, a familiei Știrbey și o scrisoare bătută la mașină, adresată lui Crețeanu, semnată de Maniu care mi-a atras atenția. Această scrisoare cuprindea în esență următoarele:

- o analiză a situației politice din țară, în care arăta că sunt pentru [illegible], că sunt [illegible] și că [illegible] mari dificultăți.
- îi mulțumește pentru serviciile aduse cauzei.

[illegible]

— [illegible] [illegible] Cretzeanu
Deleu să organizeze forțele cu care
în exil în America, pentru a duce
lupta; fiind hotărât luptă cât
mai [illegible], de cei din țară.

— Toți cei cu [illegible] în [illegible]
să-și înmănuncheze forțele pentru a
pune în practică punctul de vedere
al Partidului Național Țărănesc
în opoziție în străinătate.

Încheia cu următoarea frază aproximativ:
— Contez pe patriotismul dumitale și
cred că misiunea aceasta va fi dusă
la bun sfârșit, fiind cel mai
[illegible] pentru noi.

3/ În vara anului 1946, aflându-mă
în casa Știrbey, Niculescu Buzești
a întrebat pe Pogoneanu dacă a
făcut „textul acela". Pogoneanu
a răspuns afirmativ și i-a dat lui
Buzești un text. Acesta l-a citit,
a spus că e bun și l-a băgat

[illegible]

căci el mai insistat la Maniu să-l aprobe, după cum a plecat.

4. In August 1946, am asistat la o discuție între Niculescu Buzești, Cojocaru, referitoare la primul memoriu al lui Gafencu. Buzești a declarat acest memoriu ca insuflat, deoarece nu cuprinde nimic despre chestiunea Basarabiei, de evacuarea trupelor sovietice din România și de schimbarea legilor de comunicație cu Austria, fapt care trebuia făcut, deoarece ele fuseseră comunicate la timp prin instrucțiunile lui Maniu. A adăugat că va trebui să-l vadă imediat pe Maniu pentru a corecta aceste lipsuri și a-l determina să dea instrucțiuni pentru întocmirea unui al doilea memoriu.

Ceea ce s-a și întâmplat, căci Gafencu a prezentat conferinței un al doilea memoriu în care a căutat să demonstreze în text...

[illegible]

că se [illegible] insistat la Maniu să-l aprobe, după cum a [illegible].

4. În August 1946, am asistat la o discuție între Niculescu-Buzești, Cojocaru, referitoare la primul memoriu al lui Gafencu. Buzești a declarat acest memoriu ca inoportun, deoarece nu cuprinde nimic despre chestiunea Basarabiei, de evacuarea trupelor sovietice din România și de schimbarea clauzelor de comunicație cu Austria, fapt care trebuia [illegible] [illegible] [illegible] comunicat la timp prin instrucțiunile lui Maniu. A adăugat că va trimite [illegible] raport și Maniu pentru a corecta aceste lipsuri și a-i determina să dea instrucțiuni pentru întocmirea unui al doilea memoriu.

Ceea ce s-a și întâmplat, căci Gafencu a prezentat Conferinței un al doilea memoriu în care a căutat să demonstreze în textul

harta și listele de comune ale
hotarului nostru cu Austria sunt mai
scurte prin tratatul subcarpatic și
Polonia.

5/. Tot în anul acesta, am acceptat
deasemenea de . discuții între Bugeș
și Popescu întrucît primeam aceste
că s-a făcut foarte bine ce m-a de-
terminat [illegible] memoriul lui Gafencu,
Mai tîrziu acest document, prezentat
astfel Conferinței, dădea în presă
că nu este al unei singure persoane
ci aparține întregii [illegible]
conduse de Maniu. Deci ~~se~~ face
o confuzie profitabilă.

6/. În sept. 1946 scriam lui [illegible]
afirmînd următoarele cu regret
[illegible] : « Maniu să pre-
cizeze și plec alături de Stănescu,
[illegible] [illegible] să-mi acest plecare, chiar
acum oportună ». Tipărindu-se [illegible]
și totuși Maniu a plecat în oct. 1946

[illegible]

N 24

întrucât că Maniu a semnat să-și impună punctul de vedere).

7/ Recunoaște că în Sept. 1946 Popescu a primit o scrisoare de la Sibiu în care se aflau două adeziuni adresate lui Maniu, semnate de grupul aflat la Conferința Țăranu - Sofronie, Tilea, Costa etc. — și pe care acesta le cunoștea, obligându-se a-ceasta pe Maniu să lucreze după directivele acestuia.

8/ De mai multe ori l-am auzit pe Popescu afirmând: a lăsat face toată organizarea noastră de străinătate și să intervină hotărârile Bîrsan [illegible] de noi sunt făcute cu această formă direct de la dl. Maniu cu care am relaționat direct.

9/ În mai 1947, Popescu a scris o scrisoare lui Zăvoianu — despre care am mai vorbit și care mare atâta.

Un pasaj din această scrisoare în care se vorbea despre atitudinea fermă urmată de Zăvoianu cu Stănescu, asupra căruia acesta redactase:

Slăvoiul [illegible]

și amintește de conferința pe care
am avut-o la palatul Știrbey și
la care au participat Dr. Maniu, Barbu
Știrbey, Bujoiu și cei mari, și a con-
tinuat [illegible] de a
pleca peste graniță și de a lua
acolo legătura cu guvernele, împreună
cu Bujoiu. Nu cunosc amănuntele și amin-
tirile că [illegible] persoana a acestei misiuni
avea [illegible] foarte puțin pentru noi!

Este de notat că n-a fost prezent la
Barbu Știrbey la conferință, această problemă
a avut loc către sfârșitul anului 1945,
fiindcă în 1946 Știrbey a fost bolnav
și a murit în martie.

Aceasta mi-este relatată pe [illegible]
și semnez
ss. [illegible]

5 Sept 1947

1.5. aproximativ în luna mai 1947;
Popescu a redactat scrisorile de [illegible]
[illegible] pentru [illegible] din partea

[illegible]

lui Maniu și Brătianu pentru a face
despre care aveau mai urgent, și le-a trimis
prin Camil Demetrescu la aceștia dispozițiuni
pentru a fi semnat.

Am fost de față la înapoierea lui
Camil Demetrescu și l-am auzit pe acesta
spunându-i lui Țopreanu că scrisorile au
fost semnate ceea ce l-a făcut pe Țopreanu
să scoată o exclamație de satisfacție.

11/ Trebuie amintite împuternicirile date
lui Nicolescu Buzești la plecarea acestuia în
oct. 1946, de către Maniu, pentru a avea
deplină putere în numele P.N.T. la executarea
misiunii sale în străinătate.

12. În primăvara anului 1947, mă aflam la
Țopreanu când a venit Nicu Buzești și
i-a spus acestuia că a fost la Maniu,
a predat scrisorile sosite de la Crețeanu
și în timpul conversației avute cu
Maniu, acesta a arătat că este nemulțumit

de modul cum cei din străinătate duc campania de presă și ca atare, a cerut să se dea dispoziții pentru intensificare. Pogoneanu a răspuns că o comunica acestora din străinătate.

B/. Altă dată, tot la începutul anului 1947, venind Radu Bușert de la Maniu, Pogoneanu l-a întrebat dacă Maniu a fost de acord cu chestiunea pentru care l-a trimis. Radu Bușert a răspuns că Maniu este de acord. După care, Pogoneanu a continuat o scrisoare care o scria la sosirea lui Bușert, și trecând pe spatele său am văzut următoarea frază:

„Scattfel Dumitru este de acord cu această chestiune".

În aceste scrisori am văzut că în mod conspirativ Maniu se numea „Dumitru" în corespondența lor.

[illegible]

14/. Pogoneanu insista pe lângă mine numai în chestiuni foarte importante - fiindcă altfel - [illegible] cu acest [illegible] era făcută prin Prof. Bu- [illegible] și Camil Demetrescu, așa după cum am mai arătat.

În luna Feb. sau Martie 1947 mă găseam la Pogoneanu, fiind de față Prof. Brezeanu și Camil Demetrescu. La acest dejun a intervenit un incident al cărui conținut exact nu mi-l amintesc. Pogoneanu, [illegible] enervat a exclamat: "Nu se mai poate, trebue să mă duc la Maniu, fiindcă sunt câteva chestiuni de lămurit și trebuesc luate hotărâri".

15. Tot în primăvara anului 1947, înainte cu o lună [illegible] Pogoneanu l-a întrebat, în [illegible], pe Camil Demetrescu dacă a fost la Penescu pentru a primi materialul de partid de care are nevoie. Camil Demetrescu ca răspuns a spus că a fost întâi la Maniu în aceste chestiuni și că acesta l-a trimis la Penescu; că a fost la Penescu

[illegible]

dr. că nu l-a putut încă lua
Severeanu Pavelescu i-a comunicat că
le are în altă parte.

B. Am auzit de mai multe ori pe
Popescu arătându-și nemulțumirea
că cei din străinătate nu execută exact
și la timp dispozițiunile ce li se
trimit. Astfel îmi amintesc că și-arăta
surprinderea că Dumitru Popescu – un
fluierase încă de la Ankara la Paris;
mai târziu, deci stă în Italia în loc
să se ducă la Paris, așa cum este hotărât.
Deasemenea despre Costi, pentru că n-a
plecat în America, așa cum se stabilise.

C. În Aprilie 1947, am văzut pe Popescu
primind o scrisoare adresată lui Bogert.
Am putea cita în parte, aproximativ
următoarea frază: „Trebuie insistat în acțiu-
nea noastră să putem obține cel
puțin o <u>soluție gen Iran</u>" - Notez că
această chestiune s-a mai dezbătut și în
discuții, întrucât se produsese anumite acțiuni.

[illegible signature]

Americani în Adzerbaidjean.

D/ Cu câteva zile înainte, adică miercuri (?) la ... de Intim (?), fiind la Pogoreanu, a venit un prieten al său Costache Pope (?) (ginerele lui Mihai Sadoveanu și cumnat cu Hudiță) / care i-a relatat lui Pogoreanu condițiile în care a fost descoperită fuga de la Tămădău. A adăugat că Maniu a recunoscut că fuga a fost făcută cu știința lui, dar a justificat în declarația sa că i-a trimis în străinătate pentru a combate propaganda maghiară înfiltrată la Ardeal, care în ultimul timp s-a intensificat în America.

Pogoreanu a interpretat cu mulțumire această justificare a lui Maniu. Peste puțin timp a venit Stîrcea (?), căruia Pogoreanu i-a relatat [illegible] noutățile cele arătate mai sus, adăugând referitor la declarația lui Maniu: „Ce frați, e abil făcută? Și Maniu trecuse (?). Bătrânul se ține bine!"

Rei (?)

E/. După alegerile din Noemb. 1946 Pogoncean a aflat că parlamentarii P.N.T. nu participă la lucrările Parlamentului. Totuşi [illegible] [illegible]. Intr'o conversaţie avută cu [illegible] Bujor, l-a rugat să se ducă la Maniu, să-i comunice că această atitudine va avea un răsunet nefavorabil astăzi la străinătate, şi în consecinţă să-i ceară să ia măsuri.

Intr'o după-amiază, mă aflam la Pogoncean, la întoarcerea lui [illegible] Bujor de la Maniu când îi spune lui Pagâncean că în chestiunea parlamentarilor, Maniu a dat răspunsuri evazive.

F/. Citind în Buletinul Confidenţial la Pogoncean, constituirea Grupului Agrar din Statele Unite, l-am întrebat pe acesta, dacă n'a luat nici o atitudine în această chestiune Cretzianu (aflat în America)?

[illegible]

Pogoneanu mi-a răspuns că Crețeanu nu participă la redactarea actului, deoarece nu i s'a dat încă nici o instrucțiune în această privință.

G. După semnarea Tratatului de pace, aflându-mă la Pogoneanu, acesta i-a comunicat lui Radu Rosetti, pe un ton enervat să se ducă la Maniu și să-i arate necesitatea ca partidul să-și precizeze odată punctul de vedere într'o declarație asupra Tratatului, deoarece este inadmisibilă această atitudine, întrucât nici studenții nu pot lua și susține o atitudine într'o chestiune atât de importantă. Adăuga că deoarece și opinia publică anglo-americană și cercurile oficiale ale acestora, așteaptă o luare de atitudine în acest punct.

H. Unul din obiectivele de mare importanță pe care conducerea rezistenței îl urmărea permanent în acțiunea dusă în studențime cu ocazia ratificării Tratatului de pace,

Floni

era obţinerea plecării trupelor sovietice
din ţară şi cu aceasta ideea, schimbarea
liniilor de comunicaţie a U.R.S.S.
cu Austria, prin Ungaria, Subcarpatia şi
Polonia.
Aşa după cum am arătat mai sus,
acest deziderat şi-a găsit formularea -
în unul din instrucţiunile date de Maniu -
în al doilea memoriu prezentat de Hafner.
După semnarea Tratatului de pace, cu
ocazia unor comentarii asupra Tratatului
făcute de Popovici, acesta a afirmat
că cea mai grea clauză din Tratat
(pentru noi) o constituie neobţinerea evacuării trupelor sovietice din România (în
legătură cu schimbarea liniilor de comunicaţie)
spunând că "această clauză încurcă
toate lucrurile".

Este neîndoios că aceasta împingea declanşarea acţiunii de răsturnare a regimului
prin violenţă deoarece prezenţa trupelor
sovietice punea piedici totale.

Aceasta mi-este declaraţia pe care o susţin
şi semnez Fl. Roi.

5 Sept 1947

164

415 422

427

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

Ca urmare a declarației din 27 August, punctul 3 /referitoare la organizarea conducerii rezistenței, mai declar următoarele detalii, în scopul susținerii afirmațiunilor făcute în acea declarație.-

1/. Nu am avut cunoștință și nici nu am auzit folosindu-se termenii preciși de grup lărgit și grup executiv, întrebuințați de mine, însă aceste acțiuni au reeșit din o serie de fapte concrete ~~cred~~ și discuțiuni cunoscute de mine și anume :

(11) → a/. In casa Stirbey, încă din vara anului 1945, aveau loc întruniri frecvente la care participau : Iuliu Maniu, Barbu Stirbey, Dinu Brătianu, Titel Petrescu, Niculescu Buzești, Vișoianu, Pogoneanu, Stârcea, Camil Demetrescu, Radu Buzești.- Aceste întruniri se efectuau fie în plen, fie pe grupuri de persoane.- Adeseori la întrunirile în plen, participau și reprezentanții anglo-americanilor și anume l-am văzut pe Hulick odată și pe Gen. Schuyler, intrând la Palatul Stirbey, când avea loc o asemenea consfătuire.- Pe Maniu l-am văzut personal odată la o asemenea întrunire iar Niculescu-Buzești și Pogoneanu mi-a afirmat că fusese de mai multe ori acolo.-

Din caracterul oarecum conspirativ al acestor consfătuiri, din faptul că s'a discutat cu ușile închise - alții decât cei de mai sus nefiind admiși /chiar eu nu eram admis/ - din faptul că aveau loc în preziua unor evenimente importante când aceleași persoane participau, de ex. în ajunul zilei de 23 August 1945, în toamna anului 1945, când s'a hotărât plecarea plecarea lui Buzești și Vișoianu / amintesc pasajul din scrisoarea adreșată de Pogoneanu lui Vișoianu, arătat de subsemnatul în declarația din 5 Septembrie, punctul 2/5 în perioada Conferinței dela Paris, și în preajma alegerilor când s'au întocmit cunoscutele memorii semnate de opoziție, din toate acestea, am dedus că persoanele de mai sus formau un grup de condu

./.

cere al întregei acţiuni de rezistenţă,care lua hotărâri,de comun acord cu reprezentanţii anglo-americani.- 428

(12) → b/. După întrunirile grupului arătat mai sus şi cu mult mai frecvent de cât acesta,se întrunea un alt grup,de cele mai multe ori la casa Stirbey,uneori la Maniu acasă şi la Pogoneanu acasă,din care făceau parte: Niculescu Buzeşti, Vişoianu,Pogoneanu,Radu Buzeşti,Camil Demetrescu,Stârcea, Barbul / la Pogoneanu acasă /.- Acest grup traducea în măsuri /scrisori,instrucţiuni,memorii,declaraţii,comunicate ale P.N.T. etc./,hotărârile se luau de grupul arătat mai sus sau de cele mai multe ori de Maniu personal,/care avea întrevederi şi singuri cu reprezentanţii anglo-americani.-Reamintesc pentru susţinerea acestor afirmaţiuni faptele concrete arătate în declaraţiile dela 5 Septembrie,punctele 4,6,9,10,11,12,13,14,şi 15.-

Din faptele arătate mai sus,din modul de lucru al acestui grup,dar în special din faptul că orice hotărâre care se lua nu era o iniţiativă a acestora,ci o consecinţă a unei instrucţiuni primită dela Maniu,am dedus că acest grup avea un rol de execuţie,rol pe care şi l-a păstrat şi chiar accentuat,după plecarea lui Vişoianu şi Buzeşti.-

Reamintesc şi insist că pe cei din grupul al doilea i-am văzut scriind scrisori adresate lui Cretzeanu la Ankara şi apoi în America,lui Anastasiu la Berna,lui Coste, lui Titu Pogoneanu şi apoi după plecarea lui Buzeşti şi Vişoianu,scrisori adresate acestora de Pogoneanu,Radu Buzeşti şi Camil Demetrescu.-

In plus i-am văzut sau i-am auzit afirmând că au fost la Maniu şi se duc la Maniu,fie pentru a semna aceste scrisori confecţionate de ei,fie pentru a lua instrucţiuni sau material,fie pentru a-i lua avizul sau de a-i sugera anumite măsuri ce se impuneau,iar consecinţă a informaţiilor ce aceştia primeau din străinătate.-

c/. După plecarea lui Niculescu Buzeşti,coordonatorul grupului doi,era fără îndoială Pogoneanu,care prin toate faptele cunoscute de mine,se situa în centrul acţiunei.-

Pogoneanu,folosea pentru nevoile sale informatori o serie de prieteni personali pe care i-am văzut adeseori venind la el.-Intre aceştia notez următoarele nume : Anton Golopenţea - Subdirectorul Institutului de Statistică, Octavian Neamţu,dela Fundaţiile Regale,Nae Popescu,tot dela Fundaţii,

161 429 429 424

Panait Gheorghiu - Secretar General la Finanţe,Dorin Iliescu, Avocatul Pop - dela Municipiul Bucureşti,Oprişan,Dody Georgescu D'Albon,Tiberiu Ionescu,O Kabish,Bălăceanu,Călin Botez,Hallard, Mironescu,Cesianu,Văleanu,Cisek,Carmen Lăzărescu,Mureş Axente, Chiacza,Buznea,Mihai Pop,Popescu Oradea.-

Dintre aceştia unii i-a folosit pentru legătura cu străinătatea.- Astfel :

- a primit informaţiuni şi cu siguranţă şi transmis instrucţiuni prin Călin Botez,Consul în Minister - prieten bun cu Oprişan,care a fost la Paris în epoca Conferinţei şi pe care l-am auzit comunicând lui Pogoneanu detalii asupra grupului dela Paris.-
- Anton Galopenţia,care a fost la Paris în delegaţia oficială şi care e bun prieten cu Brutus Coste,-
- D'Albon,în Octombrie 1946,i-a făcut o vizită lui Pogoneanu la casa Stirbey aducându-i detalii dela Paris.-
- Oprişan,a cărui activitate am mai arătat-o

d/. In ceeace priveşte organizarea rezistenţei din străinătate despre care am vorbit în declaraţiile anterioare sunt de notat următoarele :

- Inceputul organizării s'a făcut prin venirea lui Cretzeanu dela Ankara la Berna,căruia Pogoneanu îi comunicase printr'o scrisoare arătată de mine într'o declaraţie anterioară şi în care am afirmat că Pogoneanu a scris o scrisoare lui Cretzeanu la Ankara în care îi indica persoanele devotate din străinătate pe care poate conta /Coste,Anastasiu,Ciurea,D.Popescu,Titu Pogoneanu,Duca,Djuvara/.- Organizarea a devenit posibilă după ajungerea lui Cretzeanu la Berna,s'a definitivat în timpul Conferinţei dela Paris şi a ajuns la perfecţiune după ajungerea în străinătate a lui Niculescu-Buzeşti.-

Aceste afirmaţiuni se întemeiază pe deoparte pe discuţiuni personale pe care le-am avut cu Călin Botez,Galopenţia,D'Albon şi Oprişan,precum şi pe afirmaţiuni ale lui Pogoneanu.- Intre acestea notez că în timpul Conferinţei dela Paris, Pogoneanu mi-a afirmat că i-a scris Anastasiu arătându-i că " băeţii sau organizat perfect,că au lucrat enorm

./.

161 430 418 425

şi cu efect şi că sunt mulţumiţi de ce au realizat ".-

430

(9) → Organizarea este aceia arătată anterior, în plus însă am de adăogat că grupurile rezistenţei pe ţări sunt ajutate şi de alte persoane /foşti reprezentanţi ai regimului Antonescian, rămaşi în străinătate prieteni personali ai celor din grup, cu legături în lumea anglo-americană/ şi anume :

- In Elveţia : George Caranfil, fost ministru la Helsinki, Lahovary, fost ministru la Berna, Mişu Stănescu, ministru plenipotenţiar, Bossy, fost ministru la Berlin, Perlla, fost ministru la Berna, Liviu Cicco Pop, Berca.-

- In Franţa : Bristi, fost ministru la Vichy, Dan Jeblescu, ministru plenipotenţiar, Mircea Eliade, Emil Parchon, fost consul la Paris, G.Contzescu, fost ministru la Copenhaga, General Băgulescu, fost ministru la Tokio, C.Antoniade, Metta.-

- In Anglia : N.Caranfil, Victor Stârcea, fratele lui Ionel Stârcea, Laqtus, Ciotori, Florescu.-

- In Statele Unite : Carol Davilla, Nanu, fost ministru la Stockholm.-

- In Italia : Petrescu Comnen, fost ministru la Berlin, Grigorcea, fost ministru la Vatican, Scortzescu, fost ministru.

- In Spania, Portugalia : General Rădescu, Micky Dumitrescu, fost ministru la Madrid, Krupenski, fost ministru la Madrid, Cantemir, Cotrage, Busuioceanu.-

Toţi aceştia în afară de colaborarea cu grupurile respective, duc şi o acţiune personală de defăimare a regimului şi de intreţinere a unei atmosfere nefavorabile ţării, unii prin cărţile tipărite, alţii prin articole de presă, fără a mai vorbi de discuţiunile care le au în cercurile în care trăesc.-

2/. Legăturile conducerii grupului rezistenţei din ţară s'au făcut pe timpul când era Vişoianu în ţară, probabil şi ulterior la Clubul " Asociaţia Prietenii Naţiunilor Unite ".-

Acest club, creat de Vişoianu în timpul ministeriatului său şi desigur dotat şi cu fonduri, avea ca scop, chiar după spusele lui Vişoianu, " să contrabalanseze acţiunea A.R.L.U.S." Deseori, l-am auzit pe Vişoianu afirmând că un dejun la Club este " tot ce poate fi mai discret, putându-se vorbi în linişte.- Se invită la masă şi apoi poţi discuta mult numai în doi" Ştiu că acolo a avut loc dejunuri intime la plecarea lui Le Rougetel şi Marjorie Banks şi multe mese cu diplomaţi, militari şi ziarişti anglo-americani.-

./.

Notez că la unele din aceste dejunuri a participat Pogoneanu, Vişoianu, Buzeşti, Prof. Gr. T. Popa şi Ionescu Mihăeşti, ultimii doi dela Facultatea de Medicină.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Florin Roiu

9 Septembrie 1947

Alb3

(432)

420

~~427~~

9 Sept. 1947
~~432~~
Dată în fața noastră,
[signature]

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

Ca urmare a declarației din 27 August, punctul 3/ referitor la organizarea conducerii rezistenței mai declar următoarele detalii în scopul susținerii afirmațiunilor făcute în acea declarație.

1. Nu am auzit menționându-se și nici nu am auzit folosindu-se termenii preciși de grup larg și grup executiv, întrebuințați de mine, dar aceste noțiuni au reieșit din o serie de fapte cunoscute și discuțiuni cunoscute de mine, și anume:

a/ În casa Știrbey, încă din vara anului 1945, aveau loc întruniri frecvente la care participau: Iuliu Maniu, Barbu Știrbey, Dinu Brătianu, Titel Petrescu

[signature]

Niculescu Buzești, Vișoianu, Pogoneanu, Stârcea, Camil Demetrescu, Radu Buzești. Aceste întruniri se efectuau fie în plen fie pe grupuri de persoane. Adesori la întrunirile în plen, participau și reprezentanții anglo-americanilor și anume l-am văzut pe Holick odată și pe Gen. Schuyler, întâlnit la Palatul Știrbey când avea loc o asemenea consfătuire. Pe Maniu l-am văzut personal ~~[illegible]~~ odată la o asemenea întrunire cu Niculescu Buzești și Pogoneanu dar mi-au afirmat că fusese de mai multe ori acolo.

Din caracterul secret conspirativ al acestor consfătuiri, din faptul că se desfășurau cu ușile închise - alții decât cei de mai sus nefiind admiși (chiar eu nu eram admis) - din faptul că aveau loc în preajma unor evenimente importante, când aceleași persoane participau, de ex. - în ajunul zilei de 23 Aug. 1944, ~~[illegible]~~ în toamna anului 1945, când s-a hotărât plecarea lui Buzești și Vișoianu (amintesc pasajul din scrisoarea adresată de Pogoneanu lui Vișoianu, arătată de subsemnatul în

[illegible]

Declarația din 5 Sept., punctul c/ în perioada conferinței de la Paris, și în preajma alegerilor cum s-au întocmit cunoscutul memoriu semnat de opoziție,

Din toate acestea am dedus că persoanele de mai sus formau un grup de conducere al întregii acțiuni de rezistență, care lua hotărâri, de comun acord cu reprezentanții anglo americani.

b/ După întocmirea grupului arătat mai sus și cu mult mai recent decât acesta, se întrunea un alt grup, de cele mai multe ori la casa Știrbey, uneori la Vișoianu acasă și la Papacostea acasă din care făceau parte: Știrbey Buzești, Vișoianu, Papacostea, Radu Buzești, Camil Demetrescu, Stârcea, Barbul (la Papacostea acasă). Acest grup traducea în măsuri (scrisori, instrucțiuni, memorii, declarații, eventual ale P.N.Ț. etc.) hotărârile ce se luau de grupul arătat mai sus sau de cele mai multe ori de Maniu personal, care avea întrevederi și singur cu reprezentanții

anglo americani. Reamintesc pentru susținerea acestor afirmațiuni faptele concret arătate în declarația mea din 5 Sept. punctele 4/, 6/, 9/, 10/, 11/, 12/, 13/, 14/ și 15/.

Din faptele arătate mai sus, pe lângă rolul de lider al acestui grup, dar în special din faptul că orice hotărâre care se lua nu era o inițiativă a acestora, ci o consecință a unei instrucțiuni prezentate de Maniu, am dedus acest grup avea un rol de execuție, rol pe care și l-a păstrat și chiar accentuat, după plecarea lui Vișoianu și Bujoiu.

Reamintesc și insist că pe cei din grupul al doilea i-am văzut scriind scrisori adresate lui Cretzeanu la Ankara și apoi în America, lui Anastasiu la Berna, lui Costi; lui Titu Dragomirescu și apoi după plecarea lui Bujoiu și Vișoianu, scrisori adresate acestora de Dragomirescu, Radu Bujoiu și Camil Demetrescu.

În plus i-am văzut sau i-am auzit

afirmând că au fost la mama și le duc la mama, și pentru a semna aceste scrisori confecționate de ei, și pentru a lua instrucțiuni sau material, și pentru a-i lua avizul sau ~~de~~ a-i sugera anumite măsuri ce se impuneau, ca o consecință a informațiilor acestei fracțiuni din străinătate.

c/ După plecarea lui Niculescu Buzești, coordonatorul grupului din țară, fără îndoială Pogoneanu, care prin toate faptele cunoscute de mine, se situa în centrul acțiunii.

Pogoneanu, folosea pentru serviciile sale informative o serie de prieteni personali pe care i-am văzut adesea venind la el. Dintre aceștia notez următoarele nume: Anton Golopenția – subdirector la Institutul de Statistică, Oct. Neamțu, de la Fundațiile Regale, Nae Popescu, tot la Fundații, Panait Gheorghiu – secretar general la Finanțe, Dorin Ilieșcu, avocatul Pop – de la Municipiul București, Oprișanu, Dody Gergescu, d'Albon, Tiberiu

[illegible]

Ionescu D. Kabish, Bălăceanu, Călin
Botez, Hillard, Mironescu, Cesianu,
Văleanu, Cisek, Carmen Lazărescu, Mureș
Axente, Chiacșu, Bugnea, Mihai Pop,
Popescu Oradia.

Dintre aceștia, unii i-a folosit pentru
Gafencu în străinătate. Astfel:

- a primit informații și dispozițiuni
a [?] instrucțiuni prin Călin
Botez, Consul în Minister, prieten
bun cu Oprișanu - care a fost la
Paris în epoca conferinței și pe care
l-am aușit comunicând lui Pop-
escu detalii asupra grupului
de la Paris -
- Anton Solopentia, care a fost la
Paris în delegația oficială - și care
e bun prieten cu Bentea Costi.
- D'Albon, în oct. 1946 - i-a
fost, zis lui Popescu la
casa Știrbey, aducându-mi detalii de la
Paris -
- Oprișanu, a cărui activitate am
mai arătat - . -

[signature]

d/ În ceeace privește organizarea rezistenței din străinătate – despre care am vorbit în declarațiile anterioare – sunt de notat următoarele:

– începutul organizării s'a făcut prin venirea lui Crețeanu de la Ankara la Berna, căruia Gafencu îi comunicase printr'o scrisoare arătată – de mine într'o declarație anterioară și în care am afirmat că Gafencu a scris o scrisoare lui Crețeanu la Ankara în care îi indica persoanele deosebite din străinătate pe care poate conta (Costi, Anastasiu, [illegible], D. Popescu, Titu Gafencu, Sima, Spiroa). Organizarea a devenit notabilă după ajungerea lui Crețeanu la Berna, s'a definitivat în timpul Conferinței de la Paris și a ajuns la perfecțiune după ajungerea în străinătate a lui Niculescu Buzești.

Aceste afirmațiuni le întemeiez pe deosebite informațiuni personale pe care le-am avut cu Cabiri Botez, Solopentiu, d-trul Albu și Opriseanu precum și pe afirmațiunile a lui Gafencu. Între aceștia notez că în timpul

Folea.

Confrații de la Paris, Pojoncanu mi-a afirmat că i-a scris Anastasiu, arătându-i că băieții s'au organizat perfect, că au lucrat enorm și cu efect și că sunt mulțumiți de ce ai realizat".

Organizația este aceea arătată anterior, în plus însă au reactivat cu grupurile existente pe teren sunt apropiate și alte persoane (foști reprezentanți ai regiunii antirevizioniste, rămași în străinătate, prieteni personali ai celor din grup, cu legături în lumea anglo-americană) și anume:

- În Elveția; George Caranfil, fost ministru la Helsinki, Lahovary, fost ministru la Berna, Mișu Stoicescu, ministru plenipotențiar, Bossy, fost ministru la Berlin, Pella, fost ministru la Berna, Liviu Ciano Papp, Dersca
- În Franța; Hiott, fost ministru la Vichy, Dan Geblescu, ministru plenipotențiar, Mircea Eliade, Emil Gârcea, fost consul la Paris, Gh. Cristescu - fost ministru la Copenhaga, Gh. Băgulescu, fost ministru la Tokio, C. Antoniade, Metta
- În Anglia: N. Caranfil, Victor Stârcea

fratele lui Ionel Stârcea, Leptes, Victor, Florian

In Statele Unite: Carol Davila, Nanu - fost ministru la Stockholm.

<u>In Italia</u>: Petrescu Comnen - fost ministru la Berlin, Grigorcea fost ministru la Vatican, Scortzescu - fost ministru,

In Spania Portugalia: Gh. Răducanu, Niki Dumitrescu - fost ministru la Madrid, Krupenski fost ministru la Madrid, Cantemir, Cotruș, Basarabeanu -

Toți aceștia în afară de colaborarea cu grupurile respective, duc și o acțiune personală de defăimare a regimului și de întreținere a unei atmosfere nefavorabile țării, unii prin cărțile tipărite, alții prin articole de presă, fără a mai vorbi de discuțiile ce le au cu cercurile în care trăesc.

2./ Legăturile acestui grupului rezistenței din țară s'au făcut pe timpul când eu trăiam în țară, probabil și ulterior, la Clubul „Asociația Prietenii Națiunilor Unite".

Tolu

Acest club, creat de Vişoianu în timpul ministeriatului său şi desigur dotat şi cu fonduri, avea ca scop, chiar după spusele lui Vişoianu, „să contrabalanseze acţiunea A.R.L.U.S.". Deseori, l-am auzit pe Vişoianu, afirmând că un dejun la club este „tot ce poate fi mai discret, putându-se vorbi în linişte. Te invită la masă şi apoi poţi discuta multe numai noi doi". Ştiu că acolo au avut loc dejunuri intime la plecarea lui Le Rougetel şi Marjoribanks şi multe mese cu diplomaţi, militari şi ziarişti anglo-americani. Notez că la unele din aceste dejunuri a participat Pogoneanu, Vişoianu, Bozeşti, Prof. Gr. T. Popa şi Ionescu Mihăieşti, ultimii doi de la Fac. de medicină.

Aceasta nu este declaraţie pe care o susţin şi semnez

[illegible]

9 Sept 1947

113

~~132~~ 137

442

DECLARATIUNE

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele :

1/. In luna Octombrie 1946, mă aflam în casa Stirbey, fiind prezenţi, Niculescu Buzeşti, Pogoneanu, Stârcea, Ioana Bujoi, cred şi Camil Demetrescu.- Stârcea a scos din buzunar un buletin de populaţie şi ca o sensaţie l-a arătat celorlaţi, spunându-le : " să mă vedeţi în postură de clarinetist ".- Buletinul avea fotografia lui Stârcea, puţin retuşată, pe un nume fals, cred " Popescu " cu porecla precisă " zis Jean ".- Făcându-se haz pe această chestiune, Stârcea a spus că la costat un milion şi nu e de râs, întrucât " aşa cum merg lucrurile va fi nevoe de el.-"

A afirmat că poate procura şi altora asemenea acte.- Deasemenea a comunicat că pentru a corespunde cât mai mult persoana din buletin, ia chiar lecţii acasă de clarinet, ceeace deranjează pe cei de acasă.- .

2/. Aşa cum am mai arătat anterior susţin că pregătirea şi execuţia plecării lui Niculescu Buzeşti, Vişoianu au fost aranjaţi -din ordinul lui Maniu - de către Pogoneanu, Radu Buzeşti, Stârcea şi Camil Demetrescu.- Stârcea era interesat şi prin faptul că odată cu cei doi a plecat şi prietena sa, Ioana Bujoi, lucru care l-am aflat mai târziu.-

Pe lângă faptul arătat la punctul 1 de mai sus, cu care ocazie se întruniseră - împreună cu Ioana Bujoi - spre a pune la punct plecarea, cu câteva zile înaintea plecării, am văzut pe cei de mai sus în casa Stirbey, agitându-se şi având conciliabule confidenţiale.-

După plecare c'am în primăvara anului 1947 venind la Pogoneanu acasă am găsit pe Radu Buzeşti, în cursul unei conversaţiuni cu Pogoneanu, când îi spunea : " dacă mai insistam acolo pe aeroport, îi făceam vânt şi lui în avion şi acum era scăpat.- Dar piloţii spuneau că au deja greutate ".-

Era vorba bine'nţeles, de detalii asupra plecării lui Niculescu Buzeşti şi Vişoianu, din care am dedus cu precizirne că Radu Buzeşti fusese pe aeroport, întrucât dădea detalii preci-

152

~~438~~ 480

se asupra persoanei despre care se vorbea,cred că era vorba despre George Cretzeanu,fratele lui Al.Cretzeanu,fost ministru antonescian,despre care,în mai multe rânduri,Pogoneanu mi-a arătat îngrijorarea sa că nu a putut face ca acesta să plece.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

443

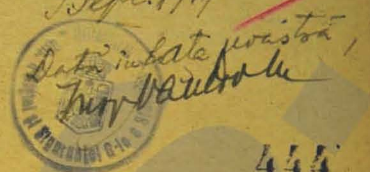
ss/. Florin Roiu

9 Septembrie 1947

117

432 ~~439~~

444

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

1. În luna octombrie 1946, mă aflam în casa Știrbey, fiind prezenți: Bărbulescu Belfesti, Popescu, Stoica, Ioana Bujoi, cred și Gavril Demetrescu. Stoica a scos din buzunar un buletin de populație și ca amuzat l-a arătat celorlalți, spunându-le: „Și voi vedeți ce poștări de contrafacut". Buletinul avea fotografia lui Stoica, puțin retușată, pe ~~nume~~ nume fals, cred „Popescu" [redacted] cu porecla precisă „fiș Jeace". Făcându-se haz de această chestiune, Stoica a spus că l-a costat un milion și că nu e de rîs, întrucât, „așa cum merg lucrurile, va fi nevoie de el". A afirmat că poate procura și altora asemenea acte. Deasemenea a comunicat,

Florin

că pentru a corespunde cît mai mult persoanei din buletin, că chiar lecții acasă se clarinet, unele respectă și cei de acasă. 445

2. Așa cum am mai arătat anterior, Justin în pregătirea și executarea fugii lui Niculescu Buzești - Vișoianu au fost aranjați, - din ordinul lui Maniu - de către Popovicean, Ionel Buzești, Stroescu și Lucian Demetrescu. Stroescu era interesat și prin faptul că odată cu aceștia a plecat și prietena sa Ioana Bujoi, lucru care l-am aflat mai tîrziu.

Pe lîngă faptul arătat la punctul 1. de mai sus, în care ocazie s-a întreținut împreună cu Ioana Bujoi - spre a pune la punct plecarea, într-o zi înaintea plecării, am văzut pe cei de mai sus în casa Știrbey, agitîndu-se și avînd discuții confidențiale.

După plecare, care în primăvara anului

Hr

lucy

~~434~~ 444

446

1947, venind la Popescu acasă am găsit pe Radu Buzești, în cursul unei conversațiuni cu Popescu, când îi spunea: „dacă mai insistam, acolo pe aeroport, îi făceam vânt și lui în avion, acum era scăpat. Dar și tatei spuneam că are deja greutăți".

Era vorba bineînțeles, de detalii asupra plecării lui Niculescu Buzești și Vișoianu, din care am dedus cu precizie că Radu Buzești fusese pe aeroport, întrucât dădea detalii precise. Asupra persoanei despre care se vorbea, cred că era vorba despre George Cretzianu, fratele lui Al. Cretzianu, fost ministru ambasador, despre care, în mai multe rânduri, Popescu mi-a arătat îngrijorarea și că nu a putut face ca acesta să plece.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez

Radu

9 Sept 1947

18 Sept. ~~435~~ ~~442~~

447

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare, următoarele :

Acţiunea de frânare pe care grupul Niculescu - Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu - la ordinele lui Maniu - o ducea cu ajutorul Palatului, căutând să influenţeze hotărîrile Suveranului, a avut loc în mai multe prilejuri: criza din August 1945, determinarea neparticipării Suveranului la 23 August din acel an, amânarea destituirii lui Cretzeanu şi celorlalţi şi invocarea că aceştia lucrează în numele Suveranului, nesemnarea legii Ministerului de Externe (Pogoneanu avea un proect de lege personal), a legii criminalilor de război. Acestea sunt lucruri care le cunosc din discuţiunile dintre Niculescu - Buzeşti, Vişoianu, Pogoneanu, despre care am mai vorbit şi în alte declaraţii.

Imi amintesc cu prilejul comentariilor asupra crizei din August 1945 că notele remise de Suveran Comisiei Aliate de Control, ar fi fost redactate de Niculescu Buzeşti. Ceeace l-a făcut pe Pogoneanu să-şi exprime satisfacţia (desigur că colaborase şi el) şi pe un ton de glumă să se adreseze dlui Buzeşti spunându-i: " va trebui să-ţi pui firmă pe casă : Specialist în lovitură de Stat".

Dar un prilej când aceştia credeau că vor determina o criză similară celei din August 1945 - desigur la ordinele lui Maniu - a fost legea electorală din vara lui 1946. Cu această ocazie, ştiu din preocupările lor constante şi din discuţiile dintre ei că au căutat să determine nesemnarea de către Suveran a acestei legi (întrevederi Vişoianu - Negel) şi prin intervenţia pe lângă anglo-americanii de aci şi instrucţiuni pentru cei din străinătate ca să intervină şi ei acolo, să se provoace acea criză. L-am văzut pe Buzeşti lucrând la un memoriu în numele Partidului Naţional Ţărănesc şi spu-

./.

M.C.

~~436~~ ~~443~~

nând că a fost la Maniu în acest sens, urmărea recţia şi buletinele de presă anglo-americane, dar criza n'a venit. 448

Tin minte, în această idee, că Vişoianu mi-a afirmat că "a făcut tot ce a putut în această chestiune, a vorbit cu anglo-americanii, dar a eşuat. Sunt probleme mai mari şi anglo-americanii nu vor să ia atitudine întind lucrurile, fiindcă vor cu orice preţ, să termine cu bine şi mai repede Conferinţa dela Paris (era în Septemvrie 1946). In aceşti termeni i-a vorbit şi anglo-americanii de aci. Dar speranţele nu sunt pierdute, fiindcă vor veni alegerile şi "sigur că anglo-americanii nu le vor recunoaşte. Aşa a primit asigurări ".

Am omis să subliniez că, după părerile lui Vişoianu, intervenţia anglo-americană în chestiunea legii electorale s'ar fi manifestat sub forma unor note către Guvern, în care s'ar fi declarat că principiile legii nu sunt democratice şi ca atare, rezultatele obţinute pe baza aplicării lor, n'ar fi fost recunoscute. Aceasta era, dealtfel, şi conţinutul intervenţiei lui Vişoianu pe lângă anglo-americani.

Incercările de a determina această nouă criză eşuând şi alegerile apropiindu-se, (alegeri cari au căutat să le împiedice) era normal ca grupul de mai sus să păşească la realizarea a ceeace hotărîseră de mult - împreună cu Maniu - şi anume : plecarea în străinătate a lui Buzeşti - Vişoianu.

Aceasta-mi este declaraţia pe care o susţin, şi semnez.

ss.F.Roiu.

18 Septemvrie 1947.

P. Conf.

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare, următoarele:

Acțiunea de frânare pe care grupul Niculescu Buzești, Vișoianu, Pogoneanu - la ordinele lui Maniu - o ducea cu ajutorul Palatului, căutând să influențeze hotărârile Suveranului, a avut loc în mai multe prilejuri: criza din August 1945, determinarea neparticipării Suveranului la 23 August din acel an, amânarea destituirii lui Cretzeanu și celorlalți și încercarea că aceștia lucrează în numele Suveranului, nesemnarea legii Ministerului de Externe (Pogoneanu avea un proiect de lege personal), a legii criminalilor de război. Acestea sunt lucruri care le cunosc din discuțiile dintre Niculescu-Buzești, Vișoianu, Pogoneanu, despre care am

Florin

mai vorbit și în alte declarații.

Îmi amintesc cu prilejul comentariilor asupra crizei din August 1945 că notele remise de Suveran Comisiei Aliate de Control, ar fi fost redactate de Niculescu Buzești. Ceea ce l-a făcut pe Bogomolov să-și exprime satisfacția (desigur că colaborase și el) și pe un ton de glumă să se adreseze lui Buzești spunându-i: „va trebui să-ți pui firmă pe casă: „Specialist în crize de Stat".

Dar un prilej când aceștia credeau că vor determina o criză similară celei din August 1945 – desigur la ordinele lui Maniu – a fost legea electorală din vara lui 1946. Cu această ocazie, știu din preocupările lor constante și din discuțiile dintre ei că au căutat să determine nesemnarea de către Suveran a acestei legi (intervenției Vișoianu-Negel) și prin intervenții pe lângă anglo-americanii de aci și instrucțiuni pentru cei din străinătate ca să intervină și ei acolo,

[illegible]

să se provoace acea criză. L-am văzut pe Bugești lucrând la un memoriu în numele Partidului Național Țărănesc și spunând că a fost la Maniu în acest sens, nominând reacția și buletinele de presă anglo-americane, dar criza n'a venit.

Țin minte, în această idee, că Vișoianu i-a afirmat că „a făcut tot ce a putut în această chestiune, a vorbit cu anglo-americanii, dar a eșuat. Sunt probleme mai mari și anglo-americanii nu vor să ia atitudine întinzând lucrurile, fiindcă vor cu orice preț, să termine cu bine și mai repede Conferința dela Paris (era în Sept 1946). In acești termeni i-a vorbit și anglo-americanii de aci. Dar speranțele nu sunt pierdute, fiindcă vor veni alegerile și e sigur că anglo-americanii nu le vor recunoaște. Așa a primit asigurări."

Am omis să subliniez că, după spusele lui Vișoianu, intervenția anglo americană

Verso

în chestiunea legii electorale s'ar fi manifestat sub forma unor note către Guvern în care s'ar fi declarat că principiile legii nu sunt democratice și ca atare, rezultatele obținute pe baza aplicării lor, n'ar fi fost recunoscute. Aceasta era, dealtfel, și conținutul intervenției lui Vișoianu pe lângă anglo americani.

Încercările de a determina aceste urmări grijări eșuând și alegerile apropiindu-se, (alegeri cari au căutat să le împiedice) era normal ca grupul de mai sus să pășească la realizarea a ceeace hotărîseră de mult - împreună cu Maniu - și anume: plecarea în străinătate a lui Buzești și Vișoianu.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez

Folea

18 Sept 1947

18 Sept.

~~439~~ 446

451

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele :

După cum am putut constata din discuţiile dintre Niculescu Buzeşti, Vişoianu şi Pogoneanu, încă unul din obiectivele ce se urmăreau de aceştia a fi atinse prin declanşarea tensiunii dintre Suveran şi Guvern din August 1945, era şi acela de a oferi lui Cretzianu, Coste, Anastasiu şi alţi conducători răsvrătiţi de Legaţii, o justificare legală şi în acelaş timp şi politică de a continua să conducă acele oficii, invocând că între conflictul dintre Coroană şi Guvern, ei reprezintă Coroana. Si intr'adevăr, aceştia au rămas conducători ai Legaţiilor încă mult timp. Ţin minte că Cretzianu, la un ordin al Ministerului de a preda Legaţia şi fondurile, a răspuns că nu recunoaşte "administraţia Groza" ca legală, atât timp cât există acea criză şi că el reprezintă pe Suveran. Deasemenea mi-s'a spus de către Oancea, şeful de cabinet al lui Stoica - pe atunci secretar general, că acesta telefonând lui Cretzeanu la Ankara să cedeze în această chestiune, a primit un răspuns similar.

După rezolvarea crizei prin Conferinţa dela Moscova din Ianuarie 1946, când Suveranul a destituit prin decret pe cei de mai sus, îmi amintesc că Buzeşti, Vişoianu şi Pogoneanu şi-au exprimat amărăciunea, fiind surprinşi că Suveranul a făcut un asemenea act privind pe aceşti oameni căci "dacă au făcut ce au făcut, luând această atitudine şi riscând totul, au făcut-o numai pentru Rege". Am putut înţelege din discuţiile celor de mai sus, că cei din străinătate trebuesc încurajaţi în această acţiune - aceasta fiind şi hotărârea lui Maniu - şi în plus Suveranul însuşi este la curent şi

./.

M.C.

că ar fi de acord.

Dealtfel, mult timp - chiar după conferința dela Moscova - până la recunoașterea Guvernului de către anglo-americani, cei din străinătate - la ordinele celor din țară - continuau să ducă lupta pe tema "ilegalității" Guvernului, ca apoi, după recunoaștere, - pe care au împiedicat-o cât au putut - acțiunea lor să aibă ca temă că Guvernul "nu este reprezentativ".

Imi amintesc că în toamna lui 1945, Vișoianu într'o conversație cu mine, mi-a afirmat că a vorbit el însuși Suveranului de acțiunea celor din străinătate la care se adaugă și asigurările date de Negel - cu care vorbise - că nu va fi nimic întreprins față de Cretzeanu și ceilalți, fără știrea Suveranului. Deaceia mai târziu, Vișoianu, întemeiat pe aceste asigurări, a putut să-și exprime dezamăgirea, spunând " că-e grav ceeace s'a făcut cu acești băeți și nu o meritau".

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss.F.Roiu.

18 Septemvrie 1947.

P. Conf. Insp. Vandrak

Dati în fila martor azi 18 Septembrie 1948

f. 453

48

Cor ... Ordon

Declaraţiune

Subsemnatul Florin Dinu, declar în continuare următoarele:

După cum am putut constata din discuţiile dintre Niculescu Buzeşti, Visoianu şi Pogoneanu încă unul din obiectivele ce se urmăriau de aceştia a fi atinse prin declanşarea tensiunii dintre Suveran şi Guvern din August 1945, era şi acela de a oferi lui Cretzianu, Caste, Anastasiu şi alţi conducători ~~de~~ răsvrătiţi de Legaţii o justificare legală şi în acelaş timp şi politică de a continua să conducă acele Oficii, invocând că între conflictul dintre Coroană şi Guvern, ei reprezintă Coroana. Şi într'adevăr, aceştia au rămas conducători ai Legaţiilor încă mult timp. Ţin minte că Cretzeanu, la un ordin al Ministerului de a

Florin

predea Legația și fondurile a răspuns că nu recunoaște „administrația Groza” ca legală, atât timp cât există aceia criză și că el reprezintă pe Suveran. Deasemenea mi s'a spus de către Oancea, șeful de cabinet al lui Stoica - pe atunci Secretar General, că acesta telefonând lui Cretzeanu la Ankara să cedeze în această chestiune, a primit un răspuns similar.

După rezolvarea crizei prin Conferința dela Moscova din Ianuarie 1946 când Suveranul a destituit prin decret pe cei de mai sus îmi amintesc că Buzești, Vișoianu și Crețeanu și-au exprimat amărăciunea, fiind surprinși că Suveranul a făcut un asemenea act privind pe acești oameni căci „dacă au făcut ce au făcut, luând această atitudine și riscând totul, au făcut-o numai pentru Rege”. Am putut înțelege din discuțiile celor de mai sus, că cei din străinătate trebuiesc încurajați în această -

acțiune - aceasta fiind și hotărârea lui Maniu - și în plus Suveranul însuși este la curent și că ar fi de acord.

Dealtfel, mult timp - chiar după Conferința dela Moscova - până la recunoașterea Guvernului de către anglo-americani, cei din străinătate - la ordinele celor din țară - continuau să ducă lupta pe tema „ilegalității" Guvernului, ca apoi, după recunoaștere, - pe care au împiedecat-o cât au putut - acțiunea lor să aibă ca temă că Guvernul „nu este reprezentativ".

Îmi amintesc că în toamna lui 1945, Vișoianu într'o conversație cu mine, mi-a afirmat că a vorbit el însuși Suveranului de acțiunea celor din străinătate la care se adaugă și asigurările date de Hegel - cu care vorbise - că nu rafinisme întreprinse față de Cretzeanu, ceilalți, fără știrea Suveranului. Deaceea, mai târziu, Vișoianu, întemeiat pe aceste asigurări, a putut să-și exprime decepția-

[signature]

Gioca, spunând „că e grav ceeace s'a făcut cu acești băieți și [illegible] mentau".

Aceasta îmi este relatată de către [illegible] și Sereny

Flori…

18 Sept 1947

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

Legătura conducerii grupului de rezistenţă din ţară, cu misiunile civile anglo-americane din ţară, se realiza fie direct cu şefii acestor misiuni de către Vişoianu, Buzeşti, Pogoneanu sau chiar Maniu, fie prin intermediul lui Camil Demetrescu, Hillard şi subsemnatul.-

Legăturile lui Camil Demetrescu cu Hulick erau foarte strânse. Ducându-mă la Hulick din partea lui Vişoianu, acestă m'a întrebat pe un ton familiar "Ce face Camil este tot aşa de urmărit de poliţie?"

In afara legăturilor cu anglo-americanii, arătate de subsemnatul în declaraţiile anterioare, subsemnatul mai adaog că am fost trimis de Pogoneanu şi din ordinul acestuia am transmis următoarele documente:

a.) In Septembrie 1946, am dus lui Melbourne şi Porter memoriul lui Gafencu prezentat la Conferinţa Păcii.-

b.) Inaintea începerii Conferinţei dela Paris, am dus celor doi de mai sus, o analiză a situaţiei din ţară, făcută de Nicolescu Buzeşti, sub aspectul intereselor P.N.T.

c.) Deasemenea, am mai dus cu ocazia diferitelor evenimente, diverse memorii întocmite tot de Buzeşti.

d.) In iarna anului 1946, am dus lui Melbourne şi Porter, un studiu asupra situaţiei economice şi textul complect al primului acord economic dela Moscova. Acest text, Pogoneanu l-a primit acasă de

E.F. ..//..

la Doamna Spirescu - dela Cabinetul Dlui Tătărescu.-

e.) Acordul economic încheiat la Moscova împreună cu anexele secrete au fost predate de subsemnatul lui Melbourne şi Porter.

Acest acord mi-a fost dat de Consulul Tincu din M.A.S. pentru Pogoneanu, dela care l-am primit pentru cele două Misiuni.-

f.) In primăvara anului 1947, am primit de la Pogoneanu un studiu asupra stabilizării, întocmit de Romniceanu şi care fusese adus de Hillard, pe care l-am dus celor doi de mai sus.-

g.) Cam în acelaş timp, am transmis lui Porter şi Melbourne, Protocolul încheiat de Delegaţia Română la Belgrad, Protocol pe care Pogoneanu îl primise de la Doamna Spirescu.-

h.) Aproximativ în luna Iunie 1947, am dus Dlui Porter şi Melbourne, memoriul Dlui Tătărescu, pe care deasemenea Pogoneanu îl primise acasă prin Doamna Spirescu.-

i.) In afară de cele de mai sus, am dus lui Porter şi Melbourne, tăeturi din presă din străinătate cu articole şi declaraţiile Grupului din străinătate şi pe care Pogoneanu le primea odată cu scrisorile.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss. Florin Roiu.

19 Septembrie 1947.

p. Conf.

152

~~4452~~ 457

19 Sept. 1947

Dată în fața noastră

[signature]

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

Legătura conducerii grupului de rezistență din țară cu misiunile civile anglo-americane din țară se realiza fie direct cu șefii acestor misiuni de către Vișoianu, Bagești, Popovicianu sau chiar Maniu, fie prin intermediul lui Camil Demetrescu, Hilord și subsemnatul.

Legăturile lui Camil Demetrescu cu Hulick erau foarte strânse. Ducându-mă la Hulick din partea lui Vișoianu, acesta m'a întrebat pe un ton familiar: „Ce face Camil;

Florin

481

446 453 458

este tot acea de urmărit de poliție.

In afară legăturilor cu anglo-americanii, arătate de subsemnatul în declarațiile anterioare, subsemnatul mai adaog că am fost trimis de Pogoneanu și din ordinul acestuia am transmis următoarele documente:

a/ In Septembrie 1946, am dus lui Melbourne și Porter memoriul lui Gafencu prezentat la Conferința Păcii.

b/ Inaintea începerii Conferinței dela Paris, am dus celor doi de mai sus, o analiză a situației din țară, făcută de Niculescu Buzești, sub aspectul intereselor P.N.Ț.

c/ Deasemenea, am mai dus cu ocazia diferitelor evenimente, diverse memorii întocmite tot de Buzești.

[signature]

d/ În cursul anului 1946, am dat lui Melbourne și Porter, un studiu asupra situației economice și textul complet al primului acord economic dela Moscova. Acest text, Pogoneanu l-a primit direct de la Doamna Apostolescu — aceasta de la Cabinetul lui Tătărescu.

e/ acordul economic încheiat la Moscova împreună cu anexele secrete au fost predate de Sub-secretarul lui Melbourne și Porter. Acest acord mi-a fost dat de Consulul Turcu din U.S.A. pentru Pogoneanu, dela care l-am primit pentru cele două misiuni.

f/ În primăvara anului 1947, am primit dela Pogoneanu un studiu asupra stabilizării, întocmit de Romniceanu și care fusese adus de Hillard, pe care l-am dus atunci dlui de mai sus.

[illegible]

g/ Care în acelaş timp, am transmis lui Porter şi Melbourne, protocolul încheiat de Delegaţia română la Belgrad, protocol pe care Pogoneanu îl primise de la Doamna Spirescu.

h/ Aproximativ în luna Iunie 1947, am dus lui Porter şi Melbourne, memoriul d-lui Tătărescu, pe care deasemenea Pogoneanu îl primise acasă prin Doamna Spirescu.

i/ În afară de cele de mai sus, am dus lui Porter şi Melbourne ~~[illegible]~~ tăieturi din presă din străinătate cu articole şi declaraţiile Guvernului din străinătate şi pe care Pogoneanu le primea odată cu dosarele.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez

F. Rosi

1 Sept 1947

178

~~449~~ 456

461

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

1.- Vişoianu avea relaţiuni personale foarte strânse cu Colonelul englez Ted Masterson şi Maiorul englez Bil Joung. Aproximativ în Februarie 1945, când Vişoianu era Ministru de Externe, am fost chemat în Cabinetul său şi mi-a predat un plic cu ordinul să-l duc la Misiunea Militară engleză şi să-l predau Colonelului Masterson, lucru pe care l-am executat, cunoscând astfel pe acest ofiţer.-

Vişoianu mi-a atras atenţiunea că plicul este important şi că în el sunt bani. Notez că în Cabinet se afla şi Pogoneanu.-

Pe Maiorul Bill Young l-am cunoscut la Vişoianu acasă în iarna anului 1946, fiindu-mi prezentat de acesta, care mi-a spus că i-a adus veşti dela Cretzianu din Ankara, şi că e un bun amic al lor încă de pe timpul tratativelor dela Cairo.

Pe Colonelul Masterson l-am mai văzut odată la Vişoianu, când era invitat de acesta la masă, cu care prilej Masterson, în faţa mea, i-a remis un plic, spunându-i: "iată ţi-am adus plicul promis".

Nu ştiu ce conţinea acel plic. Notez că atât Joung cât şi Masterson vorbesc româneşte.-

2.- Imediat după 6 Martie 1945, ducându-mă la Vişoianu, l-am găsit foarte aferat, căutând la telefon pe un oarecare Caragea, despre care mi-a spus că fusese Directorul de Cabinet al Generalului Rădescu.-

Peste două zile, vizitând din nou pe Vişoianu, l-am găsit foarte mulţumit şi cu această ocazie mi-a destăinuit că atunci când îl căuta pe Caragea, fusese vizitat cu puţin timp înainte de Marjoribanks, care îi adusese răspunsul englejilor, ca intervenţia

E.F.

..//..

lui, ca Generalul Rădescu să fie luat sub protecţia Misiunii engleze. Il căuta pe Caragea, care ştia unde se află Rădescu, pentru a-l duce pe acesta la Misiunea engleză.-

3.- In primăvara anului 1946, Vişoianu mi-a afirmat că a avut o intrevedere cu Maniu, în legătură cu necesitatea trimiterii în străinătate a unei echipe formată din oameni cât mai reprezentativi, în vederea intensificării acţiunii pe lângă anglo-americani, prin contacte personale; Aceasta, întrucât acţiunea în ţară, după părerea sa, nu mai putea da rezultatele scontate. Mi-a adăugat că Maniu a fost de acord cu această necesitate, însă a adăugat că totuşi accentul principal în acţiune trebuia pus tot în ţară, unde P.N.T., are cadre numeroase şi este foarte bine organizat, organizare care va fi verificată cu prilejul alegerilor.-

4.- Referitor la participările lui Maniu la consfătuirile secrete din casa Stirbey, îmi amintesc de încă o vizită a acestuia produsă în primăvara anului 1946, când l-am găsit în hall pe Coposu, care mi-a spus că Maniu e înaintru.-

5.- In vara anului 1946, am aflat de la Buzeşti şi Pogoneanu, într'o conversaţie la Casa Stirbey unde participau şi alţi membri ai familiei, că primiseră scrisori dela Cretzianu în care acesta se arăta a fi foarte mulţumit de vizita sa la Londra, unde Tillea avea relaţii excelente, deoarece a putut verifica prin vizitele făcute împreună - unde a fost prezentat - şi prin intimitatea în care acesta din urmă se afla cu personalităţile politice britanice.-
S'au făcut comentarii favorabile asupra acţiunii lui Tillea la Londra, cu toată rezerva partidului faţă de el, Pogoneanu subliniind acest prilej când Tillea s'a dovedit a fi util cauzei lor. Urma ca Niculescu Buzeşti să aducă la cunoştinţă lui Maniu imediat, aceste fapte, care erau de natură să consolideze poziţia lui Tillea faţă de partid.-

6.- In primăvara anului 1947, ducându-mă la

Pogoneanu, acesta primise scrisori de la Buzeşti.- L-am întrebat ce planuri au. Mi-a răspuns că sunt în Elveţia şi că au cerut viza pentru America, unde trebuiau să fie de mult, şi-au întârziat.

Dealtfel aceasta era şi hotărârea lui Maniu. Mi-a mai spus că a intervenit pe lângă americanii de aci şi că va scrie lui Cretzianu la Washington să facă demersuri pentru urgentarea vizei acestora.

7.- In primăvara anului 1947, Pogoneanu mi-a spus că a primit o scrisoare de la Anastasiu prin care îl anunţă că grupul din străinătate a protestat pe lângă Uniunea Interparlamentară împotriva invitării delegaţiei de parlamentari români la Congresul dela Cairo din această primăvară, pe considerentul că Parlamentul român n'ar fi reprezentativ.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss. Florin Roiu.

19 Septembrie 1947.

P. Conf.

115

459 458

19 Septembrie 1947

464

Declaratie

Subsemnatul Florea Roni, declar în continuare următoarele:

1. Visoianu avea relatiuni personale foarte strânse cu Colonelul englez Ted Masterson şi Maiorul englez Bill Young. Aproximativ în Februarie 1945 când Visoianu era Ministru de Externe am fost chemat în cabinetul său şi mi-a predat un plic cu ordinul să-l duc la Misiunea Militară engleză şi să-l predau Colonelului Masterson, lucru pe care l-am executat, cunoscând astfel pe acest ofiţer.

Florea

Vișoianu mi-a atras atențiunea că plicul este important și că în el sunt bani. Notez că în cabinet se afla și Pogoneanu.

Pe maiorul Bill Young l-am cunoscut la Vișoianu acasă în iarna anului 1946, fiindu-mi prezentat de acesta, care mi-a spus că i-a adus vești dela Crețianu din Ankara, și că e un bun amic al lor încă de pe timpul ~~tratativelor~~ dela Cairo.

Pe Colonelul Masterson l-am mai văzut odată la Vișoianu, când eram invitat de acesta la masă, cu care prilej Masterson, în fața mea, i-a remis un plic, spunându-i: „iată ți-am adus plicul promis". Nu știu ce conținea acel plic. Notez că atât Young cât și Masterson

vorbesc românește.

2/ Imediat după 6 martie 1945 ducându-mă la Vișoianu, l-am găsit foarte afectat, căutând la telefon pe un oarecare Caragea, despre care mi-a spus că fusese directorul de cabinet al Generalului Rădescu.

Peste două zile, vizitând din nou pe Vișoianu, l-am găsit foarte mulțumit și cu această ocazie mi-a destăinuit că atunci când îl căuta pe Caragea, fusese vizitat cu puțin timp înainte de Marjoribanks, care îi adusese răspunsul englezilor, la intervenția lui, ca Generalul Rădescu să fie luat sub protecția Misiunii engleze. Il căuta pe Caragea, care știa unde se află Rădescu, pentru a-l duce pe acesta la Misiunea engleză.

Întors

112

3. In primăvara anului 1946, Vișoianu mi-a afirmat că a avut o întrevedere cu Maniu, în legătură cu necesitatea trimiterii în străinătate a unei echipe formată din oameni cât mai reprezentativi, în vederea intensificării acțiunii pe lângă anglo-americani prin contacte personale; aceasta întrucât acțiunea în țară, după părerea sa, nu mai putea da rezultatele scontate. Mi-a adăugat că Maniu a fost de acord cu această necesitate, însă a adăugat că totuși accentul principal în acțiune trebuie pus tot în țară, unde P.N.Ț., ca cadre numeroase și este foarte bine organizat, organizare care s-a fi verificată

[illegible]

cu prilejul alegerilor.

4./ Referitor la participările lui Maniu la consfătuirile secrete din casa Știrbey, îmi amintesc de încă o vizită a acestuia produsă în primăvara anului 1946, când l-am găsit în hall pe Coposu care mi-a spus că Maniu e înăuntru.

5./ În vara anului 1946, am aflat de la Bujești și Pogoneanu, într'o conversație la casa Știrbey - unde participau și alți membri ai familiei, că primiseră scrisori dela Cretzianu în care acesta se arăta a fi foarte mulțumit de vizita sa la Londra, unde Tilea avea relații excelente, deoarece a putut verifica prin vizitele făcute împreună - unde a fost prezentat - și prin intimitatea în care acești doi se aflau

[illegible]

cu personalitățile politice britanice.
S'au făcut comentarii favorabile
asupra acțiunii lui Tilea la Londra,
cu toată reserva partidului față de
el. Pogoneanu sublinind acest prilej
când Tilea s'a dovedit a fi util cauzei
lor. Urma ca Niculescu Buzești să
aducă la cunoștință lui Maniu
imediat, aceste fapte, care erau
de natură să consolideze pozițiile
lui Tilea față de partid.
6/ In primăvara anului 1947, ducân-
du-mă la Pogoneanu, acesta primise
știri de la Buzești. I-am întrebat
ce planuri are. Mi-a răspuns
că sunt în Elveția și că au cerut
visa pentru America, unde trebuiau
să fie de mult, și-au întârziat.
De altfel aceasta era și hotărârea
lui Maniu. Mi-a mai spus

Sturi

că a intervenit pe lângă americanii de aci și că va scrie lui Cretzianu la Washington și face demersuri pentru urgentarea vizei acestora.

7/ În primăvara anului 1947 Pogoneanu mi-a spus că a primit o scrisoare de la Anastasiu prin care îl anunță că grupul din străinătate a protestat pe lângă Uniunea Interparlamentară împotriva primirii delegației de parlamentari români la Congresul dela Cairo din această primăvară, pe considerentul că Parlamentul român n'ar fi reprezentativ.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez

FRoiu

19 Sept 1947

471

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele :

Pe Richard Hillard îl cunosc dela Pogoneanu-cu care este în legături foarte strânse de prietenie - încă din epoca primului Guvern Sănătescu, când Hillard conducea Direcțiunea Presei din Minister (fostul Minister al Propagandei absorbit de Externe). La început această Direcțiune fusese condusă de Pogoneanu, apoi acesta i-a lăsat conducerea efectivă. Fiind în consiliile de administrație la Rador și Radio-difuziune (împreună cu un alt bun prieten al lui Pogoneanu - av.Dorin Iliescu) conducea efectiv compartimentul presă și propagandă din epoca guvernelor Sănătescu și Rădescu.

In acel timp era un consilier prețios al lui Niculescu Buzești, Vișoianu și Pogoneanu dirijând întreaga acțiune de propagandă a guvernelor amintite. L-am auzit spunând deseori lui Pogoneanu că vine dela Generalul Rădescu, cu care lucrase în această chestiune.

Mă aflam în biroul lui Pogoneanu - în acea epocă când Hillard i-a pus problema orei sindicale la radio, cerută de Confederația Muncii. După discuțiuni, Pogoneanu i-a spus să găsească - o formulă ca să împiedice această oră - de ex. spunând că e o oră politică și în acea epocă se evitau asemenea manifestațiuni.

Hillard era secretarul clubului "Prietenii Națiunilor Unite" - creat de Vișoianu, unde desfășura o activitate intensă. Cunoscând bine limba engleză, el era acela care căuta să convoace cât mai mulți membri ai misiunilor anglo-americane - militari și civili, la reuniunile clubului.

./.

Si într'adevăr aceştia frecventau aceste reuniuni, unde am văzut deseori pe Berry, Melbourne, Hulick, generalul Schuyler, Le Rougetel, Marjoribanks, Porter, generalul Greer, Bill Young, Masterson şi alţi, ofiţeri anglo-americani şi ziarişti. Totodată aceste reuniuni, erau frecventate şi de oameni politici ca Dinu Brătianu, Romniceanu, Fotino, Veniamin, Lugojianu, Buzeşti, Jovin, Ghiţă Pop, Taşcă, Titel Petrescu, Boeuve, un grup de profesori universitari, Ionescu Mihăeşti, C.Motaş, M.Ciucă, P.P.Stănescu, Bălteanu etc.

Am asistat deseori la conversaţii între Pogoneanu şi Hillard, când acesta reproducea convorbiri personale avute cu Melbourne, Porter şi alţii. Imi amintesc că Hillard i-a povestit o conversaţie avută cu Melbourne, în legătură cu ratificarea tratatului de pace, când spunea că i-a comunicat lucruri importante. Deasemenea, când era anunţată sosirea vreunui ziarist sau trimis oficial sau semi-oficial anglo-american, Pogoneanu spunea: "Trebue anunţat Hillard, să caute să-l vadă şi să-l documenteze". Imi amintesc de conversaţii cu Pogoneanu, când Hillard reproducea întrevederi avute cu Markham şi alţi ziarişti anglo-americani.

Il găseam deseori pe Hilard şi la Vişoianu, unde reproducea aceleaşi conversaţii citate mai sus, şi-mi amintesc că odată Vişoianu i-a spus să-l vadă pe Le Rougetel şi să-i vorbească şi el în chestiunea schimbării corespondentului agenturei Reuter dela Bucureşti - N.N. Pătraşcu, ca unul care dădea ştiri eronate.

Stiu că Hilard îl frecventa pe Titel Petrescu şi cu ocazia semnării tratatului dela Paris, mi-a spus prin primăvara lui 1947 în mod confidenţial că el este des consultat de Titel Petrescu în chestiuni internaţionale, că e un fel de consilier tehnic în această privinţă dar neoficial - şi că el este cel care a colaborat la memoriul partidului lui Titel Petrescu privitor la tratatul de pace, din primăvara lui 1947.

./.

Deasemenea, îmi amintesc că i-a adus lui Pogoneanu, în primăvara lui 1947, din partea lui Mihai Romniceanu, pe care îl văzuse, un studiu asupra stabilizărei monetare, care apoi a fost trimis în străinătate.

Deasemenea știu că Hillard a fost însărcinat de Pogoneanu cu o lucrare asupra lui 23 August 1944, lucrare la care participa și Pogoneanu, fiindu-i cerută de Melbourne, într'una din întrevederile avute de acesta ultim cu Pogoneanu.

Imi amintesc că Hillard mi-a afirmat în anul 1946 că este înscris în partidul național țărănesc de mult, dar că nu activează și că nu ține, deocamdată, să umple cu conținut această calitate.

Reamintesc faptul că chiar după 6 Martie 1945, Hillard a rămas în Consiliul Rador. Când Boeuve, președintele Consiliului de administrație Rador, fusese plecat în misiune în străinătate, Hillard a condus Radorul. In acea epocă a fost și un articol apărut în ziarul "Graiul Nou" în care se denunța activitatea lui Hillard la Rador, care distribuia presei mai mult informațiuni ale agențiilor anglo-americane, pe când acele ale agenției "Tassa" erau sistematic comprimate sau chiar înlăturate. In urma acestei comprimări, Hillard a trebuit să plece dela Rador.

Fiind un foarte temeinic cunoscător al problemelor de drept internațional - este și consilier juridic al Ministerului de Externe - Hillard anima cu multă pasiune discuțiunile cu Pogoneanu, în atacarea chestiunilor de politică internațională. Vegnic plin de vervă, de idei,. Imi amintesc de un punct de vedere al său asupra chestiunei Dunării, într'o discuție cu Pogoneanu. Susținea că un prilej sigur când se va repune pe tapet chestiunea României, devenind iarăși o "problemă" pe agenda internațională, va fi acel al conferinței asupra Dunării, menționată în Tratatul de Pace, ca trebuind să aibă loc după 6 luni dela ratificare. Atunci - spunea Hillard - anglo-americanii vor trebui să redeschidă chestiunea României având nevoie de voturi la Conferință. Deci, acest prilej, trebuește speculat.

./.

Stiu că Pogoneanu s'a arătat câştigat asupra acestui punct de vedere.

Deasemenea aceleaşi idei le susţinea Hillard şi atunci când vorbea de ~~xxx~~ admiterea României în O.N.U. când iarăşi va fi o ocazie să se discute regimul politic intern din România.

In primăvara lui 1947 Pogoneanu l'a însărcinat pe Hillard şi Radu Buzeşti să facă o scurtă dare de seamă asupra evenimentelor din ţară, după informaţiunile din ~~ţarăx~~ ziare, care urma să fie trimisă lui Cretzeanu şi Anastasiu, cari cereau veşti din ţară, acolo neajungând ziarele româneşti. Si anume îi interesau, desbaterile parlamentare, întrunirile politice, discoursurile ţinute, vizitele făcute peste graniţă de reprezentanţii Guvernului şi declaraţiile făcute cu acel prilej, proectele de legi care erau supuse discuţiei opiniei publice, etc.

Hillard ca specialist în chestiuni de presă mi-a dictat în două rânduri această scurtă dare de seamă, când se afla de faţă şi Radu Buzeşti, care colabora şi el şi care aducea şi tăeturi din ziarul "Scânteia", ce se adăugau la această dare de seamă.

Deseori, am asistat la conversaţiile dintre Pogoneanu şi Hillard, când primul îi cerea lui Hillard să folosească ocazia că îi cunoaşte bine pe Melbourne, Hulik, Berry, Le Rougetel, Porter, şi "să se ducă să-i vadă, să-i mai sondeze, să afle ce mai gândesc în cutare sau cutare problemă. Si chiar să le mai dea câte o idee, să-i mai stimuleze". Aceste prilejuri erau mai ales când se întâmplaseră evenimente mai importante pe plan politic internaţional, sau erau în preajma lor, cum a fost cazul conversaţiei Melbourne - Hillard asupra ratificării Tratatului - despre care am vorbit mai sus.

Mi-amintesc că în toamna lui 1945, Vişoianu mi-a afirmat că l-a însărcinat pe Hillard să intervină şi el pe lângă anglo-americani - cu metodele lui de convingere - prezentând punctul de vedere al grupului lor şi anume ca Anglia şi America să nu cedeze în chestiunea crizei cunoscute din August 1945 - care era în plină desfăşurare - şi să rămână fermi, aşa cum au fost dela început. Ancheta Ethridge care urma să aibă loc, era tocmai pusă în această lumină şi care trebuia să confirme intransigenţa atitudinei anglo-americane - aşa cum se

arătase la Conferinţa dela Londra din Noemvrie 1945, conferinţă care nu dăduse rezultat tocmai din această cauză.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin,şi semnez.

ss. F.Roiu.

19 Septemvrie 1947.

Dată în fața noastră azi 19 Sept. 1947. Com. [signature]

~~464~~ ~~477~~

476

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

Pe Richard Hillard îl cunosc ~~de la~~ Pogoneanu – cu care sînt în legături foarte strânse de prietenie – încă din epoca primului guvern Sănătescu când Hillard conducea Direcțiunea Presei din Minister (fostul Minister al Propagandei absorbit de Externe). Începînd aceasta Direcțiune fusese condusă de Pogoneanu, apoi acesta i-a lăsat conducerea efectivă. Fiind în Consiliile de Administrație la Rador și Radio Difuziune (împreună cu un alt bun prieten al lui Pogoneanu – av. Dorin Iliescu) conducea efectiv compartimentul presă și propagandă din epoca guvernelor Sănătescu și Rădescu.

FRoiu

În acel timp era un consilier prețios al lui Dinulescu Rupert; Vișoianu și Pogoneanu dirijând întreaga acțiune de propagandă a guvernelor amintite. L-am auzit spunând deseori lui Pogoneanu că vine de la Generalul Rădescu, cu care lucra în această chestiune.

Mă aflam în biroul lui Pogoneanu - în acea epocă - când Hikerd i-a pus problema orei sindicale la Radio, cerută de Confederația Muncii după Insurecție. Pogoneanu i-a spus să găsească - formula ca să împiedice această oră - de ex. - spunând că e o oră politică și în acea epocă se evita asemenea manifestațiuni.

Hikerd era secretarul Clubului „Prietenii Națiunilor Unite” - creat de Vișoianu, unde desfășura o activitate intensă. Cunoscând bine limba engleză, el era acela care căuta să convingă cât mai mulți membri ai misiunilor anglo-americane - militari și civili la reuniunile clubului.

Și într-adevăr acești secretari acești

Fiți

(477) -2- 465

Dată în folosință 19 sept. 1963

~~reuniuni~~ reuniuni, unde am văzut adesea pe Barry Melbourne, Hulick, Generalul Schuyler, Le Rougetel, Marjoribanks, Porter, Generalul Stevens, Bik Young, Masterson și alții, ofițeri anglo-americani și ziariști. Totodată aceste ~~reuniuni~~ reuniuni, erau frecventate și de oameni politici ca Dinu Brătianu, Romniceanu, ~~Fotino~~, Veniamin, Lugojianu, Buzești, Jovin, Ghiță Pop, Tașcă, Titus Petrescu, Boerve, un grup de profesori universitari, Ionescu Mihăești, C. Moțaș, M. Cincă, C. C. Stănescu, Bălteanu, etc.

Am asistat adesea la conversații între Pogoneanu și Hillard, când acesta reproducea convorbiri personale avute cu Melbourne, Porter și alții. Îmi amintesc că Hillard i-a povestit o conversație avută cu Melbourne în legătură cu ratificarea Tratatului de pace, când spunea că i-a comunicat lucruri importante.

Deasemenea, când era semnalată sosirea vreunui ziarist sau demnitar oficial sau semi-oficial anglo-american, Pogoneanu spunea: "trebue anunțat Hillard, să caute să-l vadă și să-l documenteze". Îmi amintesc de conversații cu Pogoneanu, când Hillard

[signature]

reproducea interviuri cu Markham
și alți ziariști anglo-americani.

Îl găseam deseori pe Hikard și la
Vișoianu unde reproducea aceleași conver-
sații citate mai sus și îmi amintesc
că odată Vișoianu i-a spus să-l
vadă pe Le Rougetel și să-i vorbească
și el în chestiunea schimbării coresponden-
dentului agenției Reuter de la Bucu-
rești, N. L. Petrașcu, ca unul care
dădea știri eronate.

Știu că Hikard îl frecventa pe Titel Pe-
trescu și cu ocazia semnării Tratatului
de la Paris, mi-a spus în primăvara
lui 1947 — în mod confidențial că
el este des consultat de Titel Petrescu
în chestiuni internaționale, că e un fel
de consilier tehnic în această privință —
dar neoficial — și că el este cel care
a colaborat la memoriul partidului
lui Titel Petrescu privitor la Tratatul
de Pace, din primăvara lui 1947.

Deasemenea, îmi amintesc că i-a cerut
lui Pogoneanu, în primăvara lui 1947,

[signature]

dui partea lui Mihai Romniceanu, pe care îl rugase, un studiu asupra stabilizării monetare, care apoi a fost trimis în străinătate.

De asemenea știu că Hilard a fost însărcinat de Pogoneanu cu o lucrare asupra lui 23 August 1944, lucrare la care participă și Pogoneanu fiindu-i cerută de Melbourne, în urma din întrevederile avute de acest ultim cu Pogoneanu.

Îmi amintesc că Hilard mi-a afirmat în anul 1946 că este înscris în partidul Național Țărănesc de mult, dar că nu activează și că nu ține, deocamdată, să umple cu conținut această calitate.

Reamintesc faptul că chiar după 6 Martie 1945, Hilard a rămas în consiliul Rador. Când Bacurea, președintele Cons. de Administrație Rador, fusese plecat în misiune în străinătate, Hilard a condus Radorul. In acea epocă a fost și un articol apărut în ziarul

[illegible]

„Graiul Nou" în care se denunța activitatea
lui Hillard la Radio, care distribuia
presei mai mult informațiuni ale
agențiilor anglo-americane, pe când
acele ale agenției „Tass" erau siste-
matic comprimate sau chiar înlătu-
rate. In urma acestei campanii, Hillard
a trebuit să plece de la Radio.

Fiind un foarte temeinic cunoscător al
problemelor de drept internațional - este
și Consilier juridic al Ministerului de
Externe - Hillard anima cu multă pa-
siune discuțiile cu Pogoneanu, în
atacarea chestiunilor de politică internațio-
nală. Veșnic plin de verve, de idei.
Îmi amintesc de un punct de vedere
al său asupra chestiunii Dunării, într-o
discuție cu Pogoneanu. Susținea că un prilej
sigur când se va repune pe tapet
chestiunea României, devenind iarăși o
„problemă" pe agenda internațională, va
fi acel al conferinței asupra Dunării,
menționată în Tratatul de Pace, ca trebuind

[signature]

479

Dată în fața noastră azi 19 Sept. 1947

să aibă loc după 6 luni de la ratificare.
atunci – spunea Hilard – anglo-americanii 479
trebuie să redeschidă chestiunea României
având nevoie de voturi la Conferință. Deci
acest prilej, trebuie speculat.
Știu că Pogoneanu s-a arătat câștigat
asupra acestui punct de vedere.

Deasemenea aceleași idei le susținea Hilard
și atunci când vorbea de admiterea Româ-
niei în O.N.U. când iarăși ca și
o ocazie să se discute regimul politic intern
din România.

În primăvara lui 1947 Pogoneanu l-a
însărcinat pe Hilard și Tudor Bufești
să facă o dare de seamă asupra
evenimentelor din țară, după informațiile
din ziare, care urma să fie trimisă lui
Cretzeanu și Anastasiu, care erau rupți
din țară, aceștia neajungând ziarele
românești. Și anume îi interesau, dezbaterile
parlamentare, întrunirile politice, discursurile
ținute, vizitele făcute peste granițe de
reprezentanții guvernului și declarațiile
făcute cu acel prilej, proiectele de legi care

[signature]

erau supuse dezbaterii opiniei publice, etc. Hillard ca specialist în chestiuni de presă mi-a dictat în două rânduri aceaste scurte note de seamă, când se afla de față și Radu Bogdan, care colabora și el și care adeseori și textul din ziarul „Scânteia", ca să adăuga la aceste note de seamă.

Deseori, am asistat la convorbirile dintre Pogoreanu și Hillard, când primul îi cerea lui Hillard să folosească relația că îi cunoaște bine pe Melbourne, Hulick, Berry, Le Rougetel, Porter, și „să se ducă să-i vadă, să-i mai sondeze, să afle ce mai gândesc în cutare sau cutare problemă. Și chiar să le mai dea câte o idee, să-i mai stimuleze". Aceste prilejuri erau mai ales când se întâmplaseră evenimente mai importante pe plan politic internațional, sau erau în preajma lor, cum a fost cazul convorbirii Melbourne - Hillard asupra ratificării Tratatului - despre care am vorbit mai sus.

Mi-amintesc că în toamna lui 1947, Vișoianu mi-a afirmat că l-a însărcinat pe Hillard

[illegible]

-5-

480

Dată în fața noastră azi 19 septembrie 1947

Comisar Șef.

[signature]

468 475

480

să intervină şi el pe lângă anglo-americani – cu metodele lui de convingere – prezentând punctul de vedere al grupului lor şi anume ca Anglia şi America să nu cedeze în chestiunea crizei cunoscută din August 1945 – care era în plină desfăşurare – şi să rămână fermi, aşa cum au fost dela început. Ancheta Ethridge care urma să aibă loc, era tocmai pusă în această lumină şi care trebuia să confirme intransigența atitudinii anglo-americane – aşa cum se arătase la Conferința dela Londra din Noembr. 1945, Conferință care nu dăduse rezultat tocmai din această cauză.

Aceasta mi-este declarația pe care susțin şi semnez

[signature]

19 Sept 1947

III

~~469~~ ~~476~~

DECLARATIUNE 481

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele în legătură cu cele afirmate în declarația din 19 Septembrie 1947:

1.- Dl.Cornel Țincu era în bune relațiuni cu Hulick, relațiuni pe care le stabilise la început pe baza raporturilor de serviciu, conducând biroul vizelor. Relațiunile s'au accentuat, după câte știu, cu ocazia transportului aurului în Elveția, când acesta a fost însărcinat de Minister să aranjeze cu Hulick, chestiunea transportului. Notez că la plecarea lui Hulick din țară (primăvara 1947) Țincu mi-a propus să luăm masa cu acesta, într'un loc mai discret, masă la care Țincu vroia să participe și Pogoneanu.

Am refuzat sub diferite pretexte.

Mai târziu mi-a spus că îl cunoaște pe succesorul lui Hulick și că mi-ar putea face cunoștința cu el, lucru care nu a avut loc.

In 1946, Țincu a fost în Elveția, trimis de Minister, unde mi-a spus că l-a văzut pe Anastasiu - pe care îl cunoaște bine - și pe alții din grup.

La întoarcere mi-a spus că l-a văzut pe Buzești în țară, deoarece i-a adus niște medicamente.-

2.- In primăvara anului 1947, Consulul Țincu, m'a întrebat dacă pe Pogoneanu îl interesează Convenția economică de la Moscova din această iarnă, adăugând că ar putea să o procure și ar dori să o dea și americanilor. Am întrebat pe Pogoneanu, care s'a arătat foarte interesat de aceasta, ceiace i-am comunicat lui Țincu, comunicându-i în acelaș timp că Pogoneanu va trimite convenția și Americanilor, deci că nu o mai trimită el.-

Peste câteva zile, Consulul Țincu a venit la mine în birou, și mi-a adus copia convenției bătut la mașină. Totodată mi-a adus și o analiză a situației economice. L-am întrebat de unde posedă acestea și mi-a spus

R.F. ..//..

482 477 482

că le are de la un prieten din Ministérul de Finanţe,al cărui nume însă nu mi l-a spus.-

Aşa cum am mai declarat, am dus acestea lui Pogoneanu, după ce în prealabil au fost copiate la mine în birou în trei exemplare de către Dna P.Miche, Dra Maria Stănescu ulterior, câte un exemplar le-am dus lui Porter şi Melbourne, din ordinul lui Pogoneanu.-

Mai târziu, tot Ţincu mi-a mai dat pentru Pogoneanu, un scurt rezumat al convenţiilor feroviare de la Moscova,care deasemenea au fost copiate la mine birou, duse lui Pogoneanu şi apoi din ordinul acestuia, remise de mine lui Porter şi Melbourne.-

3.- Din discuţiunile pe care uneori le-am avut cu Ţincu, în domeniul politic,a reeşit că acesta era un înverşunat împotrivă regimului, de care desigur contribuia influenţa şi relaţiunile care le avea atât cu grupul din Străinătate, cât în deosebi cu americani.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss.Florin Roiu

22 Septembrie 1947.

~~478~~ 478

22 Sept. 1947

483

Declaraţiune

Subsemnatul Florin [illegible], declar în continuare următoarele în legătură cu cele afirmate în declaraţia din 19 Sept. 1947:

1./ D-l Cornel Tican era în bune relaţiuni cu Halick, relaţiuni pe care le stabilise la început pe baza raporturilor de serviciu, conducând biroul vizelor. Relaţiunile s'au accentuat, după cât ştiu, cu ocazia transportului acestuia în Elveţia, când acesta a fost însărcinat de Minister să aranjeze cu Halick chestiunea transportului. Notez că la plecarea lui Halick de tot (primăvara 1947) Tican luă-a propus să luăm masa cu acesta, într-un loc mai discret, masă la care Tican voia să participe şi Popescu.

Flori

am refuzat sub diferite pretexte.
Mai târziu mi-a spus că îl cunoaşte
pe succesorul lui Mulick şi că
mi-ar putea face cunoştinţa cu
el, lucru care nu a avut loc.
In 1946 Tiun a fost în Elveţia,
trimis de Minister, unde mi-a spus
că l-a văzut pe Anastasiu - pe
care îl cunoaşte bine - şi pe alţii din grup.
La întoarcere mi-a spus că l-a văzut
pe Bugești în tren, de unde i-a adus
niște medicamente.

2. In primăvara anului 1947, Consu-
lul Tiun mi-a întrebat dacă pe Pogo-
neanu îl interesează Convenţia econo-
mică de la Moscova din această iarnă,
adăugând că ar putea să o ~~aibă~~
procura şi ar dori să o dea şi americani- (Contractul de muniţii)
lor. Am întrebat pe Pogoneanu, care
s'a ~~interesat~~ arătat foarte interesat de aceste

[illegible]

Ceace i-am comunicat lui Tican, comunicându-i în acelaș timp că Bogoneanu a trimis convenția și americanilor, deci să nu o mai trimită el.

Acum câteva zile, consulul Tican a venit la mine în birou și mi-a adus copia convenției bătută la mașină. Totodată mi-a adus și o analiză a situației economice. L-am întrebat de unde posedă acestea și mi-a spus că le are de la un prieten din Ministerul de Finanțe, al cărui nume însă nu mi l-a spus.

Așa cum am mai declarat, anexele acestea lui Bogoneanu, despre care în prealabil au fost copiate la mașină la mine în birou în trei exemplare de către dna Maria Stoenescu, dna G. Miche, un exemplar l-am dat ulterior, din ordinul lui, lui Porter și Melbourne, Bogoneanu.

Mai târziu, tot Tican mi-a mai dat un scurt rezumat al pentru Bogoneanu, cu convențiile feroviare de la Moscova, care deasemenea au fost copiate la mine în birou,

[illegible]

Dusă lui Pogonean și apoi din ordinul
acestuia, remisă de mine lui Porter
în Melbourne.

3. Din discuțiunile pe care uneori le-am
avut cu Tican, în timpul [illegible],
a reieșit că acesta era un înverșunat
împotriva regimului, la care deosebit
contribuia influența și relațiunile ce
le avea atât cu grupul din străinăta-
te, cât și legăturile cu americanii.

Aceasta este declarația pe care o dau
și semnez.

Fotin

22 Sept 1947

~~477~~ 480

485

D E C L A R A T I E

Subsemnatul FLORIN ROIU, declar în continuare următoarele:

1.- Pogoneanu era foarte îngrijorat de securitatea arhivei lui "23 August" în care probabil se aflau documente foarte importante, documente pe care nu le-am văzut, deoarece erau păstrate sub cheie, în nişte casete. Despre conţinutul lor avea cunoştinţă Camil Demetrescu. Aproximativ în Martie 1947, l-am întrebat pe Pogoneanu ce a mai făcut cu acea arhivă, Mi-a răspuns: "A plecat mai de mult la Anastasiu (la Geneva). Am scăpat. Sunt foarte bucuros de chestia aceasta". Am înţeles că arhiva a fost expediată fie odată cu plecarea lui Buzeşti în Octombrie 1946, fie odată cu valizele lui Vişoianu, prin Ianuarie - Februarie 1947 - expediate prin militari americani de către Camil Demetrescu.-

Ca o confirmare, adaog că mai târziu, Pogoneanu uitându-se în mapele lui Camil Demetrescu - despre care am vorbit în altă declaraţie - mi-a spus: "Am de gând să le trimit şi pe acestea, fiindcă tot este arhiva la Anastasiu".

2.- O altă cale prin care se făcea legătura între conducerea rezistenţei din ţară şi grupul din străinătate era şi următoarea:

Domnişoara Vişoianu, sora lui Vişoianu mi-a spus că a primit veşti şi scrisori dela fratele ei prin Sandu Racotă, un bun prieten al familiei. Sandu Racotă este inginer la "Astra" cu foarte strânse relaţii cu englejii şi americanii. Eram odată la Vişoianu când Racotă a povestit voiajul lui la Londra în 1944,- luat de englezi, şi legăturile personale care le avea cu Colonelul Chestelaine, care a fost la 23 August 1944

E.F. ..//..

în ţară. Tot Racotă ştia locul unde se aflau valizele lui Vişoianu - care urmau să plece şi anume la un oarecare Burel - despre care ştie şi Pogoneanu şi Camil Demetrescu (care a ridicat valizele) şi probabil şi Radu Buzeşti.-

486

Cu puţine zile înainte de aducerea mea la Ministerul de Interne, mi-a telefonat Dra Vişoianu să trec pe la ea. Văzând-o mi-a spus că are o scrisoare de la Cornel Bianu pentru Maniu şi că nu are ce face cu ea fiindcă Maniu era arestat, dar s'a gândit să i-a dea lui Pogoneanu.-

Am dus aceasta scrisoare - fără să-i cunosc conţinutul - lui Pogoneanu, care nu ştiu ce a făcut cu ea.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss.Florin Roiu

23 Septembrie 1947.

487

Declarațiune

Subsemnatul Florin Roiu, declar în continuare următoarele:

1. Popescu era foarte îngrijorat de secretul arhivei lui „23 August", în care probabil se aflau documente foarte importante, documente pe care nu le-am văzut, deoarece erau păstrate sub cheie, în niște casete. Despre conținutul lor avea cunoștință Lucian Demetrescu. Aproximativ în martie 1947 l-am întrebat pe Popescu ce-a mai făcut cu acea arhivă. Mi-a răspuns: „a plecat mai demult la Anastasiu (la Geneva). Sunt foarte bucuros de am scăpat. chestii acestea!" Am înțeles că arhiva a fost expediată fie odată cu plecarea lui Angelescu în oct. 1946, fie odată cu

Florin

Valijele lui Visoianu prin Ianuarie – Februarie 1947 – expediate prin militari americani și către Camil Demetrescu.

Ca o confirmare, adaug că mai târziu, Popeneanu aflându-se în mapele lui Camil Demetrescu – despre care am vorbit în altă declarație – mi-a spus: „Am de gând să le trimit și pe acestea, fiindcă tot este ocazie le transmit!"

2./ O altă cale prin care se făcea legătura între conducerea rezistenței din țară și grupul din străinătate era și următoarea:

Domnișoara Visoianu, sora lui Visoianu, mi-a spus că a primit vești și scrisori de la fratele ei prin Sandu Racotă, un bun prieten al familiei. Sandu Racotă este inginer la „Astra" – cu foarte strânse relații în englezi și americani. Eram odată la Visoianu

[illegible]

când Racotta a povestit drumul lui la Londra în 1944, luat de englezi, atitudinile personale care le are cu Colonelul Chastelaine care a fost la 23 August 1944 în țară. Tot Racotta - știe locul unde se aflau valizele lui Vișoianu - care urmau să plece și anume la [illegible] despre care știe „Pogoneanu Burel - și Camil Demetrescu - (care au vizitat [illegible] București) valizele / și probabil;

Cu puține zile înainte de arestarea mea la Ministerul de Interne, mi-a telefonat D-na Vișoianu să trec pe la ea. Văzând-o mi-a spus că are o scrisoare de la Cornel Bianu pentru Maniu și că nu are ce face cu ea fiindcă Maniu era arestat, dar s-a gândit să i-o dea lui Pogoneanu. Am dus această scrisoare - fără să-i cunosc conținutul - lui Pogoneanu, care nu știu ce a făcut cu ea.

Această mi-este declarația pe care o dau și semnez

[signature]

23 Sept 1947

489

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul ROIU FLORIN, declar în continuare următoarele:

1.- Cu prilejul dispersării de la Snagov (primăvara lui 1944) au fost aduse de Camil Demetrescu la Direcţiunea Cifrului 3 pachete sigilate, care mi-a spus că conţin Arhiva Palatului. Mai târziu au fost ţinute sub chee tot de Camil Demetrescu la U.G.I.R. După aceea au fost duse la Pogoneanu acasă şi triate.-

Aceasta arhivă nu putea proveni decât de la Palat, adusă de Ionel Styrcea, care în acea epocă era Mareşal al Palatului şi dată lui Pogoneanu.-

2.- Impreună cu arhivă Palatului şi având aceiaş soartă ca şi aceasta, se mai aflau la Snagov şi multe plicuri mari, sigilate (un pachet) fiecare fiind scris de mână lui Mihai Antonescu şi purtând semnatura lui: „acte justificative luna Oct.1943" şi astfel pentru fiecare lună din diferiţi ani. N'am avut cunoştinţă de conţinutul lor.-

In anul 1945, într'o discuţiune dintre Buzeşti şi Pogoneanu în care se comênta intrarea în arena politică a Dlui Franasovici, Buzeşti a spus că îi „contestă lui Franasovici calitatea morală de a reprezenta un nou regim, deoarece are dovezi scrise că acesta a primit bani de la Mihai Antonescu".

Desigur că aceste dovezi proveneau din plicurile cu acte justificative, arătate mai sus, şi este de văzut dacă nu existau şi alte piese compromiţătoare, pentru alţi oameni politici.-

3.- In primăvara anului 1947, am sosit la Pogoneanu acasă, unde se afla Bălăceanu - un om de incredere a lui Styrcea şi al lui Pogoneanu- tocmai când Pogoneanu îi dădea un plic - nu ştiu ce conţinea - rugându-l să-l ascundă, Bălăceanu a spus că "are unde, să n'aibă grijă,

R.F. ..//..

îl duce la mama lui".

Notez că mama lui Bălăceanu locuește pe Bul. Elisabeta - vis-a-vis de Florăria Camelia, unde i-am văzut deseori mașina și l-am întrebat, aflând astfel acest detaliu.

4.- Imi amintesc - în legătură cu transportul arhivelor Ministerului la Ankara, în primavàra anului 1944 - că cel care fusese însărcinat de Buzești, Pogoneanu și Secretarul General Davidescu, cu trierea documentelor din întreaga arhivă a Departamentului și îngrijirea ambalării lor, a fost Oprișanu - ca unul care cunoștea foarte bine aceste arhive. Cu acest prilej s'a facut și o listă a acestor documente trimise și un proces verbal oficial.

Sunt interesant de aflat criteriile după care s'a facut această expediere de documente - care desigur le cunoaște Oprișanu - fiindcă astfel se va afla dacă operația s'a facut din motive reale sau numai de menajare a unor persoane.-

5.- Inainte de conferința dela Paris din vara lui 1946, Oprișanu a scris un memoriu asupra Basarabiei, în limba franceză, care cuprindea date etnice, statistice și revendicările romanești.-

Oprișanu mi-a spus că acesta trebue transmis anglo-americanilor, l-a dat lui Pogoneanu, care l-a găsit interesant și care, din ordinul lui Pogoneanu a fost remis de mine lui Porter și Melbourne. Notez că Oprișanu a luat și la Paros exemplare pentru a le da celor din grup care se aflau acolo.-

- In aceiași epocă, Oprișanu a mai scris un studiu asupra Dobrogei de Sud (Cadrilater) în limbile franceză și engleză, care s'a tras la Ghestetner la Minister, și broșat la fel ca memoriile Ministerului, dar nepurtand nici o mențiune că aparține Ministerului sau lui personal memoriu care a fost atribuit "Asociației pentru refugiații din Cadrilater", fiind menționat acest "en-tête". Acest memoriu, prin datele care le conținea, vroia să țină deschisă chestiunea Cadrilaterului. A fost tras - se pare - în 300 ex. - care au fost încredințate Asociației pentru difuzare.- Notez că Oprișanu și-a luat la Paris câteva

..//..

 491 ~~479~~ ~~486~~ 491

exemplare pentru grup.-

Si despre acest memoriu, Oprişanu mi-a spus că trebue dat anglo-americanilor - l-a dat lui Pogoneanu, că, din ordinul său l-a remis, prin mine, lui Porter şi Melbourne.-

- Tot în acea epocă, un coleg, Mironescu, a făcut o lucrare despre Dunăre, pe care Oprişanu, găsindu-o admirabilă, a spus că trebue dată anglo-americanilor.

A fost tradusă în limba franceză şi pe aceiaşi cale - din ordinul lui Pogoneanu.- unde Mironescu a venit să-i dea personal lucrarea - a ajuns Anglo-americanilor. Deasemenea lucrarea a fost luată şi la Paris. Ea conţinea un istoric aprofundat al acestei probleme, utilizând toate izvoarele şi punând accentul pe doctrina libertăţii integrale a navigaţiei (anglo-americană) şi pe necesitatea ca interesele Marilor Puteri din Vest să fie salvgardate în orice regim s'ar creea Dunării prin tratate. Notez că lucrarea a fost trimisă şi lui Pela, cu care Mironescu colaborase.-

- In primăvara lui 1947, Oprişanu mi-a afirmat că a l-a văzut pe Titel Petrescu - condus de Călin Botez, care avea relaţiuni mai de mult cu acesta.- Motivul nu mi l-a spus.-

- Oprişanu - la înapoierea dela Conferinţa de la Paris - a adus lui Pogoneanu o casetă dela fratele acestuia - aflat atunci la Paris - conţinând memorii Gafencu şi alte cărţi.-

Aceasta mi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss.Roiu Florin

23 Sept.1947.

492

Declarațiune

Subsemnatul Ioan Florin, declar în continuare următoarele:

1. Cu prilejul dispersării dela Snagov (primăvara lui 1944) au fost aduse de Camil Demetrescu la Direcțiunea Cifrului 3 pachete sigilate, care mi-a spus că conțin Arhiva Palatului. Mai târziu au fost ținute sub cheie tot de Camil Demetrescu la U.G.I.R. Împreună au fost duse la Pogoneanu acasă și distruse. Această arhivă nu putea proveni decât de la Palat, adusă de Ionel Stârcea, care în acea epocă era Mareșal al Palatului și dată lui Pogoneanu.

2. Împreună cu arhiva palatului și având aceeași soartă ca și aceasta,

Florin

Se mai aflau la Srajor și multe plicuri mari, sigilate (un pachet) fiecare fiind scris de mâna lui Mihai Antonescu și purtând semnătura lui: „acte justificative luna Oct 1943" – și astfel pentru fiecare lună din diferiți ani. N'am avut cunoștință de conținutul lor.

În anul 1945, într-o discuție dintre Buzești și Pogoneanu în care se comenta intrarea în arena politică a dlui Franasovici, Buzești a spus că îi contestă lui Franasovici calitatea „morală de a reprezenta un nou regim, deoarece are dovezi scrise că acesta a primit bani de la Mihai Antonescu".

Presupun că aceste dovezi proveneau din plicurile cu acte justificative, arătate mai sus, și este de văzut dacă nu existau și alte piese compromițătoare,

Ilis

pentru alți oameni politici.

3./ În primăvara anului 1947, am sosit la Pogoneanu acasă, unde se afla Bălăceanu - un om de încredere a lui Stârcea și al lui Pogoneanu - tocmai când Pogoneanu îi dădea un plic - nu știu ce conținea - rugându-l să-l ascundă. Bălăceanu a spus că „are unde, să n'aibă grijă, îl duce la mama lui" -

Notez că mama lui Bălăceanu locuiește pe Bul. Elisabeta - vis-à-vis de Farmacia Lamotei, unde i-am văzut deseori mașina și l-am întrebat, aflând astfel acest detaliu.

4./ Îmi amintesc - în legătură cu transportul arhivelor Ministerului la Ankara, în primăvara anului 1944 - că cel care fusese însărcinat de București, Pogoneanu și Secretarul General, Davidescu, cu trierea documentelor din întreaga arhivă a departamentului

Fln

și îngrijirea ambalării lor, a fost Oprișanu - ca unul care cunoștea foarte bine aceste arhive. Cu acest prilej s'a făcut și o listă a acestor documente trimise și un proces verbal oficial.

Sunt interesante de aflat criteriile după care s'a făcut această expediere de documente - care desigur le cunoaște Oprișanu - fiindcă astfel se va afla dacă operația s'a făcut din motive reale sau numai de menajare a unor persoane.

5./- Înainte de Conferința dela Paris din vara lui 1946, Oprișanu a scris un memoriu asupra Basarabiei, în limba franceză, care cuprindea date etnice, statistice și revendicările românești. Oprișanu mi-a spus că acesta trebuie transmis anglo-americanilor, l-a dat lui Gajoneanu, care l-a găsit interesant și care, din ordinul lui

[illegible]

Pajoreanu a fost remis de mine lui Porter şi Melbourne. Notez că Oprişanu a luat şi la Paris exemplar pentru a le da celor din grup care se aflau acolo.

— In aceeaşi epocă, Oprişanu a mai scris un studiu asupra Dobrogei de Sud (Cadrilater) în limba franceză şi engleză, care s'a tras la ghestetner la Ministru, şi broşat la fel ca memoriile ministrului, dar neputând nici o mentiune că aparţine Ministrului sau lui personal, memoriu care a fost atribuit „Asociaţiei pentru refugiaţii din Cadrilater", fiind mentionat acest „en-tête". Acest memoriu, prin datele care le conţine, voia să ţină deschisă chestiunea cadrilaterului. A fost tras - se pare - în 300 ex. - care au fost încredintate Asociatiei pentru difuzare. Notez că Oprişanu şi-a luat la Paris câteva exemplare pentru grup.

[illegible]

Şi despre acest memoriu, Oprişan mi-a spus că trebuie dat anglo-americanilor - l-am dat lui Pogoneanu, care, din ordinul sau l-a remis, prin mine, lui Porter şi Melbourne.

- Tot în acea epocă, un coleg, Mironescu, a făcut o lucrare despre Dunăre, pe care Oprişan, găsind-o admirabilă, a spus că trebuie dată anglo americanilor. A fost tradusă în limba franceză şi pe aceeaşi cale - din ordinul lui Pogoneanu - unde Mironescu avea să-şi dea personal lucrarea - a ajuns anglo-americanilor. Deasemenea lucrarea a fost luată şi la Paris. Ea conţinea un istoric aprofundat al acestei probleme, utilizând toate izvoarele şi punând accentul pe doctrina libertăţii integrale a navigaţiei (anglo americană) şi pe necesitatea ca interesele marilor Puteri din Vest

Ftri

să fie salvgardate în ori ce regim s'ar crea Românii prin Tratate. [illegible] lucrarea a fost trimisă şi lui Pella, cu care mi-amintesc colaborase.

— În primăvara lui 1947, Oprişan mi-a afirmat că a l-a văzut pe Titel Petrescu — condus de Cătălin Botez, care avea relaţiuni mai de mult cu acesta. Motivul nu mi l-a spus.

— Oprişan — la înapoierea dela Conferinţa de la Paris — a adus lui Pogoneanu o carte dela fratele acestuia, — aflat atunci la Paris — conţinând memorii secrete şi alte cărţi.

Aceasta mi-este declaraţia pe care o susţin şi semnez

[illegible]

20 Sept 1947

[illegible]

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Florin Roiu, ca urmare a tuturor declarațiilor date de subsemnatul pe timpul dela 13 August 1947, până la 23 Septemvrie 1947, redau -textual- următorul rezumat al faptelor mai importante, din fiecare declarație, pe care le susțin cu toată tăria :

1/. Declaratia din 27 August 1947.

a/. Mișcarea organizată în țară și străinătate care a fost definită de mine în declarațiile anterioare, drept Mișcarea de Rezistență, urmărea ca un scop final crearea în țară și străinătate a forței necesare.cu care la momentul oportun să se poată răsturna prin violență regimul democratic instaurat la 6 Martie 1945 și pe care organizatorii l-am prevăzut încă dela 23 August 1944.

Ideia acestei rezistențe a încolți chiar la 23 August 1944, deoarece toate negocierile duse în străinătate în numele lui Maniu și care căpătaseră un aspect personal, altul decât cel necesar pentru cauza țării, eșuaseră prin surpriza actului dela 23 August 1944, ce fusese realizat numai sub influența direct a trupelor sovietice, care spărseseră frontul Iași-Chișinău și înaintau vertiginos către Capitală.

Imi este cunoscut, că aceste negocieri duse în numele lui Maniu, legau momentul Armistițiului de prezența în România a trupelor anglo-americane.

Condițiunea prezenței trupelor anglo-americane, înaintea celor sovietice în România trebuia cu orice preț înfptuit deoarece în acest mod negociatorii își creau platforma necesară pentru a-și păstra rolul predominant în conducerea viitoare a poporului român.

Din momentul ce actul dela 23 August 1944, a fost înfăptuit în totală contrazicere cu negocierile duse, dela început au căutat mijloace cu care să combată efectele pe care le prevăzuseră și să creeze instrumentul cu care la momentul oportun să răstoarne situația politică, care nu putuse fi evitată.

./.

b/. Mijloacele imediate de combatere a efectelor evidente a desvoltării democratice, au fost cele două Guverne Sănătescu și în special Guvernul Rădescu, care inspirate de Anglo americani și de interesele burgheziei românești și urmând ordinele conducerii oculte in cap cu MANIU, se opuneau sistematic și hotărât la realizarea oricărei reforme democratice și care sabotau aplicarea conventiei de Armistițiu.

c/. In țară, în epoca celor trei guverne dinainte de 6 Martie 1945, POGONEANU conducea efectiv resortul Presei si Propagandă, adică fostul Minister, care trecuse la Externe. Prin HILLARD, foarte bun prieten imprima prin presa și radio, sub masca mentinerii echilibrul intre partide, voința conducerii oculte de sub influența anglo-americană si conducerea lui MANIU

Notez, în această idee că la cererea Confederatiei Generală a Muncii de a se acorda o oră sindicală, POGONEANU a dat dispoziții lui HILLARD să nu aprobe cererea sub motivul deghizat că ar fi o oră politică.

In aceeași idee remarc opozitia categorică făcută de BUZESTI, VISOIANU, POGONEANU, oricărei incercări de înjghebarea sindicatului M.A.S.

d/. In concret POGONEANU, al cărui rol, initiativă și conducere in epoca celor trei guverne amintite, nu pot fi neglijate, încape construirea instrumentului amintit mai sus.

Astfel, trimite in străinătate chiar in dimineața zilei de 23 August, pe CIUREA la Ancara și DJUVARA la Stokholm, doi colaboratori foarte intimi ai lui POGONEANU, care făcuseră parte din echipa restrânsă de cifrori, care erau la curent cu toate negocierile duse si care puteau fi utilizați pentru continuarea legăturilor necesare cu anglo-americanii.

Deasemenea menține în posturile cheei din străinătate diplomații care duseseră negocieri necunoscute și care erau prieteni devotați ai lui POGONEANU. / La Lisabona, Coste; la Berna ANASTASIU și TITU POGONEANU; la Ancara, CRETZEANU și DIMITRIE POPESCU; la Stokholm DUCA./

e/. In fine creează "fondul rezistenței " de 6 milioane franci elvețieni. Acest fond a fost creeat in ultimele zile ale Ministeriatului lui VISOIANU, prin trecerea sumei de mai sus, care se afla la Berna, pe numele personal al lui CRETZEANU.

./.

f/. Din moment ce măsurile de frânareaarătate mai s... n'au avut efect - dealtfel lucru prevăzut de ei - şi la 6 Martie 1945, se instaurează regimul democratic reprezentat prin guvernul de concentrare democratică Dr.PETRU GROZA, abea acum instrumentul preconizat pentru răsturnarea acestui regim trebuia să fie desvoltat şi perfecţionat.

Cum Conducătorii proeminenţi au fost îndepărtati din posturile pe care le deţineseră, actiunea acestora a căpătat dela început un caracter net de clandestinism.

g/. Intreaga miscare era organizată astfel:

- Un grupă lărgit sub conducerea directă a lui MANIU din care făceau parte: BRATIANU, TITEL PETRESCU, NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, POGONEANU, STYRCEA, RADU BUZESTI şi CAMIL DEMETRESCU. Grupul avea ataşaţi ca reprezentanţi ai Anglo-americanilor pe generalul SCHUYLER, HULICK, MAIORIBANKS.

- Un grup executiv mai restrâns, secret al cărui creer era POGONEANU şi din care făceau parte: NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, RADU BUZESTI, CAMIL DEMETRESCU, STYRCEA şi BARBUL.

- Organizarea grupărilor pe ţări era următoarea:

2/. Declaratia din 27 August 1947.

- în Franţa: Un secretariat compus din BURILEANU, CIUREA şi PLESA, în plus NICOLAE BIANU, Maiorul RATIU şi MIHAI ROMNICEANU.

- în Elveţia: GAFENCU, CRETZEANU, GEORGE ANASTASIU, GEORGE CARANFIL, BRUTUS COSTE şi TITU POGONEANU.

- în Anglia: TILLEA, CORNEL BIANU, Lt.Col. ILIESCU.

- în Italia: DUMITRU POPESCU şi AUGUSTIN POPA.

- în America: DAVILLA.

Rolul acestor grupe coordonate intr'o oarecare măsură de GAFENCU, era acel transmis prin POGONEANU de către conducerea ocultă din ţară de sub conducerea lui MANIU.

Stiu dela POGONEANU, că după concepţia sa, deci a P.N.T.-ului, grupările din străinătate duceau o actiune de uzură împotriva prestigiului guvernului prin articole tendenţioase şi informaţiuni eronate, publicate în presa străină cu tendinţe de dreapta.

In plus prin contacte personale cu personalităţile politice străine, prin intervenţii oficiale pe lângă instituţiile

./.

internaţionale şi cancelariile străine, prin prezentări de memorii cuprinzând un alt punct de vedere decât cel al Guvernului Român, prin colportări de svonuri tendenţioase referitoare la situaţia internă din România şi în genere printr'o veghe permanentă asupra evoluţiei situaţiei internaţionale, urmărindu-se ca orice eventuală disensiune între Marile Puteri să poată fi folosită ca argument în sprijinul tezei rezistenţei, ce urma să determine pe anglo-americani să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, natural conform năzuinţelor Partidelor Istorice.

3/. <u>Declaratia din 9 Septembrie 1947.</u>

Organizarea este aceea arătată anterior, în plus însă am de adăugat că grupurile rezistenţei pe ţări sunt ajutate şi de alte persoane, foşti reprezentanţi ai regimului Antonescian rămaşi în străinătate, prieteni personal ai celor din grup cu legături în lumea Anglo-Americană....

4/. <u>Declaratia din 5 Septembrie 1947.</u>

Conducerea întregei organizaţii subversive de rezistenţă o avea IULIU MANIU. Acesta - aşa cum am mai declarat - transmitea ordinele sale fie direct lui POGONEANU - /aceasta mai rar din cauza invalidităţii lui POGONEANU, care se deplasa cu greutate/; fie prin emisari de încredere, recte CAMIL DEMETRESCU şi RADU BUZESTI, aceasta după plecarea lui NICULESCU BUZESTI.

5/. <u>Declaratia din 9 Septembrie 1947.</u>

a/ In casa STIRBEY, încă din vara anului 1945, avea un loc întruniri frecvente la care participau: IULIU MANIU, BARBU STIRBEY, DINU BRATIANU, TITEL PETRESCU, NICULESCU BUZESTI, VISOIANU, POGONEANU, STYRCEA, CAMIL DEMETRESCU, RADU BUZESTI. Aceste întruniri se efectuau fie în plen, fie pe grupuri de persoane.

Adeseori la întrunirile în plen participau şi reprezentanţii anglo-americanilor .... din toate acestea am dedus că persoanele de mai sus formau un grup de conducere al întregii acţiuni de rezistenţă care lua hotărâri de comun acord cu reprezentanţii anglo-americani.

b/. După întrunirile grupului arătat mai sus şi cu mult mai frecvent decât acesta se întrunea un alt grup, de cele mai multe ori la casa STIRBEY, uneori la MANIU acasă şi la POGONEA-

./.

NU acasă......... Acest grup traducea în măsuri / scrisori, instrucțiuni,memorii,declarații ,comunicate ale P.N.T.,etc./ hotărârile ce se luau de grupul arătat mai sus sau de cele mai multe ori de MANIU personal,care avea intrevederi și singur cu reprezentanții anglo-americanilor.......

Din faptele arătate mai sus,din modul de lucru al acestui grup,dar în special din faptul că orice hotărâre care se lua nu era o inițiativă a acestora ci o consecință a unei instructiuni primită dela MANIU,am dedus că acest grup avea un rol de execuție,rol pe care și l-a păstrat și chiar accentuat după plecarea lui VISOIANU și BUZESTI.

c/. POGONEANU folosea pentru nevoile sale informative o serie de prieteni personali pe care i-am văzut adeseori venind la el.Intre aceștia notez următoarele nume: ANTON GOLOPENTIA - subdirectorul Institutului de Statistică,OCTAVIAN NEAMTU - dela Fundațiile Regale - ,NAE POPESCU tot dela Fundațiile Regale, PANAID GHEORGHIU - Secretar General la Finanțe, DORIN ILIESCU,avocatul POPP dela Municipiul Bucuresti,OPRISAN, DODY GEORGESCU,D'ALBON,TIBERIU IONESCU,KABISCH,BALACEANU,CALIN BOTEZ,HILLARD,MIRONESCU,CESIANU,VALEANU,CISEK,CARMEN LAZARESCU, MURES AXENTE,CHINEZU,BUZNEA,MIHAI POPP,POPESCU ORADEA.

6/. Declarația din 28 August 1947.

Scrisorile și instrucțiunile se predau lui RADU BUZESTI și CAMIL DEMETRESCU,care le transmiteau prin intermediul unor militari americani,cu care familia STIRBEY era în vizită dar al căror nume era păstrat în cel mai mare secret ....

O altă cale de transmitere era prin intermediul Misiunei Politice Americane,lucru care se aranja prin desele intrevederi care aveau loc între POGONEANU și MELBOURNE la POGONEANU acasă. ...... Subsemnatul sunt convins că de această transmitere aveau cunoștință și se făcea cu asentimentul / dacă nu chiar prin respectivii/ lui BERRY și General SCHUYLER.

7/. Declaratia din 28 August 1947./ a doua declarație/.

In completarea legăturilor dintre conducerea din țară de sub șefia lui MANIU și grupul din străinătate s'au mai folosit și următoarele căi: .... D-na HODOS,secretara M.S.Reginei / funcționară în Ministerul de Externe detașată la Palat/

./.

a primit prin CAMIL DEMETRESCU, o scrisoare dela POGONEANU, pentru NICULESCU BUZESTI, urmând ca aceasta scrisoare să fie dusă la destinaţie.

Alte legături au fost realizate prin curierii diplomatici prin ajutorul lui OPRISANU. Astfel chiar OPRISANU, a trimis când se afla la Paris, prin curierul diplomatic lui POGONEANU memoriile întocmite de GAFENCU.-

O altă cale de legătură era cu ajutorul Misiunei Militare Engleze şi anume prin PORTER, TED MASTERSON, BILL YOUNG, prieteni personali ai lui VISOIANU, iar primul şi al lui BUZESTI.

8/. Declaratie din 4 Septembrie 1947.

In completarea declaraţiilor mele referitoare la legătura conducerii din ţară cu grupurile aflate în străinătate, menţionez că aceste legături se făceau şi prin VANIA NEGROPONTE / soţul unei nepoate a lui STIRBEY - fiica D-nei BOXHALL/ care locueşte în casa STIRBEY şi care are un funcţiune la Palat.

O altă persoană din familia STIRBEY care era folosită pentru transmiterea corespondenţei, având legături strânse cu ofiţerii anglo-americani, era D-na NADEJDA FLONDOR.

9/. Declaratia din 31 August 1947.

Rolul Maiorului VERGOTI în afară de menţinerea legăturii între Palat şi grupul POGONEANU, a fost şi acela de legătură cu grupul din străinătate.-

10/. Declaratia din 28 August 1947 / a doua declaraţie/

Grupul secret efectiv al conducerii avea legături strânse cu Palatul. Astfel la inceput şi în deosebi în pregătirea crizei din August 1945, participa direct la sedintele grupului STYRCEA prieten personal al lui BUZESTI - POGONEANU - VISOIANU, care la rândul lui păstra legături strânse cu Palatul.

In plus, ştiu cu precizie că BUZESTI se întâlnea cu IOANITIU, iar VISOIANU, îl vedea des pe NEGEL. ......

Rolul reprezentanţilor Palatului era de a informa pe Rege asupra celor hotărâte de conducerea rezistenţei şi în acelaşi timp de al determina să ia atitudinile convenabile acestor hotărâri.-

./.

11/. Declaratia din 29 August 1947.

Rezultatul final care se urmărea a fi obtinut în întreagă activitate subversivă, condusă de MANIU, cu ajutorul anglo americanilor şi a Palatului, era în general creerea unui " al doilea 23 August". In concret, organizatiile teroriste ce se creau în ţară de către P.N.T. / formaţiuni muncitoreşti, studenţeşti, militari deblocaţi sau chiar activi/ folosind momentul politic favorabil determinat prin interventia în ţară a anglo americanilor, pe baza activităţii din străinătate a grupului aflat acolo, trebuiau, la un semnal dat, să răstoarne prin violenţă ordinea existentă şi să înlocuiască regimul democratic printr'un guvern al celor trei partide de opoziţie, condus de MANIU.-

Acest guvern ar fi trebuit să fie format iniţial - la momentul oportun - total sau parţial în străinătate şi ar fi venit în ţară în momentul izbucnirii insurecţiei. In aceasta idee, era necesar ca să fie trimişi în străinătate figuri reprezentative ale partidelor de opoziţie, întrucât cei aflaţi în în străinătate erau fie personalităţi care aduseseră animozităţi cu P.N.T., fie numai tehnicieni. Aşa se explică necesitatea fugii în străinătate a grupului MIHALACHE.

12/. Declaratia din 5 Septembrie 1947.

a/Prin Aprilie 1947, am văzut pe POGONEANU, scriind o scrisoare adresată lui BUZESTI. Am putut citi în grabă aproximativ următoarea frază: Trebue urmărită în actiunea ce o duceţi să putem obtine cel puţin o soluţie gen Iran. Notez ca această chestiune s'a mai desbătut şi în discuţii, întrucât se produsese cunoscută actiunea americană în Adzerdeidgian.

b/. Unul din obiectivele de mare importanţă pe care conducerea rezistenţei il urmărea permanent în actiunea dusă în străinătate cu ocazia redactării Tratatului de Pace, era obţinerea plecării trupelor sovietice din ţară şi în acelaşi idee schimbarea liniilor de comunicaţie a U.R.S.S., cu Austria prin Rusia Subcarpatică şi Polonia ....

După semnarea Tratatului de Pace cu ocazia unor comentarii asupra Tratatului de Pace făcute de POGONEANU, acesta afirma că cea mai grea clauză din Tratat / pentru ei / o constitue neobţinerea evacuării trupelor sovietice din România, spunând

./.

că " această clauză încurcă toate lucrurile". Este neîndoios că aceasta îngreuna declanşarea acţiunei de răsturnarea guvernului, prin violenţă, deoarece prezenţa trupelor sovietice punea piedici totale.

13/. Declaraţia din 9 Septembrie 1947./prima declaraţie

Aşa cum am mai arătat anterior susţin că pregătirea şi execuţia plecării lui NICULESCU BUZESTI - VISOIANU, au fost aranjate - din ordinul lui MANIU - de către POGONEANU, RADU BUZESTI, STYRCEA şi CAMIL DEMETRESCU.-

14/. Declaraţia din 15 August 1947.

POGONEANU, personal mi-a afirmat mie şi lui RADU BUZESTI, că MANIU, l-a învestit pe NICULESCU BUZESTI - la plecarea acestuia din ţară - cu o împuternicire scrisă care îi permitea acestuia să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.T., în străinătate......... Să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaţionali, să organizeze propaganda în străinătate şi să exercite asupra grupului de români dezidenţi o adevărată tutelă.-

15/. Declaraţia din 26 August 1947.

In această privinţă BUZESTI şi VISOIANU îmi cereau să le dau informaţiuni, rezultate din telegramele cifrate, cu toate că nu eram la Direcţia Cifrului, dar obţinuite prin relaţii. Ii interesau conferinţa dela Londra, Conferinţa dela Moscova, date asupra procesului de 6 milioane de franci elveţieni dela Berna, întrevederile Domnului FRANASOVICI înainte de conferinţa dela Paris.-

16/. Declaraţia din 18 Septembrie 1947.

Imi amintesc cu prilejul comentariilor asupra crizei din August 1945, că notele remise de Suveran Comisiei Aliate de Control ar fi fost redactate de NICULESCU BUZESTI. Ceeace l-a făcut pe POGONEANU, să-şi exprime satisfacţia / desigur că colaborase şi el/ şi pe un ton de glumă să se adreseze D-lui BUZESTI spunându-i: " Vezi trebui să-ţi pui firmă pe casă - Specialist în lovituri de Stat".

./.

17/. Declaratia din 13 August 1947.

Prin luna Oct.1946, Dl.Consilier POGONEANU, mi-a spus că va trimite pe D-ra SORESCU, viitoarea sa soție, să ridice dela Minister două valize cu haine si câteva casete cu hârtii personale....... Valizeze erau depozitate într'o cameră a Directiei Cifrului de mult, din timpul când Domnia Sa era Directorul Cabinetului și Cifrului, de unde au fost scoase seara pe scara de serviciu și transportate în mașina lui POGONEANU la el acasă - D-ra SORESCU ferindu-se de a fi observată - De aici nu știu ce s'a mai făcut cu acestea.

Despre aceasta nu am înștiințat nici un șef erarhic, fiindcă mi s'a spus că sunt lucruri personale.

18/. Declaratia din 17 August 1947.

Imi amintesc că odată rugându-mă / POGONEANU / să trec pe la MELBOURNE spre a-i cere să vină să-l vadă, POGONEANU mi-a dat un plic pe care urma să-l predau lui MELBOURNE. După cele spuse de POGONEANU, plicul conținea scrisori pentru CRETZEANU care trebuiau să fie expediate în America prin intermediul lui MELBOURNE.-

19/. Declaratia din 17 August 1947 / a doua declarație/

In preziua remiterii notei de către Suveran celor trei șefi ai Misiunilor Militare aliate, am fost însărcinat de către NICULESCU BUZESTI, să iau contact cu MARJORIBANKS, dela Legatia Britanică spre a vedea care este punctul de vedere Britanic față de atitudinea care voia să o ia Suveranul peste o zi.

20/. Declaratia din 28 August 1947. /prima declarație/

Notez că subsemnatul am fost însărcinat de multe ori să aranjez întrevederi între cei doi de mai sus / POGONEANU și MELBOURNE / fără a cunoaște însă subiectul întrevederei.

Sunt convins însă că aceste intrevederi aveau drept obiectiv, în afara altor chestiuni de ordin politic și aranjarea transmiterii corespondentei, deoarece, după o astfel de intrevedere am transmis din ordinul lui POGONEANU lui MELBOURNE o scrisoare adresată lui CRETZEANU.

./.

21/Declaratia din 1 Septembrie 1947.

Prin Sept.1946,în timp ce mă aflam la Minister,CAMIL DEMETRESCU mi-a propus să plec eu în străinătate.Am refuzat fără a cere vre'o lămurire.După câteva zile în timp ce eram la STIRBEY POGONEANU de faţă cu soţia sa actuală mi-a propus deasemenea să meditez asupra plecării mele,referindu-se la discuţia între mine şi CAMIL.Am repetat,refuzând.-

22/. Declaratia din 5 Sept.1947 /

In luna Aprilie 1946,am fost chemat de POGONEANU acasă la el în Sos.Jianu. Mi-a dat un plic să-l duc lui HULCK,spunând că e foarte urgent şi secret,că lucrul era deja aranjat şi că acesta nu putuse trece să-l ia; în fine că plicul trebuia să-l ducă BERRY,care pleca la Ancara foarte curând şi care avea să-l prindă pe CRETZEANU la Ancara înaintea plecării acestuia.

23/. Declaratia din 19 Sept.1947.

VISOIANU avea relaţii personale foarte strânse cu Col. englez TED MASTENSON şi Maior englez YOUNG. Aproximativ in Februarie 1945, când VISOIANU era Ministru de Externe, am fost chemat în cabinetul său şi mi-a predat un plic cu ordinul să-l duc la Misiunea Militară Engleză şi să-l predau Col.MASTENSON; lucru pe care l-am executat cunoscând astfel acest ofiţer.

24/. Declaratia din 19 Sept.1947.

Legătura conducerii grupului de rezistenţă din ţară cu misiunile civile anglo-americane din ţară se realiza fie direct cu şefii acestor misiuni de către VISOIANU,BUZESTI,POGONEANU sau chiar MANIU,fie prin intermediul lui CAMIL DEMETRESCU, HILLARD şi subsemnatul.

In afara legăturilor cu anglo-americanii,arătate de subsemnatul în declaraţiile anterioare,subsemnatul mai adaug că am fost trimis de POGONEANU şi din ordinul acestuia am transmis următoarele documente lui MELBOURNE şi PORTER:

- In Sept.1946,memoriul lui GAFENCU,prezentat la Conferinţa Păcii;

- Inaintea începerii Conferinţei dela Paris,o analiză a situaţiei din ţară făcută de NICULESCU BUZESTI sub aspectul intereselor P.N.T.;

./.

- Diverse memorii intocmite tot de Buzeşti;
- In Iarna anului 1946, un studiu asupra situaţiei economice şi textul xomplet al primului acord economic dela Moscova. Acest text Pogoneanu l-a primit acasă dela D-na Spirèscu- dela Cabinetul D-lui Tătărăscu -
- Acordul economic încheiat la Moscova împreună cu anexele secrete. Acest acord mi-a fost dat de Consulul Tincu, din M.A.S., pentru Pogoneanu, dela care l-am primit pentru cele două Misiuni;
- In Primăvara anului 1947, am primit dela Pogoneanu un studiu asupra stabilizării, întocmit de Romniceanu şi care fusese adus de Fillard;
- Cam în acelaş timp am transmis D-lui Porter şi Melbourne, protocolul încheiăt de Delegaţia Română la Belgrad, protocol pe care Pogoneanu îl primise dela D-na Spirescu;
- Aproximativ în luna Iulie 1947, memoriul D-lui Tătărăscu pe care deasemenea Pogoneanu îl primise acasă prin D-na Spirescu;

In afara declaraţiilor şi faptelor al căror rezumat l-am arătat mai sus, adaug următoarele fapte:

- La punctul 6 / Declaraţia din 28 August 1947:/

În legătura cu contactele directe care le aveau Buzeşti şi Vişoianu cu anglo-americani, îmi amintesc de o convenţie avută cu Vişoianu prin Iarna lui 1945, când acesta mi-a afirmat că atunci când îl vede pe Le Rongental, xxxxxx mâine, îi va da şi o scrisoare personală de expediat în străinătate"

- La punctul lo / Declaraţia din 28 August 1947/

Imi amintesc că deseori Buzeşti şi Vişoianu mi-au cónfirmat că l-au văzut pe Suveran / bineînţeles în legătură cu un eveniment politic mai important/ de pildă, în Iarna lui 1945, Vişoianu, fiind invitat la o vânătoare unde participa şi Suveranul şi care urma peste o săptămână - mi-a spus că " va putea să-i vorbească Regelui în linişte în chestiunea crizei de atunci ca să nu cedeze".

- La punctul 15 / Declaraţia din 28 August 1947/

Adaug că şi Pogoneanu - pe lângă Buzeşti, şi Vişoianu cereau informaţiăni din telegramele cifrate.

- La punctul 19 / Declaraţia 17 August 1947/.

Adaug că atunci când - în timpul crizei din August 1945 - am fost trimis din ordinul lui Buzeşti să-l văd pe Majoribanks şi Vişoianu m'a însărcinat să-i aranjez o întrevedere cu Majoribanks - chiar pentru după amiaza zilei, spunându-mi numai pentru mine că " trebue să-l vadă imediat cu toate că îi vorbise recent. Dar am impresia că englezii ezită şi nu se poate face nimic fără sprijinul lor în chestiunea aceasta. De altfel, nu poate lăsa pe Rege descoperit. Dl. Majoribanks a acceptat întrevederea şi a spus că va discuta pe larg această chestiune cu Vişoianu.

La punctul 24 / Declaraţia din 19 Septembrie 1947 /

Adaug că tot D-ra Spirescu mi-a dat pentru Pogoneanu în Iulie 1947, protocolul încheiat de Delegaţia României la Sofia care, din ordinul lui Pogoneanu, le-am remis anglo-americanilor.

Pe lângă cele mai sus, mai adaug acest fapt şi anume:

A/. Ştiu dela Pogoneanu şi Camil Demetrescu că - aproximativ în Primăvara lui 1945, aceştia au fost invitaţi, împreună cu Buzeşti la o masă privată de Suveran, ca unii care participaseră discret la actul dela 23 August 1944.

.//.

507 ~~402~~ ~~502~~ 507

B/. Legăturile lui Pogoneanu cu partidul Naţional Liberal Brătianu erau făcute prin Camil Demetrescu. Aceştia îl vizitau des pe Dinu Brătianu, căruia îi duceau scrisori la semnat pentru expediat în străinătate, informaţiuni dela grupurile din străinătate despre activitatea lor sau articole de Presă ale acestora.

Am asistat deseori la conversaţiuni între Pogoneanu şi Demetrescu, când primul îl trimitea la Dinu Brătianu: "Mai treci pe la Dinu Brătianu, vezi ce-ţi mai spune" ce mai e în Partid? tu ai relaţii doar".

Zicu

Menţionez că şi Hilard îl vedea pe M. Romniceanu.

C. Palatul avea legături directe cu anglo-americani deoarece l-am văzut de 2 - 3 ori pe Ioaniţiu eşind dela Melbourne şi LeRongetal.

D./In Primăvara anului 1947, Pogoneanu mi-a spus că îi va scrie lui Atanasiu/ la Geneva/ " să pună articolele trimise în mare siguranţă, fiindcă ar putea fi sustrase de acolo, de interesaţi."

E/. In Primăvara anului 1945, când Bălăceanu a plecat din postul de Director al Mareşalatului Palatului, s'a pus problema numirii unui funcţionar - detaşat de la Externe. Pogoneanu a numit atunci pe Consulul Naum Ionescu /aflat atunci la Rusciuk/ - fost consul mult timp în America - după un timp de gândit asupra eventualei persoane, spunând : " îl cunosc, e un om serios şi am încredere în el. Trebue să fie un om cunoscut acolo".

7/. Inaintea plecării Delegaţiei Române la conferinţa dela Paris / Vara 1946/ Filotti care conducea comisiunea păcii din Minister mi-a încredinţat două pachete pentru a fi puse în valizele pentru Paris / care plecau cu Filotii/, spunându-mi că sunt ale lui Păchişeanu şi conţin documente importante.

Notez că la întoarcere, Păchişeanu, care a făcut parte şi el din Delegaţiune, m'a întrebat de Pogoneanu şi mi-a spus că la Paris " i-a văzut pe toţi cei din rezistenţă- pe Augustin Popa / cu care e bun prieten/ pe Coste, pe fratele lui Pogoneanu şi alţii mai mari cu care se întâlneau pe ascuns în restaurante de cartier şi a stat mult de vorbă.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, o susţiu şi o semnez.

26 Septembrie 1947. /ss/ Florin Roiu

Conf. [signature]

26 Sept. 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

Declarațiune

Subsemnatul Roșu Florin, ca urmare a tuturor declarațiilor date de subsemnatul pe timpul de la 13 August 1947 până la 23 Sept. 1947, redau – textual – următorul rezumat al faptelor mai importante, din fiecare declarație, pe care le susțin cu toată tăria:

1./ Declarația din 27 August 1947

a) Mișcarea organizată în țară și străinătate care a fost definită de mine în declarațiile anterioare, drept Mișcarea de Rezistență, urmărea ca un scop final crearea în țară și străinătate a forței necesare cu care, la momentul oportun, să se poată răsturna prin violență

Florin

Regimul democratic instaurat la 6 martie 1945 și pe care organizatorii l-au prevăzut încă de la 23 August 1944.

Ideea acestei rezistențe a încolțit chiar la 23 August 1944, deoarece tratativele negocierile duse în străinătate în numele lui Maniu și care căpătaseră un aspect personal, altul decât cel necesar pentru cauza țării, eșuaseră prin surpriza actului de la 23 August 1944, ce fusese realizat numai sub influența directă a trupelor sovietice care spărseseră frontul Iași - Chișinău și înaintau vertiginos către Capitală.

Îmi este cunoscut că aceste negocieri duse în numele lui Maniu, legau momentul Armistițiului de prezența în România a trupelor anglo-americane.

[signature]

Condiţiunea prezenţei trupelor anglo-americane, înaintea celor sovietice în România trebuia cu orice preţ înfăptuită, deoarece în acest mod, negociatorii îşi creiau platforma necesară pentru a-şi păstra rolul predominant în conducerea viitoare a poporului român.

Din momentul ce actul de la 23 August 1944, a fost înfăptuit în totală contrazicere cu negocierile duse, dela început au căutat mijloace cu care să combată efectele pe care le prevăzuseră şi să creeze instrumentul cu care, la momentul oportun, să răstoarne situaţia politică, care nu putuse fi evitată.

b) Mijloacele imediate de combatere a efectelor evidente ale desvoltării democratice au fost cele două guverne Sănătescu şi în special Guvernul Rădescu, care inspirate de Anglo Americani şi de interesele burgheziei româneşti şi

Ilon

urmând ordinele ~~ale~~ cadrelor reacţionare în cap cu Maniu, se opuneau sistematic şi hotărât la realizarea oricărei reforme democratice şi care sabotau aplicarea Convenţiei de Armistiţiu.

c/ În timp, în epoca celor trei guverne dinainte de 6 Martie 1945, Pogoneanu conducea efectiv resortul Presei şi Propagandei, adică fostul Minister care trecuse la Externe. Prin Hillard fostul bun prieten, imprima prin presă şi radio, sub masca menţinerii echilibrului între partide, voinţa cercurilor reacţionare de sub influenţa anglo-americană şi conducerea lui Maniu.

Notez în această idee, că la cererea Confederaţiei Generale a Muncii de a se acorda o oră sindicală, Pogoneanu a dat dispoziţii lui Hillard să nu aprobe cererea sub motivul deghizat că ar fi o oră politică.

În aceeaşi idee, semnalez opoziţia categorică făcută de Băgeşti, Vişoianu, Pogoneanu oricărei încercări de înjghebare a sindicatului M.A.E.

Frori

d) În concert, Pogoneanu, al cărui rol, inițiativă și conducere în epoca celor trei guverne amintite, nu pot fi neglijate, începe construirea instrumentului amintit mai sus.

Astfel, trimite în străinătate, chiar în dimineața zilei de 23 August, pe Ciora la Ankara și Djuvara la Stockholm, doi colaboratori foarte intimi ai lui Pogoneanu, care făceau parte din echipa restrânsă de cifrori, cari erau la curent cu toate negocierile duse și cari puteau fi utilizați pentru continuarea legăturilor secrete cu anglo-americanii.

Deasemenea menține în posturile-cheie din străinătate diplomații cari duseseră negocierile cunoscute și cari erau prieteni devotați ai lui Pogoneanu (la Lisabona, Cota; la Berna, Anastasiu și Titu Pogoneanu; la Ankara, Cretzeanu și Dimitrie Popescu; la Stockholm Duca).

e) În fine creează „fondul rezistenței" de 6 milioane franci elvețieni. Acest fond

fiind

a fost creat în ultimele zile ale ministeriatului lui Vișoianu, prin trecerea sumei de mai sus, care se afla la Banca, pe numele personal al lui Crețeanu

f/ Din moment ce măsurile de frânare arătate mai sus n'au avut efect – dealtfel luam prea puțin de ei – și la 6 Martie 1945, se instaurează regimul democratic reprezentat prin guvernul de concentrare democratică Dr. Petru Groza, atunci acum instrumentul preconizat pentru răsturnarea acestui regim trebuia să fie desvoltat și perfecționat.

Cum conducătorii proeminenți au fost îndepărtați din posturile pe cari le dețineau, acțiunea aceasta a căpătat dela început un caracter net de clandestinism.

g/ Întreaga mișcare era organizată astfel:

– un grup larg sub conducerea directă a lui Maniu, din care făceau

parte: Brătianu, Titel Petrescu, Mateescu Bucești, Vișoianu, Popescu, Ștircea, Radu Bucești și Camil Demetrescu. Grupul avea atașați ca reprezentanți ai anglo-americanilor pe Generalul Schuyler, Hulick, Marjoribanks.

— Un grup executiv mai restrâns, secret, al cărui avea era Popescu și din care făceau parte: Mateescu Bucești, Vișoianu, Radu Bucești, Camil Demetrescu, Ștircea și Barbul.

— Organizarea grupărilor pe țări era următoarea:

2/ Declarația din 27 August 1947

— în Franța: un secretariat compus din Aurileanu, Ciurea și Plesa, în plus Nicolae Dianu, Maiorul Ratiu și Mihai Romniceanu.

— în Elveția: Gafencu, Cretzeanu, George Anastasiu, George Caranfil, Brutus Coste și Titu Popescu.

Fr...

- În Anglia : Tilea, Cornel Bianu, Ștefan Iliescu.
- În Italia : Dumitru Popescu și Augustin Popa
- În America : Davila.

Rolul acestor grupe, coordonate într-o oarecare măsură de Gafencu, era acel transmis prin Pogoneanu de către conducerea ocultă din țară de sub conducerea lui Maniu.

Știu de la Pogoneanu, că după concepția sa, deci a P.N.Ț.-ului, grupările din străinătate duceau o acțiune de uzură împotriva prestigiului Guvernului, prin articole tendențioase și informațiuni eronate publicate în presa străină cu tendințe de dreapta.

În plus, prin contacte personale cu personalitățile politice străine, prin intervenții oficiale pe lângă instituțiile internaționale și cancelariile străine, prin prezentări de memorii, cuprinzând un alt punct de vedere decât cel al Guvernului Român, prin colportări

Fdm

de știri tendențioase referitoare la situația internă din România și în genere făcută o veghe permanentă asupra evoluției situației internaționale, urmărindu-se ca orice eventuală disensiune între marile Puteri să fie speculată ca argument în sprijinul tezei rezistenței, se urmărea să determine pe anglo-americani să intervină direct în afacerile interne ale poporului român, natural conform năzuințelor partidelor istorice.

3/. Declarația din 9 Septembrie 1947

Organizarea este aceea arătată anterior, în plus însă avea de adăugat că grupurile rezistenței pe țări sînt ajutate și de alte persoane, foști reprezentanți ai regimului antonescian rămași în străinătate, prieteni personali ai altor din grup, cu legături în lumea anglo-americană.....

4/ Declarația din 5 Sept. 1947

Conducerea întregei organizații subversive

[illegible]

de reprezentant - o avea Iuliu Maniu!

Acesta - așa cum am mai declarat - transmitea ordinele sale fie direct lui Pogoneanu (aceasta mai rar, din cauza invalidității lui Pogoneanu, care se deplasa cu greutate), fie prin emisari de încredere, cum Camil Demetrescu și Radu Buzești, acesta după plecarea lui Matescu Buzești.

5/. Declarații din 9 Septembrie 1947

a/ În casa Știrbey încă din vara anului 1945, aveau loc întruniri frecvente la care participau: Iuliu Maniu, Barbu Știrbey, Dinu Brătianu, Titel Petrescu, Matescu Buzești, Vișoianu, Pogoneanu, Stupcea, Camil Demetrescu, Radu Buzești. Aceste întruniri se efectuau fie în plen, fie pe grupuri de persoane.

Adesea la întrunirile în plen participau și reprezentanții anglo-americanilor .... din toate acestea am luat cu persoanele de mai sus

Foti

formau un grup de conducere al întregii acțiuni de rezistență, care lua hotărâri de comun acord cu reprezentanții anglo-americani.

b/ După întrunirile grupului arătat mai sus și cu mult mai frecvent decât acesta, se întrunea un alt grup, de cele mai multe ori la casa Știrbey, uneori la Maniu acasă și la Popovici acasă....

Acest grup traducea în măsuri (scrisori, instrucțiuni, memorii, declarații, comunicat al P.N.T. etc.) hotărârile ce se luau de grupul arătat mai sus sau de cele mai multe ori de Maniu personal, care avea întrevederi și tratative cu reprezentanții anglo americanilor.....

Din faptele arătate mai sus, din modul de lucru al acestui grup, dar în special din faptul că orice hotărâre care se lua nu era o inițiativă a acestora ci o consecință a unei instrucțiuni primite de la Maniu, am dedus că acest grup

[signature]

avea un rol de execuție, rol pe care și
l-a păstrat și chiar accentuat după
plecarea lui Vișoianu și Buzești.

c/ Pogoneanu folosea pentru nevoile sale informative o serie de prieteni personali pe care i-am văzut adeseori venind la el. Intre aceștia, notez următoarele nume: Anton Golopenția, subdirectorul Institutului de Statistică, Octavian Neamțu, dela Fundațiile Regale, Ioan Popescu tot dela Fundațiile Regale, Pascait Gheorghiu Leonte, ferme la Triant, Doru Iliescu, avocatul Pop, dela Municipiul București, Oprișan, Doly Georgescu, d'Albon, Tiberiu Ionescu, Kabisch Bălăceanu, Cătina, Botez, Hillard, Mironescu, Cesianu, Vălceanu, Citek, Carmen Lozasca, Marcu Axente, Chinezu, Buzrea, Mihai Pop, Popescu Bădea.

6/. <u>Declarația din 28 August 1947</u>

Scrisorile și instrucțiunile de predare lui

Filoni

Radu Bugești și Camil Demetrescu, care le transmiteau prin intermediul unor militari americani, cu care familia Știrbey era în legătură, dar al căror nume era păstrat în cel mai mare secret.........

O altă cale de transmitere era prin intermediul Misiunii politice americane, dar care se aranja prin desele întrevederi cari aveau loc între Pogoneanu și Melbourne la Pogoneanu acasă....... Subsemnatul sunt convins că de aceste transmiteri aveau cunoștință și se făceau cu asentimentul (dacă nu chiar prin intervenția) lui Berry și Generalul Schuyler.

7/ <u>Declarația din 28 August 1947</u>
(a doua declarație)

In completarea legăturilor dintre conducerea din țară de sub șefia lui Maniu și grupul din străinătate s'au mai folosit și următoarele căi: ..... D-na Hertz, Secretara M. S. Regelui (funcționară în Ministerul de Externe detașată la Palat) a primit prin Camil Demetrescu o scrisoare dela

Ilie

Pogoneanu pentru Brătianu, Buzești, urmând ca aceste scrisori să fie date la destinatari.

Alte legături au fost realizate prin curierii diplomatici prin ajutorul lui Oprișan. Astfel chiar Oprișan a trimis când se afla la Paris prin curierul diplomatic lui Pogoneanu memoriile întocmite de Gafencu.

O altă cale de legătură era cu ajutorul Misiunii Militare engleze și anume prin Porter, Ted Masterson, Bill Young, prieteni personali ai lui Vișoianu, în primul și ai lui Buzești.

8. Declarație din 4 Septembrie 1947

În completarea declarațiilor mele referitoare la legătura conducerii din țară cu grupările aflate în străinătate, menționez că aceste legături se făceau prin Doamna Negroponte (soția unui nepot al lui Știrbey – fiica d-nei Boxhall) care trăiește în casa Știrbey și care are o funcțiune la Palat.

Frim

- 8 -

(515) ~~5?0~~ 515

O altă persoană din familia Știrbey care era folosită pentru transmiterea corespondenței, având legături strânse cu ofițerii anglo-americani, era Dna Nadejde Flondor.

9/ <u>Declarația din 21 August 1947</u>

Rolul maiorului Vergotti, în afară de menținerea legăturii între Palat și grupul Pogoneanu a fost și acela de legătură cu grupul din străinătate.

10/ <u>Declarația din 28 August 1947</u>

(a doua declarație)

Grupul secret executiv al conducerii avea legături strânse cu Palatul. Astfel la început și în decursul în pregătirea zilei din August 1945, participa direct la ședințele grupului Styrcea, prieten personal al lui Bugeti – Pogoneanu – Vișoianu care la rândul lui păstra legături strânse cu Palatul.

În plus, știu cu precizie că Bugeti se întâlnea cu Brătianu, iar Vișoianu îl vedea des pe Negel.....

Folosi

Rolul reprezentantului Palatului era de a informa pe Rege asupra celor hotărîte de conducerea rezistenței și în același timp de a-l determina să ia atitudinile convenabile acestei hotărîri.

11/. Declarația din 29 August 1947

Rezultatul final ce se urmărea a fi obținut în întreaga activitate subversivă condusă de Maniu, cu ajutorul anglo-americanilor și al Palatului era în general crearea unui „al doilea 23 August". În concret, organizațiile teroriste ce se creeau în țară de către P.N.Ț. (formațiuni muncitorești, studențești, militari deblocați sau chiar activi) folosind momentul politic favorabil determinat prin intervenția în țară a anglo-americanilor, pe baza activității din străinătate a grupului aflat acolo, trebuiau la un semnal dat, să destrame prin violență ordinea existentă și să înlocuiască regimul democratic printr-un guvern al celor trei partide de opoziție, condus de Maniu.

Fran

Acest grup ar fi trebuit să fie format inițial – la momentul oportun – total sau parțial în străinătate și ar fi venit în țară în momentul izbucnirii insurecției. În acest-idee, era necesar ca să fie trimiși în străinătate figuri reprezentative ale partidelor de opoziție, întrucât cei aflați în străinătate erau fie personalități care avuseseră animozități cu P.N.Ț., fie numai tehnicieni. Așa se explică necesitatea fugii în străinătate a grupului Mihalache.

R/. Declarația din 5 Septembrie 1947

a/ Prin Aprilie 1947, am văzut pe Pogoneanu scriind o scrisoare adresată lui Buzești. Am putut citi în grabă aproximativ următoarea frază: Trebue urmărit în acțiunea ce o duceți să putem obține cel puțin o „soluție gen Iran". Notez că această chestiune s'a mai desbătut și în discuții, întrucât se produsese cunoscuta acțiune americană în Adzerbeidgian.

Prin

b/ Unul din obiectivele de mare importanță pe care conducerea rezistenței îl urmărea permanent în acțiune deci în străinătate cu ocazia redactării Tratatului de Pace, era obținerea plecării trupelor sovietice din țară și în aceeași idee schimbarea liniilor de comunicații a U.R.S.S., cu Austria, prin Rusia Subcarpatică și Polonia ....

După semnarea Tratatului de pace, a reușit unele comentarii asupra Tratatului de Pace făcute de Pogoneanu acesta afirma că cea mai grea clauză din Tratat (pentru ei) o constituie neobținerea evacuării trupelor sovietice din România, spunând că „această clauză încurcă toate lucrurile". Este semnificativ că aceasta îngreuna declanșarea acțiunii de răsturnare a Guvernului prin violență, deoarece prezența trupelor sovietice punea piedici totale.

[illegible]

13/ Declaraţia din 9 Septembrie 1947
(prima declaraţie)

Aşa cum am mai arătat anterior, susţin că pregătirea şi executarea fugii lui Niculescu Buzeşti – Vişoianu, au fost aranjate – din ordinul lui Maniu – de către Pogoneanu, Radu Buzeşti, Stoica şi Camil Demetrescu.

14/. Declaraţia din 15 August 1947

Pogoneanu personal mi-a afirmat mie şi lui Radu Buzeşti că Maniu, l-a învestit pe Niculescu Buzeşti – la plecarea acestuia din ţară – cu o împuternicire scrisă care îi permitea acestuia să reprezinte punctul de vedere oficial al P.N.Ţ. în străinătate ...... să facă demersurile necesare pe lângă factorii internaţionali, să organizeze propaganda în străinătate şi să exercite asupra grupului de români disidenţi o adevărată tutelă.

15. Declaraţia din 26 August 1947

In aceste privinţe Buzeşti şi Vişoianu îmi cereau să le dau informaţiuni, semnalate

[illegible]

din telegramele căpătate cu toate că nu erau la Direcțiunea Cifrului, dar obținute prin relații, și anume: Conferința dela Londra, Conferința dela Moscova, date asupra procesului de 6 milioane de franci elvețieni dela Berna, intervențiile domnului Franasovici înainte de Conferința dela Paris.

16/. <u>Declarația din 18 Septembrie 1947</u>

Îmi amintesc cu prilejul comentariilor asupra crizei din August 1945, că notele remise de Suveran Comisiei Aliate de Control ar fi fost redactate de Niculescu Buzești. Aceasta l-a făcut pe Pogoneanu să-și exprime satisfacția (despre că colaborase și el) și pe un ton de glumă să se adreseze lui Buzești, spunându-i: „Va trebui să-ți pui firmă pe casă: Specialist în crize de Stat".

17/. <u>Declarația din 13 August 1947</u>

Prin luna Oct. 1945, d-l Consilier Pogoneanu mi-a spus că va trimite pe d-na

Flori

Sorescu în treacăt a scos, să zicem, de la Minister două valize cu haine și cu două casete cu hârtii personale ......

Valizele erau depozitate într'o cameră a Direcției Cifrului de secret, în timpul când D-sa era Directorul Cabinetului și Cifrului, de unde au fost scoase seara pe scara de serviciu, transportate cu mașina lui Pogoneanu la el acasă – D-na Sorescu ferindu-se de a fi observată.

De aici nu știu ce s'a mai făcut cu acestea.

Despre aceasta nu am înștiințat nici un șef ierarhic, fiindcă mi s'a spus că sunt lucruri personale.

18/ Declarația din 17 August 1947

Îmi amintesc că odată rugându-mă (Pogoneanu) să trec pe la Melbourne spre a-i cere să-mi dea să-l vadă; Pogoneanu mi-a dat un plic pe care urma să-l predau lui Melbourne. După cele spuse

Feti

de Pogoneanu, plicul conținea scrisori pentru Crețeanu care trebuiau să fie expediate în America prin intermediul lui Melbourne.

19/ Declarația din 17 August 1947
(a doua declarație)

În preajma remiterii notei de către Suveran celor trei șefi ai Misiunilor Militare aliate, am fost însărcinat de către Niculescu Buzești să iau contact cu Marjoribanks, dela Legația Britanică spre a vedea care este punctul de vedere britanic față de atitudinea care vrea să o ia Suveranul peste o zi.

20/ Declarația din 28 August 1947

Notez că subsemnatul am fost însărcinat de multe ori să aranjez întrevederi între cei doi de mai sus (Pogoneanu și Melbourne) fără a cunoaște însă subiectul întrevederii.

Sunt convins însă că aceste întrevederi aveau drept obiectiv, în afara

Foli

altor chestiuni de ordin politic, și asemenea transmiterii corespondenței, deoarece după astfel de întrevederi am transmis din ordinul lui Pogoneanu, lui Melbourne, o scrisoare adresată lui Crețeanu.

21. Declarația din 1 Septembrie 1947

În Sept. 1946, în timp ce mă aflam la Minister, Camil Demetrescu mi-a propus să plec în străinătate. Am refuzat, fără a avea vreo lămurire. După câteva zile, în timp ce eram la Știrbey Pogoneanu de față cu soția sa, același mi-a propus deasemenea să meditez asupra plecării mele, referindu-se la disensiunea între Uniune ? și Camil. Am repetat, refuzând.

22. Declarația din 5 Sept. 1947

În luna Aprilie 1946, am fost chemat de Pogoneanu acasă la el în Sos. Jianu. Mi-a dat un plic să-l duc lui Hulick, spunându-mi că e foarte urgent și secret, că lucrul era deja aranjat și că acesta nu putuse trece să-l ia; în fine că plicul trebuie

Fără

să-l dau Mr. Berry, care pleca la Ankara fiind având şi eu ocazia să-l predau pe Creţeanu la Ankara înaintea plecării acestuia.

23. Declaraţie din 19 Sept. 1947

Vişoianu avea relaţii personale foarte strânse cu Col. englez Ted Masterson şi Maiorul englez Young. Aproximativ în Februarie 1945, când Vişoianu era Ministru de Externe, am fost chemat în Cabinetul său şi mi-a predat un plic, cu ordinul să-l duc la Misiunea Militară engleză şi să-l predau Col. Masterson, lucru pe care l-am executat, cunoscând astfel acest ofiţer.

24./ Declaraţia din 19 Sept. 1947

Legătura conducerii grupului de rezistenţă din ţară cu misiunile civile anglo-americane din ţară se realiza fie direct cu şefii acestor Misiuni de către Vişoianu, Bujeşti, Pogoneanu sau chiar Maniu, fie prin intermediul lui Camil Demetrescu, Hillard şi subsemnatul.

Ftn

Inafara legăturilor cu anglo-americanii arătate de subsemnatul în declarațiile anterioare, subsemnatul mai adaug că am fost trimis de Pojoreanu și-n ordinea aceasta am transmis următoarele documente lui Melbourne-Porter:

— In Sept. 1946, memoriul lui Săfeanu prezentat la Conferința Păcii;

— Inaintea începerii Conferinței dela Paris, o analiză a situației din țară făcută de Mihalescu Bujești sub aspectul interesului P.N.T.;

— Diverse memorii întocmite tot de Bujești;

— In toamna anului 1946, un studiu asupra situației economice și textul complet al primului acord economic dela Moscova. Acest text Pojoreanu l-a primit acasă dela Dna. Spirescu - dela Cabinetul Dlui Tătărescu;

— Acordul economic încheiat la Moscova împreună cu anexele secrete. Acest acord mi-a fost dat de Consulul Tița, din M.A.S. pentru Pojoreanu dela care l-am primit pentru cele două misiuni;

— In primăvara anului 1947, am primit dela Pojoreanu un studiu asupra stabilizării întocmit de Romniceanu și care fusese cerut de Hillard;

Frai

— Cam în acelaş timp am transmis lui Porter şi Melbourne, protocolul încheiat de delegaţia română la Belgrad, protocol pe care Pogoneanu îl primise dela d-na Spirescu;

— Aproximativ în luna Iunie 1947 memoriul d-lui Tătărescu pe care de asemenea Pogoneanu îl primise acasă prin d-na Spirescu;

In afara declaraţiilor şi faptelor al căror rezumat l-am arătat mai sus, adaug următoarele fapte:

— La punctul 6./ Declaraţia din 28 Aug. 1947/:

In legătură cu contactele directe care le aveau [illegible] şi Vişoianu cu anglo-americanii, îmi amintesc de o conversaţie avută cu Vişoianu prin iarna lui 1945, când acesta mi-a afirmat că atunci când îl vede pe Le Rougetel, Maniu îi dă şi o serie de scrisori personale de expediat în străinătate!.

[illegible]

— La punctul 10 / Declarației din 28 Aug. 1947 /

Îmi amintesc că deseori Buzești și Vișoianu mi-au confirmat că l-au văzut pe Sucianu (învățătorul în legătură cu un eveniment politic mai important) de pildă, în iarna lui 1945, Vișoianu, fiind invitat la o vânătoare unde participa și Sucianu — care dura peste o săptămână — mi-a spus că „va putea să-i vorbească Regelui în liniște, în chestiunea crizei de atunci, ca să nu cedeze".

— La punctul 15. / Declarației din 26 Aug. 1949 /

Adaug că și Pogoneanu — pe lângă Buzești și Vișoianu cereau informațiuni din Telegramele cifrate.

— La punctul 19. / Declarației din 17 Aug. 1947 /

Adaug că atunci când — în timpul crizei din Aug. 1945 — am fost trimis din ordinul lui Buzești să-l văd pe Marjoribanks, și Vișoianu m-a însărcinat să-i aranjez o întrevedere cu Marjoribanks — chiar pentru

[illegible]

după amiaza zilei, spunându-mi numai pentru mine că „trebuie să-l vadă imediat cu tratatul că îi vorbise recent. Dar am impresia că englezii ezită și nu se poate face nimic fără sprijinul lor în chestiunea aceasta. Dealtfel, nu poate lăsa pe Rege descoperit". Marjoribanks a acceptat intervenția și a spus că va discuta pe larg această chestiune cu Vișoianu.

La punctul 24 (declarația din 19 sept. 1941)

Adaug că tot dna Spirescu mi-a dat pentru Pogoneanu în Iulie 1944, Protocolul încheiat de delegația României la Sofia, care, din ordinul lui Pogoneanu, l-am remis anglo-americanilor.

Pe lângă cele mai sus, mai adaug alte fapte și anume:

A/ Știu de la Pogoneanu și Camil Demetrescu că - aproximativ în primăvara lui 1945, aceștia au fost invitați, îm-

precum și Bujești la o masă privată de Suveran, la unii care participaseră direct la actul de la 23 August 1944.

B/. Legăturile lui Pogoneanu cu partidul național liberal Brătianu erau făcute prin Camil Demetrescu. Acesta îl vizita des pe Dinu Brătianu, căruia îi ducea scrisori la semnat pentru expediat în străinătate, informațiuni de la grupurile din străinătate, despre activitatea lor sau articole de presă ale acestora:

Am asistat deseori la conversațiuni între Pogoneanu și Demetrescu, când primul îl trimitea la Dinu Brătianu: „mai treci pe la Dinu Brătianu, vezi ce-ți mai spune, ce mai e în partid? Tu ai relații doar".

Menționez că și Mihard îl vedea pe M. Romniceanu.

C/ Palatul avea și legături directe cu anglo-americanii deoarece l-am văzut

Întors

de 2-3 ori pe Tranitin ieşind de la Melbourne şi Le Mujitel.

D/. In primăvara lui 1947, Pogoneanu mi-a spus că i-ar scrie lui Anastasiu (la Geneva) „să pună arhivele trimise, în mare siguranţă, fiindcă ar putea fi sustrase de acolo, de interesaţi".

E/. In primăvara lui 1945, când Bălăceanu a plecat din postul de Director al Marelui Stat Major al Palatului, s'a pus problema numirii unui funcţionar - detaşat de la Externe. Pogoneanu a numit atunci pe Cronbobo Naum Ionescu (aflat atunci la Rusciuk) - fost consul mult timp în America - după un timp de gândire asupra eventualei persoanei, spunând: „Îl cunosc e un om serios şi am încredere în el. Trebuie să fie un om cumsecade acolo!"

F./ Înainte plecării delegației române la Conferința de la Paris (vara 1946) Filotti, care conducea Comisiunea Păcii din minister, mi-a încredințat două pachete, pentru a fi puse în valizele pentru Paris (care pleca cu Filotti), spunându-mi că sunt ale lui Pătrășcanu și conțin documente importante.

Notez că la întoarcere, Pătrășcanu, care a făcut parte și el din Delegațiune, m'a întrebat de Popescu și mi-a spus că la Paris „i-a văzut pe toți cei din rezistență – pe Augustin Popa (cu care e bun prieten) pe Coste, pe fratele lui Popescu și alții mai mici, cu care se întâlnea pe ascuns, în restaurante de cartier și a stat mult de vorbă."

Aceasta mi este declarația pe care o dau, o susțin și o semnez

[signature]

26 Sept 1947.

III

~~519~~ 512

524

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ROIU FLORIN, ca urmare a tuturor declaraţiilor date, declar :

1/. Alexandru Cretzeanu, fost ministru plenipotenţiar la Ankara, Grigore Gafencu şi Constantin Vişoianu fac parte din grupul de conducere al Partidului Naţional Ţărănesc aflat în străinătate şi care după ordinele lui Maniu - lucrează pentru realizrea obiectivelor urmărite de mişcarea de rezistenţă - şi anume crearea unor condiţiuni favorabile pentru ca, cu ajutorul anglo-americanilor, să se poată răsturna regimul din ţară şi să se ia - prin forţă - puterea.-

Toţi trei sunt elemente de conducere şi anume : Cretzeanu a fost primul căruia i s'a încredinţat de către Maniu - în primăvara anului 1946 - organizarea mai metodică a grupului de partizani Naţional terorişti aflaţi în străinătate ; în cadrul acestei misiuni, el pleacă dela Ankara la Berna, apoi la Paris, la conferinţa de pace, ulterior misiunea sa se continu la Londra şi în cele din urmă în Statele Unite, unde se află ş acum.-

Gafencu, intră în arena de acţiune dusă de Maniu în străinătate înaintea conferinţei de pace, acţiunea sa desfăşu rându-se pe linia directivelor lui Maniu, în deosebi pe timpu Conferinţei.-

Vişoianu este trimis în străinătate în Octombrie 19 împreună cu Grigore Niculescu Buzeşti, având rolul, împreun acesta, de a coordona şi organiza pe baze noi, întreaga ac ne subversivă a grupului din străinătate.-

2/. In detaliu, subsemnatul redau următoarele informa sau fapte, cunoscute de mine, care ilustrează afirmaţiuni nerale dela punctul 1/.-

.//.

A/. a/ Cretzeanu a fost ministru Plenipotențiar în anii 1943-1944 şi însărcinat de Buzeşti şi Pogoneanu cu ducerea negocierilor lui Maniu de Armistițiu.- Aceste negocieri aşa după cum am mai declarat, erau duse în spiritul intereselor partidului Național - Țărănesc, nici decum în interesul general al țării. Astfel în vara lui 1944 Cretzeanu făcea legătura cu Vişoianu şi Stirbei, trimişi în misiune la Cairo de Maniu.-

b/. Cretzeanu rămâne în funcțiune după 23 August 1944, cu sprijinul lui Buzeşti şi Pogoneanu, întrucât aceasta constituia una din preocupările celor doi, de a-şi menține în posturile chee din străinătate, oamenii devotați.-

c/. Incă înainte de 23 August 1944, Cretzeanu primeşte la Ankara, arhivele cu documente ale Ministerului de Externe, evacuat acolo de Buzeşti şi Pogoneanu, sub pretextul bombardamentelor.-

Aceste documente au fost triate de el şi au putut fi folosite ca piese în acțiunea de mai târziu.-

d/.In vara lui 1945, Cretzeanu este rechemat şi i se cere predarea fondului de 6 mil. f.elv., pus de Vişoianu ca Ministru de Externe, pe numele lui Cretzeanu personal. Acest fond nu-l restitue şi Cretzeanu continuă a conduce Legațiunea Ankara, invocând că reprezintă suveranul iar nu guvernul, în cursul crizei care se deschisese.-

e/. In cursul anului 1945, Pogoneanu îi indică într'o scrisoare lui Cretzeanu care sunt oamenii din străinătate pe care poate conta în acțiunea ce urma să o ducă.-

f/. Tot în primăvara lui 1946 Maniu îi trimite o scrisoare lui Cretzeanu în care îi dă împuternicire de a organiza acțiunea din străinătate (a se vedea declarația mea din 5 Septembrie 1947.).-

g/. Cretzeanu pleacă dela Ankara la Berna în primăvara lui 1946 pentru a se întâlni cu Gafencu şi pentru a-şi susține cauza în procesul celor 6 milioane f. elv. meridicați de stat român.-

Aci se alătură lui Gafencu şi împreună organizează Secretariatul dela Paris, care avea să pregătească lucrările ce vor fi prezentate de aceştia conferinței de pace.-

Din acest Secretariat fac parte : Anastasiu, Cos Ciurea, Burilliaanu, Titu Pogoneanu, Pleşa.-

.//.

h/. Cretzeanu participă la memoriile lui Gafencu, prezentate conferinţei dela Paris, prin documentele care le adusese din arhivele dela Ankara.-

i/. La Paris, în timpul conferinţei, Cretzeanu duce şi o acţine personală prin relaţiile cu oamneii politici,-şi diplomaţi streini aflaţi acolo.-

j/. In timpul conferinţei au şi o misiune la Londra, unde stabileşte legăturile cu Tillea. Amintesc aci de scrisoarea primită de familia Stirbey în vara lui 1946, din partea lui Cretzeanu dela Londra în care acesta arăta primirea favorabilă ce i se făcuse acolo de oamenii politici britanici şi excelentele relaţii ale lui Tillea.-

k/. Infine, Cretzeanu pleacă în America, unde la New-Iork şi Waschinton prin contacte personale şi acţiuni de presă, articole, etc, continuă acţiunea de ponegrire a guvernului şi de răspândire de ştiri tendenţioase, lucru care-l ştiu din scrisorile care le primea Pogoneanu / pasagiu citit de el/.-

In timpul cât se afla în America Cretzeanu primeşte instrucţiuni dela Maniu, transmise prin Pogoneanu, care mi-a afirmat-o de repetate ori, să intervină pentru nesatisfacerea Tratatului cu România, pentru nerecunoaşterea alegerilor, pentru torpilarea ajutorului ce se negocia în America, (a se vedea declaraţia mea din 28 August 1947), şi în fine să ducă acţiunea pentru neadmiterea României în O.N.U.-

In primăvara lui 1947,Cretzeanu trimite o scrisoare lui Maniu-al cărui conţinut nu-l cunosc - şi care a fost luată de Radu Buzeşti spre a fi remisă lui Maniu.-

B/. a/. GAFENCU duce, încă din anul 1944 în ziareke elveţiene şi franceze, o acţiune de presă în spiritul intereselor partidului Naţional Tărănesc şi în contra desvoltărei spiritului democratic în ţară.-

b/. După întâlnirea cu Cretzeanu în 1946, Gafencu prei conducerea grupului din străinătate şi dirijează personal alcătuirea memoriilor prezentate conferinţei de pace şi care susţineau puncte de vedere total diferite de cele ale Guvernului Român precum şi interese străine de acele ale poporului român.-

c/. In timpul conferinţei de pace, Gafencu avea la Paris contacte personale şi intrevederi cu reprezentanţii stră-

imi, care făceau greutăţi imense Delegaţiei Române, întrucât se susţineau puncte de vedere altele decât acelea ale Delegaţiei.-

d/. In Sept.1946, Gafencu trimite o scrisoare lui Maniu în numele grupului dela Paris, în care arată o acţiune dusă şi în care îl recunoaşte pe Maniu drept conducător.-

e/. In Maiu 1947, Maniu şi Brătianu trimit scrisori de mulţumire (redactate de Pogoneanu) prin care se mulţumea lui Gafencu pentru acţiunea dusă şi-i se dădeau instrucţiuni pentru viitor.-

f/. In primăvara lui 1947, Gafencu face un voiaj la Paris şi Londra, unde ţine conferinţe pentru a promova punctul de vedere cunoscut al partidului Naţional Tărănesc.-

C/. VIŞOIANU ia parte împreună cu Stirbey la negocierile dela Cairo, din primăvara lui 1944, negocieri în care se susţineau puncte de vedere total diferite de cele necesare pentru a se eşi imediat din alianţa cu Germania. Negocierile se duceau - conform directivelor lui Maniu - al cărui trimis era.-

b/. Numit Ministru de Externe în al doilea guvern Sănătescu şi Rădescu, Vişoianu creiază fondul rezistenţei de 6 milioane fr. elv. dela Berna, pe care-l pune la dispoziţia personală a lui Cretzeanu, prietenul său personal.-

c/. Confoorm directivelor primi te dela Maniu, în calitatea sa de ministru, duce acţiune de frânarea desorientării democraţiei în ţară. Astfel prin Pogoneanu şi Hillard, interzice C.G.M. să poată folosi posturile de emisiune , se opune înfiinţării sindicatului M.A.S., şi prin Hillard încearcă să sugrume pr sa partidelor muncitoreşti, imprimând presa în general tendinţ cu caracter net reacţionar.

Se opune ca Tribunalul Poporului să poată primi d Ministerul de Externe,dosarele necesare proceselor Marilor Cri nali de Război.-

d/. După 6 Martie 1945,Vişoianu face parte din grupul conducere al rezistenţei,în care calitate ia parte la toate î trunirile secrete din casa Stirbey,are contacte directe cu Ma Mihalache şi Titel Petrescu,deasemenea întreţine relaţiuni ap piate cu reprezentanţii anglo-americani şi cu Palatul.-

Notez - aşa după cum am declarat anterior - am cunoştinţă direct dela Vişoianu de toate afirmaţiunile făcute mai sus.-

./ /.

628 525 516 528

Amintesc că Pogoneanu i-a trimis acestuia o scrisoare - după plecarea în străinătate - în care îi amintește de misiunea pe care a primit-o cu   unei întruniri la casa Stirbey la care participa și Maniu.-

e/.Cunosc personal dela Vișoianu că el este acela care a intervenit și a obținut dela englezi, ca misiunea engleză să ia sub protecția ei pe Generalul Rădescu, după încercarea acestuia de a sugruma cu forța armata democrației și în special după sângeroasele acțiuni dela 19 Noembrie 1945.-

f/.In calitatea se membru al grupului de conducere a rezistenței, ia parte și determină declanșarea crizei politice interne din August 1945, în care timp, chiar personal i-am aranjat contacte personale, cu reprezentanții anglo-americanilor.- cărora li se cerea părerea - precum și cu reprezentanții Palatului.-

g/. Cu ocazia promulgării legei electorale din vara anului 1946, Vișoianu a desfășurat - după directivele lui Maniu - o acțiune pentru a determina o nouă criză constituțională ca aceia din August 1945.- Cunosc personal intervențiile care le-a făcut la anglo-americani și știu din discuțiile avute cu el, că anglo-americanii au dat chiar curs acestor intervenții.- Din afirmațiile sale, reeșea că nu a avut succes intervenția, întrucât anglo-americanii, momentan, sun preocupați de alte probleme.

h/.In Oct.1946, conform hotărârii luate la o consfătuire în casa Stirbey - despre care am vorbit mai sus -, Vișoianu fuge în străinătate, ~~xxxxxxx~~ cu Niculescu-Buzești, cu un avion american și cu știința misiunii militare americane.- Notez că încă din Sept.1946, Vișoianu mi-a afirmat într'o zi, că Maniu îl presează să plece în străinătate.-

i/.Sosit în străinătate, se alătura grupului Gafencu și sub ordinele lui Niculescu-Buzești, contribue la acțiunea cunoscută, după directivele ce i se trimit din țară, prin Pogoneanu.- Cunosc dela Pogoneanu că atât Vișoianu cât și Buzești aveau misiunea, ca după terminarea acțiuni din Elveția, să plece în America, lucru pentru care se ceruseră chiar și vizele necesare.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.-

ss/.Florin Roiu

8 Octombrie 1947

P. Conform cu originalul
[signature]

529

Declarațiune

Subsemnatul Roin Florin, ca urmare a tuturor declarațiilor date, declar:

1./ Alexandru Cretzeanu fost ministru plenipotențiar la Ankara, Grigore Gafencu și Constantin Vișoianu fac parte din grupul de conducere al Partidului Național Țărănesc aflat în străinătate și care după ordinele lui Maniu lucrează pentru realizarea obiectivelor urmărite de mișcarea de rezistență, și anume crearea unor condițiuni favorabile pentru ca, cu ajutorul anglo-americanilor, să se poată răsturna regimul din țară și să se ia prin forță puterea.

Toți trei sunt elemente de conducere și anume: Cretzeanu a fost primul căruia i s'a încredințat de către Maniu – în princi-

Florin

112

Vara anului 1946 – organizarea mai metodică a grupului de partizani național țărăniști aflați în străinătate; în cadrul acestei misiuni, el pleacă de la Ankara la Berna, apoi la Paris, la Conferința de Pace, activitatea misiunii sale se continuă la Londra și în cele din urmă în Statele Unite, unde se află și acum.

Gafencu, intră în aria de acțiune dusă de Maniu în străinătate înaintea Conferinței de Pace, acțiunea sa desfășurându-se pe linia directivelor lui Maniu, în deosebi pe timpul Conferinței:

Vișoianu este trimis în străinătate în octombrie 1946, împreună cu Grigore Niculescu Buzești, având rolul, împreună cu acesta, de a coordona și a organiza pe baze noi, întreaga acțiune subversivă a grupului din străinătate.

Trei

2./ În detaliu, subsemnatul redau următoarele informațiuni sau fapte, cunoscute de mine, care ilustrează afirmațiunile generale dela punctul 1./

A. a/ Cretzeanu a fost Ministru Plenipotențiar ~~la Ankara~~ în anii 1943-1944 și însărcinat de Buzești și Pogoneanu cu ducerea negocierilor lui Maniu de armistițiu. Aceste negocieri, așa după cum am mai declarat, erau duse în spiritul intereselor partidului național țărănesc, iar nu în interesul general al țării. Astfel în vara lui 1944, Cretzeanu face legătura cu Vișoianu și Știrbey, trimiși în misiune la Cairo, de Maniu.

b/ Cretzeanu rămâne în funcțiune după 23 August 1944, cu sprijinul lui Buzești și Pogoneanu, întrucât aceasta constituia una din preocupările celor doi, de a-și menține în posturile cheie lui [illegible], oameni devotați.

Ilie

c/ Încă înainte de 23 August 1944, Cretzeanu trimete la Ankara, arhivele cu documente ale Ministerului de Externe evacuate acolo de Bugești și Pogoneanu, sub pretextul bombardamentelor. Aceste documente au fost luate de el și au putut fi folosite ca piese în acțiunea de mai târziu.

d/ În vara lui 1945, Cretzeanu este rechemat și i se cere predarea fondului de 6 mil. fr. elv., pus de Vișoianu la Ministerul de Externe pe numele lui Cretzeanu personal. Acest fond nu-l restituie și Cretzeanu continuă a conduce Legațiunea Ankara, în vreme ce reprezintă ~~Guvernul~~ țări nu Guvernul, în cursul crizei care se deschide.

e/ În cursul ~~[illegible]~~ anului 1945, Pogoneanu îi indică într-o scrisoare lui Cretzeanu care sunt oamenii din străinătate pe care poate conta în acțiunea ce urma să o ducă.

[illegible]

(31 ~~526~~ 531

f/ Tot în primăvara lui 1946 Maniu îi trimite o scrisoare lui Crețeanu în care îi dă împuternicirea de a organiza acțiunea din străinătate. (a scris declarația mea lui 5 Sept. 1947)

g/ ...Crețeanu pleacă de la Ankara la Berna în primăvara lui 1946 pentru a se înțelege cu Gafencu și pentru a-și susține cauza în procesul celor 6 milioane fr. Elv. revendicați de Statul Român. Aci se alătură lui Gafencu și își propune organizarea Secretariatul de la Paris, care avea să pregătească lucrările ce vor fi prezentate de acesta Conferinței de Pace. Din acest Secretariat fac parte: Anastasiu, Basilescu, Titu Cosăcescu, Ceată, Cîrsca, Pleșa, i

h/ Crețeanu participă la memoriile lui Gafencu, prezentate Conferinței de la Paris, prin documentele care le aducea din arhivele de la Ankara.

i/ La Paris, în timpul Conferinței, Crețeanu duce și o acțiune personală, prin relațiile cu oamenii politici

Verso

și diplomați străini, aflați acolo.

j/ În timpul Conferinței am și o misiune la Londra, unde stabilești legăturile cu Tilea. Amintesc aici de scrisoarea primită de familia Știrbey în casa lui, în partea lui Crețeanu de la 1946, în care arăta primirea Londra în care aceasta arăta primirea fastuoasă ce i se făcuse acolo de membrii politicii britanice și de celelalte relații ale lui Tilea.

k/ Înainte, Crețeanu pleacă în America, unde la New York și Washington prin contacte personale și acțiuni de presă, ași-crea, continuă acțiunea de denigrare a guvernului și de răspândire de știri tendențioase, lucru care îl știu din discursurile care le primea Fojoreanu (pasagiu citat de el) / În timpul cât se afla în America, Crețeanu primește instrucțiuni de la Maniu, care mi-a transmis prin Fojoreanu, care a afirmat-o de repetate ori, să intervină pentru neratificarea Tratatului cu România, pentru nerecunoașterea alegerilor, pentru torpilarea ajutorului ce se hotărî în America,

Tom

(a se vedea declarația mea din 28 Aug. 1947) și înființ să ducă acțiunea pentru neadmiterea României în O.N.U. 532

In prezența lui Tatăl, Crețeanu trimite o scrisoare lui Maniu - al cărui conținut nu-l cunosc - și care a fost luată de Radu Bogești spre a fi remisă lui Maniu.

B. a/ Gafencu duce, încă din anul 1944, în ziarele elvețiene și franceze, o acțiune de presă în spiritul intereselor partidului Național Țărănesc și în contra desvoltării spiritului democratic în țară.

b/ După întâlnirea cu Crețeanu în 1946, preia conducerea grupului din Gafencu și dirijează personal alcătuirea Streinătate memoriilor prezentate Conferinței de Pace și care susțineau puncte de vedere total diferite de cele ale Guvernului român precum și interese straine de acele ale poporului român.

c/ In timpul conferinței de Pace, Gafencu are la Paris contacte personale și întrevederi

Urm.

132

cu reprezentanții străini, care făceau greutăți diverse Delegației Române, încât se susțineau puncte de vedere altele decât acelea ale delegației.

d/ În Sept. 1946, Gafencu trimite o scrisoare lui Maniu, în numele grupului de la Paris, în care arată acțiunea dusă și în care îl denumește pe Maniu drept conducător.

e/ În Mai 1947, Maniu și Brătianu trimit scrisori de mulțumire (redactate de Cojoceanu) prin care se mulțumea lui Gafencu pentru acțiunea dusă și i se dădeau instrucțiuni pentru viitor.

f/ În primăvara lui 1947, Gafencu face un voiaj la Paris și Londra, unde ține conferințe pentru a promova punctul de vedere cunoscut al partidului Național-Țărănesc.

C./ Vișoianu ia parte împreună cu Știrbey la negocierile de la Cairo, din primăvara lui 1944, negocieri în care

[illegible]

5218

se susţineau puncte de vedere ~~t~~ 533
diferite de cele necesare pentru a se ieşi
imediat din alianţa cu Germania.
Negocierile se duceau - conform directivelor
lui Maniu - al cărui trimis era.

b/ Numit Ministru de Externe în al
doilea Guvern Sănătescu şi Rădescu, Vişoianu Constan-
fondul rezistenţei de 6 mil. fr. elv. de la
Berna, pe care îl pune la dispoziţia
personală a lui Cretzeanu, prietenul
său personal.

c/ Conform directivelor primite de la Maniu,
în calitatea sa de Ministru, duce acţiune
de frânare desecretării armistiţiului în ţară:
Astfel prin Pogoneanu şi Hillard, inter-
zice C.G.M. să poată folosi porturile
de emigrare, se opune înfiinţării sindica-
tului M.A.S., şi prin Hillard încerca
să sugrume presa partidelor muncitoreşti,
imprimând presei în general tendinţe
cu caracter net reacţionar.

[signature]

Se opune la Tribunalul Poporului
să-i fie trimise dela Ministerul
de Externe, dosarele necesare proceselor
marilor criminali de război.

d/ După 6 Martie 1945, Vișoianu
face parte din grupul de conducere
al rezistenței, în care calitate
ia parte la toate întrunirile secrete
din casa Stirbey, are contacte directe
cu Maniu, Mihalache și Titel
Petrescu. Deasemenea întreține rela-
ții apropiate cu reprezentanții
anglo-americani și cu Palatul.
Notez - aci, după cum am declarat
anterior - că personal am constatat
direct dela Vișoianu toate afirmațiu-
nile făcute mai sus.
Amintesc că Pogoneanu i-a trimis
acestuia o scrisoare - după plecarea în
străinătate - în care îi amintește de
misiunea pe care a primit-o - în

din

~~529~~

534

unei întruniri la casa Știrbey ~~la care~~ participa și Maniu.

e/ Cunosc personal de la Vișoianu că el este acela care a intervenit și a obținut de la englezi, ca Misiunea engleză să ia sub protecția ei pe Generalul Rădescu, după încercarea acestuia de a reprima cu forța, armata democrației și în special după sângeroasele acțiuni cele 19 Decembrie 1945

f/ În calitatea sa de membru al grupului de conducere a rezistenței, ia parte și determină declanșarea crizei politice interne din Aug. 1945, în care timp, chiar personal i-am aranjat contacte personale cu reprezentanții anglo-americanilor – cărora li se cerea părerea – precum și cu reprezentanții Palatului.

g/. Cu ocazia promulgării legii electorale din vara anului 1946, Vișoianu a desfășurat

[signature]

- După dictatele lui Maniu — o acţiune
pentru a determina o nouă criză
constituţională ca aceea din August
1945. Cunosc personal intervenţiile care
le-a făcut la anglo americani şi Ştirbei
din discuţiile avute cu el, că anglo-
americanii au dat chiar curs acestor
intervenţii. Din afirmaţiile sale,
reiese că n'a avut succes intervenţia,
întrucât anglo-americanii, momentan,
sînt preocupaţi de alte probleme.

h/ In oct. 1946, conform hotărîrii
luate la o consfătuire în casa
Stirbey — despre care am vorbit mai
sus — Vişoianu fuge în străinătate,
cu Niculescu Buzeşti, în un avion
american şi cu ştirea misiunii militare
americane. Notez că încă din sept.
1946, Vişoianu mi-a afirmat într'o
zi, că Maniu îl preocupă să plece
în străinătate.

Fl.

7

535 ~~5330~~ 535

i) Sosit în străinătate, se alătură ~~Grupului Gafencu~~ și sub ordinele lui Niculescu-Buzești, contribue la acțiunea amintită, după instrucțiunile ce i se trimit din țară prin Popescu. Aceasta de la Popescu cu atât Vișoianu cât și Buzești, aveau misiunea, ca după terminarea acțiunii din Elveția, să plece în America, lucru pentru care se asigură chiar și vizele necesare.

Aceasta este declarația pe care o dau și o semnez

Fr. Rosi

8 Oct. 1947

524 531

536

DECLARATIUNE

Subsemnatul Roiu Florian, in continuarea declaratiilor anterioare, precizez următoarele:

1/. Ca urmare a hotărârilor şi ordinelor lui Maniu, Pogoneanu trimetea în străinătate numeroase scrisori, adresate lui Cretzeanu, Anastasiu, Titu Pogoneanu, Coste, Buzesti, Vişoianu. Aceşte scrisori erau destinate acestora, sau urmau ca prin intermediul acestora să ajungă în mâna altor persoane făcând parte din grupul aflat în străinătate, sau unor persoane străine.-

Imi amintesc cu precizie că, am fost chemat de Pogoneanu, mi s'a dat un plic voluminos şi dispozitiunea să-l duc lui Hulicŷ. Mi-a comunicat că plicul va fi luat de Berry care pleacă la Ancara şi dus lui Cretzeanu, pe care trebuie să-l prindă înainte de plecare în Elveţia. In acest plic al cărui continut nu mi l-a divulgat şi care era deschis, erau câteva scrisori adresate lui Cretzeanu din partea lui Niculescu Buzesti, Pogoneanu şi a familiei Stirbey, precum şi o scrisoare, bătută la masină şi semnată de Maniu pentru Cretzeanu. In scrisoarea sa, Maniu cerea lui Cretzeanu să plece în Apus, pentru ca să organizeze fortele în vederea luptei din străinătate.-

Această scrisoare, care era deschisă şi pe care am citit-o mai conţinea şi alte lucruri pe care le-am arătat în declaratiile anterioare.

Aceasta imi este declaratia pe care o susţin şi semnez.

ss/Florin Roiu

16 Oct.1947

16 oct. 1947

Declaraţiune

Subsemnatul Roşu Florin, în continuarea declaraţiilor anterioare, precizez următoarele:

1./ Ca urmare a hotărîrilor şi ordinelor lui Mamă Pogoneanu, trimitea în străinătate toate numeroasele scrisori, adresate lui Costo, Costeşeanu, Ancoteriu, Titu Pogoneanu, Dupeşti, Lişoianu. Aceste scrisori erau destinate acestora, sau urmau ca prin intermediul acestora să ajungă în mâna altor persoane, făcând parte din grupul aflat în străinătate, sau unor persoane străine.

Îmi amintesc cu precizie că am fost chemat de Pogoneanu, mi s'a dat un plic voluminos şi dispoziţiune să-l duc lui Hulick. Mi-a comunicat că plicul va fi luat de Berry care

Florin

plecat la Ankara şi dus lui Creţeanu,
pe care trebuia să-l prindă, înainte de
plecare în Elveţia. În acest plic, al
cărui conţinut nu mi l-a divulgat
şi care era deschis, erau câteva scrisori
adresate lui Creţeanu din partea
lui Mateescu Bujeşti, Cogălniceanu şi a familiei
Stirbey, precum şi o scrisoare, bătută
la maşină şi semnată de Maniu pentru
Creţeanu. În scrisoarea sa, Maniu cerea
lui Creţeanu să plece în Apus, pentru
ca să organizeze forţele în vederea
luptei din străinătate.

Această scrisoare, care era deschisă şi pe
care am citit-o, mai continua şi alte
lucruri pe care le-am arătat în declaraţiile
anterioare.

Aceasta îmi este declaraţia pe care
susţin şi semnez

[signature]

16 oct. 1947

Regiunea 2 Militară
TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~
— Parchetul Militar —

4
538

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.
Noi General Div. S. Pretorian, Procuror Militar Special, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~ Regiunea 2 Militară
In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui ROIU FLORIAN din Bucuresti Str. Nr.— sunt indicii de vinovăție pentru fapta de Uneltire contra ordinei Sigurantei Statului
prev. și pen. de art.—
Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30 zile.
Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.
Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 pe susnumitul.
Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 Octombrie 1947
Dat în București astăzi 15 octombrie /947.

Procuror Militar, Special
General de div. Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

ILITAR CORPUL II ARMATA

ırchetul Militar —

539 ~~528~~ ~~533~~

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3024

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi Gral de div. I. Precoreanu, Procuror Militar, pe lângă Parchetul ınalului Militar al ~~Corpului II Armată~~ Regiunea Militară

In baza art. 143/162 din C. J. M., având în vedere că în contra lui ROIU LORIAN din Bucuresti Str.

sunt indicii de vinovăție pentru fapta de uneltire contra ordinei și sigurantei statului

și pen. de art.

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Diıunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Mierului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 pe ıumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile ıncepere dela 15 sept 1947

Dat în București astăzi 15 sept-. /947.

Procuror Militar, Special

Generul de Div. [signature]

Am luat cunoștință învinuit

~~TRIBUNALUL MILITAR CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2 Militară.
— Parchetul Militar —

5~~29~~ 540 ~~537~~

MANDAT DE DEŢINERE Nr.______

...rtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.
— — — — — — — — — — — — —, Procuror Militar, pe lângă Parchetul ...ului Militar al ~~Corpului II Armată~~. Regiunea 2 Militară
...aza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui Roiu ...orin — — — —din— Bucuresti— — —Str. — — — — — — —,
...nt indicii de vinovăţie pentru fapta de — — — — — — — — — —
uneltire intru distrugerea unitatii Statului— — — — —
...pen. de art.— — — — — — — — — — — — —
...nd în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di...i Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de — ...le.
...nd în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.
...em tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Mi...ni Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 36 pe ...tul.
...em şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile ...ere dela — 15 August 1947— — — — —
...t în Bucureşti astăzi — — 15 August — — /947.

...uror Militar, Special

Am luat cunoştinţă învinuit

General de Div. Prădoiu

____

~~580~~
~~536~~
542

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul EMIL OPRIŞAN, născut în comuna Buzău, judeţul Buzău, anul 1906, luna Septembrie, ziua 8, fiu al lui EMIL şi MARIEI, de naţionalitate română, religie creştină ortodoxă, de profesiune funcţionar de Stat, căsătorit a doua oară cu Elisabeta Grecescu, născută la 16 Ianuarie 1912, am doi copii din prima căsătorie si anume EMIL-GEORGE şi FLORICA, situaţie militară, dispensat, condamnat nu am fost, cu ultimul domiciliul in str. Argentina nr. 38, declar următoarele :

1.- Telegrame comunicate Dlui Secretar de Legaţiune ROIU.-

a.- Telegrame privitoare la lucrările conferinţei celor patru miniştri de externe dela Londra, Paris şi New-York / în original /.-

b.- Telegramele privitoare la negocierea, semnarea şi ratificarea tratatelor de pace cu România, Italia, etc, la aplicarea lor / in original/.-

De ambele categorii de mai sus Dl. ROIU era îndrituit să ia cunoştinţă prin funcţiunea sa .

c.- Unele telegrame administrative, ca , rechemări, numiri, transformări de personal al Ministerului. Aceste telegrame nu au caracter confidenţial intrucât conţinutul lor - Decret Regal sau Decizie ministerială - se publică in Monitorul Oficial /Ele au fost comunicate în substanţă, nu în extenso/.

d.- Am dat in rezumat - de oricea 3-4 rânduri una telegramă care venea cred dela Roma şi al cărei conţinut nu mi-l pot aminti.-

2.- Telegrame comunicate Dlui POGONEANU:

a.- i-am vorbit uneori despre informaţiuni primite prin telegrame privitoare la pregătirea tratatelor de pace.-

b.- i-am comunicat verbal unele xxxxxxxxx mişcări de personal / care nu sunt confidentiale /.

./.

544

~~583~~ ~~538~~ 544

Dlui POGONEANU i-am comunicat conţinutul unor asemenea telegrame cu prilejul vizitelor întâmplătoare ce-i făceam din când în când.-

3.- Am mai discutat despre unele telegrame ca de pildă chestiuni de personal şi informaţiuni importante cu funcţionarii dela Direcţiunea Cabinetului, cari şi ei iau cunoştinţă de telegrame.-

4.- Am discutat şi comentat, în multe rânduri, telegrame repartizate Direcţiunilor cu personal acelor Direcţiuni îndrituit a lua cunoştinţă de telegrame.-

/ss/ EMIL OPRISAN,

19 August 1947.-

P. Conf.
[illegible]

15

Luată în fața noastră azi 19 August 1947.
Com. şef [signature]

~~537~~ ~~541~~ ~~545~~ 545

Declarație

Subsemnatul Emil Apisanu născut în comuna Buzău, județul Buzău, anul 1906, luna Septembrie, ziua 8, fiu al lui Emil şi Mariei, de naționalitate română, religie creştină-ortodoxă, de profesiune ~~avocat~~ funcționar de Stat, căsătorit a doua oară cu Elisabeta Grecescu, născută la 16 Ianuarie 1912, am doi copii din prima căsătorie şi anume Emil-George şi Florica, situația militară: dispensat, condamnat nu am fost, cu ultimul domiciliu în str. Argentina Nr. 38, declar următoarele:

1/ Telegrame comunicate Dlui Secretar de Legațiune Roiu:

a) Telegrame privitoare la lucrările Conferinței celor Patru miniştri de Externe dela Londra, Paris şi New-York (în original).

b) Telegramele privitoare la negocierea, semnarea şi ratificarea Tratatelor de pace cu România, Italia, etc. şi la aplicarea lor (în original)

De ambele categorii de mai sus Dl. Roiu era îndrituit să ia cunoştință prin —

funcțiunea sa.

c) Unele telegrame administrative, ca rechemări, numiri, transferări de personal al Ministerului. Aceste telegrame nu au caracter confidențial întrucât conținutul lor – Decret Regal sau Decizie ministerială – se publică în Monitorul Oficial. (Ele au fost comunicate în substanță, nu in-extenso).

d) am dat în rezumat – de circa 3-4 rânduri – una Telegramă care venea cred dela Roma și al cărei conținut nu mi-l pot aminti.

2/ Telegrame comunicate Dlui Pogoneanu:

a) i-am vorbit uneori despre informațiuni primite prin Telegrame privitoare la pregătirea tratatelor de pace.

b) i-am comunicat verbal unele mișcări de personal (cari nu sunt confidențiale).

Dlui Pogoneanu i-am comunicat conținutul unei asemenea Telegrame cu prilejul vizitelor întâmplătoare ce-i făceam din când în când.

3/ Am mai discutat despre unele telegrame – ca de pildă chestiuni de personal sau informațiuni importante cu funcționarii dela Direcțiunea Cabinetului; cari și ei iau cunoștință de Telegrame.

4/ Am discutat și comentat, în multe rânduri, telegrame repartizate Direcțiunilor cu personalul acelor Direcțiuni îndrituit a lua cunoștință de telegrame.

19 August 1947 Emil Oprișanu

49

27 aug. 1947

540

546

DECLARATIE

Subsemnatul Emil Oprişanu, în vârstă de 41 de ani domiciliat în Str.Argentina Nr.38, declar următoarele:

In legătură cu grupul oamenilor politici ai partidului naţional ţărănesc aflat în străinătate, precum şi a acelor în legătură cu aceştia, dar despre cari nu am cunoştinţă dacă sunt sau nu membri activi ai Partidului Naţional Ţărănesc, dar cari se găsesc într'o colaborare strânsă cu aceştia, cunosc cele ce urmează :

In zilele ce au urmat instalarea Guvernului Dr. Petru Groza, la 6 Martie 1945, am putut constata existenţa în străinătate a unui grup de persoane cari răspândeau în special prin presă articole şi declaraţiuni potrivnice Guvernului aflat la cârma ţărei, şi împotriva Uniunei Sovietice, în continuarea unei activităţi care dura deja înainte de această dată.

Personajul de căpetenie, în jurul căruia se poleniza această acţiune, era dl.Grigore Gafencu, fost ministru de externe şi membru al partidului naţional ţărănesc domiciliat în acea vreme la Berna şi în Franţa.

Cele de mai sus le cunosc atât din informaţiunile publicate în buletinele "Rador" şi "Ascultare" cât şi din informaţiunile comunicate de legaţiunea noastră din Berna precum şi din convorbiri avute cu dl.V.Pogoreanu, care, îmi amintesc, mi-a dat uneori textele unor articole sau declaraţiuni ale dlui Gafencu şi publicate în presa elveţiană.

La acea dată, dl.Pogoreanu era încă în cadrul ministerului, îndeplinind funcţiunea de director al cabinetului.

Următor înlocuirei d-sale din această funcţiune, au fost rechemaţi din străinătate o serie de funcţionari cari erau prieteni ai d-sale sau cari fusseseră trimişi în străinătate prin influenţa dlui Pogoreanu.

./.

Citez: Titu Pogoreanu, G.Anastasiu, V.Motaş, şi Maxim (din Elveţia); A. Burillianu şi D.Metta(din Franţa); M.Romniceanu (din Spania)?; Negulescu M. (din Italia); Brutus Cote (dela Lisabona); Fred.Nano (dela Stockholm); Al.Cretzianu, E.Ciurea şi Dim.Popescu (dela Ankara); menţionez, pentru a fi cât mai complect, pe dl Bianu dela Londra, dar nu cunosc calitatea ce a avut şi nici dacă a fost rechemat şi pe dl.N.Dianu care a venit la Paris dela Lisabona, unde fusese refugiat în timpul răsboiului. Din cei de mai sus nu s'a întors nici unul în ţară.

Ulterior mi-am dat seama că cei rechemaţi s'au alăturat persoanei şi acţiunei dlui Gr.Gafencu şi că rămânerea lor în străinătate corespundea vederilor dlui Pogoreanu. Imi amintesc că,cu prilejul unei convorbiri ce am avut cu d-sa la dânsul acasă, mi-a spus că a sfătuit pe unii din cei de mai sus să nu vină în ţară, până ce nu se vor lămuri lucrurile. Situez această convorbire X în perioada crizei dintre Guvern şi factorul constituţional în vara anului 1945.

In a doua jumătate a anului 1945, soseşte în Elveţia dl.Al.Cretzianu, fostul ministru la Ankara, care venea însoţit de doi din colaboratorii săi : Dnii Ciurea şi Dim.Popescu.

Prin sosirea acestui grup, s'a realizat o grupare a celor din străinătate şi s'a desemnat o acţiune închegată din partea lor. Am aflat dela dnii Pogoneanu şi Roiu că Dnii Cretzianu şi Gafencu îşi vor uni activitatea lor pentru a alcătui un comitet de rezistenţă în străinătate în scopul de a determina o intervenţiune a marilor puteri pentru schimbarea regimului din ţară. Soluţiunile întrevăzute atunci, şi discutate de mine cu dnii Pogoneanu şi Roiu, erau fie o intervenţie armată, fie o negociere amiabilă între marile puteri. Opinia dlui Pogoneanu cea că, în mod logic, răsboiul este inevitabil, în timp ce subsemnatul eram de părere, şi am argumentat că soluţionarea este posibilă pe calea negocierilor şi a concesiunilor mutuale între marii Aliaţi.

Refuzul Dlui Cretzianu de a restitui fondurile cerute de Ministerul de Externe, a găsit deplina aproba-

./.

re a dlui Pogoneanu. Această atitudine s'a concretizat prin declaraţiile făcute verbal de Dsa în prezenţa mea în diferite împrejurări.

Pentru susţinerea cauzei Dlui Cretzianu, Dl. Pogoneanu a dunat material compus din acte sau copii de acte dela Contenciosul Min. Af. Străine, intocmite de acesta pentru susţinerea intereselor Statului, din copii de legi din monit. Oficial, din Consultaţiuni juridice, din cari imi amintesc că una fusese întocmită de Dl. Avocat Ottulescu, trimiţând toate acestea în străinătate prin misiunea Americană, în speţă prin Dnii Y. Beny, Melbourne Hulick şi data Misiunea britanică, prin Dl. Parter.

Acest mod de transmitere a fost folosit şi ulteric rior, în mod curent, pentru comunicaţiile cu străinătatea.

Cu prilejul acestui proces, mi-am putut da seama c că grupul din Străinătate are în Ţară un grup corespunzător format din Dnii Pogoneanu, Roiu, Camil Demètrescu, Barbul, R. Hillard, A. Golopenţia, Neamţu, Pop, R. Buzeşti, Oprişanu, Călin Botez şi alţii al căror rol nu l-am putut identifica. Stiu insă că mai era a serie de persoane din Ministerul Afacerilor Străine cari făceau diferite servicii Dlui Pogoneanu şi Roiu, Citez, Dra Alina Oeconomu, Dna Fl. Spirescu, Consul Tincu, Dra Liliana Stănescu, Dra Rădulescu Teodora, Consul Emil Lăzărescu, V. Skeletti, avocat Vişoianu şi alţii pe cari nu mi-i amintesc.

Asupra felului in care, personal, am fost angajat în acţiunea acestui grup, declar că, niciodată nu am fost in dezacord cu Dl. V. Pogoneanu în ce priveşte problemele de politică, în general, şi de politică externă, în special.

Colaborarea mea cu dânsul a inceput prin a păstra într'o cameră a Comisiunei Păcii, materialul personal conţinut intr'un dulap metalic Fichet al Ministerului, aici am tolerat să rămână şi după ce Dl. Pogoneanu a încetat de a mai face parte din Minister, In afară de acest material nu ştiu dacă Dsa a mai lăsat la Minister materi in birouri, valize etc. Cheile acestui dulap erau păstrate de Dl. Roiu şi de Dra Sorescu (actuala Dnă Pogoneanu). După câte mi s'au spus, şi mi s'au arătat, de către cei doi de mai sus, materialul acesta consista din dosare din arhiva Ministerului, acte relative la pregătirea actului de la 23 August, Telegrame schimbate cu acest prilej, arhiva Palatului, pachete cu hârtii dife-

rite al căror conţinut nu mi-l reamintesc, câteva blanchete de paşapoarte diplomatice in alb, şi diverse lucruri personale. La acest dulap avea acces şi Dl.Camil Demetrescu, dar în mod special Dl.Roiu şi Dra Sorescu veneau şi luau material pe care-l duceau la Dl.Pogoneanu.

In birourile Cifrului, Dl. Roiu a avut, până în ziua arestărei mele, un birou metalic despre existenţa căruia am fost informat deabea cu câteva zile înainte şi nu-i cunosc conţinutul.

Deoarece socoteam periculoasă această formă de păstrare am rugat în diferite rânduri pe Dl. Roiu să golească dulapul şi să transposte materialul,aiurea, spre a-l clasa şi a restitui Ministerului hârtiile oficiale.

ss. Emil Oprişanu.

27 August 1947.

P.Conf.
[signature]

550

Urmarea declaratiei din 27 August 1947.-

Golirea dulapului s'a făcut in mai multe transporturi la date diferite, materialul fiind pus in valize si trasportat la Dl Roiu la Dl. Pogoneanu cu automobilul acestuia. A mai ajutat la punerea materialului în valize Dra. Sorescu si subsemnatul.-

Peste câtva timp, Dl Roiu, Dra. Sorescu si Dl. Camil Demetrescu mi-a adus treptat material triat, provenind din dulapul sus menţionat materialul destinat a fi predat arhivei ministerului şi conţinând din rapoarte politice, telegrame, buletin de informaţie şi presă, tăieturi de ziare etc. O parte din materialul datei date din 1944 / rapoarte prin curier dela diverse legaţi şi dus la Snagov. Materialul desenat arhivelor l-am predat arhivelor politice a ministerului doamnei Rădulescu sau Cârjanovschi.

Dnii Roiu, Demetrescu si Dra Sorescu mi-au mai adus şi material în păstrare de soarta căruia se va hotărî mai târziu de Dl. Pogoneanu : un pachet cu corespondenţă legatia Riga / asa zisele rapoarte Buzesti/ referitoare la unele negocieri duse de Dsa cu un reprezentat sovietic in timpul când era insărcinat cu afaceri la Riga/. De conţinut nu am luat cunoştinţă. Aceasta o ştiu dela Dl. Roiu sau Dl. Demetrescu care mi-a adus pachetul.-

Tot provenind dela Dl. Pogoneanu există la cifru o valiză de fibră conţinând arhiva Palatului, triată in parte de mine, şi care conţine, după câte am putut vedea rapoarte trimise de agenţi noştri speciali ataşaţi de presă etc. Regelui Carol II.-

In camera blindată a cifrului posibil să mai existe 1 sau 2 pachete cu material dela Dl. Pogoneanu dar nu le cunosc conţinutul şi este probabil să fi fost ridicat intre timp.

In casa de fier din biroul meu am mai avut in păstrare dela Dl. Pogoneanu / prin Dl. Roiu/ următoarele : Un dosar relativ la incidentele din piaţa Palatului, provenind dela o autoritate internă, unele pise fiind certificate de un magistrat militar, un plic conţinând două mape în care am văzut o telegramă, in două sau trei ediţi, dela Dl. Titulescu, datată din perioada 1936-1938 / ?/, o telegramă a Domnului Tătărăscu si alte hârti despre care nu-mi reamintesc, un

./.

plic conţinând memorile / câteva exemplare/ grupului Gafencu către Conferinţa Păcii.-

551

Cele 2 plicuri de mai sus se găsesc actualmente in dulapul din perete al biroului meu dela etaj IV impreună cu 3 foto-copii de articole din ziare anglo-xxxxxxxxx saxone şi câte alte hârtii referitoare la actiunea grupului Gafencu la Conferinţa Păcii.-

Fotocopiile reproduc articole de critică la adresa U.R.S.S. şi a generalismului Stalin. Alături de acei găseşte şi o lucrare dactilografiată in circa 10 pagini - intocmită de mine cu privire la tezele istorice asupra Basarabiei.-

Dosarul relativ la incidentele din Piaţa Palatului l-am dat Dlui Roiu, spre a dispune de el. Cu prilejul predării serviciului, in vara 1945, Dl Pogoneanu mi-a remis 2 plicuri in cari erau câte o mapă cuprinzând : 1.- situaţia fondului de dispoziţie al ministrului, ţinut la zi ; 2.- procesele verbale semnate de Dl. Camil Demetrescu relativ la arhivele xxxxxxxxxx Presidenţiei dela Vice. Presedinte Mihai Antonescu. Aceste 2 mape le-am predat Cifrului prin Dl. Consul Lăzărescu, acum circa 2- 3 săptămâni intrucât uitase de existenţa lor in safe-ul xxxxx meu de fier dela minister.-

In ce priveşte materialul rămas la Dl. Pogoneanu şi ne predat ministerului / dosarele relative la actul dela 23 August si altele/, am intrebat pe Dl. Roiu ce s'a făcut şi mi-s declarat că sunt puse in siguranţă la Misiunea Americană.-

Aceasta imi este declaratia dată astăzi 27 August 1947, pe care o menţin şi semnez.-

/ss/ Emil Oprisanu.-

In continuarea celor declarate mai sus adaug că adâncirea legăturei de colaborare cu grupul Pogoneanu s'a făcut prin comunicarea de către mine a conţinutului unei telegrame descifrată sau cifrată.- La inceput, din propria initiativă iar mai târziu, la solicitarea repetată cu oarecare regularitate făcută prin Dl. ROIU sau prin Dra Sorescu. Telegramele care au transmise Dlui Pogoneanu se referau in special la următoarele chestiuni : procesul Cretzeanu incidentul Liviu C Pop.- Stanciu (legat indirect de persoana Dlui Cretzeanu/ 2 telegrame dela Ambasada Moscova transmiţând comunicări dela Dl. Ministru Alexandrini:

./.

41 552 ~~546~~

in legatură cu negocierile economic-română sovietică din anul 1946, una - două telegrame in legătură cu Creditul Minier /telegrame particulare transmise prin Cifru Ministerului/ Telegrame primite la lucrările Conferintelor Celor Patru Miniştrilor de Externe dela Londra-Paris si New-York / de continutul acestor telegrame Dl. Roiu lua cunostintă şi le putea comunica chiar fără stirea mea, intrucât aceste telegrame erau remise de Cifru si Comisiunea Păcii, al cărui functionar - el doilea secretar era Dl. Roiu / Telegramele in legătură cu negocierea economică dela Wasingoton.-

In afară de telegramele comunicate lui prin mijlocirea mea stiu că Dl. Roiu transmitea D-lui Pogoneanu telegramele obtinute direct dela Cifru fără stirea mea, deoarece am văzut uneori la dânsul notite ce tinând telegrame in rezumat si pe care nu i le dasem eu.-

(A) Pe lângă materialul obtinut dela Cifru am văzut că Dl. Roiu, poseda câteodată texte absolut confidentiale ca de pildă anexele secrete si textele integrale ale acordurilor economice româno-sovietice pe care D-sa le pregătea pentru Dl Pogoneanu in vederea transmiterii lor grupului de rezistentă din străinătate, iar Dl. Roiu le remitea si Misiunilor Americană si Britanică din tară. Nu cunosc modul cum Dl Roiu putea procura aceste documente. Unele din aceste texte mi-au fost date de Dl. Roiu să le citesc şi le-am luat acasă unde, cu această ocazie le-am arătat şi prietenului mei Călin Botez care venise intâmplător să mă vadă.-

Aceste texte au fost copiate la minister din ordinul Dl. Roiu de diferite dactilografe / nu stiu care anume din dactilografele Comisiei Păci a făcut această lucrare/ in afară de acest material, stiu că Dl Roiu pregătea chiar la minister spre ai fi comunicat grupului din străinătate un fel de buletin al stirilor interne din ţarăalcătuit din tăieturi din texte apărând in Bucuresti : aceastea le preda Dlui V Pogoneanu in vederea transmiterii lor in străinătate.-

X In legătură cu aceste trimiteri efectuate către Dl. Pogoneanu şi Roiu ţin să reamintesc după cum am declarat şi in declaraţia anterioară că subsemnatul din propie initiativă am trimis printr'un coleg care mergea in post in Turcia / secretar de legatie Const. Dimitriu / un plic in care am pus următoarele : cele 5 memori intocmite la comisiunea păci lucrare asupra Dunării a Dnei secretare de legatie Mironescu o notită a mea supra texele istorice etc.-

./.

41

553 ~~547~~ 542

553

relativ la Basarabia / circa 8 î lo pagini/ xxxxxx referatele mele relative la problema generală a schimbului de populatie harta etnografică Langhams, harta 1/200.000 a Dobrogei cu gurile Dunării si o scirsoare persoanjă către Bes

Urmarea II-a Declaratia din 27 August 1947.- ~~5718~~ 554

Am trimis cele de mai sus Dlui Cretzeanu spre a-i arăta că am lucrat şi eu în legătură cu problemele păcii şi şi doream să vadă că doresc si eu să-i fiu de ajutor cu ceva acţiunea ce bănuiam că o va întreprinde, în urma refuzului Dsale de a se întoarce în ţară la chemarea Munisterului.

In ce priveşte mesagiile ce le-am trimis cifrat din Tară pentru membri ai rezistenţei, voi arăta ulterior in ce au constat, ca şi activitatea mea pe timpul cât am fost la Paris, pe care o voi arăta in detaliu.-

Organizatia de rezistentă, care s'a inchegat in străinătate, are in fruntea ei un comitat de conducere, ajutat de organe minore de executie. Comitetul de conducere, cu sporurile ulterioare de membri ce l-a primit ptin sosirea in Elveţia a Dlor Visoianu şi Buzesti, se compunea din Gr. Gafencu, Al. Cretzeanu, Gr. Niculescu Buzesti, C Visoianu / acestia in Elveţia/ si Dnii V. Tilea si Bianu / la Londra/. Ulterior, Dl Al. Cretzeanu s'a stabilit la New-York unde s'a alăturat grupului deja existent in Statele- Unite si compus din Dnii C Davilla si Fred. Nano.-

Ducându-mă la Paris, cu ocazia Conferinţei de Pace, am putut afla dela ~~fxxxxx~~ fostul consilier de legatie Brutus Coste că intre Dnii Gafencu si Tilea se punea problema conducerii miscării din străinătate şi m'a rugat să transmit Dlor. Buzesti si Pogoneanu la Bucuresti, la sosirea mea, rugămintea celor din străinătate de a se interveni la partitul national tărănesc spre a se recunoaşte sefia Dlui Gafencu in dauna dlui Tilea, ~~Emil Oprişanu~~.

La câtva timp după intoarcerea mea in tară /luna Noembrie 1946/ am transmis Dlui Pogoneanu mesagiul Dlui Coste. Dl Pogoneanu mi-a spus că cunoaşte chestiunea însă, că nu este aşa de uşor de rezolvat intrucât " ardelenii" din pardit sustin pe Dl. Tilea. Dsa credea că situaţiunea in rândurile celor din străinătate, se va ameliora prin plecarea Dlui Cretzeanu in Statele-Unite care urma să dea acolo impulsul necesar in vederea schimbării centrului de greutate al rezistenţei in America.-

Referitor la fondurile din care se alimentează mişcarea de rezistenţă din străinătate, Stiu că o bună parte din fondul de 6.000.000 franci elveţieni-transferat de Dl. C Vişoianu la ordinul Dlui Cretzeanu- a fost deblocată

./.

555 544 ~~549~~ 555

36

si este utilizată de Dsa peacoperirea cheltuielilor de întreţinere a celor cari colaborează cu Dsa şi cu Dl. Gafencu. In legătură cu aceastea, am aflat la Paris, dela un fost coleg, aflat in rezistentă, şi de al cărui nume nu-mi pot aduce aminte in mod precis, el putând să fie Dl. E Ciurea sau Dl. Titu Pogoneanu,, că Dl. Cretzeanu păstrează justificările tuturor sumelor cheltuite din fondul deblocat pe care-l utilizează Dsa..-

In ce priveste organizaţia din Ţară, stiu că Dl Pogoneanu era in legătură permanentă cu grupul din străinătate şi făcea legătura intre acesta şi forurile conducătoare ale Partidului Naţional Tărănesc. Deasemenea ştiu atât dela Dl Pogoneanu cât şi dela Dl. Roiu că Dl. Pogoneanu trimetea la intervale regulate, pentru informarea Dlui Gafencu si Cretzeanu, material documentar relativ la stările de lucruri dela noi din ţară, tăeturi de presă, eventuale texte de acorduri confidenţiale precum şi instrucţiuni din partea Conducerii Partidului.-National Tărănesc .

Cu privire la textele de acorduri confidenţiale am întrebuinţat termenul de " eventuale ", pentru a accentua că acestea nu erau trimise decât atunci când puteau fi obţinute.-

Stiu că toate cele menţionate mai sus erau trimise DlorGafencu si Cretzeanu / iar o serie de informaţiuni d din Ţară şi Dlui George Anastasiu la Berna/ deoarece o parte le vedeam personal când erau in curs de intocmire, precum si din afirmaţiile Dlui Roiu, care-mi spunea textual că o mie este trimisă lui Cretzeanu la New-yorg, o altă serie la Berna, pentru Gafencu si Buzesti, iar o altă serie de informaţiuni / tăieturi de presă/ pentru Gigi / George Atanasiu/.-

După câte mi-a afirmat Dl Roiu acest material era trimis prin intermediul misiunei americane / DlB.Y.Bevy/ , D.R. Melbourne si Dl. Hulick/ si a misiune britanică, prin Dl. Parter. Acest mod de transmitere prin cele două misiuni străine- mi-a fost confirmat şi de Dl. Pogoneanu.-

Asupra permanentei legături pe care o menţine Dl. Roiu, pentru grupul Pogoneanu, cu misiunile americane si britanică, menţionez că Dl. Roiu lipsea in cursul serviciului dela minister şi mă anunţa cu voce tare că se " duce la americani" respectiv la Parter.-

./.

556

~~550~~ 545

Personal, subsemnatul am avut prilejul să răspund la telefon- in absenţa DluiRoiu- să fiu chemat urgent la biroul Dlui Parter să-i comunic Dlui Roiu rugămintea de a telefona Dsa.-

Asupra obiectivele urmărite de grupul din străinătate- lucrând in strânsă legătură cu Partidul national Tărănesc şi după instrucţiunile acestuia - am putut lua cunoştinţă atât din cele două Memorii intocmite cu prilejul Conferinţei de Pace dela Paris, cât şi din diverse articole şi interview-uri publicate in ziarele străine/ elveţiene şi americane/ in general sub semnăturile Dlor Gafencu şi Cretzeanu, cari in majoritate au fost date de Dl. Roiu si cari pot fi rezumate astfel: menţionarea in atenţiunea opiniei publice mondiale a situaţiei din tările sud-est-europeane, cu deosebirea a acelui din ţara noastră, pentru a determina o interventiune politică sau armată- care ar aduce schimbarea actualei situaţii, speţă, retragerea trupelor sovietice, anihilarea sau cel puţin răsturnarea regimurilor ,-democratice aflate actualmente la puterea in aceste Tări.-

Referitor la acţiunea in interior a grupului Pogoneanu, pot să afirm că, in afară de legătura Partidului National Tărănesc, cu străinătatea, mai activa si ca un cerc de studii pentru avize, pe care l'aşi putea denumi " brain trust" / cercul creerilor/ Stiu că se discutau, in întrunirile ce aveau loc la Dl. Pogoneanu acasă, diferite probleme ale administraţiei Tărei, ale reconstrucţiei , ale utilizărei unor eventuale investiţii de capital american etc. La una din aceste discuţiuni, referitoare toemai la stabilirea ordinei de prioritate la investiţiile de făcut în acest capitol eventual, am asistat şi subsemnatul. Avizul asupra chestiuni discutate urma să fie transmis Partidului National Tărănesc.

Referitor la legăturile dintre Dl. Iuliu Maniu şi Pogoneanu, ştiu că acesta din urmă îl vizitau destul de des.-

/ss/ Emil Oprişanu.-

P. Conf.

pe Dl. Maniu, iar când era impiedicat de a-l vedea, trimetea la acesta pe Dl. Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună in mâinile Dlui Maniu materialul primit dela grupul din străinătate sau cel confidenţial obţinut în Ţară, si pe de altă parte să ia dela Dl Maniu - spre a fi trimise mai departe in străinătate- instrucţiunea celor din străinătate / D. Gafencu, Cretzeanu ect/

Stiu acest lucru intrucât, din acest material, Dl Roiu mi-a dat să citesc in primăvara acestui an memoriu raport adresat de Dl. Buzesti, Dlui Maniu si primit de Dl. POGONEANU. In partea sa finală, acest memoriu reclama trimiterea de instrucţiuni din Ţară.-

Deasemeni, in primele zilr ale lunei August 1946, imi amintesc că Dl. Camil Demetrescu m'a intrebat dacă- plecând la Paris- nu a-şi primi să duc o notă trimisădе Dl. Maniu ~~Dlui Maniu~~, Dlui Bianu dela Londra. In principiu am acceptat să duc nota în chestiune insă, in ultimul moment, Dl. Camil Demetrescu mi-a spus că preferă să o trimeată pe altă cale sau mai târziu.-

In afară de Dl. Iuliu Maniu, stiu că Dl Pogoneanu era in legături cu Dl. Coposu, cu care l-am văzut dealminteri intr'o seară in maşina sa in faţa ministerului de Externe, in timpul ce aştepta pe Dl. Roiu sau Camil Demetrescu.

In ceeace priveste posibilitatea de a aduce la indeplinirea obiectele urmărite, ştiu din discuţiunile la cari am asistat că se miza pe factorul determinat al unei interventiuni străine care ar fi răsturnat actuala ordine de lucruri din răsăritul Europei şi implicit din România.

Aceasta imi este declaraţia pe care o dau liber, pe care o menţin şi o semnez.-

/ss/ Emil Oprisanu

28 August 1947.-

P. conf.

45

(STP)

552

538

28 August 1947
Dată în fața mea
[signature]

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în str. Argentina No-38, declar următoarele:

În legătură cu grupul oamenilor politici ai Partidului Național Țărănesc aflători în străinătate, precum și a celor în legătură cu aceștia, dar despre cari nu am cunoștință dacă sunt sau nu membrii activi ai Partidului Național Țărănesc, dar cari se găsesc într'o colaborare strânsă cu aceștia, cunosc cele ce urmează.

În zilele ce au urmat instalarea guvernului Dr. Petru Groza, la 6 Martie 1945, am putut constata existența în străinătate a unui grup de persoane cari răspândeau în special prin presă articole și declarațiuni potrivnice guvernului aflat la cârma țărei, și împotriva Uniunei Sovietice, în continuarea unei activități care dura deja dinainte de această dată.

Personajul de căpetenie, în jurul căruia se polariza această acțiune, era Dl. Grigore Gafencu, fost ministru de externe și membru al Partidului Național-Țărănesc, domiciliat în acea vreme la Berna și în Franța.

Cele de mai sus le cunosc atât din informațiunile publicate în buletinele "Rador" și "Baultara", cât și din informațiunile comunicate de Legațiunea noastră din Berna precum și din convorbiri avute cu Dl. V. Pogoneanu, care, mi amintesc, mi-a dat uneori textele unor articole sau declarațiuni ale Dlui Gafencu și publicate în presa elvețiană.

Emil Oprișanu

La acea dată, Dl. Pogoneanu era încă în cadrul ministerului, îndeplinind funcţiunea de director al Cabinetului.

Următorul înlocuirii Dsale din această funcţiune, au fost rechemaţi din străinătate o serie de funcţionari cari erau prieteni ai Dsale sau cari fuseseră trimişi în străinătate prin influenţa Dlui Pogoneanu.

Citez: Titu Pogoneanu, G. Anastasiu, V. Mataş, şi Maxim (din Elveţia); A. Burillianu şi D. Metta (din Franţa); M. Romniceanu (din Spania ?); Negulescu M. (din Italia); Brutus Coste (dela Lisabona); Fred. Nano (dela Stockholm); Al. Cretzianu, E. Ciurea şi Dim. Popescu (dela Ankara); menţionez, pentru a fi cât mai complect, pe Dl. Bianu dela Londra, dar nu cunosc calitatea ce a avut-o şi nici dacă a fost rechemat şi pe Dl. N. Dianu care a venit la Paris dela Lisabona, unde fusese refugiat în timpul războiului. Din cei de mai sus nu s'a întors nici unul în ţară.

Ulterior mi-am dat seama că cei rechemaţi s'au alăturat persoanei şi acţiunei Dlui Gr. Gafencu, şi că rămânerea lor în străinătate corespundea vederilor Dlui Pogoneanu. Îmi reamintesc că, cu prilejul unei convorbiri ce am avut cu Dsa la sfârşitul acesta, mi-a spus că a sfătuit pe unii din cei de mai sus să nu vină în ţară până ce nu se vor limpezi lucrurile. Situez această convorbire în perioada crizei dintre Guvern şi Factorul Constituţional în vara anului 1945.

In a doua jumătate a anului 1945, soseşte în Elveţia Dl Al. Cretzianu, fostul ministru la Ankara, care venea însoţit de 2 din colaboratorii săi: Dn Ciurea şi Dim. Popescu.

Prin sosirea acestui grup, s'a realizat o grupare a celor din străinătate şi s'a desemnat o acţiune închegată din partea lor. Am aflat dela Dlui Pogoneanu şi Roiu că Dnii Cretzianu şi Gafencu îşi vor uni activitatea lor pentru a alcătui un comitet de rezistenţă în străinătate

Emil Aprițeanu

în scopul de a determina o intervenţiune a marilor puteri pentru schimbarea regimului din ţară. Soluţiunile întrezărite atunci, şi discutate de mine cu Dnii Pogoneanu şi Roiu, erau fie o intervenţie armată, fie o negociere antisovietică între marile Puteri. Opinia Dlui Pogoneanu era că, în mod logic, războiul este inevitabil, în timp ce subsemnatul eram de părere, etc., şi am argumentat că soluţionarea este posibilă pe calea negocierilor şi a concesiunilor mutuale între marii Aliaţi.

Refuzul Dlui Cretzianu de a restitui fondurile cerute de Ministerul de Externe, a găsit deplina aprobare a Dlui Pogoneanu. Această atitudine s'a concretizat prin declaraţiile făcute verbal de D-sa în prezenţa mea în diferite împrejurări.

Pentru susţinerea cauzei Dlui Cretzianu, Dl. Pogoneanu a adunat material compus din acte sau copii de acte dela Contenciosul Min. Af. Străine, trimise de acesta pentru susţinerea intereselor Statului, din copii de legi din Monit. Oficial, din consultaţiuni juridice, toate din cari mi amintesc că una fusese întocmită de Dl Avocat Ottulescu, trimiţând toate acestea în străinătate prin misiunea americană, în speţă prin Dnii Y. Berry, Melbourne, Kulick şi dela misiunea britanică, prin Dl Porter.

Acest mod de transmitere a fost folosit şi ulterior, în mod curent, pentru comunicaţiile cu străinătatea.

Cu prilejul acestui proces, mi-am putut da seama că grupul din străinătate are în Ţară un grup corespunzător format din Dnii Pogoneanu, Roiu, Camil Demetrescu, Barbul, R. Hillard, A. Golopenţia, Neamţu, Pop, R. Buzeşti, Aprişoneu, Călin Botez şi alţii al căror rol nu l-am putut identifica. Ştiu apoi că mai era o serie de persoane din Ministerul Afacerilor Străine cari făceau diferite servicii Dlui Pogoneanu şi Roiu, citez, D-na Alina Oeconomu, D-na Fl. Spirescu, consul Ţincu, D-na Liliana Stănescu, D-na Rădulescu Teodora, consul Emil Lăzărescu, V. Skeleti, avocat Vl. Soianu şi alţii pe cari nu mi-i amintesc.

Emil Aprişanu

asupra felului în care, personal, am fost angajat în activitatea acestui grup, declar că: niciodată nu am fost în dezacord cu Dl. V. Pogoneanu în ce privește problemele de politică, în general, și de politică externă, în special.

Colaborarea mea cu d-sa a început prin a păstra într'o cameră a Comisiunii Păcii, materialul personal conținut într'un dulap metalic fichet al Ministerului, ce am luat și rămânea și după ce Dl. Pogoneanu a încetat de a mai face parte din minister. În afară de acest material nu știu dacă D-sa a mai lăsat la minister material în birouri, valize etc. Cheile acestui dulap erau păstrate de Dl Roiu și de D-ra Sorescu (actuala D-nă Pogoneanu). După câte mi s'au spus, și mi s'au arătat, de către cei doi de mai sus, materialul acesta consista din dosare din arhiva ministerului, acte relative la pregătirea actului dela 23 August, telegrame schimbate cu acest prilej, arhiva Palatului, pachete cu hârtii diferite al căror conținut nu mi-l reamintesc, câteva blanchete de pașaporte diplomatice în alb, și diverse lucruri personale. La acest dulap avea acces și Dl. Camil Demetrescu, dar în mod special Dl. Roiu și D-ra Sorescu veneau și luau material pe care-l duceau la Dl. Pogoneanu.

În biroul cifrului, Dl. Roiu a avut, până în ziua arestării mele, un birou metalic despre existența căruia am fost informat odată cu câteva zile înainte și nu-i cunosc conținutul.

Deoarece socoteam periculoasă această formă de păstrare, am rugat în diferite rânduri pe Dl Roiu să golească dulapul și să transporte materialul aiurea, spre a-l desface și a restitui ministerului hârtiile oficiale. 27 aug. 1947

Emil Oprișanu

39

584

560

Urmare a declarației din 27 August 1947

Golirea dulapului s'a făcut în mai multe transporturi, la date diferite, materialul fiind pus în valize și transportat de Dl Roiu la Dl. Pogoneanu cu automobilul acestuia. A mai ajutat la punerea materialului în valize Dna Sorescu și subsemnatul.

Peste câtva timp, Dl. Roiu, Dna Sorescu și Dl Camil Demetrescu mi-au adus înapoi material triat, provenind din dulapul sus-menționat, material destinat a fi predat Arhivelor ministerului și constând din rapoarte politice, telegrame, buletine de informații și de presă, tăieturi de ziare etc. O parte din acest material data din 1944 (rapoarte sosite prin curier dela diverse legații și dus la Snagov.). Materialul destinat arhivelor l-am predat arhivelor politice a ministerului, Dlui Rădulescu sau Dlui Crăjanovschi.

. Dnii Roiu, Demetrescu și Dna Sorescu mi-au mai adus și materiale în păstrare, despre soarta cărora se va hotărî mai târziu de Dl Pogoneanu: un pachet cu arh. Corespondența Leg. Riga (așa zisele Rapoarte Buzești-Nekitina la unele negocieri duse de D-sa cu un reprezentant sovietic, în timpul când era Însărcinat cu Afaceri la Riga). De conținut nu am luat cunoștință. Aceasta o știu dela Dl. Roiu sau Dl Demetrescu, care mi-a adus pachetul.

Tot provenind dela Dl. Pogoneanu, există la Cifru o valiză de fibră conținând arhiva Palatului, triată în parte de mine, și care conține, după câte am putut vedea, rapoarte trimise de agenții secreți, diplomatici, atașați de presă etc. Regelui Carol II.

Emil [illegible]

În camera blindată a cifrului este probabil să mai existe 1 sau 2 pachete cu material dela Dl. Pogoneanu dar nu le cunosc conţinutul şi este posibil să fi fost ridicate între timp.

În cassa de fier din biroul meu am mai avut în păstrare dela Dl Pogoneanu (prin Dl. Roiu), următoarele: un dosar relativ la incidentele din piaţa Palatului, provenind dela o autoritate internă, unele piese fiind certificate de un magistrat militar, un plic conţinând două mape în cari am văzut o telegramă, în 2 sau 3 copii, dela Dl. Titulescu, datată din perioada 1936-1938 (?), o telegramă a Dlui Tătărescu, şi alte hârtii despre cari nu-mi reamintesc, un plic conţinând memoriile (câteva exemplare) grupului Gafencu către Conferinţa Păcii.

Cele 2 plicuri de mai sus se găsesc actualmente în dulapul din perete al biroului meu dela etajul IV, împreună cu 3 fotocopii de articole din ziare anglo-saxone şi câteva alte hârtii referitoare la acţiunea grupului Gafencu la Conferinţa Păcii. Fotocopiile reproduc articole de critică la adresa U.R.S.S. şi a generalisimului Stalin. Alături se mai găseşte şi o lucrare dactilografiată - în circa 10 pagini - întocmită de mine cu privire la teza istorică asupra Basarabiei.

Dosarul relativ la incidentele din Piaţa Palatului l-am dat ~~Dl~~ Dlui Roiu, spre a dispune de el,

~~Dl~~ Cu prilejul predării serviciului, în vara 1945, Dl. Pogoneanu mi-a remis 2 plicuri în cari erau câte o mapă cuprinzând: 1° situaţia fondului de dispoziţie al ministrului, ţinut la zi; 2° procesele verbale semnate de Dl. Camil Demetrescu relativ la arhivele preluate dela Vice-Preşedintele Mihai Antonescu. Aceste 2 mape le-am predat Cifrului prin Dl Consul Lazărescu, acum circa 2-3 săptămâni, întrucât uitasem de existenţa lor, în safe-ul cassei mele de fier del Minister.

Emil Oprişanu

In ce privește materialul rămas la Dl. Pogoneanu și ne-predat ministerului (dosarele relative la actiunea dela 23 August și altele), am întrebat pe Dl. Roiu ce a făcut cu ele și mi-a declarat că sunt puse în siguranță la misiunea Americană.

Aceasta îmi este declarația, dată azi 27 August 1947, pe care o mențin și semnez.

Emil Ap...anu

In continuarea celor declarate mai sus, adaog că adâncirea legăturei de colaborare cu grupul Pogoneanu s'a făcut prin comunicarea de către mine a continutului unor telegrame descifrate sau cifrate. La început, din propria inițiativă, iar mai târziu, la solicitarea, repetată cu oarecare regularitate, făcută prin Dl. Roiu sau prin D-ra Salescu. Telegramele cari au fost transmise Dlui Pogoneanu se refereau în special la următoarele chestiuni: procesul Crețianu, incidentul Liviu C. Pop-Stanciu (legat indirect de persoana Dlui Crețianu), 2 telegrame dela Amb. Moscova transmițând comunicări ale Dlui ministru Alexandrini în legătură cu negocierile economice româno-sovietice din anul 1946, 1-2 telegrame în legătură cu "Creditul minier" (telegrame particulare transmise prin cifrul ministerului), telegrame privitoare la lucrările Conferințelor celor 4 miniștri de Externe dela Londra, Paris și New-York [de conținutul acestor telegrame, Dl Roiu lua cunoștință, și le putea comunica, chiar fără știrea mea, întrucât aceste telegrame erau remise de Cifru și Comisiunei Păcii, al cărei funcționar – al 2-lea secretar – era Dl. Roiu]; telegrame în legătură cu negocierile economice dela Washington,

In afară de telegramele comunicate lui prin mijlocirea mea, Dl. Roiu transmitea Dlui Pogoneanu telegrame obținute direct dela Cifru, fără știrea mea, deoarece am văzut uneori la dânsul notițe conținând telegrame în rezumat, și pe cari nu i le dădusem eu.

Emil Ap...anu

Pe lângă materialul obținut dela Cifru, am văzut că Dl Roiu poseda câteodată texte absolut confidențiale ca de pildă anexele secrete și textele integrale ale acordurilor economice româno-sovietice, pe cari D-sa le pregătea pentru Dl Pogoneanu în vederea transmiterei lor grupului de rezistență din străinătate iar Dl. Roiu le remitea și misiunilor americană și britanică din Țară. Nu cunosc modul cum Dl. Roiu își procura aceste documente. Unele din aceste texte mi-au fost date de Dl Roiu să le citesc și le-am luat acasă unde, cu această ocazie, le-am arătat și prietenului meu Călin Botez, care venise întâmplător să mă vadă. Aceste texte au fost copiate la Minister din ordinul Dlui Roiu de diferite dactilografe (nu știu care anume din dactilografele Comisiunei Păcii a făcut această lucrare).

In afară de acest material, știu că Dl. Roiu pregătea chiar la minister, spre a fi comunicat grupului din străinătate, un fel de buletin al știrilor interne din Țară, alcătuit din tăeturi din toate ziarele apărute în București. Acestea le preda Dlui V. Pogoneanu în vederea transmiterei lor în străinătate.

In legătură cu aceste trimiteri efectuate către Dnii Pogoneanu și Roiu, țin să reamintesc, după cum am arătat și în declarația anterioară, că subsemnatul, din proprie inițiativă, am trimis prin'tr'un coleg care mergea în post în Turcia (Secr. de Leg. Const. Dimitriu) un plic în care am pus următoarele: cele 5 memorii întocmite la Comisiunea Păcii, lucrarea asupra Dunărei a Dlui Secr. de Leg. Mironescu, o notiță a mea asupra tezelor istorice etc. relative la Basarabia (circa 8-10 pag.), referatele mele relative la problema generală a schimbului de populație, harta etnografică Langhans, harta 1/200.000 a Dobrogei cu gurile Dunărei și o scrisoare personală către D-l. Emil Ghilezan

Urmarea I-a la Declarația din 27 August 1947

Am trimis cele de mai sus Dlui Cretzianu spre a-i arăta că am lucrat și eu în legătură cu problemele păcii și doream să vadă că doresc și eu să-i fiu de ajutor cu ceva în acțiunea ce bănuiam că o va întreprinde, în urma refuzului Dsale de a se întoarce în Țară la chemarea Ministerului.

În ce privește mesagiile ce le-am trimis cifrat din Țară, pentru membrii ai rezistenței, voi arăta ulterior în ce au constat, ca și activitatea mea pe timpul cât am fost la Paris, pe care o voi arăta în detaliu.

Organizația de rezistență, care s'a închegat în străinătate, are în fruntea ei un comitet de conducere, ajutat de organe minore de execuție. Comitetul de conducere, cu aprobările ulterioare de membrii ce le-a primit prin sosirea în Elveția a Dlor Vișoianu și Buzești, se compune din Dnii Gr. Gafencu, Al. Cretzianu, G. N. Buzești; C. Vișoianu (aceștia în Elveția) și Dnii V. Tilea și Bianu (la Londra). Ulterior, D. Al. Cretzianu s'a stabilit la New-York unde s'a alăturat grupului deja existent în Statele-Unite și compus din Dnii C. Davila și Fred. Nano.

Ducându-mă la Paris, cu ocazia Conferinței de Pace, am putut afla dela fostul Consilier delegației Brutus Coste că între Dnii Gafencu și Tilea se punea problema conducerii mișcării din străinătate și m'a rugat să transmit Dlor Buzești și Pogoneanu, la București, la sosirea mea, rugămintea celor din străinătate de a se interveni la Partidul Național Țărănesc spre a se recunoaște șefia Dlui Gafencu în dauna Dlui Tilea. / Emil Oprișanu

La câtva timp după întoarcerea mea în Ţară (luna noembrie 1946), am transmis d-lui Pogoneanu mesagiul d-lui Coste. D. Pogoneanu mi-a spus să cunoaşte chestiunea dar că nu este aşa de uşor de rezolvat întrucât „ardelenii" din partid susţin pe d. Tilea. D-sa credea că situaţiunea în rândurile celor din străinătate se va ameliora prin plecarea d-lui Creţianu în Statele-Unite care urma să dea acolo impulsul necesar în vederea schimbării centrului de greutate al rezistenţei în America.

Referitor la fondurile din cari se alimentează mişcarea de rezistenţă din străinătate, ştiu că o bună parte din fondul de 6.000.000 franci elveţieni – transferat de d-l C. Vişoianu la ordinul d-lui Creţianu – a fost deblocată şi este utilizată de d-sa pentru acoperirea cheltuelilor de întreţinere a celor cari colaborează cu d-sa şi cu d. Gafencu. În legătură cu aceasta, am aflat la Paris, dela un fost coleg, aflat în rezistenţă, şi de al cărui nume nu-mi pot aduce aminte în mod precis, el putând să fie d-l E. Ciurea sau d. Tita Pogoneanu, că d. Creţianu păstrează justificările tuturor sumelor cheltuite din fondul deblocat pe care-l utilizează d-sa.

În ce priveşte organizaţia din Ţară, ştiu că d-l Pogoneanu era în legătură permanentă cu grupul din străinătate şi făcea legătura între acesta şi forurile conducătoare ale Partidului Naţional-Ţărănesc. Deasemenea ştiu – atât dela d-l Pogoneanu cât şi dela d-l Roiu – că d. Pogoneanu trimitea la intervale regulate, pentru informarea d-lor Gafencu şi Creţianu, material documentar relativ la stările de lucruri dela noi din Ţară, tăeturi de presă, eventuale texte de acorduri confidenţiale precum şi instrucţiuni din partea Conducerii Partidului Naţional Ţărănesc.

Emil Oprişan

33 555 563

Cu privire la textele de ordini confidențiale, am întrebuințat termenul de "eventuale", pentru a accentua că acestea nu erau trimise decât atunci când puteau fi obținute.

Știu că toate cele menționate mai sus erau trimise Dlor Gafencu și Crețianu (iar o serie de informațiuni din Iași și Dlui George Anastasiu la Berna) deoarece o parte le vedeam personal când erau în curs de întocmire, precum și din afirmațiile Dlui Roșu, care mi spunea textual că "o serie este trimisă lui G. Crețianu la New-York, o altă serie la Berna, pentru Gafencu și Buzești, iar o altă serie de informațiuni (fără tăieturi de presă) pentru Gigi" (George Anastasiu).

După câte mi-a afirmat Dl Roșu, acest material era trimis prin intermediul Misiunei Americane (Dl. B. Y. Berry, Dl. R. Melbourne și Dl. Hulick), și Misiunei britanice, prin Dl Porter. Acest mod de transmitere - prin cele două misiuni străine - mi-a fost confirmat și de Dl Pogoneanu.

Asupra permanentei legături pe care o menținea Dl. Roșu, pentru grupul Pogoneanu, cu misiunile americană și britanică, menționez că Dl. Roșu lipsea în cursul serviciului dela Minister și mă anunța cu voce tare că se "duce la americani", respectiv la Porter.

Personal, subsemnatul am avut prilejul să răspund la telefon — în absența Dlui Roșu — și să fiu rugat dela biroul Dlui Porter să-i comunic Dlui Roșu rugămintea de a telefona Dsale.

Asupra obiectivelor urmărite de grupul din străinătate - lucrând în strânsă legătură cu Partidul Național Țărănesc și după instrucțiunile acestuia — am putut afla -/.

Emil Oprișanu

cunoştinţă atât din cele două Memorii
întocmite cu prilejul Conferinţei de
Pace dela Paris, cât şi din diverse articole
şi interview-uri publicate în ziarele
străine (elveţiene şi americane), în
general sub semnăturile D-lor Gafencu
şi Cretzianu, cari în majoritate mi-au fost date de D-l.
Roiu şi cari pot fi rezumate astfel: menţinerea
în atenţiunea opiniei publice mondiale a
situaţiunei din ţările est-europene şi
cu deosebire a aceleia din Ţara noastră,
pentru a determina o intervenţiune
- politică sau armată - care ar aduce
schimbarea actualei situaţii, în speţă,
retragerea trupelor sovietice, anihilarea
sau cel puţin răsturnarea regimurilor
democratice aflate actualmente la putere
în aceste ţări.

Referitor la activitatea în interior a grupului
Pogoneanu, pot să afirm că, în afară de legă-
tura Partidului Naţional-Ţărănesc cu
străinătatea, mai activa şi ca un cerc de
studii pentru avize, pe care l-aşi putea
denumi "brain trust" (cercul creerilor).
Ştiu că se discutau, în întrunirile ce
aveau loc la D-l. Pogoneanu acasă, diferite
probleme ale administraţiei Ţării,
ale reconstrucţiei, ale utilizării unor
eventuale investiţii de capital american
etc. La una din aceste discuţiuni, referitoare
numai la stabilirea ordinei de prioritate
la investiţiile de făcut din acest capital eventual,
am asistat şi subsemnatul. Avizul asupra
chestiunei discutate urma să fie transmis
Partidului Naţional Ţărănesc.

Referitor la legătura dintre D-l. Iuliu
Maniu şi Pogoneanu, ştiu că acesta din urmă
îl vizita destul de des -/. Emil O[illegible]

Urmarea III a la Declarația din 27 August 1947

~~558~~ 553

564

pe Dl. Maniu, iar când era împiedicat de a-l vedea, trimitea la acesta pe Dl. Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună în mâinile Dlui Maniu materialul primit dela grupul din străinătate sau cel confidențial obținut în Țară, și pe de altă parte să ia dela Dl. Maniu – spre a fi trimise mai departe în străinătate – instrucțiuni celor din afară străinătate (Dl Gafencu, Cretzianu etc.).

Știu acest lucru întrucât, din acest material, Dl Roiu mi-a dat să citesc în primăvara acestui an un memoriu-raport adresat de Dl Buzești Dlui Maniu și primit de Dl. Pogoneanu. În partea sa finală, acest memoriu reclama trimiterea de instrucțiuni din Țară.

Deasemeni, în primele zile ale lunei August 1946, îmi amintesc că Dl Camil Demetrescu m'a întrebat dacă – plecând la Paris – nu aș primi să duc o notă trimisă de Dl. Maniu Dlui Bianu dela Londra. În principiu am acceptat să duc nota în chestiune însă, în ultimul moment, Dl Camil Demetrescu mi-a spus că preferă s-o trimită pe altă cale sau mai târziu.

În afară de Dl. Iuliu Maniu, știu că Dl. Pogoneanu era în legătură cu Dl Coposu, cu care l-am văzut dealminteri într-o seară în mașină în fața ministerului de Externe, în timp ce aștepta pe Dl. Roiu sau Camil Demetrescu.

./. Emil Oprișanu

In ce privește posibilitatea de a aduce la îndeplinire obiectivele urmărite, știu din discuțiunile la cari am asistat că se miza pe factorul determinant al unei intervențiuni străine care ar fi răsturnat actuala ordine de lucruri din Răsăritul Europei și implicit din România.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau liber, pe care o mențin și o semnez.

28 August 1947 Emil Apriesanu

29 aug. 1947

~~557~~ 554

565

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRIŞAN,în vârstă de 41 de ani,domiciliat în Str. Argentina Nr.38,declar următoarele :

Asupra materialului lăsat în grija mea de Dl.Pogoneanu în " Fichet"-ul,aflat în biroul Comisiunei Păcii,precum şi în pachete,valize,etc.,recunosc că,în calitatea pe care o deţineam,acea de Director-Adjunct al Cabinetului şi Cifrului,precum şi în calitate de funcţionar de Stat,am prilejuit tăinuirea unui material care,prin conţinutul lui, era suspect.-

In aceaşi calitate,recunosc că eram obligat să nu permit ducerea lui la locuinţa D-lui Pogoneanu,care încetase de a mai avea o calitate oficială în minister,dându-i prilejul să reţină o parte din material şi să-l depoziteze într'un loc " SIGUR ",respectiv la Misiunea Americană.-

Recunosc că am dat D-lui Cretzianu,după ce încetase de a mai fi ministrul Tării la Ankara,material oficial aparţinând Ministerului Afacerilor Străine - în speţă cele 5 memorii ale Comisiunei Păcii şi lucrări interioare ale acestei Comisiuni,în speţă lucrarea asupra Dunărei a D-lui Secretar de Legaţie Mironescu,ajutând prin aceasta acţiunea ulterioară dusă de Dl.Cretzianu la Conferinţa Păcii,şi care a fost în dezacord cu poziţia adoptată de Guvernul român.-

In ce priveşte telegramele cifrate şi descifrate,al căror conţinut a fost comunicat de mine D-lui Pogoneanu şi D-lui Roiu,recunosc că aceasta constitue o divulgare de secrete de Stat şi o recunosc ca atare.-

Telegramele la care mă refer au fost menţionate în declaraţiile mele anterioare.-

In afară de aceasta,recunosc că aveam datoria - în calitatea de Director - Adjunct al Cabinetului şi Cifrului - de a controla şi împiedica pe Dl.Roiu să ia cunoştinţă şi pe altă cale de telegramele cifrate şi de a le comunica grupului Pogoneanu,cu atât mai mult cu cât ştiam,în mod pozitiv,că făcea,în mod obicinuit,acest lucru,aşa după cum

./.

am arătat de altfel în declarațiile mele date anterior.-

In ce priveşte telegramele ce le-am transmis din ţară în străinătate, declar că-mi reamintesc de următorele 2.- a/.o telegramă trimisă D-lui Cretzianu între Crăciunul 1945 şi 1 Ianuarie 1946 prin care-i trimiteam urări pentru noul an şi-i uram succes în acţiunea D-sale; b/.în cursul anului 1945,am trimis o telegramă la Berna, rugând pe Dl.Secretar de Legaţiune Liviu Pop să comunice D-lui Titu Pogoneanu să trimită fratelui său (Victor Pogoneanu)medicamente,chocolată,etc.- Această din urmă telegramă mi-a fost cerută să o expediez de Dl.Roiu din partea D-lui Pogoneanu.- In afară de aceasta două telegrame,nu-mi aduc aminte să fi transmis vre-un mesagiu cu caracter politic sau de natură confidenţială la adresa celor din străinătate.-

In ce priveşte telegramele trimise de mine în ţară,declar că-mi amintesc a fi trimis dela Paris,în luna August 1946,la cererea D-lor Titu Pogoneanu şi Emil Ciurea, o telegramă cerând să mi se expedieze prin curier următoarele lucrări : a/. cum s'a făcut cedarea Basarabiei şi Bucovinei de Nord,de Dl.Gh.Tătărescu, şi b/.unul din volumele Istoriei Românilor (cred ultimul)de Dl.G.Giurescu.-Ambele lucrări erau susceptibile a servi la documentarea grupului din străinătate.-

In afară de acest mesagiu,nu-mi reamintesc să mai fi comunicat în Ţară vre-o telegramă în legătură cu activitatea grupului dela Paris.-

Pentru transmiterile eventuale ce aveam să fac dela Paris,în legătură cu grupul Gafencu-Cretzianu,am lăsat la plecarea mea din Bucureşti,D-lor Skaletti şi Lăzărescu dela Cifru,un sistem propriu de supra-cifrare pentru maşină. Prin aceasta,recunosc că,în mod premeditat,ţineam să stabilesc legătura pe timpul Conferinţei de Pace între grupul din ţară şi cel din străinătate,atunci când va fi necesar.-

In ce priveşte modul în care am folosit timpul petrecut la Paris,pe timpul Conferinţei de Pace,(11 August-3 Noembrie 1946)declar următoarele :

La plecarea mea spre Paris,Dl.Roiu mi-a dat adrsele D-lor A.Burillianu şi Emil Ciurea,pentru cazul când aşi dori şi aşi putea să-i văd.- Deasemeni,am primit din

./.

partea D-lui Victor Pogoneanu o sumă de 1.000 sau 2.000 franci elveţieni cu rugămintea de o remite fratelui său Titu Pogoneanu în cazul în care l'aşi vedea la Paris.-

Deasemeni, reamintesc ceeace am consemnat într'o declaraţiune anterioară, că înainte de plecarea mea, Dl. Camil Demetrescu m'a rugat să facă să parvină D-lui Bianu la Londra un mesagiu al D-lui Maniu.-Cu toate că acceptasem în principiu să fac această transmitere, Dl.Camil Demetrescu mi-a spus în ultimul moment că nu-mi mai încredinţează acest mesagiu ci îl va trimite ulterior, pe altă cale.-

Mai menţionez că Dl.Consul General (pensie)C. METTA mi-a dat o scrisoare cu conţinut pur familiar pentru fiul său Dimitrie Metta (fost secretar de Legaţie la Vichy, şi care nu s'a întors în ţară, când a fost rechemat dar care totuşi nu s'a alăturat grupului Gafencu).-

La plecare, D-l. Roiu m'a rugat să comunic celor dela Paris că cei din ţară lucrează.-

La Paris, primul din grupul Gafencu pe care l-am văzut a fost Bruttus Costa pe care l-am întâlnit, în prima săptămână dela sosirea mea, în mod cu totul întâmplător pe Avenue des Champs Elysees, pe înserat în apropiere de Rond-Point) dânsul tocmai eşea dela hotelul său, "Lancaster", unde locuia şi Dl.Gafencu(.-L'am recunoscut cu oarecare greutate întrucât nu-l mai revăzusem de aproape 10 ani de zile.- Am mers şi am luat masa într'un restaurant din regiunea Parte Maillot ş'am stat de vorbă circa 3 ore. Am trecut în revistă timpul cât nu ne-am văzut şi am discutat problemele politice externe la ordinea zilei.-După ce i-am dat lămuririle ce-mi cerea cu privire la situaţia politică din ţară, dânsul m'a pus la curent cu lucrările grupului Gafencu la Conferinţa de Pace(memoriul I şi Buletinele zilnice ce le remiteau Serviciului de Legătură cu presa dela Luxembourg).- Mi-a arătat că Dl.

557 568 562 568

Urmarea la Declaraţia din 28 August 1947 după amiază.

Creţianu s'a ocupat de redactarea primului lor memoriu şi că a repartizat diversele capitole unora dintre colaboratorii săi Ciurea, T.Pogoneanu, Dim.Popescu, G.Anastasiu etc.Buriliamu, rezident la Paris, era însărcinat a ţine legătura cu Secretariatul Conferinţei Păcii dela Luxenbourg. Dl.Coste nu vedea vre-o soluţiune apropiată a situaţiei politice europene, întemeiat fiind pe cunoaşterea sa a stărilor de lucru din Statele Unite. Deasemeni, a fost sceptic în ce priveşte avantagiile ce le-ar putea obţine România în redactarea finală a Tratatului de pace, fiind vorba bineînţeles de tezele oficiale ale Guvernului român. Nu mi-a ascuns nici o clipă că Memoriul Gafencu nu are nici o şansă de a fi luat în consideraţie de către Conferinţă. El ar constitui doar o manifestare de prezenţă din partea grupului celor din Străinătate.

Pe Dl.Coste l-am revăzut cred încă de 2 ori. Imi aduc aminte numai de ultima dată, când am luat masa cu dânsul înainte de reîntoarcerea mea în ţară. M'a rugat să-i duc soacrei sale o scrisoare cu caracter familiar. Nu am reţinut nimic deosebit din conversaţia avută aceaştă ultimă dată.

Menţionez că, în timpul conferinţei, Dl. Coste a lipsit mai mult timp pentru a se duce la Lisabona.

Al doilea membru al grupului Gafencu,pe care l-am văzut la Paris, este Dl.Buriliamu pe care am ţinut să-l văd întrucât am fost coleg cu dânsul la Ambasada din Belgrad,în perioada 1938 - 1940, dânsul fiind secretar al Ambasadei iar eu gerant al Consulatului dela Skoplje. Am fost la dânsul acasă,în Str.Pergolèse Nr.56, şi am văzut acolo şi pr Dl. Titu Pogoneanu, căruia i-am dat banii (fr.elv.) ce-mi fuseseră incredinţaţi de Dl. V.Pogoneanu. Am văzut la Dl. Buriliamu teancuri şi pachete cu memorii (memoriul I.al grupului Gafencu), precum şi buletine destinate secţiei de legătură cu presa dela Luxenbourg. Convorbirea cu Dl.Buriliamu nu a adus pentru mine elemente noi, faţă de cele ce le aflasem cu câteva zile mai înainte dela Dl. Coste.

Al 3-lea pe care l-am întâlnit a fost Dl. Emil Ciurea, şi ne-am întâlnit, în timp ce mă adăposteam de ploae pe str. Faubourg St.Honore la colţul străzei D'Assas unde se găsea hotelul Vouillemont în care locuia Dl.Ciurea. Am

../..

stat de vorbă circa 15 minute. Conversaţie banală.

Al 4-lea din foştii diplomaţi rămaş în Franţa, pe care l-am întâlnit, a fost Dl. Dim.Metta, căruia i-am predat scrisoarea remisă mie de tătăl său. Reamintesc că Dl.Metta nu este alăturat grupului Gafencu, că Dsa îşi câştigă singur existenţa din comerţ şi că nu se sfieşte a critica unele aspecte ale inchegărei din jurul Dlui Gafencu. Criticile sale puitau asupra caracterului de"clică exclusivă" şi"exclusivistă" pe care îi are seria diplomaţilor cari stau strânşi in jurul D-lor Gafencu şi Creţianu, nelăsând să se apropie şi alţii - ne-diplomaţi- cari, poate, ca vrea şi ei să colaboreze. Dl.Metta accentua "foloasele materiale" ale acestui "exclusivism", care diminuiază şansele izvoririi fondurilor aflate la dispoziţia grupului. Dsa se mai ridica deasemeni impotriva nepăsărei arătate de cei cari au bani (în speţă grupul Gafencu) faţă de unele elemente cari ar merita prin însuşirile lor intelectuale să fie ajutaţi, şi îmi cita în sprijinul celor spuse de Dsa cazurile Prof. Herescu şi Mircea Eliad pe cari îi sprijină D-sa din puţinul ce şi-l agoniseşte prin muncă.

După terminarea conferinţei, utilizând o permisiune acordată de Dl.Vice-Preşedinte Tătărescu, m'am mutat dela hotel Continental şi răspunzând invitaţiei D-lui Metta, m'am instalat în apartamentul D-sale din Str.Sarargnan de Brazza Nr.1 unde am locuit până la plecarea mea din Paris.

Rectificând pasagiul referitor la Dl.Coste din pagina 1, a prezentei urmări la declaraţia din 28 August 947 p.m., îmi reamintesc a fi văzut pe Dl.Coste de 3 ori şi anume: odată la Dl.Burilianu acasă, la un dejun unde am fost invitat cu soţia mea, apoi l-am revăzut într'o seară cu Dl. Cretzianu, după cum voi arăta mai jos. In fine, l-am văzut ultima dată pe Dl.Coste aşa cum am arătat în pag.1 a prezentei urmări.

La dejunul dela Dl.Burilianu, Dl.Coste m'a întrebat dacă doresc să-l văd pe Dl.Creţzian, înainte de a pleca în Elveţia să se opereze (cred de hernie). Am acceptat şi ne-am întâlnit peste 1-2 zile într'o seară, luând masa la un restaurant rusesc din regiunea Champs-Eupées-Miromesnil. Am stat de vorbă circa 1 ½ oră. Dl.Creţzianu, perfect informat despre stările de lucruri din Ţară, m'a întrebat în special

..//..

amânunte relative la Minister: Mi-a cerut ştiri despre funcţionarii cunoscuţi S-sale, despre cei trecuţi în cadrul disponibil etc. Evident că nu mi-a fost posibil să abuzez cu D-sa chestiunea procesului dela Berna (Fondul de 6 milioane).
M'a întrebat şi de D.Pogoneanu caşi de colaboratorii săi. Era la curent cu ceeace Dl.Pogoneanu lucra la Bucureşti. Si-a anunţat hotărârea de a se stabili în Statele-Unite dar nu mi-a spus ce proecte are în vedere după ce va ajunge acolo.

La această intrevedere asistând şi Dr.Coste, S-sa mi-a impărtăşit intenţia de a se stabili la Londra şi de a deschide acolo un fel de birou (sau agenţie) de ştiri în legătură cu România. Impresia mea a fost însă că Dr.Coste nu era încă bine fixat asupra liniei ce o va urma şi aceasta se vede atât din faptul că nu a insoţit pe Dl.Creţzianu în Statele-Unite şi nici nu şi-a realizat intenţia de a merge la Londra. El se află în prezent în Nordul Italiei, explicaţia fiind că aci viaţa este în comparaţie mai eftină.

Alţi români din acest grup: îi menţionez fără a păstra ordinea chronologică: Liviu Pop (de fapt s'a alăturat formal grupului deabea după plecarea mea din Franţa, în speţă în a 2a jumătate a lunei Noembrie 1916).

Români nefăcând parte din acest grup: M.Romniceanu - am întâlnit de circa 3 ori (de 2 ori la Luxenbourg şi 1 la restaurant)

ss. Emil Oprişanu

p. conf. [signature]

III/3/

600

571 ~~565~~ 571

Dl. Romniceanu este functionar la Agenția " HAVAS" si ca atare avea statut de ziarist la Conferință. Am vorbit cu dânsul foarte puțin / circa 10 minute/ lucruri absolut fără importanță. Am aflat ulterior că in prezent este grav suferind [redacted].

M. Negulescu, secretar de legațiune, fost in Italia. Stă la Paris fără niciun rost.- Am schimbat câteva cuvinte cu el pe stradă.-

Cancelarul Petrescu, fost la Madrid, se ocupă cu afaceri de automobile. L-am văzut de 2 ori, odată la Metta, de unde a venit să mă ducă la gara.-

Cred a fi văzut deasemeni, dar nu-mi pot aduce bine aminte, si pe Cătălin.-Vlădescu Olt care se găseşte la Paris. In orice caz nu-mi aduc aminte a-i fi vorbit.-

In casă la Dl. Metta, am văzut - de Sf. Dumitru pe colonelul Tomacorescu, fost ataşat militar la Vichy unde fusese coleg cu Dl. Mett. Se ocupă in prezent cu afaceri.-

Menționez aci că Dl. Burillianu sau Dl. Ciurea m'a intrebat dacă vreau să-l văd pe Dl. Gafencu, dar am refuzat, socotind că o vizită a mea nu-şi are rostul intrucât nu-l văzusem niciodată decât in calitate oficială, ultima oară fiind la Conferinta Intelegeri.- Balcanice la Belgrad la 3 Februarie 1939, pe de altă parte este aproape sigur că nici nu m'ar recunoaste nici măcar din nume si in fine riscul de a fi văzut era cert in defavoarea mea.-

- Urmare 29 August 1947 a.s.

Trebuie să mai menționez că am mai văzut la Paris si pe Dl. ministru Nicolae Dianu, si aceasta in condițiunile următoare :

Intr'o zi, dl. ministru Eduard Ciuntu mă cheamă la dânsul si-mi spune că s'a intâlnit cu Dl. ministru Dianu care locuieste la " Grand Hotel" si că vrea să mă vadă. Am acceptat, cu atât mai usor, cu cât Dl. Dianu fusese sefful meu in timp ce-mi făceam stagiul la Dir. Protocolului ca ataşat de legatiune / Mai 1934/

./.

572 ~~566~~ 572

57

M'am dus deci la " Grand Hotel"şi l-am găsit intr'o cameră foarte mică,ocupat cu redactarea unui memoriu asupra Basarabiei,pe care intenţiona să-l remită conferinţei : am discutat circa 1 oră, Dsa interesându-se de situaţie din Ţară şi i-am dat lămuririle dorite de Dsa,in măsura in care eram in situaţie a o face. La despărţire, mi-a dat un pachet cu cărţi de medicină pentru un nepot al Dsale dela Bucuresti.-

Intoreându-mă in Ţară,am aflat dela Dnii Pogoneanu si Roiu peripeţiile memoriului Dlui Dianu. Acestia din urmă si-a multiplicat memoriul la " Gestetner" si l-a prezentat Secretarului Conferintei de Pace cu o notă de insoţire redactată in termeni destul de ambigui , putându-se crede că acel memoriu emană şi el dela grupul Gafencu.- A urmat o violentă discuţie altercaţie intre Dnii Gafencu şi Dianu / primul socotind inoportună ridicarea chestiunei Basarabie/ Discuţia care a culminat printr'o provocare la duel. Toate acestea erau consemnate in scris, in câteva scrisori pe cari Dl. Roiu mi-a dat să le citesc impreună cu incheerile ~~martorilor~~ martorilor alesi de Dl. Dianu si publicate-după câte-mi reamintesc intr'un ziar parizian, memoriul l-am ~~văzut~~ deasemeni la Dl. Roiu insă nu l-am citit.-

Acest incident arată două lucruri 1.- că Dl. Dianu acţiona pe cont propriu, 2.- necesitatea existenţei-sau desemnări- unui sef al grupului din străinătate, care să-si impună voinţa şi care să tempereze zelul intempestiv al unora,asa cum Dl. Costa mă rugase să comunic la Bucuresti grupului Pogoneanu / ~~vezi~~ declaraţia mea anterioară/

După cum am arătat Dl. Pogoneanu in răspunsul ce mi-dat după ce-i transmisesem comisionul dat mie de Dl. Costa,mi-declarat că chestiunea sefiei ar fi fost greu de rezolvat, din cauza atitudinei fracţiunei Ardealului din partidul N.R, simpatizând cu Dl. Tilea.-

Aceasta Declaratie o dau liber si nesilit ,o semnez si o sustin.-

29 August 1947.-

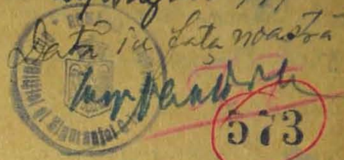
/ss/ Emil Oprisanu.-

P.Conf.
Insp. [signature]

60/

29 August 1947

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în str. Argentina No 38, declar următoarele:

Asupra materialului lăsat în grija mea de Dl. Pogoneanu în "Fichet"-ul, aflat în biroul Comisiunei păcii, precum și în pachete, valize etc., recunosc că, în calitatea pe care o dețineam, aceea de Director-Adjunct al Cabinetului și Cifrului, precum și în calitate de funcționar de Stat, am prilejuit tăinuirea unui material care, prin conținutul lui, era suspect.

În aceeași calitate, recunosc că eram obligat să nu permit ducerea lui la locuința Dlui Pogoneanu, care încetase de a mai avea o calitate oficială în minister, dându-i prilejul să rețină o parte din material și să-l depoziteze într'un loc "SIGUR", respectiv la Misiunea americană.

Recunosc că am dat Dlui Cretzianu, după ce încetase de a mai fi ministrul Țării la Ankara, material oficial aparținând Ministerului Afacerilor Străine – în speță cele 5 memorii ale Comisiunei Păcii și lucrări interioare ale acestei Comisiuni, în speță lucrarea asupra Dunării a Dlui Secr. de Leg. Mironescu, ajutând prin aceasta acțiunea ulterioară dusă de Dl. Cretzianu la Conferința Păcii, și care a fost în defavoare cu poziția adoptată de Guvernul român.

Emil Oprișanu

În ce privește telegramele cifrate și descifrate, al căror conținut a fost comunicat de mine d-lui Pogoneanu și d-lui Roin, recunosc că aceasta constituie o divulgare de secrete de Stat și o recunosc ca atare.

Telegramele la cari mă refer au fost menționate în /~~telegramele~~/ declarațiile mele anterioare.

In afară de aceasta, recunosc că aveam datoria – în calitatea de Director-Adjunct al Cabinetului și Cifrului – de a controla și împiedica pe Dl. Roin să ia cunoștință și pe altă cale de telegramele cifrate și de a le comunica grupului Pogoneanu, cu atât mai mult cu cât știam, dă în mod pozitiv, că făcea, în mod obicinuit, acest lucru, așa după cum am arătat de altfel în declarațiile mele date anterior.

In ce privește telegramele ce le-am transmis din țară în străinătate, declar că-mi reamintesc de următoarele 2: a) o telegramă trimisă d-lui Crețianu între Crăciunul 1945 și 1 Ianuarie 1946 prin care îi trimiteam urări pentru noul an și-i uram succes în acțiunea d-sale; b) în cursul anului 1945, am trimis o telegramă la Berna, rugând pe Dl. secretar de Legațiune Liviu Pop să comunice d-lui Titu Pogoneanu să trimită fratelui său (Victor Pogoneanu) medicamente, ciocolată etc. Aceasta din urmă telegramă mi-a fost cerută să o expediez de Dl. Roin din partea d-lui Pogoneanu. In afară de aceste două telegrame, nu-mi aduc aminte să fi transmis vreun mesagiu cu caracter politic sau de natură confidențială la adresa celor din străinătate. -/

Emil Oprișanu

59 574

În ce privește telegramele trimise de mine în țară, declar că-mi reamintesc a fi trimis dela Paris, în luna August 1946, la cererea dlor Titu Pogoneanu și Emil Ciurea, o telegramă arătând să mi se expedieze prin curier următoarele lucrări:
a) Cum s'a făcut cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord, de d-l Gh. Tătărescu, și b) unul din volumele Istoriei Românilor (cel ultimul) de d-l C. Giurescu. Ambele lucrări erau susceptibile a servi la documentarea grupului din străinătate.
În afară de acest mesagiu, nu-mi reamintesc să mai fi comunicat în țară vreo telegramă în legătură cu activitatea grupului dela Paris.

Pentru transmiterile eventuale ce aveam să fac dela Paris, în legătură cu grupul Gafencu-Crețianu, am lăsat la plecarea mea din București, dlor Skeletti și Lăzărescu dela Cifru, un sistem propriu de supra-cifrare pentru mașină. Prin aceasta, recunosc că, în mod premeditat, țineam să stabilesc legătura pe timpul Conferinței de Pace între grupul din țară și cel din străinătate, atunci când ar fi necesar.

În ce privește modul în care am folosit timpul petrecut la Paris, pe timpul Conferinței de Pace (11 August - 3 Noembrie 1946), declar următoarele:
La plecarea mea spre Paris, d-l Roiu mi-a dat adresele dlor. A. Buzilianu și Emil Ciurea, pentru cazul când aș dori să-i aș putea să-i văd. Deasemeni, am primit din partea dlui Victor Pogoneanu o sumă de 1.000 sau 2.000 franci elvețieni cu rugămintea de a o remite fratelui său Titu Pogoneanu în cazul în care l'aș vedea la Paris.
Deasemeni, reamintesc ceeace am consemnat într'o declarațiune anterioară, că, înainte de plecarea mea, d-l Camil Demetrescu m'a rugat

Emil Oprișanu

să fac să parvină dlui Bianu. La Londra - un mesagiu al dlui Maniu. Cu toate că acceptasem în principiu să fac această transmitere, d. Camil Demetrescu mi-a spus în ultimul moment că nu-mi mai încredințează acest mesagiu ci îl va trimite ulterior, pe altă cale.

Mai menționez că d. Consul Gral (pensie) C. Metta mi-a dat o scrisoare cu conținut pur familiar pentru fiul său Dimitrie Metta (fost secretar de legație la Vichy și care nu s'a întors în Țară când a fost rechemat dar care totuși nu s'a alăturat grupului Gafencu).

La plecare, Dl. Roșu m'a rugat să comunic celor dela Paris că cei din Țară lucrează.

La Paris, primul din grupul Gafencu pe care l-am văzut a fost Brutus Coste pe care l-am întâlnit, în prima săptămână dela sosirea mea, în mod cu totul întâmplător pe Avenue des Champs Elysées, pe înserat, în apropiere de Rond-Point (dânsul tocmai ieșea dela hotelul său, "Lancaster", unde locuia și Dl. Gafencu). L'am recunoscut cu oarecare greutate întrucât nu-l mai revăzusem de aproape 10 ani de zile. Am mers și am luat masa într'un restaurant din regiunea Porte Maillot și am stat de vorbă circa 3 ore. Am trecut în revistă timpul cât nu ne-am văzut și am discutat problemele politice externe la ordinea zilei. După ce i-am dat lămuririle ce-mi cerea cu privire la situația politică din Țară, dânsul m'a pus la curent cu lucrările grupului Gafencu la Conferința Păcii (memoriul I și buletinele zilnice ce le remiteau serviciului de legătură cu presa dela Luxembourg). Mi-a arătat că d.

./.

Emil Oprișan

Urmare la Declarația din 28 August 1947 după amiaza

Crețianu s'a ocupat de redactarea primului lor memoriu și că a repartizat diversele capitole unora dintre colaboratorii săi: Curea, T. Pogoneanu, Din. Popescu, G. Anastasiu etc. Burilleanu, rezident la Paris, era însărcinat a ține legătura cu Secretariatul Conferinței Păcii dela Luxembourg. D-l Costa nu vedea nicio soluționare apropiată a situației politice europene, întemeiat fiind pe cunoașterea sa a stărilor de lucru din Statele Unite. Deasemenea, a fost sceptic în ce privește avantagiile ce le-ar putea obține România în redactarea finală a Tratatului de pace, fiind mult binevoitor la tezele oficiale ale Guvernului român. Mi-a [illegible] că Memoriul Gafencu nu are nicio șansă de a fi luat în considerație de către Conferință. El ar constitui doar o manifestare de prezență din partea grupului celui din străinătate.

Pe D-l Costa l-am revăzut cel încă de 2 ori. Îmi aduc aminte numai de ultima dată, când am luat masa cu D-sa înainte de reîntoarcerea mea în țară. M'a rugat să-i duc soacrei sale o scrisoare cu caracter familiar. Nu am reținut nimic deosebit din conversația avută această ultimă dată.

Menționez că, în timpul Conferinței, D-l Costa a lipsit mai mult timp pentru a se duce la Lisabona.

Al doilea membru al grupului Gafencu, pe care l-am văzut la Paris, este D-l Burilleanu

Emil Apriețianu

pe care am ținut să-l văd întrucât am fost
coleg cu dânsul la Ambasada din Belgrad,
în perioada 1938 - 1940, dânsul fiind consilier al
ambasadei iar eu gerant al Consulatului
dela Skoplje. Am fost la dânsul acasă,
în str. Pergolèse N° 56, și am văzut acolo și
pe d. Titu Pogoneanu, căruia i-am dat
banii (fr. elv.) ce-mi fuseseră înmânați
de d. V. Pogoneanu. Am văzut la d-l
Burilleanu teancuri și pachete cu
memorii (memoriul I al grupului
Gafencu), precum și buletine destinate
secției de legătură cu presa dela Luxembourg.
Convorbirea cu d. Burilleanu nu a adus
pentru mine elemente noi, față de cele ce le
aflasem cu câteva zile mai înainte dela d.
Coste.

Al 3-lea pe care l-am întâlnit a fost
d. Emil Ciurea, și ne-am întâlnit, în
timp ce ne adăposteam de ploaie pe str.
Faubourg St-Honoré la colțul străzii d'Assas
unde se găsea hotelul Vouillemont în care
locuia d. Ciurea. Am stat de vorbă circa 15
minute. Conversație banală.

Al 4-lea din foștii diplomați rămași în
Franța, pe care l-am întâlnit, a fost d-l
Dim. Metta, căruia i-am predat scrisoarea
remisă mie de tatăl său. Reamintesc că
d. Metta nu este alăturat grupului
Gafencu, că d-lui își câștigă singur existența
din Comerț și că nu se sfiește a critica
și unele aspecte ale închegării din jurul
d-lui Gafencu. Criticile sale purtau asupra
caracterului de "clică exclusivă" și "exclusivistă"
pe care o are seria diplomaților cari stau
strâns în jurul d-lor Gafencu și Crețianu,
nelăsând să se apropie și alții - ne-diplomați -

Emil Oprișan

51

cari, poate, ar vrea s'i ci să colaboreze.
D-l Metta accentua "foloasele materiale"
ale acestui "exclusivism", care diminuiază
șansele izbirii fondurilor aflate la dispoziția
grupului. D-sa se mai ridica deasemeni împotriva
nepotismului arătate de cei cari au ~~tari~~ (în gru-
gruparea Jafrean) față de unele elemente 576
cari ar merita prin însușirile lor intelectuale
să fie ajutate, și îmi cita în sprijinul celor
spuse de D-sa cazurile Prof. Herescu și
Mircea Eliad pe cari îi sprijină D-sa din
prestigiul ce și-l agonisește prin muncă.

După terminarea conferinței, utilizând
o permisiune acordată de D-l Vice-Președinte
Tătărăscu, m'am mutat dela hotel
Continental și, răspunzând invitației
D-lui Metta, m'am instalat în apartamentul
d-sale din str. Savorgnan de Brazza N-1
unde am locuit până la plecarea mea din
Paris.

Rectificând pasagiul referitor la D. Coste
din pagina 1 a prezentei urmări a declarației
din 28 Aug. 1947 p.m., îmi reamintesc a fi
văzut pe D. Coste de 3 ori și anume: odată
la D. Burillianu acasă, la un dejun unde
am fost invitat cu soția mea, apoi l-am
revăzut într'o seară cu D. Cretzianu, după
cum voi arăta mai jos. În fine, l-am
văzut ultima oară pe D. Coste așa cum
am arătat în pag. 1 a prezentei urmări:

La dejunul dela D. Burillianu, D.
Coste m'a întrebat dacă doresc să-l
văd pe D. Cretzianu, înainte de a
pleca în Elveția să se apere [redacted]. Am acceptat și ne-am întâlnit
peste 1-2 zile într'o seară, luând masa
la un restaurant rusesc din regiunea

Emil Oprișanu

Champs-Elysées – Miromesnil. Am stat de vorbă circa 1½ oră. Dl. Cezianu, perfect informat despre stările de lucruri din Țară, m'a întrebat în special amănunte relative la Minister; mi-a cerut știri despre funcționarii cunoscuți D-sale, despre cei trimiși în cadrul disponibil etc. Evident că nu mi-a fost posibil să abordez cu D-sa chestiunea procesului dela Berna (fondul de 6 milioane). M'a interesat și de d'Pogoneanu care'i erau colaboratorii săi. Era la curent cu ceeace M. Pogoneanu lucra la București. Și-a anunțat hotărârea de a se stabili în Statele-Unite dar nu mi-a spus ce proiecte are în vedere după ce va ajunge acolo.

La o ocazie întrevedere anterioară, d. Costa, D-sa mi-a împărtășit intenția de a se stabili la Londra și de a deschide acolo un fel de birou (sau agenție) de știri în legătură cu România. Impresia mea a fost însă că d. Costa nu era încă bine fixat asupra liniei ce o va urma și aceasta se vede atât din faptul că nu a însoțit pe D-l Cezianu în Statele-Unite și nici nu și-a realizat intenția de a merge la Londra. El se află în prezent în Nordul Italiei, explicația fiind că aci viața este incomparabil mai ieftină.

Alți români din acest grup: îi menționez fără a păstra ordinea chronologică, Liviu Pop (de fapt s'a alăturat formal grupului dealtfel după plecarea mea din Franța, în speță în a 2-a jumătate a lunei Noembrie 1946).

Români nefăcând parte din acest grup: M. Romniceanu. L-am întâlnit de circa 3 ori (de 2 ori la Luxembourg și 1 la restaurant) ./.

Emil Cezianu

51

Urmarea II-a la Declaraţia din 28 August 1947 p.m.

D. Romniceanu este funcţionar la Agenţia "Havas" şi, ca atare avea statut de ziarist la Conferinţă. Am vorbit cu dânsul foarte puţin (cca 10 minute) lucruri absolut fără importanţă. Am aflat ulterior că în prezent este grav suferind (Tuberculoză).

D. Negulescu, secretar de Legaţiune, fost în Italia. Stă la Paris fără nici un rost. Am schimbat câteva cuvinte cu el pe stradă.

Consilierul Petrescu, fost la Madrid, se ocupă cu afaceri de automobile. L-am văzut de 2 ori, odată la Metta, de unde a venit să mă ducă la gară.

Cred a fi văzut deasemeni, dar nu-mi pot aduce bine aminte, şi pe D-l Cătălin Vlădescu-Olt care se găseşte la Paris. În orice caz nu-mi aduc aminte să-i fi vorbit.

În casă la D. Metta, am văzut - de Sf. Dumitru - pe colonelul Tomaroveanu, fost ataşat - militar la Vichy, unde fusese coleg cu D. Metta. Se ocupă în prezent cu afaceri.

Menţionez aci că D. Burilianu sau D. Ciurea m'au întrebat dacă vreau să-l văd pe D. Gafencu dar am refuzat, socotind că o vizită a mea nu-şi are rostul întrucât nu-l văzusem niciodată decât în calitate oficială, ultima oară fiind la Conferinţa Înţelegerii Balcanice la Belgrad la 3 Februarie 1939, iar pe de altă parte este aproape sigur că nici nu m'ar recunoaşte nici măcar din nume şi în fine riscul de a fi văzut era cert în deplasarea mea.

Emil Oprişanu

~~Accentuez~~/ Urmare 29 August 1947 a.c.

Trebue să mai menționez că am mai văzut la Paris și pe D-l. Ministru Nicolae Dianu, și aceasta în condițiunile următoare:

Într'o zi, D-l. Ministru Edmond Ciuntu mă cheamă la dânsul și-mi spune că s'a întâlnit cu D-l. Min. Dianu care locuește la "Grand Hôtel" și că vrea să mă vadă. Am acceptat, cu atât mai ușor, cu cât D-l. Dianu fusese șeful meu în timp ce-mi făceam stagiul la Dir. Protocolului ca atașat de Legațiune (Mai 1934). M'am dus deci la Grand Hôtel și l-am găsit într'o cameră foarte mică, ocupat cu redactarea unui memoriu asupra Basarabiei, pe care intenționa să-l remită Conferinței. Am discutat circa 1 oră, D-sa interesându-se de situația din Țară și i-am dat lămuririle dorite de D-sa, în măsura în care eram în situație a o face. La despărțire, mi-a dat un pachet cu cărți de medicină pentru un nepot al D-sale dela București.

Întorcându-mă în Țară, am aflat dela D-nii Pogoneanu și Rosie peripețiile memoriului D-lui Dianu. Acesta din urmă și-a multiplicat memoriul la "Gestetner" și l-a prezentat Secretariatului Conferinței de Pace cu o notă de însoțire redactată în termeni destul de ambigui, putându-se crede că acel memoriu emană și el dela grupul Gafencu. A urmat o violentă discuție - altercație între D-nii Gafencu și Dianu (primul socotind inoportună ridicarea chestiunii Basarabiei), discuție care a culminat printr'o provocare la duel. Toate acestea erau consemnate în scris, în câteva scrisori pe cari D-l. Rosie mi-a dat să le citesc împreună cu încheerile martorilor aleși de D-l. Dianu și publicate - după câte-mi reamintesc - într'un ziar parizian. Memoriul l-am văzut deasemeni la D-l. Rosie însă nu l-am citit.

Acest incident arată două lucruri: 1° că D-l. Dianu acționa pe cont propriu; 2° necesitatea existenței - dar a desemnării - unui șef al grupului din străinătate, care să-și impună voința și care să tempereze zelul intempestiv al unora, așa cum D-l. Cretzianu mă rugase să comunic la București grupului Pogoneanu (a se vedea declarația mea anterioară).

Emil Oprișanu

După cum am arătat, Dl. Pogoneanu în răspunsul ce mi-a dat după ce-i transmisesem comisionul dat mie de Dl. Coste, mi-a declarat că chestiunea șefiei nu e foarte greu de rezolvat, din cauza atitudinei fracțiunei ardelene [illegible] N.T. [illegible] cu Dl. Tilea —. etc.

Această Declarație o dau liber și nesilit, o semnez și o susțin.

29 August 1947

Emil Oprișanu

608
563
579

DECLARATIE

Subsemnatul Emil Oprisanu in vârstră de 41 de ani domiciliat in str. Argentina nr. 38, declar următoarele:

1.- Referitor la consultaţia juridică dată de Dl. avocat Ottulescu, şi la care m'am referit in declaraţiunile mele anterioare, precizez că am văzut in mâinile Dlui secretar de Leg. Reiu in care mi-a dat-o s-o citesc si Dsa mi-a declarat că acea consultaţie a fost dată de Dl Avct. Ottulescu, la cererea Dlui Pogoneanu, spre a-i servi Dlui Cretzeanu in apărarea sa la procesul ce are la Berna cu Statul Român, privitor la restituirea fondului de 6.000.0000 fr. elveţieni.-

Imi amintesc că era scrisă de maşină pe aproximativ 1 pagină si că nu avea semnătură. Textul era separat in aliniate prin lini albe.-

In esenţă, consultaţia-purtând asupra interpretării legei F.I.S.S.-ului arată că sumele plătite in baza acestuia, nu ar fi justificate de către beneficiari, plata socotindu-se făcută in folosul lor.-

II.- In legătura cu actele, sau copii dupe acte procurate de Dl. Reiu dela Ministerul Afacerilor Străine pentru Dl. Victor Pogoneanu, care se ocupa cu apărarea Dlui Alex. Cretzeanu, imi amintesc a fi văzut la Dl. Reiu textul - in limba română sau franceză- al unei sedinte pronunţate de o instanţă dela noi din Ţară impotriva Dlui Cretzeanu. Acest text provenea din actele ce urmau a fi trimise de Minister Legaţiunei noastre la Berna.- Il mentionez intrucât imi aduc aminte de el in mod special.-

III.- Referitor la legătura dintre D Porter si Dl. Reiu.-

Menţionez că stiu ce această legătură dela insăşi Dl. Reiu care imi vorbea de vizitele ce le făcea Dlui Porter la biroul acestuia din Parcul Bonaparte /str Londra sau Roma/.-

./.

580

5649

580

Pe dealtă parte, reamintesc aşa cum am declarat deja că subsemnatul, in lipsa Dlui Reiu Dela birou, am primit in locul Dsale, mai multe telefoane in diverse rânduri de Dl. Porter-prin secretarea acestuia.-cerând să fie chemat la telefon de Dl. Reiu. Comunicându-i Dlui Reiu la intoarcerea sa in birou că a fost căutat de Dl Porter - imi aduc aminte că odată a exclamat " Of ! Iar Porter asta" m'a inebunit !"

Iv.- Referitor la scopul si frecventavizitelor Dlui Reiu la misiunea birtenică si la cea americană, declar că, din chiar cele ce-mi spuse Dl Reiu, Dsa se ducea la cele 2 misiuni susmentionate de câte trei ori pe săptămână cel puţin.-

Tot din cele comunicate de dânsul,. Stiu că Dsa informa ambele misiuni asupra evenimentelor si faptelor diverse din ţară si când avea posibilitatea-le punea la dispoziţie textele actelor confidenţiale ce-şi putea procura / ca de pildă anexele confidentiale la conversaţiunile relative la constituirea " Sovromu-rilor" conversaţiunile economicé recent incheiate la Moscova etc./

Pe de altă parte Dsa remitea- spre a fi transmise in străinătate grupului Gafencu- Cretzeanu- buletinele de ştiri interne intocmite aci, textele confidenţiale ce putuse obţine, scrisori, indrumări dela Partidul National Tărănesc etc.-

Totodată Dsa depozita-spre păstrare sigură-actele importante ale Dlui Pogoneanu.-

Unele dintre ele mi-au fost arătate de Dl. Reiu inainte de a le expedia in străinătate; menţionez din acestea buletinul de stiri interne/ in faza intocmirei/ conversaţiunile economice si anexele confidenţiale menţionate mai sus, sentinţa instanţei menţionată mai sus, ~~xxxxinţa~~ sentinta instantei romånesti in chestiunea Cretzeanu etc.-

Iv.- Asupra materialul depus la misiunea americana imi amintesc că am intrebat odată pe Dl. Reiu dacă a pus in siguranţă materialul aflat la Dl. Pogoneanu si la Dsa " Mi-a răspuns că acest material este in loc sigur, la americani.-

Acest material consta- tot după declaratiuni ale Dsale-dinactele si corespondenţa păstrată la Dl. Pogoneanu

./.

in legătura cu pregătirea actului dela 23 August,precum si celelalte hârtii aflate asupra Dlor si cari voiau să evite a fi găsite la o eventuală descindere.-

V.- Referitor la comunicările făcute de mine Dlui V Pogoneanu, precizez că ele nu au fost făcute in textul orginal al telegramelor ci in rezumat/para fază sub formă de note sau comunicări verbale.-

Aceste comunicări se făceau de cele mai multe prin Dl. Reiu.- căruia îi comunicau verbal continutul/ in rezumat sau îi dădeau o notiţă / in rezumat/ pe care Dsa o transmitea, mai departe, Dlui Pogoneanu.

VI.- Adupra legăturilor dintre Dl. Pogoneanu şi Dl Iuliu Maniu, menţionez că ştiu că aceasta era făcută atât personal de Dl. Pogoneanu care-l vizita in apartamentul din Bd. Schitu Măgureanu cât şi prin Dnii Capşau si Camil Demetrescu. Pe Dl. Capsau nu-l cunosc personal dar mi-a vorbit de el Dl. Pogoneanu, dela cre dela cre stiu dealtainteri si de vizitele Dlui Camil Demetrescu. Asupra obiectului in trevederile, stiu din cele auzite dela Dl. Pogoneanu că Dsa ţinea la curent pe Dl. Maniu cu chestiunile de politică externă, in special aşa cum era raportul de cei din grupul Gafencu- Cretzeanu/ am văzut un raport dela Dl. Buzesti pen tru Maniu la Dl. Reiu/. Pe dealtă parte,am remarcat după plecarea Dlui Buzesti in străinătate- in interes tot mai mare la Dl. Pogoneanu pentru chestiunile politică internă văzute prin pristenia partidului national tărănesc.

Urmare la Declaratie din 1 Septembrie 1947

VII.- Asupra faptului că grupul,Pogoneanu făcea legătura intre Partidul National Tărănesc si grupul Gafencu Cretzeanu, precum si faptul că Dl. Iuliu Maniu era la curent cu transmiterile ce se făcea intre cele două,grupuri, este suficent să menţionez că, la plecarea mea spre Tară/ 1-3 Noembrie 1946/ Dl. Brutus Coste m'a insărcinat să transmit Dlor Buzesti si Pogoneanu rugămintea celor din jurul Dlui Gafencu ca Dl. Iliu Maniu să-l consacre sef al miscărei din străinătate, precum si pe de altă parte, memoriul adresat de Dlui Buzesti Dlui Maniu si pe care l-am văzut in mâinile Dlui Reiu, care mi l-a dat să-l si citesc. Conţinea o privire generală asupra situaţiei politicie si partea lui finală reclama indrumări si instrucţiuni dela forurile conducătoare

85

~~566~~ 564

ale Partidului national Tărănesc / respectiv, Dl. Iuliu Maniu/.-

582

Aceasta imi este declaratia pe care o dau de bună voie, o semnez si mentin.-

/ss/ Emil,Oprisanu

1 Septembrie 1947.-

P. Conf.

87/

612

583

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Emil Apriceanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în str. Argentina Nr 38, declar următoarele:

I/ referitor la consultația juridică dată de D. Advocat Ottulescu, și la care m'am referit în declarațiunile mele anterioare, precizez că am văzut în mâinile Dlui Secretar de Leg. Roiu care mi-a dat-o s'o citesc – și D-sa mi-a declarat că acea consultație a fost dată de D. Adv. Ottulescu, la cererea Dlui Pogoneanu, spre a servi Dlui Aetzianu în apărarea sa în procesul ce are la Berna cu Statul Român, privitor la restituirea fondului de 6.000.000 fr. elvețieni.

Îmi amintesc că era scrisă la mașină pe aproximativ 1 pagină și că nu avea semnătură. Textul era separat în aliniate prin linii albe.

În esență, consultația – pentru o amplă interpretare legei F.I.S.S. – afirmata că sumele plătite în baza acestei, nu au a fi justificate de către beneficiari, plata socotindu-se făcută în folosul lor.

Emil Apriceanu

II/ În legătură cu actele, sau copii depe acte, procurate de Dl Roiu dela Ministerul Afacerilor Străine, pentru Dl. Victor Pogoneanu, care se ocupa de apărarea Dlui Alex. Cretzianu, îmi amintesc a fi văzut la Dl. Roiu textul - în limba română sau franceză - al unei sentințe pronunțate de o instanță dela noi din țară împotriva Dlui Cretzianu. Acest text provenea din actele ce urmau a fi trimise de Minister Legațiunei noastre la Berna.

Il menționez întrucât îmi aduc aminte de el în mod special.

III/ Referitor la legătura dintre Dl Porter şi Dl Roiu:

Menționez că ştiu de această legătură dela însuşi Dl. Roiu care îmi vorbea de vizitele ce le făcea Dlui Porter, la biroul acestuia din Parcul Bonaparte (Str. Roma sau Londra).

Pe de altă parte, reamintesc, aşa cum am declarat deja, că subsemnatul, în lipsa Dlui Roiu dela birou, am primit, în locul Dsale, mai multe telefoane - în diverse rânduri - dela Dl. Porter - prin secretara acestuia - cerând să fie chemat la telefon de Dl. Roiu. Comunicându-i Dlui Roiu - la intrarea sa în birou - că a fost căutat de Dl. Porter - îmi aduc aminte că, odată, a exclamat: "Of! Iar Porter ăsta! m'a înebunit!".

IV/ Referitor la scopul şi frecvența vizitelor Dlui Roiu la misiunea britanică şi la cea americană

americană, declar că, din chiar cele ce-mi spunea Dl. Roiu, D-sa se ducea la cele 2 misiuni susmenționate de vreo trei ori pe săptămână cel puțin.

Tot din cele comunicate de dânsul știu că D-sa informa ambele misiuni asupra evenimentelor și faptelor diverse din Țară și – când avea posibilitatea – le punea la dispoziție textele actelor confidențiale ce-și putuse procura (ca de pildă anexele confidențiale la Convențiunile relative la constituirea "Sovrom-urilor", convențiunile economice recent încheiate la Moscova etc.).

Pe de altă parte, D-sa remitea – spre a fi transmise în străinătate grupului Gafencu – Cretzianu – buletinele de știri interne întocmite aci, textele confidențiale ce putuse obține, scrisori, îndrumări dela Partidul Național Țărănesc etc. –

Totodată, D-sa depozita – spre păstrare sigură – actele importante ale D-lui Pogoneanu.

Unele dintre ele mi-au fost arătate de Dl. Roiu înainte de a le expedia în străinătate; menționez din acestea: buletinele de știri interne (în faza întocmirei), convențiunile economice și anexele confidențiale menționate mai sus, sentințe instanțe românești în chestiunea Cretzianu etc.

II/ Despre materialul depus la misiunea americană, îmi amintesc că am înțeles

Emil [illegible]

odată pe Dl Roiu zicând că a pus în siguranță materialul aflat la Dl. Pogoneanu și la D-ta, mi-a răspuns că acest material este în "loc "sigur, la americani".

Acest material consta - tot după declarațiunile D-tale - din actele și corespondența postulată de Dl. Pogoneanu în legătură cu pregătirea Actului dela 23 August, precum și celelalte hârtii aflate asupra Dvs. și cari urmau să evite a fi găsite la o eventuală descindere.

V/ Referitor la comunicările făcute de mine Dlui V. Pogoneanu, precizez că ele nu au fost făcute în textul original al Telegramelor ci în rezumat (parafrază), sub formă de note sau comunicări verbale.

Aceste Comunicări se făceau de cele mai multe prin Dl. Roiu - căruia îi comunicam verbal conținutul (în rezumat), sau îi dădeam o notiță (în rezumat), pe care D-lui o transmitea, mai departe, Dlui Pogoneanu.

VI/ Asupra legăturii dintre Dl Pogoneanu și Dl. Iuliu Maniu, menționez că știu că aceasta era făcută atât personal de Dl. Pogoneanu - care-l vizita în apartamentul din Bd. Schitu Măgureanu - cât și prin Dnii Cogson și Camil Demetrescu. Pe Dl. Cogson nu-l cunosc personal dar mi-a vorbit de el Dl. Pogoneanu dela care știu deasemenea și de vizitele Dlui Camil Demetrescu. Asupra obiectului întrevederilor, știu - din cele auzite dela Dl. Pogoneanu - că D-sa ținea la curent pe Dl. Maniu cu chestiunile de politică externă, în special așa cum erau raportate de cei din grupul Gafencu - Crețianu (am văzut un raport dela Dl. Buzești pentru Dl. Maniu la Dl. Roiu). Pe de altă parte, am remarcat - după plecarea Dlui Buzești în străinătate - un interes tot mai mare la Dl. Pogoneanu pentru chestiunile de politică internă văzute prin prisma partidului Național Țărănesc. Emil Cipărsanu

Urmare la declarația din 1 Septemvrie 1947

VII/ Asupra faptului că grupul Pogoneanu făcea legătura între Partidul național-țărănesc și grupul Gafencu - Crețianu, precum și faptul că Dl. Iuliu Maniu era la curent cu transmiterile ce se făceau între cele două grupuri, este suficient să menționez că, la plecarea mea spre Țară (1-3 noemvrie 1946), Dl. Brutus Coste m'a însărcinat să transmit Dlor Buzești și Pogoneanu rugămintea celor din jurul Dlui Gafencu ca Dl. Iuliu Maniu să-l consacre șef al mișcării din străinătate, precum și, pe de altă parte, memoriul adresat de Dl. Buzești Dlui Iuliu Maniu, și pe care l-am văzut în mâinile Dlui Roiu, care mi l-a dat să-l și citesc. Conținea o privire generală asupra situației politice, și partea lui finală reclama îndrumări și instrucțiuni dela forurile conducătoare ale Partidului Național-Țărănesc (respectiv, Dl. Iuliu Maniu).

Aceasta mi este declarația pe care o dau de bună voie, o semnez și mențin.

1 Septemvrie 1947

[signature]

615
~~570~~
586

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Emil Oprişan,în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str.Argentina Mr.38, declar următoarele:

1). Data când a fost ridicat, de dnii Roiu şi Camil Demetrescu şi de Dra Sorescu, materialul aflat la Minister într'un dulap metalic "Fichet", aflat într'unul din birourile Comisiunei Păcii.

Imi amintesc că susnumiţii au ridicat cea mai mare parte din acest material în două valize, într'un sfârşit de după amiază din toamna anului 1945, coborât cu ascensoful de serviciu la parter şi dus apoi la automobilul dlui Pogoneanu.

Ridicarea restului materialului rămas şi golirea dulapului a urmat la puţin timp.

Ulterior, sus numiţii au început să-mi aducă înapoi la minister material triat în prealabil de dânşii, şi care trebuia să fie vărsat de mine Arhivelor Ministerului, după ce-l voi fi clasat pe materii. Imi reamintesc că unul din aceste transporturi a consistat dintr'o valiză de piele de porc, pe care Dra Sorescu mi-a deschis-o ca aparţinând Dlui Buzeşti. Predarea acestei valize, o situez din memorie în primăvara anului 1946,

Recapitulând materialul ridicat dela minister şi comparându-l cu cel înapoiat, pot declara că există o diferenţă destul de apreciabilă (documentele din 23 August de pildă) care a rămas la dl.Pogoneanu, şi despre care am aflat - ulterior, dela dl.Roiu - că a fost transportată şi depozitată la Misiunea americană.

Aceasta este declaraţia pe care o dau de bună voie, o semnez şi o menţin.

ss.Emil Oprişanu.

6 Septemvrie 1947.

P.Conf.
[signature]

M.C.

6 Sept. 1947 616

față noastră
Pogoneanu

587

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în str. Argentina No 38, declar următoarele:

1°/ Data când a fost ridicat, de d-nii Răiu și Camil Demetrescu și de D-ra Sorescu, materialul aflat la minister într'un dulap metalic "Fichet", aflat într'unul din birourile Comisiunei Păcii.

Îmi amintesc că sus-numiții au ridicat cea mai mare parte din acest material în două valize, într'un sfârșit de după-amiază din toamna anului 1945, coborât cu ascensorul de serviciu la parter și dus apoi la automobilul d-lui Pogoneanu.

Ridicarea restului materialului rămas și golirea dulapului a urmat la puțin timp.

Ulterior, sus-numiții au început să-mi aducă înapoi la minister material triat în prealabil de dânșii, ~~mai~~/ și care trebuia să fie vărsat de mine Arhivelor Ministerului, după ce-l voi fi clasat pe materii. Îmi reamintesc că unul din aceste transporturi a consistat dintr'o valiză de piele de porc, pe care D-ra Sorescu mi-a descris'o ca aparținând d-lui Buzești. Predarea acestei valize, o situez din memorie în primăvara anului 1946.

Recapitulând materialul ridicat dela Minister și comparându-l cu cel înapoiat, pot declara că există o diferență destul de apreciabilă (documentele lui 23 August de pildă) care a rămas la Dl. Pogoneanu, și despre care am aflat - ulterior, dela Dl. Răiu că a fost

Emil Oprișanu

transportată și depozitată la Misiunea Americană.
Aceasta este declarația pe care o dau de bună voie, o semnez și o mențin.
6 Septembrie 1947 Emil Ogrișanu

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISANU, in vârstă de 41 ani domiciliat in str. Argentina nr. 38, declar următoarele :

1.- La reuniunea care a avut loc la Dl. Pogoneanu acasă- in str. Achidect L. Blank-in vara anului 1947, şi la care am participat fiind invitat in mod express prin Dl. Roiu, am văzut-după câte imi reamintesc-următoarele persoane: ing. Radu Niculescu Buzesti, Roiu, Oprisanu, Călin Botez / adus de mine/, un domn Pop/scrut si chel/ şi alte persoane pe cari nu mi le amintesc.-

Dl. Pogoneanu convocase această reuniune.-am aflat după ce am sosit la dânsul- spre a discuta problema investiţiunilor ce ar fi de făcut în ţară în ipoteza in care s'ar obţine credite şi ajutoare americane. Dl. Pogoneanu a rugat pe Dl. ing. Buzesti să se ocupe de latura refacerii industriei româneşti. Subsemnatul şi Călin Botez am examinat-veche-chestiunea eventuală a barajului dela Porţile de fier şi probelma tipurilor de vapoare necesare complectării parcului nostrù de nave. In ~~xxxxxxxxxxx~~ ce mă priveşte pe mine şi pe Dl. Botez, discuţiunile acestea pur academică, nu a avut urmare, şi nù am dat ulterior Dlui Pogoneanu absolut nimic scris, sub formă de studii, memorii etc.-

După cum am declarat, discuţiiunea aceasta, a fost provocată de Dl. Pogoneanu, in urma cereri Partidului National Tărănesc / Dlui MANIU/, căruia urma să-i dea un aviz in această materie.-

2.- In chestiunea materialului reţinut de Dl. Pogoneanu, şi asupra căr uia am întrebat pe Dl. ROIU, dacă a fost pus in Siguranţă, Dsa mi-a răspuns că a fost depus la Americani, nu-mi amintesc să fi intrebat pe Dl. Pogoneanu decă a luat măsuri cu privire la acest material şi aceasta intrucât Dl. Roiu şi Camil Demetrescu erau persoane insărcinate de Dl. Pogoneanu cu ţinerea materialului ce şi-l

./.

~~573~~ 668

589

reţinuse şi cu păstrarea lui. Fără a putea preciza data, locul şi circumstanţele convorbiei îmi aduc totuşi aminte că am atins chestiunea depozitărei materialului reţinut de Dl. Pogoneanu atât cu Dsa cât şi cu Dl. Camil Demetrescu şi Dra Sorescu, grija şi interesul meu în această chestiune motivată de faptul că Ministerul a implicât xxxxxxxxxxxxx subsemnatul am fi fost compromişi dacă la vreo descindere sau percheziţie s'ar fi găsit la Dl. Pogoneanu acte şi documente oficiale.- Din acelaş motiv subsemnatul am acceptat să mă ocup de xxxxxxx xxxxxxx trierea materialului înapoiat ministerului, adică tocmai în scopul de a face să se întoarcă la minister cât mai mult din materialul oficia deţinut de Dl. Pogoneanu.-

Aceasta este declaraţia pe care o dau de bună voie, pe care o semnez şi o susţin.-

/ss/ EMIL OPRISANU.-

8 Septembrie 1947.-

619

8 Septembrie 1947
Dat în fața noastră

590

5/590

<u>Declarație</u>

Subsemnatul Emil Oprişanu, ~~în vârstă~~ de 41 ani, domiciliat în str. Argentina Nr 38, declar următoarele:

1/ La reuniunea care a avut loc la Dl. Pogoneanu acasă – în str. Arhitect L. Blanc – în vara anului 1947, şi la care am participat fiind invitat în mod expres prin Dl. ~~Pogon~~/ Roiu, am văzut – după câte îmi reamintesc – următoarele persoane: ing. Radu N. Buzeşti, Roiu, Oprişanu, Călin Batez [adus de mine], un domn Pop (scund şi chel) şi alte persoane pe cari nu mi le amintesc.

Dl. Pogoneanu convocase această reuniune – am aflat după ce am sosit la dânsul – spre a discuta problema investiţiunilor ce ar fi de făcut în Ţară, în ipoteza în care s'ar obţine credite şi ajutoare americane. Dl. Pogoneanu a rugat pe Dl. ing. Buzeşti să se ocupe de latura refacerii industriei româneşti; subsemnatul şi Dl. Călin Batez am examinat – verbal – chestiunea eventuală a barajului dela ~~P~~ Porţile de Fier şi problema tipurilor de vapoare necesare completării parcului nostru de nave. In ce mă priveşte pe mine şi pe Dl. Batez, discuţiunea aceasta, pur academică, nu a avut urmare, şi nu am dat ulterior Dlui Pogoneanu absolut nimic scris, sub formă de studii, memorii etc.

După cum am declarat, discuţiunea aceasta, a fost provocată de Dl. Pogoneanu, în urma cererii Partidului Naţional Ţărănesc (Dlui Maniu), căruia urma să-i dea un aviz în această materie.

2/ In chestiunea materialului reţinut de Dl. Pogoneanu, şi asupra căruia am întrebat pe Dl. Roiu dacă a fost pus în Siguranţă, Dsa mi-a răspuns că a fost depus la Americani, nu-mi amintesc să fi întrebat pe Dl Pogoneanu dacă a luat măsuri cu privire la acest material şi aceasta întrucât Dl. Roiu şi Camil Demetrescu erau persoanele ./.

Emil Oprişanu

înfăcinate de Dl. Pogoneanu cu trierea materialului ce și-l reținuse și cu păstrarea lui. Fără a putea preciza data, locul și circumstanțele convorbirii, mi aduc totuși aminte că am atins chestiunea depozitării materialului reținut de Dl. Pogoneanu atât cu Dta cât și cu Dl. Camil Demetrescu și Dna Ionescu. Grija și interesul meu în această chestiune era motivată de faptul că Ministerul și implicit subsemnatul am fi fost compromiși dacă la vreo descindere sau perchiziție s'ar fi găsit la Dl. Pogoneanu acte și documente oficiale. Din acelaș motiv subsemnatul am acceptat să mă ocup de trierea materialului înapoiat ministerului, adică tocmai în scopul de a face să se reîntoarcă la minister cât mai mult din materialul oficial deținut de Dl. Pogoneanu.

Aceasta este declarația pe care o dau de bună voie, pe care o semnez și o susțin.

8 Septemvrie 1947 Emil Oprișanu

D E C L A R A T I U N E

Subsemnatul Emil Oprişanu, în vârstă de 41 de ani domiciliat în Str.Argentina Nr.38, declar următoarele cu privire la vizitele ce făceam Dlui Pogoneanu la dânsul acasă, după ce Dsa încetase a mai fi director al Cabinetului şi fusese trecut în cadrul de reorganizare:

In vara anului 1945, dl.Pogoneanu locuia în casa d-sale de pe malul lacului Floreasca. Intre momentul ieşirei D-sale din minister şi finele anului 1945, mi-aduc aminte precis a-l fi vizitat de 2 ori şi anume la un ceai la care luam parte vreo 20 - 30 persoane, în mare majoritate toţi colegi de minister : Camil Demetrescu, Roiu, C.Barbul D-ra Oeconomu, Dna Spirescu, Dna Carmen Lăzărescu, Al.V. Georgescu, Gl Solomon, Dra Sorescu, Dl.şi Dna Dorin Iliescu, ing.Radu Buzeşti şi Gr.Buzeşti precum şi alte persoane pe cari nu mi le pot reaminti; a doua vizită de care îmi reamintesc, e aceea pe care i-am făcut-o la 11 Noemvrie 1945 (Sf.Victor) când am fost dimineaţa şi am stat cca 15 minute de vorbă. Precizez că era ziua lui onomastică.

Imi mai reamintesc, fără a putea indica exact data, o vizită pe care i-am făcut-o Dlui Pogoneanu în timpul când Dsa locuia în casa Stirbey din calea Victoriei. Stiu însă că ziua era mică, ceeace poate situa vizita în toamna 1945 sau primăvara 1946. M'am dus la această vizită pentrucă mi-a spus dl.Roiu că dl.Pogoneanu stă acum la Stirbey şi că ar fi bine să mă duc să-l văd. Tot Dl.Roiu a aranjat ziua când pot fi primit. Am discutat în special situaţia internaţională: pace sau răsboi. Imi reamintesc că dl.Pogoneanu se arăta pesimist în ce priveşte posibilitatea rezolvărei situaţiunei politice din Sud Estul Europei, conform vederilor sale, adică printr'o intervenţie

./.

M.C.

anglo-americană. Nu-mi amintesc să-i fi cerut sau să-i fi făcut vreun serviciu cu această ocazie.

In perioada cuprinsă între 1 Ianuarie 1946 şi 11 August 1946 (dată la care am plecat la Paris), îmi aduc aminte să fi fost la Dl.Pogoneanu acasă (pe malul lacului) în primăvara sau începutul verei 1946, la un ceai la care am luat parte cam aceleaşi persoane ca mai sus, şi se discuta - atât la această reuniune cât şi la precedenta - şi subiecte politice internaţionale ca de pildă : rezolvarea situaţiei politice din Europa se va face prin pace sau prin războI. Bineînţeles că discuţia era dusă într'un cadru de întâlnire mondenă, cu participarea doamnelor, fără a fi o discuţie închegată şi organizată.

In afară de aceste 4 vizite de cari îmi reamintesc, se poate să mai fi vizitat pe dl.Pogoneanu - între vara 1945 şi vara 1946 de încă 2 - 3 ori, dar nu pot fi sigur de aceste vizite.

Recepţiile date de dl.Pogoneanu aveau de scop menţinerea contactului cu toţi colegii de minister, pe cari ţinea să-i aibă încă grupaţi în jurul său, întreţinând o atmosferă în care Dsa păstra încă aureola de şef.

Imi reamintesc că, înainte de a pleca la Paris, (deci între 1 - 11 August 1946) am văzut pe dl.Pogoneanu care ne-a dat pentru fratele său Titu o scrisoare şi o sumă de cca 1 - 2.000 franci elveţieni.

La reîntoarcerea mea dela Paris (6 Noemvrie 1946 am aflat că dl.Pogoneanu s'a mutat în casa sorei Dsale, în aleea Blank, deci lângă domiciliul meu. Din această cauză, în lunile ce au urmat, vizitele mele la Dl.Pogoneanu nu au fost mai dese.

In prima vizită ce i-am făcut-o, după sosirea mea la Bucureşti, am adus în primul rând Dlui Pogoneanu cărţile ce Dsa îmi ceruse să-i aduc dela Paris (comandate printr'o scrisoare primită prin intermediul Dlui Rodiu): literatură, ştiinţă, chestiuni politice, istorie, etc. Am mai adus - din partea fratelui său Titu şi a Dlui E. Ciurea - o mică valiză de metal - format servietă - în

./.

care mi-aduc aminte că mi s'a arătat la Paris: câteva exemplare din memoriile depuse la Conferinţă de grupul Gafencu - Cretzianu, mai multe note pentru presă distribuite de acelaş grup birourilor de presă dela Luxemburg, vol.I din memoriile contelui Ciano (în l.fr.), diverse pacheţele (şocolată etc.), şi unele hârtii pe care nu le-am putut vedea întrucât erau înfundul acestei valize (trebue să fi fost şi scrisori).

Cu acelaş prilej, am comunicat următoarele dlui Pogoneanu: i-am arătat pe cine am văzut dintre cei aflaţi în jurul Dlor Gafencu şi Cretzianu (a se vedea declaraţiunea mea precedentă), i-am comunicat intenţiunea declarată mie de dl.Coste, de a se stabili la Londra şi de a deschide acolo un birou (agenţie) de presă care să difuzeze informaţiuni asupra României şi Sud Estul Europei, din sursă a opoziţiei din ţară, i-am arătat - pe baza celor comunicate de dl.Coste - că dl.Gafencu lucra la un memoriu destinat Dlui Maniu şi care conţinea o privire generală asupra situaţiei politice internaţionale şi o dare de seamă asupra tratatului de pace cu România. Acest memoriu, mi s'a spus că va fi trimis în ţară de cei dela Paris pe căile pe cari transmiteau şi primeau corespondenţa în mod obişnuit (prin americani). Am mai comunicat Dlui Pogoneanu, rugămintea celor din jurul dlui Gafencu de a i se recunoaşte Dsale şefia grupului din străinătate din partea partidului naţional ţărănesc (Pogoneanu-Buzeşti-Maniu). Am mai comunicat Dlui Pogoneanu că am văzut pe dl.N.Dianu şi am aflat ulterior dela dl. Pogoneanu despre incidentul Dianu - Gafencu. Am arătat Dlui Pogoneanu impresiile generale culese de mine asupra mersului conferinţei de pace. Am mai comunicat dlui Pogoneanu impresiile dlui Coste în urma convorbirilor avute de Dsa la Paris cu unii oameni politici americani şi cari se pot concretiza în ideea că Statele Unite nu erau pregătite - nici spiritual, nici pe plan material - a impune Europei vreo soluţiune de forţă (răsboi).

Ideile şi faptele expuse mai sus au fost reluate în convorbirile avute în cursul a câtorva vizite ulterioare făcute de mine Dlui Pogoneanu.

./.

In intervalul scurs dela sosirea mea în ţară dela Paris (6 Noemvrie 1946) şi până la ultima vizită ce i-am făcut-o Dlui Pogoneanu (Duminecă dimineaţa - ce a precedat ziua de 23 sau 25 Iulie), socotesc că l-am văzut la dânsul acasă de circa 14 ori, ceeace revine la 1 - 2 vizite pe lună, ştiu însă că au trecut intervale mai lungi de o lună fără ca subsemnatul să-l fi văzut pe dl.Pogoneanu iar în alte luni să-l fi văzut mai des.

Cu privire la obiectul vizitelor ce făceam dlui Pogoneanu, declar că motivul era acela de a păstra legăturile de prietenie şi de a face schimburi de informaţiu asupra politicei internaţionale generale, internaţionale şi interne a ţărei. Dacă am menţionat schimbul de informaţii, nu trebue înţeles prin aceasta că, în mod obuşnui îi duceam sau îi comunicam texte de telegrame de ale ministerului deoarece aceasta s'a întâmplat - după cum am ~~arătat~~ declarat anterior - destul de rar iar comunicarea lor se făcea în general prin dl.Roiu.

La cele mai multe din aceste vizite am întâlnit pe Dnii: Camil Demetrescu, Roiu, Barbul, R.Hillard, Galopenţia, Neamţu, Pop, ing.R.Buzeşti, cari alcătuiau un fel de comitet consultativ grupat în jurul dlui Pogoneanu

Asupra rostului acestui comitet am mai declarat anterior că discuţiunile purtau asupra problemelor de politică internă şi de rezolvarea pe plan extern în sensul vederilor Partidului Naţional Tărănesc (Dl.Iuliu Maniu) cu care dl.Pogoneanu colabora şi cu care menţinea un contact strâns, după cum am arătat anterior.

In cadrul acestui grup, permanenţa şi sâmburele dinamic era constituită de dl.Pogoneanu, ajutat de dl. Camil Demetrescu - pentru legăturile cu Partidul Naţional Tărănesc, respectiv cu dl.Maniu - iar dl.Roiu pentru legăturile cu misiunile americană şi engleză.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau liber şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi o susţin.

ss.Emil Oprişan.

9 Septemvrie 1947.

p.Conf.
[signature]

624

9 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Mr. [illegible]

595

<u>Declarațiune</u>

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 de ani, domiciliat în str. Argentina Nr. 38, declar următoarele cu privire la vizitele ce făceam d-lui Pogoneanu la domiciliul acestuia, după ce d-sa încetase a mai fi director al Cabinetului și fusese trecut în cadrul de reorganizare:

În vara anului 1945, d. Pogoneanu locuia în casa Stale depe malul Lacului Floreasca. Între momentul eșirei d-sale din minister și finele anului 1945, îmi aduc aminte precis a-l fi vizitat de 2 ori și anume: la un ceai la care luau parte circa 20-30 persoane, în mare majoritate foști colegi de minister: Camil Demetrescu, Radu G. Barbul, d-l Oeconomu, d-na Spiru, d-na Carmen Lăzărescu, Al. I. Georgescu, Gr. Solomon, d-l ~~Spirescu~~ / Sorescu, d-l și d-na Dariu Iliescu, ing. Radu Brezești și Gr. Brezești precum și alte persoane pe cari nu mi le pot reaminti; a doua vizită, de care îmi reamintesc, e aceea pe care i-am făcut-o la 11 Noembrie 1945 (Sf. Victor) când am fost dimineața și am stat circa 15 minute de vorbă. Precizez că era ziua lui onomastică.

Îmi mai reamintesc, fără a putea indica exact data, o vizită pe care i-am făcut-o d-lui Pogoneanu în timpul când d-sa locuia în casa Știrbey din Calea Victoriei. Știu numai că ziua era mică, deci că poate fi fost vizita în toamna 1945 sau primăvara 1946. M'am dus la această vizită pentrucă mi-a spus d-l Roi că d-l Pogoneanu stă acum la Știrbey și că ar fi bine să mă duc să-l văd. Tot d-l Roi a aranjat ziua când pot fi primit. Am discutat în special situația internațională: pace sau război. Îmi reamintesc că d-l Pogoneanu se arăta pesimist în ce privește posibilitatea rezolvării situațiunei politice din Sud-Estul Europei, contrar vederilor sale, adică printr'o intervenție anglo-americană. Nu-mi amintesc să-mi fi cerut sau să-i fi făcut vreun serviciu cu această ocazie.

Emil Oprișanu

./.

In perioada cuprinsă între 1 Ianuarie 1946 și 11 August 1946 (dată la care am plecat la Paris), îmi aduc aminte să fi fost la Dl. Pogoneanu acasă (pe malul lacului) în primăvara sau începutul verii 1946, la un ceai la care au luat parte cam aceleași persoane de mai sus, și se discuta - atât la această reuniune cât și la precedenta - și subiecte politice internaționale ca de pildă: rezolvarea situației politice din Europa se va face prin pace sau prin război. Bineînțeles, că discuția era mai într'un cadru de întâlnire mondenă, cu participarea doamnelor, fără a fi o discuție închegată și organizată.

In afară de aceste 4 vizite de cari îmi reamintesc, se poate să mai fi vizitat pe Dl. Pogoneanu - între vara 1945 și vara 1946 de încă 2-3 ori, dar nu pot fi sigur de aceste vizite.

Recepțiile date de Dl. Pogoneanu aveau de scop menținerea contactului cu foștii colegi de minister, pe cari ținea să-i aibă încă grupați în jurul său, întreținând o atmosferă în care D-sa păstra încă aureola de șef.

Imi reamintesc că, înainte de a pleca la Paris, (deci între 1-11 August 1946) am văzut pe Dl. Pogoneanu care mi-a dat pentru fratele său Titu o scrisoare și o sumă de circa 1-2.000 franci elvețieni.

La reîntoarcerea mea dela Paris (6 Noemvrie 1946), am aflat că Dl. Pogoneanu s'a mutat în casa soacrei D-sale, în aleea Blank, deci lângă domiciliul meu. Din această cauză, în lunile ce au urmat, vizitele mele la Dl. Pogoneanu au fost mai dese.

In prima vizită ce i-am făcut-o, după sosirea mea la București, am adus în primul rând Dlui Pogoneanu cărțile ce D-sa îmi ceruse să-i aduc dela Paris (comandate printr'o scrisoare primită prin intermediul Dlui Roiu): literatură, știință, chestiuni politice, istorie etc. Am mai adus - din partea fratelui său Titu și a Dlui E. Ciurea - o mică valiză de metal - format servietă - în care mi-aduc aminte că mi s'a arătat la Paris: câteva exemplare din Memoriile depuse la Conferință de grupul Gafencu-Crețianu, mai multe note pentru presă distribuite de acelaș grup birourilor de presă dela Luxembourg, vol. I din memoriile contelui Ciano (în l. fr.), diverse pachețele (ciocolată etc.), și unele hârtii pe cari nu le-am putut vedea întrucât erau în fundul acestei valize (trebue să fi fost și scrisori).

Cu acelaș prilej, am comunicat următoarele Dlui Pogoneanu:

Emil Oprișan

i-am arătat pe cine am văzut dintre cei aflați în jurul Dlor Gafencu și Cretzianu (a se vedea declarațiunea mea precedentă), i-am comunicat intențiunea declarată mie de Dl. Coste, de a se stabili la Londra și de a deschide acolo un birou (agenție) de presă care să difuzeze informațiuni asupra României și Sud-Estului Europei din punctul de vedere al opoziției din țară, i-am arătat – pe baza celor comunicate de Dl. Coste – că Dl. Gafencu lucra la un memoriu destinat Dlui Maniu și care conținea o privire generală asupra situației politice internaționale și o dare de seamă asupra tratatului de pace cu România. Acest memoriu, mi s'a spus că va fi trimis în țară de cei dela Paris pe căile prin cari transmiteau și primeau corespondența în mod obicinuit (prin Americani). Am mai comunicat Dlui Pogoneanu, nemulțumirea celor din jurul Dlui Gafencu de a i se recunoaște Dsale șefia grupului din străinătate din partea Partidului Național-Țărănesc (Pogoneanu-Buzești-Maniu). Am mai comunicat Dlui Pogoneanu că am văzut pe Dl. N. Dianu și am aflat ulterior dela Dl. Pogoneanu despre incidentul Dianu-Gafencu. Am arătat Dlui Pogoneanu impresiile generale culese de mine asupra mersului Conferinței de pace. Am mai comunicat Dlui Pogoneanu impresiile Dlui Coste în urma convorbirilor avute de Dsa la Paris cu unii oameni politici americani și cari se par concretizate în ideea că Statele-Unite nu erau pregătite – nici spiritual, nici pe plan material – a impune Europei nea soluțiune de forță (război).

Ideile și faptele expuse mai sus au fost reluate în convorbirile avute în cursul a câtorva vizite ulterioare făcute de mine Dlui Pogoneanu.

In intervalul scurs dela sosirea mea în țară dela Paris (6 Noembrie 1946) și până la ultima vizită ce i-am făcut-o Dlui Pogoneanu (Duminica-dimineața – ce a precedat ziua de 23 sau 25 Iulie), socotesc că l-am văzut la dânsul acasă de circa 14 ori, ceeace revine la 1-2 vizite pe lună, știu însă că au trecut intervale mai lungi de o lună fără ca subsemnatul să-l fi văzut pe Dl. Pogoneanu, iar în alte luni să-l fi văzut mai des.

Cu privire la obiectul vizitelor ce făceam Dlui Pogoneanu, declar că motivul era acela de a păstra legăturile de prietenie și de a face schimburi de informațiuni asupra politicei internaționale generale, internaționale și interne a țării. Dacă am menționat schimbul de informații, nu trebue înțeles prin aceasta că, în mod obicinuit, îi duceam sau îi comunicam texte de telegrame de ale ministerului. Deși aceasta s'a întâmplat – după cum am declarat anterior – destul de rar iar comunicarea lor se făcea în general prin Dl. Roiu.

La cele mai multe din aceste vizite am întâlnit pe Dnii: Camil Demetrescu, Roiu, Barbul, R. Hillard, Golopenția, Neamțu, Pap, ing. R. Buzești, cari alcătuiau un fel de comitet consultativ grupat în jurul Dlui. Pogoneanu.

Asupra rolului acestui comitet am mai declarat anterior iar discuțiunile purtau asupra problemelor de politică internă și de rezolvarea lor pe plan extern în sensul vederilor Partidului Național-Țărănesc (Dl. Iuliu Maniu) cu care Dl. Pogoneanu colabora și cu care menținea un contact strâns, după cum am arătat anterior.

Emil Oprișanu

În cadrul acestui grup, permanența ~~prof~~ și sâmburele dinamic era constituită de Dl. Pagoneanu, ajutat de Dl. Camil Demetrescu - pentru legăturile cu Partidul Național-Țărănesc, respectiv cu Dl. Maniu - iar Dl. Roiu pentru legăturile cu misiunile americană și engleză.

Aceasta mi-este declarația pe care o dau liber și nesilit de nimeni, pe care o semnez și o susțin.

9 Septembrie 1947

Emil Oprișanu

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISANU in vărstă de 41 ani,domiciliat in str. Argentina nr. 38 declar următoarele in legătură cu plecarea mea la Paris în calitate de secretar al delegaţiunei române la Conferinţa de Pace.-

Inainte de a pleca,fără a putea preciza locul şi data,am văzut pe Dl. Pogoneanu care mi-a remis-pentru a-i încredinţa fratelui său Titu-o sumă de circa 2.ooo franci elveţieni şi o scrisoare. Stiu că întrevederea a durat foarte puţin dar nu-mi duc aminte cine era de faţă.-

Nu am primit cu acest prilej nici un mesaj verbal de instrucţiuni către cei din grupul Gafencu şi deasemeni nu am primit nici un mesgiu scris pentru aceştia.-

Este locul să reamintesc aici că,cu câteva timp inainte de plecarea mea, am fost intrebat de Dl. Camil Demetrescu dacă aşi fi dispus să duc la Paris-spre a fi transmisă la Londra de către cei din grupul Gafencu -un mesaj al Dlui Maniu către Dl. Bianu dela Londra. Am acceptat. Inainte de plecare,Dl. Camil Demetrescu, la intrebarea mea,mi-a răspuns că nu-mi mai dă acest mesagiu intrucât este prea riscat şi mă poate compromite intrucât delegaţia din care făceam parte era însoţită de agenţi de poliţie ,mărturisesc că am primit cu un sentiment de uşurare această veste,că nu mi se va mai da încredinţa mesajul in chestiune.-

La fel se explică probabil şi faptul că Dl. Pogoneanu nu mi-a incredinţat nici un mesagiu scris.-

Pot menţiona că, in intrevederile mele anterioare plecării mele la Paris,am fost rugat de Dl. Pogoneanu să : văd pe băieţii dela Paris/ este vorba de cei din grupul Gafencu şi menţionaţi in declaraţiunile mele anterioare.-/ să le comunic că cei din

627

~~582~~

598

Țară lucrează, să aducă la întoarcere vești despre modul cum ei lucrează, să păstrez contact strâns cu aceștia, etc. In afară de aceste indicațiuni, nu am primit nici un mesagiu verbal.- dela Dl. Pogoneanu către cei din grupul Gafencu-Cretzeanu.-

Declar deasemeni că nici din partea vreunei alte persoane ~~xxxxxxxxxxxx~~ nu am primit vre'un mesagiu, scris sau verbal, legat de activitatea grupului Gafencu- Cretzeanu, in afară de câteva comisioane. In afară de cumpărături, menționez că Dl. consul general / la pensie/ C Metta m'a rugat să comunic fiului său D Metta-secretar de legație rechemat- să caute să vadă dacă poate veni in Țară.-

La inapoierea mea dela Paris, in afară de comunicările si comisioanele menționate in declarațiunile mele anterioare, şi in special in aceea din 9 Septembrie 1947, mai menționez că Dl. Romniceanu-fiul ministrului de Stat M Romniceanu mi-a trimis spre a remite tatălui său la Bucuresti un plic de pânză, format folio, deschis in care am văzut că erau documente ale Conferinței de Pace pirvitoare la România, comunicate de presă ale conferinței etc..-

Inchei această declarație cu mențiunea că nu am primit dela Dl. Pogoneanu sau dela vre'o altă persoană nici un alt mesagiu scris sau verbal, pentru cei din grupul Gafencu- Cretzeanu şi in legătură cu activitatea lor, in afară de cele menționate in declarația de față şi celei date anterior.-

lo Septembrie 1947.-

/ss/ Emil Oprisanu.-

p. Conf.

Insp. [illegible]

10 Septembrie 1947

583

599

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str. Argentina Nr 38, declar următoarele în legătură cu plecarea mea la Paris în calitate de secretar al delegațiunii române la Conferința de Pace:

Înainte de a pleca, fără a putea preciza locul și data, am văzut pe Dl. Pagoneanu care mi-a remis - pentru a-i încredința fratelui său Titu - o sumă de circa 2.000 franci elvețieni și o scrisoare. Știu că întrevederea a durat foarte puțin dar nu-mi aduc aminte cine era de față.
Nu am primit cu acest prilej nici un mesaj verbal de instrucțiuni către cei din grupul Gafencu și deasemeni nu am primit nici un mesagiu scris pentru aceștia.

Este locul să reamintesc aici că, cu câtva timp înainte de plecarea mea, am fost întrebat de Dl. Camil Demetrescu dacă aș fi dispus să duc la Paris - spre a-i transmite la Londra de către cei din grupul Gafencu - un mesaj al d-lui Maniu către Dl. Bianu dela Londra. Am acceptat. Înainte de plecare, Dl. Camil Demetrescu, la întrebarea mea, mi-a răspuns că nu-mi mai dă acest mesagiu întrucât este prea riscat și mă poate compromite întrucât delegația din care făceam parte era îndesată de agenți de poliție. Mărturisesc că am primit cu un sentiment de ușurare această veste, că nu mi se va mai încredința mesagiul în chestiune.

La fel se explică probabil și faptul că Dl. Pagoneanu nu mi-a încredințat nici un mesagiu scris.

Pot menționa că, în întrevederile mele anterioare plecării mele la Paris, am fost rugat de Dl. Pagoneanu să: văd pe băeții dela Paris (este vorba de cei din grupul Gafencu, și menționați în declarațiunile mele anterioare), să le comunic că cei din țară lucrează, să aduc la întoarcere vești despre modul cum ei lucrează, etc/ să păstrez contact strâns cu aceștia etc. În afară de aceste indicațiuni, nu am primit nici un mesagiu verbal. /. Emil Oprișanu

dela Dl. Pogoneanu către cei din grupul Gafencu-Cretzianu.
Declar deasemeni că nici din partea vreunei alte persoane nu am primit vreun mesagiu, scris sau verbal, legat de activitatea grupului Gafencu - Cretzianu, în afară de câteva comisioane. În afară de cumpărături, menționez că Dl. Consul General (la pensie) C. Metta m'a rugat să comunic fiului său D. Metta - secretar de legație rechemat - să caute să vadă dacă poate veni în Țară.
La înapoierea mea dela Paris, în afară de Comunicările și comisioanele menționate în declarațiunile mele anterioare, și în special în aceea din 9 Septembrie 1947, mai menționez că Dl. Romniceanu - fiul ministrului de Stat M. Romniceanu - mi-a trimis spre a remite Tatălui său la București un plic de pânză, format folio, deschis în care am văzut că erau documente ale Conferinței de Pace privitoare la România, comunicate de presă ale Conferinței etc.
Închei această declarație cu mențiunea că nu am primit dela Dl. Pogoneanu sau dela nici o altă persoană, nici un alt mesagiu scris sau verbal, pentru cei din grupul Gafencu - Cretzianu, și în legătură cu activitatea lor, în afară de cele menționate în declarația de față și cele date anterior.
10 Septembrie 1947 Emil Ghilezan

629

584

D E C L A R A T I E

600

Subsemnatul EMIL OPRISANU, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str.Argentina Nr.38,declar următoarele:

Din discuţiunile avute la Paris,cu membrii grupului Gafencu - Cretzianu, menţionaţi în declaraţiunile mele anterioare, cât şi din intrevederile avute cu Dl. Pogoneanu,în diferitele vizite ce i le făceam, şi când ne informam reciproc asupra situaţiei politice din Ţară şi străinătate,am putut constata în primul rând existenţa unei desăvârşite unităţi de vederi între Partidul Naţional-Tărănesc şi grupul Gafencu-Creţzianu.

Atât cei din Ţară cât şi cei din străinătate urmăreau acelaş obiectiv comun: răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945,cu ajutorul elementelor din Ţară,grupate în jurul Partidului naţional-ţărănesc,şi a intervenţiei americane din afară.-

Posibilităţile de realizare ale acestui plan erau legate de plecarea forţelor armate Sovietice,când urma să se producă şi înlăturarea - sau răsturnarea - guvernului Dr.Petru Groza.-

Curba entusiasmului grupului intern era în funcţiune de înăsprirea relaţiunilor dintre Statele Unite ale Americei şi Uniunea Sovietică. Aşa,de pildă, am observat că plecarea Dlui Byrnes dela Departamentul de Stat şi înlocuirea sa prin generalul Marshall,a trezit aci speranţa că venirea unui militar în fruntea Ministerului de Externe American va aduce şi o politică de mână-forte, adică de intervenţie mai categorică în politica europeană,cu rezultate directe în ce priveşte România.

Intervenţia scontată ne-producându-se, în forma dorită de Partidul Naţional-Tărănesc, faptul acesta a produs o dezorientare în grupul intern şi, tot în acelaş timp, situez şi memoriul adresat Dlui Maniu de Dl. Buzeşti din Elveţia, prin care acesta din urmă arăta

E.F. ..//..

că momentul nu este potrivit pentru o intervenţie, căutând aşa dar să menţină moralul celor din Ţară, cu speranţa că un alt moment prielnic este posibil să se ivească. Acest memoriu mi-a fost încredinţat de Dl.Roiu spre a-l citi - astfel cum am declarat anterior - şi i l-am restituit fără a-l păstra la mine în copie.-

In legătură cu acţiunea internă pentru răsturnarea regimului, din diverse discuţiuni, pe cari nu le pot fixa ca dată, îmi amintesc că Dl.Pogoneanu îmi îmi spunea că, la plecarea trupelor sovietice, Guvernul se va prăbuşi întrucât va fi lipsit de sprijinul armatei şi al autorităţilor civile.-

Deşi Dl.Pogoneanu avea desigur cunoştinţă de organizarea internă a acţiunei dusă de Partidul Naţional-Ţărănesc, nu m'a informat niciodată despre aceste probleme, rămânând numai pe planul politicei şi acţiunei externe.-

In legătură cu materialul predat Americanilor, am arătat în declaraţiunile mele anterioare felul în care Dl.Roiu vizita misiunea Americană, şi ce anume material a predat dânsul - după ştiinţa mea. In ce priveşte pe Dl. Pogoneanu, ştiu chiar dela D-sa că, în întâlnirile ce avea cu membrii ai misiunei Americane, de pildă Dnii B.Y. Berry, Dl.Melbourne, Dl.Hulicck etc., le făcea ample expuneri verbale şi comunicări atât asupra situaţiei internă - văzută prin prisma Partidului Naţional-Ţărănesc - cât şi asupra dezideratelor acestui partid cu privire la necesitatea unei intervenţiuni străine pentru înlăturarea regimului actual.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau nesilit de nimeni, pe care o semnez şi o susţin.

11 Septembrie 1947. ss. Emil Oprişanu.

In complectare, ţin să menţionez că niciuna din transmiterile făcute la misiunea Americană de Dl. Roiu - şi menţionate de mine în declaraţiunile mele anterioare - nu era făcută fără cunoştinţa Dlui Pogoneanu şi fără îndemnul D-sale.-

..//..

Dl. Roiu, chiar atunci când a făcut aceasta, ca pe un act de inițiativă, răspundea unui mandat ce-l avea dela Dl. Pogoneanu, acela de a transmite misiunei Americane informațiunile cerute de aceasta sau oferite de grupul Pogoneanu.

ss. Emil Oprişanu

11 Septembrie 1947.

11 Sept. 1947
Dată în fața noastră
[signature]

587

603

603

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Augustina Nr. 38, declar următoarele:

Din discuțiunile avute la Paris, cu membrii grupului Gafencu-Cretzianu, menționați în declarațiunile mele anterioare, cât și din întrevederile avute cu Dl. Pogoneanu, în diferitele vizite ce i le făceam, și când ne informam reciproc asupra situației politice din țară și străinătate, am putut constata în primul rând existența unei desăvârșite unități de vederi între Partidul Național-Țărănesc și grupul Gafencu-Cretzianu.

Atât cei din țară cât și cei din străinătate urmăreau acelaș obiectiv comun: răsturnarea regimului instaurat la 6 martie 1945, cu ajutorul ~~a~~ elementelor din țară, grupate în jurul Partidului Național-Țărănesc, și a intervenției americane din afară.

Posibilitățile de realizare ale acestui plan erau legate de plecarea forțelor armate sovietice, când urma să se producă și înlăturarea – sau răsturnarea – guvernului Dr. Petru Groza.

Curba entuziasmului grupului invers era în funcțiune de înăsprirea relațiunilor dintre Statele Unite ale Americei și Uniunea Sovietică. Așa, de pildă, am observat că plecarea d-lui Byrnes dela Departamentul de Stat și înlocuirea sa prin generalul Marshall, a trezit aci speranța că venirea unui militar în fruntea ministerului de Externe american va aduce și o politică de mână-forte, adică de intervenție

Emil Oprișanu

mai categorică în politica europeană, cu rezultate directe în ce priveşte România.

Ad/-Intervenţia scontată ne-producându-se, în forma dorită de Partidul Naţional-Ţărănesc, faptul acesta a produs o dezorientare în grupul intern şi, tot în acelaşi timp, situez şi memoriul adresat d-lui Maniu de d. Buzeşti din Elveţia, prin care acesta îi arăta că momentul nu este potrivit pentru o intervenţie, căutând aşa dar să menţină moralul celor din ţară, cu speranţa că un alt moment prielnic este posibil să se ivească. Acest memoriu mi-a fost încredinţat de d-l. Roiu spre a-l citi, - astfel cum am declarat anterior - şi l-am restituit fără a-l păstra la mine în copie.

In legătură cu acţiunea internă pentru răsturnarea regimului, din diverse discuţii, pe cari nu le pot fixa ca dată, îmi amintesc că d. Pogoneanu îmi spunea că, la plecarea trupelor sovietice, Guvernul se va prăbuşi întrucât va fi lipsit de sprijinul armatei şi al autorităţilor civile.

Deşi D-l. Pogoneanu avea desigur cunoştinţă de organizarea internă a acţiunei duse de Partidul Naţional-Ţărănesc, nu m'a informat niciodată despre aceste probleme, rămânând numai pe planul politicei şi acţiunei externe.

In legătură cu materialul predat Americanilor, am arătat în declaraţiunile mele anterioare felul în care D-l. Roiu vizita Misiunea americană, şi ce anume material a predat dânsul - după ştiinţa mea. In ce priveşte pe D-l. Pogoneanu, ştiu chiar dela d-sa că, în întâlnirile ce avea cu membri ai Misiunei Americane, de pildă D-nii B.Y. Berry, D-l Melbourne, D-l Hulick etc, le făcea ./.

Emil Oprişanu

ample expuneri verbale și comunicări atât asupra situației interne - văzută prin prisma Partidului Național - Țărănesc - cât și asupra dezideratelor acestui partid cu privire la necesitatea unei intervenții străine pentru înlăturarea regimului actual.

578
633
604

Aceasta îmi este declarația pe care o dau nesilit de nimeni, pe care o semnez și o susțin.

11 Septembrie 1947 Emil Ageridan

In completare, țin să menționez că niciuna din transmiterile făcute la misiunea Americană de Dl. Roiu - și menționate de mine în declarațiunile mele anterioare - nu era făcută fără cunoștința Dlui Pogoneanu și fără îndemnul Dsale.

Dl. Roiu, chiar atunci când a făcut aceasta, ca pe un act de inițiativă, răspundea unui mandat ce-l avea dela Dl. Pogoneanu, acela de a transmite misiunei Americane informațiunile cerute de aceasta sau oferite de grupul Pogoneanu.

11 Septembrie 1947

Emil Ageridan

605

DECLARATIE

Subsemnatul EMIL OPRISANU, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str.Argentina Nr.38, declar următoarele cu privire la dependenţa şi subordonarea activităţii grupului Gafencu-Cretzianu, în străinătate, şi aceea a Dlui Victor Pogoneanu şi a colaboratorilor săi în ţară:

Intemeiat pe consideraţiunile ce le voi arăta mai jos, rezultate din discuţiunile avute cu Dl.Victor Pogoneanu şi cu Dl. Roiu în ţară, precum şi cu membrii grupului Gafencu, întâlniţi la Paris, precum şi din fapte şi documente pe cari am avut prilejul să le cunosc, întreaga activitate a celor arătaţi mai sus se datora directivelor şi instrucţiunilor Partidului Naţional-Tărănesc, respectiv Dlui Iuliu Maniu. Astfel:

- Ajuns la Paris, în luna August 1946, şi luând contact cu Dl.Brutus Coste, acesta m'a rugat să transmit la întoarcerea mea la Bucureşti, Dlor Buzeşti şi Pogoneanu, rugămintea celor din jurul Dlui Gafencu ca Dl. Iuliu Maniu să consacre în mod formal pe Dl.Gafencu în calitate de şef al acţiunei din străinătate. Din discuţiunile avute cu Dl. Coste, care avea - în acel timp - calitatea de secretar general al grupului Gafencu - Cretzianu, prezent la Conferinţa Păcii, am înţeles că acţiunea lor se găseşte pe linia atitudinei luată în materie de politică externă de Partidul naţional-ţărănesc, iar ei acţionau ca mandatari ai acestui partid - după cum o deovedeşte şi mesagiul ce-l primisem pentru Dnii Buzeşti şi Pogoneanu (spre a fi transmis Dlui Maniu) - mesagiu menţionat mai sus.-

- Tot în timpul şederei mele la Paris, Dl.Coste m'a înştiinţat că Dl.Gafencu a pregătit pentru Dl.Maniu un raport asupra Conferinţei de Pace şi asupra situaţiunei politice internaţională, raport care urma să fie trimis la Bucureşti prin mijloacele de cari dispunea grupul.-

- Menţionez că m'am oferit Dlui Coste să aduc eu în Ţară Dlui Pogoneanu raportul susmenţionat însă Dl.Coste mi-a declarat că nu este prudent şi de aceea îl vor trimite ei prin mijloacele lor.-

- Un alt raport despre,care am cunoştinţă -întrucât mi-a fost dat spre a-l citi- este raportul (memoriu), menţionat într'o declaraţie anterioară,întocmit de Dl.Buzeşti în Elveţia pentru informarea Dlui Maniu şi trimis acestuia prin Dl.Pogoneanu. Am menţionat că,în partea sa finală,acest raport reclama instrucţiuni din partea forului de conducere al Partidului Naţional-ţărănesc.-

- Mai menţionez,în legatură cu activitatea celor două grupuri, la dispoziţia şi din ordinele Partidului naţional-ţărănesc,că redactarea memoriilor remise Dlor.-Pepper şi Etheridge - cu prilejul vizitei lor la Bucureşti din partea Dlui Maniu a fost făcută de Dnii Buzeşti şi Pogoneanu,fapt comunicat mie de Dl.Roiu.

- In ce priveşte păstrarea unei continuitaţi de lucru, menţionez că,înainte de plecarea mea la Paris (11.VIII.1946), Dl.Camil Demetrescu mi-a propus să duc o notă adresată de Dl.Maniu către Dl.Bianu dela Londra. După cum am declarat anterior, s'a renunţat la serviciile mele, nota fiind trimisă ulterior şi pe altă cale.

- Tot în această privinţă,declar că,în repetate rânduri, discutând cu Dl.Roiu,asupra activităţei D-sale, în legătură cu grupul din străinătate,mi-a comunicat că de aici se trimit regulat - în ultimul timp - rapoarte asupra situaţiei politice şi economice interne, tăeturi din ziarele din capitală,instrucţiuni etc.

- Pot afirma că întreaga activitate a Dlui Pogoneanu pe târâm politic intern şi extern se desfăşura în cadrul şi conform cu vederile Partidului naţional-ţărănesc.

Confirmarea acestui fapt am avut-o întotdeauna chiar dela Dl.Victor Pogoneanu care îmi comunica fie că l-a văzut pe Dl.Maniu acasă la dânsul, fie că l-a trimis pe Dl.Camil Demetrescu la Dl. Maniu, fie că l-a văzut pe Dl. Coposu, secretarul Dlui Maniu etc, In orice caz, legătura era permanant păstrată,fie direct,

 607 591 607

fie prin intermediul Dlor Camil Demetrescu sau Coposu.

- În sprijinul celor de mai sus, reamintesc răspunsul dat de Dl.Pogoneanu la mesagiul Dlui Coste relativ la consacrarea Dlui Gafencu ca şef al grupului din străinătate. Fără a şovăi o clipă, Dl.Pogoneanu mi-a arătat că sunt dificultăţi în calea satisfacerei cererei grupului din străinătate, greutăţi ridicate de aripa ardeleană a Partidului, care sprijinea pe Dl. Tilles. Aceasta dovedeşte că Dl.Pogoneanu acţiona potrivit punctului de vedere al Dlui Maniu şi nu independent de acesta.-

- Tot în acest sens, mai menţionez căîntr'o discuţie avută de subsemnatul cu Dl.Pogoneanu, în cursul căreia mi-am arătat indignarea pentru faptul că Partidul Naţional-ţărănesc nu s'a asociat demersurilor făcute în U.S.A. atât de Guvern cât şi de alte partide de opoziţie spre a solicita un ajutor de cereale pentru combaterea foametei, Dl.Pogoneanu deasemeni fără a sta pe gânduri, mi-a replicat că Dl.Maniu nu poate face un atare demers întrucât ajutorul de cereale ar întări poziţia Guvernului. Şi cu această ocazie, D-sa confirma că nu-mi dădea un răspuns personal ci acela al Partidului Naţional-Ţărănesc, respectiv Dl.Iuliu Maniu.

- Discutând cu Dl. Pogoneanu - după înapoierea mea dela Paris (6 Noembrie 1946) - chestiunea plecărei în Elveţia a Dlor Buzeşti şi Vişoianu, despre care am aflat deabea la întoarcerea în ţară, Dl.Pogoneanu m'a făcut să înţeleg că Dnii Buzeşti şi Vişoianu sunt plecaţi în străinătate cu exponenţi ai Partidului Naţional Ţărănesc.-

- Preocupările de politică internă ale Dlui Pogoneanu şi ale grupului din jurul D-sale, în cadrul Partidului Naţional-Ţărănesc, reies din consfătuirea convocată de Dl.Pogoneanu la dânsul acasă spre a se discuta proectul unui plan de investiţii întemeiat pe un eventual ajutor american sub formă de capital, consultaţie cerută Dlui Pogoneanu de Partidul Naţional-Ţărănesc.-

- Din cele enumerate mai sus, rezultă că eram îndreptăţit a afirma că acţiunea Dlui Pogoneanu, cât şi a grupului din străinătate, nu erau acte de iniţia-

..//..

tivă proprie ci rezultatul unor directive pornite dela Dl. Iuliu MANIU, cu care Dl. Victor Pogoneanu se găsea într'un contact permanent.-

- Convingerea ce mi-o făcusem, şi care era tratată ca un fapt dela sine înţeles, mi-a fost confirmată de Dl.Roiu în repetate discuţiuni avute cu D-sa.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau de bună voie şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi o susţin.-

ss.Emil Oprişanu.

19 Septembrie 1947.

603

593

19 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Mr. [illegible] 609

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina Nr. 38, declar următoarele cu privire la dependența și subordonarea activității grupului Gafencu - Crețianu, în străinătate, și aceea a Dlui Victor Pogoneanu și a colaboratorilor săi în Țară:

Întemeiat pe considerațiunile ce le voi arăta mai jos, rezultate din discuțiunile avute cu D. Victor Pogoneanu și cu D. Roiu în Țară, precum și cu membrii grupului Gafencu, întâlniți la Paris, precum și din fapte și documente pe cari am avut prilejul să le cunosc, întreaga activitate a celor arătați mai sus se datora directivelor și instrucțiunilor Partidului Național-Țărănesc, respectiv Dlui Iuliu Maniu. Astfel:

- Ajuns la Paris, în luna August 1946, și luând contact cu D. Brutus Coste, acesta m'a rugat să transmit, la întoarcerea mea la București, Dlor Buzești și Pogoneanu, rugămintea celor din jurul Dlui Gafencu ca D. Iuliu Maniu să consacre în mod formal pe D. Gafencu în calitate de șef al acțiunei din străinătate.

./. Emil Oprișanu

- Din discuțiunile avute cu Dl. Costa, care avea – în acel timp – calitatea de secretar general al grupului Gafencu – Cutzi am, prezent la Conferința Păcii, am înțeles că opiniunea lor se găsește pe linia atitudinii luată în materie de politică externă de Partidul Național - Țărănesc, iar ei acționau ca mandatari ai acestui partid – după cum o dovedește și mesagiul ce-l primisem pentru Dnii Buzești și Pogoneanu (spre a-l transmite Dlui Maniu) – mesagiu menționat mai sus.

- Tot în timpul șederii mele la Paris, Dl. Costa m'a înștiințat că Dl. Gafencu a pregătit pentru Dl. Maniu un raport asupra Conferinței de Pace și asupra situațiunii politice internaționale, raport care urma să fie trimis la București prin mijloacele de cari dispunea grupul.

- Menționez că m'am oferit Dlui Costa să aduc eu în țară Dlui Pogoneanu ~~memoriul~~ raportul sus-menționat însă Dl. Costa mi-a declarat că nu este prudent și deaceea îl vor trimite ei prin mijloacele lor.

- Un alt raport despre care am cunoștință – întrucât mi-a fost dat spre a-l citi – este raportul (memoriu) menționat într'o declarație anterioară, întocmit de Dl. Buzești în Elveția pentru informarea Dlui Maniu și trimis acestuia prin Dl. Pogoneanu. Am menționat că în partea sa finală, acest raport reclama [illegible] Emisie apuseană

instrucțiuni din partea forului de conducere al Partidului Național-Țărănesc.

- mai menționez, în legătură cu activitatea celor două grupuri, la dispoziția și din ordinele Partidului Național-Țărănesc redactarea memoriilor remise d-lor. ~~Am~~ Pepper și Etheridge - cu prilejul vizitei lor la București - ~~cu~~ din partea d-lui Maniu ~~și redactate de~~ a fost făcută de d-nii Buzești și Pogoneanu, fapt comunicat mie de d-l Roiu.

- In ce privește păstrarea unei continuități de lucru, menționez că, înainte de plecarea mea la Paris (11.VIII.1946), d-l Camil Demetrescu mi-a propus să duc ~~eu~~ o notă adresată de d-l Maniu către d-l Bianu dela Londra. După cum am declarat anterior, s'a renunțat la serviciile mele, nota fiind trimisă ulterior și pe altă cale.

- Tot în această privință, declar că, în repetate rânduri, discutând cu d-l Roiu asupra activității D-Sale, în legătură cu grupul din străinătate, mi-a comunicat că de aici se trimit regulat - în ultimul timp - rapoarte asupra situației politice și economice interne, tăieturi din ziarele din capitală, instrucțiuni etc.

- Pot afirma că întreaga activitate a d-lui Pogoneanu pe tărâm politic intern și extern se desfășura în cadrul și conform cu vederile Partidului Național-Țărănesc.

~~Am~~ Confirmarea acestui fapt am avut-o întotdeauna chiar dela d-l Victor Pogoneanu

Emil Oprișan

care mi comunica fie că l-a văzut pe Dl. Maniu acasă la dânsul, fie că l-a trimis pe Dl. Camil Demetrescu la Dl. Maniu, fie că l-a văzut pe Dl. Coposu, secretarul Dlui Maniu etc. In orice caz, legătura era permanent păstrată, fie direct, fie prin intermediul Dlor. Camil Demetrescu sau Coposu.

- In sprijinul celor de mai sus, reamintesc răspunsul dat de Dl. ~~Coste~~ Pogoneanu la mesagiul Dlui Coste relativ la ~~[illegible]~~ consacrarea ~~[illegible]~~ Dlui Gafencu ca şef al grupului din străinătate. Fără a forţa o disp., Dl. Pogoneanu mi-a arătat că sunt dificultăţi în calea satisfacerii cererii grupului din străinătate, greutăţi ridicate de aripa ardeleană a Partidului, care sprijină pe Dl. Tilea. Aceasta dovedeşte că Dl. Pogoneanu acţiona potrivit punctului de vedere al Dlui Maniu şi nu independent de acesta.

- Tot în acest sens, mai menţionez că, într'o discuţie avută de subsemnatul cu Dl. Pogoneanu, în cursul căreia am făcut mi-am arătat indignarea pentru faptul că Partidul Naţional-Ţărănesc nu s'a asociat demersurilor făcute în U.S.A. atât de guvern cât şi de alte partide de opoziţie spre a solicita un ajutor de cereale pentru combaterea foametei, Dl. Pogoneanu ./. Emil Oprişanu

Urmare la Declarația din 19 Septembrie 1947

~~595~~

611

deasemeni față asta pe gânduri, mi-a replicat că D-l. Maniu nu poate face un atare demers întrucât ajutorul de cereale ar întări poziția Guvernului. Și cu această ocazie, D-lui confirma că nu-mi dădea un răspuns personal ~~[illegible]~~ ci acela al Partidului Național-Țărănesc, respectiv D-l. Iuliu Maniu.

- Discutând cu D-l. Pogoneanu - după înapoierea mea dela Paris (6.XI.1946) - chestiunea plecării în Elveția a D-lor Buzești și Vișoianu, despre care am aflat deabea la întoarcerea în țară, D-l. Pogoneanu m-a făcut să înțeleg că D-nii Buzești și Vișoianu sunt plecați în străinătate ca exponenți ai Partidului Național-Țărănesc.

- Preocupările de politică internă ale D-lui Pogoneanu, și ale grupului din jurul D-lui în cadrul Partidului Național-Țărănesc, reies din consfătuirea convocată de D-l. Pogoneanu la dânsul acasă spre a se discuta proectul unui plan de investiții întemeiat pe un eventual ajutor american sub formă de capital consultații cerută D-lui Pogoneanu de Partidul Național-Țărănesc. /./ Emil [illegible]

- Din cele enumerate mai sus, rezultă că eram îndreptățit a afirma că acțiunea Dlui Pogoneanu, cât și a grupului din străinătate, nu erau acte de inițiativă proprie ci rezultatul unor directive primite dela Dl. Iuliu Maniu, cu care Dl. Victor Pogoneanu se găsea într'un contact permanent.

- Convingerea ce mi-o făcusem, și care era tratată ca un fapt dela sine înțeles, mi-a fost confirmată de Dl. Roiu în repetate discuțiuni avute cu Dsa.

Aceasta mi este declarația pe care o dau de bună voie și nesilit de nimeni, pe care o semnez și o susțin.

19 Septembrie 1947 Emil Apreutesei [?]

641

~~546~~

612

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL OPRISANU, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str. Argentina Nr. 38, recapitulând cele cuprinse în declarațiile mele anterioare, citez din propriile mele declarații și complectez după cum urmează :

I.- Referitor la faptele proprii, pe cari le-am recunoscut:

1/. " Asupra materialului lăsat în grija mea în Fichet-ul aflat în biroul Comisiunei Păcii, precum și în pachete, valize, etc., recunosc că, în calitatea pe care o dețineam, acea de director adjunct al Cabinetului și Cifrului, precum și în calitate de funcționar de Stat, am prilejuit tăinuirea unui material care, prin conținutul lui era suspect.- "

" In aceiași calitate, recunosc că eram obligat să nu permit ducerea lui la locuința D-lui Pogoneanu, care încetase de a mai avea o calitate oficială în Minister, dându-i prilejul să rețină o parte din material și să-l depoziteze într'un loc"sigur "respectiv la misiunea Americană ! (declarațiunea din 29 August 1947).-

" Colaborarea mea cu dânsul (V. Pogoneanu) a început prin a păstra într'o cameră a Comisiunii Păcii materialul personal conținut într'un dulap metalic " Fichet " al ministerului, unde am tolerat să rămână și după ce Dl. Pogoneanu a încetat de a mai face parte din minister.- In afară de acest material, nu știu dacă D-sa a mai lăsat la Minister material în birouri, valize, etc.-Cheile acestui dulap erau păstrate de Dl. Roiu și de D-ra Sorescu (actuala D-nă Pogoneanu) ".-

" După câte mi s'a spus, și mi s'au arătat de către cei doi de mai sus, materialul consista din dosare din arhiva ministerului, acte relative la pregătirea actului dela 23 August, telegrame schimbate cu acest prilej, arhiva Palatului, pachete cu hârtii diferite, al căror conținut nu mi-l reamintesc, câteva blanchete de paspoarte diplomatice în alb, și diverse lucruri personale.- "

" La acest dulap avea acces și Camil Demetrescu, dar în mod special Dl. Roiu și D-ra Sorescu veneau și luau material pe care-l duceau la Dl. Pogoneanu.-(declarația din 27 August 1947).-

.//.

613 5?7

Deoarece socoteam periculoasă această formă de păstrare, am rugat în diferite rânduri pe Dl. Roiu să golească dulapul şi să transporte materialul aiurea, spre a-l plasa şi a restitui Ministerului hârtiile oficiale" / Declaraţia din 27 August 1947, ultimul aliniat/ 613

2./ " ..... ţin să reamintesc, după cum am declarat şi în declaraţia xxxxxxxxx anterioară, că subsemnatul, din proprie iniţiativă, am trimis printr'un coleg care mergea în post în Turcia /secretar de Legaţie Constantin Dimitriu / un plic în care am pus următoarele cele 5 memorii întocmite la comisiunea păcii, lucrarea asupra Dunării a D-lui Secretar de Legaţiune Mironescu, o notiţă a mea asupra tezeloristorice etc. Relativ la Basarabia / circa 8 - lo pagini/ referatele mele relative la problema generală a schimbului de populaţie, harta etnografică Langhaus, harta 1/2ooooo a Dobrogiei cu Gurile Dunării şi o scrisoare personală către D-Sa.

Am trimis cele de mai sus D-lui Cretzeanu spre a o arăta că am lucrat şi eu în legătură cu problemele păcii şi doream să vadă că doresc şi eu să-i fiu de ajutor cu ceva în acţiunile ce bănuiam că o va întreprinde în urma refuzului D-Sale de a se întoarce în ţară la Chemarea Ministerului" / Urmarea II-a a declaraţiei din 27 August 1947/.

3/. In ceeace priveşte telegramele cifrate şi descifrate, al căror conţinut a fost comunicat de mine D-lui Pogoneanu şi D-lui Roiu, recunosc că acesta constitue o divulgare de secret de Stat şi o recunosc ca atare. Telegramele la care mă refer au fost menţionate în declaraţiile mele anterioare".

" In afară de aceasta. recunosc că aveam datoria - în calitate de director - adjunct al Cabinetului şi Cifrului - de a controla şi împiedica pe Dl. Roiu să i-a cunoştinţă şi pe altă cale de telegramele cifrate şi de a le comunica grupului Pogoneanu, cu atât mai mult cu cât ştiam. în mod pozitiv, că făcea în mod obişnuit acest lucru, aşa după cum am arătam de altfel în declaraţiile mele date anterior" / Declaraţia din 29 August 1947/.

" ..... Declar următoarele:

" 1. <u>Telegramele comunicate D-lui secretar de Legaţiune Roiu</u>

a/. Telegramele privitoare la lucrările conferineţei celor 4 Miniştri de Externe, dela Londra, Paris, New-Iork / în original/

b/. Telegramele privitoare la negocierea generală şi ratificarea tratatului de pace cu România, Italia etc, la aplicarea lor / în original/.

" De ambele categori D-l Roiu era îndreptăţit să i-a cunoştinţă prin funcţiunea sa.

c/. Unele telegrame administrative, ca rechemări, numiri, transferări de personal al Ministerului.

" Aceste telegrame nu au caracter confidenţial întrucât conţinutl lor - decret regal, sau decizie ministerială - se publică în Monitorul Oficial / ele au fost comunicate în substanţă, nu în extenso/"

d/. " Am dat în rezumat, de circa 3 - 4 rînduri, una telegramă care venea dela Roma şi al cărui conţinut nu mi-l pot aminti.

2/. <u>Telegramele comunicate D-lui Pogoneanu:</u>

a/. " i-am vorbit uneori despre informaţiuni primite prin telegrame privitoare la pregătirea tratatelor de pace".

.//.

b/. "I-am comunicat verbal unele mişcări de personal /care nu sunt confidenţiale/ D-lui Pogoneanu i-am comunicat conţinutul unor asemenea telegrame cu prilejul vizitelor întâmplătoare ce îi făceam din când în când".

3/. " Am mai discutat despre unele telegrame ca de pildă chestiuni de personal, sau informaţiuni importante, cu funcţionarii dela Direcţiunea Cabinetului, care şi ei i-au cunoştinţă de telegrame / declaraţia mea din 19 August 1947/.

" Refritor la comunicările făcute de mine D-lui V. Pogoneanu precizează că ele nu au fost făcute în textul original al telegramelor ca în rezumat / parafrază / sub formă de note sau comunicări verbale. Aceste comunicări se făceau, de cele mai multe ori prin Dl. Roiu, căruia îi comunicam verbal conţinutul / în rezumat /, sau îi dădeam o notiţă / în rezumat / pe care D-Sa o transmitea mai departe D-lui Pogoneanu" / declaraţia din 1 Septembrie 1947 paragraful 5/.

" ..... La început, din proprie iniţiativă, iar mai târziu la solicitarea repetată, cu oarecare regularitate, făcut prin Dl. Roiu sau prin D-ra Sorescu. Telegramele care erau transmise D-lui Pogoneanu se referau la următoarele chestiuni : procesul Cretzeanu , incidentul Liviu C. Pop - Stanciu / legat indirect de persoana D-lui Cretzeanu/, două telegrame dela Ambasada Moscova transmiţând comunicări dela Dl. Ministru Alexandrini în legătură cu negocierile economice româno-sovietice din anul 1946, una sau două telegrame în legătură cu " Creditul Minier, telegrame particulare transmise prin Cifrul Ministerului". /declaraţia din 27 Aufust 1947, urmare/.

"Refritoare la scopul şi frecvenţa vizitelor D-lui Roiu la Misiunea Britanică şi la acea Americană, declar că din chiar cele ce-mi spunea D-l Roiu, D-Sa se ducea la cele două Misiuni susmenţionate de câte trei ori pe săptă,ână cel puţin. Tot din cele comunicate de dânsul ştiu că D-Sa înfrunta a,bele Misiuni asupra evenimentelor şi faptelor diverse din ţară şi - când avea posibilitatea ne punea la dispoziţie textele acestor confidenţiale ce-şi putea procura./ ca de pildă anexele confidenţiale relativ la convenţiile relative de constituirea "Sovromurilor", convenţiile economice recent încheiate la Moscova etc./

Pe de altă parte, D-Sa remitea, spre a fi transmise în străinătate, grupului Gafencu-Cretzeanu buletinele de schimb interne întocmite aci, scrisori,îndrumări dela Partidul Naţional Ţărănesc, totdeodată, depozita - spre păstrare sigură - actele importante ale D-lui Pogoneanu " / declaraţia din 1 Septembrie paragraful 3/

In complecatsea celor declarate anterior şi extrase din declaraţia de faţă,cu privire la telegramele de care am informat pe Dl. Roiu, sau de cari D-Sa a luat cunoştină singur declar că unele dintre acestea - în deosebi cele care priveau problemele noastre interne - erau comunicate de Dl. Roiu Misiunelor Americană şi Engleză ca de pildă telegrama referitoare la tratativele economice duse la Moscova în 1946. Aceasta o ştiu din cele ce-mi spunea chiar ~~Dl~~ Roiu.

4/. In ce priveşte telegramele ce le-am transmis din ţară în străinătate declar că îmi amintesc următoarele: a/. o telegramă trimisă D-lui Cretzeanu între Crăciunul 1945 şi 1 Ianuarie 1946, prin care trimiteam urări pentru noul an şi îi uram succes pentru acţiunea D-Sale; b/. In cursul anului 1945, am transmis o telegramă la Berna rugând pe Dl. secretar de Legaţiune Liviu Pop să comunice D-l Titu Pogoneanu să trimită fratelui său / Victor Pogoneanu/, medicamente, chocholată etc....... Această din urmă telegramă mi-a fost cerută să o expediez de Dl.Roiu din partea D-lui V. Pogoneanu.

.//.

" In ce priveşte telegramele trimise de mine în ţară, declar că-mi amintesc a fi trimis dela Paris, în luna August 1946, la cererea D-lor Titu Pogoneanu şi Emil Ciurea, o telegramă cerând să mi se expedieze, prin curier, următoarele lucrări: a/Cum s'a făcut cedarea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, de Dl. Gh. Tătărăscu, şi b/ unul din volumele Istoriei Românilor / cred ultimul/, de Dl. G. Giurescu, ambele lucrări erau susceptibile a servi la documetarea grupului din străinătate. In afară de acest mesagiu, nu-mi reamintesc să fi comunicat în ţară vreo telegramă în legătură cu activitatea grupului dela Paris" / Declaraţia din 29 August 1947/.

5/. " Pentru transmiterile eventuale, ce aveam să fac dela Paris, în legătură cu Gafencu-Cretzeanu, am lăsat, la plecarea mea din Bucureşti, D-lui Lăzărescu, dela Cifru, un sistem propriu de supracifrare pentru maşină. Prin aceasta, recunosc că, în mod premeditat, ţineau să stabilească legături pe timpul conferinţei de pace între grupul din ţară şi cel din străinătate, atunci când va fi necesar"/ Declaraţia din 28 August 1947/

6/. " In ceeace priveşte modul în care am folosit timpul petrecut la Paris, pe timpul conferinţei de pace/11 August - 3 Noembrie 146/ Declar următoarele: La plecare mea spre Paris Dl. Roiu mi-a dat adresele D-lor A. Burileanu şi Emil Ciurea pentru cazul că.... " Declaraţia din 28 August 1947 şi urmarea ei/

Rezum întâlnirile avute cu persoanele pe care le-am văzut cu această ocazie şi le-am menţionat în declaraţiile mele anterioare:

- Brutus Coste l-a, întâlnit de 4 ori în diferite împrejurări.
- Alexandru Cretzeanu o singură dat.
- Aristide Burileanu pe care l-am vizitat acasă la dânsul de 3 - 4 ori.
- Titu Pogoneanu
- Emil Ciurea
- Liviu C. Pop / l-am vizitat de mai multe ori, unde locuiam şi noi/
- In afară de cei de mai sus, făcând parte din grupul Gafencu-Cretzeanu, am mai văzut pe următorii:
- M. Romniceanu
- Dim Metta / La care am locuit după terminarea lucrărilor conferineţi circa 3 săptămâni.
- M. Negulescu
- Cătălin Vlădescu Olt
- Colonel Tomoroveanu fost Ataşat Militar la Vichi
- Cancelarul Petrescu fost la Legaţia Madrid

/Declaraţia din 28 August 1947 şi urmarea ei/

Asupra modului cum îşi ducea activitatea la Paris grupul Gafencu-Cretzeanu, întrunit cu ocazia conferinţei de pace, am arătat în declaraţia mea din 28 August 1947, convorbirea avută cu Dl Brutus Coste, din care citez:

" După ce i-am dat ~~lămuririle~~ lămuririle ce-mi cerea cu privire la situaţia politică din ţară, dânsul m-a pus la curent cu lucrările grupului Gafencu la conferinţa de pace / memoriul I şi buletinele zilnice ce le remiteau Serviciile de legătură cu Presa dela Luxenburg/ Mi-a arătat că Dl. Cretzeanu s'a ocupat la redactarea primului lor memoriu şi că a repartizat diversele capitole unora dintre colaboratorii săi: Ciurea. V. Pogoneanu, Dim.Popescu Gh. Anastasiu etc. Burileanu, rezident la Paris, era însărcinat a ţine legătura cu secretarul conferinţei păcii dela Luxenburg" /Declaraţia din 28 August 1947, urmare/.

./.

645 600 616

7/. " Imi amintesc că, înainte de a pleca la Paris /deci între 1 - 11 August 1946/, am văzut pe Dl. V. Pogoneanu care mi-a dat, pentru fratele său Titu, o scrisoare şi o sumă de circa 1.000 _ 2.000 franci elveţieni" /Declaraţia din 9 Septembrie 1947/

" .... am fost la dânsul acasă, în strada Pergolese Nr.56 şi am văzut acolo şi pe Dl. Titu Pogoneanu, căruia i-am dat banii /franci elveţieni/ ce-mi fuseseră încredinţaţi de Dl.V. Pogoneanu"
/Urmare la declaraţia din 28 August 1947/

8/. "Atât cei din ţară cât şi cei din străinătate urmăreau acelaş obiectiv comun, răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945, cu ajutorul elementelor din ţară grupate în jurul Partidului Naţional Tărănesc, şi a intervenţiei americane din afară."
/Declaraţia din 11 Septembrie 1947/

II/. - Referitor la faptele altora, am declarat şi complectez cele ce urmează:

1/. Victor Pogoneanu

"Următor înlocuirea D-Sale din această funcţiune, am fost rechemaţi o serie de funcţionari cari eram prieteni ai D-Sale sau cari fuseseră trimişi în străinătate prin influe fluenţa D-lui Pogoneanu. Citez: Titu Pogoneanu, Gh. Anastasiu, V. Motaş şi Maxim /din Elveţia/; A. Burillianu şi D. Metta / Franţa/; M. Romniceanu ...." din cei de mai sus nu s'a întors nici unul în ţară ...." .

" Imi reamintesc că, cu prilejul unei convorbiri ce am avut cu dînsul , la D-Sa acasă, mi-a spus că a sfătuit pe unii dinc cei de mai sus să nu vină în ţară, până ce nu se vor lămuri lucrurile. Situez această convorbire în perioada crizei dintre guvern şi factorul constituţional,Vara 1945.

" Ulterior mi-am dat seama că cei rechemaţi s'au alăturat persoanei şi acţiunei D-lui Grigore Gafencu şi că rămânerea lor în străinătate corespundea vederilor D-lui V. Pogoneanu "
/Declaraţia din 27 August 1947/

" Refuzul D-luim Cretzeanu de a restitui fondurile cerute de Ministerul Agacerilor Streine, a găsit deplinş aprobare a D-lui Pogoneanu. Această atitudine s'a concretizat prin declaraţiile făcute verbal de D-Sa,în prezenta mea în diferite imprejurări. Pentru susţinerea cauzei D-lui Cretzeanu, Dl. Pogoneanu a adunat material compus din acte sau copii de acte dela Contenciosul Ministerului Afacerilor Streine, întocmite de acesta pentru susţinerea interesului Statului .... "/Declaraţia din 27 August 1947/

" Dupe câte mi-a afirmat D-l Roiu, acest material era trimis prin intermediul Misiunei Americane / D-l B.Y. Berry, Melbourne şi Hulick, şi dela Misiunea Britanică, prin Dl. Porter. Acest mod de transmitere, prin cele două Misiuni streine, mi-a fost confirmat şi de Dl. Pogoneanu "/Urmarea a II-a la declaraţia din 27 August 1947/

" ...... trimiţând toate acestea în străinătate prin Misiunea Americană, în speţă prin Dl. B.Y. Berry, Melbourne, Hulick şi dela Misiunea Britanică prin Dl. Porter.
.//.

601 646 617

Acest mod de transmitere a fost folosit şi ulterior, în mod curent pentru comunicările cu străinătatea" (declaraţia din 27 August 1947).

"......mi-am dat seama că grupul din străinătate are în ţară un grup corespunzător format din Dnii Pogoneanu, Roiu, Camil Demetrescu, Barbul, R. Hillard, A. Golopenţia, Neamţu, Pop, Ing. Radu Buzeşti, Oprişanu, Călin Botez şi alţii al căror rol nu l-am putut identifica. Ştiu însă că mai erau o serie de persoane din Ministerul Afacerilor Străine care făceau diferite servicii Dlui Pogoneanu şi Roiu, citez: Dra Alina Oeconomu, Dna Florica Spirescu ...." (Declaraţia din 27 August 1947)

" In ce priveşte organizaţia din ţară, ştiu că Dl. Pogoneanu, era în legătură permanentă cu grupul din străinătate şi făcea legătură dintre acesta şi forurile conducătoare ale partidului Naţional-Ţărănesc".

" Deasemenea ştiu, atât dela Dl. Pogoneanu cât şi dela Dl. Roiu, că Dl. Pogoneanu trimitea la intervale regulate, pentru informarea Dlor Gafencu şi Cretzeanu, material documentar relativ la stările de lucru dela noi din ţară, tăeturi de presă, eventuale texte de acorduri confidenţial, precum şi instrucţiuni din partea conducerei Partidului Naţional - Ţărănesc" (Urmarea II-a la declaraţia din 27 August 1947).

" Referitor la acţiunea în interior a grupului Pogoneanu, pot afirma că, în afară de legăturile Partidului Naţional-Ţărănesc cu străinătatea, mai activa şi la un cerc de studii pentru avize, pe care l'aşi putea denumi " braine trust". (Urmarea II-a la declaraţia din 27 August 1947)

Complectez paragraful de mai sus, specificând că avizele la cari m'am referit erau cerute Dlui Pogoneanu de conducerea Partidului Naţional- Ţărănesc.

"Referitor la legăturile dintre Dnii Iuliu Maniu şi Pogoneanu, ştiu că acesta din urmă îl vizita destul de des pe Dl. Maniu, iar când era împiedicat de a-l vedea, trimitea pe acesta pe Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună în mâinile Dlui Iuliu Maniu materialul primit dela grupul din străinătate sau cel confidenţial obţinut în ţară şi pe de altă parte, să ia dela Dl. Iuliu Maniu - spre a fi trimise mai departe în străinătate - instrucţiuni celor din străinătate (Dnii Gafencu, Cretzeanu). Ştiu acest lucru întrucât, din acest material, Dl. Roiu mi-a dat să citesc ....." (Urmarea III-a la declaraţia din 27 August 1947).

Asupra legăturilor Dlui Pogoneanu cu Dl. Maniu, precum şi a modului de colaborare a D-Sale în cadrul Partidului Naţional Ţărănesc, pe baza directivelor primite dela Dl. Maniu, menţin în totul cele arătate în declaraţia mea din 19 Septembrie 1947.

In această declaraţie am arătat modul cum Dl. Victor Pogoneanu activa pe tărâm intern şi extern, în raport de directivele primite dela Dl. Iuliu Maniu.

./.

" Recapitulând materialul ridicat dela Minister, şi comparându-l cu cel înapoiat, pot declara că există o diferenţă destul de apreciabilă (documentele din 23 August 1944) care a rămas la Dl. Pogoneanu şi despre care am aflat ulterior, dela Dl. Roiu, că a fost transportată şi depozitată la Misiunea Americană". (declaraţiunea din 6 Septembrie 1947).

" Inchestiunea materialului reţinut de Dl. Pogoneanu, şi asupra căruia am întrebat pe Dl. Roiu dacă a fost pus în siguranţă, D-Sa mi-a răspuns că a fost depus la Americani ...." (Declaraţia din 8 Septembrie 1947).

Referitor la telegramele primite de Dl. Pogoneanu şi cerute mie, direct sau prin intermediul Dlui Roiu, am arătat că declaraţia de faţă, la § 3 din Capitolul I, cari au fost aceste telegrame.

"Pot menţiona că în intrevederile mele anterioare plecării mele la Paris, am fost rugat de Dl. Pogoneanu să văd pe băeţii dela Paris (este vorba de cei din grupul Gafencu şi meţionaţi în declaraţiile mele anterioare) să le comunic că cei din ţară lucrează, şi aduc la întoarcere veşti despre modul cum ei lucrează şi să păstrez contact strâns cu aceştia etc." (declaraţia din 10, Septembrie 1947).

In legătură cu comitetul din jurul Dlui Pogoneanu, am declarat:

Asupra rostului acestui comitet, am mai declarat anterior că discuţiunile purtau asupra problemelor de politică internă şi de rezolvarea, pe plan extern, în sensul vederilor Partidului Naţional Tărănesc (Dl. Iuliu Maniu), cu care Dl. Pogoneanu colabora şi cu care menţinea un contact strâns, după cum am arătat anterior".

" In cadrul acestui grup, permanenţa şi sâmburele dinamic era constituit din Dl. Pogoneanu, ajutat de Dl. Camil Demetrescu, pentru legăturile cu Partidul Naţional - Tărănesc, respectiv cu Dl. Iuliu Maniu, - iar Dl. Roiu pentru legăturile cu Misiunile engleză şi americană."

Complectând cele de mai sus, menţionez că acest comitet consultativ am întâlnit aproape regulat în afară de Dnii Camil Demetrescu şi Roiu, pe Barbul, Golopenţia, Hillard, Nemţu, Pop şi Ing. Radu Buzeşti, grupaţi în jurul Dlui V. Pogoneanu.

" La plecarea mea spre Paris.......... Deasemenea am primit din partea Dlui Victor Pogoneanu o sumă de 1000 sau 2000 franci elveţieni, cu rugămintea de a o remite fratelui său Titu Pogoneanu, în cazul când îl voi vedea la Paris". (declaraţia din 28 August 1947).

2) FLORIN ROIU

Arătând rolul de colaborator intim al Dlui Pogoneanu, am arătat în declaraţiile mele anterioare cu privire la Dl Roiu următoarele:

- "Cheile acestui dulap erau păstrate de Dl. Roiu şi Dra Sorescu (actuala Dnă Pogoneanu)........ La acest dulap avea

.//.

acces şi Dl. Camil Demetrescu, dar în mod special Dl. Roiu ~~şi~~ Dra Sorescu veneau şi luau material pe care-l duceau la ~~Dl.~~ Pogoneanu " (declaraţia din 27 August 1947).

" Golirea dulapului s'a făcut în mai multe transporturi, la date diferite, materialul fiind pus în valize şi transportat de Dl. Roiu la Dl. Pogoneanu cu automobilul acestuia (Urmare declaraţiei din 27 August 1947).

- " Peste câtva timp, Dl. Roiu, Dra Sorescu şi Dl. Camil Demetrescu mi-au adus treptat material trist, provenit din dulapul menţionat.........

- " In casa de fier din biroul meu, am mai avut în păstrare, dela Dl. Pogoneanu (prin Dl. Roiu) următoarele: un dosar relativ la incidentele din Piaţa Palatului, provenind dela o autoritate internă, unele piese fiind certificate de un magistrat militar, un plic conţinând două mape în cari am văzut o telegramă, în două sau trei ediţii, dela Dl. Titulescu, datată din perioada 1936 - 1938, o telegramă a Dl. Tătărescu şi alte hârtii despre cari nu-mi reamintesc; un plic conţinând memoriile (câteva exemplare) grupului Gafencu către Conferinţa Păcii......" (Urmare declaraţiei din 27 August 1947).

- " In ce priveşte materialul rămas la Dl. Pogoneanu şi ne predat Ministerului, (dosarele relative la actul dela 23 August 1944 şi altele), am întrebat pe Dl. Roiu ce s'a făcut şi mi-a declarat că sunt depuse la Misiunea Americană" (Declaraţia din 27 August 1947, Urmare).

" Asupra materialului depus la Misiunea Americană, îmi amintesc că am întrebat odată pe Dl. Roiu dacă a pus în siguranţă materialul aflat la Dl. Pogoneanu şi D-Sa mi-a răspuns că acest material este în loc "sigur", la Americani".

- " In legătură cu materialul predat Americanilor, am arătat în declaraţiile mele anterioare, felul în care Dl. Roiu vizita Misiunea Americană şi ce anume material a predat dânsul, la ştiinţa mea" (declaraţia din 11 Septembrie 1947).

Referitor la telegrama sau conţinutul lor, comunicate de Dl. Roiu misiunilor engleze şi americane, am arătat în declaraţia de faţă la punctul I, § 3.

- "Referitor la legătura dintre Dl. Porter şi Dl. Roiu, menţionez că ştiu de această legătură dela însuşi Dl. Roiu, care-mi vorbea de vizitele ce le făcea Dlui Porter la biroul acestuia din Parcul Bonaparte (str. Londra sau Roma). Pe de altă parte, reamintesc aşa cum am declarat deja, că subsemnatul în lipsa Dlui Roiu dela birou, am primit în locul D-Sale mai multe telegrame în diverse rânduri dela Dl. Porter - prin secretara acestuia - cerând să fie chemat la telefon de Dl. Roiu. Comunicându- Dl. Roiu, la întoarcerea sa în birou - că a fost căutat de Dl. Porter îmi aduc aminte că odată a exclamat": "Of iar Porter ăsta m'a înebunit".

- referitor la scopul şi frequenţa vizitelor Dlui Roiu la Misiunea Britanică şi la cea Americană, am citat extrasul din declaraţiuni consemnat în prezenta declaraţie la punctul I, § 3.

.//.

 620 ~~619~~ ~~604~~

- In complectare declar că am însărcinat pe Dl.Roiu să remită atât la Misiunea Americană cât şi la cea Engleză:1) o lucrare de circa 8 - 1o pagini, în limba franceză, asupra Basarabiei, conţinând o critică a tezelor istorice, etnografice exprimată de savanţii sovietici şi streini şi în care arăt un punct de vedere personal de al acestora; 2) Memoriul cu privire la Dobrogia de Sud, redactat de mine şi prezentat de Asociaţia refugiaţilor din Dobrogia de Sud, care scrisoarea de prezentare aflată la începutl memoriului,memorului propunea o rectificare a frontierei în favoarea României; 3) Două situaţii statistice (etnografice)relative la Maramureş şi la Banat, arătând caracterul etnic românesc al acestor două provincii. Pentru Banat, se făcea şi raportul între populaţia română şi cea sârbă din ambele părţi ale Banatului: româna şi jugoslavă. Datele statistice şi hârtiile comunicate nu aveau absolut nici un caracter confidenţial, ele fiind publicate de Institutul Central de Statistică înainte de 194o;

-" La început din proprie iniţiativă iar mai târziu la solicitarea repetată cu oarecare regularitate, făcută prin Dl. Roiu sau Dra Sorescu" (Declaraţia din 27 August 1947 Urmare) Am predat Dl.Pogoneanu conţinutul unor telegrame, cifrate şi descifrate (menţionate în mare parte în declaraţiunile mele anterioare), memorii ale Comisiunei Păcii, unele din lucrările acestei Comisiuni, precum şi diferite infoemaţiuni din Minister sau dela Legaţiunile noastre din străinătate.

-" In afară de telegramele comunicate lui, prin mijlocirea mea, ştiu că Dl. Roiu transmitea Dlui Pogoneanu telegramele obţinute direct dela Cifru, fără ştirea mea, deoarece am văzut uneori la dânsul notiţe conţinând telegrame în rezumat şi pe cari nu i le dădusem eu. Pe lângă materialul obţinut dela Cifru, am văzut că Dl.Roiu poseda uneori texte absolut confidenţiale, ca de pildă, anexele secrete şi textele integrale ale Acordurilor Economice Romono-Sovietice, pe care D-Sa le pregătea pentru Dl. Pogoneanu, în vederea transmiterii lor grupului de rezistenţă din străinătate. Nu cunosc modul cum Dl. Roiu îşi procura aceste documente.
In complectare, declar că ştiu că Dl. Roiu a remis texte ambelor Misiuni Britanică şi Americană.

-...... " In afară de acest material, ştiu că Dl. Roiu pregătea chiar la Minister, spre a fi comunicat grupului din străinătate, un fel de buletin al ştirilor interne din ţară, alcătuit din tăeturi din toate ziarele apărând în Bucureşti. Acestea le preda Dlui Pogoneanu în vederea transmiterei lor în străinătate.

- In complectarea celor declarate cu privire la obţinerea documentelor şi informaţiunilor necesare susţinerei cauzei Dlu Cretzeanu în procesul însuşirei celor 6.000.000 franci elveţieni, meţionez că Dl. Roiu era aceal care - din ordinul Dlui Pogoneanu - procura actele, copiile de pe acte şi consultaţia juridică a Dlui avocat Otulescu la care m'am referit.

" Referitor la consultaţia juridică a Dlui avocat Otulescu, şi la care m'am referit în declaraţiunile mele anterioare, precizez că am văzut în mâinile Dlui Secretar de Legaţiune Roiu, - care mi-a dat-o s'o citesc - şi D-Sa mi-a declarat că acea consultaţie a fost dată de Dl.avocat Otulescu la cererea Dlui Pogoneanu, spre a-i servi Dlui Cretzeanu, în apărarea sa la procesul ce avea la Berna cu Statul Român, privitor la restituirea fondului de 6.000.000 franci elveţieni... ......" (Declaraţia din 1 Septembrie 1947)

- In încheierea celor declarate asupra activităţii Dlui Roiu, şi rolul pe care îl avea D-Sa în acţiunea Dlui Pogoneanu, menţionez că era colaboratorul intim al Dlui,Pogoneanu şi omul de legătură al acestuia cu Misiunile Engleză şi Americană cărora le transmitea infoemaţiunile obţinute din Minister sau din afara Ministerului. .//.

3) <u>CECILIA POGONEANU (fosta SORESCU)</u>

-" Data când a fost ridicat de Dnii Roiu şi Camil Demetrescu şi Dra Sorescu materialul aflat la Minister într'un dulap metalic "Fichet", aflat într'unul din birourile Comisiunei Păcii".

" Îmi amintesc că susnumiţii au ridicat cea mai mare parte dinacest material în două valize, într'un sfârşit de după amiază din Toamna anului 1945, coborând cu ascensorul de serviciu la Partere şi dus apoi la automobilul Dlui Pogoneanu (Declaraţia din 6 Septembrie 1947)

-" Dnii Roiu, Demetrescu şi Dra Sorescu mai mi-au adus şi material în păstrare, de soarta căruia se va hotărâ mai târziu de Dl. Pogoneanu .... (declaraţia din 27 August 1947 Urmare)

-" La început din proprie iniţiativă, iar mai târziu, la solicitarea repetată, cu oarecare regularitate, făcută prin Dl. Roiu sau prin Dra Sorescu. Telegramele care au fost transmise Dlui Pogoneanu se referau în special la următoarele.......(declaraţiunea din 27 August 1947 Urmare)

-" În complectare, cu privire la rolul Drei Sorescu, menţionez că aceasta avea misiunea ca, împreună cu Florin Roiu să ţină legătura dintre Victor Pogoneanu li diferiţi funcţionari din Ministerul Afacerilor Streine." Scopul obţinerei de informaţiuni sau diferite acte. Era o colaboratoare intimă a Dlui Pogoneanu şi ca atare, în curent cu întreaga activitate a soţului ei.

4) <u>CAMIL DEMETRESCU</u>

-" In cadrul acestui grup, permanenţa şi sâmburele dinamic era constituit din Dl. Pogoneanu, ajutat de Dl. Camil Demetrescu pentru legăturile cu Partidul Naţional Ţărănesc, respectiv cu Dl. Iuliu Maniu, iar Dl. Roiu ...."
(declaraţia din 28 August 1947)

-" Referitor la legăturile dintre Dl. Iuliu Maniu şi Pogoneanu, ştiu că acesta din urmă îl vizita destul de des pe Dl. Maniu, iar când era împiedicat de a-l vedea, trimitea la acesta pe Dl. Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună în mâinile Dlui Maniu materialul primit din străinătate sau cel confidenţial obţinut în ţară......
(Declaraţia din 28 August 1947)

-" Deasemenea în primele zile ale lunei August 1946 îmi amintesc că Dl. Camil Demetrescu m'a întrebat dacă, plecând la Paris nu aş primi să duc o notă trimisă de Dl. Maniu, Dlui Bianu dela Londra......."
(Declaraţia din 28 August 1947) (Urmarea II-a la declaraţia din 27 August 1947)

-" Asupra legăturilor dintre Dl. Pogoneanu şi Dl. Maniu, menţionez că ştiu că aceasta era făcută atât personal de Dl. Pogoneanu, care-l vizita în apartamentul din B-dul Schitu Măgureanu, cât şi prin Dnii Coposu şi Camil Demetrescu ......"

" Asupra obiectului întrevederilor, ştiun din cele auzite dela Dl. Pogoneanu, că D-Sa ţinea la curent pe Dl. Maniu cu chestiunile de politică externă, în special aşa cum era raportate de cei din grupul Gafencu - Cretzeanu" (Declaraţia din 1 Septembrie 1947).

-" Data când a fost ridicat de Dnii Roiu şi Camil Demetrescu şi Dra Sorescu ...... (v. punctul 3 din declaraţia de faţă § 2, referitor la Cecilia Pogoneanu)

-" Este locul să reamintesc aci că, cu câtva timp înainte de plecarea mea, am fost întrebat de Dl. Camil Demetrescu dacă aş fi dispus să duc la Paris, spre a fi transmis la Londra de

622 ~~607~~ ~~606~~

către cei din grupul Gafencu, un mesagiu al Dlui Maniu către Dl. Bianu dela Londra. Am acceptat. Inainte de plecare, Dl. Cai Camil Demetrescu, la întrebarea mea, mi-a răspuns că nu-mi mai dă acest mesagiu întrucât este prea riscat şi mă poate compromite ...." (Declaraţia din 10 Septembrie 1947).

- In complectarea celor declarate cu privire la activitatea Dlui Camil Demetrescu menţionez că rolul D-Sale era acela: a tria pentru Dl. Pogoneanu materialul aflător la acesta din urmă, a-l ajuta în redactarea sau pregătirea textelor întocmite de D-Sa, a ţine legătură cu Dl. Iuliu Maniu şi alte personalităţi politice, a ţine contact cu diverse alte persoane, pentru Dl. Pogoneanu -, pecum şi în general, de a obţine informaţiuni pentru Dl. Pogoneanu. Activitatea principală era însă acea de a ţine legătură cu Dl. Iuliu Maniu pe care-l vedea în locul Dlui Pogoneanu, când acesta nu se putea deplasa.

Stiu cele de mai sus,dinconvorbirile avute de mine cu Dl. Pogoneanu, cu Dl. Camil Demetrescu şi cu Dl. Roiu.

5). ALTE PERSOANE

-Emil Lăzărescu funcţionar la Cifru a comunicat Dlui Pogoneanu diferite telegrame şi a concurat cu trierea materialului ridicat de Dl. V. Pogoneanu.

Stiu că se găseau în strânse relaţiuni cu Dl. V.Pogoneanu faţă de care se găsea îndatorat printr'o serie de servicii pe care Dl. Pogoneanu i l-a făcut încă dela numirea în Minister.

A colaborat cu Dl. Pogoneanu la pregătirea actului dela 23 August 1944, în care scop a fost adus la Cifru ca om de încredere al Dlui Pogoneanu.

După cum am declarat anterior, la plecarea mea dela Paris, am lăsat Dlui Lăzărescu un sistem propriu de cifrare cu care aveam să trimit eventuale comunicări pentru grupul Pogoneanu din partea grupului Gafencu - Cretzeanu.

- Dra Alina Oeconomu dactilografă la Cifru, ştiu că făcea diferite servicii Dlui Pogoneanu, cade pildă scriere la maşină a diferitelor memorii sau note pe care le întocmea ~~Dl.~~ V. Pogoneanu.

- Dnii C. Barbu, Richard Hillard, A. Golopentia, Nemtu, Ing. Radu Busesti şi Pop, făceau parte din grupul Pogoneanu, împreună cu Dnii. Roiu şi Camil Demetrescu, fără însă a le fi putut identifica rolul precis pe care-l avea, în afară de acela de colaborator şi participant la întrunirile dela Dl.Pogoneanu.

- Dra Florica Spirescu, Consul Cornel Bincu,Dra Liliana Stănescu,Dra Teodora Rădulescu, V. Skeletti, Avocat Visoianu şi alţii,pe cari nu mi-i mai amintesc,făceau diferite servicii Dlui V. Pogoneanu şi făceau parte din simpatizanţii acestui grup

III.- Despre activitatea şi scopurile urmărite de organizaţia grupului Gafencu-Cretzeanu, în străinătate, şi a grupului V. Pogoneanu, în ţară, precum şi dependenţa directă a acestora de P.N.T. Maniu.

Citez din declaraţiunile mele anterioare, şi complectez cele ce urmează:

./ /.

" Organizaţia de rezistenţă, care s'a inchegat în străinătâte, are în fruntea ei un comitet de conducere ajutat de organe minore de excuţie. Comitetul de conducere - cu sporurile ulterioare de membri ce l-a primit prin sosire în Elveţia a Dlor Vişoianu şi Buneşti - se compunea din Gr. Gafencu, Alexandru Cretzeanu ...."(Urmarea II-a a Declaraţiei din 27 August 1947).

- Referitor la fondurile din cari se alimentează mişcarea de rezistenţă din străinătate, ştiu că o bună parte din fondul de 6 milioane de franci elveţieni - transferat de Dl. C. Vişoianu la ordinul Dlui Cretzeanu - a fost deblocată şi este utilizată de D-Sa pentru acoperirea cheltuelilor de întreţinere a celor cari colaborează cu D-Sa şi Dl. Gafencu".

....

" In ce priveşte organizaţia din ţară, ştiu că Dl. Pogoneanu era în legătură permanentă cu grupul din străinătate şi făcea legătură Emil Oprişanu între acesta şi forurile conducătoare ale Partidului N.T. Deasemenea ştiu, atât dela Dl. Pogoneanu cât şi dela Dl. Roiu, că Dl. Pogoneanu trimitea la intervale regulate, pentru informarea Dlor Gafencu şi Cretzeanu, material documetar relativ lastările de lucruri dela noi din ţară, tăieturi de presă, eventuale texte de acorduri confidenţiale, precum şi instrucţiuni din partea conducerei Partidului N.P........ După câte mi-a afirmat Dl. Roiu, acest material era trimis prin intermediul Misiunei Americane (Dii B.Y. Berry, Dl. Melbourne şi Dl. Hulick) şi respectiv Misiunei Britanice prin Dl. Porter. Acest mod de transmitere, prin cele două Misiuni străine, mi-a fost confirmat şi de Dl. Pogoneanu ...."

- " Asupra obiectivelor urmărite de grupul din Străinătate, lucrând în strânsă legătură cu P.N.T., şi după instrucţiunile acestuia, am putut lua cunoştinţă atât din cele două memorii întocmite cu prilejul conferinţei de pace dela Paris cât şi din diverse articole şi interviev-uri publicate în ziarele străine (elveţiene şi americane), în general sub semnăturile Dlor Gafencu şi Cretzeanu, cari, în majoritate, mi-au fost date de Dl. Roiu, şi cari pot fi resumate astfel: menţinând în atenţia opiniei publice mondiale a situaţiei din ţările Sud-Estului European, cu deosebire a aceleia din ţara noastră, pentru a determina o intervenţie politică sau armată, care ar aduce schimbarea actualei situaţii, în speţă retragerea trupelor sovietice, anihilarea sau cel puţin răsturnarea regimurilor democrate aflate actualmente la putere în aceste ţări".

" Referitor la acţiunea în interior, a grupului Pogoneanu, pot să spun că, în afară de legătura P.N.T. cu străinătatea, mai activa şi ca un cerc de Studii pentru avize.... La una din aceste discuţiuni, referitoare tocmai la stabilirea ordinei de prioritate la investiţiile de făcut din acest capital eventual (este vorba de capitalul american), am asistat şi subsemnatul. Avizul asupra chestiunei discutate urma să fie transmis P.N.T."

" In ce priveşte posibilitatea de a aduce la îndeplinire obiectivele urmărite, ştiu din discuţiunile la cari am asistat că se viza pe factorul determinat al unei intervenţii străine, care ar fi răsturnat actuala ordine de lucruri din Răsăritul Europei şi implicit din România". (Declaraţia din 27 August şi Urmarea III-a a acestei declaraţii).

.//.

- In complectarea celor declarate, menţionez că între cele două grupuri din ţară şi străinătate, există o permanentă legătură de schimb de informaţiuni, rapoarte şi instrucţiuni, ce se făcea prin intermediul Misiunilor Americană şi Britanică, unde grupul Pogoneanu, după cum am arătat în declaraţiunile anterioare preda şi diferite acte, informaţii etc. pentru uzul acestei Misiuni.

-"Atât cei din ţară cât şi cei din străinătate urmăreau acelaş obiectiv comun; răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945, cu ajutorul elementelor din ţară, grupate în jurul P.N.T., şi a intervenţiei americane din afară. Posibilităţile de realizare ale acestui plan erau legate de plecarea forţelor armate sovietice, când urma să se producă şi înlăturarea - sau răsturnarea - guvernului Dr. Petru Groza" (Declaraţia din 11 Septembrie 1947).

- " Pot afirma că întreaga activitate a Dlui Pogoneanu, pe tărâm politic, intern şi extern, se desfăşura în cadrul şi conform cu vederile P.N.Ţ. Confirmarea acestui fapt am avut-o întodeauna chiar dela Dl. Victor Pogoneanu, care îmi comunica, fie că l-a văzut pe Dl. Maniu ...."

" ...... dinc cele enumerate mai sus (vezi declaraţia din 19 Septembrie 1947), rezultă că eram îndreptăţit a afirma că acţiunea Dlui Pogoneanu cât şi a grupului din străinătate, nu erau acte de iniţiativă proprie ci rezultatul unor directive pornite dela Dl. Iuliu Maniu, cu care Dl. Victor Pogoneanu se găsea într'un contact permanent ". (Declaraţia din 19 Septembrie 1947).

Cele cuprinse în declaraţia de faţă, sunt citate din declaraţiunile mele anterioare şi complectării pe cari le-am făcut, de bună voie; le susţin şi le semnez.

/ss/ Emil Oprişanu

23 Septembrie 1947.

654

23 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Maj. [signature]

624 629 625

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișan, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina Nr. 38, recapitulând cele cuprinse în declarațiunile mele anterioare, citez din propriile mele declarații, și completez, după cum urmează:

I.- Referitor la faptele proprii, pe cari le-am recunoscut:

1) "Asupra materialului lăsat în grija mea de d-l. Pogoneanu în fichet-ul aflat în biroul Comisiunei Păcii, precum și în pachete, valize, etc., recunosc că, în calitatea pe care o deţineam, aceea de Director-Adjunct al Cabinetului și Cifrului, precum și în calitate de funcționar de Stat, am prilejuit tăinuirea unui material care, prin conținutul lui era suspect."

"In aceeaşi calitate, recunosc că eram obligat să nu permit ducerea lui la locuința Dlui Pogoneanu, care încetase de a mai avea o calitate oficială în Minister, dându-i prilejul să rețină o parte din material și să-l depoziteze într'un loc "sigur", respectiv la Misiunea Americană"! [Declarațiunea din 29 August 1947].

"Colaborarea mea cu dânsul (V. Pogoneanu) a început prin a păstra într'o cameră a Comisiunei Păcii ./

Emil Oprișan

materialul personal conținut într'un dulap metalic "Fichet" al ministerului, unde au tolerat să rămână și după ce D-l Pogoneanu a încetat de a mai face parte din minister. În afară de acest material, nu știu dacă D-sa a mai lăsat la minister material în birouri, valize etc. Cheile acestui dulap erau păstrate de D-l Roiu și de D-na Sorescu (actuala D-na Pogoneanu)".

"După câte mi s'au spus, și mi s'au arătat, de către cei doi de mai sus, materialul consista din dosare din arhiva ministerului, acte relative la pregătirea Actului dela 23 August, telegrame schimbate cu acest prilej, arhiva Palatului, pachete cu hârtii diferite, al căror conținut nu mi-l reamintesc, câteva blanchete de pașapoarte diplomatice în alb, și diverse lucruri personale".

"La acest dulap avea acces și D-l Camil Demetrescu, dar în mod special D-l Roiu și D-na Sorescu veneau și luau material pe care-l duceau la D-l Pogoneanu. [Declarație din 27 August 1947].

"Deoarece socoteam periculoasă această formă de păstrare, am rugat în diferite rânduri pe D-l Roiu să golească dulapul și să transporte materialul aiurea, spre a-l clasa și a restitui ministerului hârtiile oficiale". [Declarație din 27 August 1947, ultimul aliniat].

2) "... Îmi reamintesc, după cum am declarat și în declarația anterioară, că subsemnatul, din proprie inițiativă, am trimis printr'un coleg care mergea în post în Suedia (secretar de legație Const. Dimitriu), un plic în care am pus unele travalii: cele 5 memorii întocmite la Conferința Păcii, lucrarea asupra Dunării a D-lui secretar de legațiune Mironescu, o notiță a mea asupra tezelor istorice etc. relativ la Basarabia (circa 8-10 pagini), referatele mele relative la problema generală a schimbului de populație, harta etnografică Langhans, harta 1/200.000 a Dobrogei cu granița Dunării și o scrisoare personală către D-sa. Am trimis cele de mai sus D-lui Cretzianu spre a-i arăta că am lucrat și eu în legătură cu problemele păcii și

./.

Emil Ciurea

doream să văd că dânsul și eu să-i fiu de ajutor cu ceva în acțiunile ce bănuiam că o va întreprinde în urma refuzului d-sale de a se întoarce în Țară la chemarea ministerului". [Urmarea II-a a declarației din 27 August 1947].

3) "In ceeace privește telegramele cifrate și descifrate, al căror conținut a fost comunicat de mine d-lui Pogoneanu și d-lui Roiu, recunosc că aceasta constituie o divulgare de secret de stat și o recunosc ca atare. Telegramele la cari mă refer au fost menționate în declarațiile mele anterioare".

"In afară de aceasta, recunosc că aveam datoria, - în calitate de director - adjunct al Cabinetului și Cifrului - de a controla și împiedica pe d. Roiu să ia cunoștință și pe alții cele ale telegramele cifrate și de a le comunica grupului Pogoneanu, cu atât mai mult cu cât știam, în mod pozitiv, că făcea în mod obișnuit acest lucru, așa după cum am arătat de altfel în declarațiile mele date anterior". [Declarațiunea din 29 August 1947].

"... declar următoarele:

"1/ Telegrame comunicate d-lui Consilier de Legațiune Roiu:

a) telegrame privitoare la Conferința celor Patru miniștri de Externe, dela Londra, Paris, New York (în original).

b) telegramele privitoare la negocierea semnarea și ratificarea Tratatelor de pace cu România, Italia etc., la aplicarea lor (în original).

"De ambele categorii d-l Roiu era în drept să ia cunoștință prin funcțiunea sa.

c) unele telegrame administrative, ca rechemări, numiri, transferări de personal al ministerului.

"Aceste telegrame nu au caracter confidențial, întrucât conținutul lor - de act regal, ori decizie ministerială - se publică în Monitorul Oficial (ele au fost comunicate în substanță, nu in extenso)":/.

Emil Oprișan

d) "am dat în rezumat, la circa 3-4 rânduri, una telegramă care venea dela Roma, și al cărei conținut nu mi-l pot aminti.

2/ Telegrame comunicate Dlui Pogoneanu:

a) "i-am vorbit uneori despre informațiuni primite prin telegrame privitoare la negocierile tratatelor de pace".

b) "i-am comunicat verbal unele mișcări de personal (cari nu erau confidențiale). Dlui. Pogoneanu i-am comunicat conținutul unor asemenea telegrame cu prilejul vizitelor întâmplătoare cei făceam din când în când."

3/ "Am mai discutat despre unele telegrame ce se refereau chestiuni de personal, sau informațiuni importante, cu funcționarii dela Direcțiunea Cabinetului, cari și ei iau cunoștință de telegrame. [Declarațiunea din 19 August 1947].

"Referitor la comunicările făcute de mine Dlui V. Pogoneanu, precizez că ele nu au fost făcute în textul original al telegramelor ci în rezumat (parafrază) sub formă de note sau comunicări verbale. Aceste comunicări se făceau, de cele mai multe ori, prin St. Roșu, căruia îi comunicam verbal conținutul (în rezumat), sau îi dădeam o notiță (în rezumat) pe care St. o transmitea mai departe Dlui Pogoneanu" [Declarație din 1 Septembrie 1947, § V].

"…. La început, din propria inițiativă, iar mai târziu la solicitarea repetată, cu caracter neprecizat, făcută prin Dl. Roșu sau prin Dra Sorescu, telegramele cari erau transmise Dlui Pogoneanu se refereau la următoarele chestiuni: procesul Grigorescu, incidentul Liviu C. Pop-Stanciu (legat și direct de persoana Dlui Grigorescu), 2 telegrame dela Ambasada noastră transmițând comunicări dela St. Ministru Alexandrini în legătură cu negocierile economice româno-sovietice din anul 1946, 1-2 telegrame în legătură cu "Creditul Minier", telegrame particulare transmise prin / Emile aprindeau

(627)

24 Oct. 1947

~~Dată în faţa noastră~~

Declaraţie

Subsemnatul Emil Ghiulamila Apusanu, domiciliat în Str. Argentina N: 38, în vârstă de 41 ani, ~~6-0~~ cu afară de cele declarate în declaraţia recapitulativă din 23 Sept. 1947,

In completarea celor declarate cu privire la Dl. Victor Pogoneanu, citez din declaraţia dată la 11 Septembrie 1947:

" In ce priveşte pe D. Victor Pogoneanu, ştiu chiar dela D-sa că în întâlnirile ce avea cu membrii misiunilor americane - de pildă Dl Berry, Melbourne, Hulick etc. - le făcea ample expuneri verbale şi comunicări, atât asupra situaţiei interne, văzute prin prisma Partidului Naţional-Ţărănesc, cât şi asupra deziderat[e]lor acestui Partid, cu privire la necesitatea unei intervenţii străine, pentru înlăturarea regimului actual". [Declaraţia din 11 Septembrie 1947].

" In completare, ţin să menţionez că niciuna din transmiterile făcute la Misiunea Americană de D. Roiu, şi menţionate de mine în declaraţiunile mele anterioare, nu era făcută fără cunoştinţa Dlui Pogoneanu şi fără îndemnul D-sale. D. Roiu, chiar atunci când a făcut aceasta, ca pe un act de iniţiativă, răspundea unei rugăminţi ce-l avea dela D. Pogoneanu, acela de a ./

Emil Apusanu

transmite misiunii Americane informațiile cerute de aceasta, sau oferite de grupul Pogoneanu"; [Completare la declarațiunea din 11 Septembrie 1947].

Recunosc că am spus dlui Roiu să predea ~~Ol~~ misiunilor Americană și Britanică lucrarea mea privitoare la Basarabia, memoriul cu privire la Cadrilater, și două situații statistico-etnografice privitoare la Banat și Maramureș (tablouri statistice și hărți etnografice), arătând caracterul etnic românesc al acestor provincii.

Recunosc deasemeni că memoriul privitor la Cadrilater, a fost luat de mine la Paris — în mai multe exemplare — și transmis Secretariatului Conferinței de Pace pentru fiecare din delegațiunile Statelor participante.

Aceasta mi este declarația pe care o dau de bună voie, pe care o susțin și o semnez.

24 Septembrie 1947

Emil Oprișanu

657

~~642~~

~~627~~

alb

cifrul ministerului". [Declarația din 27 August 1947, Urmare].

"Referitor la scopul și frequența vizitelor dlui Roiu la Misiunea Britanică și la cea Americană, declar că știu din chiar cele ce mi spunea D. Roiu, D-sa se ducea la cele două misiuni sus-menționate de câte 3 ori pe săptămână, cel puțin. Tot din cele comunicate de dânsul, știu că D-sa informa ambele misiuni asupra evenimentelor și faptelor diverse din Țară și - când avea posibilitatea - le punea la dispoziție textele actelor confidențiale ce și putea procura (ca de pildă anexele confidențiale relative la convențiile relative la constituirea "Sovrom-urilor", convențiile economice recent încheiate la Moscova etc.). Pe de altă parte, D-sa remitea, spre a fi transmise în străinătate, grupului Gafencu-Cretzianu, buletinele de știri interne ce trimite aici, textele confidențiale ce putea obține, scrisori, îndrumări dela Partidul Național-Țărănesc etc. Totodată, D-sa depozita - spre păstrare sigură - actele importante ale dlui Tagoneanu". [Declarația din 1 Septembrie 1947, § III].

In completarea celor declarate anterior, și extrase în Declarația de față, cu privire la telegramele, de care am informat pe D. Roiu, sau ~~de care~~ D-sa a luat cunoștință singur, /. Emil Oprișanu

declar că unele dintre acestea – îndeosebi cele cari priveau problemele noastre interne – erau comunicate de D. Roiu misiunilor Americane și Engleză, ca de pildă telegrama referitoare la tratativele economice duse la Moscova în 1946. Aceasta o știu din cele ce-mi spunea chiar Dl. Roiu.

4) "In ce privește telegramele ce le-am transmis din Țară în străinătate, declar că-mi reamintesc de următoarele: a) o telegramă trimisă D-lui Cretzianu, între Crăciunul 1945 și 1 Ianuarie 1946, prin care-i trimiteam urări pentru noul An și-i uram succes în acțiunea D-sale; b) în cursul anului 1945, am trimis o telegramă la Berna rugând pe D. Secretar de Legațiune Liviu Pop să comunice D-lui Titu Pogoneanu să trimită fratelui său (Victor Pogoneanu), medicamente, ciocolată etc.... Această din urmă telegramă mi-a fost cerută s'o expediez de D. Roiu din partea D-lui V. Pogoneanu".

"In ce privește telegramele trimise de mine în Țară, ~~(dela Paris)~~, declar că-mi amintesc a fi trimis dela Paris, în luna August 1946, la cererea D-lor Titu Pogoneanu și Emil Ciurea, o telegramă cerând să ni se expedieze, prin curier, următoarele lucrări: a) Cum s'a făcut cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord, de D. Gh. Tătărăscu, și b) unul din volumele Istoriei Românilor (cred ultimul), de D. G. Giurescu. Ambele lucrări erau susceptibile a servi la documentarea grupului din străinătate. In afară de acest mesagiu, nu-mi reamintesc să fi comunicat în Țară vreo telegramă în legătură cu ./. [illegible]

activitatea grupului dela Paris". [Declarație din 29 August 1947].

5) "Pentru transmiterile eventuale, ce aveam să fac dela Paris, în legătură cu grupul Gafencu-Cretzianu, am lăsat, la plecarea mea din București, Dlui Lăzărescu, dela Cifru, un sistem propriu de supra-cifrare pentru mașină. Prin aceasta, recunosc că, în mod premeditat, țineam să stabilesc legătura, pe timpul Conferinței de Pace, între grupul din Țară și cel din străinătate, atunci când va fi necesar." [Declarație din 28 August 1947].

6) "In ce privește modul în care am folosit timpul petrecut la Paris, pe timpul Conferinței de Pace (11 August - 3 Noembrie 1946), declar următoarele: la plecarea mea spre Paris, St. Roiu mi-a dat adresele Dlor A. Burilleanu și Emil Ciurea pentru cazul ...." [Declarația din 28 August 1947 și Urmarea ei].

Rezum întâlnirile avute cu persoanele pe cari le-am văzut cu această ocazie și le-am menționat în Declarațiunile mele anterioare:

- Brutus Coste: l-am întâlnit de 4 ori, în diferite împrejurări;
- Alexandru Cretzianu: o singură dată;
- Aristide Burilleanu: pe care l-am vizitat acasă la dânsul de 3-4 ori.
- Jitu Pogoneanu
- Emil Ciurea
- Liviu C. Pop (l-am văzut de mai multe ori la Hôtel Continental, unde locuiam și eu).
- In afară de cei de mai sus, făcând parte din grupul Gafencu-Cretzianu, am mai văzut pe următorii:
- M. Romniceanu
- Dim. Metta (la care am/ lucrat după terminarea lucrărilor

Emil [illegible]

Conferinței circa 3 săptămâni).

- M. Negulescu
- Cătălin Vlădescu - Olt
- colonel Tomoroveanu, fost atașat militar la Vichy.
- D-l ministru Nic. Dianu
- cancelarul Petrescu, fost la Leg. Madrid.

[Declarația din 28 August 1947]
și Urmarea ei.

Asupra modului cum își ducea activitatea la Paris grupul Gafencu - Cretzianu, întrunit cu ocazia Conferinței de Pace, am arătat în Declarația mea din 28 August 1947, convorbirea avută cu D-l. Brutus Coste, din care citez:

"După ce i-am dat lămuririle ce mi cerea cu privire la situația politică din Țară, Dânsul m'a pus la curent cu lucrările grupului Gafencu la Conferința de Pace [Memoriul I și buletinele zilnice ce le remiteau serviciului de legătură cu Presa dela Luxembourg]. Mi-a arătat că D-l Cretzianu s'a ocupat de redactarea primului lor memoriu și că a repartizat diverse capitole unora dintre colaboratorii săi: Ciurea, T. Pogoneanu, Dim. Popescu, G. Anastasiu etc. Brilliant, rezident la Paris, era însărcinat a ține legătura cu Secretariatul Conferinței Păcii dela Luxembourg". [Declarația din 28 August 1947, Urmare].

7) "Îmi reamintesc că, înainte de a pleca la Paris (deci între 1-11 August 1946), am văzut pe D-l. V. Pogoneanu care mi-a dat, pentru fratele său Titu, o scrisoare și o sumă de circa 1.000 - 2.000 franci elvețieni" [Declarația din 9 Septembrie 1947]. ./. Emil Ciurea

"..... am fost la dânsul acasă, în str. Pergolese Nº 56 și am văzut acolo și pe D. Titu Pogoneanu căruia i-am dat banii (franci elvețieni) ce-mi fuseseră încredințați de D-l V. Pogoneanu."
[Urmare la Declarația din 28 August 1947].

8) "Atât cei din Țară cât și cei din străinătate urmăreau acelaș obiectiv comun: ~~[illegible]~~ răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945, cu ajutorul elementelor din Țară grupate în jurul Partidului Național-Țărănesc, și a intervenției americane din afară."
[Declarația din 11 Septembrie 1947].

II. - Referitor la faptele altora, am declarat și completez cele ce urmează:

1) Victor Pogoneanu

"Urmatorul înlocuirei D-sale din această funcțiune, au fost reclamați o serie de funcționari cari erau prieteni ai D-sale sau cari fuseseră trimiși în străinătate prin influența D-lui Pogoneanu. Citez: Titu Pogoneanu, G. Anastasiu, V. Matoș și Maxim (din Elveția); A. Burillianu și D. Metta (Franța); M. Romniceanu ....
........."Din cei de mai sus, nu s'a întors nici unul în Țară"..........

"Îmi amintesc că, cu prilejul unei convorbiri ce am avut cu dânsul, la D-sa acasă, ./. Emil Ocnițanu

mi-a spus că a sfătuit pe unii din cei de mai sus să nu vină în ţară, până ce nu se vor lămuri lucrurile. Situez această convorbire în perioada crizei dintre Guvern şi Factorul Constituţional, în vara 1945."

"Ulterior, mi-am dat seama că cei reclamaţi s'au alăturat persoanei şi acţiunei d-lui Grigore Gafencu, şi că rămânerea lor în străinătate, corespundea vederilor d-lui V. Pogoneanu." [Declaraţia din 27 August 1947].

"Refuzul d-lui Cretzianu de a restitui fondurile avute de ministerul Afacerilor Străine, a găsit deplina aprobare a d-lui Pogoneanu. Această atitudine s'a concretizat prin declaraţiile făcute verbal de d-sa, în prezenţa mea, în diferite împrejurări. Pentru susţinerea cauzei d-lui Cretzianu, d. Pogoneanu a adunat material compus din acte sau copii de acte dela Contenciosul Ministerului Afacerilor Străine, întocmite de acesta pentru susţinerea intereselor Statului.... ....." [Declaraţia din 27 August 1947].

"După câte mi-a afirmat D-l Roşu, acest material era trimis prin intermediul Misiunei americane (D-l B. Y. Berry, Melbourne şi Hulick) şi, dela Misiunea Britanică, prin D-l Porter. Acest mod de transmitere, prin cele 2 misiuni străine, mi-a fost confirmat şi de d. Pogoneanu". [Anexa II-a la Declaraţia din 27 August 1947].

./.

Emil Oprişanu

"......, trimițând toate acestea în străinătate, prin misiunea Americană, în speță Dnii B. T. Berry, Melbourne, Hulick și, dela misiunea Britanică pe D. Porter. Acest mod de transmitere a fost folosit și ulterior, în mod curent pentru comunicările cu străinătatea". [Declarația din 27 August 1947].

"........ mi-am dat seama că grupul din străinătate are în țară un grup corespunzător, format din Dnii Pogoneanu, Roiu, Camil Demetrescu, Barbul, R. Hillard, A. Golopenția, Neamțu, Pop, ing. Radu Buzești, Oprișanu, Călin Botez și alții al căror rol nu l-am putut identifica. Știu însă că mai erau o serie de persoane din Ministerul Afacerilor Străine cari făceau diferite servicii Dlui. Pogoneanu și Roiu, citez: Dra Alina Oeconomu, Dna Florica Spirescu....."
[Declarația din 27 August 1947].

"In ce privește organizația din țară, știu că Dl. Pogoneanu era în legătură permanentă cu grupul din străinătate și făcea legătura dintre acesta și forurile conducătoare ale Partidului Național-Țărănesc".

"Deasemenea știu, atât dela Dl. Pogoneanu cât și dela Dl. Roiu, că Dl. Pogoneanu trimitea la intervale regulate, pentru informarea Dlor Gafencu și Cretzianu, material documentar relativ la stările de lucruri dela noi din țară, tăieturi de presă, eventuale texte de acorduri confidențiale, precum și instrucțiuni din partea conducerii. / Emil Oprișanu

Partidului Naţional-Ţărănesc" [Urmarea II-a la Declaraţia din 27 August 1947].

"Referitor la acţiunea ~~din~~ în interior a grupului Pogoneanu, pot afirma că, în afară de legăturile Partidului Naţional-Ţărănesc cu străinătatea, mai activa şi ca un cerc de studii pentru avize, pe care l'aş putea denumi "brains' trust". [Urmarea II-a la Declaraţia din 27 August 1947]

~~"Referitor la legăturile~~ tăiat de mine
Emil Oprişanu

Completez paragraful de mai sus, specificând că avizele la cari m'am referit erau cerute dlui Pogoneanu de conducerea Partidului Naţional-Ţărănesc.

"Referitor la legăturile dintre Dnii Iuliu Maniu şi Pogoneanu, ştiu că acest din urmă îl vizita destul de des pe D. Maniu, iar când era împiedicat de a-l vedea, trimitea la acesta pe D. Camil Demetrescu. Aceste întâlniri de contact aveau ca scop să pună în mâinile d-lui Iuliu Maniu materialul primit dela grupul din străinătate sau cel confidenţial obţinut în ţară şi, pe de altă parte, să ia dela D. Iuliu Maniu - spre a fi trimise mai departe în străinătate - instrucţiuni celor din străinătate (Dnii Gafencu, Cretzianu). Ştiu acest lucru întrucât, din acest material, D. Roiu mi-a dat să citesc......." [Urmarea III-a la Declaraţia din 27 August 1947]

./. Emil Oprişanu

Urmarea a III-a la Declarația din 23 Septembrie 1947

~~617~~
632

Asupra legăturilor dlui Pogoneanu cu Dl. Iuliu Maniu, precum și a modului de colaborare a D-sale în cadrul Partidului Național-Țărănesc, pe baza directivelor primite dela Dl. Maniu, menţin în totul cele arătate în declarația mea din 19 Septembrie 1947.

În această declarație am arătat modul cum Dl. Victor Pogoneanu activa pe tărâm intern și extern, în raport de directivele primite dela Dl. Iuliu Maniu.

"Recapitulând materialul ridicat dela minister, și comparându-l cu cel înapoiat, pot declara că există o diferență destul de apreciabilă (documentele din 23 August 1944) care a rămas la Dl. Pogoneanu și despre care am aflat ulterior, dela Dl. Roiu, că a fost transportată și depozitată la Misiunea Americană." [Declarațiunea din 6 Septembrie 1947].

"În destinația materialului reținut de Dl. Pogoneanu, și asupra căruia am întrebat pe Dl. Roiu dacă a fost pus în siguranță, D-sa mi-a răspuns că a fost depus la Americani...." [Declarația din 8 Septembrie 1947].

"Referitor la telegramele primite de Dl. Pogoneanu și cerute mie, direct sau prin intermediul Dlui Roiu, am arătat în declarația de față, la §3 din

./.

Emil Oprișan

Capitolul I, cari au fost acele telegrame.

"Pot menționa că în întrevederile mele anterioare plecării mele la Paris, am fost rugat de D. Pogoneanu să văd pe băieții dela Paris (este vorba de cei din grupul Gafencu și menționați în declarațiile mele anterioare), să le comunic că cei din Țară lucrează, să aduc la întoarcere vești despre modul cum ei lucrează și să păstrez contact strâns cu aceștia etc." [Declarația din 10 Septembrie 1947].

In legătură cu Comitetul din jurul Dlui Pogoneanu, am declarat:

"Asupra rostului acestui Comitet, am mai declarat anterior că discuțiunile purtau asupra problemelor de politică internă și de rezolvarea, pe planul extern, în sensul vederilor Partidului Național-Țărănesc (D. Iuliu Maniu), cu care D. Pogoneanu colabora și cu care menținea un contact strâns, după cum am arătat anterior".

"In cadrul acestui grup, permanența și sâmburele dinamic era constituit din D. Pogoneanu, ajutat de D. Camil Demetrescu, pentru legăturile cu Partidul Național-Țărănesc, respectiv cu D. Iuliu Maniu, iar D. Roiu pentru legăturile cu misiunile engleză și americană.

Completând cele de mai sus, menționez că la acest Comitet consultativ am întâlnit aproape regulat pe, în afară de Dnii Camil Demetrescu și Roiu, pe Barbul, Golopenția, Hillard, Neamțu, ./.

Emil Oprișanu

Pop și ing. Radu Buzești, toți grupați în jurul Dlui V. Pogoneanu.

~~618~~ 633

"La plecarea mea spre Paris ....
Deasemenea am primit din partea Dlui Victor Pogoneanu o sumă de 1000 sau 2000 franci elvețieni cu rugămintea de a o remite fratelui său Titi Pogoneanu, în cazul când îl voi vedea la Paris". [Declarația din 28 August 1947].

2) Florin Roiu

Arătând rolul de colaborator intim al Dlui Pogoneanu, am arătat, în declarațiile mele anterioare cu privire la Dr. Roiu, următoarele:

- "cheile acestui dulap erau păstrate de Dr Roiu și Dra Sorescu (actuala Dna Pogoneanu) .... La acest dulap avea acces și Dr. Camil Demetrescu, dar în mod special Dr. Roiu și Dra Sorescu veneau și luau material pe care-l duceau la Dr. Pogoneanu" [Declarația din 27 August 1947].

- "Golirea dulapului s'a făcut în mai multe transporturi, la date diferite, materialul fiind pus în valize și transportat de Dr. Roiu la Dr. Pogoneanu cu automobilul acestuia [urmarea Declarației din 27 August 1947].

- "peste câtva timp, Dr Roiu, Dra Sorescu și Dr Camil Demetrescu mi-au adus treptat material triat, provenind din dulapul susmenționat ..../.

Emil Oprișan

- "În casa de fier din biroul meu, am mai avut în păstrare, dela D-l Pogoneanu (prin D-l Roiu) următoarele: <u>un dosar</u> relativ la incidentele din Piața Palatului, provenind dela o autoritate internă, unele piese fiind certificate de un magistrat militar, <u>un plic</u> conținând două mape în cari am văzut o telegramă, în 2 sau 3 ediții, dela D-l Titulescu, datată din perioada 1936-1938, o telegramă a D-lui Tătărăscu și alte hârtii despre cari nu-mi reamintesc; <u>un plic</u> conținând memoriile (câteva exemplare) grupului Gafencu către Conferința Păcii....." [Urmarea Declarației din 27 August 1947].

- "În ce privește materialul rămas la Dl. Pogoneanu, și ne-predat ministerului, (dosarele relative la Actul dela 23 August 1944 și altele), am întrebat pe D-l Roiu ce s'a făcut și mi-a declarat că sunt depuse la misiunea americană" [Declarația din 27 August 1947, Urmarea].

"Asupra materialului depus la Misiunea Americană, mi amintesc că am întrebat odată pe D-l Roiu dacă a pus în siguranță materialul aflat la D-l Pogoneanu și D-sa mi-a răspuns că acest material este în loc "sigur", la Americani."

- "În legătură cu materialul predat Americanilor, am arătat în declarațiunile mele anterioare, felul în care D-l Roiu vizita misiunea

./. Emil Oprișan

americană și ce anume material a predat dânsul, la știința mea" [Declarație din 11 Septemvrie 1947].

Referitor la telegrame sau conținutul lor, comunicate de Dl. Roiu misiunilor engleză și americană, am arătat în declarația de față la punctul I, § 3.

- "Referitor la legăturile dintre Dl. Porter și Dl. Roiu, mențin că știu ~~ca~~ de această legătură dela însuși Dl. Roiu, care-mi vorbea de vizitele ce le făcea Dlui Porter la biroul acestuia din Parcul Bonaparte (str. Londra sau Roma). Pe de altă parte, reamintesc, așa cum am declarat deja, că subsemnatul, în lipsa Dlui Roiu dela birou, am primit în biroul său mai multe telefoane în diverse rânduri dela Dl. Porter – prin secretara acestuia – cerând să fie chemat la telefon de Dl. Roiu. Comunicându-i Dlui Roiu, la întoarcerea sa în birou – că a fost căutat de Dl. Porter – mi aduc aminte că odată a exclamat: "Of! Dar Porter ăsta m'a înnebunit".

- Referitor la scopul și frequența vizitelor Dlui Roiu la misiunea britanică și la cea americană, am citat extrasul din declarațiunii consemnat în prezenta declarație la punctul I, § 3.

./. Emil Oprișanu

- In completare, declar că am îndatorat pe Dl. Roiu să remită atât la Misiunea Americană cât și la cea engleză: 1) o lucrare, de circa 8-10 pagini, în limba franceză, asupra Basarabiei, conținând o critică a tezelor istorice, etnografice etc. exprimate de savanți sovietici și străini și în care arătam un punct de vedere personal diferit de al acestora; 2) Memoriul cu privire la Dobrogea de Sud, redactat de mine, și prezentat de Asociația Refugiaților din Dobrogea de Sud, care ~~semna~~ scrisoarea de prezentare aflată la începutul memoriului; memoriul propunea o rectificare a frontierei în favoarea României; 3) două situații statistice (etnografice) relative la Maramureș și la Banat, arătând caracterul etnic românesc al acestor două provincii. Pentru Banat, se făcea și raportul între populația românească și cea sârbă din ambele porțiuni ale Banatului: românească și iugoslavă. Datele statistice și hărțile comunicate nu aveau absolut nici un caracter confidențial, ele fiind publicate de Institutul central de statistică înainte de 1940;

- "La început din proprie inițiativă iar mai târziu, la solicitarea repetată cu oarecare regularitate, făcută prin Dl Roiu sau prin Dna Sorescu" [Declarația din 27 August 1947, urmare]. Am predat Dlui Pogoneanu conținutul unor telegrame, cifrate și descifrate (menționate în mare parte în declarațiunile mele anterioare), memorii ale Comisiunii Păcii, unele din lucrările acestei Comisiuni, precum și diferite informațiuni din minister sau dela Legațiunile noastre din străinătate.

- "In afară de telegramele comunicate lui, prin mijlocirea mea, știu că Dl. Roiu transmitea Dlui Pogoneanu telegramele obținute direct dela Cifru, fără știrea mea, deoarece am văzut uneori la dânsul notițe conținând telegrame în rezumat și pe cari nu i le dădusem eu. Pe lângă materialul obținut dela Cifru, am văzut că Dl Roiu poseda unele texte absolut confidențiale, ca de pildă anexele secrete și textele integrale ale acordurilor economice româno-sovietice, pe cari Dsa le pregătea pentru Dl. Pogoneanu, în vederea transmiterii lor grupului de rezistență din străinătate. Nu cunosc modul cum Dl. Roiu și-a procurat aceste documente."

In completare, declar că știu că Dl. Roiu a ~~comunicat~~ remis aceste texte ambelor Misiuni, britanică și americană. [rectificat de mine Emil Oprișanu]

- ....." In afară de acest material, știu că Dl. Roiu pregătea chiar la minister, spre a fi comunicat grupului din străinătate, un fel de buletin al știrilor interne din Țară, alcătuit din tăieturi

/. Emil Oprișanu

din ~~*pravăț*~~ toate ziarele apărând în București. Acestea le preda Dlui Pogoneanu în vederea transmiterei lor în străinătate.

635 626 665 633

- In completarea celor declarate cu privire la obținerea documentelor și informațiunilor necesare susținerei cauzei Dlui Cretzianu în procesul recuperării celor 6.000.000 franci elvețieni, menționez că Dl. Roiu era acela care - din ordinul Dlui Pogoneanu - procura actele, copiile după acte și consultația juridică a Dlui avocat Oțetelescu, la care m'am referit.

"Referitor la consultația juridică a Dlui avocat Oțetelescu, și la care m'am referit în declarațiunile mele anterioare, precizez că am văzut în mâinile Dlui Senator de Legațiune Roiu, - care mi-a dat-o s'o citesc - și D-sa mi-a declarat că acea consultație a fost dată de Dl. avocat Oțetelescu, la cererea Dlui Pogoneanu, spre a-i servi Dlui Cretzianu, în apărarea sa la procesul ce avea la Berna cu Statul Român, privitor la restituirea fondului de 6 milioane franci elvețiene........" [Declarația din 1 Septembrie 1947].

- In încheerea celor declarate asupra activităței Dlui Roiu, și rolul pe care-l avea D-sa în acțiunea grupului Pogoneanu, menționez că era colaboratorul intim al Dlui Pogoneanu și omul de legătură al acestuia cu misiunile engleză și americană, cărora le transmitea informațiunile obținute din minister sau din afara ministerului.

3/ Cecilia Pogoneanu (fostă Sorescu).

- "Data când a fost ridicat de Dnii Roiu, și Camil Demetrescu și Dra Sorescu materialul aflat la minister într'un dulap metalic "Fichet", aflat într'unul din birourile Comisiunei Păcii".

"Îmi amintesc că susnumiții au ridicat cea mai mare parte din acest material în două valize, într'un sfârșit de săptămână din Toamna anului 1945, coborând cu ascensorul de serviciu la parter și dus apoi la automobilul Dlui Pogoneanu". [Declarația din 6 Septembrie 1947].

- "Dnii Roiu, Demetrescu și Dra Sorescu mi-au mai adus și material în păstrare, desprea care urma se va hotărî mai târziu de Dl. Pogoneanu"........ [Declarația din 27 August 1947, Urmare].

./.

Emil Apriceanu

- "La început, din proprie inițiativă, iar mai târziu, la solicitarea repetată, cu oarecare regularitate, făcută prin Dl. Roiu sau prin D-na Sorescu. Telegramele cari au fost transmise D-lui Pogoneanu se refereau în special la unele travele....." [Declarațiunea din 27 August 1947, Urmare].

- În completare, cu privire la rolul D-nei Sorescu, menționez că aceasta avea misiunea ca, împreună cu Florin Roiu să țină legătura dintre Victor Pogoneanu și diferiți funcționari din Ministerul Afacerilor Străine, în scopul obținerii de informații sau diferite acte. Era o colaboratoare intimă a D-lui Pogoneanu și, ca atare, în curent cu întreaga activitate a soțului ei.

4) Camil Demetrescu

- "În cadrul acestui grup, permanența și sâmburele dinamic era constituit din Dl. Pogoneanu, ajutat de Dl. Camil Demetrescu, pentru legăturile cu Partidul Național Țărănesc, respectiv cu Dl. Iuliu Maniu, iar Dl. Roiu......" [Declarația din 28 August 1947].

- "Referitor la legăturile dintre Dl. Iuliu Maniu și Pogoneanu, știu că acesta din urmă îl vizita destul de des pe Dl. Maniu, iar când era împiedicat să-l vadă, trimetea la acesta pe Dl. Camil Demetrescu. Aceste luări de contact aveau ca scop să pună în mâinile D-lui Iuliu Maniu materialul primit din străinătate sau cel confidențial obținut în Țară....." [Declarația din 28 August 1947].

- "Deasemenea, în primele zile ale lunei August 1946, îmi amintesc că Dl. Camil Demetrescu m-a întrebat dacă, plecând la Paris nu aș primi să duc o notă trimisă de Dl. Maniu, D-lui Bianu dela Londra......." [Declarația din 28 August 1947] [Urmarea ~~Decl~~ III-a la Declarația din 27 August 1947].

- "Asupra legăturilor dintre Dl. Pogoneanu și Dl. Iuliu Maniu, menționez că știu că aceasta era făcută atât personal de Dl. Pogoneanu, care-l vizita în apartamentul din Bd. Schitul Măgureanu, cât și prin D-nii Coposu și Camil Demetrescu......"

" Asupra obiectului întrevederilor, știu din cele auzite dela Dl. Pogoneanu, că D-sa ținea la curent pe Dl. Maniu cu chestiunile de politică externă, în special așa cum erau raportate de cei din grupul Gafencu - Cretzianu" [~~Urmat~~ Declarația din 1 Sept. 1947].

./.

Emil Oprișanu

Urmarea V-a la Declarația din 23 Septembrie 1947.

636

- "Data când a fost ridicat de Dnii Roiu și Camil Demetrescu și Dna Sorescu....... (v. punctul 3 din declarația de față, § II, referitor la Cecilia Pogoneanu).

- "Este locul să reamintesc aici că, cu câtva timp înainte de plecarea mea, am fost întrebat de D. Camil Demetrescu dacă aș fi dispus să duc la Paris, spre a fi transmis la Londra, de către cei din grupul Gafencu, un mesagiu al Dlui Maniu către D. Bianu dela Londra. Am acceptat. Inainte de plecare, D. Camil Demetrescu, la întrebarea mea, mi-a răspuns că nu-mi mai dă acest mesagiu întrucât este prea riscat și mi poate compromite......" [Declarația din 10 Septembrie 1947].

- In completarea celor declarate cu privire la activitatea Dlui Camil Demetrescu, menționez că rolul Dsale era acela de: a tria pentru D. Pogoneanu materialul aflător la acesta din urmă, a-l ajuta în redactarea sau pregătirea textelor întocmite de Dsa, a ține legătura cu Dl Iuliu Maniu și alte personalități politice, a ține contact cu diverse alte persoane - pentru D. Pogoneanu -, precum și în general, de a obține informațiuni pentru D. Pogoneanu. Activitatea principală era însă aceea de a ține legătura cu D. Iuliu Maniu, pe care-l vedea în locul Dlui Pogoneanu, cind acesta nu se putea deplasa.

Știu cele de mai sus, din convorbirile avute so unii cu D. Pogoneanu, cu D. Camil Demetrescu și cu D. Roiu.

5) Alte persoane

- Emil Lăzărescu, funcționar la Cifru, a comunicat Dlui Pogoneanu diferite telegrame și a concurat la triearea materialului ridicat de D. V. Pogoneanu.

Știu că se găsea în strânse relațiuni cu D. V. Pogoneanu față de care se găsea îndatorat printr'o serie de servicii pe care D. Pogoneanu i le-a făcut încă dela numirea sa în minister.

./.

Emil Oprișanu

a colaborat cu Dl. Pogoneanu la pregătirea Actului dela 23 August 1944, și care, cap a fost adus la Cifru ca om de încredere al Dlui Pogoneanu.

După cum am declarat anterior, la plecarea mea la Paris, am lăsat Dlui Lăzărescu un sistem propriu de cifrare cu care aveam să trimit eventuale comunicări pentru grupul Pogoneanu din partea grupului Gafencu-Cretzianu.

- Dna Alina Oeconomu dactilografă la Cifru. Știu că făcea diferite servicii Dlui Pogoneanu, ca de pildă scrierea la mașină a diferitelor memorii sau note pe care le întocmea Dl. V. Pogoneanu.

- Dnii G. Barbul, Richard Hillard, A. Golopenția, Neamțu, ing. Radu Buzești și Pop, făceau parte din grupul Pogoneanu, împreună cu Dnii Roiu și Camil Demetrescu, fără însă a le fi putut identifica rolul precis pe care-l aveau, în afară de acela de colaboratori și participanți la întrunirile dela Dl. Pogoneanu.

- Dna Florica Spirescu, cumnat Cornel Tincu, Dra Liliana Stănescu, Dna Teodora Rădulescu, V. Skeletti, avocat Vișoianu și alții, pe cari nu mi-i mai reamintesc, făceau diferite servicii Dlui V. Pogoneanu și făceau parte din simpatizanții acestui grup.

III. - Despre activitatea și scopurile urmărite de organizația grupurilor Gafencu-Cretzianu, în străinătate, și a grupului V. Pogoneanu, în Țară, precum și dependența directă a acestora de P.N.Ț.-Maniu.

Citez din declarațiunile mele anterioare, și completez, cele ce urmează:

" Organizația de rezistență, care s'a închegat în străinătate, are în frunte-i un comitet de conducere ajutat de organe minore de execuție. Comitetul de conducere - cu sporurile ulterioare de membri ce l'a primit mai târziu în Elveția a Dlor Vișoianu și Buzești - se compunea din Gr. Gafencu, Alexandru Cretzianu,......." [Numărul I a Declarației din 27 August 1947].

./.

Emil [illegible]

– "Referitor la fondurile din cari se alimentează mișcarea de rezistență din străinătate, știu că o bună parte din fondul de 6 milioane de franci elvețieni – transferat de Dl. C. Vișoianu la acțiunea Dlui Cretzianu – a fost deblocată și este utilizată de Dl. pentru acoperirea cheltuelilor de întreținere a celor cari colaborează cu Dl. și Dl. Gafencu."

637

....

" În ce privește organizația din Țară, știu că Dl. Pogoneanu era în legătură permanentă cu grupul din străinătate și făcea legătura ~~permanentă cu~~ [Emil Oprișan] între acesta și forurile conducătoare ale Partidului N.Ț.. Deasemenea știu, atât dela Dl. Pogoneanu cât și dela Dl. Roiu, că Dl. Pogoneanu trimitea la intervale regulate, pentru informarea Dlor Gafencu și Cretzianu, material documentar relativ la starile de lucruri dela noi din Țară, tăeturi de presă, eventuale texte de acorduri confidențiale, precum și instrucțiuni din partea conducerii Partidului N.Ț. .... După câte mi-a afirmat Dl. Roiu, acest material era trimis prin intermediul Misiunei Americane [Dl. B.Y. Berry, Dl. Melbourne și Dl. Hulick], și dela Misiunea Britanică prin Dl. Porter. Acest mod de transmitere, prin cele două misiuni străine, mi-a fost confirmat și de Dl. Pogoneanu ...." A

– "Asupra obiectivelor urmărite de grupul din Străinătate, lucrând în strânsă legătură cu P.N.Ț., și după instrucțiunile acestuia, am putut lua cunoștință atât din cele 2 memorii întocmite cu prilejul Conferinței de pace dela Paris, cât și din diverse articole și interview-uri publicate în ziarele străine (elvețiene și americane), în general sub semnăturile Dlor Gafencu și Cretzianu, cari, în majoritate, mi-au fost date de Dl. Roiu, și cari pot fi rezumate astfel: menținerea în atenția opiniei publice mondiale a situației din țările ~~est~~ Sud-Estului european, cu deosebire a aceleia din Țara noastră, pentru a determina o intervenție politică sau armată, care ar aduce schimbarea actualei situații, în aștepta-

Emil Oprișan

retragerea trupelor sovietice, anihilarea sau cel puțin răsturnarea regimurilor democrate aflate actualmente la putere în aceste țări."

"Referitor la acțiunea în interior, a grupului Pogoneanu, pot să afirm că, în afară de legătura P.N.Ț. cu străinătatea, mai activa și ca un cerc de studii pentru avize .... La una din aceste discuțiuni, referitoare tocmai la stabilirea ordinei de prioritate la investițiile de făcut din acest capital eventual (este vorba de capitalul american), am asistat și subsemnatul. Avizele asupra chestiunei discutate urma să fie transmise P.N.Ț." .

"În ceea ce privește posibilitatea de a aduce la îndeplinire obiectivele amintite, știu din discuțiunile la cari am asistat că se viza pe factorul determinant al unei intervenții străine, care ar fi răsturnat actuala ordine de lucruri din Răsăritul Europei și, implicit, din România." [declarațiunea din 27 August și anexa III-a a acestei declarații].

- În completarea celor declarate, menționez că între cele două grupuri, din țară și străinătate, exista ~~o~~ permanentă legătură de schimb de informațiuni, rapoarte și instrucțiuni, ce se făcea prin intermediul misiunilor Americane și Britanice, unde grupul Pogoneanu, după cum am arătat în declarațiunile anterioare, preda și diferite acte, copii de acte, informații etc. pentru uzul acestei misiuni.

"- Atât cei din țară cât și cei din străinătate urmăreau același obiectiv comun: răsturnarea regimului instaurat la 6 martie 1945, cu ajutorul elementelor din țară, grupate în jurul P.N.Ț., și a intervenției americane din afară. Posibilitățile de realizare ale acestui plan erau legate de plecarea forțelor armate sovietice, când urma să se producă și înlăturarea - sau răsturnarea - guvernului Dr. Petru Groza."

[Decl. din 11 Sept. 1947]. ss. Emil [illegible]

Urmarea VI-a la Declarațiunea din 23 Sept. 1947

- "Pot afirma că întreaga activitate a d-lui Pogoneanu, pe tărâm politic, intern și extern, se desfășura în cadrul și conform cu vederile P.N.Ț.. Confirmarea acestui fapt am avut-o întotdeauna chiar dela d-l. Victor Pogoneanu, care mi comunica, fie că l-a văzut pe d-l. Maniu,....."

"........ din cele enumerate mai sus [vezi declarația din 19 Sept. 1947], rezultă că eram îndreptățit a afirma că acțiunea d-lui Pogoneanu cât și a grupului din străinătate, nu erau acte de inițiativă proprie ci rezultatul unor directive primite dela d-l Iuliu Maniu, cu care d-l Victor Pogoneanu se găsea într'un contact permanent." [Declarația din 19 Septembrie 1947].

Cele cuprinse în declarația de față, sunt citate din declarațiunile mele anterioare și completări pe cari le-am făcut, de bună voie; le susțin și le semnez.

Emil Aprișanu

23 Septembrie 1947

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul EMIL OPRISANU, fiind implicat - prin participarea mea la un sector al activităţei D-lui POGONEANU - într'un proces-politic în care principalul vinovat este Partidul Naţional-Ţărănesc, socotesc de datoria mea să dau următoarea declaraţie privitoare la activitatea Partidului N.T. şi la uneltirile sale:-

La începutul colaborărei mele cu Dl. POGONEANU, şi mult timp după aceea, nu am ştiut şi nici nu am bănuit că acţiunea D-sale era condusă şi susţinută de Partidul N-T.

Regretul meu este cu atât mai mare cu cât - după ce mi-am dat seama - multe din faptele ce-mi atrag implicarea în proces fusseseră consumate.

Mi-am dat seama că am lucrat, în realitate, pentru un partid, faţă de care ţin să-mi manifest cea mai categorică dezaprobare şi condamnare prin aceea că:

- acest partid nu a fost ţărănesc decât prin titulatură.-

- anunţând programe ţărăneşti, pe cari nu realizat niciodată, şi neavând preocupări pentru ţărănimea în numele căruia pretindea guvernarea, P.N.T., s'a dovedit a fi reprezentantul unor interese restrânse, ale moşierilor, şi financiarilor din Ţară. Aceasta justifică rezistenţa partidului, atunci când a fost vorba să se facă noua reformă agrară.

- Doctrinarii ţărănismului: C. STERE şi V. MADGEARU, au avut drept urmaşi dar agenti electorali şi demagogi.

- Dl. IULIU MANIU imprimă partidului o atitudine de sterilă încăpăţinare şi de opoziţie perpetuă, ale cărui urmări nejuste s'au văzut întotdeauna în politica internă a Ţărei, din trecut şi până în prezent.-

- a încheiat un pact electoral cu "Garda de Fier" întărind astfel curentul fascist: România.

.//.

- a susţinut dictaturile instituite de Regele Carol II şi,mai târziu,de Garda de Fier şi de I.Antonescu,punându-le la dispoziţia - sub numele de tehnicieni - elemente din cadrele Partidului.-

- a aprobat războiul împotriva Uniunei Sovietice,la care Dl.I.Mihalache - vice-presedintele Partidului - a luat parte ca voluntar.

- în 1945,Tara avea liniste internă armonie şi muncă pentru repararea distrugerilor războiului.P.N.T.,a căutat un singur lucru: să ia singur puterea şi a refuzat orice colaborare,împiedicând realizarea unei înţelegeri între partide.

- pe plan extern,s'a manifestat ostil unei politici de apropriere cu U.R.S.S.,indispensabilă existenţei noastre ca Stat,aţâţând la învrăjbire pentru a împiedica desvoltarea normală a unei prietenii.Prin proteste şi memorii,adresate anglo-americanilor,a căutat să arate în străinătate că regimul dela noi din ţară nu este un regim de libertate,cerând - pe toate căile înlăturarea lui.

- a refuzat când ţara era înfometată să se alăture acţiunei dusă de guvern pentru obţinerea unui ajutor de cereale din Statele Unite.Mai mult,privind numai prin prisma intereselor înguste de partid,s'a opus acestei acţiuni prelungind suferinţele poporului.

- a patronat s'au chiar a organizat grupuri de acţiune subversivă ca "Sumanele Negre" etc.,destinate a provoca tulburări cu mâna armată în ţară.-

P.N.T.,se încadrează astfel pe o linie cu totul opusă intereselor poporului român.-

- mai mult,în 1945-1946,la conducerea mişcării din străinătate /Grupul Tillea - Gafencu - Cretzeanu / şi activează pentru o intervenţie străină în România,mergând până la provocarea unui războiu care ar fi aduc ţării noastre pagube incalculabile şi sacrificii de vieţi omeneşti.

- această acţiune trebuia să primească în interiorul ţării sprijinul efectiv al P.N.T.,care organiza o mişcare destinată a răsturna prin forţă guvernul şi administraţia,acţiune

./.

care, în seamă trebuia să ducă la tulburări și chiar la război civil, cu toate grozăviile sale.-

- încercarea de fugă, dela Tămădău nu este decât corolarul întregei activități negative ale acestui partid, care prin actul rușinos al fugei vice-presedintelui său și a celor mai apropriați colaboratori ai D-lui Maniu arăta atât falimentul actiunei intreprinse cât și lipsa oricărei legături cu aspiratiunile poporului român.-

- Toată această atitudine nefastă - de continuă opoziție distinctivă - mă îndreptățește să condamn cu toată convingerea partidul national-țărănesc socotind activitatea sa drept criminală față de țară.-

- Tot atât de criminală este și activitatea celor care au ajutat pe IULIU MANIU în străinătate, luarând pentru provocarea unui războiu și aducerea lui pe teritoriul țării.

Infierând întreaga activitate a Partidului Național-Țărănesc după în țară sau în străinătate - precum și acelora ce l-au ajutat, desolidarizându-mă complect de ea, țiu deasemeni să condamn actiunea politică a D-lui Pogoneanu și declar că regret din tot sufletul că m'am lăsat angrenat de această actiune.

Aceasta deci este declaratia pe care am ținut să o dau în mod liber și nesilit de nimeni, pentru care o semnez și o voi sustine.

ss/ Emil Oprișanu,

2 Oct. 1947

P. Conf.

[signature]

2 Octombrie 1949
Dată în fața noastră
[illegible]

642

Declarație

Subsemnatul Emil Oprișanu, fiind implicat - prin participarea mea la un sector al activității Dlui Pogoneanu - într-un proces politic în care principalul vinovat este Partidul Național-Țărănesc, socotesc de datoria mea să dau următoarea declarație privitoare la activitatea Partidului N-Ț. și la metodele sale:

La începutul colaborării mele cu d. Pogoneanu, și mult timp după aceea, nu am știut și nici nu am bănuit că acțiunea D-sale era condusă și susținută de Partidul N-Ț.

Regretul meu este cu atât mai mare cu cât - după ce mi-am dat seama - multe din faptele ce mi atrag implicarea în proces fuseseră consumate.

Mi-am dat seama că am lucrat, în realitate, pentru un partid față de care țin să-mi manifest cea mai categorică dezaprobare și condamnare prin aceea că:

- acest partid nu a fost țărănesc decât prin titulatură

./.

Emil Oprișanu

- amintând programe țărănești, pe care nu le-a realizat niciodată, și neavând preocupări pentru țărănimea în numele căreia pretindea guvernarea, PNȚ. s'a dovedit a fi reprezentantul unor interese străine, ale moșierilor și financiarilor din Țară. Aceasta justifică rezistența partidului, atunci când a fost vorba să se facă noua reformă agrară.

- Doctrinarii țărănismului: C. Stere și V. Madgearu, au avut drept urmași doar agenți electorali și demagogi.

- D'. Iuliu Maniu imprimă partidului o atitudine de sterilă încăpățânare și de opoziție perpetuă, ale cărei urmări nefaste s'au văzut întotdeauna în politica internă a Țării, din trecut și până în prezent.

- a încheiat un pact electoral cu "Garda de Fier", întărind astfel curentul fascist în România.

- a susținut dictaturile instituite de regele Carol II și, mai târziu, de Garda de Fier și de I. Antonescu, punându-le la dispoziție - sub numele de technicieni - elemente din cadrele Partidului.

- a aprobat războiul împotriva Uniunii Sovietice, la care D'. I. Mihalache - vice-președintele Partidului - a luat parte ca voluntar.

- în 1945, Țara cerea liniște internă, armonie și muncă pentru repararea distrugerilor războiului. P.N.Ț. a căutat un singur lucru: să ia singur puterea și a refuzat orice colaborare, împiedicând realizarea unei înțelegeri.

Emil Apostolan

între partide.

- pe plan extern, s'a manifestat ostil unei politici de apropiere cu U.R.S.S., îndispensabilă existenței noastre ca Stat, ațâțând la turburare pentru a împiedica desvoltarea normală a unei prietenii. Prin proteste și memorii, adresate anglo-americanilor, a căutat să arate în străinătate că regimul de la noi din Țară nu este un regim de libertate, și cerând - pe toate căile - înlăturarea lui.

- a refuzat - când Țara era înfometată - să se alăture acțiunei duse de guvern pentru obținerea unui ajutor de cereale din St. Statele Unite. Mai mult, privind numai prin prisma intereselor înguste de partid, s'a opus acestei acțiuni, prelungind suferințele poporului.

- a patronat sau chiar a organizat grupuri de acțiune subversivă ca "Sumanele negre" etc., destinate a provoca turburări cu mâna armată în Țară.
P.N.Ț. se situează astfel pe o linie cu totul opusă intereselor poporului român.

- mai mult, în 1945-1946, ia contact cu mișcarea din străinătate (grupul Tilea-Gafencu-Cretzianu) și activează pentru o intervenție străină în România, mergând până la provocarea unui războiu care ar fi adus Țării noastre pagube incalculabile și sacrificii de vieți omenești.

Emil Oprișan

- această acțiune trebuia să primească în interiorul Țării sprijinul efectiv al P.N.Ț. care organiza o mișcare destinată a răsturna prin forță guvernul și administrația, acțiune care, în esență, trebuia să ducă la tulburări și chiar la războiul civil, cu toate grozăviile date.

- încercarea de fugă, dela Tămădău, nu este decât corolarul întreger activități negative ale acestui partid, care, prin actul rușinos al fugei vice-președintelui său și a celor mai apropiați colaboratori ai D-lui Maniu, arăta atât falimentul acțiunei întreprinse cât și lipsa oricărei legături cu aspirațiunile poporului român.

- Toată această atitudine nefastă - de continuă opoziție și destrucție - mă îndreptățește să condamn cu toată convingerea Partidul Național-Țărănesc, socotind activitatea sa drept criminală față de Țară.

- Tot atât de criminală este și activitatea celor cari au ajutat pe D-l. Iuliu Maniu în străinătate, lucrând pentru provocarea unui războiu și aducerea lui pe teritoriul Țării.

./.

Emil Apidanu

Urmare la Declarația din 2 Octombrie 1947.

674

~~629~~

644

Înfierând întreaga activitate a Partidului Național-Țărănesc - după în Țară sau în străinătate - precum și a acelora ce l-au ajutat, desolidarizându-mă complect de ea, tot deasemeni și condamn acțiunea politică a dlui Pogoneanu și declar că regret din tot sufletul că m'am lăsat angrenat în această acțiune. ——

Aceasta mi este declarațiunea pe care am ținut s'o dau, în mod liber, și nesilit de nimeni, pe care o semnez și o voi susține. ——

2 Octombrie 1947

Emil Aprileanu

DECLARATIE
==========================

Subsemnatul EMIL OFRISAN, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str. Argentina Nr. 38, declar următoarele :

Cu privire la constituirea și activitatea grupului Gafencu - Cretzianu - Vişoianu, ce a luat ființă în străinătate cunosc cele ce urmează :

Am luat cunoştinţă la începutul activităţii politice dusă în străinătate de Dl. Gafencu, în vara anului 1945, cu ocazia publicării de către D-sa a cărţii " Préliminaires de la guerre à L'Est ", apărută în Elveţia, lucrare ce conţine o istorie a evenimentelor politice, văzute dela Moscova - unde Dl. Gafencu era Ministrul României - istorie care îmbrăţişează perioada 1939-1941.- Caracterul lucrării nu lasă să se întrevadă caracterul activităţii de mai târziu a D-lui Gafencu.-

In vara aceluiaş an 1945, Ministerul de Externe a procedat la rechemarea din străinătate a unei serii de funcţionari numiţi în timpul ministeriatelor Buzeşti-Vişoianu, dar cari erau cunoscuţi ca fiind prieteni ai D-lui Pogoneanu (Coste, G. Anastasiu etc.).- Cei în cauză nu au executat ordinul primit şi, în loc de a se întoarce în Ţară, s'au alăturat D-lui Gafencu, care, între timp, începuse să publice - în special în presa elveţiană - articole şi interwiew-uri cari aveau, de data aceasta, un caracter categoric tendenţios în prezentarea situaţiei politice din România şi din Răsăritul Europei.- In fond aceste articole şi interwiew-uri conţineau critici la adresa regimului instaurat în ţară la 6 Martie 1945, precum şi la adresa politicei Uniunii Sovietice.-

Tot în vara aceluiaş an 1945, Dl. Pogoneanu a fost trecut în cadrul disponibil al Ministerului, şi odată cu această măsură, au fost înlocuiţi funcţionarii Cabinetului şi au fost efectuate rechemările menţionate mai sus.- Dl. Pogoneanu a aprobat şi chiar a sfătuit pe cei rechemaţi să rămână în străinătate lucru ce-l ştiu din cele ce-mi spunea D-sa.- Dânsul mi-a mai spus că este necesar ca cei rechmeaţi să rămână în străinătate, spre a lucra în vederea unei acţiuni inspirată de P.N.T.-

./..

Era prima oară când luam cunoştinţă de constituire şi organizarea în străinătate a unui grup dirijat de P.N.T.-

In legătură cu constituirea acestei acţiuni, atât în străinătate cât şi în cadrul Ministerului de Externe, menţionez că, la acea dată se creiase un curent de a taxa drept " colaboraţionist " pe orice funcţionar al Ministerului care - şi vedea regulat de serviciu, în cadrul noui administraţii a regimului instaurat la 6 Martie 1945.- Calificarea de mai sus - pe care am auzit-o în special dela D-nii Barbu şi Camil Demetrescu - era făcută în scopul de a critica şi de a ontimida pe cei rămaşi în slujba Statului.-

(Ulterior, am auzit aceiaşi calificare din gura membrilor grupului Gafencu, Cretzianu, aflaţi la Paris în timpul Conferinţei de Pace din vara anului 1946).-

Cristalizarea acestei mişcări - atât ca organizare cât şi ca, activitate - s'a făcut odată cu refuzul D-lui Cretzianu de a se înapoia în ţară, (Noembrie - Decembrie 1945) şi plecarea D-sale dela Ankara (respectiv Istanbul) la Berna.

Incepând dela această dată, poziţia din jurul D-lui Gafencu, şi chiar a D-sale se întăreşte atât prin aparatul D-lui Cretzianu personal cât şi prin acela a celor ce-l însoţeau pe acesta din urmă (Emil Ciurea şi Dim. Popescu).-

In primele luni ale anului 1946, mişcarea şi-a sporit membrii cu alţi funcţionari cari au refuzat să se întoarcă Brutus Coste, Aristide Burillianu, Liviu Pop (acesta din urmă s'a raliat în toamna anului 1946).-

Tot în anul 1946 s'a produs refuzul D-lui Cretzianu de a vira la ordinul Legaţiei dela Berna fondul de 6.000.000 franci elveţieni, ce-i fusese pus la dispoziţie de foatul Ministru Vişoianu în ultimele zile ale Ministeriatului său.- Faţă de acest refuz Ministerul de Externe s'a văzut nevoit să intenteze împotriva D-lui Cretzianu, mai întâi, o acţiune în faţa instanţelor elveţiene - pentru a obţine blocarea şi restituirea sumei de mai sus - iar mai apoi o altă acţiune penală în faţa instanţelor româneşti.-Cu prilejul acestor procese am aflat dela Dl. Pogoneanu şi dela Dl. Roiu că fondul în chestiune fusese destinat de Dl. Vişoianu tocmai în vederea finanţării unei acţiuni din străinătate tinzând la răsturnarea regimului democrat instaurat în ţară la 6 Martie 1945.-

După cum am arătat mai sus, de constituirea acestei acţiuni - atât în ţară cât şi în străinătate - am luat cunoştinţă, în mod progresiv, în măsura în care s'au produs aceste

evenimente,iar cunoştinţa integrală a acţiunei am avut-o - după cum am arătat în declaraţiunile mele anterioare - după înapoierea mea dela Paris (Noembrie 1946).- Reîntârs în Ţară, am aflat de plecarea în străinătate a D-lor Buzeşti şi Vişoianu cari - după cum mi-a arătat Dl.Roiu - trebuiau să se ralieze şi ei acestei acţiunu.-

Odată gruparea Gafencu-Cretzianu - Vişoianu-Buzeşti realizată,activitatea ei s'a conturat în mod precis, devenind din ce în ce mai dinamică.-

Activitatea ei-cunoscută de mine- constă din :

a/. Articole şi interwiew-uri acordate în special de Dl.Gafencu presei străine (elveţiană şi franceză).- Menţionez că,în primăvara acestui an (1947) Dl.Roiu mi-a spus că Dl.Buzeşti a acordat unui ziar elveţian un interwiew foarte violent care i-ar putea atrage chiar expulzarea.-

b/. Conferinţa ţinută de Dl.Gafencu :

Cunosc din telegramele oficiale primite la Ministerul de Externe faptul că Dl.Gafencu a ţinut la Londra 1-2 prelegeri despre diverse chestiuni actuale de politică externă în faţa Institutului Britanic pentru chestiunile internaţionale (Chatham House).

. Despre conţinutul acestei conferinţe nu am puta avea informaţiuni,deoarece nu au fost publicate.-

c/. Contacte personale cu oameni politici,gazetari etc.,avute de D-nii Gafencu,Cretzianu etc.- Cunosc - din telegrame oficiale primite la Minister - că Dl.Gafencu a avut, la Londra,întrevederi cu diverşi bărbaţi de Stat britanici, între cari şi un domn Bevin.-Stiua deasemeni - din timpul când eram la Paris,la Conferinţa Păcii - că Dl.Gafencu ţinea un contact strâns cu diverşi diplomaţi şi oameni politici pe cari îi cunoştea (D-nii Bevin-Bidault etc.)precum şi cu experţii delegaţiunilor,americană,engleză şi franceză dela Conferinţa Păcii.-

d/. In vederea Conferinţei de Pace dela Paris (1946) grupul a întocmit 2 memorii - conţinând teze diferite de cele ale Guvernului român - şi a difuzat,şi a difuzat pe tot timpul Conferinţei,diverse note informative pentru presă, cari erau puse la dispoziţia ziariştilor prin intermediul biroului de legătură cu presa ce funcţiona pe lângă Conferinţa Păcii.-

Accesul grupării Gafencu-Cretzianu la Conferinţă : bilete de intrare pentru câţiva membrii ai grupărei

.//.

legitimaţii,etc.,se datorează relaţiunilor personale ale D-lui Gafencu.-

Toate aceste manifestări - dacă au avut de scop ca,în mod permanent,să înfăţişeze opiniei publice din străinătate regimul din ţară ca fiind un regim nepopular,deformând realitatea şi criticând realizările sale - la Conferinţa de Pace,a folosit prilejul pentru a duce o acţiune directă de răsturnare a tezei oficială prezentată de Guvern,căutând să supună punctul de vedere pe care l-au prezentat în cele două memorii depuse la birourile Conferinţei.-

In tot timpul Conferinţei de Pace,gruparea Gafencu-Cretzianu - a publicat sau inspirat articole de presă,prin cari s'a dus o campanie de ponegrire şi discreditare atât a regimului din ţară cât şi a punctului de vedere susţinut la Conferinţă de către Delegaţia României.-

In ce priveşte manifestările publicistice,la cari mă refer în această declaraţie am luat cunoştinţă de cele mai multe din articolele,interwiew-urile etc.,menţionate prin lectura lor : în Ţară ele îmi erau date de Dl.Roiu iar în străinătate (la Conferinţa Păcii),le găseam în presa străină pe care o citeam.-

In ce priveşte conferinţele ţinute de Dl.Gafencu, am luat cunoştinţă de ele din telegramele primite la Minister

Despre contactele personale ale D-lui Gafencu, am fost informat : în Ţară,de Dl.Roiu,iar în străinătate (la Conferinţa Păcii) de membrii grupării Gafencu-Cretzianu.-

Scopul final al întregei activităţi a grupului P.N.T.-ist din străinătate,condus de D-nii Gafencu,Cretzianu, Vişoianu,era,în esenţă,a determina răsturnarea regimului, instaurat în ţară la 6 Martie 1945,printr'o intervenţie străină(anglo-americană) şi ne-excluzându-se chiar intervenţia armată.-Acest fapt l-am arătat şi în declaraţiunile mele anterioare,şiă am aflat despre el atât dela D-nii Pogoneanu, Roiu şi Grigore Buzeşti,cât şi dela membrii grupării Gafencu-Cretzianu întâlniţi la Paris : Coste,Ciurea,Curillianu.-

Pentru susţinerea campaniei dusă în străinătate, grupul primea materialul documentar şi informativ,de care aveau nevoie,dela Dl.Pogoneanu,prin mijlocirea misiunilor americană şi britanică din Bucureşti,cu cari se găseau într'o strânsă şi permanentă legătură.-

.//.

Materialul primit din ţară de grupul din străinătate era destinat - în afară de scopuri de publicitate - să fie comunicat (predat) Guvernelor Ţărilor unde grupul urmărea să creieze sau să întreţină un curent de opinie conform vederilor sale, adică ostil regimului şi guvernului ţării.-

In această privinţă ştiu că, la început, sub formă de scrisori - cari erau anexate memoriile remise anglo-americanilor în trecere prin Bucureşti (Pepper, Ethridge), piese confidenţiale, ca anexele secrete ale acordurilor economice româno-sovietice etc. - mai târziu legăturile între D-nul Pogoneanu şi grupul din străinătate a luat o formă perfecţionată, adică s'a transformat într'un fel de buletin trimis regulat care conţinea - din cele ce-mi spunea Dl. Roiu : extrase din presa română, informaţiuni din Minister, acte confidenţiale pe cari le obţinea (texte de acorduri etc, menţionate de mine în declaraţiunile mele anterioare), instrucţiuni şi directive din partea P.N.T.-Maniu.-

Toate acestea erau trimise în dublu exemplar - prin misiunile britanică şi americană din Bucureşti - atât Dlui Gafencu (în Europa) cât şi Dlui Cretzianu (în America) (Se mai trimitea Dlui G. Anastasiu (la Berna) extrasele de presă menţionate mai sus).-

Toate acestea foloseau Dlor Gafencu şi Cretzianu pentru a informa cercurile străine oficiale cu care se găseau în legătură.-

In această privinţă, menţionez că, în urma activităţii desfăşurate de Dl. Cretzianu pe lângă Departamentul de Stat american, D-Sa a încercat să fie audiat de Comisiunea Senatorială pentru Afacerile Străine, cu prilejul luării în discuţie, în vederea ratificării, a Tratatului de pace cu România, semnat la Paris la 10 Februarie 1947. Audierea Dlui Cretzianu a fost respinsă oficial în baza unei legi care opreşte comparitia în Senat a unui cetăţean străin.-

Cu toate acestea, chiar dacă, formal Dl. Cretzianu nu a fost audiat, totuşi D-Sa a avut prilejul de a expune punctul de vedere al grupului Gafencu-Vişoianu-Buzeşti în convorbirile ce le-a avut, cu titlu particular, cu oamenii de Stat americani, rezultând totodată, în mod evident, atât existenţa legăturilor ce întreţine cât şi scopurilor urmărite.

Asupra legăturei grupului Gafencu-Cretzianu - Vişoianu cu grupul din ţară, din jurul Dlui Pogoneanu, precum

şi dependenţa directă a acestora de directivele şi conducerea P.N.T.-Maniu, am fost deplin edificat în vara anului 1946 când, aflându-mă la Paris, Dl. Coste m'a rugat să cer din partea celor din străinătate, Dlor Buzeşti şi Pogoneanu ca Dl. Gafencu să fie consacrat de Dl. Maniu ca şef al grupului P.N.T. din străinătate.-

Coroborând aceasta cu mesagiul ce a voit să-mi dea Dl. Camil Demetrescu, din partea Dlui Maniu, către Dl. Bianu, dela Londra (August 1946), am putut stabili, în mod precis, că activitatea grupului din străinătate exprima directivele date de P.N.T. - Maniu.-

După cum am arătat în declaraţiunile mele anterioare, permanenţa legăturei între grupul din străinătate şi P.N.T. - Maniu o asigura Dl. Pogoneanu prin misiunile britanică şi americană cari, în circuitul de transmiteri, în mod fatal, erau ţinute la curent, luând cunoştinţă, şi prin acest mijloc, de informaţiunile şi documentele trimise în străinătate sau primite din străinătate.-

Mai târziu, grupul P.N.T. din Europa (Dnii Gafencu, Tilles etc.) a fost întărit prin trimiterea de către P.N.T. a Dlor Buzeşti şi Vişoianu pentru ca, prin tentativa de plecare a vice-preşedintelui P.N.T., Dl. I. Mihalache, cu grupul ce-l însoţea, să se alcătuiască un guvern P.N.T. în exil.-

Asupra permanenţei de lucru şi a mandatului ce-l îndeplinea în străinătate Dl. Gafencu, menţionează că aflându-mă la Paris, Dl. Coste mi-a spus că Dl. Gafencu a întocmit un raport asupra situaţiei politice şi a desfăşurărei conferinţei de pace, raport pe care-l va trimite Dlui Maniu.-

Tot din discuţiuni avute cu membri ai grupului Gafencu-Cretzianu, la Paris, am aflat că Dl. Cretzianu va justifica - atunci când va socoti dânsul că trebue să o facă - modul cum a cheltuit suma de franci elveţieni de care a dispus din fondul de 6 milioane fr.elv. şi din care grupul din străinătate îşi asigură existenţa şi posibilităţile de lucru.

Aceasta îmi este declaraţia pe care am dat-o liber şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi pe care o susţin.-

8 Octombrie 1947

/ss/ Emil Oprişanu

Adaug că un element care limitează grupul Gafencu - Cretzianu - Vişoianu şi ceilalţi, este faptul că subscrierile regulate din fondul de 6.000.000 fr. elv. sunt rezervate unui număr restrâns de favoriţi (după ştiinţa mea Dnii:Coste,G. Anastasiu, Titu Pogonneanu, Emil Ciurea, Dim. Popescu) fapt de care mi-am dat seama pe timpul cât am stat la Paris cu ocazia conferinţei de pace.

8 Octombrie 1947.

/ss/ Emil Oprişanu

652

Declaraţie

Subsemnatul Emil Oprişanu, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina Nr. 38, declar următoarele:

Cu privire la constituirea şi activitatea grupului Gafencu - Cretzianu - Vişoianu, ce a luat fiinţă în străinătate, cunosc cele ce urmează:

Am luat cunoştinţă de începutul activităţii politice, dusă în străinătate, de Dl. Gafencu, în vara anului 1945, cu ocazia publicării de către D-sa a cărţii "Préliminaires de la guerre à l'Est", apărută în Elveţia, lucrare ce conţine o istorie a evenimentelor politice, văzute dela Moscova - unde Dl. Gafencu era Ministrul României - istorie care îmbrăţişează perioada 1939-1941. Caracterul lucrării nu lăsa să se întrevadă caracterul activităţii de mai târziu a Dlui. Gafencu.

In vara aceluiaş an, 1945, Ministerul de Externe a procedat la rechemarea din străinătate a mai multor funcţionari numiţi în timpul ministeriatelor Buzeşti - Vişoianu, sau cari erau cunoscuţi ca fiind prieteni ai Dlui Pogoneanu (Coste, G. Anastasiu etc.). Cei în cauză nu au executat ordinul primit şi, în loc de a se întoarce în Ţară, s'au alăturat Dlui Gafencu, care, între timp, începuse să publice - în special în presa elveţiană - articole şi interview-uri cari aveau, de data aceasta, un caracter categoric ./.

Emil Oprişanu

tendențios în prezentarea situației politice din România și din Răsăritul Europei. In fond, aceste articole și interview-uri conțineau critici la adresa regimului instaurat în Țară la 6 martie 1945, precum și la adresa politicii Uniunei Sovietice.-

Tot în vara acelui-aș an, 1945, Dl. Pogoneanu a fost trecut în cadrul disponibil al ministerului și, odată cu această măsură, au fost înlocuiți funcționarii Cabinetului și au fost efectuate rechemările menționate mai sus. Dl. Pogoneanu a aprobat și chiar a sfătuit pe cei rechemați să rămână în străinătate, lucru ce-l știu din cele ce-mi spunea D-sa. Dânsul mi-a mai spus că este necesar ca cei rechemați să rămână în străinătate, spre a lucra în vederea unei acțiuni inspirată de P.N.Ț.

Era prima oară când luam cunoștință de constituirea și organizarea în străinătate a unui grup dirijat de P.N.Ț.

In legătură cu constituirea acestei acțiuni, atât în străinătate cât și în cadrul ministerului de Externe, menționez că, la acea dată, se creiase un curent de a taxa drept "colaboraționist" pe orice funcționar al Ministerului care-și vedea regulat de serviciu, în cadrul noii administrații a regimului instaurat la 6 Martie 1945. Calificarea de mai sus - pe care am auzit-o în special dela Dnii Barbul și Camil Demetrescu - era făcută în scopul de a critica și chiar de a intimida pe cei rămași în slujba Statului.

(Ulterior, am auzit aceeaș calificare din gura membrilor grupului Gafencu - Cretzianu, aflați la Paris - timpul Conferinței de Pace din vara anului 1946). ss/. Emil Oprișanu

Cristalizarea acestei mişcări - atât ca organizare cât şi ca activitate - s'a făcut odată cu refuzul Dlui Cretzianu de a se înapoia în Ţară (Noembrie - Decembrie 1945) şi plecarea Dsale dela Ankara (respectiv Istanbul) la Berna.

Incepând dela această dată, poziţia celor din jurul Dlui Gafencu, şi chiar a Dsale, se întăreşte atât prin aportul Dlui Cretzianu, personal, cât şi prin acela al celor ce-l însoţeau pe acesta din urmă (Emil Ciurea şi Dim. Popescu).

In primele luni ale anului 1946, mişcarea şi-a sporit membrii cu alţi funcţionari cari au refuzat să se întoarcă: Brutus Coste, Aristide Burillianu, Liviu Pop (acesta din urmă s'a raliat în toamna anului 1946).

Tot în anul 1946 s'a produs refuzul Dlui Cretzianu de a vira la ordinul Legaţiei dela Berna fondul de 6.000.000 franci elveţieni, ce-i fusese pus la dispoziţie de fostul ministru Vişoianu în ultimele zile ale ministeriatului său. Faţă de acest refuz, ministerul de Externe s'a văzut nevoit să intenteze împotriva Dlui Cretzianu, mai întâi, o acţiune în faţa instanţelor elveţiene - pentru a obţine blocarea şi restituirea sumei de mai sus - iar mai apoi o altă acţiune, penală, în faţa instanţelor româneşti. Cu prilejul acestui proces am aflat dela D-l Pogoneanu şi dela D-l Roiu că fondul în chestiune fusese destinat de D-l Vişoianu tocmai în vederea finanţării unei acţiuni din străinătate tinzând la

./. Emil Oprişanu

răsturnarea regimului democratic instaurat în Țară la 6 martie 1945.

După cum am arătat mai sus, de constituirea acestei acțiuni - atât în Țară cât și în străinătate - am luat cunoștință, în mod progresiv, în măsura în care s'au produs aceste evenimente, iar cunoștința integrală a acțiunei am avut-o - după cum am arătat în declarațiunile mele anterioare - după înapoierea mea dela Paris (Noembrie 1946). Reîntors în Țară, am aflat de plecarea în străinătate a D-lor Buzești și Vișoianu cari - după cum mi-a arătat D. Roiu - trebuiau să se realizeze și ei aceste acțiuni.

Odată gruparea Gafencu-Crețianu-Vișoianu-Buzești realizată, activitatea ei s'a conturat în mod precis, devenind din ce în ce mai dinamică.

Activitatea ei - cunoscută de mine - consta din:

a) articole și interview-uri acordate în special de D. Gafencu presei străine (elvețiană și franceză). Menționez că, în primăvara acestui an (1947) Dl Roiu mi-a spus că D. Buzești a acordat unui ziar elvețian un interview foarte violent, care i-ar putea atrage chiar expulzarea.

b) conferințe ținute de D. Gafencu.
Cunosc din telegrame oficiale primite la ministerul de Externe faptul că D. Gafencu a ținut la Londra 1-2 prelegeri despre diverse chestiuni actuale de politică externă în fața Institutului britanic pentru chestiunile internaționale (Chatham House).

./.

Emil [signature]

Urmare la declarația din 8 Octombrie 1947.

Despre conținutul acestei conferințe nu am putut avea informațiuni, deoarece nu au fost publicate.

c) contacte personale cu oameni politici, gazetari etc., avute de Dnii Gafencu, Brătianu etc. Cunosc – din telegrame oficiale primite la Minister – că D. Gafencu a avut, la Londra, întrevederi cu diverși bărbați de stat britanici, între care și cu Dl. Bevin. Știu deasemeni – din timpul când eram la Paris, la Conferința Păcii – că D. Gafencu ținea un contact strâns cu diverși diplomați și oameni politici pe cari îi cunoștea (Dnii Bevin, Bidault etc.) precum și cu experții delegațiunilor americane, engleze și franceze dela Conferința Păcii.

d) în vederea Conferinței de Pace dela Paris (1946), gruparea a întocmit 2 memorii – conținând teze diferite de cele ale Guvernului Român – și a difuzat, pe tot timpul Conferinței, diverse note informative pentru presă, cari erau puse la dispoziția ziariștilor prin intermediul biroului de legătură cu presa ce funcționa pe lângă Conferința Păcii.

Accesul grupării Gafencu-Brătianu la Conferință: bilete de intrare pentru câțiva membri ai grupării, legitimații etc. se datorește relațiunilor personale ale Dlui Gafencu ./.

Emil Oprișanu

Toate aceste manifestări - dacă au avut de scop ca, în mod permanent, să înfăţişeze opiniei publice din străinătate regimul din Ţară ca fiind un regim nepopular, deformând realitatea şi criticând realizările sale — la Conferinţa de Pace, a folosit prilejul pentru a duce o acţiune directă de răsturnare a tezei oficiale prezentată de Guvern, căutând să impună punctul de vedere pe care l-au prezentat în cele două memorii depuse la Biroul Conferinţei.

In tot timpul Conferinţei de Pace, gruparea Gafencu-Cretzianu a publicat sau inspirat articole de presă, prin cari s'a dus o campanie de ponegrire şi discreditare atât a regimului din Ţară cât şi a punctului de vedere susţinut la Conferinţă de către Delegaţia României.

In ce priveşte manifestările publicistice, la cari mă refer în această declaraţie, am luat cunoştinţă de cele mai multe din articolele, interview-urile etc., menţionate prin lectura lor: în Ţară ele mi erau date de Dl. Roiu iar în străinătate (la Conferinţa Păcii), le găseam în presa străină pe care o citeam.

In ce priveşte conferinţele ţinute de D. Gafencu, am luat cunoştinţă de ele din telegramele primite la Minister.

./. Emil Oprişanu

Despre contactele personale ale Dlui Gafencu, am fost informat: în Țară, de Dl. Roiu iar în străinătate (la Conferința Păcii) de membrii Grupării Gafencu-Cretzianu. ~~640~~ 655

Scopul final al întregii activități a grupului P.N.Ț.-ist din străinătate, condus de Dnii Gafencu, Cretzianu, Visoianu, era, în esență, a determina răsturnarea regimului, instaurat în Țară la 6 martie 1945, printr'o intervenție străină (anglo-americană), și ne-excluzându-se chiar intervenția armată. Acest fapt l-am arătat și în declarațiunile mele anterioare, și am aflat despre el atât dela Dnii Pogoneanu, Roiu și Grigore Buzești, cât și dela membrii grupării Gafencu-Cretzianu întâlniți la Paris: Coste, Cimca, Burillianu.

Pentru susținerea campaniei duse în străinătate, grupul primea materialul documentar și informativ, de care avea nevoie, dela Dl. Pogoneanu, prin mijlocirea misiunilor americane și britanice din București, cu cari se găsea într'o strânsă și permanentă legătură.

Materialul primit din Țară de grupul din străinătate era destinat – în afară de scopuri de publicitate – să fie comunicat (predat) Guvernelor Țărilor unde grupul urmărea să creeze sau să întrețină un curent de opinie conform vederilor sale, adică ostile regimului și Guvernului Țării.

-/. Emil Oprișan

În această privință, știu că, la început, sub formă de scrisori – la cari erau anexate memoriile remise anglo-americanilor în trecere prin București (Pepper, Etheridge), piese confidențiale, ca anexele secrete ale acordurilor economice româno-sovietice etc. – mai târziu, legăturile între St. Pogoneanu și grupul din străinătate a luat o formă perfecționată, adică s'a transformat într'un fel de Buletin trimis regulat care conținea – din cele ce-mi spunea Dl. Roiu: extrase din presa română, informațiuni din minister, acte confidențiale pe cari le obținea (texte de acorduri etc.), menționate de mine în declarațiunile mele anterioare), instrucțiuni și directive din partea P.N.Ț.-Maniu. Toate acestea erau trimise în dublu exemplar – prin misiunile britanică și americană din București – atât Dlui Gafencu (în Europa) cât și Dlui Cretzianu (în America). [Se mai trimetea Dlui G. Anastasiu (la Berna) extrasele de presă menționate mai sus].

Toate acestea foloseau D-lor Gafencu și Cretzianu pentru a informa cercurile străine oficiale cu cari se găseau în legătură.

În această privință, menționez că, în urma activității desfășurate de Dl. Cretzianu [illegible]

Urmarea 2-a a Declaratiei din 8 Oct. 1947.

~~641~~ 636

656

pe lângă Departamentul de Stat american, D-sa a încercat să fie audiat de Comisiunea Senatorială pentru Afacerile Străine, cu prilejul luării în discuție, în vederea ratificării, a Tratatului de pace cu România, semnat la Paris la 10 Februarie 1947. Audierea D-lui Cretzianu a fost respinsă oficial în baza unei legi care oprește comparitia în Senat a unui cetățean străin.

Cu toate acestea, chiar dacă, formal, D. Cretzianu nu a fost audiat, totuși D-sa a avut prilejul de a expune punctul de vedere al grupului Gafencu-Vișoianu-Buzești în convorbirile ce le-a avut, cu titlu particular, cu oamenii de stat americani, rezultând totodată, în mod evident, atât existența legăturilor cu interiorul cât și scopurile urmărite.

Asupra legăturei grupului Gafencu-Cretzianu-Vișoianu cu grupul din Țară, din jurul D-lui Pogoneanu, precum și dependența directă a acestora de directivele și conducerea P.N.Ț.-Maniu, am fost deplin edificat în vara anului 1946 când, aflându-mă la Paris, Dl. Coste m'a rugat să cer din partea celor din străinătate, D-lor Buzești și Pogoneanu către D. Gafencu ./.

Emil Ghilezan

să fie consacrat de Dl. Maniu ca şef al grupului P.N.Ţ. din străinătate.

Coroborând aceasta cu mesagiul ce a voit să-mi dea Dl. Camil Demetrescu, din partea Dlui Maniu, către Dl. Bianu, dela Londra (August 1946), am putut stabili, în mod precis, că activitatea grupului din străinătate exprima directivele date de P.N.Ţ. - Maniu.

După cum am arătat în declaraţiunile mele anterioare, permanenţa legăturei între grupul din străinătate şi P.N.Ţ. - Maniu o asigura Dl. Pogoneanu prin misiunile britanică şi americană, cari, în circuitul de transmiterei, în mod secret, erau ţinute la curent, luând cunoştinţă, şi prin acest mijloc, de informaţiunile şi documentele trimise în străinătate sau primite din străinătate.

Mai târziu, grupul P.N.Ţ. din Europa (Dnii Gafencu, Tilea etc.) a fost întărit prin trimiterea de către P.N.Ţ. a Dlor Buzeşti şi Năsoianu pentru ca, prin tentativa de plecare a vice-preşedintelui P.N.Ţ., Dl. I. Mihalache, cu grupul ce-l însoţea, să se alcătuiască un guvern P.N.Ţ. în exil.

Asupra permanenţei de lucru, şi a mandatului ce-l îndeplinea în străinătate Dl. Gafencu, menţionez că, aflându-mă la ./.

Emil Lăpuşan

Paris, dl. Coste mi-a spus că dl. Gafencu a întocmit un raport asupra situației politice și a desfășurării Conferinței de Pace, raport pe care-l va trimite d-lui Maniu.

Tot din discuțiuni avute cu membrii grupului Gafencu-Crețianu, la Paris, am aflat că dl. Crețianu va justifica – atunci când va socoti dânsul că trebuie să o facă – modul cum a cheltuit suma de franci elvețieni de care a dispus din fondul de 6 milioane fr. elv. și din care grupul din Străinătate își asigură existența și posibilitățile de lucru.

Aceasta îmi este declarația pe care am scris-o liber și nesilit de nimeni, pe care o semnez și pe care o susțin.

8 Octombrie 1947

Emil [illegible]

Adaog că un element care învrăjbește grupul Gafencu-Crețianu-Vișoianu și ceilalți, este faptul că subsidiile regulate din fondul de 6.000.000 fr. elv. sunt rezervate unui număr restrâns de favoriți (după știința mea Dnii: Coste, G. Anastasiu, Titu Pogoneanu, Emil Ciurea, Dim. Popescu) fapt de care mi-am dat seama pe timpul cât am stat la Paris cu ocazia Conferinței de Pace.

8 Oct. 1947. Emil [illegible]

663

645

638

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Emil Oprişan, în vârstă de 41 ani, domiciliat în Str. Argentina Nr. 38, în continuarea celor declarate, la 27 August 1947, asupra modului şi conţinutului transmiterilor ce făceam D-lui Pogoneanu, declar:

La început am făcut aceste transmiteri din propria iniţiativă, iar apoi la solicitarea repetată, făcută de Dl. Pogoneanu şi Roiu şi de D-ra Sorescu.

Le-am dat, regulat, pe măsură ce primeam, telegrame cifrate privind convenţiile încheeate între România şi ţările prietene, comunicări ale Ambasadelor şi Legaţiunilor Române în străinătate, precum şi alte informaţiuni sau telegrame ce ar fi putut interesa pe Dl. Pogoneanu.

Dl. Pogoneanu sustrăgea din Ministerul Af. Străine documente secrete pe cari le trimetea D-lor Cretzeanu şi Gafencu prin Domnii Berry, Melbourne şi Hulick, dela Misiunea Americană şi prin Dl. Porter dela Misiunea Britanică.

Aceste documente, ce erau trimise grupului P.N.T. din străinătate, erau sustrase prin Dl. Roiu, Lăzărescu şi cu ajutorul subsemnatului, aşa după cum am arătat mai sus.

Acest mod de sustragere şi transmitere a fost - după cum am arătat şi în declaraţiunile anterioare - folosit în mod sistematic.

Documentele sustrase din Ministerul Af. Străine, erau predate, în copie, şi Misiunilor Americane şi Britanică de către Dl. Pogoneanu direct sau prin intermediul D-lui Roiu.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau de bună voie şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi o susţin.

ss/Emil Oprişan.

16 Oct. 1947

659

Declarațiune

Subsemnatul Emil Oprișan, în vârstă de 41 ani, domiciliat în str. Argentina nr. 38, în continuarea celor declarate la 27 August 1947, asupra modului și conținutului transmiterilor ce făceam dlui Pogoneanu, declar:

La început am făcut aceste transmiteri din proprie inițiativă, iar apoi la solicitarea repetată, făcută de Dnii Pogoneanu și Roiu și de Dna Sorescu.

Le-am dat, regulat, pe măsură ce primeam, telegrame cifrate privind convenții încheiate între România și țările prietene, comunicări ale Ambasadelor și Legațiunilor române în străinătate precum și alte informațiuni sau telegrame ce ar fi putut interesa pe Dl. Pogoneanu.

Dl. Pogoneanu sustrăgea din Ministerul Afacerilor Străine documente secrete pe cari le trimitea Dlor Al. Cretzianu și Gafencu prin Dnii Berry, Melbourne și Hulick dela misiunea americană și prin Dl. Parter dela misiunea britanică. Aceste documente, ce erau trimise grupului P.N.Ț. din străinătate, erau sustrase prin Dl. Roiu, Lăzărescu și cu ajutorul subsemnatului, așa după cum am arătat mai sus.

Acest mod de sustragere și transmitere a fost - după cum am arătat și în declarațiunile anterioare - folosit în

./.

Emil Oprișan

mod sistematic.

Documentele sustrase din Ministerul Afacerilor Străine erau predate, în copie, Misiunilor americană şi britanică, de către Dl. Pogoneanu, direct sau prin intermediul d-lui Roiu.

Aceasta mi este declaraţia pe care o dau de bună voie şi nesilit de nimeni, pe care o semnez şi susţin.

16 Octombrie 1947

Emil Oprişanu

TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Regiunea 2. Militară

— Parchetul Militar —

3

660

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

In virtutea Legii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi General de Div. S. Pretorian, Procuror Militar special pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Corpului II Armată.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui OPRISAN EMIL din Bucuresti Str. — Nr. — sunt indicii de vinovăţie pentru fapta de Uneltire contra ordinei Siguranţei Statului prev. şi pen. de art. —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcţiunei Generale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 34 pe susnumitul.

Cerem şefului arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 Octombrie 1947

Dat în Bucureşti astăzi 15 Octombrie /947.

Procuror Militar, Special | Am luat cunoştinţă învinuit

General de div.

Pretorian

mea 2 Militară

ARMATA

690

645

661

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3030

...egii şi în numele M. S. Regelui Mihai I.

... de Divizie S. PRETORIAN, Procuror Militar, pe lângă Parchetul ...tar al Regiunei 2-a Militare

...143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui OPRISAN ... din Bucuresti Str. ...

...i de vinovăţie pentru fapta de uneltire contra ordinei şi ...tei Statului

... art. ...

...dere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di-...ale a Poliţiei este nevoe de deţinerea invinuitului pe timp de 30

...edere art. 159, 160, 162 şi 165 C. J. M.

...ror agenţilor forţei publice să reţină şi să conducă la arestul Mi-...erilor Internelor din Bucureşti Strada Academiei Nr. 34 pe

...lui arestului să-l primească şi să-l reţină pe timp de 30 zile ...a 18 Sept.1947

...cureşti astăzi 18 Sept-. /947.

... Militar, Special

... de div. Pretorian

Am luat cunoştinţă învinuit

~~647~~ 6927

663

TRIBUNALUL MILITAR CORPUL II ARMATA
— Parchetul Militar —

~~646~~ 6911

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3014

662

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi — — — — — — — — — — —, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al Corpului II Armată.

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui OPRISAN — — EMIL — — — — — din Bucuresti — — — — Str. — — — — — — — Nr. — sunt indicii de vinovăție pentru fapta de — — — — — — — — — — — — — uneltire imptriva unitatii statului — — — — — — — prev. și pen. de art. — — — — — — — — — — —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de — 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 36 — pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 18 August 1947 — — — — —

Dat în București astăzi — — 18 August — — — /947.

Procuror Militar, Special
General de Div. Petrescu

Am luat cunoștință învinuit

____

(692)
~~(47)~~

~~674~~

~~649~~

665

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Emil Lăzărescu,domiciliat in str. V.A.Ureche Nr.5,de ani 34,născut in Constanţa,divorţat in urma căsătoriei cu Adriana Petronica,având un băiat in vârstă de 3 ani,asupra legăturilor mele cu dl Victor Rădulescu,Pogoneanu,declar următoarele:

In cunosc pe dl Pogoneanu incă de prin anul 933,din vremea in care eram coleg de facultate cu fratele său Titus.In anul 194o in urma stăruinţelor Dsale am fost mai intâiu detaşat,şi apoi transferat in calitate de bibliotecar al M.Af.Streine.La inceputul anului 1941, am trecut cu serviciul la Oficiul de Studii sub conducerea dlui Ministru V.Stoica,şi sub ordinele dlui Pogoneanu,care după câteva luni a plecat in streinătate.La Oficiul de Studii am rămas cu serviciul până la data de 15 Martie 194

La data de mai sus am fost rânduit cu serviciul la Direcţiunea Oficiului,unde l'am regăsit şi pe dl Pogoneanu,care la acea dată nu era incă director adjunct al Cabinetului şi Cifrului.Numirea mea la cifru s'a făcut tot prin intervenţia dlui Pogoneanu.Către inceputul lunii August 1944 dl Pogoneanu a fost delegat oficial ca director adjunct al Cifrului.Cred că aducerea mea la Cifru a fost determinată de nevoia pe care Dsa o avea de incă un colaborator,de incredere in vederea acţiunii intreprinsă pentru 23 August 1944.

Am colaborat cu dl Pogoneanu in acest fel până după 23 August,când s'au oprit de către Comisiunea Aliată de Contro,comunicările cifrate.La această dată am cerut Dlui Pogoneanu un concediu de odihnă şi mi-am exprimat faţ de Domnia sa de a părăsi şi Ministerul,pentru a-mi căuta o slujbă care să-mi permită a mă ocupa de studiile istoriçe,in ~~xxx~~ vederea cărora mă pregăsitem in cursul universităţii.Acest concediu de odihnă şi in vederea plecării mele din Minister mi-a fost refuzat.

./v.

Din cauza acestui refuz,sănătatea slăbită a făcut ca mă inbolnăvesc și să rămân intr'un concediu de boală de 3 luni de zile,până in 15 Martie 1945.La inapoierea din concedi am fost insărcinat de către dl Pogoneanu cu scrierea și dosarierea materialului privitor la actul dela 23 August.Operațiuneá a fost executată in localul U.G.I.R.,pe atunci sediul Ministerului Af.Streine.Actele menționate se aflau in cinci copii in afară de originale,copii din care am făcut cinci exemplare complete.Stiu că o parte din aceste exemplare au fost apoi,pe nu știu ce cale,și prin cine anume,trimise in streinătate.Dl Pogoneanu mi-a afirmat că ele au fost"pusela loc sigur",ceace după câte am ințeles eu,ar fi insemnat trimiterea in streinătate.

După plecarea din Minister a Domnului Pogoneanu Domnia Sa m'a rugat să locuiesc in casa Dsale atâta vreme cât Dsa va fi la Sinaia.Am acceptat această invitația și am rămas la Dsa chiar in zilele in care Dsa se afla,din timp in timp la București.

Am rămas in casa Dlui Pogoneanu din luna Iulie până prin luna Noemvrie 1945.Am acceptat invitația de a locui la dl Pogoneanu,in urma faptului că mă simțeam indatorat față de dânsul,pentru numeroase servicii ce-mi făcuse in trecut.

Menționez că in timpul cât am stat la dl Pogoneanu am putut să-mi dau seama că avea continue legături cu dl Niculescu Buzești și dl Vișoianu,precum și cu alți oameni din opoziție.N'aș putea preciza insă cu cine anume.Din intâmplare căutându-l insă la Casa Styrbe unde se ducea regulat am văzut acolo odată pe dl Penescu și altă dată pe dl Coposu.

Aceste legături m'au determinat in momentul in care prezența mea pentru paza casei Dlui Pogoneanu n'a mai fost absolut necesară,să rog pe dl Pogoneanu să-mi pună la dispoziție mijloacele pentru a-mi transporta din nou acasă,bagajele ce mai le adusesem la Dsa.

Această cerere de a pleca a dat loc unei discuțiuni din ce in ce mai aprinsă intre dl Pogoneanu și mine in care i-am arătat că nu țin să particip la o acțiune ca acea dela 23 August 1944.Dsa mi-a replicat că nu este vorba decât de o acțiune de politică internă,și de coordonare a acțiunii partidelor de opoziție,pentru care ar avea nevoie să

./.

~~fiexajutată~~

fie ajutată de un om care ştie să tacă.Hotărârea mea a fost categorică şi in urma unui schimb de cuvinte aspre, am părăsit,peste câteva zile casa dlui Pogoneanu.Relaţiile intre noi,fără a fi intrerupte vreodată au rămas prieteneşti,insă destul de incordate.

După această dată mi-a mai cerut să-i fac unele servicii.

In luna Ianuarie mi-a cerut să mă ocup de sărierea unui material de arhivă provenit dela Minister şi in care se găseau şi acte din aşa numita Arhivă a Palatului.Această arhivă se găsea la dl Pogoneanu acasă.Faţă de refuzul meu de a mă amesteca in această operaţie,am avut un nou schimb de cubinte cu dl Pogoneanu şi urmărea a fost că după două intrevederi in această chestiune nu l'am mai vizitat destul de multă vreme.Stiu că după aceia o parte din acest material a fost adus la Minister şi incredinţat spre clasare mai departe dlui Oprişanu şi subsemnatului.Deoarece eu nu văzusem tot materialul nu ştiu dacă a fost inapoiat Ministerului intreg materialul ce se aflase la dl Pogoneanu acasă.

Alte imprejurări ,in care l'am mai văzut pe dl Pogoneanu,după câte-mi amintesc sunt următoarele:

La Dna dr.Lăzărescu,colegă de Minister unde am fost invitat la o masă de seară.După masă,l'am condus pe dl Pogoneanu acasă şi fiind după ora 3 noaptea am rămas să dorm la Dsa.La ora 7 dimineaţa am pleca.Cu acest prlej nu am discutat nimica demn de a fi menţionat.

Până in luna Septemvrie 1946 nu l'am mai văzut pe dl Pogoneanu.Când Dsa a trebuit să părăsească locuinţa Dsale de pe malul lacului,m'a rugat să mă ocup de alegerea cărţilor aparţinând Academiei Române şi aflatoare printre cărţile regr tatului profesor Rădulescu ,Pogoneanu,cărţi pe care apoi le-a depus la Academia Română.

Data următoare a fost acea a logodnei dlui Pogoneanu pe la inceputul lunei Noemvrie 1946;după acea la câteva săptămâni cu ocazia nunţii.Le-am făcut după acea o scurtă vizită particulară inainte de plecarea intr'un voiaj care urma să dureze mai multă vreme.

După această dată nu am mai văzut pe dl şi Dna Pogoneanu până in apropierea Paştilor,când le-am făcut vi-

668

652

668

zită de plitețe insoțit de fiul meu.

L'am văzut apoi pe dl Pogoneanu la vreo lună- o lună și jumătate mai târziu când in legătură cu niște imprumutiri de cărți Dsa m'a rugat să-l ajut la pregătirea unei lucrări istorice privitoare la actul dela 23 August.I-am arătat că mi-ar fi peste putință să mă ocup de o asemenea lucrare in momentul acela.Dsa m'a rugat totuși să pun in ordine cronologică niște notițe in legătură cu această chestiune și să-i atrag atențiunea asupra eventualei omisiuni.La vreo două săptămâni am restituit aceste notițe.După restituirea acestor notițe nu l'am mai văzut nici odată până in momentul de față.

Asupra serviciilor cerute mie de dl Pogoneanu in calitatea ce o dețineam la Ministerul de Externe declar că cu prilejul diferitelor intâlniri arătate mai sus,dsa mi-a cerut să-i dau diferite vești despre activitatea Ministerului și informații.Dacă este adevărat că dl Pogoneanu personal nu insistat asupra informațiunilor ce aș putea să-i dau din Minister (fapt explicabil prin discuția și refuzul meu de a colabora la acțiunea politică intreprinsă de Dsa) in schimb,am fost solicitat in mai multe rânduri solicitat de dl Roiu,să-i dau voe să se uite in telegramele dela Cifru,pentru dl Pogoneanu.Deoarece s'a izbit de refuzul meu categoric,a revenit câtă vreme mai târziu, spunându-mi că de această dată o face numai pentru propria D-sale informare.Si de această dată am evitat.Faptele s'au petrecut astfel:Era in primăvara anului 1947,când repetân-du-mi această cerere de a-i da xxxx voe să se uite prin colecția de telegrame,i-am spus să vină intr'o seară când voi fi de serviciu.Am avut grije ca in seara fixată să nu fiu la Minister,și astfel să evit a-i pune la dispoziție telegramele.Acest procedeu l'a folosit in două rânduri,după care dl Roiu dându-și probabil seama că era o formă de refuz,Dsa a renunțat să mai facă o asemenea cerere.Această nevoie cerere de a-mi cere telegrame formulată de dl Roiu,s'a petrecut atât inainte cât și după plecarea dela Direcțiunea Cifrului a Domnului Oprișan. Asupra posibilității lor ca dl Roiu să fi luat cunoștință de conținutul telegramelor,chiar dacă eu nu i le-am pus la dispoziție,menționez că dl Roiu avea acces la cifru,pentru a pătrunde in biroul dlui Oprișan.Chiar după plecarea dlui Oprișan faptul că Dsa depunea (seara) și ridica (dimineața) cheile biroului Păcii,in incăperile rezervate cifrului,in mod firesc ducea la putința de a lu

. / .

669 ~~653~~
669

eventual cunoştinţă de conţinutul unora dintre telegrame.

In privinţa declaraţiei Dlui Oprişanu că la plecarea Dsale la Paris, in calitate de secretar al Delegaţiei Române la Conferinţa Păcii, declar că imi amintesc că Dsa mi-a indicat un sistem de supracifrare cu maşina, pentru diferite comunicări speciale. Menţionez insă că deşi am luat cunoştinţă de acest sistem de supracifrare, pe care dl Oprinşanu mi-l indica in calitate de şef şi ca unuia dintre funcţionarii mai vechi in Direcţie-personal nu am fost in situaţia de a aplica acest sistem de descifrarea vreaunui mesagiu. Mi-amintesc că au fost câteva telegrame absolut indescifrabile, care ar fi putut fi transmise in sistemul convenit, dar care dintr'o greşeală de aplicare a acestui sistem, au putut deveni complect indescifrabile.

ss. E. Lăzărescu

Asupra activităţii politice a dlui Pogoneanu ştiu că se găsea in legături cu partidul naţional ţărănist, partidul naţional liberal şi partidul social democrat, independent, precum şi cu reprezentanţi ai misiunilor engleze şi americane din ţară. Faţă de refuzul meu categoric de a-l ajuta in acţiunea politică pe care o intreprindea, Dsa nu mi-a comunicat nici o dată in ce constă aceste legături, iar, personal am ţinut să fiu cât mai departe de ele. Stiu insă că a fost ajutat in această acţiune de dnii Fl. Roiu şi Camil Demetrescu.

Despre modul in care Oprişanu ajuta pe dl Pogoneanu in acţiunea sa politică, nu am nici o cunoştinţă. Cred că ar fi putut să-l servească ingăduind dlui Roiu să ia cunoştinţă de unele telegrame dela Cifru. Această bănuială nu este intemeiată decât pe raporturile de prietenie ce ştiu că exista intre dnii Pogoneanu, Oprişanu şi Roiu.

Despre activitatea dlui Roiu pot menţiona că in repetate rânduri mi-a spus că e foarte ocupat având a vedea pe americani sau pe englezi. Stiu că făcea legătura pentru dl Pogoneanu cu misiunile engleză şi americană cărora le transmitea difeirte informaţiuni.

Asupra activităţii dlui Camil Demetrescu ştiu că făcea legătura intre dl Pogoneanu şi dl Gr. Niculescu-Buzeşti (atunci când aceştia nu luau contact direct) precum şi cu alte difeiite personalităţi politice Dsa având intinse relaţii mondene.

./.

Asupra celorlalte persoane cu care venea în contact dl Pogoneanu nu pot da lămuriri cu precizie la relaţiile sau natura serviciilor pe care i le făceau.

Aceasta este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.

Bucureşti 16 Septemvrie 1947.

ss. Emil Lăzărescu

16 Sept. 1947
Dată în fața noastră
[signature]

Declarație

Subsemnatul Emil Lăzărescu, 6 Domiciliat în str. V.A. Urechea No 5, de ani 34, născut în Constanța, divorțat în urma căsătoriei cu Adriana Petrovina, având un băiat în vârstă de 3 ani. Asupra legăturilor mele cu d-l Victor Rădulescu-Pogoneanu, declar următoarele:

Îl cunosc pe dl. Pogoneanu încă de prin anul 1933, din vremea în care eram coleg de Facultate cu fratele său Titus. În anul 1940, în urma stăruințelor D Sale am fost mai întâi detașat, și apoi transferat în calitate de Bibliotecar al M. Af. Străine. La începutul anului 1941, am trecut cu serviciul la Oficiul de Studii sub conducerea d-lui Ministru V. Stoica, și sub ordinele Dlui Pogoneanu, care după câteva luni a plecat în străinătate. La Oficiul de Studii am rămas cu serviciul până la data de 15 Martie 1944.

La data de mai sus am fost avansat cu serviciul la Direcțiunea Cifrului, unde l-am regăsit și pe d-l Pogoneanu, care la acea dată nu era încă director adjunct al Cabinetului și Cifrului. Numirea mea la cifru s'a făcut tot prin intervenția D-lui Pogoneanu. La Către începutul lunii August 1944 D-l Pogoneanu a fost delegat oficial ca Director adjunct al Cifrului. Cred că aducerea mea la Cifru a fost determinată de nevoia pe care D-sa o avea de încă un colaborator / Emil Lăzărescu

de încredere în vederea acțiunii întreprinse pentru 23 August 1944.

Am colaborat cu D-l Pogoneanu în acest fel până după 23 August, când s'au oprit, de către Comisiunea Aliată de Control, comunicările cifrate. La această dată am cerut D-lui Pogoneanu un concediu de odihnă și mi-am exprimat față de Domnia Sa de-a părăsi și Ministerul, pentru a-mi căuta o slujbă care să-mi permită a mă ocupa de studiile istorice în vederea cărora mă pregătisem în cursul Universității. Acest concediu de odihnă și în vederea plecării mele din minister mi-a fost refuzat.

Din cauza ~~de~~ acestui refuz, sănătatea slăbită a făcut ca să mă îmbolnăvesc, și să rămân într'un concediu de boală de 3 luni de zile, până la 15 Martie 1945. La înapoierea din concediu am fost însărcinat de către D-l Pogoneanu cu trierea și dosarierea materialului privitor la actul dela 23 August. Operațiunea a fost executată în localul UGIR, pe atunci sediul Ministerului Afacerilor Streine. Actele menționate se aflau în ~~aici~~ cinci copii în afară de originale, copii din care am făcut cinci exemplare complete. Știu că o parte din aceste exemplare au fost apoi, pe nu știu ce cale, ~~de~~ și prin cine anume, trimise în străinătate. D-l Pogoneanu mi-a afirmat că ele au fost "puse la loc sigur", ceea ce, după câte am înțeles eu, ar fi însemnat trimiterea în Streinătate.

După plecarea din Minister a Domnului Pogoneanu Domnia Sa m-a rugat să locuesc în casa D-Sale atâta vreme cât D-Sa va fi la Sinaia. Am acceptat această invitație și am rămas la D-Sa chiar în zilele în care D-Sa se afla, ~~în~~ din timp în timp, la București.

/. Emil Lăzărescu

Am rămas în casa Domnului Paganescu din luna Iulie până prin luna Noembrie 1943.
Am acceptat invitația de a locui la Domnul Paganescu în urma faptului că mă simțeam îndatorat față de domnul, pentru numeroase servicii ce-mi făcuse în trecut.

Menționez că în timpul cât am stat la D-l Paganescu am putut să-mi dau seama că avea continue legături cu D-l Niculescu-Buzești și D-l Vișoianu precum și cu alți oameni din opoziție. N-aș putea preciza însă cu cine anume. Din întâmplare [illegible] însă la Casa Stylului unde se ducea regulat am văzut acolo odată pe domnul Penescu și altă dată pe dl. Caporu.

Aceste legături m-au determinat ca, în momentul în care prezența mea pentru paza casei d-lui Paganescu n-a mai fost absolut necesară, să rog pe d-l Paganescu să-mi pună la dispoziție mijloacele pentru a-mi transporta din nou acasă, bagajele ce mi le adusesem la D-sa.

Această cerere de a pleca a dat loc unei discuțiuni din ce în ce mai aprinsă între D-l Paganescu și mine în care i-am arătat că nu țin să particip la o acțiune ca acea dela 23 August 1944, D-sa mi-a replicat că nu este vorba decât de o acțiune de politică internă, și de coordonare a acțiunii partidelor de opoziție, pentru care se avea nevoe să fie ajutate de un om care știe să tacă. Hotărârea mea a fost categorică și în urma unui schimb de cuvinte aspre am părăsit, peste câteva zile casa D-lui Paganescu. Relațiile între noi, fără a fi întrerupte vreodată au rămas prietenești, însă destul de încordate.
După această dată mi-a mai cerut să-i fac unele servicii: / Emil Lozărescu

În luna Ianuarie, mi-a cerut să mă ocup de trecerea unui material de arhivă provenit dela Minister și în care se găseau și acte din asa numita Arhivă a Palatului. Această arhivă se găsea la D-l Pogoneanu acasă. Față de refuzul meu de a mă amesteca în această operație, am avut un nou schimb de cuvinte cu D-l Pogoneanu și urmarea a fost că după două trei întrevederi în această chestiune nu l-am mai vizitat destul de multă vreme. Știu că după aceea o parte din acest material a fost adus la Minister și încredințat spre clasare mai departe, d-lui Oprișanu și subsemnatului. Deoarece eu nu văzusem tot materialul nu știu dacă a fost înapoiat Ministerului întreg materialul ce se afla la dl. Pogoneanu acasă.

Alte împrejurări în care l-am mai văzut pe D-l Pogoneanu, după câte-mi amintesc sunt următoarele. La D-na Dr. Lozărescu, colegă de Minister unde am fost invitați la o masă de seara. După masă, l-am condus pe D-l Pogoneanu acasă și fiind după ora 3 noaptea am rămas să dorm la D-sa. La ora 7 dimineața am plecat. Cu acest prilej nu am discutat nimica demn de a fi menționat.

Până în luna Septembrie 1946 nu l-am mai văzut pe d-l Pogoneanu. Când D-sa a trebuit să părăsească locuința D-sale de pe malul lacului, m-a rugat să mă ocup de alegerea cărților aparținând Academiei Române și aflătoare printre cărțile regretatului profesor I. Rădulescu-Pogoneanu, cărți pe care apoi le-am depus la Academia Română.

Data următoare a fost aceea a logodnei d-lui Pogoneanu pe la începutul lunii Noemvrie 1946; după aceea la câteva săptămâni cu ocazia nunții.

Le-am făcut după aceea a treia vizită protocolară înainte de plecarea într-un voiaj care urma să dureze mai multă vreme.

După această dată nu am mai văzut pe D-l nu D-na V. Pogoneanu până în apropierea Paștilor, când le-am făcut o vizită de politețe însoțit de fiul [illegible] / Emil Koz[illegible]

Urmare la declarația din 16 Septembrie 1947.

673

meu.

L-am mai văzut apoi pe d-l Pogoneanu la vre-o o lună - o lună și jumătate ~~m~~ mai târziu când, în legătură cu niște împrumuturi de cărți, D-Sa m-a rugat să-l ajut la pregătirea unei lucrări istorice privitoare la actul dela 23 August. I-am arătat că mi-ar fi peste putință să mă ocup de asemenea lucrare în momentul acela. D-Sa m-a rugat atunci să pun în ordine cronologică niște notițe în legătură cu această chestiune și să-i atrag atențiunea ~~asupra~~ a- ~~supra~~ asupra eventualelor omisiuni. La vre-o două săptămâni am restituit aceste notițe. După restituirea acestor notițe nu l-am mai văzut nici o dată până în momentul de față.

Asupra serviciilor cerute mie de d-l Pogoneanu în calitatea ce o dețineam la Ministerul de Externe declar că, cu prilejul diferitelor întâlniri arătate mai sus, d-sa mi-a cerut să-i dau diferite vești despre activitatea Ministerului și noutăți. Dacă este adevărat că d-l Pogoneanu personal nu insista asupra informațiunilor ce aș putea să-i dau din Minister, (fapt explicabil prin discuția și refuzul meu de a colabora la acțiunea politică întreprinsă de D-Sa) în schimb, am fost solicitat în mai multe rânduri solicitat de dl. Rain, să-i dau voie să se uite în telegramele dela Cifru pentru d-l Pogoneanu. Deoarece s-a izbit de refuzul meu categoric, a revenit, câtva vreme mai târziu, ~~[illegible]~~ spunându-mi că, de această dată, o face numai pentru propria D-Sale informare. Și de această dată am evitat. Faptele s-au petrecut astfel:

Era în primăvara anului 1947, când repetându-

du-mi această cerere de a-i da voe să se uite prin colecția de telegrame, i-am spus să vină într-o seară când voi fi de serviciu. Am avut grije ca în seara fixată să nu fiu la Minister, și astfel să evit a-i pune la dispoziție telegramele. Acest procedeu l-am folosit în două rânduri, după care Dl Rain dându-și probabil seama că era o formă de refuz, D-sa a renunțat să mai facă asemenea cerere. Această cerere de acces către telegrame formulată de Dl Rain, s'a petrecut atât înainte cât și după plecarea dela Direcțiunea Cifrului a Domnului Oprișan. Asupra posibilităților ca Dl Rain să fi luat cunoștință de conținutul telegramelor, chiar dacă eu nu i le-am pus la dispoziție, menționez că dl Rain avea acces la cifru, pentru a pătrunde în biroul D-lui Oprișan. Chiar după plecarea d-lui Oprișan faptul că D-sa depunea (seara) și ridica (dimineața) cheile Biroului Păcii, ~~în mod firesc~~ în încăperile rezervate cifrului, în mod firesc ducea la putința de a lua eventual cunoștință de conținutul unora dintre telegrame.

In privința declarației d-lui Oprișan că la plecarea D-Sale la Paris, în calitate de Secretar al Delegației Române la Conferința păcii, declar că nu-mi amintesc că D-Sa mi-a încredințat un sistem de supracifrare cu mașina, pentru diferite comunicări speciale. Menționez însă că deși am luat cunoștință de acest sistem de supracifrare pe care d-l Oprișan mi-l arăta în calitate de Șef și ca unuia dintre funcționarii mai vechi în Direcție — personal nu am fost în situația de a aplica acest sistem la descifrarea vre-unui mesagiu. Mi-amintesc că au fost câteva telegrame absolut indescifrabile, care ar fi putut fi transmise în sis-

Emil Kofin

texmul convenit, dar cari, dintr'o greșală de aplicare a acestui sistem, ~~au~~ au putut deveni complet indescifrabile. (Emil Lozăn)

Asupra activității politice a D-lui Pogoneanu știu că se găsea în legături cu Partidul Național Țărănist, Partidul Național Liberal și Partidul Social Democrat independent, precum și cu reprezentanții misiunilor engleze și americane din țară. Față de refuzul meu categoric de a-l ajuta în acțiunea politică pe care o întreprindea, D-sa nu mi-a comunicat nici o dată în ce constă aceste legături, iar, personal, am ținut să fiu cât mai departe de ele. Știu însă că a fost ajutat în această acțiune de D-nii Fl. Roiu și Camil Demetrescu.

Despre modul în care Oprișanu ajuta pe dl Pogoneanu în acțiunea sa politică, nu am nici o cunoștință. Cred că ar fi putut să-l servească ~~prin~~ îngăduind D-lui Roiu să ia cunoștință de unele telegrame dela cifru. Această bănuială nu este întemeiată decât pe raporturile de prietenie ce știu că existau între D-nii Pogoneanu Oprișanu și Roiu.

Despre activitatea d-lui Roiu pot menționa că în repetate rânduri mi-a spus că e foarte ocupat având a vedea pe Americani sau pe Englezi. Știu că făcea legătura pentru d-l Pogoneanu cu misiunile engleză și americană cărora le transmitea diferite informațiuni.

Asupra activității d-lui Camil Demetrescu știu că făcea legătura între Dl Pogoneanu și Dl Gr. Niculescu-Buzești (atunci când aceștia nu luau contact direct) precum și cu alte diferite personalități politice D-sa având intinse relații în ambele.

/. Emil Lozăn

Asupra celorlalte persoane cu care venea în contact d-l Pogoneanu nu pot da lămuriri cu privire la relațiile sau natura serviciilor pe care i le făceau.

Aceasta este declarația pe care o susțin și o semnez.

București, 16 Sept. 1947

Emil Lozăn

III

659

675

DECLARATIE

Subsemnatul EMIL LAZARESCU, domiciliat în Strada V.A,Ureche 5, de ani 34, declar următoarele:

1.-Intrebare: Care au fost termenii în care s'a adresat V.Rădulescu-Pogoneanu,când v'a făcut propunerea de colaborare şi cum a explicat sensul acţiunii ce intreprindea,pentruca Dvoastră să o apreciaţi ca periculoasă şi să vă determine la refuzul categoric anotat în declaraţia anterioară ?

Răspuns: Mi-a explicat că este vorba de o acţiune a opoziţiei cu scopul de a duce la o schimbare de guvern care ar fi putut merge până la forma actului dela 23 August. Mi-a explicat că în această acţiune aşi putea avea aceleaşi riscuri pe care mi le asumasem înainte de 23 August 1944. - In acel timp (vara anului 1945) exista o tensiune între Guvern şi factorul Constituţional şi se prevedea o ieşire din criză printr'o schimbare de Guvern. Felul în care urma să se facă această răsturnare sau înlăturare a Guvernului nu mi-a fost explicat în detaliu de către Dl.V.Rădulescu-Pogoneanu. Deoarece nu ştiam ce amploare sau ce formă va putea căpata acţiunea intreprinsă de D-sa,mi-a fost teamă să mă angajez într'însa,cu atât mai mult cu cât la acea data fusese descoperită organizaţia "T" şi nu voiam să fiu amestecat,eventual,în ceva similar.-

Faptul că avea nevoe de un om care să ştie să facă,mi-a întărit mai mult hotărârea de a nu participa,înţelegând şi prin aceasta că,lucrurile aveau un caracter secret şi care la un anumit moment ar putea veni cu măsurile de ordine şi siguranţă ale Statului.-

Din acţiunile ulterioare,ca de pildă: fuga D-lor Niculescu Buzeşti şi Vişoianu în străinătate legăturile Dlui Roiu cu anglo-americanii,solicitările de informaţiuni din Ministerul de Externe şi alte manifestări mai mărunte,am înţeles că intr'adevăr propunerea

E.F.

..//..

inițială de colaborare era pentru o acțiune cu caracter subversiv și am fost mulțumit că am refuzat colaborarea.

2.- Intrebare: Care a fost motivul pentru care la intrevederea din Ianuarie 1946 a avut loc o discuție cu cuvinte aspre între Dvoastră și Dl.Pogoneanu ?

Răspuns: Dl.Pogoneanu m'a chemat pentru a tria materialul aflat la D-sa acasă, afirmând că este o obligațiune a mea asumată prin faptul că triasem în Martie - Aprilie 1945 materialul în legătură cu 23 August 1944 și că o altă parte din material îmi era cunoscut încă din 1941 când lucrasem la Oficiul de Studii împreună cu D-Sa. Am cerut ca acest material să fie trimis,la Minister și să lucrez în orele de serviciu. D-Sa mi-a adresat cuvinte aspre, punând în discuție chiar felul în care făcusem trierea anterioară. In urma unui schimb de cuvinte m'am despărțit de Dl.Pogoneanu într'o atmosferă încordată și D-sa a trimis materialul de triat la Minister, unde am început operațiunile de triere împreună cu Dl. Oprișanu.

Acest material fusese triat, încă înainte de chemarea mea în Ianuarie 1946 de către Dnii Pogoneanu și Camil Demetrescu.

3.- Intrebare: Ce știi despre materialul care n'a mai fost înapoiat de Dl.Pogoneanu Ministerului de Externe ?

Răspuns: Stiu că materialul a fost dus la Dl.Pogoneanu acasă în mai multe valize. Operațiune la care am participat și eu iar înapoierea materialului a fost făcută treptat, valiza conținând o parte din Arhiva Palatului fiind adusă chiar de mine. In mod sigur a existat diferența intre materialul dus din Minister și cel înapoiat, care a rămas la Dl.Pogoneanu.

De câte ori am întrebat unde se găsește materialul rămas la Dsa mi s'a spus că se afla "la loc sigur" cea ce am crezut totdeauna că voia să însemne în streinătate.- Stiu că el era încredințat D-lor Camil Demetrescu și Roiu, care urmau să-l dea cuiva. Această chestiune era ținută în secret și nu mi s'au comunicat detalii asupra destinației materialului. Am bănuit că poate fi

..//..

661. 677

vorbă de o misiune streină,şi datorita relaţiunilor cari ştiam că există între dnii Roiu şi Demetrescu şi misiunile anglo-americane,am bănuit că este vorba de una dintre ele.-

4.- Intrebare: Care au fost termenii în care s'a adresat Dl.V.Pogoneanu atunci când v-a cerut informaţii din Minister, ce-l interesa anume şi în ce ocazii a făcut-o ?

Răspuns: Mi s'a adresat în mod obicinuit astfel: Ce mai este nou în Minister? Stii cam ce m'ar putea interesa. In mod concret, o singură dată,personal şi de mai mukte ori prin Dl.Roiu mi.a cerut informaţii asupra procesului Cretzianu,.cu privire la fondul de 6.000.000 fr.elv. I-am comunicat D-lui Roiu şi D-nei Pogoneanu informaţiunile venite dela Berna în legătură cu mersul general al procesului.

Am mai fost întrebat de Dl.Roiu ce ştiu în legătură cu negocierile economice dela Moskova. Ne ştiind nici eu nimic, N'aşi fi putut chiar dacă aşi fi vrut, să-i comunic ceva.-

Mi s'au mai cerut,prin Dl.Roiu informaţii în legătură cu tratative economice duse în America. Nu am dat nici un fel de informaţie de acest fel. Dacă până în toamna anului 1946, am răspuns la unele cereri de informaţiuni pe care dnii Pogoneanu şi Roiu mi le făceau destul de insistent, dela acea dată,m'am străduit să încetez acest lucru, fiindcă îmi dădeam din ce în ce mai mult seama de caracterul ilegal al acţiunilor. Cred că am dat şi o telegramă - text - D-lui Roiu s'au pogoneanu, nu-mi mai amintesc conţinutul, deoarece în general comunicam verbal conţinutul.-

Această-mi este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.-

ss.Emil Lăzărescu.

17 Sept.1947,Bucureşti.

17 Sept. 1947
Dată în fața noastră [signature]

678

Declarație

Subsemnatul Emil Lăzărescu domiciliat în str. I. A. Ureche 5, de ani 34, declar următoarele:

1) Întrebare. Care au fost termenii în care s'a adresat V. Rădulescu-Pogoneanu, când v'a făcut propunerea de colaborare și cum a explicat sensul acțiunii ce întreprindea, pentrucă D-voastră să o apreciați ca periculoasă și să vă determine la refuzul categoric arătat în declarația anterioară?

1) Răspuns. Mi-a explicat că este vorba de o acțiune a opoziției cu scopul de a duce la o schimbare de guvern care ar fi putut merge până la forma actului dela 23 August. Mi-a explicat că în această acțiune aș putea avea aceleași riscuri pe care mi le asumasem înainte de 23 August 1944. În acel timp (vara anului 1945) exista o tensiune între Guvern și Factorul Constituțional și se prevedea o ieșire din criză printr'o schimbare de Guvern. Felul în care urma să se facă această răsturnare sau înlăturare a Guvernului nu mi-a fost explicat în detaliu de către d-l. V. Rădulescu - Pogoneanu. Deoarece nu știam ce amploare sau ce formă va putea căpăta acțiunea întreprinsă de D-sa, mi-a fost teamă să mă angajez într'însa, cu atât mai mult cu cât la acea dată fusese descoperită organizația „T." și nu voiam să fiu amestecat, eventual, în ceva similar.

Faptul că avea nevoie de un om care să știe să tacă, mi-a întărit mai mult hotărîrea de a nu participa, înțelegând și prin aceasta că, lucrurile aveau un caracter secret și care la un anumit moment ar putea veni./ Emil Lăz[ărescu]

cu măsurile de ordine și siguranță ale Statului.

c Din acțiunile ulterioare, cu de pildă: fuga d-lor Niculescu Buzești și Vișoianu în străinătate legăturile d-lui Roin cu anglo-americanii, rabilitările de informațiuni din Ministerul de Externe și alte manifestări mai mărunte, am înțeles că într'adevăr propunerea inițială de colaborare era pentru o acțiune cu caracter subversiv și am fost mulțumit că am refuzat colaborarea.

Întrebare
3) Care a fost motivul pentru care la întrevederea din Ianuarie 1946 a avut loc ~~[illegible]~~ o discuție cu cuvinte aspre între D-voastră și D-l Pogoneanu.

Răspuns. D-l Pogoneanu m'a chemat pentru a tria materialul aflat la D-sa acasă, afirmând că este o obligațiune a mea asumată prin faptul că trăsesem în Martie-Aprilie 1945 materialul în legătură cu 23 August 1944 și că ~~of~~ o altă parte din material îmi era cunoscut încă din 1941 când lucrasem la Oficiul de Studii împreună cu D-sa. Am cerut ca acest material să fie trimis la minister și să-l lucrez în orele de serviciu. D-sa mi-a adresat cuvinte aspre, punând în discuție chiar felul în care făcusem trierea anterioară. În urma unui schimb de cuvinte ~~[illegible]~~ m'am despărțit de D-l Pogoneanu într'o atmosferă încordată și D-sa a trimis materialul de triat la Minister, unde am început operațiunile de triere împreună cu D-l Oprișan.

Acest material fusese triat, încă înainte de chemarea mea în Ianuarie 1946 de către d-nii Pogoneanu și Camil Demetrescu./

Emil Ioziu

Întrebare. Ce ştii despre materialul care n'a mai fost înapoiat de Dl. Pogoneanu Ministerului de Externe?

Răspuns. Ştiu că materialul a fost dus la Dl. Pogoneanu acasă în mai multe valize, operaţiune la care am participat şi eu iar înapoierea materialului s'a făcut treptat, valiza conţinând o parte din Arhiva Palatului fiind adusă chiar de mine. În mod sigur a rezultat o diferenţă între materialul dus din Minister şi cel înapoiat, care a rămas la Dl. Pogoneanu. De câte ori am întrebat unde se găseşte materialul rămas la D-sa mi s'a spus că se află "la loc sigur" ceea ce am crezut totdeauna că vrea să însemne în străinătate. Ştiu că el era încredinţat d-lor Cornel Demetrescu şi Rain, care urma să-l dea cuiva. Această chestiune era ţinută în secret şi nu mi s'au comunicat detalii asupra destinaţiei materialului. Am bănuit că poate fi vorba de o misiune străină, şi datorită relaţiunilor cari ştiam că există între d-nii Rain şi Demetrescu şi misiunile anglo-americane, am bănuit că este vorba de una dintre ele.

Întrebare. Care au fost termenii în care s'a adresat dl V. Pogoneanu atunci când v-a cerut informaţii din Minister, ce-l interesa anume şi în ce ocazii a făcut-o.

Răspuns. Mi s'a adresat în mod obişnuit astfel: Ce mai este nou în Minister? Ştii ceva ce m'ar putea interesa. În mod concret, o singură dată, personal şi de mai multe ori prin d-l Rain mi-a cerut informaţii asupra procesului Cretzianu, cu privire la fondul de 6.000.000 fr. elv. I-am comunicat d-lui Rain şi d-lui Pogoneanu informaţiunile venite dela Berna.

/Emil [illegible]

679

în legătură cu mersul general al procesului.

Am mai fost întrebat de d-l Roin ~~[illegible]~~ ca să știu în legătură cu negocierile economice dela Moskova. Ne știind nici eu nimic, n'aș fi putut chiar dacă aș fi vrut, să-i comunic ceva.

Mi s'au mai cerut, prin d-l Roin informații în legătură cu tratative economice duse în America. Nu am dat nici un fel de informație de acest fel. Dacă până în toamna anului 1946, am răspuns la unele cereri de informațiuni pe care d-nii Pogoneanu și Roin mi le făceau destul de insistent, dela acea dată, m'am străduit să-ncetez acest lucru fiindcă îmi dădeam din ce în ce mai mult seama de caracterul ilegal al acțiunii lor. Când mi-am dat și o telegramă ~~text~~ d-lui Roin s'au Pogoneanu, nu-mi mai amintesc conținutul, deoarece în general comunicam verbal conținutul.

Aceasta-mi este declarația pe care o mențin și o semnez.

17. Sept. 1947, București

Emil [illegible]

664

680

D E C L A R A T I E

Subsemnatul EMIL LAZARESCU, domiciliat în Str.V.A. Ureche 5, de ani 34, declar următoarele:

Relaţiile mele cu Dl.Pogoneanu şi legăturile din ce în ce mai strânse, cari am dus în final la amestecul meu în acţiunea sa politică,îşi găsesc explicaţie prin următoarele circumstanţe:

Pe lângă ajutorul pe care mi l-a dat la intrarea mea în Minister, şi după acea în calitatea sa de şef, în timpul anului 1944,am avut câteva situaţiuni în care, găsindu-mă strimtorat d.p. Pogoneanu m'a ajutat. Astfel: pe timpul dispersiunii,cată vreme am stat la Snagov, am locuit în aceiaşi casă cu D-Sa, întreţinerea mea fiind asigurată de către D-sa. Apoi, când anumite nevoi de ordin familiar, au făcut necesar să împrumut, în aceiaşi vreme, unele sume, o parte din ele mi-au fost puse la dispoziţie de către Dl.Pogoneanu.-

Astfel,Dsa mi-a imprumutat bani,când pentru naşterea fiului meu,àveam nevoe de o sumă considerabilă faţa cu mijloacele mele. Totalul sumelor pe care le datoram D-lui Pogoneanu se ridica la circa 300.000 lei.

De atunci încoace, am încercat să discut cu Dl.Pogoneanu chestiunea acestor datorii şi a modalităţii plăţii lor.

Totdeauna D-sa mi-a spus că,de vreme ce n'aşi putea achita această sumă deodată (eu insistând să o achit la valoarea ei în momentul împrumutului), este mai bine ca toată chestiunea să se amâne până la vremuri mai bune.-

Când în luna Noembrie 1944, am cerut un concediu de boală, şi când acest concediu a trebuit să fie prelungit până în Martie 1945, Dl.Pogoneanu a insistat pentru a obţine dela Minister un ajutor de

E.F. ../..

boală, care mi-a permis să stau două luni de zile la munte. Ca urmare a acestor servicii, in vara anului 1945, când Dl. Pogoneanu m'a rugat să locuesc la dânsul, pentru a-i păzi casa, să accept, deşi, atât din punct de vedere material, cât şi din punctul de vedere al intereselor mele imediate, faptul de a locui la Dsa îmi creia serioase dificultăţi.-

După plecarea D-sale din Minister a mai survenit problema actelor ridicate de D-sa dela Minister şi transportate la D-sa acasă. Situez acest fapt ca primul meu amestec în activitatea D-Sale politică. Am acceptat să ajut la transportul unor valize, dintre cari despre unele ştiam că cuprind acte, din următoarele motive: 1.- Fiindcă toată chestiunea mi se părea de minimă importanţă, deoarece credeam că nu este vorba decât de punerea în ordine a unor acte în vederea dării în primire a lor către Minister. Caracterul de secreat pe care l-a avut această operaţiune mi se părea justificat de faptul că această operaţiune nu fusese făcută - dintr'o neglijenţa condamnabilă dar explicabilă prin bruschețea plecării D-lui Pogoneanu din Minister - în momentul când D-sa dădea in primire Direcţiune. Mai târziu, când prin Ianuarie 1946 mi-am dat seama de conţinutul valizelor, de timpul cât au rămas la D-sa de felul cum se făcea clasarea şi de faptul că ele n'au mai fost înapoiate în bloc, aşa cum fuseseră ridicate, am înţeles că toată operaţiunea avusese un caracter ilegal şi urmărise sustragerea unora dintre documentele transportate dela D-sa.

2.- Dl. Pogoneanu mi-a explicat întotdeauna obligativitatea pentru mine de a participa la trierea şi clasarea acelui material, din care, spunea dânsul, făceau parte numeroase acte în legătură cu actul dela 23 August. Această afirmaţiune mi s'a părut normală.-

Ca urmare, din motivele arătate mai sus, am participat la transportul materialului ridicat dela Minister. Abia mai târziu mi-am dat seama că, în cea mai mare parte, era vorba de acte ce nu aveau nici o legătură cu 23 August.-

Erau documente diferite (scrisori, rapoarte

..//..

~~666~~ 682

ale miniştrilor noştri în streinătate,cereri,adrese, etc.) despre al căror conţinut nu pot da nici o relaţie,deoarece nu le-am văzut decât cu totul în treacăt, eu neavând ocazia să mă ocup decât de acea parte din materialul restituit Ministerului , despre care am pomenit in declaraţiile anterioare, şi care se găseşte şi acum în camera blindată a Direcţiunii Cifrului.- Stiu că materialul care a fost reţinut de Dl.Pogoneanu în momentul trierii, Dsa spunea: "Aceasta priveşte pe Camil", "De acestea se ocupă Roiu". Prin aceasta Dl. Pogoneanu înţelegea că e vorba de acte asupra cărora dăduse dispoziţiuni Dlui Roiu şi Camil Demetrescu. Stiu că o parte din ele au fost arse chiar de Dl.Pogoneanu, chiar cu ocazia chiemării mele în luna Ianuarie 1946,la D-sa acasă.-

Participarea mea la susamintitul transport de material,precum şi caracterul operaţiunilor de triere, am simţit că m'au angrenat într'o operaţiune periculoasă,şi pe care doream să o văd cât mai curând terminată. Din acel moment mi-am dat seama că nu aşi mai putea da înapoi dela acţiunea aceasta în care dădeam unele ajutoare, împotriva dorinţei mele. In acest timp au început şi cererile de diferite informaţiuni şi telegrame. Prin aceasta angrenare a mea,impotriva ~~fo~~ dorinţei mele,era consumată.-

Menţionez că în discuţiunile avute asupra caracterului acţiunii intreprinse de Dl.Pogoneanu, atunci când eu cerându-i explicaţii mi-am exprimat dorinţa de a nu fi amestecat într'o nouă acţiune ca cea care dusese la 23 August 1944, D-sa mi-a explicat că nu mă pot retrage, că ar fi neloial să nu-l ajut fiind vorba de o chestiune pur politică şi de mare însemnătate: se urmărea o acţiune politică interioară care coordonată cu o presiune fermă din partea anglo-americanilor care să ducă la o răsturnare a Guvernului. In acest caz, D-sa fiind reintegrat, mi-a explicat că voi avea posibilitatea unei plecări în streinătate, unde voi avea o situaţie mai bună.-

In repetate rânduri însă, i-am arătat că nu doresc să continui a rămâne în Minister, ci îndată ce voi putea găsi prilejul, să părăsesc aceasta institu-

..//..

ţie,pentru a găsi un mijloc de a mă consacra numai studiilor mele istorice.-

Dacă este adevărat că prin comunicările de telegrame ce le-am făcut direct sau prin Dl.Roriu pentru Dl.Pogoneanu ajutam şi participam la această acţiune,nici o dată nu am ştiut care era planul după care se desfăşura întreaga activitate.

Angrenat în condiţiunile arătate mai sus şi fără posibilitate de a mă mai sustrage,m'am limitat la acest rol a ajuta D-lui Pogoneanu,cu titlu personal,pe baza legăturilor şi obligaţiunilor ce aveam faţă de D-Sa.-

X Telegramele predate de mine sau transmise în rezumat D-lui Pogoneanu sunt acele referitoare la : a) Procesul Cretzianu, b) una cu privire la tratativele economice dela Washington.Telegramele cu privire la conferinţa păcii şi chestiuni în legătură cu această conferinţă şi cu aplicarea tratatelor, erau comunicate direct şi oficial Biuroului Păcii, unde lucra Dl.Roiu şi care avea posibilitatea să le cunoască şi să le comunice direct Dlui Pogoneanu.-

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi o semnez.-

ss.Emil Lăzărescu.

Bucureşti,18 Septembrie 1947.

E.F.

18 Septembrie
Dată în fața noastră
[illegible]

684

Declarație

Subsemnatul Emil Gozărescu, locuind în Str. V.A. Urechie 5, de ani 34, declar următoarele:

Relațiile mele cu Dl. Pogoneanu și legăturile din ce în ce mai strânse, cari au dus în final la amestecul meu în acțiunea sa politică, își găsesc explicație prin următoarele circumstanțe:

Pe lângă ajutorul pe care mi l-a dat la intrarea mea în Minister, și după aceea în calitatea sa de șef, în timpul anului 1944, am avut câteva situațiuni în care, găsindu-mă strâmtorat d-l Pogoneanu m'a ajutat. Astfel: pe timpul dispersiunii, câtă vreme am stat la Snagov, am locuit în aceeași casă cu D-sa, întreținerea mea fiind asigurată de către D-sa. Apoi, când anumite nevoi de ordin familiar, am simțit necesar să împrumut, în aceeași vreme, unele sume, o parte din ele mi-au fost puse la dispoziție de către Dl. Pogoneanu. Astfel, D-sa mi-a împrumutat bani, când pentru nașterea fiului meu, aveam nevoe de o sumă considerabilă față cu mijloacele mele. (Totalul sumelor pe care le datoram d-lui Pogoneanu se ridica la circa 300.000 lei)

De atunci încoace, am încercat să discut cu Dl. Pogoneanu chestiunea acestor datorii și a modalității plății lor. Totdeauna D-sa mi-a spus că, de vreme ce n'aș putea achita această sumă deodată (eu insistând să o achit la valoarea ei în momentul împrumutului), este mai bine ca toată chestiunea să se amâne până la vremuri mai bune.

Când în luna Noemvrie 1944, am cerut un concediu de boală, și când acest concediu a trebuit să fie prelungit până în Martie 1945,

Emil Gozărescu

D-l Pogoneanu a insistat pentru a ~~a~~ obține dela Minister un ajutor de boală, care mi-a permis să stau două luni de zile la munte. Ca urmare a acestor servicii, în vara anului 1945, când d-l Pogoneanu m'a rugat să locuesc la dânsul, pentru a-i păzi casa, să accept, deși, atât din punct de vedere material, cât și din punctul de vedere al interesele mele imediate, faptul de a locui la D-sa îmi crea serioase dificultăți.

După plecarea D-Sale din Minister ~~a~~ mai intervenit problema actelor ridicate de D-sa dela minister și transportate la D-sa acasă. Situez acest fapt ca primul meu amestec în activitatea D-Sale politică. Am acceptat să ajut la transportul unor valize, dintre cari despre unele știam că cuprind acte, din următoarele motive: 1/ Fiindcă toată chestiunea mi se părea de minimă importanță, ~~crezând~~ deoarece credeam că nu este vorba decât de punerea în ordine a unor acte în vederea darii-în primire a lor către Minister. Caracterul de secret pe care l-a avut această operațiune mi se părea justificat de faptul că această operațiune nu fusese făcută - dintr'o neglijență condamnabilă dar explicabilă prin bruscheța plecării d-lui Pogoneanu din Minister - în momentul când D-sa dădea în primire Direcțiunea. Mai târziu, când prin Ianuarie 1946 mi-am dat seama de conținutul valizelor, de timpul cât au rămas la D-sa, ~~și~~ de felul cum se făcea clasarea și de faptul că ele n'au mai fost înapoiate în bloc, așa cum fuseseră ridicate, am înțeles că toată operațiunea avusese un caracter ilegal și urmărise sustragerea unora dintre documentele transportate la D-sa

Emil Pozăr...

2) D-l Pogoneanu mi-a explicat întotdeauna obligativitatea pentru mine de a participa la trierea și clasarea acelui material, dintre care, spunea dânsul, făceau parte numeroase acte în legătură cu actul dela 23 August. Această afirmațiune mi s'a părut normală.

Ca urmare, din motivele arătate mai sus, am participat la transportul materialului ridicat dela Minister. Abia mai târziu mi-am dat seama că, în cea mai mare parte, era vorba de acte ce nu aveau nici o legătură cu 23 August. Erau documente diferite (sinteze; rapoarte ale miniștrilor noștri în străinătate, cereri, adrese, etc.) despre al căror conținut nu pot da nici o relație deoarece nu le-am văzut decât cu totul în treacăt, ne-având ocazia să mă ocup decât de acea parte din materialul restituit Ministerului, despre care am pomenit în declarațiile anterioare, și care se găsește și acum în camera blindată a Direcțiunii Cifrului. Știu că materialul care a fost reținut de D-l Pogoneanu în momentul trierii, d-sa spunea: "Aceasta privește pe Camil.", "De acestea se ocupă Roiu!" Prin aceasta D-l Pogoneanu înțelegea că e vorba de acte asupra cărora dăduse dispozițiuni D-lor Roiu și Camil Demetrescu. Știu că o parte din ele au fost arse chiar de D-l Pogoneanu, chiar cu ocazia chemării mele în luna Ianuarie 1946, la D-sa acasă.

Participarea mea la susamintitul transport de material, precum și caracterul operațiunilor de triere, am arătat că m'au [illegible] / Emil Tăn[illegible]

într'o operațiune periculoasă, și pe care doream s-o văd cât mai curând terminată. Din acel moment mi-am dat seama că nu aș mai putea da înapoi dela acțiunea aceasta în care dădeam unele ajutoare, împotriva dorinței mele. In acest timp am început și cererile de diferite informațiuni și telegrame. Prin aceasta angrenarea mea, împotriva dorinței mele, era consumată.

Menționez că în discuțiunile avute asupra caracterului acțiunii întreprinse de Dl Pogoneanu, atunci când eu cerându-i explicații mi-am exprimat dorința de a nu fi amestecat într'o nouă acțiune ca cea care dusese la 23 August 1944, D-sa mi-a explicat că nu mă pot retrage, că ar fi neloial să nu-l ajut fiind vorba de o chestiune pur politică și de mare însemnătate: se urmărea o acțiune politică interioară care coordonată cu o presiune fermă din partea anglo-americanilor are să ducă la o ~~schim~~ răsturnare a Guvernului. In acest caz, D-sa fiind reintegrat, mi-a explicat că voi avea posibilitatea unei plecări în străinătate, unde voi avea o situație mai bună. În repetate rânduri însă, i-am arătat că nu doresc să continuu a rămâne în minister, ci îndată ce voi putea găsi prilejul, să părăsesc această instituție, pentru a găsi un mijloc de a mă consacra numai studiilor mele istorice.

Dacă este adevărat că prin comunicarea de telegrame ce le-am făcut direct sau prin Dl Rain pentru Dl. Pogoneanu ajutam și participam la această acțiune, nici o dată nu am știut care era planul după care se desfășura întreaga activitate/ Emil Lăz[illegible]

Angrenat în condițiunile arătate mai sus
și fără posibilitate de a mă mai retrage, m'am
limitat la acest rol a ajuta d-lui Pogoneanu 686, cu
titlu personal, pe baza legăturilor și obli-
gațiunilor ce aveam față de d-sa.

Telegramele predate de mine sau transmise
în rezumat d-lui Pogoneanu sunt acele referi-
toare la: a/ Procesul Cretzeanu b/ una cu pri-
vire la tratativele economice dela Washington
Telegramele cu privire la Conferința păcii și
chestiuni în legătură cu această conferință și cu
aplicarea tratatelor, erau comunicate direct și
oficial Biroului Păcii, unde lucra D-l Roiu
și care avea posibilitatea să le cunoască și să
le comunice ~~eventual~~ (șters Emil Lozin) direct
D-lui Pogoneanu.

Aceasta îmi este declarația pe care o
susțin și o semnez.

București 18 Sept. 1947

Emil Lozin

687

DECLARATIE

Subsemnatul EMIL LAZARESCU, de ani 34, domiciliat în Str. V.A. Ureche Nr. 5, declar următoarele :

1/. Referitor la modul cum se va petrece răsturnarea Guvernului și a regimului actual din România, stând de vorbă cu Dl. V. Rădulescu-Pogoneanu prin luna Martie 1947, când am fost să-i duc un dicționar englez pe care mi-l ceruse.- D-sa mi-a explicat că în momentul în care trupele sovietice vor trece dincolo de Prut, în Jugoslavia se va petrece probabil o mare răscoală ; această răscoală va fi probabil potolită de anglo-americani.-

Intrebându-l care va fi situațiunea la noi, D-sa mi-spus " Vezi și tu ".- Cu Rușii la Prut și cu Americanii la Dunăre, situația nu va mai fi cea de acum, cu Rușii acum și cu Americanii, la dracu...".- Am întrebat dacă această situație posibilă în Serbia, n'ar duce la o reocupare a Țării noastre; D-sa mi-a răspuns că nu, dat fiind că dacă trupele ruse s'au retras dela noi fără război, ele nu se vor reîntoarce, aceasta însemnând cu siguranță războiul.- Timpul când retragerea trupelor urma să se producă era văzut de D-sa ca " probabil sfârșitul toamnei, mai probabil începutul primăverii "(1948).- Amănunte asupra felului cum se va produce la noi în țară răsturnarea guvernului și regimului, D-sa nu mi-a dat.-

Asupra planului de răsturnarea guvernului, nu am putut niciodată afla, care era acest plan, dar știu că Dl. Victor Pogoneanu era în legătură cu Partidul Național Țărănesc și Dl. Maniu precum și cu misiunile engleză și americană.- Legătura cu acestea din urmă era făcută prin dl. Florin Rciu.- Pentru activitatea cu Partidul Național Țărănesc, după plecarea D-lui Grig. Niculescu Buzești, Dl. Victor Pogoneanu a preluat întreaga activitate a acestuia, ca technician în problemele externe.-

2/. Intre persoanele din Ministerul Afacerilor Străine despre care știu că-l-au vizitat pe Dl. Pogoneanu, citez : Dl. Ministru Filotti, care a venit în vre-o două trei rânduri, pentru acere D-lui Pogoneanu colaborarea în privința unor lucrări în legătură cu biroul Păcii, într'una din comisiunile căruia după plecarea ~~sa~~ din Minister, dl. Pogoneanu continua să figureze în mod teoretic.-

Dl.Ministru GH.DAVIDESCU,care a venit ~~într'o~~ vizită de politeţe.- Intr'o asemenea situaţie a fost şi Dl.Ministru Buzdugan.-

Au mai fost în diferite ocazii,cum a fost o recepţie după plecarea din Minister şi nunta D-lui Pogoneanu următorii: Gr.Niculescu-Buzeşti (despre care am mai amintit în declaraţiile mele anterioare că-l vizita şin în probleme de politică),E Oprişanu,Hillard,Barbul,W.Skeletti,Cugler,D-na Spirescu D-na Alina Oeconomu,D-na Liliana Stănescu,D-ra Teodora Rădulescu,D-nii Ionel Stârcea,Oancea şi cred Titus Mihăilescu.-

Dl.Ionel Stârcea a mai fost şi în alte ocazii.-

Menţionez că,dintre foştii miniştri de Externe în afară de Dl.Gr.Niculescu-Buzeşti,îl mai vizita pe Dl.Pogoneanu destul de rar,dl.Vişoianu.- Stiu însă că Dl.Pogoneanu îl întâlnea însă pe Dl.Vişoianu destul de des,fie acasă la acesta din urmă,fie la Dl.Niculescu Buzeşti.- Dintre funcţionarii din Minister avuţi mai sus şi alţii probabil erau unii care făceau/Emil Lazu/ ~~servicii~~,d-lui Pogoneanu.-Ce anume nu pot preciza fiindcă în mod obişnuit,D-sa lucra compartimentat cu fiecare.- Asupra activităţii D-lui Fl.Roiu şi Camil Demetrescu ştiu că aceştia îl vizitase foarte des fiind colaboratori direcţi ai D-lui Pogoneanu.-

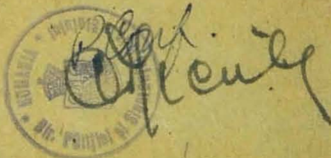
3/. Referitor la vremea când au fost arse o parte din documentele aflate la Dl.Pogoneanu şi aduse dela Minister, precizez că unele din ele,au fost arse în luna Ianuarie 1946, când mă găseam la D-sa chemat pentru a ajuta la trierea unei părţi din material.-

4/. Faptul că vedea pe Dl.Maniu îmi este cunoscut din nevoile pe care le avea să i se pregătească maşina,însă nici odată nu am putut afla scopurile pentru care-l vizita şi cuprinsul discuţiunilor ce au avut împreună.-

Aceasta îmi este declaraţia,pe care o susţin şi semnez.-

ss/. Emil Lăzărescu

Bucureşti 20 Septembrie 1947

Declarație

Subsemnatul Emil Lozăescu, de ani 34, domiciliat în str. V. A. Urechea 5, declar următoarele:

1) Referitor la modul cum se va petrece răsturnarea Guvernului și a regimului actual din România, stând de vorbă cu d-l V. Rădulescu-Pogoneanu prin luna Martie 1947, când am fost să-i duc un dicționar englez pe care mi-l ceruse, D-sa mi-a explicat că în momentul în care trupele sovietice vor trece dincolo de Prut, în Iugoslavia se va petrece probabil o mare răscoală; această răscoală va fi probabil patronată de Anglo-americani. Întrebându-l care va fi situațiunea la noi, D-sa mi-a spus: "Vezi și tu. Cu Rușii la Prut și cu Americanii la Dunăre, situația nu va mai fi cea de acum, cu Rușii aici și Americanii, la dracu..." Am întrebat dacă această situație posibilă în Serbia, n'ar duce la o reocupare a Țării noastre; D-sa mi-a răspuns că nu, dat fiind că, dacă trupele ruse s'au retras dela noi fără război, ele nu se vor reîntoarce, aceasta însemnând cu siguranță războiul. Timpul când retragerea trupelor urma să se producă era văzut de D-sa ca "probabil, sfârșitul toamnei, mai probabil începutul primăverii" (1948). Amănunte asupra felului cum se va produce la noi în țară ~~stu~~ răsturnarea Guvernului și regimului, D-sa nu mi-a dat.

Asupra planului de răsturnare Guvernului nu am putut nici o dată afla, care era acest plan,

Emil Lozăescu

dar știu că, D-l Victor Pogoneanu era în legă-
tură cu Partidul Național Țărănesc și D-l Maniu
precum și cu misiunile engleză și americană.
Legătura cu acestea din urmă era făcută prin dl.
Fl. Roiu. Pentru activitatea cu Partidul Național
Țărănesc, după plecarea d-lui Gr. Niculescu-Buzești,
d-l Victor Pogoneanu a preluat întreaga activitate
a acestuia, ca technician în problemele externe.

2) Între persoanele din Ministerul Af. Străine despre
care știu că l-au vizitat pe D-l Pogoneanu, citez:
D-l Ministru Filotti, care a venit în vre-o două sau
trei rânduri, pentru a cere D-lui Pogoneanu colaborarea
în privința unor lucrări în legătură cu Biroul
Păcii, ~~cl~~ într-una din comisiunile căruia, chiar
după plecarea din Minister, dl. Pogoneanu continua
să figureze în mod teoretic.

D-l Ministru Gh. Davidescu, care a venit într-o vi-
zită de politețe. Într-o asemenea situație a fost
și d-l Ministru Buzdugan,

Au mai fost în diferite ocazii, cum a fost o recepție
după plecarea din Minister și nunta d-lui Pogoneanu
următorii: Gr. Niculescu Buzești (despre care am
mai amintit în ~~dealoga~~ declarațiile mele anterioare că-
l vizita și în probleme de politică), E. Oprișanu,
Hillard, Bărbul, N. Skeletti, Cugler, D-na Spirescu, D-ra
Alina Oeconomu, D-ra Liliana Stănescu, D-ra Theodora
Rădulescu, D-nii Ionel Styrcea, Gancea și cred
Titus Mihăilescu.

D-l Ionel Styrcea, a mai fost și în alte o-
cazii.

Menționez că, dintre foștii miniștri de Externe,

Emil [illegible]

în afară de d-l Cr. Niculescu Buzești, îl mai vizita pe dl Pogoneanu, destul de rar, d-l Visoianu. Știu însă că, d-l Pogoneanu îl întâlnea și pe d-l Visoianu destul de des, fie ~~la d-sa~~ acasă la acesta din urmă, fie la d-l Niculescu Buzești. Dintre funcționarii din Minister aveți mai sus și alții probabil erau unii cari făceau ~~[illegible]~~ (Emil Tozi) servicii D-lui Pogoneanu. Ce anume nu pot preciza fiindcă în mod obicinuit, D-sa lucra compartimentat cu fiecare. Asupra activității D-lui Fl. Rain și Camil Demetrescu știu că aceștia îl vizitau foarte des fiind colaboratori direcți ai D-lui Pogoneanu.

3) Referitor la vremea în care au fost arse o parte din documentele aflate la D-l Pogoneanu și aduse dela Minister, precizez că unele din ele au fost arse în luna Ianuarie 1946, când mă găseam la D-sa chemat pentru a ajuta la arderea unei părți din material.

4) Faptul că vedea ~~[illegible]~~ pe d-l Maniu îmi este cunoscut din nevoile pe care le avea să i se pregătească mașina, însă nici o dată nu am putut afla scopurile pentru care-l vizita și cuprinsul discuțiilor ce au avut împreună.

Aceasta îmi este declarația, pe care o susțin și o semnez.

București, 20 Sept. 1947

Emil Tozi

Regiunea 2 Militară

TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~

— Parchetul Militar —

2

691

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3045

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi Gral de Div. S. Pretorian —, Procuror Militar special pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului II Armată~~ Regiunea 2 Militară..

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui LAZARESCU EMIL — — — — — — din Bucuresti — — — Str. — — — — — — — — Nr.— sunt indicii de vinovăție pentru fapta de ~~Uneltire contra ordinei~~ Sigurantei Statului — — — — — — — — — —

prev. și pen. de art.— — — — — — — — — — — —

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de — 30 — zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 15 Octombrie 1947 — — —

Dat în București astăzi 15 Octombrie — — — /947.

Procuror Militar, Special

General de Div.

Pretorian

Am luat cunoștință învinuit

____

Reg. 2 Militară
R ~~CORPUL II ARMATA~~
l Militar —

MANDAT DE DEȚINERE Nr. 3030

692

675

tea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

al de Div. I. Petrescu Procuror Militar, pe lângă Parchetul Militar al ~~Corpului II Armată~~ Reg. a 2 Militară

art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui LAZARESCU — din Bucuresti Str. —

dicii de vinovăție pentru fapta de uneltire contra ordinei și ntei statului

de art. —

vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Di- erale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30

vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

turor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Mi- cerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 pe

fului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile

la 21 Sept. 947

cureşti astăzi 21 Sept. /947.

Militar, Special

al de Div. Petrescu

Am luat cunoștință învinuit

~~677~~
694

694

~~678~~

695

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IOAN DE MOCSONYI - STARCEA domiciliat în comuna Bulci, Jud. Severin, asupra celor întrebate, în continuare declar următoarele :

Am aflat dintr'o scrisoare a soţiei mele care se găseşte la Geneva că Bill Hamilton se găsea în Elveţia la data acelei scrisori şi anume 26 Iunie 1947.-

Am povestit aceasta şi prietenilor mei Pogoneanu şi Radu Buzeşti când i-am întâlnit la Bucureşti în luna August a.c. şi când, întrebat fiind ce mai veşti aveam dela soţia mea, le-am vorbit despre cuprinsul scrisorii.-

ss/. Ioan Mocsonyi-Stârcea

Bucureşti 12 Septembrie 1947

P. Conf.

12 Septembrie 1947
Dată în faţa noastră
C.Q.
[illegible] signature

696

DECLARAŢIE.

Subsemnatul Ioan de Mocsonyi-Styrcea, domiciliat în comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate, în continuare, declar următoarele:

Am aflat dintr'o scrisoare a soţiei mele care se găseşte la Geneva că Bill Hamilton se găsea în Elveţia la data acelei scrisori şi anume 26 Iunie 1947.

Am povestit aceasta şi prietenilor mei Pogoneanu şi Radu Bujeşti când i-am întâlnit la Bucureşti în luna August a.c. şi când, întrebat fiind ce mai veşti aveam dela soţia mea, le-am vorbit despre cuprinsul scrisorii.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

Bucureşti, 12 Septembrie 1947.

~~680~~

697

DECLARATIE

Subsemnatul IOAN de MOCSONYI-STARCEA, domiciliat în Comuna Bulci Jud.Severin, asupra celor întrebate declar următoarele :

I. In vara anului 1946, am venit la Bucureşti după o absenţă de şase luni.-Am sosit cu maşina D-lui Grigore Niculescu Buzeşti care, împreună cu Dl.Aurel Leucuţia mă vizitaseră la Bulci şi care mi-a oferit prilejul de a veni în Capitală unde aveam de aranjat mai multe chestiuni financiare în legătură cu întreprinderile mele.- La Bucureşti am stat la mătuşa mea Alexandrina de Vismes, născută Kretzulescu, în Str.Transilvaniei 6.- Sosirea în Capitală a avut loc în ziua de 18 Iunie.- In cursul primelor 3-4 săptămâni m'am ocupat dé aranjarea chestiunilor pentru care venisem, în special de tratativele pentru vânzarea casei mele din Timişoara către C.E.C.- In acest timp am văzut foarte rar pe Dl.Gr.N.Buzeşti care era mai mult la Buftea. Odată am luat masa cu dânsul şi Dl.Leucuţia la Dl.Petala din Ministerul de Externe.- In timpul mesei, întrucât arătasem că aveam nevoie de o bună secretară-dactilografă, Dl.Petala mi-a semnalat printre altele pe D-na Ioana Bujoiu, funcţionară la secţia Economică din Minister, ca având deosebite calităţi profesionale.-

Către mijlocul lunei Iulie, am întâlnit întâmplător pe D-na Ioana Bujoiu, cunoscută de mai multă vreme familiei mele, la Yacht-Club-Snagov şi am revăzut-o ulterior în Bucureşti.- Dânsa mi-a povestit că doreşte să plece în străinătate şi că era pe punctul de a se căsători cu un ofiţer englez William Hudson, în care scop îndeplinea chiar o parte din formalităţile necesare.- Mi-a mai spus că cunoaşte pe cei mai mulţi dintre ofiţerii englezi şi americani dela Misiunile Militare, pe care-i vedea zilnic la Tennis.- In acest timp, D-na Bujoiu mă ajuta ca secretară-dactilografă în demersurile mele şi ale societăţilor în care sunt interesat şi, ca urmare, începuse să ia în considerare renunţarea la proectul de plecare considerând ca posibil să

devină secretara Domeniilor Mocsonyi, la Bulci.-

In 2 sau 3 August 1946, a trebuit să plec la Văleni/Roman pentru nevoile succesiunei Stârcea şi în special pentru instalarea unui nou administrator.-M'am înapoiat în Bucureşti către 15 August când am reluat tatativele restante cu firma Straucher pentru vânzarea Codrului Munteni care n'am izbutit decât în luna Octombrie.- Intre timp, vedeam destul de des pe D-na Bujoiu prin care am cunoscut la Snagov câţiva din cunoscuţii ei anglo-americani.-

II. In cadrul relaţiunilor sportivo-mondene dela Snagov, am fost invitat şi eu la o gustare la Colonelul american Wilcox care locuia în Soseaua Jianu, 72.- Acolo am întâlnit printre alţii pe Maiorul Thomas Hall şi Locotenentul Bill Ira-Hamilton care-mi fuseseră prezentaţi cu un an înainte la o mare recepţie dată de Generalul Schuyler.- Maiorul Hall, care spunea că este un cunoscut al D-lui Ministru Vişoianu, şi-a exprimat dorinţa să aibă o întrevedere cu Dl.Gr.N.Buzeşti pe care-l cunoscuse numai în trecăt.-Deasemeni, în cadrul unei discuţiuni asupra actului dela 23 August 1944, locotenentul Hamilton care tocmai se înapoiase din Statele Unite unde-şi petrecuse concediul de vară şi care spunea că studiase înainte de a veni în România materialul documentar aflat la Washington, s'a interesat de Dl.Victor Rădulescu Pogoneanu, pe care spunea că ar fi dorit în fine să-l cunoască personal.- Am comunicat D-lor Buzeşti şi Pogoneanu ocazional dorinţa exprimată de aceşti ofiţeri americani.-

III. Intâlnirea dintre Hall, Hamilton, Buzeşti şi Pogoneanu a avut loc pe la mijlocul lunei Septembrie în locuinţa sorei mele D-na Col.I.Florescu din Str.Sofia 12.-Sora mea plecase pe toată vara din Bucureşti, astfel că la înapoierea mea din Moldova am tras acolo.- Am trebuit să recurg la acest loc în urma rugăminţilor lor deoarece niciunul din participanţi nu avea o locuinţă potrivită.- D-na Bujoiu şi cu mine am participat la întâlnire spre a face prezentările.-Sosirea s'a făcut în ordinea următoare : întâi americanii la D-na Bujoiu care-i conducea, apoi Pogoneanu şi în sfârşit către orele 9,30 Dl. Buzeşti.-Pogoneanu dormise la mine după insistenţele lui Buzeşti.- După prezentările de rigoare, Hall a arătat că Hamilton tocmai a sosit dela Washington unde cercurile cele mai competente se preocupă de situaţia din România şi că sunt surprinse că - spre deosebire de celelalte ţări din Sud-Estul European - în România, cu toate plângerile şi reprosurile adresate de opo-

..

ziţie guvernului american,nu se simte nici o"rezistenţă"(?)-entă nicăeri.- Atât el cât şi Hamilton au adăogat că lumea trebue să-şi dea seama în România că ajutorul american este în funcţie de intensitatea rezistenţei.- Aceste erau spuse în legătură cu demersurile opoziţiei pe lângă Guvernele Aliate în vederea înlocuirei Guvernului Român instaurat în urma acordului dela Moscova,cei doi americani arătând că intervenţii eficace din partea guvernului american nu pot fi obţinute atâta vreme cât opinia publică din Statele Unite nu este impresionată de existenţa unei tensiuni vizibile în România.- După aceste prime fraze, dându-ne seamă de caracterul întrevederii,D-na Bujoiu,Pogoneanu şi cu mine am oferit a ne retrage,mai ales că Dl.Buzeşti declarase că D-sa reprezintă Partidul Naţional Ţărănesc,pe când noi nu reprezentam pe nimeni şi că el ceruse americanilor să arăte mai clar în numele cui vorbesc.- Hall ne-a rugat însă să rămânem, pentru că dorea să audă şi părerile unor neutri şi ca D-na Bujoiu să stenografieze convorbirea.- Apoi americanii au arătat că reprezintă servicii foarte sus plasate şi că au o autoritate independentă faţă de reprezentanţii diplomatici şi Misiunea Militară americană.- Convorbirea a continuat apoi conform minutei datată 18 Septembrie 1946,text în limba engleză care se află la dosar.-Intrevederea a durat până la ora 11 când Dl.Buzeşti,declarând că a înţeles problema,se va consulta şi gândi urmând a prezenta un memoriu cerut de americani asupra chestiunei.-Aceştia arătaseră într'adevăr că un asemenea memoriu era indispensabil deoarece trebuia neapărat ca guvernul american să fie sesizat pentru a avea justificarea unui răspuns.-

IV. După câteva zile,a avut loc o nouă reuniune,de aceastä dată noaptea - după cum ceruseră americanii - la Palatul Stirbey,la care au participat persoanele dela prima reuniune în afară de Dl.Pogoneanu,reţinut de o indispoziţie.-D-na Bujoiu fusese rugată să vină spre a stenografia conversaţiile iar ~~în~~ eu să asigur exacta interpretare a termenilor,întrucât Dl.Buzeşti nu cunoaşte bine englezeşte şi nicicum vorbirea americană,iar americanii nu vorbeau convenabil nici o altă limbă.- După câte-mi amintesc,această reuniune a avut loc între 25 şi 27 Septembrie; nu pot preciza exact ziua.- Ea s'a ţinut în camera de dormit a D-lui Radu Buzeşti care, venit dela Reşiţa,locuia vremelnic la Palatul Stirbey.-Dat fiind că americanii insistaseră mult ca să se asigure un secret absolut şi întrucât ceilalţi locatari ai Palatului ar fi putut surprinde conversaţiile,Dl.Radu Buzeşti eşea foarte des din cameră pentru a verifica dacă e cineva

./.

în apropiere.-

Dl. Grigore Niculescu-Buzeşti a prezentat memoriul promis şi anume o lungă expunere politică în sensul minutei mai sus menţionate,fără nici un proiect de organizare.-Americanii dintr'un început,s'au declarat complect nemulţumiţi că nu li se prezenta nimic concret şi numai un nou protest gen Maniu oficial,prezentat sub altă formă,care n'ar face decât cea mai proastă impresie în cercurile de resort din Washington. In urma unei discuţiuni prelungite şi foarte animate în care dl. Buzeşti susţinea categoric,pe de o parte,că guvernul american nu a dat în mod oficial nici un sprijin până acum opoziţiei din ţările în care se găsesc trupe sovietice iar că,pe dealtă parte,opoziţia din România nu dispune de mijloace materiale adecuate şi ca atare,declara în numele Partidului Naţional Tărănesc că nu s'ar putea angaja într'o aventură fără garanţii serioase.- Americanii au răspuns că Dl.Maniu trebuie în sfârşit să înţeleagă că,dacă nu se organizează în sensul discutat,va fi depăşit de alţii fără partid şi că dealtfel garanţii serioase nu va putea primi decât după primirea la Washington a unui plan concret de organizare şi acţiune.- Dl.Grigore N.Buzeşti a declarat că este în măsură să prezinte un nou memoriu care să răspundă la aceste condiţiuni că însă socotise că nu este indispensabil să prezinte în scris planul de organizare,deoarece crezuse mai potrivit să prezinţe personal în străinătate planul de detaliu,pentru care scop era necesar ca D-sa să poată părăsi imediat Tara.-Americanii au întărit ideia necesităţii plecării cât mai urgente a D-lui Buzeşti,dar au adăogat că această plecare nu s'ar putea realiza chiar imediat,dacă ea nu se producea în executarea unui plan concret,cunoscut în prealabil de cercurile de resort.- Hall a vrut să fie lămurit : pe cine se sprijină executarea planului şi dacă va putea fi transmis în numele întregei opoziţii.- La care Dl.Buzeşti a răspuns că deocamdată nu are asentimentul decât a partidului Naţional Tărănesc,dar că este sigur că va obţine şi aprobarea celorlalte două partide de opoziţie,fiind convins că Dl.Maniu va obţine consimţământul D-lor C.Brătianu şi Titel Petrescu.- Hamilton a replicat că în cazul acesta nu vede cum se va putea realiza asigurarea unei perfecte discreţiuni.- Dl.Buzeşti a răspuns că nu poate fi nici o primejdie de indiscreţie în Partidul Naţio-

nal

./.

nal Tărănesc întrucât chestiunea în întregimea ei ~~nu~~ va fi cunoscută decât de Dl.Maniu,ceiace este inevitabil pentru obţinerea mandatului scris de mai sus.-

S'au discutat apoi detalii technice de organizare la care Hamilton - ce se vedea a fi un specialist - a arătat că nu se poate conta pe armament şi nici un fel de material de provenienţă americană(pentru a nu putea fi identificate) ci cel mult pe mijloace de procurare de armament european care se găseşte în abundenţă în ţările din Sud-Estul European.- El preconiza însă mai ales întrunirea de specialişti în vederea actelor de sabotaj şi distrugeri technice,organizarea depozitelor de alimente şi medicamente,precum şi a unei reţele proprii de comunicaţii terestre în măsură a fi racordată cu cele din Polonia,Cehoslovacia,Ungaria şi Jugoslavia ; Bulgaria şi Ukraina.-

Dl.Buzeşti a arătat apoi că este absolut necesar ca oamenii politici români să poată părăsi Ţara în timp util, pentru a se putea constitui în străinătate un comitet naţional care,în momentul oportun,să poată deveni guvernul recunoscut de Puterile Occidentale.- Persoanele vizate pentru care se cerea garanţia că vor putea fi scoase din Ţară prin mijloace americane erau pe lângă D-sa D-nii Vişoianu,Mihalache şi alte personalităţi din partidul de opoziţie care urma să fie desemnate ulterior.-Dl.Buzeşti a schiţat chiar atunci complectarea memoriului său în sensul celor discutate iar Hall a indicat pasagiile ce credea că trebuiau eliminate din memorie ca fiind umplutură diplomatică fără valoare pentru obţinerea cât mai grabnică a răspunsului american.-

V. La câteva zile după aceasta,Dl.Buzeşti a transmis prin D-na Bujoiu memoriul definitiv, cu care americanii s'au declarat perfect de acord.- Memoriul acesta are cuprinsul memoriului aflat la dosar în limbă enleză intitulat " Memorandum " datat 30 Septembrie 1946.-

VI. Trebuie să menţionez că ideia constituirei unui comitet militar cu sarcini de spionaj,nu a fost împărtăşită deloc dintr'un început de către Dl.Buzeşti şi a fost introdusă în memorandum la sfârşitul reuniunei dela Palatul Stirbey.-

VII. In cursul discuţiunilor dela Palatul Stirbey, Americanii au lăsat să se înţeleagă că documentul este destinat unui serviciu special nou înfiinţat care se va ocupa cu centra-

./.

lizarea şi coordonarea tuturor Ministerelor şi serviciilor de informaţii,alcătuit din personalităţi cu acces imediat la forurile conducătoare din Statele Unite.-La întrebarea D-lui Buzeşti asupra modului în care se va putea lua contact din România cu acest serviciu spre asigurarea comunicaţiilor absolut sigure între opoziţia din ţară şi comitetul din străinătate,americanii au răspuns că legăturile vor fi asigurate printr'un reprezentant al acestui serviciu ce va sosi în scurt timp în România.-

VIII. Cred a fi înţeles dintr'o convorbire ulterioară cu D-na Bujoiu că acest reprezentant ar putea fi noul ataşat militar american la Bucureşti.-

Continuare pag. următoare

ss/.I.de Mocsonyi-Stârcea

12 Septembrie 1947

IX. După înţelegerea intervenită între Dl.Grigore Niculescu Buzeşti şi agenţii americani asupra cuprinsului memoriului definitiv de propuneri,dânşii au mai discutat spre sfârşitul consfătuirei dela Palatul Stirbey şi aspectul încadrării organizaţiei qvasi-militare ce trebuia să ia fiinţă.- Dl.Buzeşti a arătat că Dl.Maniu are la dispoziţie un număr suficient de ofiţeri de toate gradele în măsură să o afirme.- Americanii au accentuat că nu ar trebui luaţi în considerare ofiţerii cari au pierdut de mult contactul cu cadrele active şi nici acei care în armată sunt consideraţi ca îmbătrâniţi ; ci arătau că este nevoie de ofiţeri energici,capabili să suporte greutăţile unei acţiuni de felul celei luate în considerare şi în special de ofiţeri cu cunoştinţe technice adâncite şi cu experienţa de luptă câştigată pe frontul de Est în colaborare cu trupele germane.- Ei au mai cerut apoi avizul D-lui Buzeşti asupra câtorva generali.-

X. O altă chestiune discutată cu acelaşi prilej a fost aceia a mijloacelor materiale ce trebuiau puse la dispoziţia mişcării de rezistenţă.- Tom Hall a cerut părerea D-lui Buzeşti asupra utilităţii importului de LEI falşificaţi în străinătate.-Bill Hamilton a arătat că nu este practic,deoarece volumul hârtiilor monedă ar fi considerabil şi imposibil de transportat în timp util şi că nici introducerea de dolari sau franci elveţieni nu e avantajoasă,deoarece s'ar identifica cu uşurinţă sursa lor.- Dl.Buzeşti a propus ca singură soluţie convenabilă aceia de a se bate monede jubiliare româneşti în America,care urma să fie introduse clandestin şi predate comitetului central executiv al mişcării, sub controlul observatorului american.-

XI. Cu prilejul discuţiilor asupra persoanelor ce urmau să părăsească Tara prin intermediul americanilor, Hall şi Hamilton au insistat stăruitor asupra necesităţii ca odată cu Dl.Buzeşti sau imediat după dânsul să plece în străinătate şi toţi cei ce aveau,chiar numai întâmplător,cunoştinţe de tratativele sale.- Se refereau în primul rând la Pogoneanu şi la mine care nu puteam avea nici o utilitate pentru acţiune ca unii ce am fi putut fi suspectaţi din cauza strânselor noastre relaţii cu Dl.Gr.Niculescu Buzeşti cât şi din cauza activităţii noastre comune din timpul dictaturii ; apoi la D-na Bujoiu şi Dl.Radu Buzeşti.- Americanii erau atât de

./.

preocupaţi de păstrarea secretului,încât cereau prioritatea plecării noastre faţă de Vişoianu,Mihalache şi ceilalţi,ca unii ce nu eram atât de primejdioşi din punctul de vedere american.- Atât Pogoneanu cât şi eu am refuzat categoric plecarea ca unii ce nu aveam nici o participare la acţiunea proiectată şi înţelegeam să ne abţinem de la orice fel de activitate în legătură cu ea.- Dl.Radu Buzeşti a refuzat şi dânsul,deoarece spunea că va fi din nou mutat la uzinele din provincie a Soc.Reşiţa.-

XII. In zilele următoare am mai avut prilejul să-l vedem de mai multe óri pe Dl.Gr.Niculescu-Buzeşti înainte de plecarea sa.- Am putut stabili din convorbirile noastre că D-sa avea consultări cu Dl.Maniu în legătură cu aplicarea planului şi în deosebi cu încadrarea comitetelor prevăzute în memoriu.- Hotărârea mea de a rămâne în Ţară a avut darul să determine pe Dl.Grigore Niculescu Buzeşti să nu-mi mai împărtăşească niciun element nou cu privire la activitatea sa.- Totuşi, faţă de cele discutate la reuniunea cu americanii dela Palatul Stirbey,cât şi de preocuparea constantă a D-lui Buzeşti de a duce la îndeplinire planul,preocupare care îl făcea să mai scape câteceva, am putut stabili următoarele :

1/. Comitetul Secret din străinătate s'ar fi compus din Dl. Grigore Niculescu Buzeşti,Preşedinte ;apoi,în ordinea importanţei,D-nii Alexandru Cretzianu şi C.Vişoianu.- Dacă acesta din urmă n'ar fi acceptat,ar fi urmat să-i ia locul Dl. Grigore Gafencu.-(In momentul acela,Dl.Vişoianu fiind lipsă,nu se putea cunoaşte opinia sa).-

2/. Comitetul Central Executiv,din Ţară,ar fi trebuit să cuprindă trei,cel mult patru membrii dintre care " observatorul" american.-

3/. Comitetul Politic urma să aibă reprezentanţii celor trei partide de Opoziţie.-

Intrucât unul din membrii acestui comitet trebuia să facă parte şi din Comitetul Central Execútiv şi cum Partidul Naţional Ţărănesc avea iniţiativa şi conducerea întregei acţiuni,acesta trebuia neapărat să fie naţional-ţărănist sau o persoană din afară având totala încredere a partidului.-

4/. Comitetul militar avea să fie alcătuit dintr'unul sau mai mulţi ofiţeri specializaţi,un civil român priceput în chestiuni de informaţii şi " observatorul " american care să facă legătura cu Comitetul Central Executiv.-

./.

XIII.- In prima jumătate a lunei Octombrie, s'a produs plecarea lui Grigore Niculescu - Buzeşti şi a D-nei Ioana Bujoiu conform hotărârilor luate la Palatul Stirbey.- Plecarea a fost organizată de Hall şi Hamilton cu cel mai mare secret, numai pilotul principal al Generalului Schuyler, Căpitanul aviator John Hall care urma să-i transporte, fiind la curent să acorde atâta importanţă menţinerii secretului, încât nici cel de al doilea pilot, nici pasagerii oficiali, dela Misiunea Americană, cari plecau cu acelaş avion, nu trebuiau să afle existenţa la bord a unor pasageri clandestini. Pentru aceasta, Dl. Buzeşti şi D-na Bujoiu au fost ascunşi cu două nopţi înainte de plecare în casa pilotului principal care locuia în Str. Dumbrava Roşie.- In ajunul plecării avionului, John Hall, conducând un camion - dubă, a transportat la aeroportul Băneasa pe Dl. Buzeşti şi D-na Bujoiu, travestiţi în militari americani.- Pentru a-i trece în avion aproape fără a fi observaţi, căp. av. John Hall a folosit metoda lipirei spatelui dubei de uşa avionului, Dl. Buzeşti şi D-na Bujoiu trecând imediat în coada avionului, în partea unde este interzis să se umble şi prin care trec comenzile avionului.- Ajunşi pe aeroportul zonei americane de lângă Viena, Dl. Buzeşti şi D-na Bujoiu au trebuit să rămână în coada avionului până la noaptea următoare sosirei la Viena unde au fost internaţi singuri, sub pază, într'o vilă, până la plecarea în zona americană din Germania, care a avut loc c'am la o lună după sosirea în aceleaşi condiţiuni, dar cu un alt pilot, a D-lor C. Vişoianu şi Manicatide.- D-nii Buzeşti, Vişoianu şi D-na Ioana Bujoiu au plecat împreună din Viena tot cu un avion american şi au aterizat, după câte cred la Veidelberg unde, din cauza întârzierii decolării unui alt avion american în drum spre Bucureşti şi în care se afla un ofiţer din anturajul imediat al Generalului Schuyler Dl. Vişoianu şi D-na Bujoiu au fost recunoscuţi de acesta.- Deşi sfătuit să tacă despre ceeace văzuse, ofiţerul ar fi raportat imediat la sosirea Generalului Schuyler, din care cauză ar fi trebuit să părăsească imediat România Colonelul Seitz, Maiorul Tom Hall şi în sfârşit Locotenentul Bill Hamilton.- Dl. Vişoianu ceruse încă din luna August D-lui Burton Berry aprobarea de intrare în Statele Unite şi, la plecarea acestuia la Washington în Septembrie 1946, îl rugase

să-i comunic cel mai târziu la înapoiere,dacă prezenţa sa la Washington ar fi agreată.- Răspunsul favorabil a sosit prin Dl.Berry tocmai în ziua plecării D-lui Vişoianu din Bucureşti.

D-nii Buzeşti,Vişoianu şi D-na Bujoiu au fost stabiliţi mai târziu la Frankfurt am Main de unde au plecat în Elveţia : Dl.Buzeşti în Decembrie 1946 ; Dl.Vişoianu în cursul primăverii a.c. iar D-na Bujoiu şi mai târziu.-

Toate aceste le cunosc în parte dela Bill Hamilton care,înainte de plecarea sa precipitată din România,a stăruit pe lângă mine ca să părăsească imediat ţara,toţi cei ce aveau cunoştinţă de tratativele duse de el şi Tom Hall,deoarece este primejdie de indiscreţie pentru că prea mulţi americani erau deja în curent cu plecarea D-lor : Buzeşti şi Vişoianu şi în parte din scrisorile primite prin poştă dela D-na Ioana Bujoiu de mine şi de sora sa.- D-na Scali - Logotheti.-

Ioan de Mocsony Styrcea 13 Sept. 1947

XIV.- Este adevărat că la reuniunea dela Palatul Stirbey,americanii şi Dl.Buzeşti au examinat,fără a intra în detalii,şi problema organizării pe teren a mişcării.- Hotărârile luate sunt exprimate în Memorandum care să referă la comitetele locale.- Acestea urmau să fie instituite în fiecare comună mai importantă şi grupate geografic.- Baza lor urma să o constitue organismele existente ale Partidelor de Opoziţie.- Ele ar fi trebuit în caz de acţiune să înglobeze toate organizaţiile subversive existente pe teritoriul României,de orice naţionalitate ar fi.- Comitetele locale ar fi trebuit să cuprindă până la alegeri cât mai mult teritoriu cu putinţă,în măsura mijloacelor şi posibilităţilor.- Punându-se de către Dl.Niculescu - Buzeşti problema unor ajutoare materiale cât mai urgente pentru a servi în alegeri,americanii au precizat că nu interesează prea mult activitatea comitetelor pentru câştigarea alegerilor (pe care le considerau pierdute),ci organizarea şi antrenarea lor în vederea acţiunii la ora H.-

~~690~~ 707

XV.- Plecarea Colonelului Seitz, Maiorului Hall şi Locotenentului Hamilton s'a produs în toamna anului 1946 şi anume : primul a plecat Maiorul Hall între 26 şi 28 Octombrie; al doilea Colonelul Seitz, în jur de întâi Noembrie, lăsându-şi familia în ţară şi care l-a urmat c'am la o lună ; ultimul a plecat Locotenentul Hamilton în jur de 12 Noembrie 1946.-

XVI.- După plecarea D-lui Grigore Niculescu-Buzeşti, în timp ce eu mă aflam la Bulci, Bill Hamilton a văzut pe D-nii Pogoneanu şi Radu Buzeşti.-

ss/. I.MOCSONYI-STARCEA

14 Septembrie 1947

12 Septembrie 1947
Dată în fața noastră
Cons. ...
[signature]

708

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Ioan de Mocsonyi-Styrcea, domiciliat în comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate declar următoarele:

I. In vara anului 1946, am venit la Bucuresti după o absență de șase luni. Am sosit cu mașina Dlui Grigore Niculescu-Buzesti care, împreună cu Dl. Aurel Leucutia mă vizitaseră la Bulci și care mi-au oferit prilejul de a veni în Capitală unde aveam de aranjat mai multe chestiuni financiare în legătură cu întreprinderile mele. La Bucuresti am stat la mătușa mea Alexandrina de Virmes, născ. Kretzulescu, în strada Transilvaniei 6. Sosirea în Capitală a avut loc cu jur de 18 Iunie. In cursul primelor 3-4 săptămâni m'am ocupat de aranjarea chestiunilor pentru care venisem, în special de tratativele pentru vânzarea casei mele din Timișoara către C.E.C. In acest timp am văzut foarte rar pe Dl. Gr. N.-Buzesti care era mai mult la Buftea. Odată am luat masa cu dânsul și Dl. Leucutia la Dl. Petala din Ministerul de Externe. In timpul mesei, întrucât arătatem că aveam nevoie de o bună secretară-dactilografă, Dl. Petala mi-a semnalat printre altele pe Dna Ioana Bujoiu, funcționară la Secția Economică din Minister, ca având deosebite calități profesionale.

Către mijlocul lunei Iulie, am întâlnit întâmplător pe Dna Ioana Bujoiu, cunoscută de mai multă vreme familiei mele, la Yacht Club-Snagov și am revăzut-o ulterior în Bucuresti. Dânsa mi-a povestit că dorește să plece în străinătate și că era pe punctul de a se căsători cu un ofițer englez William Hudson, în care scop îndeplinise deja o parte din formalitățile necesare. Mi-a mai spus că cunoaște pe cei mai mulți dintre ofițeri englezi și americani dela Misiunile Militare, pe care-i vedea zilnic la Tennis. In acest timp, Dna Bujoiu mă ajuta ca secretară-dactilografă în demersurile mele și ale Societăților în care sunt interesat și, ca urmare, începuse să ia în considerare renunțarea la proiectul de plecare considerând ca posibil să devină secretara domeniilor Mocsonyi, la Bulci.

La 2 sau 3 August 1946, a trebuit să plec la Văleni/Roman pentru nevoile succesiunii Styrcea și în special pentru instalarea unui nou administrator. M'am înapoiat în Bucuresti către 15 August când am reluat tratativele restante cu firma Strauber pentru vânzarea Codrului Munteni care nu au izbutit decât în luna Octombrie. Intre timp, vedeam destul de des pe Dna Bujoiu prin care am cunoscut la Snagov câțiva din cunoscuții ei anglo-americani.

II. In cadrul relațiunilor sportivo-mondene dela Snagov, am fost invitat și eu la o gustare la Colonelul american Wilcox care locuia în Șoseaua Kiseleff 72. Acolo am întâlnit printre alții pe Maiorul Thomas Hall și Locotenentul Ira-Hamilton care-mi fuseseră prezentați cu un an înainte la o mare recepție dată de Generalul Schuyler. Maiorul Hall, care spunea că e un cunoscut al Dlui Ministru Visoianu, și-a exprimat dorința să aibă o întrevedere cu Dl. Gr. N.-Buzesti pe care-l cunoscuse numai în treacăt. Deasemeni, în cadrul unei discuțiuni asupra Actului dela 23 August 44,

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

Locotenentul Hamilton care tocmai se înapoiase din Statele Unite unde-şi petrecuse concediul de vară şi care spunea că studiase înainte de a veni în România materialul documentar aflat la Washington, s'a interesat de dl. Victor Rădulescu-Pogoneanu pe care spunea că ar fi dorit în fine să-l cunoască personal. Am comunicat dlor Bujeşti şi Pogoneanu ocaziunal dorinţa exprimată de aceşti ofiţeri americani.

III.- Intâlnirea dintre Hall, Hamilton, Bujeşti şi Pogoneanu a avut loc pe la mijlocul lunei Septembrie în locuinţa sorei mele dna Col. I. Florescu din strada Sofia 12. Sora mea plecase pe toată vara din Bucureşti, astfel că la înapoierea mea din Moldova am tras acolo. Am trebuit să recurg la acest loc în urma insistenţelor lor deoarece niciunul din participanţi nu avea o locuinţă potrivită. Dna Bujoiu şi cu mine am participat la întâlnire spre a face prezentările. Sosirea s'a făcut în ordinea următoare: întâi americanii cu dna Bujoiu care-i conducea, apoi Pogoneanu şi în sfârşit către ora 9.30 dl. Bujeşti. Pogoneanu dormise la mine după insistenţele lui Bujeşti.- După prezentările de rigoare, Hall a arătat că Hamilton tocmai a venit dela Washington unde cercurile cele mai competente se preocupă de situaţia din România şi că sunt surprinse că – spre deosebire de celelalte ţări din Sud-Estul European – în România, cu toate plângerile şi reproşurile adresate de opoziţie guvernului american, nu se simte nicio "rezistenţă" eficientă nicăieri. Atât el cât şi Hamilton au adăogat că lumea trebuie să-şi dea seama în România că ajutorul american este în funcţie de intensitatea rezistenţei. Acestea erau spuse în legătură cu demersurile opoziţiei pe lângă guvernele Aliate în vederea înlocuirei guvernului român instaurat în urma Acordului dela Moscova, cei doi americani arătând că intervenţii eficace din partea guvernului american nu pot fi obţinute atâta vreme cât opinia publică din Statele Unite nu este impresionată de existenţa unei tentative vizibile în România. După aceste prime fraze, dându-ne seama de caracterul întrevederii, dna Bujoiu, Pogoneanu şi cu mine am oferit a ne retrage, mai ales că dl. Bujeşti declarase că dsa reprezintă Partidul Naţional-Ţărănesc, pe când noi nu reprezentam pe nimeni şi că el cerute americanilor să arate mai clar în numele cui vorbesc. Hall ne a rugat să rămânem, pentru că dorea să audă şi părerile unor neutri şi ca dna Bujoiu să stenografieze convorbirea. Apoi americanii au arătat că reprezintă servicii foarte sus plasate şi că au o autoritate independentă faţă de Reprezentanţa diplomatică şi Misiunea Militară americană. Convorbirea a continuat apoi conform minutei datată 18 Sept. 1946, text în limba engleză care se află la dosar. Intrevederea a durat până la ora 11 când dl. Bujeşti declarând că a înţeles problema, se va consulta şi gândi urmând a prezenta un memoriu cerut de americani asupra chestiunei. Aceştia arătaseră întradevăr că un asemenea memoriu era indispensabil deoarece trebuia neapărat ca guv. american să fie sezisat pentru a avea justificarea unui răspuns.

IV.- După câteva zile, a avut loc o nouă reuniune, de această dată noaptea – după cum cereau americanii – la Palatul Ştirbey, la care au participat persoanele dela prima reuniune în afară de dl. Pogoneanu, reţinut de o indispoziţie. Dna Bujoiu fusese rugată să vină spre a stenografia convorbirile iar eu să asigur exacta interpretare a termenilor, întrucât dl. Bujeşti nu cunoaşte bine englezeşte şi niciun vorbirea

[signature].

americană iar americanii nu vorbeau curentabil nicio altă limbă. După câte îmi reamintesc, această reuniune a avut loc între 25 şi 27 Septembrie; nu pot preciza exact ziua. Ea s'a ţinut în camera de dormit a dlui Radu Buzeşti care, venit dela Reşiţa, locuia vremelnic la Palatul Ştirbey. Dat fiind că americanii insistau mult către se asigura un secret absolut şi întrucât ceilalţi locatari ai Palatului ar fi putut surprinde conversaţiile, dl Radu Buzeşti eşea foarte des din cameră pentru a verifica dacă e cineva în apropiere.

Dl. Grigore Niculescu-Buzeşti a prezentat memoriul promis şi anume o lungă expunere politică în sensul minutei mai sus menţionate, fără niciun proiect de organizare. Americanii, dintr'un început, s'au declarat complect nemulţumiţi că nu li se prezenta nimic concret şi numai un nou protest sau Memoriu oficial, prezentat sub altă formă, care n'ar face decât cea mai proastă impresie în cercurile de resort din Washington. În urma unei discuţiuni prelungite şi foarte animate în care dl. Buzeşti susţinea categoric, pe de o parte, că Guv. Am. nu a dat în mod oficial niciun sprijin până acum opoziţiei din ţările în care se găsesc trupe sovietice iar că, pe de altă parte, opoziţia din România nu dispune de mijloace materiale adecuate şi ca atare, declara în numele Partidului Naţional Ţărănesc că nu s'ar putea angaja într'o aventură fără garanţii serioase. Americanii au răspuns că dl. Maniu trebuie în special să înţeleagă că, dacă nu se organizează în sensul discutat, va fi depăşit de alţii fără partid şi că dealtfel garanţii serioase nu va putea primi decât după primirea la Washington a unui plan concret de organizare şi acţiune. Dl. Grigore N. Buzeşti a declarat că este în măsură să prezinte un nou memoriu care să răspundă la aceste condiţiuni că însă socotise că nu este indispensabil să prezinte în scris planul de organizare, deoarece crezuse mai potrivit să prezinte personal în străinătate planul de detaliu, pentru care scop era necesar ca dsa să poată părăsi imediat Ţara. Americanii au înţeles ideea necesităţii plecării cât mai urgente a dlui Buzeşti dar au adăugat că această plecare nu s'ar putea realiza chiar imediat, dacă ea nu se producea cu executarea unui plan concret, cunoscut în prealabil de cercurile de resort. Hall a vrut să fie lămurit: pe cine se sprijină executarea planului şi dacă va putea fi transmis în numele întregei opoziţii. La care dl. Buzeşti a răspuns că deocamdată nu are asentimentul decât al Partidului Naţional-Ţărănesc, dar că este sigur că va obţine şi aprobarea celorlalte două partide de opoziţie, fiind convins că dl. Maniu va obţine ~~acest~~ consimţământul dlor C. Brătianu şi Titel Petrescu. Hamilton a replicat că în cazul acesta nu vede cum se va putea realiza asigurarea unei perfecte discreţiuni. Dl. Buzeşti a răspuns că nu poate fi nicio primejdie de indiscreţie în Partidul Naţional-Ţărănesc întrucât chestiunea în întregimea ei nu va fi cunoscută decât de dl. Maniu, ceeace este inevitabil pentru obţinerea mandatului său de mai sus.

S'au discutat apoi detalii tehnice de organizare la care Hamilton – ce se vedea a fi un specialist – a arătat că nu se poate conta pe armament şi niciun fel de materiale de provenienţă americană (pentru a nu putea fi identificate) ci cel mult pe mijloace de procurare de armament european care se găseşte în abundenţă în ţările din Sud-Estul European. Se preconiza însă mai ales instruirea de specialişti în vederea actelor de sabotaj şi distrugeri tehnice, organizarea depozitelor de alimente şi medicamente, precum şi a unei reţele proprii de comunicaţii terestre în măsură a fi racordată cu cele din Polonia, Cehoslovacia, Ungaria şi Iugoslavia; Bulgaria şi Ukraina.–

Ioan de Hociung [illegible]

4.

Dl. Bujești a arătat apoi că este absolut necesar ca oameni politici români să poată părăsi Țara în timp util, pentru a se putea constitui în străinătate un comitet național care, la momentul oportun, să poată deveni guvernul recunoscut de Puterile Occidentale. Persoanele vizate pentru care se cerea garanția că vor putea fi scoase din Țară prin mijloace americane erau pe lângă dsa, domnii Vișoianu, Mihalache și alte personalități din Partidele de opoziție care urmau să fie desemnate ulterior. Dl Bujești a schițat chiar atunci completarea memoriului deja în sensul celor discutate iar Hall a indicat pasagiile ce credea că trebuiau eliminate din memoriu ca fiind umplutură diplomatică fără valoare pentru obținerea cât mai grabnică a răspunsului american.

V.- La câteva zile după aceasta, dl. Bujești a transmis prin Dna Bujoiu memoriul definitiv, cu care americanii s'au declarat perfect de acord. Memoriul acesta are cuprinsul memoriului aflat la dosar în limba engleză, intitulat "Memorandum" ~~și pe care dl. Bujești~~ datat 31 Septembrie 1946.

VI.- Trebuie să menționez că ideea constituirei unui comitet militar cu sarcini de spionaj nu a fost împărtășită de loc dintâiu început de către dl. Bujești și a fost introdusă în memorandum la sfârșitul reuniunei dela Palatul Știrbey.

VII.- În cursul discuțiunilor dela Palatul Știrbey, americanii au lăsat să se înțeleagă că documentul este destinat unui serviciu special nou înființat care se va ocupa cu centralizarea și coordonarea activității Ministerelor și serviciilor de informații, alcătuit din personalități cu acces imediat la forurile conducătoare din Statele Unite. La întrebarea dlui Bujești asupra modului în care se va putea lua contact din România cu acest serviciu spre asigurarea comunicațiilor absolut sigure între opoziția din Țară și comitetul din străinătate, americanii au răspuns că legăturile vor fi asigurate printr'un reprezentant al acestui serviciu ce va sosi în scurt timp în România.

VIII.- Cred a fi înțeles dintr'o convorbire ulterioară cu Dna Bujoiu că acest reprezentant ar putea fi noul atașat militar american la București.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

12 Septembrie 1947

IX. După înțelegerea intervenită între dl. Grigore Niculescu-Buzești și agenții americani asupra cuprinsului Memorialului definitiv de propuneri, aceștia au mai discutat spre sfârșitul convorbirii dela Palatul Știrbey și aspectul încadrării organizației quasi-militare ce trebuia să ia ființă. Dl. Buzești a arătat că dl. Mihail are la dispoziție un număr suficient de ofițeri de toate gradele în măsură să o ajute. Americanii au accentuat că nu ar trebui luați în considerare ofițerii cari au pierdut de mult contactul cu cadrele active și nici acei cari în armată sunt considerați ca îmbătrâniți; ei arătau că este nevoie de ofițeri energici și dinamici, capabili să suporte greutățile unei acțiuni de felul celei luate în considerare și în special de ofițeri cu cunoștințe tehnice adâncite și cu experiența de luptă câștigată pe frontul de Est în colaborare cu trupele germane. Ei au mai cerut apoi avizul dlui Buzești asupra câtorva generali.

X. O ~~ultimă~~ altă chestiune discutată cu acelaș prilej a fost aceia a mijloacelor materiale ce trebuiau puse la dispoziția mișcării de rezistență. Tom Hale a cerut părerea dlui Buzești asupra utilității importului de lei falsificați în străinătate. Bill Hamilton a arătat că nu este practic, deoarece volumul biletelor necesar ar fi considerabil și imposibil de transportat în timp util și că nici introducerea de dolari sau franci elvețieni nu e avantajoasă, deoarece s'ar identifica cu ușurință sursa lor. Dl. Buzești a propus ca singură soluție convenabilă aceia de a se bate monede jubiliare românești în America, care urmau să fie introduse clandestin și predate comitetului ~~central executiv~~ politic secret al mișcării, sub controlul observatorului american.

XI. Cu prilejul discuțiilor asupra persoanelor ce urmau să părăsească țara prin intermediul americanilor, Hale și Hamilton au insistat stăruitor asupra necesității ca odată cu dl. Buzești sau imediat după dânsul să plece în străinătate și toți cei ce aveau, chiar numai întâmplător, cunoștință de tratativele duse. Se refereau în primul rând la Pogoneanu și la mine care nu puteam avea nicio utilitate pentru acțiune ca unii ce am fi putut fi suspectați din cauza strânselor noastre relații cu dl. Grigore N.-Buzești cât și din cauza activității noastre comune din timpul dictaturii, apoi la dna Bujoiu și dl. Radu Buzești. Americanii erau atât de preocupați de păstrarea secretului, încât cereau prioritatea plecării noastre față de Vișoianu, Mihalache și ceilalți, ca unii ce nu erau atât de primejdioși din punctul de vedere american. Atât Pogoneanu cât și eu am refuzat categoric plecarea ca unii ce nu aveam nicio participare la acțiunea proiectată și înțelegeam să ne abținem dela orice fel de activitate în legătură cu ea. Dl. Radu Buzești a refuzat și dânsul, deoarece spera că va fi din nou mutat la uzinele din ~~Jud. Hunedoara~~ provincie a Soc. Reșița.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

6.

XII. In zilele următoare am mai avut prilejul să-l vedem de mai multe ori pe dl. Grigore Niculescu-Buzești înainte de plecarea sa. Am putut stabili din convorbirile noastre că avea consultări cu dl. Maniu în legătură cu aplicarea planului și în deosebi cu încadrarea comitetelor prevăzute în memoriu. Hotărârea mea de a rămâne în Țară a avut darul să determine pe dl. Grigore Buzești să nu-mi mai împărtășească niciun element nou cu privire la activitatea sa. Totuși, față de cele discutate la reuniunea cu americanii dela Palatul Știrbey, cât și de preocuparea constantă a dlui Buzești de a aduce la îndeplinire planul, preocupare care îl făcea să mai scape câteceva, am putut stabili următoarele:

1) <u>Comitetul Secret din străinătate</u> s'ar fi compus din dl. Grigore Niculescu Buzești, Președinte; apoi, în ordinea importanței, dnii Alexandru Cretzeanu și C. Vișoianu. Dacă acesta din urmă n'ar fi acceptat, ar fi urmat să-i ia locul dl. Grigore Gafencu. (In momentul acela, dl. Vișoianu, fiind lipsă, nu se putea cunoaște opinia sa.)

2) <u>Comitetul ~~Central Executiv~~ politic secret</u>, din Țară, ar fi trebuit să cuprindă trei, cel mult patru membri dintre care "observatorul" american.

3) <u>Comitetul Politic</u> urma să aibă reprezentanți celor trei Partide de Opoziție.

Intrucât unul din membrii acestui comitet trebuia să facă parte și din Comitetul Central Executiv și cum Partidul Național-Țărănesc avea inițiativa și conducerea întregii acțiuni, acesta trebuia neapărat să fie național-țărănist dar o persoană din afară având totală încredere a partidului.

4) <u>Comitetul Militar</u> avea să fie alcătuit dintr'unul sau mai mulți ofițeri specializați, un civil român priceput în chestiuni de informații și "observatorul" american care ar fi făcut legătura cu Comitetul Central Executiv.

Am avut totuși impresia că, până la plecarea dlui Buzești din Țară, Comitetele de mai sus nu au fost complectate, deoarece, ultima dată când l'am văzut înainte de plecarea sa, mi-a spus că, dacă nu are posibilitatea să mențină contactul, atunci dl. Maniu va fi acela care va trebui să desemneze persoanele corespunzătoare și că metoda sa de lucru prin care asigura perfecta compartimentare a oamenilor respectivi era de natură să înlăture orice primejdie de indiscreție.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

XIII.- In prima jumătate a lunei Octombrie, s'a produs plecarea Dlui Grigore Niculescu-Buzești și a D-nei Ioana Bujoiu, conform hotărârii luate la Palatul Stirbey. Plecarea a fost organizată de Hall și Hamilton în cel mai mare secret, numai pilotul principal al Generalului Schuyler, Căpitanul-Aviator John Hall care urma să-i transporte, fiind la curent: se acorda atâta importanță menținerii secretului, încât nici cel de al doilea pilot, nici pasagerii oficiali, dela Misiunea americană, cari plecau cu acelaș avion, nu trebuiau să afle existența la bord a unor pasageri clandestini. Pentru aceasta, Dl. Buzești și Dna Bujoiu au fost aduși cu două nopți înainte de plecare în casa pilotului principal ~~al avionului~~, care locuia în strada Dumbrava Roșie. In ajunul plecării avionului, John Hall, conducând un camion-dubă, a transportat la aeroportul Băneasa pe Dl. Buzești și Dna Bujoiu, travestiți în militari americani. Pentru a-i trece în avion aproape fără a'i fi observați, Căp.-Av. John Hall a folosit metoda lipirei spatelui dubei de ușa avionului, Dl. Buzești și Dna Bujoiu trecând imediat în coada avionului, în partea unde este interzis să se umble și prin care trec comenzile avionului. Ajunși pe aeroportul zonei americane de lângă Viena, Dl. Buzești și Dna Bujoiu au trebuit să rămână în coada avionului până la noaptea următoare sosirei la Viena unde au fost internați singuri, sub pază, într'o vilă, până la plecarea în zona americană din Germania, care a avut loc cam la o lună după sosirea în aceleași condițiuni, dar cu un alt pilot, a Dlor C. Vișoianu și Manicatide. Dnii Buzești, Vișoianu și Dna Ioana Bujoiu au plecat împreună din Viena tot cu un avion american și au aterizat, după câte cred, la Heidelberg unde, din cauza întârzierii decolării unui alt avion american în drum spre București și în care se afla un ofițer din anturajul imediat al Generalului Schuyler, Dl. Vișoianu și Dna Bujoiu au fost recunoscuți de acesta. Deși sfătuit să tacă [illegible] vă jur, ofițerul ar fi raportat imediat la sosire Generalului Schuyler, din care cauză ar fi trebuit să părăsească imediat România Colonelul Seitz, Maiorul Tom Hall și în sfârșit Locotenentul Bill Hamilton.- Dl. Vișoianu ceruse încă din luna August Dlui Burton Berry aprobarea de intrare în Statele Unite și, la plecarea acestuia la Washington în Septembrie 1946, îl rugase să-i comunice cel mai târziu la înapoiere, dacă prezența sa la Washington ar fi agreată. Răspunsul favorabil a sosit prin Dl. Berry tocmai în ziua plecării Dlui Vișoianu din București.

Dnii Buzești, Vișoianu și Dna Bujoiu au fost stabiliți mai târziu la Frankfurt am Main de unde au plecat în Elveția: Dl. Buzești în Decembrie 1946; Dl. Vișoianu în cursul primăverii a.c. iar Dna Bujoiu și mai târziu.

Toate acestea le cunosc în parte dela Bill Hamilton care, înainte de plecarea sa precipitată din România, a stăruit pe lângă mine ca să părăsească imediat Țara toți cei ce aveau cunoștință de tratativele duse cu el și Tom Hall, deoarece este primejdie de indiscreții pentrucă prea mulți americani erau deja în curent cu plecarea Dlor Buzești și Vișoianu și în parte din ~~scrisorile~~ primite prin poștă dela Dna Ioana Bujoiu de unde și de sora sa Dna Scali-Logothetti.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

13 Sept. 1947

XIV.- Este adevărat că la reuniunea dela Palatul Știrbey, americanii și dl. Buzești au examinat, fără a intra în detalii, și problema 'organizării' pe teren a mișcării. Hotărîrile luate sunt exprimate în Memorandum care se referă la comitete locale. Acestea urmau să fie instituite în fiecare comună mai importantă și grupate geografic. Baza lor urma să o constituie organismele existente ale Partidelor de opoziție. Ele ar fi trebuit în caz de acțiune să înglobeze toate organizațiile subversive existente pe teritoriul României, de orice naționalitate ar fi. Comitetele locale ar fi trebuit să cuprindă până la 'alegeri' cât mai mult teritoriu cu putință, în măsura mijloacelor și posibilităților. Punându-se de către dl. Niculescu-Buzești problema unor ajutoare materiale cât mai urgente pentru a servi în alegeri, americanii au precizat că nu-i interesează prea mult activitatea comitetelor pentru câștigarea alegerilor (pe care le considerau pierdute), ci organizarea și întărirea lor în vederea acțiunii la ora H.

XV.- Plecarea Colonelului Seitz, Maiorului Hall și Locotenentului Hamilton s'a produs în toamna anului 1946, și anume: primul a plecat Maiorul Hall între 26 și 28 Octombrie; al doilea, Colonelul Seitz, în jur de întâi Noembrie, lăsându-și familia în Țară și care l-a urmat cam la o lună; ultimul a plecat Locotenentul Hamilton în jur de 12 Noembrie 1946.

XVI.- După plecarea dlui Grigore Niculescu-Buzești, în timp ce eu mă găseam la Bulci, Bill Hamilton a văzut pe dnii Pogoneanu și Radu Buzești,

[illegible]. 14 Sept. 1947.

alb

696 713

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IOAN de MOCSONYI - STARCEA,domiciliat în Comuna Bulei Jud.Severin,asupra celor întrebate declar în continuare, următoarele :

In cursul discuţiilor dela Palatul Stirbey Hall,Hamilton şi Buzeşti s'au pus de acord asupra unor detalii cu privire la instruirea cadrelor conducătoare ale mişcării de rezistenţă.- Acestea trebuiau să urmeze în străinătate cursul de specializare timp de 2-3 luni după care urmau să se înapoieze în ţară : prin reţeaua de curieri tereştri prevăzuţi în Memoriu sau aruncaţi cu paraşuta dacă situaţia nu ar mai fi îngăduit comunicaţiile.-

S'a prevăzut deasemeni că şefii mişcărilor de rezistenţă precum şi ajutoarele şi specialiştii lor din Estul şi Sud_Estul European trebuiau să ia contact între ei şi chiar să se întâlnească într'o conferinţă în străinătate spre a-şi coordona activitatea.-

In ceeace priveşte întinderea mişcărilor de rezistenţă cu care era evident că avea legătură,americanii au arătat chiar în prima şedinţă că erau organizate foarte serios în Polonia şi Jugoslavia : în Polonia ţara întreagă este acoperită cu cuiburi de rezistenţă şi că centrele cele mai puternice s'ar afla în zona Carpaţilor,condusă de un personaj denumit " Colonelul " care şi-ar fi întins zona de acţiune şi înspre Slovacia,Rusia Subcarpatică şi Nordul României.- In continuare,au vorbit despre existenţa unor organizaţiuni de partizani rămase de pe urma frontului de Est în Ukraina.- Aceste organizaţii ar avea o activitate destul de intensă şi americanii doreau să ştie dacă opoziţia românească este dispusă să colaboreze cu acea mişcare ştiut fiind că luptând pentru eliberarea ţării lor ukrainienii consideră că din noul Stat ce s'ar constitui trebue să facă parte Basarabia şi Nordul Bucovinei.-c Americanii au adăogat că sunt informaţi că în aceste teritorii nu s'ar mai găsi decât foarte puţini români şi că nu ar fi exclus ca,în cele din urmă,faţă de o activitate mai eficientă decât acea românească a rezistenţei ucrainiene,Statele Unite să fie dispuse a satisface cererile teritoriale ale Ukrainienilor.- Hamilton, care cunoştea în deosebi situaţia din Jugoslavia ca unul care fusese şeful secţiei Jugoslave din biroul de mişcări subversive ale Ministerului de Război american în tot decursul războiului mondial şi trecuse după aceia la secţia bulgară şi română a acelui birou,a arătat că,după părerea sa cea mai puternică şi bine pusă la

punct organizaţie existentă este cea jugoslavă care-şi propune dealtfel să anexeze Banatul Românesc.- Se explica că metodele de lucru sunt foarte simple şi eficace, organizaţia având centre regionale pe Banovine şi organizaţii în fiecare sat.-

In legătură cu existenţa şi activitatea mişcării jugoslave, am auzit, cu prilejul vizitei pe care Colonelul Seitz din armata americană, împreună cu familia sa mi-au făcut-o în a doua jumătate a lunei Octombrie 1946 la Bulcă că el fusese ofiţer american care pe teren a conlucrat dela început cu DRAGA MIHAILOVICI.- Seitz arăta că a dat spre tipărire unei case de editură americană, memoriile sale prin care dovedea că marea vină nu o poartă Mihailovici şi anglo-americanii care l-au împins împotriva lui Tito.-

ss/.Ioan de MOCSONYI-STARCEA

14 Septembrie 1947

Pt. Conform

DECLARAȚIE.

Subsemnatul Ioan de Mocsonyi-Styrcea, domiciliat în comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate declar, în continuare, următoarele:

In cursul discuțiunilor dela Palatul Știrbey Hale, Hamilton și Buzești s'au pus de acord asupra unor detalii cu privire la instruirea cadrelor conducătoare ale mișcării de rezistență. Acestea trebuiau să urmeze în străinătate cursuri de specializare timp de două-trei luni după care urmau să se înapoieze în Țară: prin rețeaua de curieri tereștri prevăzuți în memoriu sau aruncați cu parașuta dacă situația nu ar mai fi îngăduit comunicațiile.

S'a prevăzut deasemeni că șefii mișcărilor de rezistență precum și ajutoarele și specialiștii lor din Estul și Sud-Estul European trebuiau să ia contact între ei și chiar să se întrunească într'o conferință în străinătate spre a-și coordona activitatea.

In ceeace privește întinderea mișcărilor de rezistență cu care era evident că aveau legătură, americanii au arătat chiar în prima ședință că erau organizate foarte serios în Polonia și Jugoslavia: în Polonia țara întreagă este acoperită cu centrale de rezistență și că centrele cele mai puternice s'ar afla în zona Carpaților, conduse de un personaj denumit "Colonelul" care și-ar fi întins zona de acțiune și în spre Slovacia, Rutenia Subcarpatică și Nordul României. In continuare, au vorbit despre existența unor organizațiuni de partizani rămase dela urma frontului de Est în Ucraina. Aceste organizații ar avea o activitate destul de intensă și Americanii doreau să știe dacă Opoziția românească este dispusă să colaboreze cu acea mișcare, știut fiind că luptând pentru eliberarea țării lor Ucrainienii consideră că din statul lor ce s'ar constitui trebuie să facă parte Basarabia și Nordul Bucovinei. Americanii au adăogat că sunt informați că în aceste teritorii nu s'au mai găsit decât f. puțini români și că nu ar fi exclus ca, în cele din urmă, față de o activitate mai efectivă decât cea românească a rezistenței ukrainiene, Statele Unite să fie dispuse a satisface cererile teritoriale ale Ukrainienilor.- Hamilton, care cunoștea în deosebi situația din Jugoslavia ca unul care fusese șeful secției jugoslave din biroul de mișcări subversive ale Ministerului de Războiu american în tot decursul războiului mondial și trecuse după ~~[illegible]~~ la secția bulgară și română a acelui birou, a arătat că, după părerea sa aceia cea mai puternică și bine pusă la punct organizație existentă este cea jugoslavă care-și propune deaaltfel să anexeze Banatul Românesc. Se explica că metodele de lucru erau foarte simple și eficace, organizația având centre regionale pe Banovine și organizații în fiecare sat.

In legătură cu existența și activitatea mișcării jugoslave, am aflat, cu prilejul vizitei pe care Colonelul Seitz din armata americană, împreună cu familia sa mi-au făcut-o în a doua jumătate a lunii Octombrie 1946 la Bulci că el fusese ofițerul american care pe teren a colaborat dela început cu Draja Mihailovici. Seitz arăta că a dat spre tipărire unei case de editură americane memoriile sale prin care dovedea că marea vină nu o poartă Mihailovici ci Anglo-americanii cari l'au împins împotriva lui Tito.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

14 Septembrie 1947.

699

716

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IOAN DE MOCSONYI - STARCEA, domiciliat în Comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate declar în continuare următoarele :

1/. Stiu că Tom Hall şi Bill Hamilton acordau cea mai mare importanţă transmiterei mandatului celor trei şefi ai Partidelor de opoziţie de care era vorba în " Memorandum " şi au făcut diligenţe pe lângă D-nii Pogoneanu şi Radu Buzeşti ca acest mandat să fie trimis cu extremă urgenţă şi cel mai târziu prin unul din ei.- Americanii arătau că fără acest mandat, Dl. Gr. Buzeşti nu se putea aştepta în străinătate ca autorităţile americane să-i acorde consideraţia şi importanţa la care era îndreptăţit, potrivit tratativelor duse, consemnate în minută şi care au avut drept rezultat propunerile opoziţiei şi plecarea D-lui Buzeşti.-

2/. Stiu deasemeni că Hamilton nu şi-a putut ascunde satisfacţia primind mandatul de mai sus, întrucât prin aceasta avea nu numai asigurările D-lui Grigore N. Buzeşti ci şi dovada formală a asentimentului celor trei şefi ai Partidelor de opoziţie la propunerile prezentate de D-sa prin Memorandum.-

ss/. Ioan de Mocsonyi-Stârcea

Bucureşti 18 Septembrie 1947

P. Conf. [signature]

18 Sept. 1947
Dată în fața noastră
[illegible]

DECLARATIE.

Subsemnatul Ioan de Mocsonyi-Styrcea, domiciliat în comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate declar în continuare următoarele:

1). Știu că Tom Hall și Bill Hamilton acordau cea mai mare importanță transmiterei mandatului celor trei șefi ai Partidelor de opoziție de care era vorba în "Memorandum" și au făcut diligențe pe lângă domnii Pojoranu și Radu Bujești ca acest mandat să fie trimis cu extremă urgență și cel mai târziu prin unul din ei. Americanii arătau că fără acest mandat, Dl. G. Bujești nu se putea aștepta în străinătate ca autoritățile americane să-i acorde considerația și importanța la care era îndreptățit, potrivit tratativelor duse, și consemnate în minută și care au avut drept rezultat propunerile opoziției și plecarea Dlui Bujești.—

2). Știu deasemeni că Hamilton nu și-a putut ascunde satisfacția primind mandatul de mai sus, întrucât prin acesta avea nu numai afirmațiile Dlui Grigore N. Bujești, ci și dovada formală a asentimentului celor trei șefi ai Partidelor de opoziție la propunerile prezentate de USA prin Memorandum.—

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

București, 18 Septembrie 1947.

~~701~~

718

DECLARATIE

Subsemnatul IOAN De MOCSONYI - STYRCEA precizez şi adaug la declaraţia mea din 12 Sept.1947, următoarele:

In cursul întrevederii din Palatul Styrbey întrucât Dl.GRIGORE NICULESCU BUZESTI, declarase că: " Memorandum-ul" se va prezenta în numele întregei opoziţii, americanii au întrebat atunci cum se va putea dovedi aceasta.

Dl.BUZESTI a răspuns că dovada o va constitui însuşi mandatul scris ce-l va înfăţişa din partea D-lui MANIU şi că - deşi nu o poate garanta - are totuşi bune speranţe că Dl. MANIU îi va putea obţine asemenea mandate şi din partea celorlalţi doi şefi ai partidelor deopoziţie.Era deci înţeles că acest mandat urma să valideze şi calitatea în care Dl.BUZESTI trata cu HALL şi HAMILTON.

Dealminteri, la ultima mea întâlnire cu Dl.GRIGORE N.BUZESTI, D-sa mi-a spus că pleacă mulţumit deoarece Dl.MANIU i-a făgăduit mandatul scris precum şi că se va strădui, Dl.MANIU, să obţină şi dela Domnii C.BRATIANU şi TITEL PETRESCU.

Am aflat ulterior dela Dl.VICTOR R.POGONEANU, că mandantul de mai sus a şi fost trimis D-luţ GRIGORE NICULESCU BUZESTI sub forma unui mandat comun semnat de toţi trei şefii partidelor de opoziţie.

ss/ Ioan De Mocsonyi
Styrcea.

P. Conf. [signature]

Bucuresti 24 Sept.1947.

719

24 Septembrie 1947
Dată în fața noastră,
C. [illegible]
[illegible]

719

DECLARAȚIE.-

Subsemnatul Ioan de Mocsonyi-Styrcea precizez și adaog la declarația mea din 12 Septemvrie 1947, următoarele:

În cursul întrevederii din Palatul Știrbey, întrucât dl. Grigore Niculescu-Buzești declarase că "Memorandumul" se va prezenta în numele întregii opoziții, americanii au întrebat cum se va putea dovedi aceasta.

Dl. Buzești a răspuns că dovada o va constitui tocmai mandatul scris ce-l va înfățișa din partea dlui Maniu și că — deși nu o poate garanta — are totuși bune speranțe că dl. Maniu își va putea obține asemenea mandate și din partea celorlalți doi șefi ai partidelor de opoziție. Era deci înțeles că acest mandat urma să valideze și calitatea în care dl. Buzești tratează cu Hall și Hamilton.

Deasemenea, la ultima mea întâlnire cu dl. Grigore N.-Buzești, dsa mi-a spus că pleacă mulțumit deoarece dl. Maniu i-a făgăduit mandatul scris precum și că se va strădui, dl. Maniu, să-l obțină și dela dnii C. Brătianu și Titel Petrescu.

Am aflat ulterior dela dl. Victor R.-Pogoneanu că mandatul de mai sus a și fost trimis dlui Grigore Niculescu Buzești sub forma unui mandat comun semnat de toți trei șefii partidelor de opoziție.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

București, 24 Septemvrie 1947

(III)

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Ion DE MOCSONYI-STARCEA,domiciliat în com. Bulci Jud.Severin,asupra celor întrebate cu privire la scopurile şi mijloacele de realizare a hotărârilor luate în cursul tratativelor duse de Dl.Grigore Niculescu Buzeşti cu ofiţerii americani T.Hall şi B.Hamilton,declar,în continuare,următoarele :

Conform punctului de vedere exprimat de Dl.Buzeşti, " mişcarea de rezistenţă " din România urma să fie o organizaţie paramilitară,clandestină creiată mai târziu în vederea apărării libertăţii alegerilor,apoi,în general,cu scopul de a se întări spiritul de rezistenţă activă a membrilor partidelor de opoziţie şi de a se înlesni,în acelaş timp, la nevoie şi prin forţă apărarea libertăţii şi securităţii membrilor lor.- D-sa susţinea deasemeni că încăerările izolate şi sporadice,inevitabile ar spori numărul " rezistenţilor ".-

In ipoteza retragerii totale a forţelor de ocupare a sovietice din ţară, în urma lichidării tratatelor de pace cu România şi Austria,mişcarea de rezistenţă avea să joace mai târziu rolul unui instrument de presiune asupra autorităţilor militare şi poliţieneşti în faza în care partidele de opoziţie ar încerca să obţină demisia guvernului pe cale oficială,paşnică.- Dacă,însă,Guvernul ar refuza atât constituirea unui guvern neutru,menit a face noui alegeri,cât şi formarea unui guvern potrivit rezultatelor obţinute de opoziţie în primele alegeri,atunci partidele de opoziţie urmau să găsească la ameninţarea răsturnării Guvernului şi, la nevoie,chiar la răsturnarea sa cu ajutorul acestei mişcări de rezistenţă.-

Aceste ipoteze au fost discutate de către Dl.Buzeşti cu ofiţerii americani la prima lor întâlnire,din 18 Septembrie 1946.-

Americanii şi-au exprimat imediat îndoelile cu privire la oportunitatea declanşării oricăror acţiuni de forţă, chiar izolate,în perioada premergătoare şi a alegerilor,precum şi a unor ,işcări organizate mai important - chiar defensive şi ivite în urma unor eventuale provocări ale guvernului,atâta vreme cât U.R.S.S. nu şi-ar fi retras trupele din Austria, Ungaria şi România,arătând că o asemenea tactică ar aduce în

./.

mod fatal după sine neretragerea trupelor sovietice din acele ţări şi eventual, chiar reocuparea lor rapidă, în caz de retragere anterioară parţială sau totală.-

Dl. Buzeşti a invocat atunci garanţiile celorlalte puteri semnatare ale Tratatelor de Pace, Charta Naţiunilor Unite şi dreptul internaţional pentru ipoteza reocupării României pe motivul unor mişcări de masse, care - dealtfel - n'ar avea nici cea mai camuflată atitudine sau tendinţă anti-sovietică.-

Americanii au arătat, însă, însemnătatea ce o constituia pentru ei păstrarea cât mai intactă a organizaţiilor de rezistenţă pentru singura eventualitate ce părea să-i preocupe şi anume : ipoteza unui al treilea război mondial - precizând totodată că, în caz contrar, ele ar trebui să poată fi dizolvate, în timp util, fără a cunoaşte scopul pentru care fuseseră înfiinţate.-

Dl. Buzeşti a descris atunci pe scurt cum s'ar putea corobora concepţiile de organizare a rezistenţei româneşti, expuse de ofiţerii americani, cu scopurile şi mijloacele de rezistenţă politică a partidelor de opoziţie şi mai cu seamă a Partidului Naţional Tărănesc, " cel mai mare şi puternic din Ţară " :(astfel cum sunt rezumate în " Minute " din 18 Septembrie 1946.-) la acel prilej D-sa a făcut prima dată, apel la interlocutorii săi în vederea jutorării materiale cât mai prielnice a Partidelor de Opoziţie, în special a Partidului Naţional Tărănesc, totalmente lipsit de fonduri suficiente pentru menţinerea, necum pentru lărgirea cadrelor sale paramilitare existente.-

Asupra organizării şi sitemului de lucru al acestor cadre, expunerea D-lui Buzeşti a rămas foarte vagă, D-sa limitându-se a-i asigura pe americani că, din punct de vedere, numeric, ele constituiau desigur cea mai importantă organizaţie armată clandestină din România şi singura suceptibilă de a deveni o mişcare de rezistenţă cuprinzătoare şi larg răspândită, astfel încât ele trebuia să formeze coloana vertebrală a întregei mişcări.-

In ce priveşte acţiunea propriu zisă a mişcării de rezistenţă ca şi ~~xxxx~~ clipa în care această acţiune ar urma să se desfăşoare, în tot decursul acestei prime întrevederi din 18 Septembrie 1946, Dl. Buzeşti nu a cerut nici o lămurire altă decât indicaţiuni mai precise asupra mandatului pentru care aceşti ofiţeri credeau că ar trebui să fie pregătită întreaga

./.

organizaţie în chestiune.-

La aceasta, americanii au răspuns că - deoarece nici războiul nu putea fi considerat ca o certitudine - perioada chiar aproximativă a isbucnirii sale ar fi un lucru imposibil de precizat, dar că data ce trebuia avută în vedere ar fi mai degrabă aceia la care ar înceta să mai existe posibilităţi de comunicaţii mai uşoare, datorite atunci numeroşilor agenţi diplomatici şi militari de preferinţă Misiunea Aliată de Control.-

Abia la întrevederea dela Palatul Stirbey, americanii au adus anumite precizări cu privire la rolul ce urma să-l îndeplinească în cele din urmă mişcarea de rezistenţă până la isbucnirea unui eventual conflict armat ruso-american.- In primul rând, mişcarea trebuia să-şi asigure din timp comunicaţii terestre absolut sigure cu mişcările de rezistenţă din ţările înconjurătoare, suficient de numeroase pentru a putea funcţiona până şi chiar în decursul primei faze, defensive, a războiului.- In al doilea rând, trebuia să dispună de informaţii precise relative la situaţia şi mişcările în şi prin România a forţelor militare, navale şi aeriene, (şi paramilitare dacă s'ar creia între timp) sovietice şi româneşti guvernamentale.- In al treilea rând să aibă pregătite depozitele sale de alimente, îmbrăcăminte, încălţăminte, medicamente şi de materiale sanitare iar în ce priveşte armamentul şi muniţiile, achiziţionate în Ţară sau de peste graniţă, să se păşească din timp la unificarea şi standardizarea calibrelor iar armamentul să fie dispersat prin distribuire la gradele echivalente cu ofiţerii şi cel puţin sub-ofiţerii - de perfectă încredere - a organizaţiilor locale, întrucât " trupa " ar primi armamentul necesar pe calea aerului, abia în cursul războiului şi chiar atunci numai în cazul când înarmarea massivă a populaţiei xx s'ar dovedi necesară.- Numai în eventualitatea conflictului armat declarat între Statele Unite şi U.R.S.S. s'ar pune problema unei acţiuni militare de sabotaj, pentru paralizarea transportului trupelor sovietice şi a aprovizionărilor lor în şi prin România, dar nici în acel caz acţiunea va căpăta caracterul unui sabotaj general, ci s'ar limita la acţiuni technice precise şi izolate, care toate ar fi comandate de către Comandamentul militar american, în măsura necesităţilor şi potrivit situaţiei str

tegice generale.-Rolul ofensiv complect al mişcării de rezistenţă românească ar fi trebuit să înceapă abia în clipa în care un front s'ar fi constituit în Europa,în care caz mişcarea ar avea menirea să uşureze operaţiunile armatelor americane,fixând prin lupte de hărţuială diviziile sovietice ce ar staţiona în România.-

Era deci dela sine înţeles că în cazul apropierii de România a frontului european terestru,mişcarea de rezistenţă era să înlesnească pătrunderea forţelor americane spre Uniunea Republicelor Sovietice Socialiste.-

In consecinţă,au apărut în discuţiile susmenţionat două puncte de vedere diferite referitoare la momentul şi la modul de acţiune al mişcării de rezistenţă priectate : americanii vizând în deosebi acţiunea în timpul unui eventual război iar Dl.Buzeşti susţinând teza partidului său,de prioritate a acţiunii de răsturnare a guvernului în condiţiunile arătate mai sus.- Ambele puncte de vedere au fost conciliate prin " Memorandum " ,convenindu-se ca ele să fie folosite deopotrivă în raport de situaţie.-

Dl.Buzeşti precizase dealtminteri în cursul prime: întrevederi din 18 Septembrie 1946 că Partidul Naţional Ţărănesc era hotărât să acţioneze cu orice preţ în felul arătat de D-sa mai sus chiar în eventualitatea neprimirii vre-unui răspuns schimbător la propunerile ce urma să prezinte din partea opoziţiei.-

ss/.Ioan de Mocsonyi-Stârcea

Bucureşti la 26 Septembrie 1947

26 Septembrie 1947
Dat la [illegible]
[illegible]

724

DECLARAŢIE.-

Subsemnatul Ioan de Mocsonyi-Styrcea, domiciliat în comuna Buchin Jud. Severin, asupra celor întrebate cu privire la scopurile şi mijloacele de realizare a chestiunilor luate în cursul tratativelor duse de d-l Gr. Niculescu-Buzeşti cu ofiţerii americani T. Hall şi B. Hamilton, declar, în continuare, următoarele:

Conform punctului de vedere exprimat de d-l Buzeşti, "mişcarea de rezistenţă" din România urma să fie o organizaţie paramilitară, clandestină, creată, mai întâiu, în vederea apărării libertăţii alegerilor; apoi, în general, cu scopul de a se întări spiritul de rezistenţă civică a membrilor Partidelor de opoziţie şi de a se înlesni, în acelaş timp, la nevoie şi prin forţă, apărarea libertăţii şi securităţii membrilor lor. Asa [illegible] desemenea că încercările, izolate şi sporadice, inevitabile ar spori numărul "rezistenţilor".

In ipoteza retragerii totale a forţelor de ocupaţie Sovietice din Ţară, în urma ratificării Tratatelor de Pace cu România şi Austria, mişcarea de rezistenţă avea să joace, mai întâiu, rolul unui instrument de presiune asupra autorităţilor militare şi poliţieneşti în faza în care Partidele de opoziţie ar încerca să obţină demisia Guvernului pe cale oficială, paşnică. Dacă, însă, Guvernul ar refuza atât constituirea unui guvern neutru, menit a face noui alegeri, cât şi formarea unui guvern potrivit rezultatelor obţinute de opoziţie în primele alegeri, atunci Partidele de opoziţie urmau să păşească la ameninţarea răsturnării guvernului şi, la nevoie, chiar la răsturnarea sa cu ajutorul acestei mişcări de rezistenţă.

Aceste ipoteze au fost discutate de către d-l Buzeşti cu ofiţerii americani la prima lor întâlnire, din 18 Septembrie 1946.

Americanii şi-au exprimat imediat îndoelile cu privire la oportunitatea declanşării oricăror acţiuni de forţă, chiar izolate, în perioada premergătoare şi a alegerilor, precum şi a unor mişcări organizate mai importante — chiar defensive şi iniţiate în urma unor eventuale provocări ale guvernului, atâta vreme cât URSS nu şi-ar fi retras trupele din Austria, Ungaria şi România, arătând că o asemenea tactică ar aduce în mod fatal după sine neretragerea trupelor Sovietice din acele ţări şi, eventual, chiar reocuparea lor rapidă, în caz de retragere anterioară parţială sau totală.

D-l Buzeşti a invocat atunci garanţiile celorlalte Puteri semnatare ale Tratatelor de Pace, Charta Naţiunilor Unite şi dreptul internaţional pentru ipoteza reocupării României pe motivul unor mişcări de masse, care — dealtfel — n'ar avea nici cea mai camuflată atitudine sau tendinţă anti-sovietică.

Americanii au arătat, însă, însemnătatea ce o constituia pentru ei păstrarea cât mai intactă a organizaţiilor de rezistenţă pentru singura eventualitate ce părea să-i preocupe şi anume: ipoteza unui al treilea război mondial — precizând totodată că, în caz contrar, ele ar trebui să poată fi disolvate, în timp util, fără a cunoaşte scopul pentru care fuseseră înfiinţate.

D-l Buzeşti a desemnat atunci pe scurt cum s'ar putea corobora concepţiile de organizare a rezistenţei româneşti, expuse de ofiţerii americani, cu scopurile şi mijloacele de rezistenţă politică a Partidelor de opoziţie şi mai cu seamă a Partidului Naţional-Ţărănesc, "cel mai mare şi puternic din Ţară": astfel cum sunt rezumate în "Minuta" din 18 Sept. 1946. — Cu acel prilej, D-sa a făcut, prima dată, apel la interlocutorii săi în vederea ajutorării materiale cât mai grabnice a Partidelor de opoziţie, în special a Partidului Naţ.-Ţăr., totalmente lipsit de fonduri suficiente pentru menţinerea, necum pentru lărgirea cadrelor sale paramilitare existente.

Asupra organizării şi sistemului de lucru al acestor cadre, expunerea Dlui Buzeşti a rămas foarte vagă, d-sa limitându-se a-i asigura pe americani că, din punct de vedere numeric, ele constituiau desigur cea mai importantă organizaţie armată clandestină din România şi singura susceptibilă de a deveni o mişcare de rezistenţă organizatoare şi larg răspândită, asfel încât ele ar trebui să formeze coloana vertebrală a întregei mişcări.-

In ceeace priveşte schema propriu zisă a mişcării de rezistenţă ca şi clipa în care această schemă ar urma să se desfăşoare, în tot decursul acestei prime întrevederi din 18 Sept. 1946, d-l Buzeşti nu a cerut nicio lămurire altă decât indicaţiuni mai precise asupra mandatului pentru care aceşti ofiţeri credeau că ar trebui să fie pregătită întreaga organizaţie clandestină.

/.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

la aceasta, americanii au răspuns că – deoarece nici războiul nu poate fi considerat ca o certitudine – perioada chiar aproximativă a izbucnirii sale ar fi un lucru imposibil de precizat, dar că ceea ce trebuie avută în vedere ar fi mai degrabă aceea la care ar înceta să mai existe posibilități de comunicații mai ușoare, datorite atâtor numeroșilor membri diplomatici și militari de pe lângă Misiunea Aliată de Control.—

Abia la întrevederea dela Palatul Știrbey, americanii au adus anumite precizări cu privire la rolul ce urma să-l îndeplinească în cele din urmă mișcarea de rezistență până la izbucnirea unui eventual conflict armat ruso-american. În primul rând, mișcarea trebuia să-și asigure din timp comunicații terestre absolut sigure cu mișcările de rezistență din țările înconjurătoare, suficient de numeroase pentru a putea funcționa până și chiar în decursul primei faze, defensive, a războiului. În al doilea rând, trebuia să dispună de informații precise relative la situația și mișcările în și prin România a forțelor militare, navale și aeriene (și personalitățile dacă s-ar crea între timp) sovietice și românești guvernamentale. În al treilea rând, să [illegible] pregătite depozitele sale de alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte, medicamente și de material sanitar iar în ce privește armamentul și munițiile achiziționate în țară sau de peste graniță, să se găsească din timp la unificarea și standardizarea calibrelor iar armamentul să [illegible] dispersat prin distribuire la gradele echivalente cu ofițeri și cel puțin sub-ofițeri – de perfectă încredere – a organizațiilor locale, întrucât "trupa" ar primi armamentul necesar pe calea aerului, abia în decursul războiului și chiar atunci numai în cazul când [illegible] masivă a populației s-ar dovedi necesară.— Numai în eventualitatea conflictului armat declarat între Statele Unite și U.R.S.S. s-ar pune problema unei acțiuni militare de sabotaj pentru paralizarea transportului trupelor sovietice și a aprovizionărilor lor în și prin România, dar nici în acel caz acțiunea nu ar căpăta caracterul unui sabotaj general, ci s-ar limita la acțiuni tehnice precise și izolate, care toate ar fi comandate de către Comandamentul Militar American în măsura și potrivit necesităților și situației strategice generale.— Rolul operativ complet al mișcării de rezistență românești ar fi trebuit să înceapă abia în clipa în care un front s-ar fi constituit în Europa, în care caz mișcarea ar avea menirea să ajute operațiunile armatelor americane, fixând prin lupte de hărțuială diviziile sovietice ce s-ar afla în România.—

Era deci dela sine înțeles că, în cazul apropierii de România a frontului european terestru, mișcarea de rezistență avea să înlesnească pătrunderea forțelor americane în Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste.

Încontinuu, au apărut în discuțiile sus-menționate două puncte de vedere diferite referitoare la momentul și la modul de acțiune al mișcării de rezistență proiectate: americanii văzând în deosebi acțiunea în timpul unui eventual război iar dl. Bujești susținând teza partidului său, de prioritate a acțiunii de răsturnare a guvernului în condițiunile arătate mai sus. Ambele puncte de vedere au fost conciliate prin "Memorandum", convenindu-se ca ele să fie folosite deopotrivă, în raport de situație.

dl. Bujești precizase declarațiunii în cursul primei întrevederi, din 18 Sept. 1946, că Partidul Național-Țărănesc era hotărât să acționeze cu orice preț în felul arătat de mai sus chiar în eventualitatea respingerii vreunui răspuns satisfăcător la propunerile ce urma să prezinte din partea opoziției.—

București, 26 Septemvrie 1946

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

I

~~708~~

725

DECLARATIE

Subsemnatul Mihai C.P. Georgescu proprietar al imobilului din Parcul Jianu strada W Nr.11 declar, că imobilul de mai sus se compune dintr'un apartament mare - parter şi primul etaj car a fost ocupat de familia mea la Ianuarie 1945 când mi-a fost rechiziţionat (ord.Nr.90/45) în folosul Misiunei Militare Americane. Această rechiziţie a durat până în Maiu 1947.

Primul ofiţer american întrat în acest apartament a fost maiorul Tanallo pe care l-am cunoscut prin faptul că i-am predat apartamentul şi mobilierul existent. Pe ceilalţi domni ofiţeri care s'au perindat în cursul rechiziţiei nu i-am cunoscut căci erau cazaţi fără a mi se face şi mie cunoscut. Am mai cunoscut totuşi - pe urma unui incident avut - pe Locotenentul Hamilton şi apoi pe ultimul - Sergentul Dieke - pe acesta din urmă pe urma faptului că mi-a predat casa - şi inventarul.

In acelaş imobil am la etajul II două garsoniere - una ocupată de mine şi alta de o doamnă cu numele de Elene Hansur.

In complectarea celor de mai sus mai arăt că după Maior Tanallo primul ocupant al apartamentului a mai locuit acolo şi Dl. Colonel Anderson cu soţia. Tot dela Misiunea Militară Americană.

Mai declar că în tot timpul rechiziţiei D-nii Ofiţeri americani primeau vizite dar nu pot arăta cine anume, care nu-i cunoşteam.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

(ss)M.P.Georgescu

2 Octombrie 1947.

P. conf.

709

DECLARATIE

726

Subsemnatul IOAN DE MOCSONYI-STERCEA, domiciliat în Comuna Bulci Jud. Severin, asupra celor întrebate declar, în continuare, următoarele :

1/. Ideea constituirei unui fond în Elveţia a apărat încă înainte de 23 August 1944.- Ea a fost emisă de mine sub forma înfiinţării mijloacelor materiale de existenţă independentă în străinătate a guvernului ce urma a se instaura, în cazul în care acţiunea internă pentru eşirea României din războiu ar fi eşuat.- Era atunci vorba de o sumă de circa douăzeci milioane franci elveţieni pe care Dl. Ministru Vespasian Pella urma să găsească modalitatea de a-i ţine la dispoziţie, în siguranţă, pentru această eventualitate.- Ideea a fost reluată, însă sub altă formă, pe când Dl. Grigore N. Buzeşti era Ministrul Afacerilor Străine, care a căutat să identifice şi să aibă la dispoziţia sa - în calitatea ce o deţinea - toate fondurile secrete ale Ministerului său aflate în străinătate.-

Despre materializarea acestei idei am aflat abia în vara anului 1945 dela Dnii Grigore N. Buzeşti şi V. Pogoneanu cari mi-au povestit că, în ultimele zile ale Ministeriatului Vişoianu, acesta - la sugestia predecesorului său - a dat ordin băncii elveţiene la care se aflau depuse sume pe numele guvernului român să pună la dispoziţia D-lui Ministru Al. Cretzianu suma de 6 milioane fr. elv.- In momentul acestui ordin, Dnii Buzeşti şi Vişoianu înţelegeau că această sumă să poată fi folosită ulterior pentru combaterea Guvernului Dr. Petru Groza.-

2/. L'am mai auzit pe Dl. Grigore N. Buzeşti vorbind de afectuarea acestui fond cu prilejul întrevederii cu ofiţerii americani la Palatul Stirbey, când D-sa a arătat că toţi cei ce lucrează în străinătate după dispoziţiile D-lui Maniu sunt subvenţionaţi din fondul sus-menţionat.- Această precizare a fost prilejuită de cererea americanilor de a li se indica persoanele de încredere aflate în străinătate.- Dl. Buzeşti a arătat că asemenea persoane sunt numeroase iar la întrebarea lor

./.

asupra mijloacelor de existenţă ce aveau, Dl. Buzeşti a dat răspunsul de mai sus.- În ce privea numele acestor persoane, D-sa a menţionat la întâmplare vre-o zece nume.- 727

In scopul păstrării celui mai perfect secret mai ales în străinătate, asupra întregei organizaţiuni subversive pusă la cale, americanii ceruseră să cunoască cel puţin persoanele de absolută încredere ce urmau să formeze comitetul secret restrâns din sânul " Comitetului Naţional " şi eventual viitor guvern din străinătate.-La aceasta, Dl. Buzeşti a arătat că poate conta pe Dl. Alexandru Cretzianu şi aproape sigur pe Dl. Vişoianu, iar ca supleant pe Dl. Grigore Gafencu, precum am arătat dealtfel într'o declaraţie scrisă anterioară.-

ss/. Iona de Mocsonyi-Styrcea

Bucureşti 9 Octombrie 1947

p. conf.
[signature]

9.X.1947
În fața noastră
Cristov
[signature]

728

DECLARAȚIE.-

Subsemnatul Ioan de Mocsonyi-Styrcea, domiciliat în comuna Buliu Jud. Severin, asupra celor întrebate declar, în continuare, următoarele:

1). Ideea constituirii unui fond în Elveția a apărut încă înainte de 23 August 1944. Ea a fost emisă de mine sub forma înființării mijloacelor materiale de existență independentă în străinătate a guvernului ce urma a se instaura, în cazul în care acțiunea internă pentru eșirea României din războiu ar fi eșuat. Era atunci vorba de o sumă de circa douăzeci milioane franci elvețieni pe care Dl. Ministru Vespasian Pella urma să găsească modalitatea de a-i ține la dispoziție, în siguranță, pentru această eventualitate. Ideea a fost reluată, însă sub altă formă, pe când Dl. Grigore N. Bujoiu era Ministrul Afacerilor Străine, care a căutat să identifice și să aibă la dispoziția sa – în calitatea ce o deținea – toate fondurile secrete ale Ministerului său aflate în străinătate.

Despre materializarea acestei idei am aflat abia în vara anului 1945 dela Dnii Grigore N. Bujoiu și V. Tojoneanu cari mi-au povestit că, în ultimele zile ale Ministeriatului Vișoianu, acesta – la sugestia predecesorului său – a dat ordin băncii elvețiene la care se aflau depuse sume pe numele guvernului român să pună la dispoziția Dlui Ministru Al. Cretzianu suma de șase milioane fr. elv.- În momentul acestui ordin, Dnii Bujoiu și Vișoianu înțelegeau ca această sumă să poată fi folosită ulterior pentru combaterea guvernului Dr. Petru Groza.-

2). L'am mai auzit pe Dl. Grigore N.-Bujoiu vorbind de afectarea acestui fond cu prilejul întrevederii cu ofițerii americani la Palatul Știrbey, când d-sa a arătat că toți cei ce lucrează în străinătate după dispozițiile Dlui Maniu sunt subvenționați din fondul sus-menționat. Această precizare a fost prilejuită de cererea americanilor de a li se indica persoanele de încredere aflate în străinătate. Dl. Bujoiu a arătat că asemenea persoane sunt numeroase iar la întrebarea lor asupra mijloacelor ~~de~~ existenții ce aveau, Dl. Bujoiu a dat răspunsul de mai sus.- In ce privea numele acestor persoane, d-sa a menționat la întâmplare vreo zece nume.-

In scopul păstrării celui mai perfect secret ~~asupra~~, mai ales în străinătate, asupra întregei organizațiuni subversive puse la cale, americanii cereau să cunoască cel puțin persoanele de absolută încredere ce urmau să ~~forma~~ze comitetul secret restrâns din sânul "Comitetului Național" și eventual viitor guvern din străinătate. La aceasta, Dl Bujoiu a arătat că poate conta pe Dl. Alexandru Cretzianu și aproape sigur pe Dl. Vișoianu, iar ca supleant pe Dl. Grigore Gafencu, precum am arătat detaliat într'o Declarație mișă anterioară.-

Ioan de Mocsonyi-Styrcea

București, 9 Octombrie 1947.

Oct. 1947

~~712~~

729

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION DE MOCSONY-STYRCEA, domiciliat în co-
[mun]a Bulci Jud. Severin, cerându-mi-se precizări asupra punctu-
[lui] IX a declarației mele scrise din 13 Septembrie 1947, cu
[pri]vire la conducerea militară a acțiunii subversive proiec-
[ta]te, declar în continuare următoarele :

In ce privește alegerea ulterioară a comandantului
[mi]cării, oficial cunoscut în momentul în care acțiunea ar in-
[tra] în faza " finală ofensivă " - astfel cum am precizat în
[de]clarația mea scrisă din 26 Septembrie 1947, ofițerii america-
[ni] au fost de părere că acel personaj ar trebui să fie totuși
[un] general cu autoritate, renume și prestigiu atât în armată
[cât și] în opinia publică, adăogând că idealul ar fi, bine'nțeles
[să] fi câștigat pentru aceasta vre-un general din Guvern
[sau] din șefii armatei din acel moment.-

Dl. Grigore N. Buzești a obiectat că opoziția cu greu
[ar pu]tea să impună generalilor deblocați ca șef suprem un
[genera]l mai tânăr rămas în cadrele armatei, iar D-sa a opinat
[că] aceasta ar creia totodată confuzie în opinia publică și ar
[f]i, dealtfel, un lucru extrem de primejdios de realizat.-

Americanii au replicat atunci că - situația fiind cu
totul diferită de aceia din 23 August 1944 când a acționat
oficial întregul aparat de Stat - acum, spre a câștiga pentru
această cauză Armata și o parte din Guvern, ar fi necesar să
se obțină colaborarea a cel puțin unuia din membrii Guvernului
sau șefii Armatei.-

In aceiași ordine de idei, am aflat ulterior, cu ocaz[ia]
vizitei pe care familia Colonelului Seitz mi-a făcut-o la Bu[l]-
ci la sfîrșitul lunei Octombrie 1946, că generalul Schuyler se
și străduise să stabilească contacte discrete cu generalii despre
care xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx se vorbise la Palatul Stirbey și
care ar fi corespuns punctului de vedere american expus mai
sus și că Dsa avusese chiar, următor primei întrevederi dintre
Dl. Grigore Niculescu Buzesti și ofițerii americani, dese
întrevederi cu câțiva dintre acei generali, sub forme de cine
intime pregătite, la domiciliul său.-

/ss/ Ioan de Mocsony Stârcea

Bucuresti 17 Octombrie 1947.-

p. Conf. [signature]

1 Oct. 1947.
În fața noastră
Chestor Niculescu

143

30

DECLARAȚIE.-

Subsemnatul Ioan Kocsonyi-Agyrcea, domiciliat în comuna Bulci jud. Severin, cerându-mi-se precizări asupra punctului IX a declarației mele din 23 Septembrie 1947, cu privire la conducerea militară a acțiunii subversive proiectate, declar în continuare următoarele:

În ce privește alegerea ulterioară a comandantului mișcării, oficial cunoscut în momentul în care acțiunea ar intra în faza "finală ofensivă" — astfel cum am precizat în declarația mea scrisă din 26 Septembrie 1947, ofițerii americani au fost de părere că acel personaj ar trebui să fie totuși un general cu autoritate, renume și prestigiu atât în armată cât și în opinia publică, adăugând că idealul ar fi, bine-înțeles, dacă s-ar putea fi câștigat pentru aceasta vreun general din Guvern sau din șefii armatei din acel moment.

Al. Grigore N.-Buzești a obiectat că opoziția cu greu ar căuta să impună generalilor deblocați ca șef suprem un general mai tânăr rămas în cadrele armatei, iar dsa a opinat că aceasta ar crea totodată confuzie în opinia publică și ar fi, dealtfel, un lucru extrem de primejdios de realizat.

Americanii au replicat atunci că — situația fiind cu totul diferită de aceia din 23 August 1944 când a acționat oficial întregul aparat de Stat — acum, spre a câștiga pentru această cauză Armata și o parte din Guvern, ar fi necesar să se obțină colaborarea a cel puțin unuia din Membrii Guvernului sau Șefilor Armatei.-

În această ordine de idei, am aflat ulterior, cu ocazia vizitei pe care familia Colonelului Seitz mi-a făcut-o la Bulci la sfârșitul lunii Octombrie 1946, că generalul Schuyler se și străduise să stabilească contacte discrete cu generalii despre care se vorbise la Palatul Știrbey și care ar fi corespuns punctului de vedere american expus mai sus și că dsa avusese chiar, următor primei întrevederi dintre Al. Grigore N.-Buzești și ofițerii americani, dese întrevederi cu câțiva dintre acei generali, sub forma de cine intime prelungite, la domiciliul său.-

București, 17 Octombrie 1947.

[signature]

Municipiu
Oraș
Comună
Suburbană

174 231

Fișa Nº 2

Comisariatul 7

Apartamentul Nº .... Din imobilul situat în:
Bul, cal, Sos, Str, Piața, Aleia, Fundătura **Sofiea** - Nº 12

Nr. rolului [illegible]
Nr. abonat radio
Vehicule tracțiune mec. 2606/30 VI 946
——— Nr ———
Arme — autorizația Nº ———

Cine anunță: Proprietar, ~~Chiriaș principal~~

Data

Destinația încăperilor	Numele de familie	Numele de botez	Născut Locul	Născut Data	Profesia	Naționalitatea	Cetățenia	Religia	Localitatea sau str. de unde vine	Situația militară Nr. matr. Unitatea	Nr. și autoritatea actelor de identitate	Observațiuni
Apartament	Florescu	Ioan	Buc	5 XII 1899	Col. St. Maj	Rom	Rom	Ort	Kiselef 57	Of. activ	B.D. 4833119	
Garsonieră	Florescu	Ilinca	Santiago	17 IV 1912	Casnică	-"-	-"-	-"-	-"-	—	B.P. 455673	
Cam. mob.	Florescu	Irane	Constantinopol	15 XI 1931	Elevă	-"-	-"-	-"-	-"-	—	C.F.R. 77251	
Cam. goală	Mocsony	Stârcea Ioan	Diplomat	16 V 1909	Diplomat	-"-	-"-	-"-	-"-	—	în Minist. Externe	
Atelier	/	/	/	/	/	/	/	/	/	— /		
Garaj												
Etc.												

(Copii)

Prezenta copie este conformă cu originalul
Comisar Șef
[signature]

Destinațiunea menajelor	Numele de familie	Numele de botez	Născut Locul	Născut Data	Profesia	Naționalitatea	Cetățenia	Religia	Localitatea sau Strada de unde vine	Situația militară N. matr. unitatea	Nr. și autenticitatea actelor de identitate	Observații
Alți membri ai fam.												
Străini de fam.												
Oameni de servici	Antonov	Maria	Constantinopol	1926.	Guvernantă	Rom.	Rom.	ortod.	Scabelli	—	62.25.37	
	Campianu	Ana.	Bon. Cluj	1815.	bucătăreasă	-"-	-"-	-"-	Kiselef.	—	53.6259.	
	Campianu	Marioara.	-"-	1926.	Servit.	-"-	-"-	-"-	-"-	—	53.6259	
	Ofentor	Niculai	Slesor Albe.	1923.	ord.	-"-	-"-	-"-	-"-	—	298. VII. 945	

Prezenta copie fiind conformă cu originalul s-a eliberat în baza ord. Nr. 29.970 S. 26.9.1947 și se certifică de noi.

Comisar șef.
ss. [illegible]

Semnătura proprietarului sau girantului. – Semnătura locatarului-șef

ss/. Ion. C. Diamandi — Col. N. Florescu.

Conf. cu originalul.

[illegible signature]

R O M A N I A

MINISTERUL AFACERILOR STRAINE

Directiunea Personalului

~~718~~

Nr. 63938

732

ADEVERINTA

Ministerul Afacerilor Străine adevereşte prin prezenta că D-na IOANA BUJOIU GHICA, a funcţionat în acest Departament dela 1 Iunie 1945 până la 1 Iunie 1946 în calitate de funcţionară administrativă diurnistă, iar dela 1 Iunie 1946 până la 30 Iunie 1947 în gradul de stenodactilografă bugetară, dată la care a fost comprimată pentru economii bugetare.-

D-na Bujoiu Ghica Ioana vorbeşte limba franceză şi engleză şi într'o oarecare măsură limba germană.

SEFUL DIVIZIUNII PERSONALULUI.

N. Papahagi
Sef de Sectie.

p. conf.

AUTORIZAT DE MINISTERUL CULTURII NATIONALE SI AL CULTELOR

INSTITUTUL MODERN "S O A R E"
STENODACTILOGRAFIE & LIMBI STRAINE.

Calea Victoriei 168 - Telefon 5.35.76.

733

A D E V E R I N T A

Se adevereste prin prezenta că D-na Ioana Ghica Bujoiu a absolvit cursurile noastre de stenodactilografie în limbile Franceză, Germană, Engleză.

Bucuresti.23. X.1947.

TRIBUNALUL MILITAR ~~CORPUL II ARMATA~~ Reg. a 2 Militar

— Parchetul Militar —

717

MANDAT DE DEȚINERE Nr, 3030

734

In virtutea Legii și în numele M. S. Regelui Mihai I.

Noi Gral de div. S. Pretoriu, Procuror Militar, pe lângă Parchetul Tribunalului Militar al ~~Corpului~~ Reg. II ~~Armata~~ Militar

In baza art. 143 din C. J. M., având în vedere că în contra lui IOAN MOCSONY STARCEA din Bucuresti Str. Nr. sunt indicii de vinovăție pentru fapta de uneltire contra ordinei și sigurantei statului prev. și pen. de art.

Având în vedere că în interesul cercetărilor cu care s'a delegat organele Direcțiunei Generale a Poliției este nevoe de deținerea invinuitului pe timp de 30 zile.

Având în vedere art. 159, 160, 162 și 165 C. J. M.

Cerem tuturor agenților forței publice să rețină și să conducă la arestul Ministerului Afacerilor Internelor din București Strada Academiei Nr. 34 pe susnumitul.

Cerem șefului arestului să-l primească și să-l rețină pe timp de 30 zile cu începere dela 8 Sept 1947

Dat în București astăzi 8 Sept. /947.

Procuror Militar, Special

General de Div. Pretoriu

Am luat cunoștință învinuit

____

Dosarul conține
735 file (șapte sute trei zeci și cinci)
23 VII 956 Dragomir

~~718~~

735

Prezentul vol. conține
734 (șapte sute treizeci și patru) file
Mr. [signature]
26. VII. 1969

003

Prezentul dosar conține
735 file plus coperta $\frac{1}{1}$,
în total 736 file.
A fost verificat de
Spiridon R în 22.04.2003

Spiridon R

Spiridon